॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੇ

ਦੁਕਨਿਪਾਤ-ਟੀਕਾ

੧. ਪਠਮਪਣ੍ਣਾਸਕੰ

੧. ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਵਗ੍ਗੋ

੧. ਵਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਦੁਕਨਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਪਹਾਰਸਾਧਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਹਾਰਸ੍ਸ ਸੁਖਸਿਦ੍ਧਿ-ਅਤ੍ਥੰ। ਕਞ੍ਜਿਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਕਞ੍ਜਿਯੰ, ਆਰਨਾਲੰ, ਯੰ ਬਿਲਙ੍ਗਨ੍ਤਿਪਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੰ ਯਤ੍ਥ ਸਿਞ੍ਚਤਿ, ਸਾ ਕਞ੍ਜਿਯਉਕ੍ਖਲਿਕਾ ਬਿਲਙ੍ਗਥਾਲਿਕਾ, ਤੰਸਦਿਸੰ ਕਾਰਣੰ **ਬਿਲਙ੍ਗਥਾਲਿਕੰ। ਸੀਸਕਟਾਹੰ ਉਪ੍ਪਾਟੇਤ੍**ਵ◌ਾਤਿ ਅਯੋਗੁਲ਼ਪ੍ਪਵ◌ੇਸਪ੍ਪਮਾਣੰ ਛਿਦ੍ਦੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। **ਸਙ੍ਖਮੁਣ੍ਡਕਮ੍ਮਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖੰ ਵ◌ਿਯ ਮੁਣ੍ਡਕਰਣੰ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਰਾਹੁਮੁਖਕਮ੍ਮਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਹੁਮੁਖਗਤਸੂਰਿਯਸਦਿਸਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ।

ਜੋਤਿਮਾਲਿਕਨ੍ਤਿ ਜੋਤਿਮਾਲਵਨ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਹਤ੍ਥਪਜ੍ਜੋਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਜ੍ਜੋਤਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਏਰਕਵਤ੍ਤਕਮ੍ਮਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਰਕਵਤ੍ਤਸਦਿਸੇ ਸਰੀਰਤੋ ਚਮ੍ਮਵਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਾਟਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਚੀਰਕਵ◌ਾਸਿਕਕਮ੍ਮਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਤੋ ਉਪ੍ਪਾਟਿਤਵਤ੍ਤਚੀਰਕੇਹਿ ਨਿਵ◌ਾਸਾਪਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। ਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਯਥਾ ਗੀਵਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵਦ੍ਧੇ ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵ◌ਾ ਕਟਿਯੰ ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਏਵ◌ੰ ਗੋਪ੍ਫਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵ◌ਾਪਿ ਕਟਿਯਮੇਵ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ''ਕਟਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗੋਪ੍ਫਕੇਸੁ ਠਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। **ਏਣੇਯਕਕਮ੍ਮਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਣਿਮਿਗਸਦਿਸਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਅਯਵਲਯਾਨਿ ਦਤ੍**ਵ◌ਾਤਿ ਅਯਵਲਯਾਨਿ ਪਟਿਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਅਯਸੂਲਾਨਿ ਕੋਟ੍ਟੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਪ੍ਪਰਜਣ੍ਣੁਕਕੋਟੀਸੁ ਅਯਸੂਲਾਨਿ ਪਵ◌ੇਸੇਨ੍ਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਤਥਾਕਤਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ ਸਤ੍ਤੰ।

ਬਲ਼ਿਸਮੰਸਿਕਨ੍ਤਿ ਬਲਿਸੇਹਿ ਮੰਸੁਪ੍ਪਾਟਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਕਹਾਪਣਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਕਹਾਪਣਮਤ੍ਤਸੋ ਛਿਨ੍ਦਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਕੋਟ੍ਟੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। **ਖਾਰਾਪਤਚ੍ਛਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਚ੍ਛੇਤ੍ਵ◌ਾ ਖਾਰਾਪਸਿਞ੍ਚਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਪਲਿਘਪਰਿਵਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਲਿਘਸ੍ਸ ਵ◌ਿਯ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਏਕਾਬਦ੍ਧੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ** ਅਯਸੂਲਸ੍ਸ ਕੋਟ੍ਟਨੇਨ। **ਪਲਾਲਪੀਠਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਲਾਲਪੀਠਸ੍ਸ ਵ◌ਿਯ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਸੰਵ◌ੇਲ੍ਲਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣੰ। **ਕਾਰਣਿਕਾ**ਤਿ ਘਾਤਨਕਾਰਕਾ। **ਪਲਾਲਵਟ੍ਟਿੰ ਵ◌ਿਯ ਕਤ੍**ਵ◌ਾਤਿ ਯਥਾ ਪਲਾਲਪੀਠੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਪਲਾਲੰ ਵਟ੍ਟਿੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਸੰਵ◌ੇਲ੍ਲਨਵਸੇਨ ਪੁਨ ਵ◌ੇਠੇਨ੍ਤਿ, ਏਵ◌ੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਛਾਤਕਸੁਨਖੇਹੀ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕੇਹਿ ਕੋਲੇਯ੍ਯਕਸੁਨਖੇਹਿ। ਤੇ ਹਿ ਬਲਵਨ੍ਤਾ ਜਵਯੋਗਾ ਸੂਰਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸਹਸ੍ਸਭਣ੍ਡਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਹਸ੍ਸਤ੍ਥਵ◌ਿਕੰ।

ਯਾਹਨ੍ਤਿ ਯੰ ਅਹੰ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਕਾਰਣਵਚਨੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਯੇਨ ਅਹ**"ਨ੍ਤਿ। **ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਕੇ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਕੇ।

ਵਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਧਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਉਭਤੋਬ੍ਯੂਲ੍ਹਸਙ੍ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਸਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਯੁਦ੍ਧਟ੍ਠਾਯ ਉਭਤੋਰਾਸਿਕਤਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਸੇਨਾਮਜ੍ਝਪ੍ਪਵੇਸਨਸਦਿਸਂ। **ਦਾਨਞ੍ਚ ਯੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸਮਾਨਮਾਹੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਥਂ ਪਨੀਦਮੁਭਯਂ ਸਮਾਨਂ? ਜੀਵਿਤਵਿਨਾਸਭੀਰੁਕੋ ਹਿ ਯੁਜ੍ਝਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਭੋਗਕ੍ਖਯਭੀਰੁਕੋ ਦਾਨਂ ਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ''ਜੀਵਿਤਞ੍ਚ ਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਨ ਯੁਜ੍ਝਤਿ, ਜੀਵਿਤੇ ਪਨ ਆਲਯਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ''ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵਾ ਹੋਤੁ ਮਰਣਂ ਵਾ, ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੇਤਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਉਸ੍ਸਹਨ੍ਤੋਵ ਯੁਜ੍ਝਤਿ । ''ਭੋਗੇ ਚ ਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਦਾਨਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਦਦਾਤਿ, ਭੋਗੇਸੁ ਪਨ ਆਲਯਂ ਪਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ''ਮਹਾਦਾਨਂ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਉਸ੍ਸਹਨ੍ਤੋਵ ਦੇਤਿ। ਏਵਂ ਦਾਨਞ੍ਚ ਯੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸਮਂ ਹੋਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ – **ਅਪ੍ਪਾਪਿ ਸਨ੍ਤਾ ਬਹੁਕੇ ਜਿਨਨ੍ਤਿ,** ਯਥਾ ਚ ਯੁਦ੍ਧੇ ਅਪ੍ਪਕਾਪਿ ਵੀਰਪੁਰਿਸਾ ਬਹੁਕੇ ਭੀਰੁਪੁਰਿਸੇ ਜਿਨਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਦ੍ਧਾਦਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਪ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਦਾਨਂ ਦਦਨ੍ਤੋ ਬਹੁਵਿਧਂ ਲੋਭਦੋਸਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਦਿਭੇਦਂ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਅਭਿਭਵਤਿ, ਬਹੁਞ੍ਚ ਦਾਨਵਿਪਾਕਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਦਾਨਞ੍ਚ ਯੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸਮਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਚੇ ਸਦ੍ਦਹਾਨੋ ਦਦਾਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਸੋ ਹੋਤਿ ਸੁਖੀ ਪਰਤ੍ਥਾ**"ਤਿ।

ਅਗਾਰਸ੍ਸ ਹਿਤਂ ਕਸਿਗੋਰਕ੍ਖਾਦਿ ਅਗਾਰਿਯਂ, ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਨਗਾਰਿਯਂ,** ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਤਿ ਆਹ "**ਅਗਾਰਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਪਧੀ – ਕਾਮੂਪਧਿ, ਖਨ੍ਧੂਪਧਿ, ਕਿਲੇਸੂਪਧਿ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੂਪਧੀਤਿ। ਕਾਮਾਪਿ ਹਿ ''ਯਂ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਅਯਂ ਕਾਮਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੩੪) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ, ਤਦਸ੍ਸਾਦਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਉਪਧੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨਤ੍ਥੇਨ ''ਉਪਧੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਖਨ੍ਧਾਪਿ ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ, ਕਿਲੇਸਾਪਿ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਪਿ ਭਵਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ''ਉਪਧੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਧੀਨਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਪਹਾਨਂ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਖਨ੍ਧੂਪਧਿ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ।

ਪਧਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਤਪਨੀਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩. ਤਤਿਯੇ **ਤਪਨੀਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਅਨੀਯ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ "**ਤਪਨ੍ਤੀਤਿ ਤਪਨੀਯਾ**"ਤਿ। **ਤਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਬਾਧੇਨ੍ਤਿ, ਵਿਹੇਠੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਪਨਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਚੇਵ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਨੇਨ ਚ ਹਿਤਾਤਿ **ਤਪਨੀਯਾ**। ਅਥ ਵਾ ਤਪਨ੍ਤਿ ਤੇਨਾਤਿ ਤਪਨਂ, ਅਨੁਤਾਪੋ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਹਿਤਾਤਿ **ਤਪਨੀਯਾ। ਅਨੁਸੋਚਤੀ**ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਤਾਕਤਂ ਅਨੁਗਮ੍ਮ ਸੋਚਤਿ। ਸੋਚਨਞ੍ਹਿ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਹੋਤਿ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ। ਤਥਾ ਚੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵਿਭਤ੍ਤਂ। ਨਨ੍ਦਯਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਪਾਕਟਾਨੀਤਿ ਤਾਨਿ ਅਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇਭਾਤਿਕਵਤ੍ਥੁਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਤੇ ਕਿਰਾ**"ਤਿ ਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਭਾਤਰੋ। **ਪੁਨ ਕਿਂ ਮਗ੍ਗਸੀ**ਤਿ ਪੁਨ ਕਿਂ ਇਚ੍ਛਸਿ।

ਤਪਨੀਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਉਪਞ੍ਞਾਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਇਮਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਦ੍ਵਯ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ, ਪਧਾਨਸ੍ਮਿਂ ਅਨੋਸਕ੍ਕਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਧਮ੍ਮਦ੍ਵਯਂ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ''ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ। **ਇਮਂ ਦੀਪੇਤੀ**ਤਿ ''ਯਾਵ ਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਤਾਵਾਹਂ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਅਹੋਸਿ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਪਧਾਨਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ। **ਇਮਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ''ਪਧਾਨਸ੍ਮਿਞ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ। ਵੀਰਿਯਪ੍ਪਵਾਹੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਵ ਪਟਿਗਮਨਂ ਨਿਵਤ੍ਤਨਂ ਪਟਿਵਾਨਂ, ਤਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਟਿਵਾਨੀ, ਨ ਪਟਿਵਾਨੀ

ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਿਤਾ**, ਅਨੋਸਕ੍ਕਨਾਤਿ ਆਹ “**ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਿਤਾਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕਮਨਾ ਅਨੋਸਕ੍ਕਨਾ**”ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੋਸਕ੍ਕਨਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿ।

ਆਗਮਨੀਯਪਟਿਪਦਾਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਸਾ ਹਿ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ, ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਵਾ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ ਏਤਾਯਾਤਿ ਆਗਮਨੀਯਾ, ਸਾ ਏਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਆਗਮਨੀਯਪਟਿਪਦਾ। **ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਪਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਸਕ੍ਕਨਾਰਹਿਤਪ੍ਪਧਾਨਂ, ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਨੋਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਕਤਵੀਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਪਞ੍ਞਾਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸਂਯੋਜਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬. ਛਟ੍ਠੇ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਹਿਤਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨਾਤਿ **ਸਂਯੋਜਨਿਯਾ**, ਤੇਭੂਮਕਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਦਸਨ੍ਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਸਂਯੋਜਨਿਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦਾਨੁਪਸ੍ਸੀ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਅਸ੍ਸਾਦਾਨੁਪਸ੍ਸਿਤਾ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਂਯੋਜਨਿਯੇਸੁ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਵਸੇਨ। ਜਨਨਂ **ਜਾਤਿ,** ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਾਤੁਭਾਵੋਤਿ ਆਹ “**ਜਾਤਿਯਾਤਿ ਖਨ੍ਧਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ**”ਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਵੇ ਅਪਰਾਪਰਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਖਨ੍ਧਪਰਿਪਾਕੋ** ਏਕਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪੁਰਾਣਭਾਵੋ। ਏਕਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪ੍ਪਬਨ੍ਧਵਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭੇਦੋ ਇਧ ਮਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਮਰਣੇਨਾਤਿ ਖਨ੍ਧਭੇਦਤੋ**”ਤਿ। **ਅਨ੍ਤੋਨਿਜ੍ਝਾਨਂ** ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਪੋ। **ਪਰਿਦੇਵੋ** ਨਾਮ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨਾਦੀਹਿ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਾਚਾਵਿਪ੍ਪਲਾਪੋ। ਸੋ ਚ ਸੋਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋਤਿ ਆਹ “**ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਲਾਲਪ੍ਪਿਤਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹੀ**”ਤਿ। **ਲਾਲਪ੍ਪਿਤਂ** ਵਾਚਾਵਿਪ੍ਪਲਾਪੋ, ਸੋ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਦ੍ਦੋਯੇਵ।

ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਇਧ ਕਾਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਕਾਯਪਟਿਪੀਲ਼ਨਦੁਕ੍ਖੇਹੀ**”ਤਿ। **ਮਨੋਵਿਘਾਤਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹੀ**ਤਿ ਮਨਸੋ ਵਿਘਾਤਕਰੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਮ੍ਪਯੋਗੇਨ ਮਨਸੋ ਵਿਹਨਨਰਸਞ੍ਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਭੁਸੋ ਆਯਾਸੋ **ਉਪਾਯਾਸੋ** ਯਥਾ ‘‘ਭੁਸਮਾਦਾਨਂ ਉਪਾਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨਾਦੀਹਿ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਚੇਤੋਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਭਾਵਿਤੋ ਦੋਸੋਯੇਵ। ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਆਯਾਸਨਵਸੇਨ ਦੋਸਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋ ਉਪਾਯਾਸੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ। ਤਂ ਚੁਦ੍ਦਸਹਿ ਅਕੁਸਲਚੇਤਸਿਕੇਹਿ ਅਞ੍ਞੋ ਏਕੋ ਚੇਤਸਿਕਧਮ੍ਮੋਤਿ ਏਕੇ। ਯਂ ਵਿਸਾਦੋਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਸਂਯੋਜਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਕਣ੍ਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭. ਸਤ੍ਤਮੇ ਯਥਾ ‘‘ਕਣ੍ਹਾ ਗਾਵੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ‘‘ਕਣ੍ਹਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣਤਾਯ ਧਮ੍ਮਾ ‘‘ਕਣ੍ਹਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤੋ ਅਪ੍ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਣਤੋ ਵਾ ‘‘ਕਣ੍ਹਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਨ ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣਤਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਣ੍ਹਤਾਯਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਤਾਯ। **ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤੀ**ਤਿ ਚ ਅਪਾਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਚ ਦੋਭਗ੍ਗਿਯਂ। **ਸਰਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਭਾਵੇਨ। ਨ ਹਿਰੀਯਤਿ ਨ ਲਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਹਿਰਿਕੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸਮੁਦਾਯੋ ਵਾ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਅਹਿਰਿਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਏਕਸ੍ਸ ਕ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਅਹਿਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਅਹਿਰਿਕਨ੍ਤਿ ਅਹਿਰਿਕਭਾਵੋ**”ਤਿ। ਨ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤੀਤਿ ਅਨੋਤ੍ਤਾਪੀ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸਮੁਦਾਯੋ ਵਾ, **ਤਸ੍ਸ** ਭਾਵੋ **ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਅਨੋਤ੍ਤਾਪਿਭਾਵੋ**”ਤਿ।

ਕਣ੍ਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਸੁਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮. ਅਟ੍ਠਮੇ ''ਸੁਕ੍ਕਂ ਵਤ੍ਥੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਨ ਵਣ੍ਣਸੁਕ੍ਕਤਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸੁਕ੍ਕਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਹੇਤੁਤੋ ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਣਤੋ ਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨ ਵਣ੍ਣਸੁਕ੍ਕਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸੁਕ੍ਕਤਾਯਾ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਤਾਯ। ਹਿਰੀ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇ ਗੂਥਂ ਵਿਯ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਾਪਤੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਲਕ੍ਖਣਾ ਹਿਰੀ"**ਤਿ। ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਤੇ ਉਣ੍ਹਂ ਵਿਯ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਤਤੋ ਭਾਯਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਭਾਯਨਲਕ੍ਖਣਂ ਓਤਪ੍ਪ"**ਨ੍ਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਪ੍ਪਯੋਗੀ ਪਾਪਤੋ ਵਿਮੁਖਭੂਤਞ੍ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਸਂ ਇਦਂ ਨਾਨਾਕਰਣਂ – ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਹਿਰੀ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ। ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿ ਹਿਰੀ, ਲੋਕਾਧਿਪਤਿ ਓਤਪ੍ਪਂ। ਲਜ੍ਜਾਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤਾ ਹਿਰੀ, ਭਯਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ। ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਲਕ੍ਖਣਾ ਹਿਰੀ, ਵਜ੍ਜਭੀਰੁਕਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਲਕ੍ਖਣਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਹਿਰਿਂ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਜਾਤਿਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਵਯਂ, ਸੂਰਭਾਵਂ, ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ। ਕਥਂ? ''ਪਾਪਕਰਣਂ ਨਾਮੇਤਂ ਨ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਹੀਨਜਚ੍ਚਾਨਂ ਕੇਵਟ੍ਟਾਦੀਨਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਮਾਦਿਸਸ੍ਸ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਇਦਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤਾਵ ਜਾਤਿਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਾਪਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਹਿਰਿਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਤਥਾ ''ਪਾਪਕਰਣਂ ਨਾਮੇਤਂ ਦਹਰੇਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਮਾਦਿਸਸ੍ਸ ਵਯੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਇਦਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਯਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਾਪਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਹਿਰਿਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਤਥਾ ''ਪਾਪਕਰਣਂ ਨਾਮੇਤਂ ਦੁਬ੍ਬਲਜਾਤਿਕਾਨਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਮਾਦਿਸਸ੍ਸ ਸੂਰਭਾਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਇਦਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸੂਰਭਾਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਾਪਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਹਿਰਿਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਤਥਾ ''ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮੇਤਂ ਅਨ੍ਧਬਾਲਾਨਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ, ਮਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਇਦਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਾਪਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਹਿਰਿਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਏਵਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਹਿਰਿਂ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਚ ਹਿਰਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ।

ਕਥਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ? ''ਸਚੇ ਤ੍ਵਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ, ਚਤੂਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ ਗਰਹਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ, ਤਤੋ ਤਂ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਵਿਵਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਏਵਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ।

ਕਥਂ ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿ ਹਿਰੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਮਾਦਿਸਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਧੁਤਧਰਸ੍ਸ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿ ਹਿਰੀ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਸੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂਯੇਵ ਅਧਿਪਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਕੁਸਲਂ ਪਜਹਤਿ, ਕੁਸਲਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਾਵਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਸੁਦ੍ਧਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੦)।

ਕਥਂ ਲੋਕਾਧਿਪਤਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਲੋਕਂ ਅਧਿਪਤਿਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸਚੇ ਖੋ ਤ੍ਵਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ ਤਾਵ ਤਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਹਿਦ੍ਧਿਕਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾ ਲੋਕੇ ਚ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੇਵਤਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ ਪਾਪਂ ਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਮਹਾ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ, ਮਹਨ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਖੋ ਪਨ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇ ਸਨ੍ਤਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਾ ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੁਨੋ। ਤੇ ਦੂਰਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਆਸਨ੍ਨਾਪਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਚੇਤਸਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤੇਪਿ ਮਂ ਏਵਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ 'ਪਸ੍ਸਥ, ਭੋ, ਇਮਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਂ, ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਵੋਕਿਣ੍ਣੋ ਵਿਹਰਤਿ ਪਾਪਕੇਹਿ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ'ਤਿ। ਸਨ੍ਤਿ ਦੇਵਤਾ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਿਨਿਯੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਾ ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੁਨਿਯੋ, ਤਾ ਦੂਰਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਆਸਨ੍ਨਾਪਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਚੇਤਸਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਾਪਿ ਮਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ 'ਪਸ੍ਸਥ, ਭੋ, ਇਮਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਂ, ਸਦ੍ਧਾ

ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਵੋਕਿਣ੍ਣੋ ਵਿਹਰਤਿ ਪਾਪਕੇਹਿ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ'ਤਿ...ਪੇ॰... ਸੋ ਲੋਕਂਯੇਵ ਅਧਿਪਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਕੁਸਲਂ...ਪੇ॰... ਪਰਿਹਰਤੀ''ਤਿ। ਏਵਂ ਲੋਕਾਧਿਪਤਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ।

ਲਜ੍ਜਾਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਲਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਲਜ੍ਜਨਾਕਾਰੋ, ਤੇਨ ਸਭਾਵੇਨ ਸਣ੍ਠਿਤਾ ਹਿਰੀ। **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਭਯਂ, ਤੇਨ ਸਭਾਵੇਨ ਸਣ੍ਠਿਤਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ। ਤਦੁਭਯਂ ਪਾਪਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਅਯੋਗੁਲ਼ੇਸੁ ਏਕੋ ਸੀਤਲੋ ਭਵੇਯਜ ਗੂਥਮਕ੍ਖਿਤੋ, ਏਕੋ ਉਣ੍ਹੋ ਆਦਿਤ੍ਤੋ। ਤੇਸੁ ਯਥਾ ਸੀਤਲਂ ਗੂਥਮਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਿਞ੍ਞੁਜਾਤਿਕੋ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਇਤਰਂ ਡਾਹਭਯੇਨ। ਏਵਂ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਲਜ੍ਜਾਯ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੇਨ ਅਪਾਯਭਯਭੀਤੋ ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਏਵਂ **ਲਜ੍ਜਾਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤਾ ਹਿਰੀ, ਭਯਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ**।

ਕਥਂ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਲਕ੍ਖਣਾ ਹਿਰੀ, ਵਜ੍ਜਭੀਰੁਕਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਲਕ੍ਖਣਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ? ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਜਾਤਿਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ, ਸਤ੍ਥੁਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ, ਦਾਯਜ੍ਜਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਤਿ ਏਵਂ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਤਤ੍ਥ ਗਾਰਵੇਨ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਲਕ੍ਖਣਂ ਹਿਰਿਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਭਯਂ, ਪਰਾਨੁਵਾਦਭਯਂ, ਦਣ੍ਡਭਯਂ, ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਜ੍ਜਤੋ ਭਾਯਨ੍ਤੋ ਵਜ੍ਜਭੀਰੁਕਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਲਕ੍ਖਣਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦਿਤਾ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਾਕਟਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਨ ਨੇਸਂ ਕਦਾਚਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਨ ਹਿ ਲਜ੍ਜਨਂ ਨਿਬ੍ਭਯਂ, ਪਾਪਭਯਂ ਵਾ ਅਲਜ੍ਜਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸੁਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਚਰਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯. ਨਵਮੇ **ਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕਂ। **ਸਨ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਚਾਰਸਨ੍ਧਾਰਣਵਸੇਨ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ। **ਠਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਰਿਯਾਦਾਯਂ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। **ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਚਾਰਸਨ੍ਧਾਰਣੇਨ ਮਰਿਯਾਦਾਯਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। **ਗਰੁਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਵਸੇਨ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ**ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੇ ਕਰਣਵਸੇਨ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥ, ਅਯਮਾਚਾਰੋ ਨ ਲਬ੍ਭੇਯਜ। **ਮਾਤੁਚ੍ਛਾਤਿ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦ੍ਯਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਮਾਤੁਲਾਨੀਤਿ ਵਾ ਆਚਰਿਯਭਰਿਯਾਤਿ ਵਾ ਗਰੂਨਂ ਦਾਰਾਤਿ ਵਾਤਿ ਇਮੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਾਤੁ ਭਗਿਨੀ **ਮਾਤੁਚ੍ਛਾ**। ਮਾਤੁਲਭਰਿਯਾ **ਮਾਤੁਲਾਨੀ। ਗਰੂਨਂ ਦਾਰਾ** ਮਹਾਪਿਤੁਚੂਲ਼ਪਿਤੁਜੇਟ੍ਠਭਾਤੁਆਦੀਨਂ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨਂ ਭਰਿਯਾ। **ਯਥਾ ਅਜੇਲ਼ਕਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਯਥਾ ਅਜੇਲ਼ਕਾਦਯੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਰਹਿਤਾ ਮਾਤਾਤਿ ਸਞ੍ਞਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਭਿਨ੍ਨਮਰਿਯਾਦਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭੇਦੇਨ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਯਂ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ ਯਦਿ ਲੋਕਪਾਲਧਮ੍ਮਾ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭੇਦੇਨ ਵਤ੍ਤੇਯਜ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਿਮੇ ਲੋਕਪਾਲਕਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕਂ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਸਮ੍ਭੇਦੋਤਿ।

ਚਰਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦. ਦਸਮੇ **ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤਾ, ਅਵਿਹਿਤਾ ਵਾ। **ਵਸ੍ਸੇ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਾਰਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ, **ਉਤੁਵਸ੍ਸੇ**ਤਿ ਹੇਮਨ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ। **ਏਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਜੀਵਂ ਵਿਹੇਠੇਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਲਤਾਦੀਸੁ ਜੀਵਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਏਵਮਾਹਂਸੁ। **ਏਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸਙ੍ਘਾਤਂ ਆਪਾਦੇਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਨਾਸਂ ਆਪਾਦੇਨ੍ਤਾ। **ਸਂਕਸਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾ ਨਿਬਦ੍ਧਵਾਸਂ ਵਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਅਪਰਜ੍ਜੁਗਤਾਯ ਆਸਾਲ਼੍ਹਿਯਾ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਪਰਜ੍ਜੁ ਗਤਾਯ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਪਰਜ੍ਜੁਗਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ

ਅਪਰਜ੍ਜੁਗਤਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ, ਅਪਰਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਸਾਲ਼੍ਹਿਪੁਣ੍ਣਮਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਮਾਸਗਤਾਯ ਆਸਾਲ਼੍ਹਿਯਾ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਮਾਸੋ ਗਤਾਯ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਮਾਸਗਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਮਾਸਗਤਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ, ਮਾਸੇ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਆਸਾਲ਼੍ਹਿਪੁਣ੍ਣਮਤੋ ਪਰਾਯ ਪੁਣ੍ਣਮਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਅਧਿਕਰਣਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਂ**, ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨਪਞ੍ਞਾਯੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਵੀਰਿਯਸੀਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਬਲਂ **ਭਾਵਨਾਬਲਂ**। ਵੀਰਿਯੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਨ ਹਿ ਕੁਸਲਭਾਵਨਾ ਬਲਵਤੀ ਥਿਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਬਲਵਤੀ ਕੁਸਲਭਾਵਨਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸੀਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ – ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਭਾਵਨਾਬਲਂ? ਯਾ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮਂ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਭਾਵਨਾਬਲਂ। ਸਤ੍ਤਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਭਾਵਨਾਬਲ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੬੧)।

ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਅਕਮ੍ਪਨੀਯਟ੍ਠੇਨ। **ਦੁਰਭਿਭਵਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਦੁਰਭਿਭਵਨੀਯਟ੍ਠੇਨ। **ਅਨਜ੍ਝੋਮਦ੍ਦਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਧਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਨਵਮਦ੍ਦਨਟ੍ਠੇਨ। **ਏਤਾਨੀ**ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਬਲਾਨਿ। **ਏਤਦਗ੍ਗਂ ਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਏਤਦਗ੍ਗਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਬਲਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਭਾਵਨਾਬਲ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਏਤਦਗ੍ਗਂ ਨਾਗਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੨. ਦੁਤਿਯੇ ਵਿਵੇਕਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ **ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ**, ਯਥਾ ਵਾ ਵਿਵੇਕਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ ''ਵਿਵੇਕਜ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਵਿਵੇਕਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ''ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤੋ''ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਨਿਸ੍ਸਯਟ੍ਠੋ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਾਨਂ ਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਸਤਿਪਿ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਭਾਵੇ ''ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਮੁਪ੍ਪਾਦਨਂ ਵਿਯ ਅਵਿਨਾਭਾਵਿਧਮ੍ਮਬਜਾਪਾਰਾ ਨਿਸ੍ਸਯਨਭਾਵਨਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ। ''ਤਦਙ੍ਗਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਅਵਚਨਂ ''ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਧ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਭਾਵਿਤਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਹਿ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ ਬਲਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਤੇਸਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕੋ। **ਅਜ੍ਝਾਸਯਤੋ**ਤਿ ''ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਅਜ੍ਝਾਸਯਤੋ। ਯਦਿਪਿ ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਪਨ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਨਿਨ੍ਨਤਾਯ ਅਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ ਉਣ੍ਹਾਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸੀਤਨਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਤਾ ਵਿਯ।

“ਪਞ੍ਚਵਿਧਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਮ੍ਪੀਤਿ ਏਕੇ”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਵੇਕਤ੍ਤਯਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਵੇਕਦ੍ਵਯਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤੇ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਕ੍ਖਣੇ ਤਾਵ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ ਅਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ''ਏਵਾਹਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਨ੍ਨਜ੍ਝਾਸਯਤਾਯ। ਤੇਨਾਹ **“ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਮਤੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਆਰੁਪ੍ਪਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਏਤੇਸਂ ਞਾਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਹਾਨਵਿਨਯੋ ਵਿਯ ਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਾਪਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਵਿਵੇਕੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਸਿਟ੍ਠਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਏਸ ਨਯੋ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿਆਦੀਸੂ”**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਵਿਵੇਕਤ੍ਥਾ ਏਵ ਹਿ ਵਿਰਾਗਾਦਯੋ”**ਤਿ।

ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤ੍ਥੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਤ੍ਥੋ ਚਾਤਿ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਦੁਵਿਧਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨਞ੍ਹਿ ਪਹਾਨਂ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਨਿਰੋਧਨਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਮ੍ਪਿ ਚ । ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਤਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਭਾਵੇਨ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣੇਨ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਸਭਾਵਤਾ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ”**ਤਿਆਦਿ। **ਅਯਂ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਮਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। **ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਦਾਰਮ੍ਮਣਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਚ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਵਚਨਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਆਹ **“ਸਕਲੇਨ ਵਚਨੇਨਾ”**ਤਿ। **ਪਰਿਣਮਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ ਤਦਙ੍ਗਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਰਿਣਮਨ੍ਤਂ। **ਪਰਿਣਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤਦਾਰਮ੍ਮਣਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਰਿਣਤਂ। ਪਰਿਣਾਮੋ ਨਾਮ ਇਧ ਪਰਿਪਾਕੋਤਿ ਆਹ **“ਪਰਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਪਰਿਪਕ੍ਕਞ੍ਚਾ”**ਤਿ।

ਪਰਿਪਾਕੋ ਚ ਆਸੇਵਨਲਾਭੇਨ ਲਦ੍ਧਸਾਮਤ੍ਥਿਯਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸੇ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤੁੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤੁੰ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਯਞ੍ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਏਸ ਨਯੋ**ਤਿ ਯ੍ਵਾਯੰ ਨਯੋ ‘‘ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੇਸੇਸੁ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ, ਏਵੰ ਤਤ੍ਥ ਨੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

‘‘ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਮਤ੍ਥੰ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਇਧ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤੇਹੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮੇਹਿ। **ਸਬ੍ਬੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨੰ। **ਵਿਵੇਕੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਿਵੇਕੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਞ੍ਚ ਖੋ**ਤਿ ਤਦੇਵ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ।

੧੩. ਤਤਿਯੇ **ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਾਨਤ੍ਥਾਯ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਸੁਖਵਿਹਾਰਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸੀਸੇਨ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਖੀਣਾਸਵਾਨੰ ਵਸੇਨ ਹੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇ ਹਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾ ਸੁਖੰ ਦਿਵਸੰ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਇਚ੍ਚੇਵ ਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਸੇਕ੍ਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ‘‘ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਸਮਾਹਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਤ੍ਥਾਯ ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ।

ਯੇ ਪਨ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ‘‘ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੭; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੭੦; ੫.੮੩੪, ੮੪੨) ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ **ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਤ੍ਥਾਯ** ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਤ੍ਤਾਹੰ ਅਚਿਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਤ੍ਵਾ ਸੁਖੰ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ **ਨਿਰੋਧਪਾਦਕਤ੍ਥਾਯ** ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਪਰਿਹੀਨਜ੍ਝਾਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ **ਭਵਵਿਸੇਸਤ੍ਥਾਯ** ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ।

ਯੁਤ੍ਤੰ ਤਾਵ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯ ਭਵਵਿਸੇਸਤ੍ਥਤਾ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਤ੍ਥਤਾਪਿ ਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਸਾਧਾਰਣਾਤਿ ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨੀ’’ਤਿ ਵਚਨੰ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਤ੍ਥਤਾ ਪਨ ਨਿਰੋਧਪਾਦਕਤ੍ਥਤਾ ਚ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਵੇਣਿਕਾ, ਸਾ ਕਥੰ ਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਸਾਧਾਰਣਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ? ਪਰਮ੍ਪਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। ਪਦਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਦਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਰਣਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਤਿਣੇਹਿ ਭਤ੍ਤੰ ਸਿਦ੍ਧ’’ਨ੍ਤਿ।

੧੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਸਸਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤਨੰ ਵਿਯ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਥਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਨਸਸਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤਨੰ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਅਤ੍ਥਸਲ੍ਲਾਪਿਕਾ ਉਪਮਾ – ਪਥਵੀ ਕਿਰ ਸਸਕੰ ਆਹ – ‘‘ਹੇ ਸਸਕਾ’’ਤਿ। ਸਸਕੋ ਆਹ – ‘‘ਕੋ ਏਸੋ’’ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਮਮੇਵ ਉਪਰਿ ਸਬ੍ਬਇਰਿਯਾਪਥੇ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਮੰ ਨ ਜਾਨਾਸੀਤਿ? ਸੁਟ੍ਠੁ ਤਯਾ ਅਹੰ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਮਯਾ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਅਙ੍ਗੁਲਗ੍ਗੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਉਦਕੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੰ, ਕਰੀਸੰ ਕਟਕਫਲਮਤ੍ਤੰ, ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦੀਹਿ ਪਨ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਮਹਨ੍ਤੰ, ਪਸ੍ਸਾਵੋਪਿ ਨੇਸੰ ਘਟਮਤ੍ਤੋ, ਉਚ੍ਚਾਰੋਪਿ ਪਚ੍ਛਿਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਲੰ ਮਯ੍ਹੰ ਤਯਾਤਿ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਪਤਿਤੋ। ਤਤੋ ਨੰ ਪਥਵੀ ਆਹ – ‘‘ਅਹੋ ਦੂਰੰ ਗਤੋਪਿ ਨਨੁ ਮਯ੍ਹੰਯੇਵ ਉਪਰਿ ਪਤਿਤੋਸੀ’’ਤਿ? ਸੋ ਪੁਨ ਤੰ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਤਿਤੋ। ਏਵੰ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਪਤਮਾਨੋ ਸਸਕੋ ਨੇਵ ਪਥਵਿਯਾ ਅਨ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਨ ਕੋਟਿ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਪੁਬ੍ਬਕੋਟਿੰ। **ਇਤਰੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂਨੇਯ੍ਯਪਦਪਰਮਾਨੰ।

੧੫. ਪਞ੍ਚਮੇ ਸਮਥੇਹਿ ਅਧਿਕਰੀਯਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤੀਤਿ ਅਧਿਕਰਣੰ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਭੇਦਕਰਵਤ੍ਥੂਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਿਵਾਦੋਯੇਵ **ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣੰ**। ‘‘ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਅਨੁਵਦਨ੍ਤਿ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਚੂਲਵ॰ ੨੧੫) ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਨੁਵਾਦੋਯੇਵ **ਅਨੁਵਾਦਾਧਿਕਰਣੰ**। ਪਞ੍ਚਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ **ਆਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣੰ**। ‘‘ਸਤ੍ਤਪਿ

ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਆਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੧੫) ਵਚਨਤੋ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ **ਆਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣਂ**। ''ਯਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਯਤਾ ਕਰਣੀਯਤਾ ਅਪਲੋਕਨਕਮ੍ਮਂ ਞਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਂ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮਂ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੧੫) ਏਵਮਾਗਤਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਸਙ੍ਘਕਿਚ੍ਚਂ **ਕਿਚ੍ਚਾਧਿਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

੧੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਅਪਾਕਟਨਾਮੋ**ਤਿ ''ਸੇਲੋ, ਕੂਟਦਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਭਿਞ੍ਞਾਤੋ। **ਯੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਇਦਂ ਕਰਣਵਚਨਂ। ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਕਿਰਿਯਾਕਾਰਣਂ, ਨ ਕਰਣਂ ਵਿਯ ਕਿਰਿਯਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਗੁਣਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਤ੍ਥਾ ਇਧ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਕਿਰਿਯਾਤਿ ''ਅਨ੍ਨੇਨ ਵਸਤਿ, ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥਮੇਵੇਤਂ ਕਰਣਵਚਨਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਕਰਣਤ੍ਥਂ ਤਸ੍ਸ ਅਯੁਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨਾ''ਤਿ। ਅਵਿਭਾਗਤੋ ਸਤਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਨਿਰਤਿਸਯਸਾਦੁਵਿਪੁਲਾਮਤਰਸਸਦ੍ਧਮ੍ਮਫਲਤਾਯ ਸਾਦੁਫਲਨਿਚ੍ਚਫਲਿਤਮਹਾਰੁਕ੍ਖੇਨ ਭਗਵਾ ਉਪਮਿਤੋ। ਸਾਦੁਫਲੂਪਭੋਗਾਧਿਪ੍ਪਾਯਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਹਿ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਾਦੁਫਲਤਾ ਗਹਿਤਾਤਿ। **ਉਪਸਙ੍ਕਮੀ**ਤਿ ਉਪਸਙ੍ਕਨ੍ਤੋ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਯ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਠਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਤਂਤਂਪਦੇਸਾਤਿਕ੍ਕਮਨੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਨ੍ਤੋਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਗਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**”ਤਿ, ਉਪਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ “**ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਪਰਿਯੋਸਾਨਦੀਪਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਯਂ ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਤੋ ''ਉਪਸਙ੍ਕਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਤੋ ਉਪਗਤਟ੍ਠਾਨਤੋ।

ਯਥਾ ਖਮਨੀਯਾਦੀਨਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋਤਿ ਯਥਾ ਭਗਵਾ ''ਕਚ੍ਚਿ ਤੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਖਮਨੀਯਂ, ਕਚ੍ਚਿ ਯਾਪਨੀਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਖਮਨੀਯਾਦੀਨਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮੋਦੋ ਅਹੋਸਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਸਿਤਾਯ, ਏਵਂ ਸੋਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਤਦਨੁਕਰਣੇਨ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮੋਦੋ ਅਹੋਸੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤਂ ਪਨ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮੋਦਤਂ ਉਪਮਾਯ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਸੀਤੋਦਕਂ ਵਿਯਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮੋਦਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤਂ। **ਏਕੀਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮਾਨਤਂ। **ਖਮਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ''ਇਦਂ ਚਤੁਚਕ੍ਕਂ ਨਵਦ੍ਵਾਰਂ ਸਰੀਰਯਨ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਬਹੁਲਤਾਯ ਸਭਾਵਤੋ ਦੁਸ੍ਸਹਂ, ਕਚ੍ਚਿ ਖਮਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਯਾਪਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਹਾਰਾਦਿਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਕਂ ਚਿਰਪ੍ਪਬਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਯਾਪਨਾਯ ਕਚ੍ਚਿ ਯਾਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ। ਸੀਸਰੋਗਾਦਿਆਬਾਧਾਭਾਵੇਨ **ਕਚ੍ਚਿ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਂ**। ਦੁਕ੍ਖਜੀਵਿਕਾਭਾਵੇਨ **ਕਚ੍ਚਿ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕਂ**। ਤਂਤਂਕਿਚ੍ਚਕਰਣੇ ਉਟ੍ਠਾਨਸੁਖਤਾਯ **ਕਚ੍ਚਿ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨਂ**। ਤਦਨੁਰੂਪਬਲਯੋਗਤੋ **ਕਚ੍ਚਿ ਬਲਂ** । ਸੁਖਵਿਹਾਰਸਮ੍ਭਵੇਨ **ਕਚ੍ਚਿ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ** ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਚ੍ਚਿ-ਸਦ੍ਦਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪੀਤਿ **ਪੀਤਿ**ਯੇਵ। ਤਰੁਣਪੀਤਿ **ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ**। ਸਮ੍ਮੋਦਂ ਜਨੇਤਿ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਕਂ, ਤਦੇਵ **ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ**। ਸਮ੍ਮੋਦਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਸਮ੍ਮੋਦਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਭਾਵਤੋ**”ਤਿ ਆਹ। **ਸਰਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ। ''ਸਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਦੀਘਂ ਕਤ੍ਵਾ “**ਸਾਰਣੀਯ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਯਜਮਾਨਸੁਖਤੋ**ਤਿ ਆਪਾਥਗਤਮਧੁਰਤਂ ਆਹ, **ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਯਮਾਨਸੁਖਤੋ**ਤਿ ਵਿਮਦ੍ਦਰਮਣੀਯਤਂ। **ਬਜਞ੍ਜਨਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਵਚਨਚਾਤੁਰਿਯਮਾਹ। **ਅਤ੍ਥਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਂ। **ਅਨੇਕੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹੀ**ਤਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ।

ਅਤਿਦੂਰਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਨਾਤਿਦੂਰਂ ਨਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਂ ਨਾਮ ਗਹਿਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਅਵਕਂਸਤੋ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਪਸਾਰਿਤਹਤ੍ਥਾਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਗੀਵਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਗੀਵਂ ਪਰਿਵਟ੍ਟਨਵਸੇਨ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ।

ਏਤਦਵੋਚਾਤਿ ਏਤਂ ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹੇਤੂ''ਤਿਆਦਿਪੁਚ੍ਛਾਵਚਨਂ ਅਵੋਚ। ਤੇਨੇਵ ''ਏਤਦਵੋਚਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ **ਦੁਵਿਧਾ ਹਿ ਪੁਚ੍ਛਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਗਾਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਅਗਾਰਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾ **ਅਗਾਰਿਕਪੁਚ੍ਛਾ**। ਅਗਾਰਿਕਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਅਨਗਾਰਿਕੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਗਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾ **ਅਨਗਾਰਿਕਪੁਚ੍ਛਾ**। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ''ਜਨਕੋ ਹੇਤੁ, ਪਗ੍ਗਾਹਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਸਾਧਾਰਣੋ ਹੇਤੁ, ਸਾਧਾਰਣੋ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸਭਾਗੋ ਹੇਤੁ, ਅਸਭਾਗੋ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਿਕੋ ਹੇਤੁ, ਸਹਪਵਤ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ

ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਭਜ੍ਜ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਇਧ ਪਨ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਭੂਤਾ ਹੇਤੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੬) ਵਿਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸਦ੍ਦਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਂ ਕਾਰਣਵੇਵਚਨਮੇਵਾ"**ਤਿ ਆਹ। **ਵਿਸਮਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ, ਵਿਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਖਯੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਪਠਮੋ ਯਾਮੋ''ਤਿ ਉਪਰਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਨ੍ਤਤਰੋ ਮਨੋਰਮੋ, ਤਾਦਿਸੋ ਚ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਭਦ੍ਦਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸੁਨ੍ਦਰੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ। **ਕੋ**ਤਿ ਦੇਵਨਾਗਯਕ੍ਖਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਦੀਸੁ ਕੋ ਕਤਮੋ? **ਮੇ**ਤਿ ਮਮ। **ਪਾਦਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਦੇ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਇਮਾਯ ਏਵਰੂਪਾਯ ਦੇਵਿਦ੍ਧਿਯਾ। **ਯਸਸਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਦਿਸੇਨ ਪਰਿਵਾਰੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਚ। **ਜਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਮਾਨੋ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਨ੍ਤੇਨ ਕਮਨੀਯੇਨ ਅਭਿਰੂਪੇਨ। **ਵਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਛਵਿਵਣ੍ਣੇਨ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣਨਿਭਾਯ। **ਸਬ੍ਬਾ ਓਭਾਸਯਂ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਦਸ ਦਿਸਾ ਪਭਾਸੇਨ੍ਤੋ, ਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ ਚ ਏਕੋਭਾਸਂ ਏਕਾਲੋਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਰੂਪੇ**ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਰੂਪੇ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪੇ।

''ਚੋਰੋ, ਚੋਰੋ; ਸਪ੍ਪੋ, ਸਪ੍ਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਭਯੇ ਆਮੇਡਿਤਂ**। ''ਵਿਜ੍ਝ, ਵਿਜ੍ਝ; ਪਹਰ, ਪਹਰਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਕੋਧੇ**। ''ਸਾਧੁ, ਸਾਧੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩੨੭.ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੭; ੩.੩੫; ੫.੧੦੮੫) **ਪਸਂਸਾਯਂ**। ''ਗਚ੍ਛ, ਗਚ੍ਛ; ਲੁਨਾਹਿ, ਲੁਨਾਹੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਤੁਰਿਤੇ**। ''ਆਗਚ੍ਛ, ਆਗਚ੍ਛਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਕੋਤੂਹਲੇ**। ''ਬੁਦ੍ਧੋ, ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਬੁ॰ ਵਂ॰ ੨.੪੪) **ਅਚ੍ਛਰੇ**। ''ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਹਾਸੇ**। ''ਕਹਂ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕ, ਕਹਂ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੫੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੩) **ਸੋਕੇ**। ''ਅਹੋ ਸੁਖਂ, ਅਹੋ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੨੦; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੫; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੩੨) **ਪਸਾਦੇ**। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਗਰਹਾਅਸਮ੍ਮਾਨਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ''ਪਾਪੋ, ਪਾਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਗਰਹਾਯਂ**। ''ਅਭਿਰੂਪਕ, ਅਭਿਰੂਪਕਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਅਸਮ੍ਮਾਨੇ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਨਯਿਦਂ ਆਮੇਡਿਤਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਵਸੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਥ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਪੁਂਸਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ"**ਤਿ। ਦੁਤਿਯਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਦੋਸਨਾਸਨਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਵਿਧਮਨਤੋ। **ਗੁਣਾਧਿਗਮਨਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਾਨਂ ਸਮ੍ਪਾਪਨਤੋ। ਯੇ ਗੁਣੇ ਦੇਸਨਾ ਅਧਿਗਮੇਤਿ, ਤੇਸੁ ਪਧਾਨਭੂਤੇ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਦ੍ਧਾਜਨਨਤੋ ਪਞ੍ਞਾਜਨਨਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਦ੍ਧਾਪਮੁਖਾ ਹਿ ਲੋਕਿਯਾ ਗੁਣਾ, ਪਞ੍ਞਾਪਮੁਖਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ।

ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਾਤ੍ਥਤੋ,** ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ**। ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗਤਾਯ **ਉਤ੍ਤਾਨਪਦਤੋ,** ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਥਤਾਯ **ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਥਤੋ**। ਸਿਨਿਦ੍ਧਮੁਦੁਮਧੁਰਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗਤਾਯ **ਕਣ੍ਣਸੁਖਤੋ,** ਵਿਪੁਲਵਿਸੁਦ੍ਧਪੇਮਨੀਯਤ੍ਥਤਾਯ **ਹਦਯਙ੍ਗਮਤੋ**। ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਵਿਧਮਨੇਨ **ਅਨਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਤੋ,** ਥਮ੍ਭਸਾਰਮ੍ਭਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨੇਨ **ਅਪਰਵਮ੍ਭਨਤੋ**। ਹਿਤਾਧਿਪ੍ਪਾਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰੇਸਂ ਰਾਗਪਰਿਲ਼ਾਹਾਦਿਵੂਪਸਮਨੇਨ **ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਤੋ,** ਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨੇਨ **ਪਞ੍ਞਾਵਦਾਤਤੋ**। ਕਰਵੀਕਰੁਤਮਞ੍ਜੁਤਾਯ **ਆਪਾਥਰਮਣੀਯਤੋ,** ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਵਿਰੁਦ੍ਧਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਤਾਯ **ਵਿਮਦ੍ਦਕ੍ਖਮਤੋ**। ਆਪਾਥਰਮਣੀਯਤਾਯ **ਏਵਂ ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਸੁਖਤੋ,** ਵਿਮਦ੍ਦਕ੍ਖਮਤਾਯ ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਤਾਯ ਚ **ਵੀਮਂਸਿਯਮਾਨਹਿਤਤੋ** । **ਏਵਮਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਨਿਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਦਵਿਗਮਨਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਦਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤੋ, ਅਕੁਸਲਮੂਲਸਮੁਦ੍ਧਰਣਤੋ, ਕੁਸਲਮੂਲਸਂਰੋਪਨਤੋ, ਅਪਾਯਦ੍ਵਾਰਪਿਧਾਨਤੋ, ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਦ੍ਵਾਰਵਿਵਰਣਤੋ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਵੂਪਸਮਨਤੋ, ਅਨੁਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਤਨਤੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਧੋਮੁਖਟ੍ਠਪਿਤਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਅਧੋਮੁਖਂ ਠਪਿਤਂ। **ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤਂ। **ਉਪਰਿਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਂਮੁਖਂ। **ਉਗ੍ਘਾਟੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਿਵਟਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਹਤ੍ਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਪੁਰਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖੋ ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥੇ

ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਹਂ ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ, ਏਵਂ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾ''ਤਿ ਵਦੇਯਜ। **ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੇ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ।

ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਂ ਆਧੇਯਜਸ੍ਸ ਅਨਾਧਾਰਭੂਤਂ ਭਾਜਨਂ ਆਧਾਰਭਾਵਾਪਾਦਨਵਸੇਨ **ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯਜ**। ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤਤਾਯ **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਿਮੁਖਂ,** ਅਧੋਮੁਖਠਪਿਤਤਾਯ **ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯਂ। ਕਾਮਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਯੋਪਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਾ ਨੀਵਰਣਭਾਵਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਨ ਸਵਿਸੇਸਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਾ ਸਤ੍ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਨਵਸੇਨਾਤਿ ਆਹ "**ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਮਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਜ੍ਜਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧੦)। ਸਬ੍ਬੋ ਅਪਾਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ **ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ** ''ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਅਟ੍ਠ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ **ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗੋ**। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਤਦੁਭਯਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗਂ ਆਵਿਕਰੋਨ੍ਤੇਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਪ੍ਪਿਆਦਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਦੀਪੋ ਨ ਤਥਾ ਉਜ੍ਜਲੋ, ਯਥਾ ਤੇਲਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ **ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤਗ੍ਗਹਣਂ। ਏਤੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹੀ**ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤੁਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਵਿਵਰਣਾਦਿਉਪਮੋਪਮਿਤਬ੍ਬਾਕਾਰੇਹਿ।

ਪਸਨ੍ਨਕਾਰਨ੍ਤਿ ਪਸਨ੍ਨੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਕ੍ਕਾਰਂ। **ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਰਣਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਰਾਯਣ**"ਨ੍ਤਿ। ਪਰਾਯਣਭਾਵੋ ਚ ਅਨਤ੍ਥਨਿਸੇਧਨੇਨ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨੇਨ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਘਸ੍ਸ, ਤਾਤਾ, ਹਿਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਧਾਤਾ**"ਤਿ। **ਅਘਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਤੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਪਾਪਤੋਤਿ ਪਨ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਾਯਂ ਗਮਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਨੀ-ਸਦ੍ਦਾਦਯੋ ਵਿਯ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ''ਅਜਂ ਗਾਮਂ ਨੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ''ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ''ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਤਸ੍ਸ ਚਾਯਮਤ੍ਥੋ – ਗਮਨਞ੍ਚ ਤਦਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਭਜਨਂ ਜਾਨਨਂ ਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਭਜਾਮੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ। **ਭਜਨਂ** ਵਾ ਸਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਂ। **ਸੇਵਨਂ** ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰਤਾ। **ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਂ** ਵਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਕਰਣੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣਤਂਯੇਵ ਦੀਪੇਤਿ। ''ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਬੁਜ੍ਝਾਮੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਕਥਂ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ "**ਯੇਸਂ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ।

ਅਧਿਗਤਮਗ੍ਗੇ ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੇਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਫਲਟ੍ਠਾ ਏਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਨ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾਤਿ ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਚਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਨਨੁ ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਪਿ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ ਏਵ ਤਥਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਇਤਰੇ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਾਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਾ "**ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਪਤਮਾਨੇ ਧਾਰੇਤੀ**"ਤਿ। ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨੇਨ ਹਿ ਅਪਾਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵੋ। **ਅਕ੍ਖਾਯਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦ੍ਯਤ੍ਥੋ, ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਵਾ। ਤੇਨ ''ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ, ਵਿਰਾਗੋ ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪) ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, "**ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ**"ਤਿ ਵਾ ਇਮਿਨਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਹੇਤੁਤਾਯਾਤਿ ਉਭਯਮੇਵ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਰਿਯਫਲਾਨਂ ''ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਨੁਗੁਣਤਾਯ ਨਿਯ੍ਯਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨਤਾਯ ਚ। ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮਸਮਧਿਗਮਹੇਤੁਤਾਯਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਧਮ੍ਮਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤਿ ਏਵ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਪਾਠਾਰੁਲ਼੍ਹੋ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਨ ਕੇਵਲ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਕਾਮਰਾਗੋ ਭਵਰਾਗੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਭੇਦੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਰਾਗੋ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਪਹੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਰਾਗਵਿਰਾਗੋਤਿ ਮਗ੍ਗੋ ਕਥਿਤੋ**। ਏਜਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨ੍ਤੋਨਿਜ੍ਝਾਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸੋਕਸ੍ਸ ਚ ਤਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਤ੍ਤਾ **ਅਨੇਜਮਸੋਕਨ੍ਤਿ ਫਲਂ ਕਥਿਤਂ। ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਰੋਧਦੀਪਨਤੋ ਕੇਨਚਿ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਂ, ਇਟ੍ਠਂ ਪਣੀਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਗੁਣਰੂਪੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ, ਪਕਟ੍ਠਗੁਣਵਿਭਾਵਨਤੋ ਵਾ **ਪਗੁਣਂ**। ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਕਥਿਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਙ੍ਘਾਤੇਨਾਤਿ ''ਯਾਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ, ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੪, ੩੫੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੨; ੩.੫੪; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੨; ਪਰਿ॰ ੨੭੪) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ''ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ, ਤਥਾਰੂਪੇਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੨; ੩.੫੪; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੨; ਪਰਿ॰ ੨੭੪) ਚ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸੀਲਾਨਞ੍ਚ ਸਂਹਤਭਾਵੇਨ, ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਂਹਤੋ**ਤਿ ਘਟਿਤੋ, ਸਮੇਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਹਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦੂਰੇ ਠਿਤਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਸਂਹਤਾ ਏਵ। **ਅਟ੍ਠ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲ ਧਮ੍ਮਦਸਾ ਤੇ**ਤਿ ਤੇ ਪੁਰਿਸਯੁਗਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠੇਵ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਧਮ੍ਮਦਸਾ। ਤੀਣਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਮਨੇਨ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਗਮਨੇਨ ਚ **ਤੀਣਿ ਸਰਣਗਮਨਾਨਿ**। **ਪਟਿਵੇਦੇਸੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਦਯਗਤਂ ਵਾਚਾਯ ਪਵੇਦੇਸਿ।

ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਵਿਸਯਪ੍ਪਭੇਦਫਲਸਂਕਿਲੇਸਭੇਦਾਨਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਤੁਵਿਭਾਵਨਾ ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਾਯ ਹੋਤੀਤਿ ਸਰਣਗਮਨੇਸੁ ਅਤ੍ਥਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਂ **"ਸਰਣਂ, ਸਰਣਗਮਨਂ, ਯੋ ਚ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਰਣਗਮਨਪ੍ਪਭੇਦੋ, ਸਰਣਗਮਨਫਲਂ, ਸਂਕਿਲੇਸੋ, ਭੇਦੋਤਿ ਅਯਂ ਵਿਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸੇਵ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੋਦਾਨਂ ਨ ਗਹਿਤਂ, ਨਨੁ ਵੋਦਾਨਵਿਭਾਵਨਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਾਯ ਹੋਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਸਂਕਿਲੇਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਗਹਿਤਂ। ਯਾਨਿ ਹਿ ਨੇਸਂ ਸਂਕਿਲੇਸਕਾਰਣਾਨਿ ਅਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ, ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨੇਨ ਵੋਦਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ।

ਹਿਂਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨੇਤਂ ਪਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **"ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਸਰਣ**"ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਨ ਹਿਂਸਨਂ ਕੇਸਂ, ਕਥਂ, ਕਸ੍ਸ ਵਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ **"ਸਰਣਗਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਭਯਂ। **ਸਨ੍ਤਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਂ। ਤੇਨੇਵ ਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ। **ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਰਿਕਿਲੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਤਯਿਦਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਰਤੋ **ਫਲਕਥਾਯ** ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਪਦਂ। ਏਵਂ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਸਰਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਦਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਥ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਹਿਤੇ ਪਵਤ੍ਤਨੇਨਾ**ਤਿ ''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਹਰਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੪, ੬੯) ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਯੋਜਨੇਨ। **ਅਹਿਤਾ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨਾ**ਤਿ ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਾਪਕੋ ਵਿਪਾਕੋ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਾਦਿਮੁਖੇਨ ਅਨਤ੍ਥਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨ। **ਭਯਂ ਹਿਂਸਤੀ**ਤਿ ਹਿਤਾਹਿਤੇਸੁ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ତਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕਂ ਬ੍ਯਸਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ ਵਿਨਾਸੇਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ। **ਭਵਕਨ੍ਤਾਰਾ ਉਤ੍ਤਾਰਣੇਨ** ਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਇਤਰੋ ਅਸ੍ਸਾਸਦਾਨੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਯਂ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਕਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਵਸੇਨ ਪੂਜਾਵਸੇਨ ਚ ਉਪਨੀਤਾਨਂ ਸਕ੍ਕਾਰਾਨਂ। **ਵਿਪੁਲਫਲਪ੍ਪਟਿਲਾਭਕਰਣੇਨ** ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਯਂ ਹਿਂਸਤਿ ਸਙ੍ਘੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ।

''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਪਸਾਦੋ ਤਪ੍ਪਸਾਦੋ, ਤਦੇਵ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਗਰੁ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਗ੍ਗਰੁ, ਤਬ੍ਭਾਵੋ ਤਗ੍ਗਰੁਤਾ, ਤਪ੍ਪਸਾਦੋ ਚ ਤਗ੍ਗਰੁਤਾ ਚ ਤਪ੍ਪਸਾਦਤਗ੍ਗਰੁਤਾ। ਤਾਹਿ **ਤਪ੍ਪਸਾਦਤਗ੍ਗਰੁਤਾਹਿ**। ਵਿਧੁਤਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਮ੍ਮੋਹਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦਿਤਾਯ **ਵਿਹਤਕਿਲੇਸੋ**। ਤਦੇਵ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਪਰਾਯਣਂ ਗਤਿ ਤਾਣਂ ਲੇਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਸਰਣਗਮਨਂ** ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ। **ਤਂਸਮਙ੍ਗੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਏਵਂ ਉਪੇਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਭਜਤਿ ਸੇਵਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ, ਏਵਂ ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਸਾਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨਮਾਹ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਸਾਦਪ੍ਪਧਾਨਂ। ਗਰੁਤਾਗਹਣੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ। ਅਰਿਯਾ ਹਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣਾਭਿਞ੍ਞਤਾਯ ਪਾਸਾਣਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਪਿਯ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਵਿਹਤਕਿਲੇਸੋ, ਤਗ੍ਗਰੁਤਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ ਅਗਾਰਵਕਰਣਹੇਤੂਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤੋ। ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਗ੍ਗਤਿਕਤਾਤਿ ਤਾਯ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਸਰਣਗਮਨਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਪਸਾਦਗਰੁਤਾ ਜੋਤਿਤਾਤਿ ਪਸਾਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਇਤਰਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣਂ, ਤਥਾ ਗਰੁਤਾਗਹਣੇਨਾਤਿ ਉਭਯੇਨਪਿ ਉਭਯਂ ਸਰਣਗਮਨਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਧਿਗਮੋ ਏਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ, ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨੋਯੇਵ ਸਰਣਗਮਨਤ੍ਤਂ ਸਾਧੇਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਪਨ ਸਾਵਕਗੋਚਰਭੂਤਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ, ਤਥਾ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਗੁਣਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਸਕਲੇਪਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਇਜ੍ਝਤੀ**"ਤਿ। ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਞ੍ਚ ਸਹੇਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਲੋਕਿਯਂ ਵਿਯ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪ੍ਪਟਿਵੇਧੇਨ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯੇ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਨ ਸਰਣਗਮਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਅਧਿਗਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਲੋਕਿਯਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਵਿਯਾ''ਤਿ, ਤੇਸਂ ਲੋਕਿਯਮੇਵ ਸਰਣਗਮਨਂ ਸਿਯਾ, ਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ, ਤਞ੍ਚ ਅਯੁਤ੍ਤਂ ਦੁਵਿਧਸ੍ਸਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ।

ਤਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨਂ। **ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੋ** ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਸਦ੍ਧਾਮੂਲਿਕਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ। **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ** ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੁਦ੍ਧਤਂ, ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤਂ, ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਲੋਕਿਯਾਵਬੋਧਵਸੇਨੇਵ ਸਮ੍ਮਾ ਞਾਯੇਨ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। **ਸਦ੍ਧਾਮੂਲਿਕਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਦ੍ਧੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**"ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਜੁ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ , ਦਿਟ੍ਠਿ ਵਾ ਉਜੁ ਕਰੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਂ,** ਤਥਾਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ''ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣਂ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪਧਾਨਤਾਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਾਤਾਦੀਹਿ ਉਸ੍ਸਾਹਿਤਦਾਰਕਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸਰਣਗਮਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸਰਣਗਮਨਂ।

ਤਯਿਦਂ ਲੋਕਿਯਂ ਸਰਣਗਮਨਂ। ਅਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਯਜਾਤੀਯਤਿ ਅਪ੍ਪੀਯਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯਜਾਤਨਂ,** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਂ। ਤਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਪਰਾਯਣਂ ਪਟਿਸਰਣਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾ,** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਮੇਵ। ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਸਿਸ੍ਸਭਾਵਂ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਭਾਵਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੂਪਗਮਨਂ**। ਸਰਣਗਮਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਵ ਪਣਿਪਤਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਣਿਪਾਤੋ**। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਚਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂਯੇ**ਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯਜਾਤਨਾਦੀਸੁਪਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤਦਞ੍ਞਨਿਵਤ੍ਤਨਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ।

ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯਜਾਤਨਾਦੀਨਿ ਏਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤੇਨ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰੇਹਿਪਿ ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯਜਾਤਨਂ ਕਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਆਲ਼ਵਕਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਾਤਾਗਿਰਿਹੇਮਵਤਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਨਨੁ ਚੇਤੇ ਆਲ਼ਵਕਾਦਯੋ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਆਗਤਸਰਣਗਮਨਾ, ਕਥਂ ਤੇਸਂ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਸਰਣਗਮਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਸਰਣਗਮਨੇਹਿਪਿ ''ਸੋ ਅਹਂ ਵਿਚਰਿਸ੍ਸਾਮਿ...ਪੇ॰... ਸੁਧਮ੍ਮਤਂ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੯੪)। ਤੇ ਮਯਂ ਵਿਚਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਗਾਮਾ ਗਾਮਂ ਨਗਾ ਨਗਂ...ਪੇ॰... ਸੁਧਮ੍ਮਤ''ਨ੍ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੮੨) ਚ ਤੇਹਿ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਪਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸੋ ਪਨੇਸ ਵਾਤਿ…ਪੇ॰… ਵ**ਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾਤਿਵਸੇਨ, ਭਯਵਸੇਨ, ਆਚਰਿਯਵਸੇਨ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਵਸੇਨਾਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ''ਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ **ਵਾਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਾਤਿਭਾਵਵਸੇਨ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ । **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪਣਿਪਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤਾਹੇਤੁਕੇਨ ਪਣਿਪਤਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਤਰੇਹੀ**ਤਿ ਵਾਤਿਭਾਵਾਦਿਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਪਣਿਪਾਤੇਹਿ। **ਇਤਰੇਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵ**ਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਪਣਿਪਾਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਂ । **ਏਵਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਹਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਂ ਵਾ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਂ ਵਾ ਅਨੁਸਾਸਨਿਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪਣਿਪਾਤਮੇਵ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਰਣਗਮਨਪ੍ਪਭੇਦੋ**ਤਿ ਸਰਣਗਮਨਵਿਭਾਗੋ।

ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਏਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਸਰਣਗਮਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਵਿਪਾਕਫਲ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯੋ**ਤਿ ਸਕਲਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੯੦) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਂ।

ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਗਮਨਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਹਣਾਦਿਵਸੇਨ। **ਅਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਅਨਵਕਾਸੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਉਭਯੇਨਪਿ ਕਾਰਣਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ। **ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਭੂਮਕੇਸੁ ਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਏਕਸਙ੍ਖਾਰਮ੍ਪਿ। **ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚੋਤਿ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ। **ਸੁਖਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ''ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੋਗੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੬, ੭੯) ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਸੁਖਤੋ ਗਾਹਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪਰਿਲ਼ਾਹਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥਂ ਮਤ੍ਤਹਤ੍ਥਿਪਰਿਤਾਸਿਤੋ ਵਿਯ ਚੋਕ੍ਖਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਉਕ੍ਕਾਰਭੂਮਿਂ ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਂ ਸੁਖਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਤ੍ਤਵਾਰੇ ਕਸਿਣਾਦਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥਂ ''ਸਙ੍ਖਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **"ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮੇਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਚਤੁਭੂਮਕਵਸੇਨੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਤੇਭੂਮਕਵਸੇਨੇਵ ਵਾ। ਯਂ ਯਞ੍ਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਗਾਹਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਤੋ ਤਤੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਗਾਹਂ ਵਿਨਿਵੇਠੇਤਿ।

ਮਾਤਰਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਜਨਿਕਾ **ਮਾਤਾ**, ਜਨਕੋ **ਪਿਤਾ**, ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਖੀਣਾਸਵੋ **ਅਰਹਾ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਕਿਂ ਪਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਏਤਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਾਨਂ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵਸ੍ਸ ਪਨ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅਰਿਯਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਫਲਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਧਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ। **ਲੋਹਿਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਜੀਵਮਾਨਕਸਰੀਰੇ ਖੁਦ੍ਦਕਮਕ੍ਖਿਕਾਯ ਪਿਵਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਲੋਹਿਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ। **ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਂ ਸਮਾਨਸੀਮਾਯਂ ਠਿਤਂ ਸਙ੍ਘਂ ''ਕਮ੍ਮੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸੇਨ ਵੋਹਰਨ੍ਤੋ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨੇਨ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੇਨਾ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੪੫੮) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ। **ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਤਿਤ੍ਥਕਰਂ ''ਅਯਂ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾਤਿ **ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨ ਤੇ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਤਾ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਪਾਯਂ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਦੇਵਕਾਯਂ ਪਨ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਸਹਿ ਠਾਨੇਹੀ**ਤਿ ਦਸਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। **ਅਧਿਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਭਵਨ੍ਤਿ।

ਵ**ੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਕਰੀਸਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਭਾਗਪ੍ਪਮਾਣਾਨਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾਨਂ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿਰੂਪਿਯਪਾਤਿਕਂਸਪਾਤੀਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਰੂਪਿਯਸੁਵਣ੍ਣਹਿਰਞ੍ਞਪੂਰਾਨਂ ਸਬ੍ਬਾਲਙ੍ਕਾਰਪ੍ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਹਤ੍ਥਿਸਹਸ੍ਸਾਨਂ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਅਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਂ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਰਥਸਹਸ੍ਸਾਨਂ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਧੇਨੁਸਹਸ੍ਸਾਨਂ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਕਞ੍ਞਾਸਹਸ੍ਸਾਨਂ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਸਹਸ੍ਸਾਨਂ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਵਤ੍ਥਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨਂ, ਅਪਰਿਮਾਣਸ੍ਸ ਚ ਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਮਾਸਾਧਿਕਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਸਂਵਚ੍ਛਰਾਨਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਵਤ੍ਤਵੇਲਾਮਮਹਾਦਾਨਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਂ। ਤਤੋ ਸਤਂ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ

ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਂ, ਤਤੋ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸਂ ਸਙ੍ਘਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਕਰਣਂ, ਤਤੋ ਸਰਣਗਮਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੦) ਵਸੇਨ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਯਂ, ਗਹਪਤਿ, ਵੇਲਾਮੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਦਾਨਂ ਅਦਾਸਿ ਮਹਾਦਾਨਂ, ਯੋ ਏਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਇਦਂ ਤਤੋ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੦)। **ਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ **ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਸੁਤ੍ਤਾ**ਦੀਨਂ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦) ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨਂ ਅਜਾਨਨਂ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੋਹੋ, ‘‘ਬੁਦ੍ਧੋ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ **ਸਂਸਯੋ।** **ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਂ** ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨਂ ਅਗੁਣਭਾਵਪਰਿਕਪ੍ਪਨੇਨ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੋ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨਾਦਰਾਗਾਰਵਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਨ ਮਹਾਜੁਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਉਜ੍ਜਲਂ, ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਅਪਰਿਯੋਦਾਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਮਹਾਵਿਪ੍ਫਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਲਾਰਂ। **ਸਾਵਜ੍ਜੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਤਣ੍ਹਾਦਿਵਸੇਨ ਸਦੋਸੋ। ਲੋਕਿਯਂ ਸਰਣਗਮਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਦਾਨਂ ਵਿਯ ਅਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਭੇਦੇਨ ਭੇਦੋਤਿ ਆਹ **‘‘ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯਾ’’**ਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਸਰਣਗਮਨਭੇਦੋ। ਸਤਿਪਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤ੍ਤੇ ਇਟ੍ਠਫਲੋਪਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **‘‘ਅਫਲੋ’’**ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? **ਅਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ**। ਨ ਹਿ ਤਂ ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ।

ਕੋ ਉਪਾਸਕੋਤਿ ਸਰੂਪਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਕਿਂਲਕ੍ਖਣੋ ਉਪਾਸਕੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਪੁਚ੍ਛਾ। ਤੇਨ ਕੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਉਪਾਸਕਸਦ੍ਦੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ । ਤੇਨਾਹ **‘‘ਕਸ੍ਮਾ ਉਪਾਸਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’**ਤਿ। ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੋ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾਵਕਾਰਣਂ। **ਕਿਮਸ੍ਸ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਕੀਦਿਸਂ ਅਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਸੀਲਂ, ਕਿਤ੍ਤਕੇਨ ਸੀਲੇਨਾਯਂ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੋ ਆਜੀਵੋ**ਤਿ ਕੋ ਅਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ? ਸੋ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਸ੍ਸ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸੋਪਿ ਵਿਭਜੀਯਤੀਤਿ। **ਕਾ ਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਾ ਸੀਲਸ੍ਸ, ਆਜੀਵਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਧਿ ਵਾ ਪਟਿਸੇਧੋ ਵਾਤਿ। **ਕਾ ਸਮ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਯੋ ਕੋਚੀਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਸੁ ਯੋ ਕੋਚਿ। ਤੇਨ ਸਰਣਗਮਨਮੇਵੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ, ਨ ਜਾਤਿਆਦਿਵਿਸੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਉਪਾਸਨਤੋ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਸਰਣਗਮਨੇਨ ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਆਦਰਗਾਰਵਬਹੁਮਾਨਾਦਿਯੋਗੇਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਤੋ। **ਵੇਰਮਣਿਯੋ**ਤਿ ਵੇਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਂ, ਤਸ੍ਸ ਮਣਨਤੋ ਹਨਨਤੋ ਵਿਨਾਸਨਤੋ ਵੇਰਮਣਿਯੋ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਰਤਿਯੋ ਵਿਰਤਿਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ। ਤੇਨੇਵਾਹ **‘‘ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤੀ’’**ਤਿ।

ਮਿਚ੍ਛਾਵਣਿਜ੍ਜਾਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮਾਵਣਿਜ੍ਜਾ ਅਯੁਤ੍ਤਵਣਿਜ੍ਜਾ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਵਣਿਜ੍ਜਾ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਅਕਰਣੇਨੇਵ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ। **ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤੇਨ। ਤੇਨ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਅਧਮ੍ਮਿਕਂ ਜੀਵਿਕਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਸਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਸਮੇਨ। ਤੇਨ ਕਾਯਵਿਸਮਾਦਿਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸਮਾਦਿਨਾ ਸੁਚਰਿਤੇਨ ਆਜੀਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਤ੍ਥਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਆਯੁਧਭਣ੍ਡਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਯਥਾਕਤਂ ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। **ਸਤ੍ਤਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਵਿਕ੍ਕਯੋ। **ਮਂਸਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸੂਨਕਾਰਾਦਯੋ ਵਿਯ ਮਿਗਸੂਕਰਾਦਿਕੇ ਪੋਸੇਤ੍ਵਾ ਮਂਸਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। **ਮਜ੍ਜਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਜ੍ਜਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। **ਵਿਸਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਵਿਸਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਥਵਣਿਜ੍ਜਾ ਪਰੋਪਰੋਧਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਕਰਣੀਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸਤ੍ਤਵਣਿਜ੍ਜਾ ਅਭੁਜਿਸ੍ਸਭਾਵਕਰਣਤੋ, ਮਂਸਵਿਸਵਣਿਜ੍ਜਾ ਵਧਹੇਤੁਤੋ, ਮਜ੍ਜਵਣਿਜ੍ਜਾ ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਤੋ।

ਤਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਪਞ੍ਚਵੇਰਮਣਿਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਚੇਵ ਪਞ੍ਚਮਿਚ੍ਛਾਵਣਿਜ੍ਜਾਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਆਜੀਵਸ੍ਸ ਚ। **ਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਭੇਦੋ ਪਕੋਪੋ ਚ। **ਯਾਯਾ**ਤਿ ਯਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਚਣ੍ਡਾਲੋ**ਤਿ ਉਪਾਸਕਚਣ੍ਡਾਲੋ। **ਮਲ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਾਸਕਮਲਂ। **ਪਟਿਕੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਉਪਾਸਕਨਿਹੀਨੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਫਲੇਸੁ ਚ ਸਦ੍ਧਾਵਿਪਰਿਯਾਯੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ ਮਿਚ੍ਛਾਧਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ**। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ **ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ**। ‘‘ਇਮਿਨਾ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਨਾ ਇਦਂ ਨਾਮ ਮਙ੍ਗਲਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ – ਏਵਂ

ਬਾਲਜਨਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਕੋਤੂਹਲਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਮਙ੍ਗਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲਿਕੋ। ਮਙ੍ਗਲਂ ਪਚ੍ਚੇਤੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਮਙ੍ਗਲਾਦਿਭੇਦਂ ਮਙ੍ਗਲਮੇਵ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਤਿ। **ਨੋ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਂ ਨੋ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਤਿ। **ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਬਾਹਿਰਕਸਮਯੇ। **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯਜਂ ਪਰਿਯੇਸਤੀ**ਤਿ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣਾਰਹਸਞ੍ਞੀ ਗਵੇਸਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਦਾਨਮਾਨਨਾਦਿਕਂ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਂ ਪਠਮਤਰਂ ਕਰੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯਜਪਰਿਯੇਸਨਪੁਬ੍ਬਕਾਰੇ ਏਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਵਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਸਾਨਂ ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪਾਸਕੋਵ ਰਤਨਂ **ਉਪਾਸਕਰਤਨਂ**। ਗੁਣਸੋਭਾਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸੁਗਨ੍ਧਤਾਹਿ ਉਪਾਸਕੋਵ ਪਦੁਮਂ **ਉਪਾਸਕਪਦੁਮਂ**। ਤਥਾ **ਉਪਾਸਕਪੁਣ੍ਡਰੀਕੋ**।

ਆਦਿਮ੍ਹੀਤਿ ਆਦਿਅਤ੍ਥੇ। **ਕੋਟਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕੋਟਿਯਂ। **ਵਿਹਾਰਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਓਵਰਕਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ, ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਗਬ੍ਭੇ ਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਇਦਂ ਨਾਮ ਫਲਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਾ ਤਂ ਤਂ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਜ੍ਜਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਜ ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਾਣੇਹਿ ਉਪੇਤਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਆਪਾਣਕੋਟਿਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯਾਵ ਮੇ ਜੀਵਿਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀ**"ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਜੀਵਿਤੇਨਪਿ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਂ ਪਟਿਪੂਜੇਨ੍ਤੋ ਸਰਣਗਮਨਂ ਰਕ੍ਖਾਮੀਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ "**ਅਹਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਾਣੇਹਿ ਉਪੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਯਾਵ ਮੇ ਪਾਣਾ ਧਰਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਸਰਣਂ ਉਪੇਤਂ। ਉਪੇਨ੍ਤੋ ਚ ਨ ਵਾਚਾਮਤ੍ਤੇਨ ਨ ਏਕਵਾਰਂ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਪਾਣਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਸੇਨਪਿ ਯਾਵਜੀਵਂ ਉਪੇਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੭-੧੯. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣੀ**ਤਿ ਨੇਤਂ ਤਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਕਤਂ ਨਾਮਂ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਠਾਨਨ੍ਤਰਪ੍ਪਟਿਲਾਭਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣੀਤਿ ਠਾਨਨ੍ਤਰਂ ਕਿਰਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਏਕਂ ਠਾਨਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਪੁਰੋਹਿਤਟ੍ਠਾਨਂ। ਉਣ੍ਹੀਸਆਦਿਕਕੁਧਭਣ੍ਡੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਲਦ੍ਧਂ ਤਥਾ ਚਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞਾ ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਚ ਲਦ੍ਧਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿਸਕ੍ਕਾਰਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ। ਅਟ੍ਠਮਨਵਮੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

੨੦-੨੧. ਦਸਮੇ **ਦੁਨ੍ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਟ੍ਠੁ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਪਦਪਚ੍ਚਾਭਟ੍ਠਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਠਪਿਤਂ। ਪਜ੍ਜਤਿ ਞਾਯਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਦਂ,** ਅਤ੍ਥਂ ਬਜਞ੍ਜਯਤਿ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ **ਬਜਞ੍ਜਨਂ,** ਪਦਮੇਵ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ...ਪੇ॰... ਬਜਞ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**"ਤਿ। ਪਦਸਮੁਦਾਯਬਜਤਿਰੇਕੇਨ ਵਿਸੁਂ ਪਾਲ਼ਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ "**ਉਭਯਮੇਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਾਵ ਨਾਮਾ**"ਨ੍ਤਿ। ਪਕਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਵਚਨਪ੍ਪਬਨ੍ਧਾਨਂ ਆਲ਼ਿਯੇਵ ਪਾਲ਼ੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਏਕਾਦਸਮਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਅਧਿਕਰਣਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਬਾਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨-੨੪. ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮਦੁਤਿਯਤਤਿਯਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

੨੫. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਨੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤੋ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਬੋਧੇਤਬ੍ਬੋ, ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੭. ਛਟ੍ਠੇ **ਨੋ ਚੇਪਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਚੇਪਿ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਮੇਵਾ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਾਰਹਤ੍ਤਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਮੇਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਵੀਚਿਆਦਯੋ ਪਦੇਸਵਿਸੇਸਾ ਤਤ੍ਥੂਪਪਨ੍ਨਾ ਸਤ੍ਤਾ ਚ ਨਿਰਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਆਹ "**ਨਿਰਯੋਤਿ ਸਹੋਕਾਸਕਾ ਖਨ੍ਧਾ**"ਤਿ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਨਾਮ ਵਿਸੁਂ ਪਦੇਸਵਿਸੇਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ "**ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਂ ਖਨ੍ਧਾਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**"ਤਿ।

੩੧. ਦਸਮੇ ਅਤ੍ਥੋ ਫਲਂ ਤਦਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਵਸੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਤ੍ਥਵਸੋ,** ਹੇਤੂਤਿ ਆਹ "**ਅਤ੍ਥਵਸੇਤਿ ਕਾਰਣਾਨੀ**"ਤਿ। **ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨੀ**ਤਿ ਅਰਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ। ਵਨਪਤ੍ਥ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਸਣ੍ਡਭੂਤੇ ਰੁਕ੍ਖਸਮੂਹੇਪਿ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਰਞ੍ਞਗ੍ਗਹਣਂ। ਵਨੀਯਤਿ ਵਿਵੇਕਕਾਮੇਹਿ ਭਜੀਯਤਿ, ਵਨੁਤੇ ਵਾ ਤੇ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਸਨਤ੍ਥਾਯ ਯਾਚਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਵਨਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਵੇਕਕਾਮਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੇਨਾਤਿ ਪਤ੍ਥਂ, ਵਨੇਸੁ ਪਤ੍ਥਂ ਗਹਨਟ੍ਠਾਨੇ ਸੇਨਾਸਨਂ **ਵਨਪਤ੍ਥਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਨਸਮ੍ਭਾਵਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਕਿਂ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ? ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਰਞ੍ਞਭਾਵਂ ਗਾਮਤੋ ਬਹਿ ਅਰਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਕਿਂ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤਿ? ਆਰਞ੍ਞਕਙ੍ਗਨਿਪ੍ਫਾਦਕਤ੍ਤਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਆਰਞ੍ਞਕਙ੍ਗਨਿਪ੍ਫਾਦਕਂ, ਤਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਰਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਂ ਤਂ ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਿਕ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ**ਤਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਤੋ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ, ਤਤੋ ਬਹਿ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ**ਤਿ ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਇਨ੍ਦਖੀਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। ਯਤ੍ਥ ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਦਰਹਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਗਾਮਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਮਸਮੀਪਂ। **ਅਨੁਪਚਾਰਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਨ ਉਪਚਰਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਤ੍ਥ ਨ ਕਸੀਯਤਿ ਨ ਵਪੀਯਤੀ**"ਤਿ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਤ੍ਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਵੇਕਾਭਿਰਤਿਂ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ, ਸੁਖਵਿਹਾਰੋ ਨਾਮ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰਾਨਂ ਫਾਸੁਤਾ। ਏਕਕਸ੍ਸ ਹਿ ਅਰਞ੍ਞੇ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਿਚ੍ਚਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬੇ ਇਰਿਯਾਪਥਾ ਫਾਸੁਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਸੁਖਵਿਹਾਰਂ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਪਚ੍ਛਿਮਞ੍ਚ ਜਨਤਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨੇਤਿ ਕਥਂ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਜਨਤਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਤਾ ਹੋਤਿ? ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਹਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤੋ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਭਗਵਾਪਿ ਨਾਮ ਅਰਞ੍ਞਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਨ ਮੁਞ੍ਚਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਨੇਵਤ੍ਥਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਂ ਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਨ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਕਿਮਙ੍ਗਂ ਪਨ ਮਯ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਵਸਿਤਬ੍ਬਮੇਵ ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਜਨਤਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਮ ਸਾਵਕੇ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤੋ**"ਤਿ।

੩੨. ਏਕਾਦਸਮੇ ਵਿਜ੍ਜਂ ਭਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯਾ,** ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗੇ ਵਿਜ੍ਜਾਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿਪਿ **ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯਾ। ਪਦਂ ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਂ ਨ ਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਬ੍ਬਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਸਮੂਲਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ। **ਅਟ੍ਠਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। **ਰਾਗਸ੍ਸ ਖਯਵਿਰਾਗੇਨਾ**ਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਖਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਿਰਾਗੇਨ, ਰਾਗਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਾਪਾਦਨੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਬਾਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਸਮਚਿਤ੍ਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩. ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਭਵਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀਤਿ ਭੂਮਿ, ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਭੂਮਿ **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿ। ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿਯਮ੍ਪਿ** ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕਤਂ ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਅਕਤਞ੍ਞੂ,** ਅਸਮਤ੍ਥਸਮਾਸੋਯਂ ਗਮਕਤ੍ਤਾ ''ਅਸੂਰਿਯਪਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਤਂ ਨ ਜਾਨਾਤੀ"**ਤਿ। **ਅਕਤਵੇਦੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ''ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਮਯ੍ਹਂ ਇਮਿਨਾ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝਗਣਮਜ੍ਝਾਦੀਸੁ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਉਪਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਥੋਮਨਾਵਸੇਨ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਞਾਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਣ੍ਣਿਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

੩੪. ਦੁਤਿਯੇ ਵਸ੍ਸਸਤਪਰਿਮਾਣਮਾਯੁ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕੋ,** ਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਤਞ੍ਚ ਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਕਾਲੇ ਜਾਤਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ **"ਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਕਾਲੇ ਜਾਤੋ"**ਤਿ। ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਜੀਵਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ **ਵਸ੍ਸਸਤਜੀਵੀ। ਵਸ੍ਸਸਤ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਕਲਂ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਜੀਵਨ੍ਤੋ"**ਤਿ। ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਮਾਤਾਵ ਬਹੂਪਕਾਰਤਰਾਤਿ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਅਂਸਕੂਟਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਹਦਯਲੋਹਿਤਂ ਪਾਯੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਖੀਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਲੋਹਿਤਞ੍ਹਿ ਖੀਰਭਾਵੇਨ ਪਰਿਣਾਮਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਤ੍ਯਾਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤੇ ਅਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

੩੫. ਤਤਿਯੇ **ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੇਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸੋ ਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਵਿਰਜ੍ਝਨਪਞ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਸਿ, ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਾਦਿਸਂ ਪਞ੍ਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਭਤੋਕੋਟਿਕਂ ਪਞ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਉਭੋਹਿ ਕੋਟੀਹਿ ਯੁਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਹਂ। ''ਕਿਂਵਾਦੀ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ''ਤਿ ਹਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ''ਕਿਰਿਯਵਾਦਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਵਾ ਵਦੇਯ੍ਯ ''ਅਕਿਰਿਯਵਾਦਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ''ਕਿਰਿਯਵਾਦਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਏਕਾ ਕੋਟਿ, ''ਅਕਿਰਿਯਵਾਦਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਦੁਤਿਯਾਤਿ ਕੋਟਿਦ੍ਵਯਯੁਤ੍ਤੋ ਅਯਂ ਪਞ੍ਹੋ। **ਉਗ੍ਗਿਲਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕੋਟਿਯੋ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਬਹਿ ਨੀਹਰਿਤੁਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਪਨੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। ਦ੍ਵੇ ਕੋਟਿਯੋ ਮੋਚੇਨ੍ਤੋ ਹਿ ਤਂ ਬਹਿ ਨੀਹਰਤਿ ਨਾਮ। **ਨਿਗ੍ਗਿਲਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਦੋਸਂ ਦਤ੍ਵਾ ਹਾਰੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਪਵੇਸੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦੋਸਂ ਦਤ੍ਵਾ ਹਾਰੇਨ੍ਤੋ ਹਿ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਮੇਨ੍ਤੋ ਪਵੇਸੇਤਿ ਨਾਮ। **ਕਿਂਲਦ੍ਧਿਕੋ**ਤਿ ਕਿਂਦਿਟ੍ਠਿਕੋ। ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾਦੋ, ਦਿਟ੍ਠਿ। ਕੋ ਵਾਦੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਿਂਵਾਦੀ। ਕਿਮਕ੍ਖਾਯੀ**ਤਿ ਕਿਮਭਿਧਾਯੀ, ਕੀਦਿਸੀ ਧਮ੍ਮਕਥਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਿਂ ਨਾਮ…ਪੇ॰… ਪੁਚ੍ਛਤੀ"**ਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

੩੬. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਅਰਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ**। ਆਹੁਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦਾਨਂ, ਤਂ ਅਰਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾ**।

੩੭. ਪਞ੍ਚਮੇ ਕਥਮਯਂ ਮਿਗਾਰਮਾਤਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾਤਿ ਆਹ **"ਸਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸਬ੍ਬਜੇਟ੍ਠਕਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਜਾਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਯ੍ਯਕਸੇਟ੍ਠਿਨੋਵ ਸਮਾਨਨਾਮਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਮਿਗਾਰਸੇਟ੍ਠਿਨਾ ਏਵ ਸਦਿਸਨਾਮਕਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਕਿਰ ਸਬ੍ਬਜੇਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਗ੍ਗਹਣਦਿਵਸੇ ਅਯ੍ਯਕਸ੍ਸ ਮਿਗਾਰਸੇਟ੍ਠਿਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ ਅਕਂਸੁ। **ਅਨਿਬਦ੍ਧਵਾਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਿਹਾਰੇ ਨਿਬਦ੍ਧਵਾਸੋ ਅਹੁਤ੍ਵਾ। **ਧੁਵਪਰਿਭੋਗਾਨੀ**ਤਿ ਨਿਯਤਪਰਿਭੋਗਾਨਿ। ਨਨੁ ਭਗਵਾ ਕਦਾਚਿ ਚਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਕਮਤਿ, ਕਥਂ ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਧੁਵਪਰਿਭੋਗੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੀਤਿ ਆਹ **"ਉਤੁਵਸ੍ਸਂ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਤੁਵਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਮਨ੍ਤਗਿਮ੍ਹੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਮਗ੍ਗਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਆਗਮਨਮਗ੍ਗਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਉਣ੍ਹਵਲਾਹਕਾ**ਤਿ ਉਣ੍ਹਉਤੁਨੋ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਮੇਘਮਾਲਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਾ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਸਂ ਕਿਰ ਤਥਾਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸਮਕਾਲਮੇਵ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਂ ਠਾਨਂ ਉਣ੍ਹਂ ਫਰਮਾਨਾ, ਵਲਾਹਕਮਾਲਾ ਨਾਤਿਬਹਲਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਨਭਂ ਛਾਦੇਨ੍ਤੀ ਵਿਧਾਵਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ **ਸੀਤਵਲਾਹਕਵਸ੍ਸਵਲਾਹਕਾਸੁ। ਅਬ੍ਭਵਲਾਹਕਾ** ਪਨ ਦੇਵਤਾ ਸੀਤੁਣ੍ਹਵਸ੍ਸੇਹਿ ਵਿਨਾ ਕੇਵਲਂ ਅਬ੍ਭਪਟਲਸ੍ਸੇਵ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕੇਵਲਂ ਵਾ ਵਾਤਸ੍ਸੇਵ, ਤੇਨੇਵ ਦੇਵਤਾ ਵਾਤਵਲਾਹਕਾ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਂ ਵਸ੍ਸਾਨੇ ਚ ਸਿਸਿਰੇ ਚ ਅਬ੍ਭਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪਾਕਤਿਕਮੇਵ। ਯਂ ਪਨ ਅਬ੍ਭਮ੍ਹਿਯੇਵ ਅਤਿਅਬ੍ਭਂ ਸਤ੍ਤਾਹਮ੍ਪਿ ਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯੇ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਨ੍ਧਕਾਰਂ ਕਰੋਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਵੇਸਾਖਮਾਸੇਸੁ ਅਬ੍ਭਂ, ਤਂ ਦੇਵਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯੋ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਤੁਮ੍ਹਿ ਉਤ੍ਤਰਦਕ੍ਖਿਣਾਦਿਪਕਤਿਵਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ। ਵਾਤੇਪਿ ਵਨਰੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਪ੍ਪਦਾਲਨੋ ਅਤਿਵਾਤੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਅਯਞ੍ਚੇਵ, ਯੋ ਚ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਅਕਾਲਵਾਤੋ, ਅਯਞ੍ਚ ਦੇਵਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ। ਯਂ ਗਿਮ੍ਹਾਨੇ ਉਣ੍ਹਂ, ਤਂ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਂ ਪਾਕਤਿਮੇਵ। ਯਂ ਪਨ ਉਣ੍ਹੇਪਿ ਅਤਿਉਣ੍ਹਂ ਸੀਤਕਾਲੇ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਉਣ੍ਹਂ, ਤਂ ਦੇਵਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਵਸ੍ਸਾਨੇ ਚ ਹੇਮਨ੍ਤੇ ਚ ਸੀਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵ। ਯਂ ਪਨ ਸੀਤੇਪਿ ਅਤਿਸੀਤਂ, ਗਿਮ੍ਹੇ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੀਤਂ, ਤਂ ਦੇਵਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਵਸ੍ਸਿਕੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਾਸੇ ਵਸ੍ਸਂ, ਤਂ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵ, ਯਂ ਪਨ ਵਸ੍ਸੇਯੇਵ ਅਤਿਵਸ੍ਸਂ, ਯਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਵੇਸਾਖਮਾਸੇਸੁ ਵਸ੍ਸਂ, ਤਂ ਦੇਵਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਵਤ੍ਥੁ – ਏਕੋ ਕਿਰ ਵਸ੍ਸਵਲਾਹਕਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਤਗਰਕੂਟਵਾਸਿਖੀਣਾਸਵਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਥੇਰੋ – ''ਕੋਸਿ ਤ੍ਵ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਸ੍ਸਵਲਾਹਕੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋਤਿ । ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਕਿਰ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਦੇਵੋ ਵਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਪਸ੍ਸਿਤੁਕਾਮਾ ਮਯਨ੍ਤਿ। ਤੇਮਿਸ੍ਸਥ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਮੇਘਸੀਸਂ ਵਾ ਗਜ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਕਥਂ ਤੇਮਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ? ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਦੇਵੋ ਵਸ੍ਸਤਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਣ੍ਣਸਾਲਂ ਪਵਿਸਥਾਤਿ। ਸਾਧੁ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਪਾਦੇ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਪਣ੍ਣਸਾਲਂ ਪਾਵਿਸਿ। ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤੇਯੇਵ ਏਕਂ ਗੀਤਂ ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿ, ਸਮਨ੍ਤਾ ਤਿਯੋਜਨਟ੍ਠਾਨਂ ਏਕਮੇਘਂ ਅਹੋਸਿ। ਥੇਰੋ ਅਡ੍ਢਤਿਨ੍ਤੋ ਪਣ੍ਣਸਾਲਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋਤਿ।

ਕਾਮਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਪਿ ਦੇਵਤਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਵ, ਤਾ ਪਨ ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਦਞ੍ਞੇ ਪਠਮਭੂਮਿਕੇ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵੇ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **“ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ**’’ਤਿ ਆਹ। ਧਤਰਟ੍ਠਵਿਰੂਲ੍ਹਕਵਿਰੂਪਕ੍ਖਕੁਵੇਰਸਙ੍ਖਾਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ,** ਤੇ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠਕਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਆਕਾਸਟ੍ਠਕਾਪਿ। ਤੇਸਂ ਪਰਮ੍ਪਰਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਂ ਪਤ੍ਤਾ। ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕਾ ਮਨੋਪਦੋਸਿਕਾ ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਸੂਰਿਯੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਦੇਵਲੋਕਟ੍ਠਾ ਏਵ।

ਤਾਵਤਿਂਸਾਤਿ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਨਾਮਂ, ਤੇਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਕਾਸਟ੍ਠਕਾ, ਤੇਸਂ ਪਰਮ੍ਪਰਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਂ ਪਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ **ਯਾਮਾ**ਦੀਨਂ। ਏਕਦੇਵਲੋਕੇਪਿ ਹਿ ਦੇਵਾਨਂ ਪਰਮ੍ਪਰਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਘੇਨ ਮਾਣਵੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਚਲਗਾਮੇ ਕਾਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ ਸਹਪੁਞ੍ਞਕਾਰਿਨੋ ਏਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਤਂ ਸਹਚਾਰਿਤਂ ਠਾਨਂ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਂ, ਤਦੇਵ ਤਾਵਤਿਂਸਂ, ਤਂ ਨਿਵਾਸੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਤਾਵਤਿਂਸਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੇਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁਪਿ ਛਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ''ਸਹਸ੍ਸਂ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਸਹਸ੍ਸਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੧)। ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਮਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਯੇਵੇਸਾ ਤਸ੍ਸ ਦੇਵਲੋਕਸ੍ਸਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਯਾਤਾ ਅਪਯਾਤਾਤਿ **ਯਾਮਾ**। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਿਰਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤੁਸਂ ਇਤਾ ਗਤਾਤਿ **ਤੁਸਿਤਾ**। ਨਿਮ੍ਮਾਨੇ ਰਤਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤਿਨੋ**। **ਵਸਵਤ੍ਤੀ ਦੇਵਤਾ**ਤਿ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਨੋ ਦੇਵਾ। ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਨੋ**।

ਬ੍ਰੂਹਿਤੋ ਪਰਿਵੁਦ੍ਧੋ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਝਾਨਾਦੀਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇਹਿ ਗੁਣੇਹੀਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਤਾਯ ਚੇਵ ਦੀਘਾਯੁਕਤਾਯ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਮਹਨ੍ਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿ **ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ**। ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸਾਯਂ ਭਵਾ ਪਰਿਚਾਰਿਕਾਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ**। ਤਸ੍ਸੇਵ ਪੁਰੋਹਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਾਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਪੁਰੋਹਿਤਾ**। ਆਭਸ੍ਸਰੇਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਆਭਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਾ**। ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਆਭਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਭਾ**। ਦੀਪਿਕਾਯ ਅਚ੍ਚਿ ਵਿਯ ਏਤੇਸਂ ਸਰੀਰਤੋ ਆਭਾ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਸਰਤਿ ਵਿਸ੍ਸਰਤੀਤਿ **ਆਭਸ੍ਸਰਾ,** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭਾਯ ਆਭਾਸਨਸੀਲਾ ਵਾ **ਆਭਸ੍ਸਰਾ। ਸੁਭਾ**ਤਿ ਸੋਭਨਾ ਪਭਾ। **ਸੁਭਾ**ਤਿ ਹਿ ਏਕਗ੍ਘਨਾ ਨਿਚ੍ਚਲਾ ਸਰੀਰਾਭਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ , ਸਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਸੁਭਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪਰਿਤ੍ਤਸੁਭਾ**। ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਸੁਭਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਸੁਭਾ**। ਸੁਭੇਨ

ਓਕਿਣ੍ਣਾ ਵਿਕਿਣ੍ਣਾ, ਸੁਭੇਨ ਸਰੀਰਪ੍ਪਭਾਵਣ੍ਣੇਨ ਏਕਗ੍ਘਨਾ ਸੁਵਣ੍ਣਮਞ੍ਜੂਸਾਯ ਠਪਿਤਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਕਞ੍ਚਨਪਿਣ੍ਡਸਸ੍ਸਿਰਿਕਾਤਿ **ਸੁਭਕਿਣ੍ਣਾ**। ਤਤ੍ਥ ਸੋਭਨਾਯ ਪਭਾਯ ਕਿਣ੍ਣਾ ਸੁਭਾਕਿਣ੍ਣਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਭਾ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤਿਮ ਣ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਹ-ਕਾਰਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ "**ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਪੁਲਫਲਾ ਵੇਹਪ੍ਫਲਾ। **ਵਿਪੁਲਫਲਾ**ਤਿ ਚ ਵਿਪੁਲਸਨ੍ਤਸੁਖਵਣ੍ਣਾਦਿਫਲਾ। ਅਪ੍ਪਕੇਨ ਕਾਲੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਾਨਂ ਨ ਵਿਜਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਵਿਹਾ**। ਕੇਨਚਿ ਨ ਤਪਨੀਯਾਤਿ **ਅਤਪ੍ਪਾ**। ਅਕਿਚ੍ਛੇਨ ਸੁਖੇਨ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ ਮਨੁਞ੍ਞਰੂਪਤਾਯਾਤਿ **ਸੁਦਸ੍ਸਾ**। ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਨਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ **ਸੁਦਸ੍ਸੀ**। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਹਿ ਯੋਗਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਂ ਕਨਿਟ੍ਠਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ **ਅਕਨਿਟ੍ਠਾ**।

ਕਾਯਸਕ੍ਖੀਹੀਤਿ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਵਸੇਨ ਸਕ੍ਖਿਭੂਤੇਹਿ। **ਹਲਾਹਲ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਲਾਹਲਂ। **ਮਹਗ੍ਗਤਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਪਾਦਕੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤੇਨ।

ਨਨੁ ਚ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਾਮਭਵੋ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੋ''ਤਿ ਚ ਅਯੁਤ੍ਤਮੇਤਂ? ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਭਵੇ ਸਤ੍ਤਾ ਬਹੁਤਰਂ ਕਾਲਂ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਨੇਸਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਤਰਂ ਕਾਲਂ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਨੇਸਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇ ਚ ਸਤ੍ਤਾ ਚਿਰਤਰਂ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਤਰਂ ਕਾਮਭਵੇ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਾਮਭਵੋ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੋ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਚਤੁਤ੍ਥਮੇਵ ਕੋਟ੍ਠਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪਂ। **ਇਤਰੇਸੂ**ਤਿ ਸਂਵਟ੍ਟਸਂਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯਿਵਿਵਟ੍ਟਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪੇਸੁ। **ਆਲਯੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਗੋ। **ਪਤ੍ਥਨਾ**ਤਿ ''ਕਥਂ ਨਾਮ ਤਤ੍ਥੂਪਪਨ੍ਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਅਭਿਪਤ੍ਥਨਾ। **ਅਭਿਲਾਸੋ**ਤਿ ਤਤ੍ਥੂਪਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਤਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਨਿਗਮੇਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ ਕੇਨਚਿਪਿ ਪਕਾਰੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕਾਮਭਵੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਬਨ੍ਧਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨਂ, ਤੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤੋ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨੋ**। ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ **ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਂਯੋਜਨੋ**ਤਿ।

ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਸੇਨੇਵ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਂਯੋਜਨਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਸਂਯੋਜਨਵਸੇਨਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਓਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਤਂ ਓਰਂ ਭਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ**। ਤਤ੍ਥ ਚ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਵਿਪਾਕਂ ਸਤ੍ਤੇਨ ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਂਯੋਜੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ,** ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਾ। ਉਦ੍ਧਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਤਂ ਉਦ੍ਧਂ ਭਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ,** ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ। ਰੂਪਰਾਗਾਰੂਪਰਾਗਮਾਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਾਵਿਜ੍ਜਾ। ਅਥ ਵਾ ਓਰਮ੍ਭਾਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾਭੂਤਤ੍ਤਾ, ਤਤ੍ਥੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਓਰਮ੍ਭਾਗਸ੍ਸ ਹਿਤਾਨੀਤਿ **ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ** ਯਥਾ ''ਵਚ੍ਛਾਯੋਗੋ ਦੁਹਕੋ''ਤਿ। ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗੋ ਨਾਮ ਮਹਗ੍ਗਤਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਸ ਹਿਤਾਨਿ **ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ**। ਪਾਦੇਸੁ ਬਦ੍ਧਪਾਸਾਣੋ ਵਿਯ ਪਞ੍ਚੋਰਮ੍ਭਾਗਿਯਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਆਕਡ੍ਢਮਾਨਾਕਾਰਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਗਹਿਤਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾ ਵਿਯ ਪਞ੍ਚੁਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਉਪਰਿ ਆਕਡ੍ਢਮਾਨਾਕਾਰਾਨਿ। ਯੇਸਞ੍ਹਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨਿ, ਤੇ ਭਵਗ੍ਗੇਪਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਏਤਾਨਿ ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਕਾਮਭਵੇਯੇਵ ਪਾਤੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਵਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਗਤਂ ਪੁਨ ਆਨੇਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਰਾਗਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਨ ਵਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਆਗਨ੍ਤੁਂ ਪਨ ਨ ਦੇਨ੍ਤਿ।

ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਸੁ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਸਂਯੋਜਨੇਸੁ ਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਅਗਣਨੂਪਗਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਯੋਗਵਸੇਨ ਵਿਭਜਿਤੁਕਾਮੋ "**ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਚੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤਮਹਾਜਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਦ੍ਵੇਧਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਕਾਮਸੁਗਤਿਰੂਪਾਰੂਪਭਵਵਸੇਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ।

ਵ**ਚ੍ਛਕਸਾਲੋਪਮਂ** ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ। ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਪਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ, ਕਥਞ੍ਚਿਪਿ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕਾਮਭਵੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ, ਇਮੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਟ੍ਠੇਨ **ਅਨ੍ਤੋ** ਨਾਮ। ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੋ ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ **ਬਹਿ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ਹਿ ਯਸ੍ਸ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨਿ, ਸੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ, ਸੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਂਯੋਜਨੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤੋ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਬਨ੍ਧਨਤਾਯ ਬਹਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਭਵਙ੍ਗਸਨ੍ਤਾਨਤਾਯ **ਅਨ੍ਤੋਬਦ੍ਧੋ ਬਹਿਸਯਿਤੋ** ਨਾਮ। ਨਿਰਨ੍ਤਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਭਵਙ੍ਗਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਹਿ ਸਯਿਤਵੋਹਾਰੋ। ਕਾਮਂ ਨੇਸਂ ਬਹਿਬਨ੍ਧਨਮ੍ਪਿ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਅਨ੍ਤੋਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਪਨ ਮੂਲਤਾਯ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਂਯੋਜਨਂ ਪਨ ਤੇਸਂ ਕਾਮਾਵਚਰੂਪਨਿਬਦ੍ਧਮੇਵਾ**”ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਤ੍ਤਯੇਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਕਿਰਾਤਿ ਕਿਰ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਰੁਚਿਸਂਸੂਚਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਤ੍ਥ ਆਚਰਿਯਵਾਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰੁਚ੍ਚਨਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ। ‘‘ਸੀਲਵਾ’’ਤਿ ਅਨਾਮਟ੍ਠਵਿਸੇਸਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਸੀਲਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਗਹਿਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯਤ੍ਥੇਰੋ “**ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਆਹ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲੇਸੁ। **ਜੇਟ੍ਠਕਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਧਾਨਸੀਲਂ। **ਉਭਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ, ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵਿਯ ਉਦ੍ਦੇਸੇਪਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋਵ ਥੇਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ‘‘ਸੀਲਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸੀਲਗ੍ਗਹਣਞ੍ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਵਸੇਨੇਵ ਆਗਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋਯੇਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਇਤਰੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਏਕਦੇਸੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤੋਗਧਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਨੋਲੋਕਿਯੋਲੋਕਨੇ ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਪਰਿਭੋਗੇ ਚ ਆਪਤ੍ਤਿ ਵਿਹਿਤਾਤਿ। **ਤੀਣੀ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸੀਲਾਦੀਨਿ। **ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਸੀਲਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤੇਸਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਗਹਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਕਿਂ ਅਤ੍ਥਿ ਯਥਾ ‘‘ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ’’ਤਿ? ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਤਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਉਪਚਾਰੇਨ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਵਦਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਨਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਛਦ੍ਵਾਰਰਕ੍ਖਾਮਤ੍ਤਕਮੇਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਹੁਕਭਾਵਮਾਹ ਚਿਤ੍ਤਾਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਪਾਕਤਿਕਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਇਤਰਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਫਲੇਨ ਹੇਤੁਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਉਪ੍ਪਾਦਨਹੇਤੁਕਾ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਇਦਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਯੋਜਨਂ ਇਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਾਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਪਧਾਨਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਰਿਪਾਲਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਯਾਯਸੀਲਾਨਿ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸ੍ਸੇਵ ਪਧਾਨਭਾਵਂ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਚ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ “**ਯਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੋ** ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ। **ਸੇਸਾਨਿ** ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਾਦੀਨਿ।

ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋਤਿ ਯੋ ਹਿ ਨਂ ਪਾਤਿ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਤਂ ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ ਮੋਚੇਤਿ ਆਪਾਯਿਕਾਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹੀਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲੇਨ ਪਿਹਿਤਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੋ। ਸੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂਭੂਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਪਾਤੀਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**”ਤਿ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਬਲਵਭਾਵਤੋ, ਪਾਪਕਿਰਿਯਾਯ ਚ ਸੁਕਰਭਾਵਤੋ, ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਚ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਬਹੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਅਪਾਯੇਸੁ ਪਤਨਸੀਲੋਤਿ ਪਾਤੀ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਵਾ ਭਵਾਦੀਸੁ ਕਮ੍ਮਵੇਗਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਘਟਿਯਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਤੋ ਗਮਨਤੋ ਗਮਨਸੀਲੋਤਿ ਪਾਤੀ, ਮਰਣਵਸੇਨ ਤਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਾਤਨਸੀਲੋ ਵਾ ਪਾਤੀ, ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੋ, ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ। ਤਂ ਪਾਤਿਂ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮੋਕ੍ਖੇਤੀਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ**। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਸਤ੍ਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ‘‘ਚਿਤ੍ਤਵੋਦਾਨਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ’’ਤਿ, ‘‘ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੮) ਚ।

ਅਥ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਨਾ ਹੇਤੁਨਾ ਸਂਸਾਰੇ ਪਤਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪਾਤਿ, ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੀਵਰਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਵਤਂ ਸਂਸਰਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੪) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਾਤਿਨੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਦਿਸਂਕਿਲੇਸਤ੍ਤਯਤੋ ਮੋਕ੍ਖੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ‘‘ਕਣ੍ਠੇਕਾਲ਼ੋ’’ਤਿਆਦੀਨਂ ਵਿਯਸ੍ਸ ਸਮਾਸਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਥ ਵਾ ਪਾਤੇਤਿ ਵਿਨਿਪਾਤੇਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇਤਿ ਪਾਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

‘‘ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਨੀਯਤੇ ਲੋਕੋ, ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਕਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੨)।

ਤਸ੍ਸ ਪਾਤਿਨੋ ਮੋਕ੍ਖੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਪਤਤਿ ਵਾ ਏਤੇਨ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖੇ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖੇ ਚਾਤਿ ਪਾਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਦਿਸੰਕਿਲੇਸੋ। ਵੁਤ੍ਤੁਞ੍ਹਿ –

‘‘ਤਣ੍ਹਾ ਜਨੇਹਿ ਪੁਰਿਸੰ, (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੬-੫੭) ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ’’ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੧੫, ੧੦੫; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੯) ਚ ਆਦਿ।

ਤਤੋ ਪਾਤਿਤੋ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**।

ਅਥ ਵਾ ਪਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਪਾਤਿ, ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਵੁਤ੍ਤੁਞ੍ਹਿ –

‘‘ਛਸੁ ਲੋਕੋ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਛਸੁ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਸਨ੍ਥਵ’’ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੦; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੭੧)।

ਤਤੋ ਛਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਯਤਨਸਙ੍ਖਾਤਤੋ ਪਾਤਿਤੋ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**।

ਅਥ ਵਾ ਪਾਤੋ ਵਿਨਿਪਾਤੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਾਤੀ, ਸੰਸਾਰੋ। ਤਤੋ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**।

ਅਥ ਵਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕਾਧਿਪਤਿਭਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਿਸ੍ਸਰੋ ਭਗਵਾ ‘‘ਪਤੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਮੋਕ੍ਖੋ, ਪਤਿਨੋ ਮੋਕ੍ਖੋ ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੋ ਤੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ, ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੋ ਏਵ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨੰ ਵਾ ਮੂਲਭਾਵਤੋ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ਪਤਿ ਚ ਸੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਮੋਕ੍ਖੋ ਚਾਤਿ ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੋ ਏਵ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਆਦਿਮੇਤੰ ਮੁਖਮੇਤੰ ਪਮੁਖਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੩੫) ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ।

ਅਥ ਵਾ ਪ-ਇਤਿ ਪਕਾਰੇ, ਅਤੀਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਕਾਰੇਹਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਮੋਕ੍ਖੇਤੀਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਇਦਞ੍ਹਿ ਸੀਲੰ ਸਯੰ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ, ਸਮਾਧਿਸਹਿਤੰ ਪਞ੍ਞਾਸਹਿਤਞ੍ਚ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਚ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ ਮੋਚੇਤੀਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਪਤਿ ਪਤਿ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਵਾ ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਤਮ੍ਹਾ ਤਮ੍ਹਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਦੋਸਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੋ ਏਵ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਮੋਕ੍ਖੋ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਤਿਬਿਮ੍ਬਭੂਤੋਤਿ ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਸੀਲਸੰਵਰੋ ਹਿ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨੰ ਵਿਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਉਦਯਭੂਤੋ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ ਵਿਯ ਯਥਾਰਹੰ ਕਿਲੇਸਨਿਬ੍ਬਾਪਨਤੋ ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੰ, ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੰਯੇਵ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ**।

ਅਥ ਵਾ ਮੋਕ੍ਖੰ ਪਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਮੋਕ੍ਖਾਭਿਮੁਖਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੰ, ਪਤਿਮੋਕ੍ਖਮੇਵ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਆਚਾਰੇਨ, ਨਵੇਸਿਯਾਦਿਗੋਚਰਤਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਗੋਚਰੇਨ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਆਚਾਰਗੋਚਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਸੂ**ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਕੇਸੁ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਗਮਨੀਯੇਸੁ। ‘‘ਦੁਕ੍ਕਟਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਮਤ੍ਤੇਸੂ’’ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਵਜ੍ਜੇਸੂ**ਤਿ ਗਾਰਯ੍ਹੇਸੁ। ਤੇ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਅਕੁਸਲਸਭਾਵਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੂ**”ਤਿ। **ਭਯਦਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਭਯਤੋ ਦਸ੍ਸਨਸੀਲੋ, ਪਰਮਾਣੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਜ੍ਜੰ ਸਿਨੇਰੁਪ੍ਪਮਾਣੰ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਭਾਯਨਸੀਲੋ। **ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਸਬ੍ਬਸੋਵ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਾਯਤੋ ਅਵਯਵਨਿਦ੍ਧਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਤੰ ਤੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਤੀ**”ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਾਹ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਮੇਵ ਹਿ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬੰ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ

ਮੂਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਦੇਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਦਿਭੇਦੰ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਯੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ ਪੂਰੇਤਬ੍ਬੰ ਸੀਲੰ, ਤੰ ਪਨ ਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਕਾਯਿਕੰ ਵਾ ਵਾਚਸਿਕੰ ਵਾ**”ਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਆਧਾਰੇ ਭੁਮ੍ਮੰ ਸਿਕ੍ਖਾਭਾਗੇਸੁ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਸੁੰ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਤੰ ਸਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ।

ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਦੇਵਘਟਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਦੇਵਨਿਕਾਯੰ। **ਆਗਾਮੀ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਆਗਮਨਸੀਲੋ ਹੋਤਿ। **ਆਗਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਇਮਿਨਾ ਅਙ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ।

ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਮੁਖੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸੀ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**”ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ “**ਪਠਮੇਨ ਅਙ੍ਗੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖੁਮਭਾਵੋ ਇਧ ਸੁਖਮਤ੍ਤਭਾਵਮਾਪਨ੍ਨੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ “**ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਹਿ ਤਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤਨ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕੇਵਲੰ ਤਨ੍ਤਿਟ੍ਠਪਨਵਸੇਨ, ਨ ਪਨ ਥੇਰਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਫਲਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਾਯ, ਨਾਪਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੰ ਯੋਜਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੩੮. ਛਟ੍ਠੇ **ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੇ**ਤਿ ਗਿਹਿਕਾਲੇ ਉਜ੍ਜੇਨਿਰਞ੍ਞੋ ਪੁਰੋਹਿਤਪੁਤ੍ਤੋ ਅਭਿਰੂਪੋ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ ਚ। ਵਰਣਾ ਨਾਮ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਦੂਰੇ ਭਵਤ੍ਤਾ ਨਗਰਮ੍ਪਿ ਵਰਣਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ “**ਵਰਣਾ ਨਾਮ ਏਕੰ ਨਗਰ**”ਨ੍ਤਿ। ਦ੍ਵਨ੍ਨੂਪਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਹੇਤੁਸਦ੍ਦੰ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਕਾਮਰਾਗਾਭਿਨਿਵੇਸਹੇਤੂ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਹੇਤੁਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਸਤਿ ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਮਰਾਗੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਕਾਮਰਾਗਾਭਿਨਿਵੇਸਹੇਤੂਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਤਥਾ **ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਕਾਮਰਾਗਵਿਨਿਬਦ੍ਧਹੇਤੂਤਿਆਦੀਨੰ। **ਤਤੋ ਮੁਖੋ**ਤਿ ਤਦਭਿਮੁਖੋ। **ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਲ੍ਹਕਾਦਿਮਾਨਭਣ੍ਡੰ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

੩੯. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਮਧੁਰਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਮਧੁਰਾਯੰ। **ਗੁਨ੍ਦਾਵਨੇ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਗੁਨ੍ਦਾਵਨੇ, ਕਾਲਪਿਪ੍ਪਲਿਵਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜਰਾਜਿਣ੍ਣੇ**ਤਿ ਜਰਾਯ ਜਿਣ੍ਣੇ, ਨ ਬਜਾਧਿਆਦੀਨੰ ਵਸੇਨ ਜਿਣ੍ਣਸਦਿਸੇ ਨਾਪਿ ਅਕਾਲਿਕੇਨ ਜਰਾਯ ਅਭਿਭੂਤੇ। **ਵਯੋਵੁਦ੍ਧੇ**ਤਿ ਜਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਏਵ ਚਸ੍ਸ ਵਯੋਵੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਦ੍ਧੇਨ ਸੀਲਾਦਿਵੁਦ੍ਧਿਯਾ। **ਜਾਤਿਮਹਲ੍ਲਕੇ**ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਚਿਰਰਤ੍ਤਤਾਯ ਮਹਲ੍ਲਕੇ, ਨ ਭੋਗਪਰਿਵਾਰਾਦੀਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਦ੍ਧਗਤੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਦ੍ਧ**-ਸਦ੍ਦੋ ਦੀਘਕਾਲਵਾਚੀਤਿ ਆਹ “**ਦੀਘਕਾਲਦ੍ਧਾਨੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ**”ਤਿ। **ਵਯੋ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦਲੋਪੇਨਾਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ “**ਪਚ੍ਛਿਮਵਯ**”ਨ੍ਤਿ, ਵਸ੍ਸਸਤਸ੍ਸ ਤਤਿਯਕੋਟ੍ਠਾਸਸਙ੍ਖਾਤੰ ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਭਵਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲੰ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ **ਭੂਮਿ,** ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਪਰਿਪਕ੍ਕੋ**ਤਿ ਪਰਿਣਤੋ, ਵੁਦ੍ਧਿਭਾਵੰ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੋਘਜਿਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਥਿਰਕਰਣਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਭਾਵੇਨ ਤੁਚ੍ਛਜਿਣ੍ਣੋ ਨਾਮ। ਬਾਲਦਾਰਕੋਪਿ ਦਹਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੰ “**ਯੁਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਪਠਮਵਯਾ ਏਵ ਸਤ੍ਤਾ ਸਭਾਵੇਨ ਪਲਿਤਸਿਰਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਠਮਵਯੇ ਠਿਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਸੁਸੁਕਾਲ਼ਕੇਸੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਭਦ੍ਰੇਨਾ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਕੇਨ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਦਹਰੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਕਾਣੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਕੁਣਿਆਦੀਨੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੋ, ਸੋ ਨ ਭਦ੍ਰੇਨ ਯੋਬ੍ਬਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਅਭਿਰੂਪੋ ਹੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਯੰ ਯਦੇਵ ਅਲਙ੍ਕਾਰਪਰਿਹਾਰੰ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਲਙ੍ਕਤੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚਰਤਿ, ਅਯੰ ਭਦ੍ਰੇਨ ਯੋਬ੍ਬਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਯੇਨ ਯੋਬ੍ਬਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**”ਤਿਆਦਿ।

ਯਮ੍ਹਿ ਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੋ ਚਾਤਿ ਯਮ੍ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸੋਲ਼ਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਸਚ੍ਚੰ, ਞਾਣੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਤਤ੍ਤਾ ਨਵਵਿਧਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ ਚ ਅਤ੍ਥਿ। **ਅਹਿੰਸਾ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਮਤ੍ਤਮੇਤੰ, ਯਮ੍ਹਿ ਪਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਪਿ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੰਯਮੋ**

ਦਨ੍ਤੋਤਿ ਸੀਲਞ੍ਚੇv ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰvਰੋ ਚ। v**ਨ੍ਤਮਲੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਨੀਹਟਮਲੋ। **ਧੀਰੋ**ਤਿ ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। **ਥੇਰੋ**ਤਿ ਸੋ ਇਮੇਹਿ ਥਿਰਭਾvਕਾਰਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਥੇਰੋਤਿ ਪvੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੦. ਅਟ੍ਠਮੇ “**ਚੋਰਾ ਬਲvਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤੀ**”ਤਿ ਪਦੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍vਾ ਯੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਤੇ ਬਲvਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਸਬ੍ਭਾvੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਪਕ੍ਖਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿvਾਸਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ** ਗਿਰਿਦੁਗ੍ਗਾਦਿਸਬ੍ਭਾvਤੋ। **ਅਤਿਯਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਯਾਤੁੰ, ਗਨ੍ਤੁੰ ਪvਿਸਿਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੰ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋਪvਿਸਨੰ ਕੇਨਚਿ ਕਾਰਣੇਨ ਬਹਿਗਤਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਜਨਪਦਚਾਰਿਕੰ ਚਰਿਤ੍vਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਨਿਯਜਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁੰ। ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਨਿਕ੍ਖਮਨੰ ਬਹਿਦ੍ਧਾਕਰਣੀਯੇ ਸਤਿ ਸਮ੍ਭvਤੀਤਿ ਆਹ “**ਚੋਰਾ ਜਨਪਦੰ vਿਲੁਮ੍ਪਨ੍ਤੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਨੁਸਞ੍ਞਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਞ੍ਚਰਿਤੁੰ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇv।

੪੧. ਨvਮੇ **ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣਹੇਤੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਧਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਤ੍ਥਕੋਤਿ ਆਹ “**ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਰਣਹੇਤੂ**”ਤਿ। **ਨ ਆਰਾਧਕੋ**ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਾਦਕੋ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕੋ। ਞਾਯਤਿ ਪਟਿvਿਜ੍ਝਨvਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਞਾਯੋ, ਸੋ ਏv ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੰ vਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਪਾਤਤੋ ਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋਤਿ **ਞਾਯੋ ਧਮ੍ਮੋ**, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਹ vਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ “**ਸਹvਿਪਸ੍ਸਨਕੰ ਮਗ੍ਗ**”ਨ੍ਤਿ। **ਆਰਾਧਨੰ** ਨਾਮ ਸੰਸਿਦ੍ਧਿ, ਸਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਾਦਨੇਨ ਪਰਿਪੂਰਣੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ vੁਤ੍ਤੰ “**ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁੰ ਪੂਰੇਤੁ**”ਨ੍ਤਿ।

੪੨. ਦਸਮੇ **ਦੁਗ੍ਗਹਿਤੇਹੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਚ ਦੁਟ੍ਠੁ ਗਹਿਤੇਹਿ, ਊਨਾਧਿਕvਿਪਰੀਤਪਦਪਚ੍ਚਾਭਟ੍ਠਾਦਿvਸੇਨ vਿਲੋਮੇਤ੍vਾ ਗਹਿਤੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਗਹਿਤੇਹੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ ਦੁਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਊਨਾਧਿਕਾਦਿvਸੇਨਪਿ ਸਮ੍ਭvਤੋ। ਤੇਨੇvਾਹ “**ਅਤ੍ਥਨੋ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਨੰਯੇv ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਾਲ਼ਿਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੰ ਕਤ੍vਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀ**”ਤਿ।

ਸਮਚਿਤ੍ਤvਗ੍ਗvਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਰਿਸਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩. ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ**ਤਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯੇ ਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾਯ, ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾਯ, ਅਵਜ੍ਜੇ ਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਤਾਯ, ਵਜ੍ਜੇ ਅਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪ੍ਪਕਤਿਕਾ। ਯੇ ਹਿ ਵਿਨਯੇ ਅਪਕਤਞ੍ਞੁਨੋ ਸੰਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨ ਕੁਸਲਾ ਸਕਿਞ੍ਚਨਕਾਰਿਨੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਬਹੁਲਾ, ਤੇਸਂ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਾਰਾਭਾਵੇਨ ਤੁਚ੍ਛਤ੍ਤਾ ਨਲ਼ੋ ਵਿਯਾਤਿ **ਨਲ਼ੋ,** ਮਾਨੋਤਿ ਆਹ "**ਉਨ੍ਨਲ਼ਾਤਿ ਉਗ੍ਗਤਨਲ਼ਾ**"ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਟ੍ਠਿਤਤੁਚ੍ਛਮਾਨਾ**"ਤਿ। ਮਾਨੋ ਹਿ ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯੋਤਿ ਸਦਿਸੋਤਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਤੁਚ੍ਛੋ। **ਚਾਪਲ੍ਲੇਨਾ**ਤਿ ਚਪਲਭਾਵੇਨ, ਤਣ੍ਹਾਲੋਲੁਪ੍ਪੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੁਖਖਰਾ**ਤਿ ਮੁਖੇਨ ਫਰੁਸਾ, ਫਰੁਸਵਾਦਿਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਿਕਿਣ੍ਣਵਾਚਾਤਿ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਵਚਨਾ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਿਤਾਯ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਵਚਨਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਸਂਯਤਵਚਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਸਤਿਨੋ**ਤਿ ਸਤਿਵਿਰਹਿਤਾ। ਪਚ੍ਚਯਵੇਕਲ੍ਲੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯਪਿ ਸਤਿਯਾ ਸਤਿਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਸਮ੍ਪਜਾਨਾ,** ਤਂਯੋਗਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ ਚਾਯਂ ਅਕਾਰੋ ''ਅਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ (ਧ॰ ਸ॰ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ ੨), ਅਭਿਕ੍ਖੁਕੋ ਆਵਾਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੭੬) ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਨਿਪ੍ਪਞ੍ਞਾ**"ਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਰਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ **ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਉਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ। ਸਮਾਧਿਵਿਰਹੇਨ ਲਦ੍ਧੋਕਾਸੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਤੇਸਂ ਸਮਾਧਿਵਿਰਹਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਰਿਬ੍ਭਮਤਿ ਵਨਮਕ੍ਕਟੋ ਵਿਯ ਵਨਸਾਖਾਸੁ। **ਪਾਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ**ਤਿ ਸਂਵਰਾਭਾਵੇਨ ਗਿਹਿਕਾਲੇ ਵਿਯ ਵਿਵਟਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਕਤਿਯਾ ਠਿਤੇਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਵਟੇਹੀ**ਤਿ ਅਸਂਵੁਤੇਹਿ।

੪੪. ਦੁਤਿਯੇ **ਭਣ੍ਡਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਲਹਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ**ਤਿ ਕਲਹਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭੂਤਾ ਪਰਿਭਾਸਾ ਤਂਸਦਿਸੀ ਚ ਅਨਿਟ੍ਠਕਿਰਿਯਾ ਭਣ੍ਡਨਂ ਨਾਮ। **ਕਲਹਜਾਤਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਰਾਮਾਸਾਦਿਵਸੇਨ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਕਲਹੋ ਜਾਤੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਕਲਹਜਾਤਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਵਿਰੁਦ੍ਧਵਾਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧਵਾਦਭੂਤਂ ਵਿਵਾਦਂ। ਮੁਖਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾਯ ਵਾਚਾ ਇਧ ''ਮੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ "**ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਾ ਵਾਚਾ ਮੁਖਸਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਂ ਸੀਮਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਹਿ ਪਕਤਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਏਕਕਮ੍ਮਂ** ਨਾਮ। ਪਞ੍ਚਵਿਧੋਪਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਏਕਤੋ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਏਕੁਦ੍ਦੇਸੋ** ਨਾਮ। ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਲਜ੍ਜੀਪੁਗ੍ਗਲੇਹਿ ਸਮਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ **ਸਮਸਿਕ੍ਖਤਾ** ਨਾਮ । ਪਾਲ਼ਿਯਂ **ਖੀਰੋਦਕੀਭੂਤਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਖੀਰਞ੍ਚ ਉਦਕਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ, ਵਿਸੁਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਕਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਉਪੇਤਿ। ਸਤਿਪਿ ਹਿ ਉਭਯੇਸਂ ਕਲਾਪਾਨਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਭੇਦੇ ਪਚੁਰਜਨੇਹਿ ਪਨ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨਾਨਤ੍ਤਂ ਖੀਰੋਦਕਂ ਸਮੋਦਿਤਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਸਂਸਟ੍ਠਂ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵਂ ਸਾਮਗ੍ਗਿਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ ਵਿਯਾਤਿ ਖੀਰੋਦਕੀਭੂਤਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਮੇਤ੍ਤਾਚਕ੍ਖੂਹੀ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚਿਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕਨਚਕ੍ਖੂਹਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਪਿਯਭਾਵਦੀਪਨਤੋ ''ਪਿਯਚਕ੍ਖੂਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

੪੫. ਤਤਿਯੇ **ਅਗ੍ਗਵਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਗ੍ਗ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਤ੍ਤਮਪਰਿਯਾਯੋ, ਤੇਨ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਵਿਸਿਟ੍ਠਾਯ ਵਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਗਹਣਂ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਗ੍ਗਵਤੀਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪੁਗ੍ਗਲਵਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹਤਾਯ ਤਂ ਤਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਜਾਤਂ ਬਹੁਂ ਲਨ੍ਤਿ ਆਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ ਬਹੁਲਾ, ਬਹੁਲਾ ਏਵ **ਬਾਹੁਲਿਕਾ** ਯਥਾ ''ਵੇਨਯਿਕੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧; ਪਾਰਾ॰ ੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬)। ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਬਹੁਭਾਵਾਯ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ "**ਚੀਵਰਾਦਿਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ**"ਤਿ। ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਆਦਰਗਾਰਵਾਭਾਵਤੋ ਸਿਥਿਲਂ ਅਦਲ਼੍ਹਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਾਥਲਿਕਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਿਥਿਲ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਸਿਥਿਲਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਥਲਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਾਥਲਿਕਾਤਿ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਵਗਮਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਧੋਗਮਨਟ੍ਠੇਨ, ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੇ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਤਾਯ ਉਪਧਿਵਿਵਿਤ੍ਤੇ। **ਓਰੋਪਿਤਧੁਰਾ**ਤਿ ਉਜ੍ਝਿਤੁਸ੍ਸਾਹਾ। **ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਿਕਂ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯਂ।

੪੬. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ** ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਅਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵ◌ੁੱਤੰ। **ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ** ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਅਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। **ਇਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। **ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਨਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਟਿਵ◌ੇਧੇਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਨਪ੍ਪਟਿਵ◌ਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵ◌ੇਧੋ ਚ ਯਥਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਞਾਣੇ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਛਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਰੂਪਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿ। **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਕ੍ਖਯੋ**ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਕ੍ਖਯਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਅਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਭੂਤੰ ਆਗਮ੍ਮ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੰ ਤੇਸੰ ਅਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ।

੪੭. ਪਞ੍ਚਮੇ ਵ◌ਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਪਰਨਿਪਾਤੇਨ **"ਪਰਿਸਾਕਸਟੋ"**ਤਿ ਵ◌ੁੱਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕਸਟਪਰਿਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। ''ਕਸਟਪਰਿਸਾ''ਤਿ ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਪਰਿਸਾਕਸਟੋ''ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੰ। **ਪਰਿਸਾਮਣ੍ਡੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

੪੮. ਛਟ੍ਠੇ **ਗਮ੍ਭੀਰਾ**ਤਿ ਅਗਾਧਾ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਲ੍ਹਾ। **ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯੋ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵ◌ਿਸਯੋ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵ◌ੋ, ਤਮਾਹ। ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਵ◌ੇਧਸ੍ਸ ਹਿ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਲ੍ਹਤਾਯ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵ◌ੋ। **"ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰਾ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾ **"ਸਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾ"**ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੰ ਤਸ੍ਸ ''ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਮਨਞ੍ਞਾਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੭੯) ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਤਾ ਗਾਥਾ ਦੁਵ◌ਿਞ੍ਞੇਯਜਰੂਪਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਦੁਵ◌ਿਞ੍ਞੇਯਞ੍ਹਿ ਞਾਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਲ੍ਹਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ''ਗਮ੍ਭੀਰ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਕਾਸਞ੍ਚਿ ਗਾਥਾਨੰ ਦੁਵ◌ਿਞ੍ਞੇਯਜਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਲ੍ਹਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ''ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੰ। ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ **"ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰਾ"**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਮਹਾਵ◌ੇਦਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੯ ਆਦਯੋ) ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾ ਸੁਵ◌ਿਞ੍ਞੇਯਜਾਵ। ਲੋਕੰ ਉਤ੍ਤਰਤੀਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ, ਨਵਵ◌ਿਧੋ ਅਪ੍ਪਮਾਣਧਮ੍ਮੋ। ਸੋ ਅਤ੍ਥਭੂਤੋ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ**। ਤੇਨਾਹ **"ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਅਤ੍ਥਦੀਪਕਾ"**ਤਿ।

ਸਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞੰ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਮੇਵ◌ਾਤਿ ਸਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੁਞ੍ਞੰ ਕੇਵਲੰ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਮੇਵ। **ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ** ਲਿਙ੍ਗਵਚਨਵ◌ਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਵ◌ੁੱਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ ਚ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬੇ ਚਾ"**ਤਿ। ਕਵ◌ਿਨੋ ਕਮ੍ਮੰ ਕਵ◌ਿਤਾ। ਯੰ ਪਨਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੰ, ਤੰ ਤੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **"ਕਵ◌ਿਤਾਤਿ ਕਵ◌ੀਹਿ ਕਤਾ"**ਤਿ। **ਇਤਰਨ੍ਤਿ** ਕਾਵ◌ੇਯਜਾਤਿ ਪਦੰ, ਕਾਬਜਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੰ ਹੋਤਿ। **ਕਾਬਜਨ੍ਤਿ** ਚ ਕਵ◌ਿਨਾ ਵ◌ੁੱਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਸੇਵ ਵ◌ੇਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਵ◌ਿਚਿਤ੍ਤਅਕ੍ਖਰਾ**ਤਿ ਵ◌ਿਚਿਤ੍ਤਾਕਾਰਕ੍ਖਰਾ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪਨੀਯਾ। **ਸਾਸਨਤੋ ਬਹਿਭੂਤਾ**ਤਿ ਨ ਸਾਸਨਾਵਚਰਾ। **ਤੇਸੰ ਸਾਵਕੇਹੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਾਵਕਾਤਿ ਅਪਞ੍ਞਾਤਾਨੰ ਯੇਸੰ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਾਵਕੇਹਿ। **ਨ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੇ ਵ◌ਾਚੇਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਸੁਣਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਥਾਦਿੰ ਨਪ੍ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਕੇਵਲੰ ਵ◌ਾਚਨਸਵਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਪਰਿਤੁਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਚਾਰਿਕੰ ਨ ਵ◌ਿਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਸੁਕਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਅਤ੍ਥਾਦਿੰ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਾਯ ਚਾਰਿਕੰ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸ ਚ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵ◌ਿਰੋਧਤੋ। **ਕਥੰ ਰੋਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ** ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਸਭਾਵਤੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਤੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਤੋ ਆਦਿਪਰਿਯੋਸਾਨਤੋ ਚ ਞਾਤੋ ਸਮ੍ਮਾਞਾਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਤਨ੍ਤਿ** ਅਕ੍ਖਰਸਨ੍ਨਿਵ◌ੇਸਾਦਿਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਤੰ। **ਕਙ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਸੰਸਯਸ੍ਸ।

੪੯. ਸਤ੍ਤਮੇ ਕਿਲੇਸੇਹੀ ਆਮਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਆਮਿਸੰ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ। ਤਦੇਵ ਗਰੁ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬੰ ਏਤੇਸੰ, ਨ ਧਮ੍ਮੋਤਿ **ਆਮਿਸਗਰੂ**। ਤੇਨਾਹ **"ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੰ ਲਾਮਕਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਠਿਤਪਰਿਸਾ"**ਤਿ। ਉਭਤੋ ਭਾਗਤੋ ਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਉਭਤੋਭਾਗਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ ਭਾਗੇਹਿ** ਦ੍ਵ◌ੇ ਵ◌ਾਰੇ ਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤੋ। **ਪਞ੍ਞਾਯ ਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਮਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਵ◌ਿਨਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੁਕ੍ਖਵ◌ਿਪਸ੍ਸਕਖੀਣਾਸਵ◌ੋ"**ਤਿ । **ਕਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਨਾਮਕਾਯੇਨ। **ਝਾਨਫਸ੍ਸੰ ਫੁਸਿਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਿਤੰ ਝਾਨਫਸ੍ਸੰ ਅਧਿਗਮਵਸੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵ◌ਾ। ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਯਥਾ ਆਲੋਚਿਤੰ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ **ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ**। ਨ ਤੁ ਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤੋ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਆਸਵ◌ਾਨੰ ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਤ੍ਤਾ। **ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰੋ ਕਾਲੋ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ, ਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਠਮਫਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਯਾਵ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਮੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਛਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**"ਤਿ।

ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਤੇਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾਮਤ੍ਤੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੇਕ੍ਖਭਾਵਮੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਛਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਪਠਮਫਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਛਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। **ਧਮ੍ਮੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀ**ਤਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। **ਸਦ੍ਧੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਉਭੋਪਿ ਹੇਤੇ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾਯੇਵ। **ਇਮੰ ਕਸ੍ਮਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਏਕਨ੍ਤਪਾਸੰਸੇਸੁ ਅਰਿਯੇਸੁ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇਸੁ ਇਮੰ ਏਕਨ੍ਤਨਿਨ੍ਦਿਤੰ ਲਾਮਕੰ ਦੁਸ੍ਸੀਲੰ ਕਸ੍ਮਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਸਬ੍ਬਤਾ ਸਦਿਸੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇਪਿ ਵਿਸੇਸੋ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਵਿਸਭਾਗੇ ਪਨ ਸਤਿ ਏਵ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਪਟਭਾਵੇਨ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਪਟਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ "**ਏਕਚ੍ਚੇਸੁ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਗਨ੍ਥਿਤਾ**ਤਿ ਅਵਬਦ੍ਧਾ। **ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ**ਤਿ ਮੁਚ੍ਛੰ ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਨ੍ਨਾ। **ਛਨ੍ਦਰਾਗਅਪਕਡ੍ਢਨਾਯਾ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਅਪਨਯਨਤ੍ਥੰ। **ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਾਵਹਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਰਹਿਤਾ।

ਪਞ੍ਞਾਧੁਰੇਨਾਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸੇਨ। **ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗੰ ਓਤਿਣ੍ਣੋ। **ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ। **ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ ਨਾਮ** ਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸੋਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਤੋ। **ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਨਾਮ** ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣਤੋ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਾਨੰ ਵਸੇਨ **ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ**। ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨੇਹਿ ਰੂਪਕਾਯਤੋ, ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨ ਸੇਸਕਾਯਤੋਤਿ **ਦ੍ਵੀਹਿ ਭਾਗੇਹਿ** ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਞ੍ਚੇਤੰ। ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤੋ, ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਤ੍ਤੋਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**। ਤਤ੍ਥ **ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਞਾਣਫਸ੍ਸਰਹਿਤਾਯ ਸਾਤਿਸਯਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਏਵ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

੫੦. ਅਟ੍ਠਮੇ ਨ ਸਮਾਤਿ **ਵਿਸਮਾ**। ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਨੰ ਵਿਸਮਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਏਵ ਤਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਲਨੰ ਸੁਲਭਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਪਕ੍ਖਲਨਟ੍ਠੇਨਾ**"ਤਿ। **ਨਿਪ੍ਪਕ੍ਖਲਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਲਨਾਭਾਵੇਨ। **ਉਦ੍ਧਮ੍ਮਾਨੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਪੇਤਾਨਿ। **ਉਬ੍ਬਿਨਯਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੫੧. ਨਵਮੇ **ਅਧਮ੍ਮਿਕਾ**ਤਿ ਅਧਮ੍ਮੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਦ੍ਧਮ੍ਮਾ**"ਤਿ, ਧਮ੍ਮਰਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੫੨. ਦਸਮੇ **ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। **ਨ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਸਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮੂਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤੰ ਅਧਿਕਰਣੰ ਯਥਾ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਏਵੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਇਤਰੀਤਰੇ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਜਾਨਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਸਤਿ ਤਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤਪਤ੍ਤਕਰਣੇਨ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਤੇ ਪਨ ਸਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ਨ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ। **ਨ ਪੇਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੰ ਅਧਿਕਰਣੰ ਮੂਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਨ ਪੇਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਅਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾ ਗਹਿਤਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਬਲੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਬਲਾ। ਨ ਤਥਾ ਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸਿਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹਿਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਭਾਵੇਨ ਤਥਾ ਨ ਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਥਾਮਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋਯੇ**ਵ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ।

ਪਰਿਸਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਠਮਪਣ੍ਣਾਸਕੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

੨. ਦੁਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕੰ

(੬) ੧. ਪੁਗ੍ਗਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੫੩. ਦੁਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਕਰੁਣਾ, ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਗਹਣੇਨ ਪਨ ਕਰੁਣਾਤਿ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ "ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯਾ"ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ**। ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾ ਨਾਮ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਧੀਨਾਤਿ। **ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਦੇਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਤਾ ਦ੍ਵੇ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ **ਤਿਸ੍ਸੋ**।

੫੪. ਦੁਤਿਯੇ ਬਹੁਸੋ ਲੋਕੇ ਨ ਚਿਣ੍ਣਾ ਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਤਿ **ਆਚਿਣ੍ਣਮਨੁਸ੍ਸਾ**। ਕਦਾਚਿਦੇਵ ਹਿ ਨੇਸਂ ਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਭੂਤਪੁਬ੍ਬਾ ਭੂਤਾਤਿ **ਅਬ੍ਭੁਤਮਨੁਸ੍ਸਾ**।

੫੫. ਤਤਿਯੇ **ਦਸਸੁ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਹਸ੍ਸੇਸੁ ਅਨੁਤਾਪਂ ਕਰੋਤਿ** ਤਸ੍ਸ ਏਕਬੁਦ੍ਧਖੇਤ੍ਤਭਾਵਤੋ।

੫੬. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਥੂਪਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਧਾਤੁਯੋ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਥੂਪਕਰਣਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਾ।

੫੭. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੁਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ। **ਬੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਵਨ੍ਤੋ।

੫੮. ਛਟ੍ਠੇ **ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨ ਭਾਯਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਾਭਾਵਤੋ ਨ ਭਾਯਤਿ। ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਪਟਿਘਸ੍ਸ ਤਦੇਕਟ੍ਠਸਮ੍ਮੋਹਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਭਾਯਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨ ਭਾਯਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨਂ ਅਭਯੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। **ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਬਲਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਹਂਕਾਰਸਮ੍ਮੋਹਨਤਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਬਲਵਤ੍ਤਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

੫੯. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯੋ**ਤਿ ਲਿਖਨ੍ਤਿ, **ਉਸਭਾਜਾਨੀਯੋ**ਤਿ ਪਨ ਪਾਠੋਤਿ।

੬੧. ਨਵਮੇ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਨੁਰਾਪਣੇ। **ਏਕੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਕਿਨ੍ਨਰੇਸੁ ਏਕੋ। ਅਮ੍ਬਿਲਿਕਾਫਲਞ੍ਚ ਅਦ੍ਦਸਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਮ੍ਬਿਲਿਕਾਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਨ੍ਤਿਣੀਫਲਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਚਤੁਰਮ੍ਬਿਲਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥੇ।

੬੨. ਦਸਮੇ ਯਥਾਆਰਦ੍ਧੇ ਕਿਚ੍ਚੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਵ ਪਟਿਗਮਨਂ ਪਟਿਵਾਨਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਟਿਵਾਨਨ੍ਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੋ**। ਤਤ੍ਥ ਅਸਂਕੋਚਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨੁਕ੍ਕਨ੍ਠਿਤੋ**"ਤਿਆਦਿ।

੬੩. ਏਕਾਦਸਮੇ **ਸਨ੍ਨਿਵਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਹਵਾਸਂ। ਯਥਾ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ ਸਹ ਵਸਨ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਗਾਰਵੇਨ ਅਨਾਦਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਸਗਾਰਵਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਪਰਮਿਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੬੪. ਦ੍ਵਾਦਸਮੇ **ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਪਕ੍ਖੇਸੂ**ਤਿ ਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਪਕ੍ਖੇਸੁ। **ਸਂਸਰਮਾਨਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ। **ਦਿਟ੍ਠਿਪਲ਼ਾਸੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਲ਼ਾਸੋ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹੋ। **ਆਘਾਤੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਹਨਨ੍ਤੋ ਬਾਧੇਨ੍ਤੋ। **ਅਨਭਿਰਾਧਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਦਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨਭਿਰਾਧਨਵਸੇਨ। **ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਚੀਸਂਸਾਰੋਤਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸਾਯ ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਪੁਗ੍ਗਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੭) ੨. ਸੁਖਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੬੫. ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਸਬ੍ਬਕਾਮਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਮੂਲਕਂ ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਵਤ੍ਥੁਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕਂ ਕਾਮਸੁਖਂ। **ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਮੂਲਕਂ ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਹੇਤੁਕਂ ਪਵਿਵੇਕਸੁਖਂ।

੬੬. ਦੁਤਿਯੇ **ਕਾਮੇ**ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਾ ਤੇਭੂਮਕੇ ਧਮ੍ਮੇ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇਭੂਮਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਾ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧)। **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ** ਘਰਬਨ੍ਧਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਵਾ –

> ''ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ।
> ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਰੇ''ਤਿ॥ (ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੯) –

ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੬੭. ਤਤਿਯੇ ਉਪਧੀ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਸੁਖਂ **ਉਪਧਿਸੁਖਂ**। ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ **ਨਿਰੁਪਧਿਸੁਖਂ** **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖਂ**।

੬੮. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਵਟ੍ਟਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਸੁਖਂ **ਵਟ੍ਟਸੁਖਂ**। ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸੁਖਂ **ਵਿਵਟ੍ਟਸੁਖਂ**।

੬੯. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਸਂਕਿਲੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਟ੍ਟਗਾਮਿਸੁਖ**"ਨ੍ਤਿ। **ਵਿਵਟ੍ਟਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਫਲਸਹਗਤਂ ਸੁਖਂ।

੭੦. ਛਟ੍ਠੇ ਅਰਿਯਾਨਮੇਵ ਸੁਖਂ **ਅਰਿਯਸੁਖਂ,** ਅਰਿਯਞ੍ਚ ਤਂ ਸੁਖਞ੍ਚਾਤਿਪਿ **ਅਰਿਯਸੁਖਂ**। ਅਨਰਿਯਾਨਮੇਵ ਸੁਖਂ **ਅਨਰਿਯਸੁਖਂ**। ਅਨਰਿਯਞ੍ਚ ਤਂ ਸੁਖਞ੍ਚਾਤਿਪਿ **ਅਨਰਿਯਸੁਖਂ**।

੭੧. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਂ।

੭੨. ਅਟ੍ਠਮੇ ਸਹ ਪੀਤਿਯਾ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਂ,** ਪੀਤਿਸਹਗਤਂ ਸੁਖਂ। ਸਭਾਵਤੋ ਵਿਰਾਗਤੋ ਚ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪੀਤੀਤਿ **ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕਂ ਸੁਖਂ**। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਝਾਨਸੁਖਮੇਵ ਉਦ੍ਧਟਂ, ਤਥਾ ਚ ''ਲੋਕਿਯਸਪ੍ਪੀਤਿਕਸੁਖਤੋ ਲੋਕਿਯਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕਸੁਖਂ ਅਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਲੋਕਿਯਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕਮ੍ਪਿ ਹਿ ਅਗ੍ਗਂ ਲਬ੍ਭਤੇਵਾਤਿ ਭੂਮਨ੍ਤਰਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੭੩. ਨਵਮੇ ਸਾਤਸਭਾਵਮੇਵ ਸੁਖਂ **ਸਾਤਸੁਖਂ,** ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖਂ ਵਿਯ ਅਸਾਤਸਭਾਵਂ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਸਹਗਤਮ੍ਪਿ ਸਾਤਸੁਖਮੇਵ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਤੀਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਸੁਖ''ਨ੍ਤੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੭੪. ਦਸਮੇ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸੁਖਂ **ਸਮਾਧਿਸੁਖਂ**। ਨ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸੁਖਂ **ਅਸਮਾਧਿਸੁਖਂ**।

੭੫. ਏਕਾਦਸਮੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਕਥਾ ਏਸਾਤਿ "**ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਂ ਝਾਨਦ੍ਵਯ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੭੭. ਤੇਰਸਮੇ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਂ ਰੂਪਂ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ**। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਗ੍ਗਹਣਂ ਪਨ ਯਦਸ੍ਸ ਪਟਿਯੋਗੀ, ਤੇਨ ਸਮਾਨਯੋਗਕ੍ਖਮਦਸ੍ਸਨਪਰਂ। **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣਂ ਰੂਪਂ। ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ **ਅਰੂਪਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸੁਖਵਗ੍ਗੁਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੮) ੩. ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਵੱਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੭੮-੭੯. ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਨਿਮੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲਂ ਅਵਸੇਸਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਕ੍ਖਿਪੀਯਤਿ ਵਿਯਾਤਿ **ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ**, ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਾਤਿ ਸਕਾਰਣਾ**"ਤਿ। **ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਦਾਨਾਦਿਪਦਾਨਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਪਰਿਯਾਯਮੇਵ ਦੀਪੇਤਿ। ਨਿਦਦਾਤਿ ਫਲਨ੍ਤਿ **ਨਿਦਾਨਂ**, ਹਿਨੋਤਿ ਫਲਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਹੇਤੁ**, ਸਙ੍ਖਰੋਤਿ ਫਲਨ੍ਤਿ **ਸਙ੍ਖਾਰੋ**, ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲਂ ਏਤੀਤਿ **ਪਚ੍ਚਯੋ**, ਰੁਪ੍ਪਤਿ ਨਿਰੁਪ੍ਪਤਿ ਫਲਂ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਦਾਨਾਦਿਪਦਾਨਮ੍ਪਿ ਹੇਤੁਪਰਿਯਾਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੮੪. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਯ।

੮੭. ਦਸਮੇ ਸਮੇਚ੍ਚ ਸਮ੍ਭੁਯ੍ਯ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤੋਤਿ ਸਙ੍ਖਤੋ, ਸਙ੍ਖਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸਙ੍ਖਤਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਾਮ** ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਨਾਹੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤਬ੍ਬਂ। **ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾ ਦੇਸਿਤਾ** ਤਂਤਂਸੁਤ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ''ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਵੱਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੯) ੪. ਧਮ੍ਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੮੮. ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਫਲਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਚਤੂਸੁਪਿ ਅਰਿਯਫਲੇਸੁ ਸਮਾਧਿ। ਤਥਾ **ਫਲਪਞ੍ਞਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੮੯. ਦੁਤਿਯੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ **ਪਗ੍ਗਾਹੋ**। ਨ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ**।

੯੦. ਤਤਿਯੇ ਨਮਨਟ੍ਠੇਨ **ਨਾਮਂ**। ਰੁਪ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ **ਰੂਪਂ**। ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ "**ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾ**"ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਧਮ੍ਮ-ਕੋਟ੍ਠਾਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਞਾਣਂ ਨਾਮ ਕਥਿਤ**"ਨ੍ਤਿ।

੯੧. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਵਿਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ **ਵਿਜ੍ਜਾ**। ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਟ੍ਠੇਨ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ**।

੯੨. ਪਞ੍ਚਮੇ ਭਵੋ ਨਾਮ ਸਸ੍ਸਤਂ ਸਦਾ ਭਾਵਤੋ, ਸਸ੍ਸਤਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਦਿਟ੍ਠਿ **ਭਵਦਿਟ੍ਠਿ**। ਵਿਭਵੋ ਨਾਮ ਉਚ੍ਛੇਦੋ ਵਿਨਾਸਨਟ੍ਠੇਨ, ਵਿਭਵਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਦਿਟ੍ਠਿ **ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿ। ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇ**ਵ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ।

੯੫. ਅਟ੍ਠਮੇ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਚੋ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਪ੍ਪਟਿਕੂਲਗਾਹਿਮ੍ਹਿ ਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਸਾਤੇ ਅਨਾਦਰੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇਤਿ ਦੁਬ੍ਬਚੋ, ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਦੋਵਚਸ੍ਸਂ, ਤਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨਾਦਰਿਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਚੇਤਨਾ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ**ਤਿ ਚ ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੋਵਚਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੋ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਮੇਵ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨੇਸਾ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ? ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਦੋਵਚਸ੍ਸਾਯ''ਨ੍ਤਿ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** ਆਗਤਾ। ਸਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਏਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਪਾਪਯੋਗਤੋ ਪਾਪਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਏਤਸ੍ਸ ਮਿਤ੍ਤਾਤਿ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ**। ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨੇਸਾ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ? ਯੇ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਾ ਮਚ੍ਛਰਿਨੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ। ਯਾ ਤੇਸਂ ਸੇਵਨਾ ਨਿਸੇਵਨਾ ਸਂਸੇਵਨਾ ਭਜਨਾ ਸਮ੍ਭਜਨਾ ਭਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਿ ਤਂਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਤਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੩੩) ਏਵਂ ਆਗਤਾ। ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਯਾਯ ਹਿ ਚੇਤਨਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਪਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਚੇਤਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਵਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ ਤਦਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ **ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ**।

੯੬. ਨਵਮੇ ਸੁਖਂ ਵਚੋ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦਕ੍ਖਿਣਗਾਹਿਮ੍ਹਿ ਅਨੁਲੋਮਸਾਤੇ ਸਾਦਰੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇਤਿ **ਸੁਬ੍ਬਚੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ, ਕਲਜਾਣਾ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਏਤਸ੍ਸ ਮਿਤ੍ਤਾਤਿ **ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੯੭. ਦਸਮੇ ਪਥਵੀਧਾਤੁਆਦਯੋ ਸੁਖਧਾਤੁਕਾਮਧਾਤੁਆਦਯੋ ਚ ਏਤਾਸ੍ਵੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਤਿ ਏਤਾਸੁ ਕੋਸਲ੍ਲੇ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਤਾਸੁਪਿ ਕੋਸਲ੍ਲਂ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ "**ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਧਾਤੂਤਿ ਜਾਨਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਸਭਾਵਪਰਿਚ੍ਛੇਦਿਕਾ ਸਵਨਧਾਰਣਸਮ੍ਮਸਨਪ੍ਪਟਿਵੇਧਪਞ੍ਞਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਧਾਤੂਨਂ ਸਵਨਧਾਰਣਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯਾ, ਇਤਰਾ ਭਾਵਨਾਮਯਾ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਸਮ੍ਮਸਨਪਞ੍ਞਾ ਲੋਕਿਯਾ । ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਹਿ ਸਾ, ਇਤਰਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਮਨਸਿਕਰਣਂ ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਂ **ਮਨਸਿਕਾਰਕੁਸਲਤਾ**। ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂਯੇਵ ਧਾਤੂਨਂ ਸਮ੍ਮਸਨਪ੍ਪਟਿਵੇਧਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਪਞ੍ਞਾ ਮਨਸਿਕਾਰਕੁਸਲਤਾ, ਸਾ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਵਸੇਨ ਤਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਮ੍ਮਸਨਪਞ੍ਞਾ ਤਸ੍ਸਾ ਆਦਿ, ਪਟਿਵੇਧਪਞ੍ਞਾ ਮਜ੍ਝੇ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ।

੯੮. ਏਕਾਦਸਮੇ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋਵ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਤਾ ਪਨ ਅਨੁਰਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਞ੍ਚ, ਤਾਸਂ ਗਹਣੇਨ ਸਤ੍ਤ ਹੋਨ੍ତੀਤਿ ਆਹ **"ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਞ੍ਚ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨ"**ਨ੍ତਿ। **ਜਾਨਨ**ਨ੍ତਿ ''ਇਮਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਏਵਞ੍ਚ ਤਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜਨਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਨਂ। ਏਵਂ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਜਾਨਨਪਞ੍ਞਾ ਹਿ ਆਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲਤਾ ਨਾਮ। ਆਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਪਨਪ੍ਪਯੋਗਤਾਯ ਕਮ੍ਮਭੂਤਾ ਵਾਚਾ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾ, ਤਥਾਭੂਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨਵਾਚਾ। ''ਇਮਾਯ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਇਤੋ ਆਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਹੋਨ੍ਤਞ੍ਚ ਪਠਮੇ, ਤਤਿਯੇ ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨੇ ਯਜ-ਕਾਰਂ ਪਤ੍ਤੇ, 'ਸਂਵਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਵਾ ਪਦੇ ਪਰਿਯੋਸਿਤੇ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਤਂ ਤਂ ਆਪਤ੍ତੀਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਜਾਨਨਪਞ੍ਞਾ **ਆਪਤ੍ਤਿਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ। ਵੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਯਥਾਪਨ੍ਨਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯਥਾ ਤਥਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯਤਾਪਾਦਨਂ। ਏਵਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਦੇਸਨਾਯਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

ਧਮ੍ਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੦) ੫. ਬਾਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੯੮. ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਅਨਾਗਤਂ ਭਾਰਂ ਵਹਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ ਭਾਰਂ ਵਹਤਿ। ਅਥੇਰੋਵ ਸਮਾਨੋ ਥੇਰੇਹਿ ਵਹਿਤਬ੍ਬਂ ਬੀਜਨਗ੍ਗਾਹਧਮ੍ਮਜ੍ਝੇਸਨਾਦਿਭਾਰਂ ਵਹਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੫੯-੧੬੦) ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਾਦਿਨਵਵਿਧਂ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਆਣਤ੍ਤੇਨੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਞ੍ਚ ਆਣਤ੍ਤੇਨੇਵ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਨਾ ਆਣਤ੍ତਿਯਾ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਨਾਗਤਂ ਭਾਰਂ ਵਹਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨੀ ਪਦੀਪੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਞ੍ਚ ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪੋਸਥਾਗਾਰਂ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** ਆਗਤਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਚ –

''ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨੀ ਪਦੀਪੋ ਚ, ਉਦਕਂ ਆਸਨੇਨ ਚ।
ਉਪੋਸਥਸ੍ਸ ਏਤਾਨਿ, 'ਪੁਬ੍ਬਕਰਣ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

''ਛਨ੍ਦਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਤੁਕ੍ਖਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਗਣਨਾ ਚ ਓਵਾਦੋ।
ਉਪੋਸਥਸ੍ਸ ਏਤਾਨਿ, 'ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ ੧੬੮) –

ਏਵਂ ਦ੍ਵੀਹਿ ਨਾਮੇਹਿ ਨਵਵਿਧਂ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਤਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਥੇਰੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਨਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਆਣਾਪੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਥੇਰੇਨ ਆਣਤ੍ਤੇਨ ਅਗਿਲਾਨੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਉਪੋਸਥਾਗਾਰਂ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਪਾਨੀਯਂ ਪਰਿਭੋਜਨੀਯਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ, ਆਸਨਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਂ, ਪਦੀਪੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

ਥੇਰੇਨਪਿ ਪਤਿਰੂਪਂ ਞਤ੍ਵਾ ਆਣਾਪੇਤਬ੍ਬਂ, ਆਣਾਪੇਨ੍ਤੇਨਪਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਾ ਸਦਾ ਕਾਲਮੇਵ ਏਕੋ ਵਾ ਭਾਰਨਿਤ੍ਥਰਣਕੋ ਵਾ ਸਰਭਾਣਕਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾਦੀਸੁ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਨ ਉਪੋਸਥਾਗਾਰਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਤ੍ਥਂ ਆਣਾਪੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਵਸੇਸਾ ਪਨ ਵਾਰੇਨ ਆਣਾਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਸਚੇ ਆਣਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਿਂ ਤਾਵਕਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਨ ਲਭਤਿ, ਸਾਖਾਭਙ੍ਗਂ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਅਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਕਪ੍ਪਿਯਂ ਹੋਤਿ। ਪਦੀਪਕਰਣੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਆਣਾਪੇਤਬ੍ਬੋ, ਆਣਾਪੇਨ੍ਤੇਨ ਚ ''ਅਮੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਓਕਾਸੇ ਤੇਲਂ ਵਾ ਕਪਲ੍ਲਿਕਾ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਤੇਲਾਦੀਨਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਅਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਕਪ੍ਪਿਯਂ ਹੋਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਕਪਾਲੇ ਅਗ੍ਗਿ ਜਾਲੇਤਬ੍ਬੋ। ਆਸਨਪਞ੍ਞਾਪਨਾਣਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਆਣਾਪੇਤਬ੍ਬੋ, ਆਣਤ੍ਤੇਨ ਚ ਸਚੇ ਉਪੋਸਥਾਗਾਰੇ ਆਸਨਾਨਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਙ੍ਘਿਕਾਵਾਸਤੋ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਆਸਨੇਸੁ ਅਸਤਿ ਕਟਸਾਰਕੇਪਿ ਤਟ੍ਟਿਕਾਯੋਪਿ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਾਸੁਪਿ ਅਸਤਿ ਸਾਖਾਭਙ੍ਗਾਨਿ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਂ ਅਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਕਪ੍ਪਿਯਂ ਹੋਤਿ।

ਛਨ੍ਦਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪੋਸਥਕਰਣਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇ ਸਙ੍ਘੇ ਬਹਿ ਉਪੋਸਥਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਗਤੇਨ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਟ੍ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸਾਮਗ੍ਗਿਂ ਅਦੇਨ੍ਤੇਨ ਛਨ੍ਦੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ। ਯੋਪਿ ਗਿਲਾਨੋ ਵਾ ਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਸੁਤੋ ਵਾ, ਤੇਨ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦੇਨ੍ਤੇਨ ਛਨ੍ਦੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ। ਕਥਂ ਦਾਤਬ੍ਬੋ? ਏਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ''ਛਨ੍ਦਂ ਦਮ੍ਮਿ, ਛਨ੍ਦਂ ਮੇ ਹਰ, ਛਨ੍ਦਂ ਮੇ ਆਰੋਚੇਹੀ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਉਭਯੇਨ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਦਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਛਨ੍ਦੋ। ਅਕਤੂਪੋਸਥੇਨ ਪਨ ਗਿਲਾਨੇਨ ਵਾ ਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਸੁਤੇਨ ਵਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਦਾਤਬ੍ਬਾ। ਕਥਂ ਦਾਤਬ੍ਬਾ? ਏਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ''ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦਮ੍ਮਿ, ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੇ ਹਰ, ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੇ ਆਰੋਚੇਹੀ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਉਭਯੇਨ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਦਿਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ। ਤਂ ਪਨ ਦੇਨ੍ਤੇਨ ਛਨ੍ਦੋਪਿ ਦਾਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦੇਨ੍ਤੇਨ ਛਨ੍ਦਮ੍ਪਿ ਦਾਤੁਂ, ਸਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਕਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਦਾਨਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋਪਿ ਉਪੋਸਥਕਰਣਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਨ ਅਵਸੇਸਂ ਸਙ੍ਘਕਿਚ੍ਚਂ। ਛਨ੍ਦਦਾਨਂ

ਸਙ੍ਘਸ੍ਸੇਵ ਉਪੋਸਥਕਰਣਞ੍ਚ ਸੇਸਕਿਚ੍ਚਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਉਪੋਸਥੋ ਅਕਤੋਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦੇਨ੍ਤੇਨ ਛਨ੍ਦੋਪਿ ਦਾਤਬ੍ਬੋ।

ਉਤੁਕ੍ਖਾਨਨ੍ਤਿ ‘‘ਹੇਮਨ੍ਤਾਦੀਨਂ ਉਤੂਨਂ ਏਤ੍ਤਕਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਅਵਸਿਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਉਤੂਨਂ ਆਚਿਕ੍ਖਨਂ। **ਭਿਕ੍ਖੁਗਣਨਾ**ਤਿ ‘‘ਏਤ੍ਤਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਪੋਸਥਗ੍ਗੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ’’ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਗਣਨਾ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਉਭਯਂ ਕਤ੍ਵਾਵ ਉਪੋਸਥੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। **ਓਵਾਦੋ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵਾਦੋ। ਨ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਯਾਚਿਤਂ ਓਵਾਦਂ ਅਨਾਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਹਿ ‘‘ਸ੍ਵੇ ਉਪੋਸਥੋ’’ਤਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਯਂ ਉਪੋਸਥੋ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੋ, ਪਨ੍ਨਰਸੋ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੇ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੋ, ਅਯ੍ਯ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਾਦੇ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਓਵਾਦੂਪਸਙ੍ਕਮਨਞ੍ਚ ਯਾਚਤਿ, ਲਭਤੁ ਕਿਰ, ਅਯ੍ਯ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੋ ਓਵਾਦੂਪਸਙ੍ਕਮਨ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਓਵਾਦਂ ਯਾਚਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਬਾਲਗਿਲਾਨਗਮਿਯੇ ਅਞ੍ਞੋ ਸਚੇਪਿ ਆਰਞ੍ਞਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਨ ਸੋ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੋ, ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਉਪੋਸਥਗ੍ਗੇ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਾਦੇ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਓਵਾਦੂਪਸਙ੍ਕਮਨਞ੍ਚ ਯਾਚਤਿ, ਲਭਤੁ ਕਿਰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੋ ਓਵਾਦੂਪਸਙ੍ਕਮਨ’’ਨ੍ਤਿ।

ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਕੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ – ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵਾਦਕੋ ਸਮ੍ਮਤੋ’’ਤਿ। ਸਚੇ ਹੋਤਿ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵਾਦਕੋ ਸਮ੍ਮਤੋ, ਤਤੋ ਤੇਨ ਸੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ – ‘‘ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵਾਦਕੋ ਸਮ੍ਮਤੋ, ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤੂ’’ਤਿ। ਸਚੇ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤੋ ਤੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ – ‘‘ਕੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਸ੍ਸਹਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਓਵਦਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਕੋਚਿ ਉਸ੍ਸਹਤਿ, ਸੋਪਿ ਚ ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤਂ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤ੍ਵਾ ਓਵਾਦਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ – ‘‘ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵਾਦਕੋ ਸਮ੍ਮਤੋ, ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤੂ’’ਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਨ ਕੋਚਿ ਉਸ੍ਸਹਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਕੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ – ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵਾਦਕੋ ਸਮ੍ਮਤੋ, ਪਾਸਾਦਿਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੋ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੂ’’ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਸਕਲਂ ਸਾਸਨਂ ਆਰੋਚਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘‘ਸਾਧੂ’’ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪਾਟਿਪਦੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ‘‘ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਜ੍ਝਿਟ੍ਠੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਯੋ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਅਨਾਣਤ੍ਤੇਨ ਨ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਂ। ‘‘ਥੇਰਾਧੇਯ੍ਯਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵਚਨਤੋ ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰੋ ਵਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯ , ‘‘ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਪਟਿਬਲੋ, ਤਸ੍ਸਾਧੇਯ੍ਯਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਨਵਕਤਰੋ ਵਾ ਥੇਰੇਨ ਆਣਤ੍ਤੋ। ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

੧੦੯. ਏਕਾਦਸਮੇ **ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤੀ**ਤਿ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਕਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ। ਸੂਕਰਮਂਸਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਚ੍ਛਮਂਸ’’ਨ੍ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ, ‘‘ਸੂਕਰਮਂਸ’’ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ‘‘ਅਚ੍ਛਮਂਸ’’ਨ੍ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ, ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਮਿਗਮਂਸਂ ‘‘ਦੀਪਿਮਂਸ’’ਨ੍ਤਿ, ਕਾਲੇ ਸਨ੍ਤੇਯੇਵ ‘‘ਕਾਲੋ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ, ਅਪ੍ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਪਵਾਰਿਤੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ, ਪਤ੍ਤੇ ਰਜਸ੍ਮਿਂ ਅਪਤਿਤੇਯੇਵ ‘‘ਪਤਿਤ’’ਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਮਂਸੇ ਅਕਤੇਯੇਵ ‘‘ਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤ’’ਨ੍ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ। **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤੀ**ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ। ਅਚ੍ਛਮਂਸਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਸੂਕਰਮਂਸ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ, ‘‘ਅਚ੍ਛਮਂਸ’’ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ‘‘ਸੂਕਰਮਂਸ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ, ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਦੀਪਿਮਂਸਂ ਮਿਗਮਂਸਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਮਂਸੇ ਕਤੇ ‘‘ਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ‘‘ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਭੋਗਸ੍ਸ ਅਪਟ੍ਠਪਨਂ ਅਵਿਚਾਰਣਂ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਨਾਮ, ਤਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ। ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਟ੍ਠਪਨਂ ਵਿਚਾਰਣਂ, ਤਂ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਘਭੋਗਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗਤ੍ਥਾਯ ਦਿਨ੍ਨਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਤਲਾਕਾਦਿਕਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਧਞ੍ਞਹਿਰਞ੍ਞਾਦਿਕਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਭੋਗਸ੍ਸ। **ਅਪਟ੍ਠਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਂਵਿਦਹਨਂ। ਤੇਨਾਹ ‘‘**ਅਵਿਚਾਰਣ**’’ਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਙ੍ਘਭੋਗਸ੍ਸ।

ਬਾਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੁਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

੩. ਤਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕਂ

(੧੧) ੧. ਆਸਾਦੁਪ੍ਪਜਹਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੯. ਤਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਪਜਹਿਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਦੁਪ੍ਪਜਹਾ। ਦੁਚ੍ਚਜਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਆਸਾਨੰ ਦੁਚ੍ਚਜਭਾਵੋ ਕਥੰ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਪਠਮੰ ਤਾਵ ਲਾਭਾਸਾਯ ਦੁਚ੍ਚਜਭਾਵੰ ਵਿਭਾਵੇਤਿ **"ਲਾਭਾਸਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਉਭਤੋਬ੍ਯੂਲ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਯੁਦ੍ਧਤ੍ਥਾਯ ਉਭਤੋ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੰ। **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ। **ਜੀਵਿਤਾਸਾਯ ਦੁਪ੍ਪਜਹਤ੍ਤਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਜੀਵਿਤਾਸਾਯ ਦੁਚ੍ਚਜਭਾਵੰ ਵਿਭਾਵੇਤਿ।

੧੨੦. ਦੁਤਿਯੇ **ਦੁਲ੍ਲਭਾ**ਤਿ ਨ ਸੁਲਭਾ। **ਇਣੰ ਦੇਮੀਤਿ ਸਞ੍ਞੰ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਸਞ੍ਞੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀਤਿ ਪਠਮੰ ਉਪਕਾਰਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ। ਕਤਞ੍ਞੂ ਕਤਵੇਦੀਤਿ ਤੇਨ ਕਤੰ ਞਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਕਾਰਕੋ। ਤੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ 'ਇਣੰ ਦੇਮੀ'ਤਿ ਸਞ੍ਞੰ ਕਰੋਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਕਾਰਕੋ 'ਇਣੰ ਜੀਰਾਪੇਮੀ'ਤਿ ਸਞ੍ਞੰ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪੁਗ੍ਗਲਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯੰ (ਪੁ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੩) ਪਨ –

> ''ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀਤਿ ਪਠਮਮੇਵ ਕਾਰਕੋ। ਕਤਵੇਦੀਤਿ ਕਤੰ ਵੇਦੇਤਿ, ਵਿਦਿਤੰ ਪਾਕਟੰ ਕਰੋਤਿ। ਤੇ ਅਗਾਰਿਯਾਨਗਾਰਿਯੇਹਿ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਅਗਾਰਿਕੇਸੁ ਹਿ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਿਨੋ ਨਾਮ, ਪੁਤ੍ਤਧੀਤਰੋ ਪਨ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪਟਿਜਗ੍ਗਨ੍ਤਾ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦੀਨਿ ਤੇਸੰ ਕੁਰੁਮਾਨਾ ਕਤਵੇਦਿਨੋ ਨਾਮ। ਅਨਗਾਰਿਯੇਸੁ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਿਨੋ ਨਾਮ, ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਾ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯੇ ਪਟਿਜਗ੍ਗਨ੍ਤਾ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦੀਨਿ ਚ ਤੇਸੰ ਕੁਰੁਮਾਨਾ ਕਤਵੇਦਿਨੋ ਨਾਮ। ਤੇਸੰ ਆਵਿਭਾਵਤ੍ਥਾਯ ਉਪਜ੍ਝਾਯਪੋਸਕਸੋਣਤ੍ਥੇਰਾਦੀਨੰ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।
>
> ''ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਪਰੇਨ ਅਕਤੇਯੇਵ ਉਪਕਾਰੇ ਅਤ੍ਤਨਿ ਕਤੰ ਉਪਕਾਰੰ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਕਾਰਕੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਚੇਵ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾ ਚ। ਸੋ ਦੁਲ੍ਲਭੋ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਤਣ੍ਹਾਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਪਰੇਨ ਕਤਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਅਤ੍ਤਨਿ ਕਤੰ ਉਪਕਾਰੰ ਉਪਕਾਰਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵੇਦਿਯਨ੍ਤੋ ਕਤਞ੍ਞੂਕਤਵੇਦੀ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਾਤਾਪਿਤੁਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਸੋਪਿ ਦੁਲ੍ਲਭੋ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਅਪਿਚ ਅਕਾਰਣਵਚ੍ਛਲੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ, ਸਕਾਰਣਵਚ੍ਛਲੋ ਕਤਞ੍ਞੂਕਤਵੇਦੀ। 'ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਮੇ'ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਾਰਣਨਿਰਪੇਕ੍ਖਕਿਰਿਯੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ, 'ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਮੇ'ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਾਰਣਸਾਪੇਕ੍ਖਕਿਰਿਯੋ ਕਤਞ੍ਞੂਕਤਵੇਦੀ। ਤਮੋਜੋਤਿਪਰਾਯਣੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ, ਜੋਤਿਜੋਤਿਪਰਾਯਣੋ ਕਤਞ੍ਞੂਕਤਵੇਦੀ। ਦੇਸੇਤਾ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਾ ਕਤਞ੍ਞੂਕਤਵੇਦੀ। ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਕਤਞ੍ਞੂਕਤਵੇਦੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣੇਨ ਵਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ **ਅਕਾਰਣਵਚ੍ਛਲੋ**। ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਪਯੋਜਨੰ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ''ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਮੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਠਮੰ ਗਹਿਤੰ ਤਾਦਿਸੰ ਕਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ਕਤਞ੍ਞੂ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਮੇਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਾਰਣਸਾਪੇਕ੍ਖਕਿਰਿਯੋ ਕਤਞ੍ਞੂਕਤਵੇਦੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤਮੋਜੋਤਿਪਰਾਯਣੋ** ਪੁਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਅਨੁਪਜੀਵਨ੍ਤੋ ਏਵ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੋਤੀਤਿ **"ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਪੁਞ੍ਞਫਲੰ ਉਪਜੀਵਨ੍ਤੋ ਹਿ ਕਤਞ੍ਞੂਪਕ੍ਖੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

੧੨੧. ਤਤਿਯੇ **ਤਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੁਹਿਤੋ ਪਰਿਯੋਸਿਤੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਨਿਰੁਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ। ਗੁਣਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਯਾਵਦਤ੍ਥੋ ਇਧ ਤਿਤ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਤਪ੍ਪੇਤਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਤਿਤ੍ਤਿਕਰੋ। **ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਚ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕੋ ਚ ਖੀਣਾਸਵੋ ਤਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਯੰ ਤਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ, ਅਞ੍ਞੰ ਪਨ ਤਪ੍ਪੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਧਮ੍ਮਕਥਾਯ ਅਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸਾਵਕਾਨੰ ਪਨ ਧਮ੍ਮਕਥਾਯ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨੰ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਅਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤਾ ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਨ੍ਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਵਚਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਨ੍ਤਿ, ਸੋਤੁੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨਪਰਿਸਾਪਿ – ''ਅਯੰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੰ ਧਮ੍ਮੰ

ਕਥੇਤੀ’’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਂ ਕਰੋਤਿ। ਇਤਿ ਸੋ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਵ ਤਪ੍ਪੇਤਾ ਨਾਮ। ਯਥਾ ਹਿ ‘‘ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਦੇਥਾ’’ਤਿ ਰਞ੍ਞਾ ਆਣਤ੍ਤੇ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾਵ ਤਤ੍ਥ ਦਾਯਕੋ। ਯੇਹਿਪਿ ਲਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ, ਤੇ ‘‘ਰਞ੍ਞਾ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਠਾਨਨ੍ਤਰਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਇਸ੍ਸਰਿਯਵਿਭਵੋ ਦਿਨ੍ਨੋ’’ਤ੍ਵੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਨ ‘‘ਰਾਜਪੁਰਿਸੇਹੀ’’ਤਿ ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੨੨. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਦੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯਾ**ਤਿ ਅਤਪ੍ਪਯਾ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਤਪ੍ਪੇਤੁਂ। ਯੋ ਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਕਕੁਲਂ ਵਾ ਞਾਤਿਕੁਲਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਸਮਾਨੋ ਚੀਵਰੇ ਜਿਣ੍ਣੇ ਤੇਹਿ ਦਿਨ੍ਨਂ ਚੀਵਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ । ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤੇਵ। ਯੋ ਚ ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਲਦ੍ਧਂ ਲਦ੍ਧਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਪਰਸ੍ਸ ਦੇਤਿ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਲਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਤਥੇਵ ਕਰੋਤਿ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਕਟੇਹਿਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਉਪਨੇਨ੍ਤੇਨ ਤਪ੍ਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਦੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯਾ।

੧੨੩. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਕਤ੍ਵਾ ਪਰਸ੍ਸ ਨ ਦੇਤਿ, ਅਤਿਰੇਕੇ ਪਨ ਸਤਿ ਨ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਪਰਸ੍ਸ ਦੇਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **‘‘ਸਬ੍ਬਂਯੇਵ ਪਰੇਸਂ ਨ ਦੇਤੀ’’**ਤਿਆਦਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ‘‘ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪਟ੍ਠਾਕਕੁਲਾ ਵਾ ਞਾਤਿਕੁਲਾ ਵਾ ਜਿਣ੍ਣਚੀਵਰੋ ਸਾਟਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਅਗ੍ਗਲਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪਾਰੁਪਨ੍ਤੋਪਿ ਪੁਨਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਸਹਸਾ ਨਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯੋ ਚ ਲਦ੍ਧਂ ਲਦ੍ਧਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਪਰੇਸਂ ਨ ਦੇਤਿ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਤਪ੍ਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਸੁਤਪ੍ਪਯਾ’’ਤਿ।

੧੨੪-੧੨੭. ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਆਸਾਦੁਪ੍ਪਜਹਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੨) ੨. ਆਯਾਚਨਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੧. **ਸਦ੍ਧੋ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਹਿ ਸਦਿਸਭਾਵਂ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਸੋ ਯੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪਿਤਾ, ਤੇ ਗੁਣੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਭਿਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਾਤਿ ਆਹ "**ਯਾਦਿਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ ਪਞ੍ਞਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਇਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾ ਪਤ੍ਥੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾਨਂ ਯੇ ਪਞ੍ਞਾਦਯੋ ਗੁਣਾ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾ ਪਤ੍ਥੇਯ੍ਯ। ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਗੁਣਪਰਮਾ ਹਿ ਸਾਵਕਗੁਣਮਰਿਯਾਦਾ। ਤੇਸਂ ਸਾਵਕਗੁਣਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਗੁਣਾ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ ਸਾਵਕਗੁਣਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਯਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਿਤਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

੧੩੫. ਪਞ੍ਚਮੇ ਯਸ੍ਸ ਗੁਣਾ ਖਤਾ ਉਪਹਤਾ ਚ, ਸੋ **ਖਤੋ ਉਪਹਤੋ** ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਗੁਣਾਨਂ ਖਤਤ੍ਤਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਖਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਉਪਹਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਛਿਨ੍ਨਗੁਣਂ ਨਟ੍ਠਗੁਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। ਅਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਸਵੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ਆਹ "**ਪਸਵਤੀਤਿ ਪਟਿਲਭਤੀ**"ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਅਨੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਛਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਚ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨੇਵ।

ਆਯਾਚਨਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੩) ੩. ਦਾਨਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੨. ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਦੀਯਤੀਤਿ **ਦਾਨੰ**, ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਦੀਯਤਿ ਅਨੇਨਾਤਿ ਵਾ **ਦਾਨੰ**, ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਚੇਤਨਾਯੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਅਯੰ ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ "**ਦਿਯ੍ਯਜਨਕਵਸੇਨ ਦਾਨਾਨੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦਿਯ੍ਯਜਨਕਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦਾਤਬ੍ਬਵਸੇਨ। **ਅਮਤਪਤ੍ਤਿਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਮਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦੰ।

੧੪੩-੧੫੧. ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਿ ਚ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨੇਵ।

ਦਾਨਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੪) ੪. ਸਨ੍ਥਾਰਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੨. ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਆਮਿਸਸ੍ਸ ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਅਲਾਭੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤਰੇ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਛਿਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਵਰਸ੍ਸ ਭੇਦਸ੍ਸ ਸਨ੍ਥਰਣੰ ਪਿਦਹਨੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨੰ ਸਨ੍ਥਾਰੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨੇਨ ਆਮਿਸੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਛਿਦ੍ਦੋ। ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਛਿਦ੍ਦੰ ਯਥਾ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ , ਏਵੰ ਪੀਠਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣੇਨ ਆਮਿਸੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਚ ਸਨ੍ਥਰਣੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨੰ ਸਨ੍ਥਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਮਿਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹੋ **ਆਮਿਸਸਨ੍ਥਾਰੋ** ਨਾਮ। ਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਗਤਿਕਸ੍ਸ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਚੋਰਾਨਞ੍ਚ ਅਗ੍ਗੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਪਿ ਦਾਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਆਮਸਿਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨੇਹਿ ਰਾਜਾਨੋ ਚ ਚੋਰਾ ਚ ਅਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯਮ੍ਪਿ ਪਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚੋਰਨਾਗਵਤ੍ਥੁਆਦੀਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਪਾਰਾ॰ ੧੮੫) ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾਨਿ। ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਉਦ੍ਦੇਸਦਾਨੰ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ ਧਮ੍ਮਕਥਾਕਥਨਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਙ੍ਗਹੋ **ਧਮ੍ਮਸਨ੍ਥਾਰੋ** ਨਾਮ।

੧੫੩-੧੬੩. ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਸਨ੍ਥਾਰਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੫) ੫. ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੪. ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ''ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤਂ, ਇਤੋ ਪਰਂ ਭਵਙ੍ਗਂ ਮਜ੍ਝੇ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਹ ਪਰਿਕਮ੍ਮੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲਤਾ**। ਵੁਟ੍ਠਾਨੇ ਕੁਸਲਭਾਵੋ **ਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ**। ਪਗੇਵ ਵੁਟ੍ਠਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੧੬੫. ਦੁਤਿਯੇ ਉਜੁਨੋ ਭਾਵੋ **ਅਜ੍ਜਵਂ**, ਅਜਿਮ੍ਹਤਾ ਅਕੁਟਿਲਤਾ ਅਵਙ੍ਕਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇਪਿ** (ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੪੬) ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਅਜ੍ਜਵੋ? ਯਾ ਅਜ੍ਜਵਤਾ ਅਜਿਮ੍ਹਤਾ ਅਕੁਟਿਲਤਾ ਅਵਙ੍ਕਤਾ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਜ੍ਜਵੋ''ਤਿ। **ਅਨਜ੍ਜਵਞ੍ਚ** ਅਜ੍ਜਵਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਗੋਮੁਤ੍ਤਵਙ੍ਕਤਾ, ਚਨ੍ਦਲੇਖਾਵਙ੍ਕਤਾ, ਨਙ੍ਗਲਕੋਟਿਵਙ੍ਕਤਾਤਿ ਹਿ ਤਯੋ ਅਨਜ੍ਜਵਾ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਠਮਵਯੇ ਮਜ੍ਝਿਮ-ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੇ ਚ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਅਨੇਸਨਾਸੁ ਛਸੁ ਚ ਅਗੋਚਰੇਸੁ ਚਰਤਿ, ਅਯਂ ਗੋਮੁਤ੍ਤਵਙ੍ਕਤਾ ਨਾਮ, ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਙ੍ਕਭਾਵਤੋ। ਏਕੋ ਪਠਮਵਯੇ ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੇ ਚ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ ਪੂਰੇਤਿ, ਲਜ੍ਜੀ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਕੋ ਸਿਕ੍ਖਾਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਮਜ੍ਝਿਮਵਯੇ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸੋ, ਅਯਂ ਚਨ੍ਦਲੇਖਾਵਙ੍ਕਤਾ ਨਾਮ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਜ੍ਝਟ੍ਠਾਨੇ ਵਙ੍ਕਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਏਕੋ ਪਠਮਵਯੇਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਵਯੇਪਿ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ ਪੂਰੇਤਿ, ਲਜ੍ਜੀ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਕੋ ਸਿਕ੍ਖਾਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੇ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸੋ, ਅਯਂ ਨਙ੍ਗਲਕੋਟਿਵਙ੍ਕਤਾ ਨਾਮ, ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਵਙ੍ਕਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਏਕੋ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤਂ ਵਙ੍ਕਤਂ ਪਹਾਯ ਤੀਸੁ ਵਯੇਸੁ ਪੇਸਲੋ ਲਜ੍ਜੀ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਕੋ ਸਿਕ੍ਖਾਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਯੋ ਸੋ ਉਜੁਭਾਵੋ, ਇਦਂ ਅਜ੍ਜਵਂ ਨਾਮ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਜੁਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋ।

ਮਦ੍ਦਵਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਲਜ੍ਜਵ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਲਜ੍ਜਵੋ? ਯੋ ਹਿਰੀਯਤਿ ਹਿਰੀਯਿਤਬ੍ਬੇਨ ਹਿਰੀਯਤਿ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲਜ੍ਜਵੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਲਜ੍ਜਿਭਾਵੋ ਲਜ੍ਜਵਂ ਨਾਮ। ਇਦਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ – ਲਜ੍ਜਤੀਤਿ ਲਜ੍ਜੋ, ਹਿਰਿਮਾ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਲਜ੍ਜਵਂ**, ਹਿਰੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਲਜ੍ਜਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਲਜ੍ਜੀ ਯਥਾ ''ਮਾਲੀ ਮਾਯੀ''ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਲਜ੍ਜਿਭਾਵੋ, ਸਾ ਏਵ ਲਜ੍ਜਾ।

੧੬੬. ਤਤਿਯੇ **ਅਧਿਵਾਸਨਖਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਧਿਵਾਸਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਖਮਨਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਰੇਸਂ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਦੁਰੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਰੋਧਾਕਰਣੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਰਿ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾਸਨਤੋ ''ਅਧਿਵਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਧਿਵਾਸਨਲਕ੍ਖਣਾ ਖਨ੍ਤਿ ਅਧਿਵਾਸਨਖਨ੍ਤਿ। ਸੁਚਿਸੀਲਤਾ **ਸੋਰਚ੍ਚਂ**। ਸਾ ਹਿ ਸੋਭਨਕਮ੍ਮਰਤਤਾ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਾ ਪਾਪਤੋ ਓਰਤਭਾਵੋ ਵਿਰਤਤਾਤਿ ਆਹ "**ਸੁਰਤਭਾਵੋ**"ਤਿ। ਤੇਨੇਵ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇਪਿ** (ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੪੯) –

> ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਸੋਰਚ੍ਚਂ? ਯੋ ਕਾਯਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵਾਚਸਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੋਰਚ੍ਚਂ, ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਸੀਲਸਂਵਰੋ ਸੋਰਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ – ਆਗਤੋ।

੧੬੭. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਸਖਿਲੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਣ੍ਹਵਾਚੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਾਖਲ੍ਯਂ**, ਸਣ੍ਹਵਾਚਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਣ੍ਹਵਾਚਾਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਭਾਵੋ**"ਤਿ। ਸਣ੍ਹਵਾਚਾਵਸੇਨ ਹਿ ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਨਾਮ ਸਣ੍ਹਵਾਚਤਾ। ਤੇਨੇਵ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** (ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੫੦) –

> ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਸਾਖਲ੍ਯਂ? ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਅਣ੍ਡਕਾ ਕਕ੍ਕਸਾ ਪਰਕਟੁਕਾ ਪਰਾਭਿਸਜ੍ਜਨੀ ਕੋਧਸਾਮਨ੍ਤਾ ਅਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾ, ਤਥਾਰੂਪਿਂ ਵਾਚਂ ਪਹਾਯ ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਨੇਲਾ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ ਪੇਮਨੀਯਾ ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ ਪੋਰੀ ਬਹੁਜਨਕਨ੍ਤਾ

ਬਹੁਜਨਮਨਾਪਾ, ਤਥਾਰੂਪਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਯਾ ਤਤ੍ਥ ਸਣ੍ਹਵਾਚਤਾ ਸਖਿਲਵਾਚਤਾ ਅਫਰੁਸਵਾਚਤਾ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਾਖਲਜ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਣ੍ਡਕਾ**ਤਿ ਸਦੋਸੇ ਸਵਣੇ ਰੁਕ੍ਖੇ ਨਿਯਜਾਸਪਿਣ੍ਡੋ, ਅਹਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਵਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾਨਿ ਅਣ੍ਡਕਾਨੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਫੇਗ੍ਗੁਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਨ ਕੁਥਿਤਸ੍ਸ ਅਣ੍ਡਾਨਿ ਵਿਯ ਉਟ੍ਠਿਤਾ ਚੁਣ੍ਣਪਿਣ੍ਡਿਯੋ ਵਾ ਗਣ੍ਠਿਯੋ ਵਾ ਅਣ੍ਡਕਾ। ਇਧ ਪਨ ਬਜਾਪਜ੍ਜਨਕਕ੍ਕਸਾਦਿਸਭਾਵਤੋ ਕਣ੍ਣਕਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇਨ ਵਾਚਾ ਅਣ੍ਡਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪਦੁਮਨਾਲਂ ਵਿਯ ਸੋਤਂ ਘਂਸਯਮਾਨਾ ਪਵਿਸਨ੍ਤੀ **ਕਕ੍ਕਸਾ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਕੋਧੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰਭੂਤਾ **ਕੋਧਸਾਮਨ੍ਤਾ**। ਪੁਰੇ ਸਂਵਦ੍ਧਨਾਰੀ **ਪੋਰੀ**। ਸਾ ਵਿਯ ਸੁਕੁਮਾਰਾ ਮੁਦੁਕਾ ਵਾਚਾ ਪੋਰੀ ਵਿਯਾਤਿ ਪੋਰੀ। **ਸਣ੍ਹਵਾਚਤਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਂ ਵਾਚਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੧੬੮. ਪਞ੍ਚਮੇ **"ਅਵਿਹਿਂਸਾਤਿ ਕਰੁਣਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ"**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ **ਸਙ੍ਗੀਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੩੦੪) ਪਨ ''ਅਵਿਹਿਂਸਾਤਿ ਕਰੁਣਾਪਿ ਕਰੁਣਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋਪੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇਪਿ** (ਵਿਭ॰ ੧੮੨) ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਅਵਿਹਿਂਸਾ? ਯਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਕਰੁਣਾ ਕਰੁਣਾਯਨਾ ਕਰੁਣਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਕਰੁਣਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਵਿਹਿਂਸਾ''ਤਿ ਆਗਤਂ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ਯਾ ਕਾਚਿ ਕਰੁਣਾ ''ਕਰੁਣਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਕਰੁਣਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਨ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾਵ।

ਸੁਚਿਸਦ੍ਦਤੋ ਭਾਵੇ ਯਕਾਰਂ ਇਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਉਕਾਰਾਦੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ **"ਸੋਚਬਜਂ ਸੁਚਿਭਾਵੋ"**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸੋਚਬਜ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਵਸੇਨ ਸੁਚਿਭਾਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ **ਸਙ੍ਗੀਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੩੦੪) ਪਨ ''ਸੋਚੇਯਜਨ੍ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚ ਮੇਤ੍ਤਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਸੁਚਿਭਾਵੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇਪਿ** ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਸੋਚਬਜਂ? ਯਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੋਚਬਜ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ''ਮੇਤ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਾ ਕਾਚਿ ਮੇਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਨ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾਵ।

੧੬੯-੧੭੧. ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਅਟ੍ਠਮਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੇਵ।

੧੭੨. ਨਵਮੇ ਕਾਮਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਥਿਰਭਾਵੋਪਿ ਬਲਟ੍ਠੋ ਏਵ, ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਪਨ ਅਕਮ੍ਪਨੀਯਤਂ ਸਾਤਿਸਯਂ ਬਲਟ੍ਠੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਨੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

੧੭੩. ਦਸਮੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਸਮਨਤੋ **ਸਮਥੋ**, ਸਮਾਧੀਤਿ ਆਹ **"ਸਮਥੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ"**ਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵਿਵਿਧੇਨਾਕਾਰੇਨ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪਸ੍ਸਨਤੋ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**, ਪਞ੍ਞਾਤਿ ਆਹ **"ਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਞਾਣ"**ਨ੍ਤਿ।

੧੭੪. ਏਕਾਦਸਮੇ **ਦੁਸ੍ਸੀਲਜ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਭੇਦਕਰੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ। **ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦੂਸਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਆਹ **"ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀ"**ਤਿ।

੧੭੫. ਦ੍ਵਾਦਸਮੇ **ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗਤੋ ਤਸ੍ਸ ਅਨੂਨਤਾਪਤ੍ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ। ਪਰਿਪੂਰਣਟ੍ਠੋ ਹੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਦਾਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸੀਲਤਾ"**ਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਿਕਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਪਾਰਿਪੂਰਿਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ। ਤਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਤੇਨ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾ"**ਤਿ।

੧੭੬. ਤੇਰਸਮੇ **ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਾਪੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਂ ਸੀਲਂ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਆਦਿਉਪਰਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਮੇਵ ਹਿ ਸੀਲਂ ਤਸ੍ਸਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧੀਹਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਾਪਕਂ ਸੀਲ"**ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਾਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਆਦਿਉਪਰਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਮ੍ਪਾਪਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ

ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** (ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੭੨) ਪਨਾਯਂ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ? ਕਾਯਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵਾਚਸਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਭਤ੍ਤਾ।

ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਾਪੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸਨਞਾਣਂ ਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਪਰਮਤ੍ਥਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਪਾਪੇਤੁਂ ਉਪਨੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣਾਦਿ ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਾਪਿਕਾ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਪਿ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ**"ਤਿ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਾਪਿਕਾ**ਤਿ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਪਰਮਤ੍ਥਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਪਾਪਿਕਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** (ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੭੩) ਪਨਾਯਂ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ? ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣਂ, ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਂ ਞਾਣਂ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਞਾਣਂ, ਫਲਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਇਦਂ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਂ ਨੋ ਸਕਂ, ਇਦਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਂ ਸਕਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਚ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਜਾਨਨਞਾਣਂ **ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣਂ**। ਤਿਵਿਧਦੁਚ੍ਚਰਿਤਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਮ੍ਪਿ ਪਰੇਨ ਕਤਮ੍ਪਿ ਨੋ ਸਕਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਤੋ, ਸੁਚਰਿਤਂ ਸਕਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਜਨਨਤੋ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਪਨ ਵਚੀਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਅਨੁਲੋਮੇਤਿ, ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਨ ਵਿਲੋਮੇਤੀਤਿ **ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਞ੍ਹਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਤ੍ਥਂ ਆਰਮ੍ਭਕਾਲੇ ''ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਚੀਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਅਨੁਲੋਮੇਤਿ, ਤਥੇਵ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨ ਵਿਲੋਮੇਤਿ ਨ ਵਿਰਾਧੇਤਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਮ੍ਪਾਪਨਤੋ।

੧੭੭. ਚੁਦ੍ਦਸਮੇ **ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਚ ਪਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਵੀਰਿਯਂ। ਤੇਨੇਵ **ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੩੦੪) ''ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਕਥਿਤਂ। ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਚ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਵੀਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਭੂਤਂ ਦਸ੍ਸਨਂ। ਤੇਨ ਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗਂ ਵਦਤਿ। **ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੇ**ਵ **ਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵੀਰਿਯਮਾਹ। ਅਪਿਚ **ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। **ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਚ ਪਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਵੀਰਿਯਂ। ਤੇਨੇਵ **ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਅਪਿਚ ਪੁਰਿਮਪਦੇਨ ਚਤੁਮਗ੍ਗਞਾਣਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਪਦੇਨ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵੀਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਥ ਵਾ **ਦਿਟ੍ਠੀਵਿਸੁਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਚ ਪਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਚੇਤਸਿਕੋ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋਤਿ। ਅਯਮੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਮੇਤਿ। ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਹਿ ''ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਖੋ ਪਨਾਤਿ ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਚ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਯੋ ਚੇਤਸਿਕੋ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ... ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ''ਤਿ ਏਵਮਯਂ ਦੁਕੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ। ਤੇਨੇਵ **ਅਭਿਧਮ੍ਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੭੪) ''ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾਤਿਆਦੀਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣਾਦੀਨੇਵ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਞਾਣਾਨਿ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ। 'ਯੋ ਚੇਤਸਿਕੋ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ'ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਵੀਰਿਯਂ ਗਹਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਲੋਕਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਲੋਕਿਯਂ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠਾਨੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਇਧਾਪਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਾਪਿਕਾ ਚਤੁਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਪਿ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਾਪਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ''ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਚ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵੀਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵਦਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਤਂਤਂਭਾਣਕਾਨਂ ਮਤਭੇਦੇਨਾਯਂ ਵਣ੍ਣਨਾਭੇਦੋਤਿ ਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਰੋਧੋ ਸਙ੍ਕਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਚ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਵੀਰਿਯਂ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਨੁਰੂਪਤ੍ਤਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ। **ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੁਰੂਪਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਪ੍ਪਕਾਰਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਪਧਾਨਾਨੁਰੂਪਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਵਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਂ ਸਂਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

੧੭੮. ਪਨ੍ਨਰਸਮੇ ਸਮਤ੍ਤੁੰ ਤੁਸ੍ਸਨੰ ਤਿਤ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੀਤਿ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿ, ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ**। ਯਾ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਾਯ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਭਿਯ੍ਯੋਕਮ੍ਯਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਤਾਯ ਹਿ ਸਮਙ੍ਗਿਭੂਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਝਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਝਾਨੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਆਰਭਤਿ, ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਵੋਸਾਨੰ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ, ''ਅਲਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕਤਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਕੋਚੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਭਾਵੋ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤੰ ਵਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਿਤਾ ਚ ਪਧਾਨਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤੰ।

੧੭੯. ਸੋਲ਼ਸਮੇ ਮੁਟ੍ਠਾ ਨਟ੍ਠਾ ਸਤਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਭਾਵੋ"**ਤਿ। **ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਭਾਵੋ**ਤਿ ਚ ਸਤਿਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਨ ਸਤਿਯਾ ਅਭਾਵਮਤ੍ਤੰ। **ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੰ ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ? ਯੰ ਅਞ੍ਞਾਣੰ ਅਦਸ੍ਸਨੰ...ਪੇ॰... ਅਵਿਜ੍ਜਾਲਙ੍ਗੀ ਮੋਹੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੫੭) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯੇਵ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਿਜ੍ਜਾਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਤੋ, ਏਵੰ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ । ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਅਞ੍ਞਾਣਭਾਵੋ"**ਤਿ।

੧੮੦. ਸਤ੍ਤਰਸਮੇ **ਅਪਿਲਾਪਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਤੀ**ਤਿ ਉਦਕੇ ਲਾਬੁ ਵਿਯ ਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਿਲਵਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨ ਓਗਾਹਤਿ, ਤੰ ਪਿਲਾਪਨੰ। ਨ ਪਿਲਾਪਨੰ ਅਪਿਲਾਪਨੰ, ਤੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਸਭਾਵੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਅਪਿਲਾਪਨਲਕ੍ਖਣਾ।

ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

੧. ਕੋਧਪੇਯਜਾਲਂ

੧੮੧. ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਕੋਧਵਗ੍ਗਾਦੀਸੁ **ਉਪਨਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਕੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ''ਅਕ੍ਕੋਚ੍ਛਿ ਮਂ ਅਵਧਿ ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਪ॰ ੩, ੪) ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣੋ। ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਿਕਂ ਕੋਧਂ ਉਪਨਯ੍ਹਤਿ ਬਨ੍ਧਤਿ, ਕੁਜ੍ਝਨਾਕਾਰਂ ਪਬਨ੍ਧਤਿ ਘਟੇਤਿ। ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਅਪਰਕਾਲੋ ਕੋਧੋ ਉਪਨਾਹੋ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਤਂ ਕਾਰਣਂ ਉਪਕਾਰੋ ਸੁਕਤਕਾਰਣਂ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਿਤਾਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਗੁਣਸ੍ਸ ਮਕ੍ਖਨਂ ਉਦਕਪੁਞ੍ਛਨਿਯਾ ਵਿਯ ਸਰੀਰਾਨੁਗਤਸ੍ਸ ਉਦਕਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਛਨਂ ਵਿਨਾਸਨਂ ਲਕ੍ਖਣਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸੁਕਤਕਰਣਮਕ੍ਖਨਲਕ੍ਖਣੋ**। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਪਰੇਸਂ ਗੁਣਾਨਂ ਮਕ੍ਖਨਟ੍ਠੇਨ ਮਕ੍ਖੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਂਸੁ, ''ਈਦਿਸਸ੍ਸ ਚ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਅਨਿਯਤਾ ਗਹਿਤਾ, ਤਵ ਚ ਮਮ ਚ ਕੋ ਵਿਸੇਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹੀ ਪਲਾਸੋਤਿ ਆਹ "**ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਲਕ੍ਖਣੋ ਪਲਾਸੋ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹੋ ਨਾਮ ਸਮਧੁਰਗ੍ਗਾਹੋ, ਅਸਮਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨਂ। ਪਲਾਸਤੀਤਿ **ਪਲਾਸੋ,** ਪਰੇਸਂ ਗੁਣੇ ਡਂਸਿਤ੍ਵਾ ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਵਿਯ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮੇ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਸੂਯਨਲਕ੍ਖਣਾਤਿ ਪਰੇਸਂ ਸਕ੍ਕਾਰਾਦੀਨਿ ਖਿਯਨਲਕ੍ਖਣਾ। ਮਚ੍ਛੇਰਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ**। ਤਞ੍ਚ ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਞ੍ਚਮਚ੍ਛੇਰਭਾਵੋ ਮਚ੍ਛਰਿਯ**"ਨ੍ਤਿ। **ਮਚ੍ਛਰਾਯਨਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰੇਹਿ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵੇ ਅਸਹਨਲਕ੍ਖਣਂ। **ਕਤਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਕਤਪਾਪਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਲਕ੍ਖਣਾ। ਕੇਰਾਟਿਕਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਸਾਠੇਯਜਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਕੇਰਾਟਿਕਲਕ੍ਖਣਂ ਸਾਠੇਯਜ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਵੇਦਨਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੇਰਾਟਿਕੋ ਨੇਕਤਿਕਵਾਣਿਜੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਕੇਰਾਟਿਕੋ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਨਨ੍ਤਮਚ੍ਛੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ।

੧੮੭. ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਨਿਰਯੇਤਿ ਯਥਾ ਆਭਤਂ ਕਞ੍ਚਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੋ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਨਿਰਯੇ ਠਪਿਤੋਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨. ਅਕੁਸਲਪੇਯਜਾਲਂ

੧੯੧-੨੦੦. ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਵਡ੍ਢਿਕਾ**। ਯੇ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤਿ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਿ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਖਵਡ੍ਢਿਕਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੩. ਵਿਨਯਪੇਯਜਾਲਂ

੨੦੧. ਅਤ੍ਥਵਸੇਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿਵਿਸੇਸੇ ਆਨਿਸਂਸਵਿਸੇਸੇ। ਤੇਸਂ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਆਹ “**ਦ੍ਵੇ ਕਾਰਣਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**”ਤਿ। ਅਤ੍ਥੋਯੇਵ ਵਾ **ਅਤ੍ਥਵਸੋ,** ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥੇ ਦ੍ਵੇ ਕਾਰਣਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਫਲਂ ਤਦਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਵਸੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਤ੍ਥਵਸੋ,** ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ‘‘ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ ਧਮ੍ਮਪਦ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮਿਧਾਪਿ **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਏਕੋ ਪਦੇਸੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ “**ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਠਪਿਤੋ**”ਤਿ।

ਸਙ੍ਘਸੁਟ੍ਠੁ ਨਾਮ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸੁਟ੍ਠੁਭਾਵੋ ‘‘ਸੁਟ੍ਠੁ ਦੇਵਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੯) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਯ ‘‘ਸੁਟ੍ਠੁ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵਚਨਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਭਾਵੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਙ੍ਘਸੁਟ੍ਠੁਤਾਯਾਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸੁਟ੍ਠੁਭਾਵਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਦੁਮ੍ਮਙ੍ਕੂਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਹਾਯਾ**ਤਿ ਦੁਮ੍ਮਙ੍ਕੂ ਨਾਮ ਦੁਸ੍ਸੀਲਪੁਗ੍ਗਲਾ। ਯੇ ਮਙ੍ਕੁਤਂ ਆਪਾਦਿਯਮਾਨਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨ ਲਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਨਿਗ੍ਗਹਤ੍ਥਾਯ। ਤੇ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਅਸਤਿ ‘‘ਕਿਂ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਕਿਂ ਸੁਤਂ, ਕਿਂ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਕਤਂ, ਕਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਕਤਮਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਹੇ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਥਾ’’ਤਿ ਸਙ੍ਘਂ ਵਿਹੇਠੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਪਨ ਸਤਿ ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਘੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਨ ਵਿਨਯੇਨ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਦੁਮ੍ਮਙ੍ਕੂਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਹਾਯਾ’’ਤਿ।

ਪੇਸਲਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯਾਤਿ ਪੇਸਲਾਨਂ ਪਿਯਸੀਲਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਤ੍ਥਾਯ। ਪਿਯਸੀਲਾ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜਂ ਵੇਲਂ ਮਰਿਯਾਦਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਘਟਮਾਨਾ ਕਿਲਮਨ੍ਤਿ, ਉਬ੍ਬਾਲ੍ਹਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਪਨ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜਂ ਵੇਲਂ ਮਰਿਯਾਦਞ੍ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਘਟੇਨ੍ਤਾ ਨ ਕਿਲਮਨ੍ਤਿ, ਨ ਉਬ੍ਬਾਲ੍ਹਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪ੍ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਯੋ ਵਾ ਦੁਮ੍ਮਙ੍ਕੂਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਹੋ, ਸ੍ਵੇਵ ਏਤੇਸਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ। ਦੁਸ੍ਸੀਲਪੁਗ੍ਗਲੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਹਿ ਉਪੋਸਥੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਵਾਰਣਾ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਾਨਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਸਾਮਗ੍ਗੀ ਨ ਹੋਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨੇਕਗ੍ਗਾ ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਦੁਸ੍ਸੀਲੇਸੁ ਪਨ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਅਯਂ ਉਪਦ੍ਦਵੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪੇਸਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ‘‘ਪੇਸਲਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਧਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

‘‘ਨ ਵੋ ਅਹਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਨਂਯੇਵ ਆਸਵਾਨਂ ਸਂਵਰਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੮੨) ਏਤ੍ਥ ਵਿਵਾਦਮੂਲਭੂਤਾ ਕਿਲੇਸਾ ਆਸਵਾਤਿ ਆਗਤਾ।

> ‘‘ਯੇਨ ਦੇਵੂਪਪਤ੍ਯਸ੍ਸ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਵਾ ਵਿਹਙ੍ਗਮੋ।
> ਯਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਯੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ, ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਬ੍ਬਜੇ।
> ਤੇ ਮਯ੍ਹਂ ਆਸਵਾ ਖੀਣਾ, ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਾ ਵਿਨਲੀਕਤਾ’’ਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੬) –

ਏਤ੍ਥ ਤੇਭੂਮਕਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਧ ਪਨ ਪਰੂਪਵਾਦਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਧਬਨ੍ਧਨਾਦਯੋ ਚੇਵ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਭੂਤਾ ਚ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਉਪਦ੍ਦਵਾ ਆਸਵਾਤਿ ਆਹ – “**ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਪਚ੍ਚਯਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਬ੍ਬਾਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਯਦਿ ਹਿ ਭਗਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਨ ਪਞ੍ਞਾਪੇਯ੍ਯ, ਤਤੋ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਸੇਵਨਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਹੇਤੁ ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਪਰੂਪਵਾਦਾਦਯੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਅਨਤ੍ਥਾ, ਯੇ ਚ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਵ ਨਿਰਯਾਦੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਾਨੁਭਵਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਅਨਤ੍ਥਾ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਨਂ ਆਸਵਾਨਂ ਸਂਵਰਾਯ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਨਂ ਆਸਵਾਨਂ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾ**”ਤਿ।

ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ, ਤਤ੍ਥ ਭਵਾ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾ**। ਸਮ੍ਪਰੇਤਬ੍ਬਤੋ ਪੇਚ੍ਚ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ, ਪਰਲੋਕੋ, ਤਤ੍ਥ ਭਵਾ **ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾ**।

ਅਕੁਸਲਵੇਰਾਨਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਪਞ੍ਚਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ। ਤਾਨਿ ਵੇਰਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ‘‘ਵੇਰਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿ ਵੇਰਾਨਿ। **ਤੇ ਏਵ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਵਧਬਨ੍ਧਨਾਦਯੋ। **ਤੇਸਂ ਪਕ੍ਖੁਪਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਪਾਪਿਚ੍ਛਾਨਂ ਪਕ੍ਖੁਪਚ੍ਛੇਦਾਯ ਗਣਭੋਜਨਸਦਿਸਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ। **ਪਣ੍ਡਿਤਮਨੁਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਪਰਿਕ੍ਖਕਜਨਾਨਂ। ਤੇ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਞਤ੍ਵਾ ਵਾ ਯਥਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਾ – ‘‘ਯਾਨਿ ਵਤ ਲੋਕੇ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸਨਮੁਯ੍ਹਨਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਤੇਹਿ ਇਮੇ ਸਮਣਾ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰਕਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਵਤ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਭਾਰਿਯਂ ਵਤ ਕਰੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪਸਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕੇ ਪੋਤ੍ਥਕਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਤਵੇਦਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਿਯ। **ਉਪਰੂਪਰਿਪਸਾਦਭਾਵਾਯਾ**ਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ। ਯੇਪਿ ਹਿ ਸਾਸਨੇ ਪਸਨ੍ਨਾ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਞਤ੍ਵਾ ਯਥਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਅਹੋ, ਅਯ੍ਯਾ, ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਨੋ, ਯੇ ਯਾਵਜੀਵਂ ਏਕਭਤ੍ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵਿਨਯਸਂਵਰਂ ਅਨੁਪਾਲੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ, ਅਧਿਗਮਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਤਿਵਿਧਸ੍ਸਪਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ **ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ। ਤੇਰਸ ਧੁਤਗੁਣਾ, ਚੁਦ੍ਦਸ ਖਨ੍ਧਕਵਤ੍ਤਾਨਿ, ਦ੍ਵੇਅਸੀਤਿ ਮਹਾਵਤ੍ਤਾਨਿ, ਸੀਲਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਅਯਂ **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਅਯਂ **ਅਧਿਗਮਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ। ਸੋ ਸਬ੍ਬੋ ਯਸ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ ਵਿਭਙ੍ਗਞ੍ਚ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥਂ ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੋ ਹੋਤਿ।

ਪਞ੍ਚਵਿਧਸ੍ਸਪਿ ਵਿਨਯਸ੍ਸਾਤਿ ਤਦਙ੍ਗਵਿਨਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਨਯਸ੍ਸ। **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੯) ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਸਂਵਰਵਿਨਯੋ ਚ ਪਹਾਨਵਿਨਯੋ ਚ ਸਮਥਵਿਨਯੋ ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਨਯੋ ਚਾਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਵਿਨਯੋ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤੋ ਹੋਤਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤੋ ਸੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਵਿਨਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾ**”ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਂਵਰਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਸੀਲਸਂਵਰੋ, ਸਤਿਸਂਵਰੋ, ਞਾਣਸਂਵਰੋ, ਖਨ੍ਤਿਸਂਵਰੋ, ਵੀਰਿਯਸਂਵਰੋਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋਪਿ ਸਂਵਰੋ ਯਥਾਸਕਂ ਸਂਵਰਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨਂ ਸਂਵਰਣਤੋ ਸਂਵਰੋ, ਵਿਨਯਨਤੋ ਵਿਨਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਪਹਾਨਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਮ੍ਪਿ ਪਹਾਨਂ ਯਸ੍ਮਾ ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ਪਹਾਨਂ, ਵਿਨਯਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਨਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਹਾਨਵਿਨਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਮਥਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਅਧਿਕਰਣਸਮਥਾ। **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਮੇਵ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਹਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯ ਏਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਮ੍ਭਵਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਨਯੋਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤੋ ਹੋਤਿ।

੨੦੨-੨੩੦. **ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਨਿਦਾਨਪਾਰਾਜਿਕਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾਨਿਯਤਵਿਤ੍ਥਾਰੁਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਉਦ੍ਦੇਸਾ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਨਿਯਤੁਦ੍ਦੇਸਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ।

ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੂਪਸਮ੍ਪਦਾਤਿ ‘‘ਏਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂ’’ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਉਪਸਮ੍ਪਦਾ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਪਂਸੁਕੂਲਨ੍ਤਰਤੋ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਂ ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਘੋਸਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਏਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਚਰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾਯਾ’’ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਹੇਵ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨੇਨ ਗਿਹਿਲਿਙ੍ਗਂ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ,

ਪਬ੍ਬਜਜ੍ਜਾ ਚ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਚ ਰੁਹਤਿ, ਭਣ੍ਡੁ ਕਾਸਾਵਵਸਨੋ ਹੋਤਿ – ਏਕਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਅਂਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾਮਅਂਸਕੂਟੇ ਆਸਤ੍ਤੁਨੀਲੁਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਮਤ੍ਤਿਕਾਪਤ੍ਤੋ।

> ''ਤਿਚੀਵਰਞ੍ਚ ਪਤ੍ਤੋ ਚ, ਵਾਸਿ ਸੂਚਿ ਚ ਬਨ੍ਧਨਂ।
> ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨੇਨ ਅਟ੍ਠੇਤੇ, ਯੁਤ੍ਤਯੋਗਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੧੫; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੯੪; ੨.੩੪੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪.੧੯੮; ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੫ ਪਦਭਾਜਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਅਵਿਦੂਰੇਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਬੁ॰ ਵਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੭.ਅਵਿਦੂਰੇਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਅਵਿਦੂਰੇਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੦੬) –

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸਰੀਰੇ ਪਟਿਮੁਕ੍ਕੇਹਿਯੇਵ ਵਸ੍ਸਸਤਿਕਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ ਇਰਿਯਾਪਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਬੁਦ੍ਧਾਚਰਿਯਕੋ ਬੁਦ੍ਧੁਪਜ੍ਝਾਯਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਵਨ੍ਦਮਾਨੋਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਸਰਣਗਮਨੂਪਸਮ੍ਪਦਾਤਿ ''ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਾਚਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਸਰਣਗਮਨੇਹਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਉਪਸਮ੍ਪਦਾ। **ਓਵਾਦੂਪਸਮ੍ਪਦਾ**ਤਿ ਓਵਾਦਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਉਪਸਮ੍ਪਦਾ। ਸਾ ਚ ''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ 'ਤਿਬ੍ਬਂ ਮੇ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ, ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਥੇਰੇਸੁ ਨਵੇਸੁ ਮਜ੍ਝਿਮੇਸੂ'ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ 'ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਿਸ੍ਸਾਮਿ ਕੁਸਲੂਪਸਂਹਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਅਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ 'ਸਾਤਸਹਗਤਾ ਚ ਮੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਨ ਵਿਜਹਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪) ਇਮਿਨਾ ਓਵਾਦਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਉਪਸਮ੍ਪਦਾ।

ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣੂਪਸਮ੍ਪਦਾ ਨਾਮ ਸੋਪਾਕਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਉਪਸਮ੍ਪਦਾ। ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮੇ ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਂ ਸੋਪਾਕਸਾਮਣੇਰਂ ''ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵਾ, ਸੋਪਾਕ, ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਤ੍ਥਾ ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ, ਉਦਾਹੁ ਏਕਤ੍ਥਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਦਸ ਅਸੁਭਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਸੋ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ। ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸਾਧੁਕਾਰਂ ਦਤ੍ਵਾ ''ਕਤਿਵਸ੍ਸੋਸਿ, ਤ੍ਵਂ ਸੋਪਾਕਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸੋਹਂ ਭਗਵਾਤਿ। ਸੋਪਾਕ, ਤ੍ਵਂ ਮਮ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹੇ ਬ੍ਯਾਕਾਸੀਤਿ ਆਰਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਉਪਸਮ੍ਪਦਂ ਅਨੁਜਾਨਿ। ਅਯਂ ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣੂਪਸਮ੍ਪਦਾ।

ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਤਰਹਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ। **ਗਰੁਧਮ੍ਮੂਪਸਮ੍ਪਦਾ**ਤਿ ਗਰੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ। ਸਾ ਚ ਮਹਾਪਜਾਪਤਿਯਾ ਅਟ੍ਠਗਰੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ । **ਉਭਤੋਸਙ੍ਘੇ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ** ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘਤੋ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥੇਨ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਤੋ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥੇਨਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ ਅਟ੍ਠਵਾਚਿਕੂਪਸਮ੍ਪਦਾ। **ਦੂਤੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ** ਨਾਮ ਅਡ੍ਢਕਾਸਿਯਾ ਗਣਿਕਾਯ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ।

ਞਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਂ ਨਵ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਕਤਮਾਨਿ ਨਵ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ? ਓਸਾਰਣਂ, ਨਿਸ੍ਸਾਰਣਂ, ਉਪੋਸਥੋ, ਪਵਾਰਣਾ, ਸਮ੍ਮੁਤਿ, ਦਾਨਂ, ਪਟਿਗ੍ਗਹਂ, ਪਚ੍ਚੁਕ੍ਕਡ੍ਢਨਂ, ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਨਵਮਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਨਵ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪੇਕ੍ਖੋ, ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੋ ਸੋ ਮਯਾ, ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਆਗਚ੍ਛਾਹੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੨੬) ਏਵਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਓਸਾਰਣਾ **ਓਸਾਰਣਾ** ਨਾਮ।

''ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਮੇ, ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾ, ਅਯਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਨੇਵ ਸੁਤ੍ਤਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਨੋ ਸੁਤ੍ਤਵਿਭਙ੍ਗੋ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਂ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਚ੍ਛਾਯਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਪਟਿਬਾਹਤਿ। ਯਦਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਇਮਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਵੂਪਸਮੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਉਬ੍ਬਾਹਿਕਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣਾ **ਨਿਸ੍ਸਾਰਣਾ** ਨਾਮ।

''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਅਜ੍ਜੁਪੋਸਥੋ ਪਨ੍ਨਰਸੋ। ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਸਙ੍ਘੋ ਉਪੋਸਥਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਠਪਿਤਾ ਞਤ੍ਤਿ **ਉਪੋਸਥੋ** ਨਾਮ।

''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਅਜ੍ਜ ਪਵਾਰਣਾ ਪਨ੍ਨਰਸੀ। ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਸਙ੍ਘੋ ਪਵਾਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਾਰਣਾਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਠਪਿਤਾ ਞਤ੍ਤਿ **ਪਵਾਰਣਾ** ਨਾਮ।

''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪੇਕ੍ਖੋ। ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਅਹਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਂ ਅਨੁਸਾਸੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ, ''ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਂ ਅਨੁਸਾਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ, ''ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਅਹਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ, ''ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ, ''ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਅਹਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਂ ਵਿਨਯਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ, ''ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਂ ਵਿਨਯਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ, ''ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਅਹਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੇਨ ਵਿਨਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ, ''ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੇਨ ਵਿਨਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਪਰਂ ਵਾ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤੁਂ ਠਪਿਤਾ ਞਤ੍ਤਿ **ਸਮ੍ਮੁਤਿ** ਨਾਮ।

''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਇਦਂ ਚੀਵਰਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ। ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਸਙ੍ਘੋ ਇਮਂ ਚੀਵਰਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਦੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ, ''ਯਦਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾ ਇਮਂ ਚੀਵਰਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਦੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚੀਵਰਪਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਦਾਨਂ **ਦਾਨਂ** ਨਾਮ।

''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਅਯਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਸਰਤਿ ਵਿਵਰਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨਿਂ ਕਰੋਤਿ ਦੇਸੇਤਿ। ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਅਹਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ, ''ਯਦਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਅਹਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਪਤਿਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ''ਪਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ? ਆਮ ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ''ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹੋ **ਪਟਿਗ੍ਗਹੋ** ਨਾਮ।

''ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਮੇ, ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾ ਆਵਾਸਿਕਾ, ਯਦਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਇਦਾਨਿ ਉਪੋਸਥਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਮ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯਾਮ, ਆਗਮੇ ਕਾਲੇ ਪਵਾਰੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ, ਤੇ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਣ੍ਡਨਕਾਰਕਾ ਕਲਹਕਾਰਕਾ ਸਙ੍ਘੇ ਅਧਿਕਰਣਕਾਰਕਾ ਤਂ ਕਾਲਂ ਅਨੁਵਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਆਵਾਸਿਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਬ੍ਯਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਬਲੇਨ ਆਵਾਸਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਾ ''ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਮੇ, ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾ ਆਵਾਸਿਕਾ, ਯਦਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਇਦਾਨਿ ਉਪੋਸਥਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਮ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯਾਮ, ਆਗਮੇ ਜੁਣ੍ਹੇ ਪਵਾਰੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਕਤਾ ਪਵਾਰਣਾ **ਪਚ੍ਚੁਕ੍ਕਡ੍ਢਨਾ** ਨਾਮ।

ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਏਕਜ੍ਝਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਤ੍ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਟਿਬਲੇਨ ਸਙ੍ਘੋ ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਭਣ੍ਡਨਜਾਤਾਨਂ ਕਲਹਜਾਤਾਨਂ ਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਵਿਹਰਤਂ ਬਹੁ ਅਸ੍ਸਾਮਣਕਂ ਅਜ੍ਝਾਚਿਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਪਰਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ। ਸਚੇ ਮਯਂ ਇਮਾਹਿ ਆਪਤ੍ਤੀਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਕਾਰੇਸ੍ਸਾਮ, ਸਿਯਾਪਿ ਤਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਕਕ੍ਖਲਤ੍ਤਾਯ ਵਾਲ਼ਤ੍ਤਾਯ ਭੇਦਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਸਙ੍ਘੋ ਇਮਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕੇਨ ਵੂਪਸਮੇਯ੍ਯ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਥੁਲ੍ਲਵਜ੍ਜਂ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਿਹਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕਸਮਥੇ ਕਤਾ ਸਬ੍ਬਪਠਮਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਞਤ੍ਤਿ **ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣਂ** ਨਾਮ।

ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਸਤ੍ਤ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਕਤਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ? ਓਸਾਰਣਂ , ਨਿਸ੍ਸਾਰਣਂ, ਸਮ੍ਮੁਤਿ, ਦਾਨਂ, ਉਦ੍ਧਰਣਂ, ਦੇਸਨਂ, ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਸਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਡ੍ਢਸ੍ਸ ਲਿਚ੍ਛਵਿਨੋ ਪਤ੍ਤਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਕੇ ਵੁਤ੍ਤਾ **ਨਿਸ੍ਸਾਰਣਾ,** ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਤ੍ਤਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ **ਓਸਾਰਣਾ** ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸੀਮਾਸਮ੍ਮੁਤਿ ਤਿਚੀਵਰੇਨ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸਮ੍ਮੁਤਿ ਸਨ੍ਥਤਸਮ੍ਮੁਤਿ ਭਤ੍ਤੁਦ੍ਦੇਸਕਸੇਨਾਸਨਗ੍ਗਾਹਾਪਕਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕ-ਚੀਵਰਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕ-ਚੀਵਰਭਾਜਕ-ਯਾਗੁਭਾਜਕ-ਫਲਭਾਜਕ-ਖਜ੍ਜਭਾਜਕ-ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਕ- ਸਾਟਿਯਗ੍ਗਾਹਾਪਕ-ਪਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਾਪਕ-ਆਰਾਮਿਕਪੇਸਕ-ਸਾਮਣੇਰਪੇਸਕਸਮ੍ਮੁਤੀਤਿ ਏਤਾਸਂ ਸਮ੍ਮੁਤੀਨਂ ਵਸੇਨ **ਸਮ੍ਮੁਤਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਠਿਨਚੀਵਰਦਾਨਮਤਕਚੀਵਰਦਾਨਵਸੇਨ **ਦਾਨਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਠਿਨੁਦ੍ਧਾਰਣਵਸੇਨ **ਉਦ੍ਧਾਰੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੁਟਿਵਤ੍ਥੁਵਿਹਾਰਵਤ੍ਥੁਦੇਸਨਾਵਸੇਨ **ਦੇਸਨਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਾ ਪਨ ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕਸਮਥੇ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਞਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਏਕੇਕਂ ਞਤ੍ਤਿਞ੍ਚਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਏਕਾ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਏਕਾਤਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮਵਾਚਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਾਸਂ ਵਸੇਨ **ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥਕਮ੍ਮਂ ਸਤ੍ਤ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਕਤਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ? ਓਸਾਰਣਂ, ਨਿਸ੍ਸਾਰਣਂ, ਸਮ੍ਮੁਤਿ, ਦਾਨਂ, ਨਿਗ੍ਗਹਂ, ਸਮਨੁਭਾਸਨਂ, ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਸਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਜ੍ਜਨੀਯਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਨਿਸ੍ਸਾਰਣਾ,** ਤੇਸਂਯੇਵ ਚ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਵਸੇਨ **ਓਸਾਰਣਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵਾਦਕਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ **ਸਮ੍ਮੁਤਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਰਿਵਾਸਦਾਨਮਾਨਤ੍ਤਦਾਨਵਸੇਨ **ਦਾਨਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਮੂਲਾਯਪਟਿਕਸ੍ਸਨਕਮ੍ਮਵਸੇਨ **ਨਿਗ੍ਗਹੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੁਵਤ੍ਤਕਾ, ਅਟ੍ਠ ਯਾਵਤਤਿਯਕਾ, ਅਰਿਟ੍ਠੋ, ਚਣ੍ਡਕਾਲ਼ੀ ਚ ਇਮੇਤੇ ਯਾਵਤਤਿਯਕਾਤਿ ਇਮਾਸਂ ਏਕਾਦਸਨ੍ਨਂ ਸਮਨੁਭਾਸਨਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਸਮਨੁਭਾਸਨਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਉਪਸਮ੍ਪਦਕਮ੍ਮਅਬ੍ਭਾਨਕਮ੍ਮਵਸੇਨ **ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਮੁਖਤਾਤਿਆਦੀਸੁ ਯੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ, ਯੇਨ ਵਿਨਯੇਨ, ਯੇਨ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇਨ ਸਙ੍ਘੋ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਯਂ **ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਮੁਖਤਾ, ਵਿਨਯਸਮ੍ਮੁਖਤਾ, ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਸਮ੍ਮੁਖਤਾ**। ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਭੂਤਵਤ੍ਥੁ। **ਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਚੋਦਨਾ ਚੇਵ ਸਾਰਣਾ ਚ। **ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ** ਨਾਮ ਞਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾ ਚੇਵ ਅਨੁਸਾਵਨਸਮ੍ਪਦਾ ਚ। ਯਾਵਤਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਆਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਛਨ੍ਦਾਰਹਾਨਂ ਛਨ੍ਦੋ ਆਹਟੋ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾ ਨਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ **ਸਙ੍ਘਸਮ੍ਮੁਖਤਾ**। ਯਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘੋ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੋ **ਪੁਗ੍ਗਲਸਮ੍ਮੁਖਤਾ**। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਇਤਿ ਮਨੋਰਥਪੂਰਣਿਯਾ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਦੁਕਨਿਪਾਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਦੀਪਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੇ

ਤਿਕਨਿਪਾਤ-ਟੀਕਾ

੧. ਪਠਮਪਣ੍ਣਾਸਕਂ

੧. ਬਾਲਵਗ੍ਗੋ

੧. ਭਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਤਿਕਨਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਭੀਤਿ ਚੇਤਸੋ ਬ੍ਯਧੋਤਿ ਆਹ "**ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸੋ**"ਤਿ। **ਉਪਦ੍ਦਵ**ੋਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਅਨੇਕਗ੍ਗਤਾਕਾਰੋ**"ਤਿ। **ਉਪਸਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਉਪਸਜ੍ਜਨੰ, ਦੇਵਤੋਪਪੀਲ਼ਾਦਿਨਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕਾਰਵਿਘਾਤਾਪਤ੍ਤਿ। ਸਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕਾਰਾਭਾਵੇਨ ਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਓਸੀਦਨਕਾਰਣੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਲਗ੍ਗਨਾਕਾਰੋ**"ਤਿ। **ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਦਿਵਸੇ ਅਨਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਵਞ੍ਚੇਤ੍ਵਾ ਆਗਨ੍ਤੁੰ ਨਿਯਮਿਤਦਿਵਸੇ ਅਨਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ। **ਦ੍ਵਾਰੇ ਅਗ੍ਗਿੰ ਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਬਹਿ ਅਨਿਕ੍ਖਮਨਤ੍ਥਾਯ ਦ੍ਵਾਰੇ ਅਗ੍ਗਿੰ ਦਤ੍ਵਾ।

ਨਲ਼ੇਹਿ ਛਨ੍ਨਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਤਿ ਨਲ਼ੇਹਿ ਤਿਣਚ੍ਛਦਨਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਉਪਰਿ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿਯੇਵ ਦਾਰੁਕੁਟਿਕਨਿਯਾਮੇਨ ਪਰਿਤੋਪਿ ਛਾਦਿਤਾ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਿਣੇਹਿ ਛਨ੍ਨਤੰ ਸੇਸਸਮ੍ਭਾਰਾਨੰ ਰੁਕ੍ਖਮਯਤਞ੍ਚ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

ਵਿਧਵਪੁਤ੍ਤੇਤਿ ਅਨੁਭਾਵੋਪਲਕ੍ਖਣੰ। ਤੇ ਹਿ ਨਿਪ੍ਪਿਤਿਕਾ ਅਵਿਨੀਤਾ ਅਸੰਯਤਾ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਰਿਨੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਭਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਲਕ੍ਖਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨. ਦੁਤਿਯੇ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ ਬਾਲੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਞਾਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਲਕ੍ਖਣੰ, ਕਮ੍ਮੰ ਲਕ੍ਖਣਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਆਹ "**ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਾਦਿਪਵਤ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਅਪਦੀਯਨ੍ਤਿ ਦੋਸਾ ਏਤੇਨ ਰਕ੍ਖੀਯਨ੍ਤਿ, ਲੂਯਨ੍ਤਿ ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿ ਅਪਦਾਨੰ, ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾ, ਮਿਚ੍ਛਾ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਤੇਨ ਸੋਭਤੀਤਿ **ਅਪਦਾਨਸੋਭਨੀ** । ਤੇਨਾਹ "**ਪਞ੍ਞਾ ਨਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਰਿਤੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਰਿਯਾਯ ਏਵ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਲਕ੍ਖਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੪. ਚਿਨ੍ਤੀਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩-੪. ਤਤਿਯੇ **ਏਤੇਹੀ**ਤਿ ਦੁਚ੍ਚਿਨ੍ਤਿਤਚਿਨ੍ਤਿਤਾਦੀਹਿ। ਏਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਰਣਤ੍ਥਤਮਾਹ। **ਤਾਨੇਵਾ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਏਵ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬਾਲਸ੍ਸ। ਬਾਲੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਨਿਮੀਯਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨੀਯਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਬਾਲਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ**। ਅਪਦਾਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਵਿਖ੍ਯਾਤੰ ਕਮ੍ਮੰ, ਦੁਚ੍ਚਿਨ੍ਤਿਤਚਿਨ੍ਤਿਤਾਦੀਨਿ ਚ ਬਾਲੇ ਵਿਖ੍ਯਾਤਾਨਿ ਅਸਾਧਾਰਣਭਾਵੇਨ। ਤਸ੍ਮਾ "**ਬਾਲਸ੍ਸ ਅਪਦਾਨਾਨੀ**"ਤਿ। ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਹਿ ਦੁਟ੍ਠੰ ਦੂਸਿਤੰ ਚਿਨ੍ਤਿਤੰ ਦੁਚ੍ਚਿਨ੍ਤਿਤੰ, ਤੰ ਚਿਨ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਦੁਚ੍ਚਿਨ੍ਤਿਤਚਿਨ੍ਤੀ**। ਲੋਭਾਦੀਹਿ ਦੁਟ੍ਠੰ ਭਾਸਿਤੰ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿੰ ਭਾਸਤੀਤਿ **ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਭਾਸੀ**। ਤੇਸੰਯੇਵ ਵਸੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਦੁਕ੍ਕਟਕਮ੍ਮੰ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਦੁਕ੍ਕਟਕਮ੍ਮਕਾਰੀ**। ਤੇਨਾਹ "**ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨਾ**ਤਿ ''ਬਾਲੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਚਨਸ੍ਸ ''ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖੀਯਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨ। **ਮਨੋਸੁਚਰਿਤਾਦੀਨੰ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤੋ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਬ੍ਯਾਪਾਦਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਸੁਚਿਨ੍ਤਿਤਮੇਵ ਚਿਨ੍ਤੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤਾਦੀਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੁਚਰਿਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਚਿਨ੍ਤੀਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੧੦. ਅਯੋਨਿਸੋਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੫-੧੦. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਕਤਿ ਨੁ ਖੋ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨੀ**ਤਿਆਦਿ ਛਕ੍ਕੇ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। **ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਚਿਨ੍ਤਿਤਂ। **ਅਪਞ੍ਹਮੇਵ ਪਞ੍ਹਨ੍ਤਿ ਕਥੇਸੀ**ਤਿ ਅਪਞ੍ਹਮੇਵ ਪਞ੍ਹੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। **ਦਸਵਿਧਂ ਬਜਞ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਂ ਅਪਰਿਹਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ –

> ‘‘ਸਿਥਿਲਂ ਧਨਿਤਞ੍ਚ ਦੀਘਰਸ੍ਸਂ, ਗਰੁਕਂ ਲਹੁਕਞ੍ਚ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ।
> ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਦਸਧਾ ਬਜਞ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਭੇਦੋ’’ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੯੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੯੧; ਪਰਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੮੫; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੫੨) –

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਦਸਵਿਧਂ ਬਜਞ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਂ ਅਪਰਿਹਾਪੇਤ੍ਵਾ।

ਤਤ੍ਥ ਠਾਨਕਰਣਾਨਿ ਸਿਥਿਲਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ ਅਕ੍ਖਰਂ **ਸਿਥਿਲਂ,** ਤਾਨਿਯੇਵ ਧਨਿਤਾਨਿ ਅਸਿਥਿਲਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ ਅਕ੍ਖਰਂ **ਧਨਿਤਂ**। ਦ੍ਵਿਮਤ੍ਤਕਾਲਂ **ਦੀਘਂ,** ਏਕਮਤ੍ਤਕਾਲਂ **ਰਸ੍ਸਂ। ਗਰੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਦੀਘਮੇਵ, ਯਂ ਵਾ ‘‘ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਬੁਦ੍ਧਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਸਂਯੋਗਪਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, **ਲਹੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਰਸ੍ਸਮੇਵ, ਯਂ ਵਾ ‘‘ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਬੁਦ੍ਧਰਕ੍ਖਿਤਥੇਰਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਸਂਯੋਗਪਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨਿਗ੍ਗਹੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਰਣਾਨਿ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਵਟੇਨ ਮੁਖੇਨ ਸਾਨੁਨਾਸਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਸਮ੍ਬਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪਰਪਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਤੁਣ੍ਹਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵਵਤ੍ਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪਰਪਦੇਨ ਅਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਰਣਾਨਿ ਅਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਟੇਨ ਮੁਖੇਨ ਸਾਨੁਨਾਸਿਕਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਦਸਧਾ ਬਜਞ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਭੇਦੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਿਥਿਲਾਦਿਵਸੇਨ ਬਜਞ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਕ੍ਖਰੁਪ੍ਪਾਦਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਸਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਭੇਦੋ। ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਹਿ ਅਕ੍ਖਰਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਬਜਞ੍ਜਨਤੋ ਬਜਞ੍ਜਨਾਨਿ ਚ।

“ਅਟ੍ਠਾਨਂ ਖੋ ਏਤਂ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾ”ਤਿਆਦਿ ਪਞ੍ਚਕੇ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **“ਕਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨੀ”**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਛਕ੍ਕੇ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਛਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਨਤ੍ਥਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਅਯੋਨਿਸੋਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਬਾਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਰਥਕਾਰਵਗ੍ਗੋ

੧. ਢਾਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧. ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਢਾਤੋਯੇਵ ਪਢ੍ਢਾਤੋਤਿ ਆਹ "**ਢਾਤੋ ਪਢ੍ਢਾਤੋ**"ਤਿ। ਕਸ੍ਸ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕੇਤਿ ਆਹ "**ਸਾਸਨਸ੍ਸਾ**"ਤਿ, ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕੇ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਾਨਿ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਨ ਅਨੁਲੋਮੇਤੀਤਿ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ । **ਸਾਸਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਾ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾਸਨਂ ਨ ਅਨੁਲੋਮੇਤੀਤਿ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਲਿਙ੍ਗਤੋ ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਂ। "**ਵਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ"ਤਿ ਆਹਾ**ਤਿ ਲਿਙ੍ਗਸਭਾਗੇਹਿ ਅਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਆਹ। **ਉਮ੍ਮਾਦਂ ਪਾਪੁਣੀ**ਤਿ ਸੋ ਕਿਰ ਸੀਲਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ ਪਿਹਿਤਦ੍ਵਾਰਗਬ੍ਭੇ ਸਯਨਪਿਟ੍ਠੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਭਰਿਯਂ ਆਰਬ੍ਭ ਮੇਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਮੇਤ੍ਤਾਮੁਖੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਰਾਗੇਨ ਅਨ੍ਧੀਕਤੋ ਭਰਿਯਾਯ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਦ੍ਵਾਰਂ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਭਿਤ੍ਤਿਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਪਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਭਿਤ੍ਤਿਂ ਪਹਰਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਂ ਭਿਤ੍ਤਿਯੁਦ੍ਧਮਕਾਸਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਢਾਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਾਰਣੀਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਨਿਸ੍ਸਿਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਗਤਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਮਗ੍ਗਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਮਗ੍ਗਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪ੍ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਸਿਖਾਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਯ ਫਲਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਸਾਤਿਸਯੋ ਅਸਮ੍ਮੋਹੋਤਿ "**ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਾਮਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਜਾਨਨਾ ਪਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣਂ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਿਰਿਯਾਤਿ "**ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। ਤਥਾ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ''ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ ''ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ।

ਸਾਰਣੀਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਆਸਂਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩. ਤਤਿਯੇ **ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਦੀਘਂ ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯੋਜਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੬੦) ਕਿਲਨ੍ਤਭਾਵੇ ਆਗਤੋ। ''ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਚਾਰੋ ਸਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮਿਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੫੭੬) ਨਿਰੁਦ੍ਧਭਾਵੇ। ''ਅਧਿਗਤੋ ਖੋ ਮ੍ਯਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਦੁਦ੍ਦਸੋ ਦੁਰਨੁਬੋਧੋ ਸਨ੍ਤੋ ਪਣੀਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੨; ਮਹਾਵ॰ ੭-੮) ਸਨ੍ਤਞ੍ਞਾਣਗੋਚਰਤਾਯਂ। ''ਉਪਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦਾ ਸਤਿਮਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੨੭) ਕਿਲੇਸਵੂਪਸਮੇ। ''ਸਨ੍ਤੋ ਹਵੇ ਸਬ੍ਭਿ ਪਵੇਦਯਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੫੧) ਸਾਧੂਸੁ। ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਚੋਰਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੧੯੫) ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇ। ਇਧਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇਯੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥਿ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਲੋਕਸਙ੍ਕੇਤਵਸੇਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਹੇਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ। ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚੇਤਂ ਨਿਪਾਤਪਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੦) ਵਿਯ।

ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਤਿ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਾ। ਯਞ੍ਹਿ ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਅਨਾਸੋ**ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਾਰਹਿਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਪਤ੍ਥਨੋ**”ਤਿ। ਆਸਂਸਤਿ ਪਤ੍ਥੇਤੀਤਿ **ਆਸਂਸੋ**। ਵੇਣੁਵੇਤ੍ਤਾਦਿਵਿਲੀਵੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਾਦਿਭਾਜਨਕਾਰਕਾ **ਵਿਲੀਵਕਾਰਕਾ**। ਮਿਗਮਚ੍ਛਾਦੀਨਂ ਨਿਸਾਦਨਤੋ **ਨੇਸਾਦਾ**, ਮਾਗਵਿਕਮਚ੍ਛਬਨ੍ਧਾਦਯੋ। ਰਥੇਸੁ ਚਮ੍ਮੇਨ ਨਹਨਕਰਣਤੋ **ਰਥਕਾਰਾ** , ਧਮ੍ਮਕਾਰਾ। ਪੁਇਤਿ ਕਰੀਸਸ੍ਸ ਨਾਮਂ, ਤਂ ਕੁਸੇਨ੍ਤਿ ਅਪਨੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਪੁਕ੍ਕੁਸਾ**, ਪੁਪ੍ਫਚ੍ਛਡ੍ਡਕਾ।

ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋਤਿ ਵਿਰੂਪੋ। **ਓਕੋਟਿਮਕੋ**ਤਿ ਆਰੋਹਾਭਾਵੇਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਕੋ, ਰਸ੍ਸਕਾਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਲਕੁਣ੍ਡਕੋ**”ਤਿ। ਲਕੁ ਵਿਯ ਘਟਿਕਾ ਵਿਯ ਡੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹਿ **ਲਕੁਣ੍ਡਕੋ**, ਰਸ੍ਸੋ। ਕਣਤਿ ਨਿਮੀਲਤੀਤਿ **ਕਾਣੋ**। ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਨਿਮੀਲਨਂ ਏਕੇਨ ਅਕ੍ਖਿਨਾ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਚਾਤਿ ਆਹ “**ਏਕਕ੍ਖਿਕਾਣੋ ਵਾ ਉਭਯਕ੍ਖਿਕਾਣੋ ਵਾ**”ਤਿ। ਕੁਣਨਂ ਕੁਣੋ, ਹਤ੍ਥਵੇਕਲ੍ਲਂ। ਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਕੁਣੀ। ਖਞ੍ਜੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਾਦਵਿਕਲੋ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖੋ ਪਦੇਸੋ ਹਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਕ੍ਖਹਤੋ**। ਤੇਨਾਹ “**ਪੀਠਸਪ੍ਪੀ**”ਤਿ। ਪਦੀਪੇ ਪਦੀਪਨੇ ਏਤਬ੍ਬਂ ਨੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ**, ਤੇਲਾਦਿਉਪਕਰਣਂ।

ਆਸਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਰਜ੍ਜਾਭਿਸੇਕੇ ਕਨਿਟ੍ਠੋ ਪਤ੍ਥਨਂ ਨ ਕਰੋਤਿ ਜੇਟ੍ਠੇ ਸਤਿ ਕਨਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਨਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ। ਅਭਿਸੇਕਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਅਭਿਸੇਕਾਰਹੋ, **ਨ ਅਭਿਸੇਕਾਰਹੋ** ਕਾਣਕੁਣਿਆਦਿਦੋਸਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ।

ਸੀਲਸ੍ਸ ਦੁਟ੍ਠੁ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਭਾਵਤ੍ਥੋ ਇਧ ਦੁ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ “**ਨਿਸ੍ਸੀਲੋ**”ਤਿ। ‘‘ਪਾਪਂ ਪਾਪੇਨ ਸੁਕਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੪੮; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੪੩) ਵਿਯ ਪਾਪ-ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਹੀਨਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ “**ਲਾਮਕਧਮ੍ਮੋ**”ਤਿ। ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ **ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ**। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ**। ਕਾਯਵਾਚਾਸਂਵਰਭੇਦੇਨ ਵਾ **ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ**, ਮਨੋਸਂਵਰਭੇਦੇਨ, ਸਤਿਸਂਵਰਾਦਿਭੇਦੇਨ ਵਾ **ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ**। ਅਸੁਦ੍ਧਪ੍ਪਯੋਗਤਾਯ **ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ**, ਅਸੁਦ੍ਧਾਸਯਤਾਯ **ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ**। ਕੁਸਲਸੀਲਵਿਰਹੇਨ **ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ**, ਅਕੁਸਲਸੀਲਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇਨ **ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ। ਅਸੁਚੀ**ਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਹਿ। **ਸਙ੍ਕਾਹਿ ਸਰਿਤਬ੍ਬਸਮਾਚਾਰੋ**ਤਿ ‘‘ਇਮਸ੍ਸ ਮਞ੍ਞੇ ਇਦਂ ਕਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਰੇਹਿ ਸਙ੍ਕਾਯ ਸਰਿਤਬ੍ਬਸਮਾਚਾਰੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਤ੍ਤਨਾਯੇਵ ਵਾ ਸਙ੍ਕਾਹਿ ਸਰਿਤਬ੍ਬਸਮਾਚਾਰੋ**ਤਿ ਏਤੇਨਪਿ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨਤਂਯੇਵ ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਰਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਙ੍ਕਾਯ ਪਰੇਸਂ ਸਮਾਚਾਰਕਿਰਿਯਂ ਸਰਤਿ ਆਸਙ੍ਕਤਿ ਵਿਧਾਵਤੀਤਿਪਿ **ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਰਸਮਾਚਾਰੋ**ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਤਾਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਜਨੇ ਕਥੇਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਮਮ ਦੋਸਂ ਮਞ੍ਞੇ ਕਥੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਤੇਸਂ ਸਮਾਚਾਰਂ ਸਙ੍ਕਾਯ ਸਰਤਿ ਧਾਵਤਿ।

ਏਵਂਪਟਿਞ੍ਞੋਤਿ ਸਲਾਕਗ੍ਗਹਣਾਦੀਸੁ ‘‘ਕਿਤ੍ਤਕਾ ਵਿਹਾਰੇ ਸਮਣਾ’’ਤਿ ਗਣਨਾਯ ਆਰਦ੍ਧਾਯ ‘‘ਅਹਮ੍ਪਿ ਸਮਣੋ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਸਮਣੋ’’ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਂ ਦਤ੍ਵਾ ਸਲਾਕਗ੍ਗਹਣਾਦੀਨਿ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸਮਣੋ ਅਹਨ੍ਤਿ ਏਵਂਸਮਣਪ੍ਪਟਿਞ੍ਞੋ। **ਸੁਮ੍ਭਕਪਤ੍ਤਧਰੋ**ਤਿ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪਤ੍ਤਧਰੋ। **ਪੂਤਿਨਾ ਕਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਕਮ੍ਮੇਨ, ਨਿਗ੍ਗੁਣਤਾਯ ਵਾ ਗੁਣਸਾਰਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਨ੍ਤੋਪੂਤਿ**। ਕਸਮ੍ਬੁਕਚਵਰੋ ਜਾਤੋ ਸਞ੍ਜਾਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ**ਤਿ ਆਹ “**ਸਞ੍ਜਾਤਰਾਗਾਦਿਕਚਵਰੋ**”ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਕਸਮ੍ਬੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਿਨ੍ਤਕੁਣਪਕਸਟਂ ਉਦਕਂ, ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸਾਸਨੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਨਾਮ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਤ੍ਤਾ ਤਿਨ੍ਤਕੁਣਪਉਦਕਸਦਿਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਸਮ੍ਬੁ ਵਿਯ ਜਾਤੋਤਿ **ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਭਵੇਯ੍ਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਲਦ੍ਧੁਂ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਹਾਸੀਲਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਭਵੇਯ੍ਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾਯ।

ਆਸਂਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਚਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਹੀ**ਤਿ ਦਾਨਪਿਯਵਚਨਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਕਾਰਣੇਹਿ। **ਚਕ੍ਕਂ ਵਤ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਆਣਾਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਚਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਇਧ ਰਤਨਚਕ੍ਕਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਚਕ੍ਕਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ, ਲਕ੍ਖਣੇ, ਰਥਙ੍ਗੇ, ਇਰਿਯਾਪਥੇ, ਦਾਨੇ, ਰਤਨਧਮ੍ਮਖੁਰਚਕ੍ਕਾਦੀਸੁ ਚ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਕਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੧) ਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਪਾਦਤਲੇਸੁ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਜਾਤਾਨੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੫; ੩.੨੦੪) ਏਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣੇ। ''ਚਕ੍ਕਂਵ ਵਹਤੋ ਪਦ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧) ਏਤ੍ਥ ਰਥਙ੍ਗੇ। ''ਚਤੁਚਕ੍ਕਂ ਨਵਦ੍ਵਾਰ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯) ਏਤ੍ਥ ਇਰਿਯਾਪਥੇ। ''ਦਦਂ ਭੁਞ੍ਜ ਮਾ ਚ ਪਮਾਦੋ, ਚਕ੍ਕਂ ਵਤ੍ਤਯ ਸਬ੍ਬਪਾਣਿਨ''ਨ੍ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੭.੧੪੯) ਏਤ੍ਥ ਦਾਨੇ। ''ਦਿਬ੍ਬਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਪਾਤੁਰਹੋਸੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੩) ਏਤ੍ਥ ਰਤਨਚਕ੍ਕੇ। ''ਮਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਚਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੬੨) ਏਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੇ। ''ਇਚ੍ਛਾਹਤਸ੍ਸ ਪੋਸਸ੍ਸ, ਚਕ੍ਕਂ ਭਮਤਿ ਮਤ੍ਥਕੇ''ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੫.੧੦੩) ਏਤ੍ਥ ਖੁਰਚਕ੍ਕੇ। ''ਖੁਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇਨ ਚਕ੍ਕੇਨਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੬) ਏਤ੍ਥ ਪਹਰਣਚਕ੍ਕੇ। ''ਅਸਨਿਵਿਚਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੧) ਏਤ੍ਥ ਅਸਨਿਮਣ੍ਡਲੇ। ਇਧ ਪਨਾਯਂ ਰਤਨਚਕ੍ਕੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪਨਾਯਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ? ਏਕਙ੍ਗੁਲਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਆਕਾਸਂ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਬ੍ਬਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀਨਞ੍ਹਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਸਨਤੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਕਰਤਨਸਮੀਪਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਿਸੋਣ੍ਡਸਦਿਸਪਨਾਲ਼ਿਂ ਸੁਵਣ੍ਣਭਿਙ੍ਗਾਰਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕੇਨ ਅਬ੍ਭੁਕ੍ਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ''ਅਭਿਵਿਜਿਨਾਤੁ ਭਵਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਵੇਹਾਸਂ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਸਮਕਾਲਮੇਵ, ਸੋ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਧਮ੍ਮੇ, ਦਸਵਿਧਂ ਵਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਂ। ਦਸਵਿਧੇ ਵਾ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਅਗਰਹਿਤੇ ਵਾ ਰਾਜਧਮ੍ਮੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਧਮ੍ਮਿਕੋ**। ਤੇਨ ਚ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਕਲਲੋਕਂ ਰਞ੍ਜੇਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ**। ਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਲਦ੍ਧਰਜ੍ਜਤ੍ਤਾ **ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ**। ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀਹਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਞਾਯੇਨ ਰਜ੍ਜਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਅਧਮ੍ਮੇਨ। **ਦਸਵਿਧੇਨ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਦਸਪ੍ਪਭੇਦੇਨ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀਨਂ ਵਤ੍ਤੇਨ।

ਕਿਂ ਪਨ ਤਂ ਦਸਵਿਧਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ –

> ''ਕਤਮਂ ਪਨ ਤਂ, ਦੇਵ, ਅਰਿਯਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਤੇਨ ਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਤਾਤ, ਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਮਾਨੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਪੂਜੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਅਪਚਾਯਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮਦ੍ਧਜੋ ਧਮ੍ਮਕੇਤੁ ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤੇਯਜੋ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿਂ ਸਂਵਿਦਹਸ੍ਸੁ ਅਨ੍ਤੋਜਨਸ੍ਮਿਂ ਬਲਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਖਤ੍ਤਿਯੇਸੁ ਅਨੁਯਨ੍ਤੇਸੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇਸੁ ਨੇਗਮਜਾਨਪਦੇਸੁ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਮਿਗਪਕ੍ਖੀਸੁ। ਮਾ ਚ ਤੇ, ਤਾਤ, ਵਿਜਿਤੇ ਅਧਮ੍ਮਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਥ। ਯੇ ਚ ਤੇ, ਤਾਤ, ਵਿਜਿਤੇ ਅਧਨਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਧਨਮਨੁਪ੍ਪਦੇਯਜਾਸਿ। ਯੇ ਚ ਤੇ, ਤਾਤ, ਵਿਜਿਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਮਦਪ੍ਪਮਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਖਨ੍ਤਿਸੋਰਚ੍ਚੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਏਕਮਤ੍ਤਾਨਂ ਦਮੇਨ੍ਤਿ, ਏਕਮਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮੇਨ੍ਤਿ, ਏਕਮਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛੇਯਜਾਸਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯਜਾਸਿ – 'ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੁਸਲਂ ਕਿਂ ਅਕੁਸਲਂ, ਕਿਂ ਸਾਵਜ੍ਜਂ ਕਿਂ ਅਨਵਜ੍ਜਂ, ਕਿਂ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ ਕਿਂ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਿਂ ਮੇ ਕਰਿਯਮਾਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਸ੍ਸ, ਕਿਂ ਵਾ ਪਨ ਮੇ ਕਰਿਯਮਾਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਤੇਸਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਯਂ ਅਕੁਸਲਂ, ਤਂ ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਯਜਾਸਿ, ਯਂ ਕੁਸਲਂ, ਤਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯਜਾਸਿ। ਇਦਂ ਖੋ, ਤਾਤ, ਤਂ ਅਰਿਯਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ –

ਏਵਂ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੪) ਆਗਤਨਯੇਨ ਅਨ੍ਤੋਜਨਸ੍ਮਿਂ ਬਲਕਾਯੇ ਏਕਂ, ਖਤ੍ਤਿਯੇਸੁ ਏਕਂ, ਅਨੁਯਨ੍ਤੇਸੁ ਏਕਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇਸੁ ਏਕਂ, ਨੇਗਮਜਾਨਪਦੇਸੁ ਏਕਂ, ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਏਕਂ, ਮਿਗਪਕ੍ਖੀਸੁ ਏਕਂ, ਅਧਮ੍ਮਕਾਰਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਏਕਂ, ਅਧਨਾਨਂ ਧਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਏਕਂ, ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨਂ ਏਕਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਵਂ ਤਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਂ ਦਸਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਗਹਪਤਿਕੇ ਪਨ ਪਕ੍ਖਿਜਾਤੇ ਚ ਵਿਸੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਂ ਹੋਤਿ।

ਅਢ੍ਵਥਾ ਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਅਦੇਨ੍ਤੋ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਦਧਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਨ **ਤਦਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਚੇਤਸਾ। ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਦਰਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਾਸਾਣਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਗਰੁਕਰਣਵਸੇਨ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਰਵੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**"ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤਿਭੂਤਾਗਤਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਜੇਟ੍ਠਕਭਾਵੇਨ ਪੁਰਿਮਤਰਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਸੁ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸਮੁਪਚਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਚ ਸਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾਨਂ ਕਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿਯਾ। **ਪਰਂ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਢ੍ਵਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਨਤ੍ਥਤੋ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ। ਤੇਨੇਵ ਪਰਰਕ੍ਖਸਾਧਨੇਨ ਖਨ੍ਤਿਆਦਿਗੁਣੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਤਤੋ ਏਵ ਰਕ੍ਖਤਿ। **ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ। **ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨਗੇਹਾਦੀਨਿ** ਸੀਤੁਣ੍ਹਾਦਿਪ੍ਪਟਿਬਾਹਨੇਨ **ਆਵਰਣਂ**।

ਅਨ੍ਤੋਜਨਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਭੂਤੇ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾਦਿਜਨੇ। **ਸੀਲਸਂਵਰੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਰਕ੍ਖਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਵਤ੍ਥਗਨ੍ਧਮਾਲਾਦੀਨਿ ਚਸ੍ਸ ਦਦਮਾਨੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਵਰਣਂ, ਇਤਰੇਨ ਗੁਤ੍ਤਿਂ। **ਸਮ੍ਪਦਾਨੇਨਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੀਲਸਂਵਰੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਾਦੀਨਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਪਿ-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇ। ਨਿਗਮੋ ਨਿਵਾਸੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਨੇਗਮਾ**। ਏਵਂ **ਜਾਨਪਦਾ**ਤਿ ਆਹ "**ਤਥਾ ਨਿਗਮਵਾਸਿਨੋ**"ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਸਂਵਿਦਹਨਂ ਠਪਨਂ ਨਾਮ ਤਦੁਪਦੇਸੋਯੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਕਥੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਏਤੇਸੂ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਮਣਾਦੀਸੁ। **ਪਟਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ** ਖੀਣਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪੁਨ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸਚੇਤਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫. ਪਞ੍ਚਮੇ ਇਸਯੋ ਪਤਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਇਸਿਪਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਬ੍ਬੂਪਕਰਣਾਨਿ ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਛੇਦਨਤਚ੍ਛਨਾਦਿਸਾਧਨਾਨਿ ਉਪਕਰਣਾਨਿ ਰਢ੍ਵਾ ਆਣਤ੍ਤਦਿਵਸੇਯੇਵ ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। ਨਾਨਾ ਕਰੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਾਨਾਕਰਣਂ,** ਨਾਨਾਭਾਵੋਤਿ ਆਹ "**ਨਾਨਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਨੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਰਲੋਪੇਨਾਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ "**ਨ ਏਸ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ **ਅਤ੍ਥੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪੀਤਿ ਆਹ "**ਅਤ੍ਥਿ ਏਸ**"ਨ੍ਤਿ। ਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਂ **ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ,** ਤਸ੍ਸ **ਗਤਿ** ਵੇਗਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਗਮਨ**"ਨ੍ਤਿ।

ਸਗਣ੍ਡਾਤਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਗਣ੍ਡਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਣ੍ਣਤੋਣਤਟ੍ਠਾਨਯੁਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। **ਸਕਸਾਵਾ**ਤਿ ਸਕਸਟਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਪੂਤਿਸਾਰੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਏਵਂ ਗੁਣਪਤਨੇਨ ਪਤਿਤਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਚਕ੍ਕਂ ਨਾਭਿਅਰਨੇਮੀਨਂ ਸਦੋਸਤਾਯ ਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ, ਏਵਮੇਕਚ੍ਚੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਕਾਯਵਙ੍ਕਾਦਿਵਸੇਨ ਸਦੋਸਤਾਯ ਗੁਣਪਤਨੇਨ ਪਤਿਤਾ ਸਕਟ੍ਠਾਨੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਫਰੁਸਵਾਚਾਦਯੋਪਿ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਸਚੇਤਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਪਣ੍ਣਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬. ਛਟ੍ਠੇ ਵਿਰਜ੍ਝਨਕਿਰਿਯਾ ਨਾਮ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਪਣ੍ਣਕਪ੍ਪਯੋਗਸਮਾਦਾਨਾ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਰਜ੍ਝਨਕਿਰਿਯਾ ਪਨ ਪਚ੍ਛਾ ਅਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਨੂਨਾਤਿ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪਣ੍ਣਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਅਪਣ੍ਣਕਤਾ**ਤਿ ਆਹ "**ਅਪਣ੍ਣਕਪਟਿਪਦਨ੍ਤਿ ਅਵਿਰਦ੍ਧਪਟਿਪਦ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਸਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸਾਧਨੇਨ ਏਕਂਸਿਕਾ ਵਟ੍ਟਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਹਾ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਯੁਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾ ਅਸਾਰਾਪਗਤਾ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਤਾਯ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਾ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾ ਅਨੁਧਮ੍ਮਭੂਤਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ

“ਏਕੰਸਪਟਿਪਦ”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਨ ਤਕ੍ਕਗ੍ਗਾਹੇਨ ਵਾ ਨਯਗ੍ਗਾਹੇਨ** ਵਾਤਿ ਤਕ੍ਕਗ੍ਗਾਹੇਨ ਵਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨ ਹੋਤਿ ਨਯਗ੍ਗਾਹੇਨ ਵਾ ਅਪਣ੍ਣਕਪਟਿਪਦੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਤਤ੍ਥ **ਤਕ੍ਕਗ੍ਗਾਹੇਨ** ਵਾਤਿ ਆਚਰਿਯੰ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਗਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤਕ੍ਕਗ੍ਗਹਣਮਤ੍ਤੇਨ। **ਨਯਗ੍ਗਾਹੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਅਦਿਸ੍ਵਾ ਨਯਤੋ ਅਨੁਮਾਨਤੋ ਗਹਣੇਨ। **ਏਵੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤੇਨ, ਨਯਗ੍ਗਾਹੇਨ ਵਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਪਣ੍ਡਿਤਸਤ੍ਥਵਾਹੋ ਵਿਯ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਹਿ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਰਿਹਾਨਞ੍ਚ ਅਪਰਿਹਾਨਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਜਾਤਕੇ** (ਜਾ॰ ੧.੧.੧) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ – **ਅਪਣ੍ਣਕੰ ਠਾਨੰ** ਅਵਿਰਦ੍ਧਕਾਰਣੰ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਕਾਰਣੰ **ਏਕੇ** ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਪ੍ਪਮੁਖਾ ਪਣ੍ਡਿਤਮਨੁਸ੍ਸਾ ਗਣ੍ਹਿੰਸੁ। ਯੇ ਪਨ ਤੇ ਬਾਲਸਤ੍ਥਵਾਹਪੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮੁਖਾ **ਤਕ੍ਕਿਕਾ ਆਹੁ,** ਤੇ **ਦੁਤਿਯੰ** ਸਾਪਰਾਧੰ ਅਨੇਕੰਸਿਕੰ ਠਾਨੰ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੰ ਕਾਰਣੰ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁੰ, ਤੇ ਕਣ੍ਹਪਟਿਪਦੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਕ੍ਕਪਟਿਪਦਾ ਅਪਰਿਹਾਨਿਪਟਿਪਦਾ, ਕਣ੍ਹਪਟਿਪਦਾ ਪਰਿਹਾਨਿਪਟਿਪਦਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੇ ਸੁਕ੍ਕਪਟਿਪਦੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਅਪਰਿਹੀਨਾ ਸੋਤ੍ਥਿਭਾਵੰ ਪਤ੍ਤਾ। ਯੇ ਪਨ ਕਣ੍ਹਪਟਿਪਦੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਪਰਿਹੀਨਾ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨੰ ਆਪਨ੍ਨਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਭਗਵਾ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਨੋ ਵਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿ ਇਦਮਾਹ **“ਏਤਦਞ੍ਞਾਯ ਮੇਧਾਵੀ, ਤੰ ਗਣ੍ਹੇ ਯਦਪਣ੍ਣਕ”**ਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਏਤਦਞ੍ਞਾਯ ਮੇਧਾਵੀ**ਤਿ ਮੇਧਾਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾਯ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਉਤ੍ਤਮਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਏਤੰ ਅਪਣ੍ਣਕੰ ਠਾਨੰ ਦੁਤਿਯਞ੍ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਅਤਕ੍ਕਗ੍ਗਾਹਤਕ੍ਕਗ੍ਗਾਹਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਗੁਣਦੋਸੰ ਵੁਦ੍ਧਿਹਾਨਿੰ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥੰ ਞਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੰ ਗਣ੍ਹੇ ਯਦਪਣ੍ਣਕ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਅਪਣ੍ਣਕੰ ਏਕੰਸਿਕੰ ਸੁਕ੍ਕਪਟਿਪਦਾਅਪਰਿਹਾਨਿਯਪਟਿਪਦਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਕਾਰਣੰ, ਤਦੇਵ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ। ਕਸ੍ਮਾ? ਏਕੰਸਿਕਾਦਿਭਾਵਤੋਯੇਵ। ਇਤਰੰ ਪਨ ਨ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਨੇਕੰਸਿਕਾਦਿਭਾਵਤੋਯੇਵ।

ਯਵਨ੍ਤਿ ਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਅਮਿਸ੍ਸਿਤਾਪਿ ਸਮਾਨਜਾਤਿਤਾਯ ਮਿਸ੍ਸਿਤਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਯੋਨਿ**। ਸਾ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਣ੍ਡਾਦਿਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਭਾਗਸੋ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੋਤਿ ਆਹ **“ਖਨ੍ਧਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਯੋਨਿ ਨਾਮਾ”**ਤਿ। **ਕਾਰਣੰ ਯੋਨਿ ਨਾਮ,** ਯੋਨੀਤਿ ਤੰ ਤੰ ਫਲੰ ਅਨੁਪਚਿਤਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਦੁਰਵਗਾਧਭੇਦਤਾਯ ਮਿਸ੍ਸਿਤੰ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ। ਯਤੋ ਏਕਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸੋ ਏਵਾਯਨ੍ਤਿ ਬਾਲਾਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ। **ਪਸ੍ਸਾਵਮਗ੍ਗੋ ਯੋਨਿ ਨਾਮ** ਯਵਨ੍ਤਿ ਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਯੋਨਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਮਿਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਪਗ੍ਗਹਿਤਾ** ਅਨੁਟ੍ਠਾਨੇਨ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਆਸੇਵਨਾਯ **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ**।

“ਚਕ੍ਖੁਤੋਪੀ”ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਵੀਥੀਸੁ ਤਦਨੁਗਤਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥੀਸੁ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਾਮਾਸਵਾਦਯੋ ਏਵ ਪਨ ਵਣਤੋ ਯੂਸੰ ਵਿਯ ਪਗ੍ਘਰਣਕਅਸੁਚਿਭਾਵੇਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਏਵ **“ਆਸਵਾ”**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਗ੍ਘਰਣਕਅਸੁਚਿਮ੍ਹਿ ਆਸਵਸਦ੍ਦੋ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮਤੋ ਯਾਵ ਗੋਤ੍ਰਭੁ**ਤਿ ਤਤੋ ਪਰੰ ਮਗ੍ਗਫਲੇਸੁ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਤੇ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਤਤੋ ਪਰੰ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਨਨੁ ਤਤੋ ਪਰੰ ਭਵਙ੍ਗਾਦੀਨਿਪਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਲਮ੍ਬਿਤੇਸੁ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਸਵਭਾਵੇਨ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਪਰਤਾਭਾਵਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਗੋਤ੍ਰਭੁਵਚਨੇਨ ਗੋਤ੍ਰਭੁਵੋਦਾਨਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪੁਰੇਚਾਰਿਕਪਰਿਕਮ੍ਮਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਪਠਮਮਗ੍ਗਪੁਰੇਚਾਰਿਕਮੇਵ ਵਾ ਗੋਤ੍ਰਭੁ ਅਵਧਿਨਿਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤੰ, ਤਤੋ ਪਰੰ ਪਨ ਮਗ੍ਗਫਲਸਮਾਨਤਾਯ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਮਗ੍ਗਵੀਥਿਯੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵੀਥਿਯੰ ਨਿਰੋਧਾਨਨ੍ਤਰਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਫਲੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚ ਆਸਵਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਿਵਾਰਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਸਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਵਧਿਅਤ੍ਥੋ ਆ-ਕਾਰੋ, ਅਵਧਿ ਚ ਮਰਿਯਾਦਾਭਿਵਿਧਿਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਮਰਿਯਾਦੰ ਕਿਰਿਯੰ ਬਹਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਆਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੰ ਵੁਟ੍ਠੋ ਦੇਵੋ’’ਤਿ। ਅਭਿਵਿਧਿ ਪਨ ਕਿਰਿਯੰ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਆਭਵਗ੍ਗੰ ਭਗਵਤੋ ਯਸੋ ਪਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ। ਅਭਿਵਿਧਿਅਤ੍ਥੋ ਚਾਯਮਾ-ਕਾਰੋ ਇਧ ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਅਨ੍ਤੋਕਰਣਤ੍ਥੋ”**ਤਿ।

ਮਦਿਰਾਦਯੋਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਿਨ੍ਧਵਕਾਦਮ੍ਬਰਿਕਾਪੋਤਿਕਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਚਿਰਪਾਰਿਵਾਸਿਯਟ੍ਠੋ** ਚਿਰਪਰਿਵੁਟ੍ਠਤਾ ਪੁਰਾਣਭਾਵੋ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਾਹੋਸੀਤਿਆਦੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਪੁਰਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਭਵਤਣ੍ਹਾਯਾ’’ਤਿ

(ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੬੨) ਇਦਂ **ਸੁਤ੍ਤਂ** ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵਭਵਾਸਵਾਨਂ ਚਿਰਪਰਿਵੁਟ੍ਠਤਾਯ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਤਬ੍ਭਾਵਭਾਵਿਨੋ ਕਾਮਾਸਵਸ੍ਸ ਚਿਰਪਰਿਵੁਟ੍ਠਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਵ ਹੋਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਓਕਾਸਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਮਾਨਾਦੀਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਾਦਿਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਅਭਿਬ੍ਯਾਪਨਂ ਮਦਕਰਣਵਸੇਨ ਆਸਵਸਦਿਸਤਾ ਚ ਏਤੇਸਂਯੇਵ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸ੍ਵੇਵ ਆਸਵਸਦ੍ਦੋ ਨਿਰੁਲ਼੍ਹੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਆਯਤਂ** ਅਨਾਦਿਕਾਲਿਕਤ੍ਤਾ। **ਪਸਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਫਲਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਆਸਵੇਹਿ ਵਿਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਚੇਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮਪ੍ਪਦੇਸੇਸੁ। **ਤਤ੍ਥ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਕਿਲੇਸੇਸੁਯੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਕਮ੍ਮੇਪੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ''ਆਯਤਂ ਵਾ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਸਵਨ੍ਤਿ ਪਸਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਕਮ੍ਮੇਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਸਵਨਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਕਮ੍ਮਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ।

ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤਾ ਖਨ੍ਧਾ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਭਵਾ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾ।** **ਵਿਵਾਦਮੂਲਭੂਤਾ**ਤਿ ਵਿਵਾਦਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣਭੂਤਾ ਕੋਧੂਪਨਾਹਮਕ੍ਖਪਲਾਸਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਮਾਯਾਸਾਠੇਯ੍ਯਥਮ੍ਭਸਾਰਮ੍ਭਮਾਨਾਤਿਮਾਨਾ। **ਯੇਨ ਦੇਵੂਪਪਤ੍ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਆਸਵੇਨ ਦੇਵੇਸੁ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਮਯੁਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਵਾ ਵਿਹਙ੍ਗਮੋ** ਆਕਾਸਚਾਰੀ ਅਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਕ੍ਖਗਨ੍ਧਬ੍ਬਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਾ ਦੇਵਤਾ ਦੇਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾ। ਨਲ਼ੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੂਲਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਵਿਨਲ਼ੀਕਤਾ**ਤਿ ਵਿਗਤਨਲ਼ਾ ਵਿਗਤਮੂਲਾ ਕਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਤੋ ਅਵਸੇਸਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਸਵਾਤਿ ਆਗਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਪਟਿਘਾਤਾਯਾਤਿ ਪਟਿਸੇਧਨਾਯ। **ਪਰੂਪਵਾਦ...ਪੇ॰... ਉਪਦ੍ਦਵਾਤਿ** ਇਦਂ ਯਦਿ ਭਗਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਨ ਪਞ੍ਞਾਪੇਯ੍ਯ, ਤਤੋ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਸੇਵਨਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਹੇਤੁ ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਪਰੂਪਵਾਦਾਦਯੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਅਨਤ੍ਥਾ, ਯੇ ਚ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਵ ਨਿਰਯਾਦੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਾਨੁਭਵਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰਾ ਅਨਤ੍ਥਾ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤੇ ਪਨੇਤੇਤਿ ਏਤੇ ਕਾਮਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਤੇਭੂਮਕਕਮ੍ਮਪਰੂਪਵਾਦਾਦਿਉਪ੍ਪਦ੍ਦਵਪ੍ਪਕਾਰਾ ਆਸਵਾ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਨਯਾਦਿਪਾਲ਼ਿਪ੍ਪਦੇਸੇ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਦੁਵਿਧਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ ਤਿਧਾ ਆਗਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਨਿਰਯਂ ਗਮੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਿਰਯਗਾਮਿਨਿਯਾ।** **ਛਕ੍ਕਨਿਪਾਤੇ**ਤਿ ਛਕ੍ਕਨਿਪਾਤੇ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤੇ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮)। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਆਸਵਾ ਛਧਾ ਆਗਤਾ।

ਸਰਸਭੇਦੋਤਿ ਖਣਿਕਨਿਰੋਧੋ। **ਖੀਣਾਕਾਰੋ**ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਯ ਖੀਣਤਾ। ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਆਸਵਕ੍ਖਯੋ**, ਮਗ੍ਗੋ। ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਨ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ **ਆਸਵਕ੍ਖਯੋ**, ਫਲਂ। ਆਸਵਕ੍ਖਯੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਆਸਵਕ੍ਖਯੋ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੫੭-੫੬੦) ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ, ਤਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਥਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਤਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਆਵਰਨ੍ਤਿ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਵਰਣੀਯਾ।** **ਪੁਰਿਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ। **ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਗਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਸੇਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਿਦ੍ਦਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਝਾਨਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਵਿਯ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਨੇਵ ਕਾਲੇਨ ਪਬੁਜ੍ਝਮਾਨੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਠਪਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋਯੇਵ ਪਬੁਜ੍ਝਤਿ ਨਾਮ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਤਸ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨਾਮ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਮੂਲਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਰਿਹਰਿਯਮਾਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਯਨਂ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਮਾਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ। ਸੋ ਪਨ ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਯਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਪਣ੍ਣਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਅਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭. ਸਤ੍ਤਮੇ ਬ੍ਯਾਬਾਧਨਂ ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਅਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਾਯਾ”**ਤਿ। ਮਗ੍ਗਫਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਪਿ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਾਦਿਸਙ੍ਗਹੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **“ਅਵਾਰਿਤਾਨੇਵਾ”**ਤਿ।

ਅਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਦੇਵਲੋਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਇਤੀਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਪਦੇਹਿ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਹਿਤਤਾਯ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਂ ਵਾਕ੍ਯਾਨਂ ਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਦੀਪਨੇ ਨਿਪਾਤੋ।

ਦੇਵਲੋਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਪਠਮਪਾਪਣਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯. ਨਵਮੇ **ਉਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਸਨਦ੍ਵਾਰਞ੍ਚੇਵ ਭਣ੍ਡਪਸਿਬ੍ਬਕੇ ਚ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ। **ਨਾਧਿਟ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਤਂਤਂਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਯੋਗਂ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ। **ਦਿਵਾਕਾਲੇ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯੇ। **ਅਸ੍ਸਾਮਿਕੋ ਹੋਤਿ** ਤੀਸੁਪਿ ਕਾਲੇਸੁ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਲਾਭਸ੍ਸ ਅਲਭਨਤੋ। ਅਪਤਿਵਾਤਾਬਾਧਂ **ਰਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ**। ਛਾਯੁਦਕਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ **ਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨਂ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਿਕੋਯੇਵ। ਤੇਨਪਿ ਹਿ ਨਵਧਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਆਪਾਦੇਨ੍ਤੇਨ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਹਿਤਾਕਾਰਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾਯ।

ਪਠਮਪਾਪਣਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਦੁਤਿਯਪਾਪਣਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦. ਦਸਮੇ **ਵਿਸਿਟ੍ਠਧੁਰੋ**ਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਧੁਰਸਮ੍ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਞਾਣਵੀਰਿਯਾਯਤ੍ਤਾ ਹਿ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਯੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਉਤ੍ਤਮਧੁਰੋ”**ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਕ੍ਕਾਯਿਕਭਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਕ੍ਕਯੇਤਬ੍ਬਭਣ੍ਡਂ। **ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧਨੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਧਨਵਸੇਨ। **ਵਲ਼ਞ੍ਜਨਕਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਦਾਨੂਪਭੋਗਵਸੇਨ ਵਲ਼ਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਧਨਵਸੇਨ। **ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਭਣ੍ਡੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗੂਪਕਰਣੇਨ। **ਨਿਪਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਪਾਤੇਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਨਗ੍ਗਹੇਨ ਨਿਪਾਤਵੁਤ੍ਤਿਕੇ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤੀ”**ਤਿ।

ਞਾਣਥਾਮੇਨਾਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਥਿਰਭਾਵੇਨ। **ਞਾਣਪਰਕ੍ਕਮੇਨਾ**ਤਿ ਞਾਣਸਹਿਤੇਨ ਵੀਰਿਯੇਨ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥਭੇਦਞ੍ਹਿ ਯੇਨ ਸੁਤੇਨ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤਂ ਸੁਤਂ ਨਾਮ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਏਕਨਿਕਾਯ…ਪੇ॰… ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ”**ਤਿ ਆਹ। **ਆਗਤੋ**ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਸ੍ਵਾਗਤੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਪਗੁਣੋ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ”**ਤਿ। ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਆਗਤਾ ਕੁਸਲਾਦਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੇਪਿ ਓਤਰਨ੍ਤੀਤਿ **“ਧਮ੍ਮਧਰਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਧਰਾ”**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕਭਾਵੇਨ ਵਿਨਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਞ੍ਞੁਤਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। **ਦ੍ਵੇਮਾਤਿਕਾਧਰਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਭਿਕ੍ਖੁਨਿਮਾਤਿਕਾਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇਮਾਤਿਕਾਧਰਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ‘‘ਵਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਾਧਰਾ’’ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ। **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਂ ਕਾਰਣਾਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀ”**ਤਿ। **ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤਿ।

ਨ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਏਵਂ ਦੇਸਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਹਿ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ। **ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਨ ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਭਾਗੇਸੁ ਕਤ੍ਥਚਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਨਯੇਨ

ਦੇਸਨਾਯ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ৱੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਸੀਲੇਨ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਉਪਰਿਮੇਨ ਭਾਗੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਦ੍ৱੀਹਿਪਿ ਭਾਗੇਹਿ ਸੀਲਪਞ੍ਞਾৱਸੇਨ। ਇਧ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤੇ ਉਪਰਿਮੇਨ ਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ৱੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ৱਤ੍ৱਾ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਤਸ੍ਮਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਸ੍ਮਾ ৱਾ ਭਗৱਾ ৱੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯৱਸੇਨ ਪਠਮਂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪৱੇਦੇਤ੍ৱਾ ‘‘ਤਯਿਦਂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਇਮਾਯ ਆਰਦ੍ਧৱੀਰਿਯਤਾਯ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ৱੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਂ ਪৱੇਦੇਤ੍ৱਾ ‘‘ਸ੍ৱਾਯਂ ৱੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ ਇਮਿਨਾ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਭৱਤੀ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪৱੇਦੇਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਦੁਤਿਯਪਾਪਣਿਕਸੁਤ੍ਤৱਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਰਥਕਾਰৱਗ੍ਗৱਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪੁਗ੍ਗਲਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਮਿਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧. ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਰੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਕਾਯਸਕ੍ਖਿਆਦੀਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਅਤਿਵਿਯ ਸੁਨ੍ਦਰਤਰਪਣੀਤਤਰਭਾਵੇਨ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਰੁਚਿਉਪ੍ਪਾਦਕੋ ਕਤਮੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਧੁਰੰ ਅਹੋਸਿ** ਸਦ੍ਧਾਧੁਰੰ ਮਗ੍ਗਵੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਸੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਨ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸੇਸਾਨੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਮਗ੍ਗੋ**ਵਾਤਿ ਤੀਹਿਪਿ ਥੇਰੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਏਵ ਕਥਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸੁਕਰੰ ਏਕੰਸੇਨ ਬ੍ਯਾਕਾਤੁੰ ''ਅਯੰ...ਪੇ॰... ਪਣੀਤਤਰੋ ਚਾ''ਤਿ। **ਭੁਮ੍ਮਨ੍ਤਰੇਨੇਵ ਕਥੇਸਿ** ''ਤੀਸੁਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋਵ ਪਣੀਤਤਰੋ''ਤਿ।

ਸਮਿਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਗਿਲਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਹਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਭਬ੍ਯਾਨਿ। **ਵੁਦ੍ਧਿਕਰਾਨੀ**ਤਿ ਆਰੋਗ੍ਯਾਦਿਵੁਦ੍ਧਿਕਰਾਨਿ। **ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕਿਰਿਯਾਯ ਅਨੁਰੂਪੰ। **ਵਾਤਾਪਮਾਰਰੋਗੇਨਾ**ਤਿ ਵਾਤਰੋਗੇਨ ਚ ਅਪਮਾਰਰੋਗੇਨ ਚ, ਵਾਤਨਿਦਾਨੇਨ ਵਾ ਅਪਮਾਰਰੋਗੇਨ। **ਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਤ੍ਤਗਿਲਾਨੋ**ਤਿ ''ਇਮਿਨਾ ਰੋਗੇਨ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਮਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਨਿਟ੍ਠੰ ਪਤ੍ਤੋ ਗਿਲਾਨੋ। **ਖਿਪਿਤਕੰ** ਨਾਮ ਵਮਥੁਰੋਗੋ। **ਕਚ੍ਛੂ**ਤਿ ਥੁਲ੍ਲਕਚ੍ਛੁਆਬਾਧੋ। **ਤਿਣਪੁਪ੍ਫਕਜਰੋ** ਵਿਸਮਵਾਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਰੋਗੋ। **ਯੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਸੰ ਰੋਗਾਨੰ। **ਪਟਿਜਗ੍ਗਨੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਕਾਰਮਤ੍ਤੇਨ। **ਫਾਸੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਧਿਵੂਪਸਮਨੇਨ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਫਾਸੁਭਾਵੋ। ਬ੍ਯਾਧਿਨਿਦਾਨਸਮੁਟ੍ਠਾਨਜਾਨਨੇਨ **ਪਣ੍ਡਿਤੋ**, ਪਟਿਕਾਰਕਿਰਿਯਾਯ ਯੁਤ੍ਤਕਾਰਿਤਾਯ **ਦਕ੍ਖੋ**, ਉਟ੍ਠਾਨਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਅਨਲਸੋ**।

ਪਦਪਰਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਥਿਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਸ੍ਸ ਅਯੋਗ੍ਗਭਾਵਤੋ। ਅਲਭਨ੍ਤੋਵ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੰ ਸਵਨਾਯ ਓਕ੍ਕਮਤਿ ਨਿਯਾਮੰ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿੰ। **ਯਨ੍ਤਿ**, ਯਤੋ। **ਓਵਾਦੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕਵਤ੍ਤੰ ਓਵਾਦਮਤ੍ਤੰ। ਏਤ੍ਤਕੋਪਿ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਹਿਤਾਵਹੋਤਿ। **ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਵਾਤਿ ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੁਨਿਸ੍ਸਿਤੋਵ ਹੋਤਿ। **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬੋ**ਵ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਸ੍ਸ ਯੋਗ੍ਗਭਾਵਤੋ।

ਗਿਲਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸਙ੍ਖਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩. ਤਤਿਯੇ ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਆਬਾਧਨਤੋ ਬ੍ਯਾਬਾਧੋਵ ਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੰ, ਕਾਯਿਕੰ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖੰ। ਸਹ ਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੰ**। ਤੇਨਾਹ "**ਸਦੁਕ੍ਖ**"ਨ੍ਤਿ। **ਚੇਤਨਾਰਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਚੇਤਨਾਦਿਰਾਸਿੰ। ਚੇਤਨੰ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ "**ਰਾਸਿੰ ਕਰੋਤਿ ਪਿਣ੍ਡੰ ਕਰੋਤੀ**"ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਸਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਦੁਕ੍ਖੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਾਬਾਧੰ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਉਜੁਕੰ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਨਿਟ੍ਠਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖਪਕ੍ਖਿਕਾਵ ਸਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾ ਇਟ੍ਠਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀ, ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾ ਪਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਾਵਸਰਾ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨ ਨਿਰਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਬਹੁਲਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਤਤ੍ਥ ਬਲਵਤਾਯ ਸਾ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਉਪਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹਟੋ** ਵਿਸੇਸੋ ਵਿਯ ਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਯਥਾ ਅਯੋਪਿਣ੍ਡਿਰੋਹਿਨੋ ਵਿਯ ਰੂਪਾਨਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਭਾਗਉਪਮਾ**ਤਿ ਪਟਿਬਿਮ੍ਬਉਪਮਾ।

ਤੇ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਸੁਖਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਮਿਸ੍ਸਕਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਪੀਤਿਮਿਸ੍ਸਕਭਾਵਤੋ। **ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ। ਕਮ੍ਮਸੀਸੇਨ ਫਲਂ ਵਦਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ''ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਆਗਤਂ, ''ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਾ ਫਸ੍ਸਾ ਫੁਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਨ ਵਚਨੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਫਸ੍ਸਾਪਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ **"ਤੀਣਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕਾਨਿ ਕਥਿਤਾਨੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਙ੍ਖਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਬਹੁਕਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਅਵਸ੍ਸਯਂ ਗਤੋ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਸ੍ਸਯੋ ਮਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਸਰਣਗਮਨਕ੍ਕਮੇਨ ਉਪਗਤੋ ਹੋਤਿ। **ਸਤਨ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ। **ਅਗ੍ਗਹਿਤਸਰਣਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਪੁਬ੍ਬਸਰਣਸ੍ਸ। **ਅਕਤਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਨ ਕਤੋ ਸਰਣਗਮਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਯੇਨਾਤਿ ਅਕਤਾਭਿਨਿਵੇਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਾਮਂ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਸਰਣਦਾਯਕੋ ਆਚਰਿਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਦਾਯਕੋਪਿ ਸਰਣਦਾਯਕੋਵ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਨ ਉਪਾਸਕਭਾਵਾਪਾਦਕਵਸੇਨ ਸਰਣਦਾਯਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਇਦਂ ਪਨ ਗਹਿਤਪਬ੍ਬਜ੍ਜਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨਂ। ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਹਿ ਸਵਿਸੇਸਂ ਸਰਣਗਮਨਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਦਾਯਕੋ ਪੁਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਏਤੇ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਦਾਯਕਾਦਯੋ। **ਦੁਵਿਧੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਾਪਕੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਾਪਕੋਤਿ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਕਤਾਭਿਨਿਵੇਸਅਕਤਾਭਿਨਿਵੇਸਵਸੇਨ ਵਾ। **ਉਪਰੀ**ਤਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗਤੋ ਉਪਰਿ। **ਨੇਵ ਸਕ੍ਕੋਤੀ**ਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਕਤਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਸ੍ਸ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਪਤਿਕਾਰਂ ਨਾਮ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ।

ਬਹੁਕਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਵਜਿਰੂਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਅਰੁ**ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਂ ਦੁਟ੍ਠਵਣਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕ-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋਤਿ ਅਰੁਕੂਪਮਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਰੁਕੂਪਮਚਿਤ੍ਤੋ** ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਸ੍ਸਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਸਹਨਤੋ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਇਤ੍ਤਰਕਾਲੋਭਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਮੇਵ ਕਾਲੋ ਞਾਣੋਭਾਸਵਿਰਹੇਨ। **ਲਗਤੀ**ਤਿ ਕੋਧਾਸਙ੍ਗਵਸੇਨ ਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ, ''ਕਿਂ ਵਦਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਚ ਉਪਨਯ੍ਹਨਵਸੇਨ ਲਗਤਿ, ਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਗਵਸੇਨ। **ਕੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਕੁਜ੍ਝਤਿ। **ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਵਿਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। **ਥਦ੍ਧਭਾਵਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ** ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਮੁਦੁਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ। **ਦੁਟ੍ਠਾਰੁਕੋ**ਤਿ ਮਂਸਲੋਹਿਤਾਨਂ ਦੁਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਪਕਤਿਭਾਵਂ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਦੁਟ੍ਠਵਣੋ। ''ਦੁਟ੍ਠਾਰੁਤਾ''ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਤਾਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ।

ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦੁਟ੍ਠਾਰੁਕਸ੍ਸ। **ਸਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਸੁਚਿਵਿਸਨ੍ਦਨਂ। **ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਸ੍ਸ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਕੋਧੇਨ ਉਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਂ ਧੁਮਾਤਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਕੋਧੂਪਾਯਾਸਸ੍ਸ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤੋ। **ਚਣ੍ਡਿਕਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕੁਪਿਤਸ੍ਸ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾਪਿ ਕਿਲੇਸਾ ਤੇਹਿ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂ ਆਪਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਤਥਾਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਪਿ ਕਿਲੇਸਾ ਅਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਞਾਣਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜੂਪਮਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਤੇਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਪਹੀਨਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਵਜਿਰੂਪਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਲ੍ਲੀਯਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਛਾਯਾਯ ਵਿਯ ਵਿਨਾ ਭਾਵਨਾਯ ਨਿਲ੍ਲੀਯਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ ਉਪਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਨੁਦ੍ਦਯਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ। **ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ**

ਵ**ਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ''ਏਤਸ੍ਸ ਸੀਲੇਨ ਅਭਿਵੁਦ੍ਧਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਉਪਕਾਰਤ੍ਥਂ ਉਪਸੇਵਨਾਦਿ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਨ ਪਟਿਹਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ''ਅਪੇਹਿ, ਕਿਂ ਏਤੇਨਾ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਾਭਾਵਤੋ ਪਿਯਸੀਲਤ੍ਤਾ ਨ ਪਟਿਹਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤਿ। **ਫਾਸੁ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਹਿ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਸੁ ਏਕੇਨ ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੇ ਕਥਿਤੇ ਇਤਰੋ ਅਨੁਮੋਦਤਿ। ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਕਥਾ ਫਾਸੁ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਨੀ ਚ। ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇ ਸਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੀਲਕਥਾ ਦੁਕ੍ਕਥਾ, ਨੇਵ ਸੀਲਕਥਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਵਤ੍ਤਿਨੀ। ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਹਿ ਸੀਲਕਥਾ ਅਫਾਸੁ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੀਲਕਥਾਯ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਕਥਾਸੁਪਿ ਅਤਿਦਿਸਤਿ "**ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਕਥਾਸੁਪਿ ਏਸੇ**ਵ **ਨਯੋ**"ਤਿ। ਦ੍ਵੇ ਹਿ ਸਮਾਧਿਲਾਭਿਨੋ ਸਮਾਧਿਕਥਂ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਦਿਵਸਂ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੋਧੇਤਬ੍ਬੇ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬੇ ਚ ਅਧਿਕਸੀਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਨੁਪਕਾਰਧਮ੍ਮੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਸੇਵਨੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਸਪ੍ਪਾਯੇ**"ਤਿਆਦਿ। ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਨੁਪਕਾਰਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਅਨਾਚਾਰਾਗੋਚਰਾਦਯੋ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਉਪਕਾਰਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ**ਤਿ ਤਂਤਂਸਿਕ੍ਖਾਕੋਟ੍ਠਾਸਪਦਟ੍ਠਾਨੇ। **ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਭਿਨ੍ਨਂ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨਾਮ। **ਖਾਰਪਰਿਸ੍ਸਾ**ਵ**ਨੇ**ਤਿ ਰਜਕਾਨਂ ਊਸਖਾਰਾਦਿਖਾਰਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨਪਟੇ। **ਹਾਯਤੀ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਨਾ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। **ਸੇਟ੍ਠਂ ਪੁਗ੍ਗਲ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਸੇਟ੍ਠਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ।

ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿ-ਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ''ਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ''ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਭਵਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਪਾਪਕੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਲਾਮਕਭਾਵੇਨ ਕਥੇਤਬ੍ਬਸਦ੍ਦੋ। **ਗੂਥਕੂਪੋ** ਵ**ਿਯ ਦੁਸ੍ਸੀਲ**ਜਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਗੂਥਸਦਿਸਤ੍ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵ**ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਵਚਨਂ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ''ਗੂਥਕੂਪੋ ਵਿਯ ਦੁਸ੍ਸੀਲ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। **ਸੁਚਿਮਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਾਚਾਰਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸੁਚਿਮਿਤ੍ਤੋ। ਸਹ ਅਯਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਹਾਯਾ**ਤਿ ਆਹ "**ਸਹਗਾਮਿਨੋ**"ਤਿ।

ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਗੂਥਭਾਣੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਗੂਥਭਾਣੀ**ਤਿ ਗੂਥਸਦਿਸਵਚਨਤ੍ਤਾ ਗੂਥਭਾਣੀ। ਯਥਾ ਹਿ ਗੂਥਂ ਨਾਮ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ। **ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਸੁਚਿਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਗੂਥਂ ਵਿਯ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਵਾਯਨਕਥਂ। **ਪੁਪ੍ਫਭਾਣੀ**ਤਿ ਸੁਪੁਪ੍ਫਸਦਿਸਵਚਨਤ੍ਤਾ ਪੁਪ੍ਫਭਾਣੀ । ਯਥਾ ਹਿ ਫੁਲ੍ਲਾਨਿ ਵਸ੍ਸਿਕਾਨਿ ਵਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਵਾ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਇਟ੍ਠਾਨਿ ਕਨ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਇਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ ਕਨ੍ਤਂ। **ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ** ਵ**ਿਯਾ**ਤਿ ਚਮ੍ਪਕਸੁਮਨਾਦਿਸੁਗਨ੍ਧਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਵਿਯ। **ਸੁਗਨ੍ਧਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਚਿਗਨ੍ਧਵਾਯਨਕਥਂ ਕਿਲੇਸਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਾਭਾਵਤੋ। **ਮਧੁਭਾਣੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਮੁਦੁਭਾਣੀ''ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ਮਧੁਰਵਚਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਚਤੁਮਧੁਰਂ ਨਾਮ ਮਧੁਰਂ ਪਣੀਤਂ, ਏਵਮੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਮਧੁਰਂ ਹੋਤਿ। **ਮਧੁਰਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਕਣ੍ਣਸੁਖਤਾਯ ਪੇਮਨੀਯਤਾਯ ਚ ਸਦ੍ਦਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਮਧੁਰਸਭਾਵਕਥਂ।

ਅਤ੍ਤਹੇਤੁ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਚ੍ਛੇਦਨਹਰਣਹੇਤੁ। **ਪਰਹੇਤੁ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਤ੍ਤਨੋ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ।

''ਨੇਲਙ੍ਗੋਤਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੀਲਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ **ਸੁਤ੍ਤੇ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੭) ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਸੀਲੰ ਵਿਯਾ**"ਤਿ। **ਪੂਰੇ**ਤਿ ਗੁਣਾਨੰ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯੰ। **ਸੁਕੁਮਾਰਾ**ਤਿ ਅਫਰੁਸਤਾਯ ਮੁਦੁਕਾ ਕੋਮਲਾ। **ਪੁਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪੁਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਿਵਾਚਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ''ਗਾਮੋ ਆਗਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਗਰਵਾਸੀਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਮਨੰ ਅਪ੍ਪਾਯਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ **ਮਨਾਪਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਚਿਤ੍ਤਵੁਦ੍ਧਿਕਰਾ**"ਤਿ।

ਗੂਥਭਾਣੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਅਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯. ਨਵਮੇ **ਅਨ੍ਧੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਾਲ਼ਿਪਦੇਸੁ ਪਠਮੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਭੋਗਸੰਹਰਣਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨੋ ਚ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥਸਾਧਨਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨੋ ਚ ਅਭਾਵਾ ''ਅਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਤਿਯੋਪਿ, ਤਤਿਯੋ ਪਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਭਾਵਾ ''ਦ੍ਵਿਚਕ੍ਖੁ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਆਯਕੋਸਲ੍ਲਭੂਤਾ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁ। ਤੇਨਾਹ "**ਫਾਤਿੰ ਕਰੇਯ੍ਯਾ**"ਤਿ। **ਅਧਮੁਤ੍ਤਮੇ**ਤਿ ਅਧਮੇ ਚੇਵ ਉਤ੍ਤਮੇ ਚ। **ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਵਸੇਨ। **ਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਹਾਯਕੇਹਿ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ। **ਕਣ੍ਹਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬੇਹਿ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ।

ਤਥਾਜਾਤਿਕਾਤਿ ਯਾਦਿਸੇਹਿ ਸਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਰਿਜਨਸਞ੍ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਬਨ੍ਧਵਗ੍ਗੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਤਾਦਿਸਾ ਭੋਗਾਪਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ। **ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਨ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਪਣਦ੍ਧਿਕਯਾਚਕਾਨੰ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਉਭਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਉਭਯਸ੍ਮਿੰ ਲੋਕੇ, ਉਭਯਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਇਧਲੋਕੇ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਉਭਯੇਨਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਕਥ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਯਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਠਾਨੇ। **ਨ ਸੋਚਤੀ**ਤਿ ਸੋਕਹੇਤੂਨੰ ਤਤ੍ਥ ਅਭਾਵਤੋ ਨ ਸੋਚਤਿ।

ਅਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਅਵਕੁਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦. ਦਸਮੇ **ਅਵਕੁਜ੍ਜਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਪਞ੍ਞੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਧੋਮੁਖਪਞ੍ਞੋ**"ਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਪਟ੍ਠਪਨਾ**ਤਿ ਪਠਮਾਰਮ੍ਭੋ। **ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨੰ। **ਅਪ੍ਪਨਾ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾਪਨੰ। ਅਨੇਕੇ ਵਾ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਯੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। **ਸਮਾਧਿ** ਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਤਦਤ੍ਥੋਪਾਦਕਸਮਾਧਿ ਤਸ੍ਸ ਆਦੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਦਾਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਤਸ੍ਸ ਮੂਲਭਾਵੇਨ ਏਕਦੇਸਤ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗੋ।

ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਾਰਿਪੂਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦੇਸਿਤਨਿਯਾਮੇਨੇਵ ਸਿਦ੍ਧਾ, ਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਨੂਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿ, "**ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਠਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਜ੍ਜਟ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬੰ ਅਨਾਕੁਲੰ। **ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਰਹਿਤੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ ਕਤ੍ਵਾ।

ਆਕਿਣ੍ਣਾਨੀਤਿ ਆਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ਸੰਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੀ**"ਤਿ। **ਉਚ੍ਛਙ੍ਗੇ ਵਿਯ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਸਦਿਸਪਞ੍ਞਤਾਯ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਪਞ੍ਞੋ। ਏਵੰ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ,

ਤਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਚਿਰਟ੍ਠਾਨਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵੁੱਤੰ। ਯਥਾ ਚ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਸਦਿਸਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਏਵੰ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਕੁਮ੍ਭਸਦਿਸਾ ਪਞ੍ਞਾ ਏਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਸੰਵਿਦਹਨਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ''ਏਵੰ ਕਤੇ ਇਦੰ ਨਾਮ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਤੰਤੰਅਤ੍ਥਕਿਚ੍ਚੰ ਸੰਵਿਧਾਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਵਿਚਾਰਣਪਞ੍ਞਾਯ ਰਹਿਤੋ। **ਸੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਸੇਟ੍ਠੋ ਪਾਸੰਸੋ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਆਦਿਕੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ।

ਅਵਕੁਜ੍ਜਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੁਗ੍ਗਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਦੇਵਦੂਤਵੱਗੋ

੧. ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧. ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਨੀ**ਤਿ ਸਸੇਟ੍ਠਕਾਨਿ। **ਯੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਕੁਲਾਨਂ। **ਪੁਤ੍ਤਾ**ਨਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤੇਹਿ। ਪੂਜਿਤਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ ਹਿ ਇਦਂ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਆਹਾਰਾਦਿਨਾ। **ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਤਾ ਗੋਪਿਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਕਾਲਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਦਾਨੇਨ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚ ਕਰਣੇਨ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਤਾ ਚੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਤ੍ਥਪ੍ਪਹਰਣੇਨ ਗੋਪਿਤਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦਿਭਾਵਸਾਧਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਗੁਣਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਲੋਕੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਆਚਰਿਯੋ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਪੁਤ੍ਤਕਂ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਨੇਸਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦਿਭਾਵਸਾਧਨਤ੍ਥਂ ''ਬਹੁਕਾਰਾ''ਤਿ, ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਤੇਸਂ ਬਹੁਕਾਰਤਂ ਨਾਨਾਕਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਆਪਾਦਕਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਹਿ ਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਆਪਾਦਕਾ, ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਪੋਸਕਾ, ਆਚਾਰਸਮਾਚਾਰਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਕਾ ਸਕਲਸ੍ਸਪਿ ਇਮਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤਾਰੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਂ ਤਾਵ ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੁ, ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਤਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਮੇਵ ਵਜ੍ਜਨੀਯਭਾਵਜਾਨਾਪਨਤ੍ਥਂ।

ਅਵਿਜਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਾਸਂ ਭਾਵਨਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਵਿਜਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾ। **ਲੋਭਨੀਯਵਯਸ੍ਮਿਂ** ਪਠਮਯੋਬ੍ਬਨੇ ਅਤਿਵਿਯ ਮੁਦੁਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **ਸਤਵਿਹਤ**ਗ੍ਗਹਣਂ। **ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਂ। **ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਵਤ੍ତਿਤੇਹਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ।

ਥਰੁਸਿਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਅਸਿਸਤ੍ਤਿਕੁਨ੍ਤਕਲਾਪਾਦਿਆਯੁਧਸਿਪ੍ਪਂ। **ਮੁਦ੍ਦਾਗਣਨਾ**ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲਿਸਂਕੋਚਨਾਦਿਨਾ ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾਯ ਗਣਨਾ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਾਣਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਪਚ੍ਛਾਚਰਿਯਾ ਨਾਮ** ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਗ੍ਗਹਿਤਗਹਟ੍ਠਵਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਯਥਾਸਕਂ ਹਤ੍ਥਾਚਰਿਯਾਦੀਨਂ ਸਿਪ੍ਪਗ੍ਗਾਹਾਪਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਆਚਰਿਯਾ ਨਾਮਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਆਨੀਯ ਹੁਤਂ **ਆਹੁਤਂ**। ਪਕਾਰੇਹਿ ਹੁਤਂ **ਪਾਹੁਤਂ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ।

ਨਮੋ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸਾਯਂ ਪਾਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਇਦਂ ਮਯ੍ਹਂ ਉਤ੍ਤਮਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਨਮਕ੍ਕਾਰਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਤਾਯ ਨਂ ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚਰਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਅਥ ਵਾ **ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਭਰਣਕਿਚ੍ਚਕਰਣਕੁਲਵਂਸਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਾਦਿਨਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਉਪਟ੍ਠਾਨੇਨ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਪਞ੍ਚਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਦਿਸਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ – 'ਭਤੋ ਨੇਸਂ ਭਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਿਚ੍ਚਂ ਨੇਸਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕੁਲਵਂਸਂ ਠਪੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਦਾਯਜ੍ਜਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਾਮਿ, ਅਥ ਵਾ ਪਨ ਪੇਤਾਨਂ ਕਾਲਕਤਾਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਅਨੁਪ੍ਪਦਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਦਿਸਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਪਾਪਾ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਕਲ੍ਯਾਣੇ ਨਿਵੇਸੇਨ੍ਤਿ, ਸਿਪ੍ਪਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਪਤਿਰੂਪੇਨ ਦਾਰੇਨ ਸਂਯੋਜੇਨ੍ਤਿ, ਸਮਯੇ ਦਾਯਜ੍ਜਂ ਨਿਯ੍ਯਾਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੭)।

ਅਪਿਚ ਯੋ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਤੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇ ਕਤ੍ਵਾ ਸੀਲੇਸੁ ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਵਾ ਨਿਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਤਿ, ਅਯਂ ਮਾਤਾਪਿਤੁਪਟ੍ਠਾਕਾਨਂ ਅਗ੍ਗੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਾ ਪਨਾਯਂ ਪਾਰਿਚਰਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਭਯਲੋਕਹਿਤਸੁਖਾਵਹਾਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਧੇਵ ਨਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ, ਪੇਚ੍ਚ ਸਗ੍ਗੇ ਪਮੋਦਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਸਂਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਸਗ੍ਗਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪੂਰੇਤੀ''ਤਿ ਇਧੇਵ ਨਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ। **ਆਮੋਦਤਿ** ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮੋਦਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਪਮੋਦਤਿ** ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਮੋਦਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ।

ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਆਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਤਥਾਜਾਤਿਕੋ**ਤਿ ਤਥਾਸਭਾਵੋ। **ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਲਾਭੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯ ਅਧਿਗਮੋ। ਰੂਪਮੇਵ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ **ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤੰ**। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। **ਪੁਗ੍ਗਲਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਭਿਨਿਵੇਸਨਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। **ਧਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਖਾਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ''ਸਿਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਥੇਰੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਭਗਵਾ ''ਸਿਯਾ''ਤਿ ਅਵੋਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਮਾਧਿਪ੍ਪਟਿਲਾਭੰ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਸੋ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਨ੍ਤੰ ਪਣੀਤਨ੍ਤਿ ਚ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਧਾਨਨ੍ਦਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਅਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਅਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ। **ਦਿਵਸਮ੍ਪੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਨ੍ਤਪਣੀਤਾਦਿਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਟ੍ਠਵਿਧੇ**ਤਿ ''ਸਨ੍ਤੰ ਪਣੀਤੰ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਅਟ੍ਠਵਿਧੇ ਆਭੋਗਸਵ੍ਹਿਤੇ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੇ। ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤੰ ਭੁਮ੍ਮੰ। **ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ...ਪੇ॰... ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੇ**ਵਾਤਿ ''ਇਧਾਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵੰ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਆਗਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਦੇਸੇ ਏਕੋਪਿ ਆਭੋਗਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ ਚੇਪਿ ਸਬ੍ਬੇ ਅਟ੍ਠਪਿ ਆਭੋਗਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੇਵ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਤੰ ਅਤ੍ਥਾਵਹਤ੍ਤਾ।

ਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸਹਿਤੇਨ ਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਪਰਾਨਿ ਚ ਓਪਰਾਨਿ ਚ** ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ। **ਸਨ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਤਾਯ। **ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਧੂਮਵਿਰਹਿਤੋ**ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿ ਏਵ ਸਨ੍ਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਧੂਮੋ, ਤੇਨ ਵਿਰਹਿਤੋ। **ਅਨੀਘੋ**ਤਿ ਅਪਾਪੋ। **ਜਾਤਿਜਰਾਗਹਣੇਨੇਵ ਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਤਬ੍ਭਾਵਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਆਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩. ਤਤਿਯੇ, ''ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਮਯਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਦੇਸਿਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਤਾਦਿਸੇਨਪਿ ਨ ਸੁਕਰੰ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਵ ਵਦਨ੍ਤੋ ਥੇਰਸ੍ਸ ਞਾਣੰ ਸਬ੍ਬਮਤਿਕ੍ਕਮੰ। **ਅਞ੍ਞਾਤਾਰੋ ਚ ਦੁਲ੍ਲਭਾ**ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤੋਗਧੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਤੇਨਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਯ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸਮ੍ਮਾਤਿ ਹੇਤੁਨਾ ਕਾਰਣੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਪਾਯੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਮਾਨਾਭਿਸਮਯਾ**ਤਿ ਮਾਨਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯਾ। ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯੋਤਿ ਚ ਦਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯੋਤਿ ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਮਾਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਸਮ੍ਮੋਹਪ੍ਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯੋ। ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠੋ ਪਨ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯੋ ਚ। ਦਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯੇਨ ਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਮੇਵ ਪਹੀਯਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਵਿਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਸਤ੍ਤਾਨੰ ਜੀਵਿਤੰ ਵਿਯ ਅਯਮਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯੋ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਕਤ੍ਤਾ ''ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯੇਨ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯੇ ਹਿ ਗਹਿਤੇ ਦਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯੋ ਗਹਿਤੋਵ ਹੋਤਿ।

ਅਨ੍ਤਮਕਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਮਾਨਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਯੇ ਇਮੇ ''ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਜੀਰਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੭੮), ਹਰਿਤਨ੍ਤੰ ਵਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੪) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਅਨ੍ਤਿਮਮਰਿਯਾਦਨ੍ਤੋ ਚ ''ਅਨ੍ਤਮਿਦੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜੀਵਿਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੦; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੧) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਲਾਮਕਨ੍ਤੋ ਚ ''ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੩) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਕੋਟ੍ਠਾਸਨ੍ਤੋ ਚ ''ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਖਯਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਕੋਟ੍ਠਾਸਨ੍ਤੋ ਚਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਨ੍ਤਾ, ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਦੁੰ

ਚਤੁੱਕੋਟਿਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਨੁਮਕਾਸਿ, ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਪਰਿਵਟੁਮੰ ਅਕਾਸਿ, ਅਨੁਮਸਮੁਦਯਮੱਤਾਵਸੇਸੰ ਦੁਕ੍ਖਮਕਾਸੀਤਿ ਵੁੱਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨੁਮਕਾਸੀ**"ਤਿ।

ਨਨੁ ਚ ''ਪਹਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਗਤੰ? ਇਧ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਰਹੱਤਫਲੰ ਵੁੱਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨਾਯੰ ਵਣ੍ਣਨਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਆਹ "**ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤੱਥ ਤਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਆਗਤਾਨੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਪਹਾਨੰ ਵੂਪਸਮੰ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸੱਗ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ (ਚੂਲਨਿ॰ ੭੫ ਉਦਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ) ਪਦਾਨਿ ਆਗਤਾਨਿ।

ਧਮ੍ਮਤਕ੍ਕਪੁਰੇਜਵਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਚਤੁੱਥਜ੍ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਠਤ੍ਵਾ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਵਿਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਤੰ ਅਰਹੱਤਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਵਦਤਿ। ਅਰਹੱਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹਿ ਮੱਗਸਮ੍ਪਯੁੱਤਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸਙ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮਤਕ੍ਕੋ ਪੁਰੇਜਵੋ ਹੋਤਿ।

ਸਾਰਿਪੁੱਤਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਨਿਦਾਨਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪. ਚਤੁੱਥੇ **ਪਿਣ੍ਡਕਰਣੱਥਾਯਾ**ਤਿ ਆਯੂਹਨਵਸੇਨ ਰਾਸਿਕਰਣੱਥਾਯ। **ਅਭਿਨ੍ਨਾਨੀ**ਤਿ ਏਕਦੇਸੇਨਪਿ ਅਖਣ੍ਡਿਤਾਨਿ। ਭਿਨ੍ਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਬੀਜੰ ਬੀਜਕਿੱਚਾਯ ਨ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ। **ਅਪੂਤੀਨੀ**ਤਿ ਉਦਕਤੇਮਨੇਨ ਪੂਤਿਭਾਵੰ ਨ ਉਪਗਤਾਨਿ। ਪੂਤਿਬੀਜਞ੍ਹਿ ਬੀਜੱਥਾਯ ਨ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਪੂਤਿਭਾਵੇਨ ਅਬੀਜਤੰ ਅਪ੍ਪੱਤਾਨੀ**"ਤਿ। **ਨ ਵਾਤੇਨ ਨ ਚ ਆਤਪੇਨ ਹਤਾਨੀ**ਤਿ ਵਾਤੇਨ ਚ ਆਤਪੇਨ ਚ ਨ ਹਤਾਨਿ, ਨਿਰੋਜਤੰ ਨ ਪਾਪਿਤਾਨਿ। ਨਿਰੋਜਞ੍ਹਿ ਕਸਟਬੀਜੰ ਬੀਜੱਥਾਯ ਨ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ। **ਸਾਰਾਦਾਨੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਡੁਲਸਾਰਸ੍ਸ ਆਦਾਨਤੋ ਸਾਰਾਦਾਨਿ। ਨਿਸ੍ਸਾਰਞ੍ਹਿ ਬੀਜੰ ਬੀਜੱਥਾਯ ਨ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਗਹਿਤਸਾਰਾਨੀ**"ਤਿ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸਾਰਾਨੀਤਿ ਅੱਥੋ। **ਸਨ੍ਨਿਚਯਭਾਵੇਨ ਸੁਖੰ ਸਯਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਚੱਤਾਰੋ ਮਾਸੇ ਕੋਟ੍ਠਪਕ੍ਖਿੱਤਨਿਯਾਮੇਨੇਵ ਸੁਖਸਯਿਤਾਨਿ।

ਕਮ੍ਮਵਿਭੱਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਭਾਗੋ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ ਵੁੱਚਤਿ ਪੱਚਕ੍ਖਭੂਤੋ ਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅੱਤਭਾਵੋ, ਤੱਥ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਫਲੰ ਕਮ੍ਮੰ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯੰ**। ਪੱਚੁਪਨ੍ਨਭਵਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਫਲੰ ਕਮ੍ਮੰ **ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯੰ। ਅਪਰਪਰਿਯਾਯਵੇਦਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਰਭਵਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਅੱਤਭਾਵਪਰਿਯਾਯੇ ਅੱਤਭਾਵਪਰਿਵੱਤੇ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਫਲੰ ਕਮ੍ਮੰ। ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਅਨਭਿਭੂਤਤਾਯ ਪੱਚਯਵਿਸੇਸੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਵਿਸੇਸਤਾਯ ਚ ਬਲਵਭਾਵਪ੍ਪੱਤਾ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਾਤਿਸਯਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵੱਤਾ ਪਠਮਜਵਨਚੇਤਨਾ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅੱਤਭਾਵੇ ਫਲਦਾਯਿਨੀ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ**। ਸਾ ਹਿ ਵੁੱਤਾਕਾਰੇਨ ਬਲਵਤੀ ਜਵਨਸਨ੍ਤਾਨੇ ਗੁਣਵਿਸੇਸਯੁੱਤੇਸੁ ਉਪਕਾਰਾਨੁਪਕਾਰਵਸਪ੍ਪਵੱਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾਲਾਭੇਨ ਅਪ੍ਪਵਿਪਾਕਤਾਯ ਚ ਪਠਮਜਵਨਚੇਤਨਾ ਇਤਰਦ੍ਵਯੰ ਵਿਯ ਪਵੱਤਸਨ੍ਤਾਨੁਪਰਮਾਪੇਕ੍ਖੰ ਓਕਾਸਲਾਭਾਪੇਕ੍ਖਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਇਧੇਵ ਪੁਪ੍ਫਮੱਤੰ ਵਿਯ ਪਵੱਤਿਵਿਪਾਕਮੱਤੰ ਫਲੰ ਦੇਤਿ। **ਤਥਾ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਦਾਨੰ ਨਾਮ ਉਪਧਿਪ੍ਪਯੋਗਾਦਿਪੱਚਯਨ੍ਤਰਸਮਵਾਯੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਤਦਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅੱਤਭਾਵੇ ਵਿਪਾਕੰ ਦਾਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੰ। **ਅਹੋਸਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੋਸਿ ਏਵ ਕਮ੍ਮੰ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ ਅਹੋਸਿ ਅੱਥਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਚਾਤਿ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਕਮ੍ਮੰ।

ਅੱਥਸਾਧਿਕਾਤਿ ਦਾਨਾਦਿਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅੱਥਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਕਾ। ਕਾ ਪਨ ਸਾਤਿ ਆਹ "**ਸੱਤਮਜਵਨਚੇਤਨਾ**"ਤਿ। ਸਾ ਹਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾ ਵੁੱਤਨਯੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਵਿਸੇਸਾ ਪੁਰਿਮਜਵਨਚੇਤਨਾਹਿ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਾ ਚ ਸਮਾਨਾ ਅਨਨ੍ਤਰੱਤਭਾਵੇ ਵਿਪਾਕਦਾਯਿਨੀ **ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ। ਪੁਰਿਮਉਪਮਾਯਯੇਵਾ**ਤਿ ਮਿਗਲੁੱਦਕੋਪਮਾਯਯੇਵ।

ਸਤਿ ਸੰਸਾਰਪ੍ਪਵੱਤਿਯਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਸਤਿ ਸੰਸਾਰਪ੍ਪਵੱਤਿਯੰ ਅਹੋਸਿਕਮ੍ਮਪਕ੍ਖੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਪੱਚਨੋਕਾਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਯੰ ਗਰੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਅਕੁਸਲੰ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੰ, ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਮਹਾਨੁਭਾਵੰ ਕਮ੍ਮੰ। ਕੁਸਲੰ ਵਾ ਹਿ ਹੋਤੁ ਅਕੁਸਲੰ ਵਾ, ਯੰ ਗਰੁਕੰ

ਮਾਤੁਘਾਤਾਦਿਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਮਹਗ੍ਗਤਕਮ੍ਮਂ ਵਾ, ਤਦੇਵ ਪਠਮਂ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇਸੁ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਯਂ ਬਹੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਬਹੁਲਂ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ ਕਤਂ ਸਮਾਸੇਵਿਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇਸੁ ਪਨ ਯਂ ਬਹੁਲਂ ਹੋਤੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਯਦਾਸਨ੍ਨਂ ਨਾਮ** ਮਰਣਕਾਲੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਆਸਨ੍ਨਕਾਲੇ ਕਤੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ “**ਯਂ ਪਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇਸੁ ਆਸਨ੍ਨਮਰਣੇ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤੁਂ।

ਤੇਸਂ ਅਭਾਵੇਤਿ ਤੇਸਂ ਯਂਗਰੁਕਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਅਭਾਵੇ। **ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਿਪਾਕਂ ਦੇਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਜਨਕਵਸੇਨ ਵਿਪਾਕਂ ਦੇਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਜਨਕਵਸੇਨ ਹਿ ਗਰੁਕਾਦਿਕਮ੍ਮਚਤੁਕ੍ਕਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਗਰੁਕਂ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ, ਗਰੁਕੇ ਅਸਤਿ ਬਹੁਲੀਕਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਯਦਾਸਨ੍ਨਂ , ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ‘‘ਕਟਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਨਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਮਜਾਤੀਸੁ ਕਤਕਮ੍ਮਂ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ। ਬਹੁਲਾਸਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਕਤੇਸੁ ਚ ਬਲਾਬਲਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਾਪਤੋ ਪਾਪਨ੍ਤਰਂ ਕਲ੍ਯਾਣਞ੍ਚ, ਕਲ੍ਯਾਣਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਨ੍ਤਰਂ ਪਾਪਞ੍ਚ ਬਹੁਲੀਕਤਂ। ਤਤੋ ਮਹਤ੍ਤੋਵ ਪੁਬ੍ਬਕਤਾਦਿ ਅਪ੍ਪਞ੍ਚ ਬਹੁਲਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਜਨਨਤੋ, ਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾਯ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸੇਸਸ੍ਸ ਵਾ ਅਪਰਪਰਿਯਾਯਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਤਾਯ ਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਪਰਿਣਾਮਵਿਸੇਸਤੋਤਿ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਆਯੂਹਿਤਫਲਂ ਪਠਮਂ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ। **ਮਹਾਨਾਰਦਕਸ੍ਸਪਜਾਤਕੇ** (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੧੧੫੩ ਆਦਯੋ) ਵਿਦੇਹਰਞ੍ਞੋ ਸੇਨਾਪਤਿ ਅਲਾਤੋ, ਬੀਜਕੋ ਦਾਸੋ, ਰਾਜਕਞ੍ਞਾ ਰੁਚਾ ਚ ਏਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ‘‘ਤਤ੍ਰਾਨਨ੍ਦ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਇਧ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ...ਪੇ॰... ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾਸ੍ਸ ਤਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯਂ, ਪਚ੍ਛਾ ਵਾਸ੍ਸ ਤਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯਂ, ਮਰਣਕਾਲੇ ਵਾਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾ, ਤੇਨ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ –

ਆਦਿ । ਸਬ੍ਬਂ **ਮਹਾਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੩) ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਿਂ ਬਹੁਨਾ। ਯਂ ਤਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਮਹਾਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਞਾਣਂ, ਤਸ੍ਸੇਵਾਯਂ ਵਿਸਯੋ, ਯਦਿਦਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤੇਨ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਿਪਾਕਤਾ ਸਮਤ੍ਥੀਯਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਜਨਕਾਦਿਕਮ੍ਮਚਤੁਕ੍ਕਂ ਵਿਭਜਨ੍ਤੋ “**ਜਨਕਂ ਨਾਮਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਨ ਜਨੇਤੀ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਪਾਕਂ ਨ ਜਨੇਤਿ। ਪਠਮਨਯੇ ਜਨਕਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਪਾਕਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਪਾਕਦਾਯਕਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ “**ਅਪਰੇ ਨਯੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਦਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਪਾਕਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ **ਜਨਕਂ**। ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਨਾਮਰੂਪਪ੍ਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾ ਚਿਰਤਰਂ ਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਂ **ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਂ**। ਤੇਨਾਹ “**ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਤਿ, ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀ**”ਤਿ। **ਉਪਪੀਲ਼ਕਂ** ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਸਣਿਕਂ ਸਣਿਕਂ ਹਾਪੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਪੀਲ਼ੇਤਿ ਬਾਧੇਤਿ, ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਨ ਦੇਤੀ**”ਤਿ।

ਵਾਤਕਾਲ਼ਕੋ ਮਹਲ੍ਲਕੋ ਚੋਰੇ ਘਾਤੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਸੋ ਕਿਰ ਮਹਲ੍ਲਕਕਾਲੇ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਵਾਰੇ ਪਹਰਨ੍ਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਕਿਲਮੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ। **ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਓਰਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ । **ਤਰੁਣਵਚ੍ਛਾਯ ਗਾਵਿਯਾ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯਂ ਪਾਪਿਤੋ**ਤਿ ਏਕਾ ਕਿਰ ਯਕ੍ਖਿਨੀ ਧੇਨੁਵੇਸੇਨ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਰੇ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰੇਸਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਗਰੇ ਭਵੋ **ਨਾਗਰਿਯੋ**।

ਘਾਤੇਤ੍ਵਾਤਿ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਂ ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਪ੍ਪਟਿਬਾਹਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਓਕਾਸਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਕਰੋਤੀ**”ਤਿ। ਵਿਪਚ੍ਚਨਾਯ ਕਤੋਕਾਸਂ ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਪਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਏਵਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਕਤੇ ਓਕਾਸੇ ਤਂ ਵਿਪਾਕਂ**

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"ਤਿ। ਉਪਪੀਲ਼ਕੰ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੰ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਨ ਸਯੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕੰ ਦੇਤਿ। ਉਪਘਾਤਕੰ ਪਨ ਦੁਬ੍ਬਲਕਮ੍ਮੰ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸੰ ਵਿਸੇਸੋ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਬਹ੍ਵਾਬਾਧਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯੂਪਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਨ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਵਿਬਾਧਕੰ ਉਪਪੀਲ਼ਕੰ, ਤਥਾ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸੇਵ ਉਪਚ੍ਛੇਦਕੰ। ਉਪਘਾਤਕਕਮ੍ਮੰ ਪਨ ਉਪਘਾਤੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਓਕਾਸਕਰਣੇਨ ਵਿਪਚ੍ਚਨੇ ਸਤਿ ਜਨਕਮੇਵ ਸਿਯਾ। ਜਨਕਾਦਿਭਾਵੋ ਨਾਮ ਵਿਪਾਕੰ ਪਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਕਮ੍ਮੰ ਪਤੀਤਿ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸੇਵ ਉਪਘਾਤਕਤਾ ਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਵੀਮੰਸਿਤਬ੍ਬੰ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਮ੍ਮੇ ਕਤੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚ ਵਿਪਾਕਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਤੰ **ਜਨਕੰ**। ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਕਤੇ ਅਞ੍ਞੇਨ ਜਨਿਤਸ੍ਸ ਇਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਾ ਫਲਸ੍ਸ ਵਿਬਾਧਕਵਿਚ੍ਛੇਦਕਪਚ੍ਚਯਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਬ੍ਰੂਹਨਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਜਨਕਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਨੁਰੂਪੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਚਿਰਤਰਪ੍ਪਬਨ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਤੰ **ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕੰ**। ਜਨਕੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੰ ਕੁਸਲਫਲੰ ਵਾ ਅਕੁਸਲਫਲੰ ਵਾ ਯੇਨ ਪਚ੍ਚਨੀਕਭੂਤੇਨ ਰੋਗਧਾਤੁਵਿਸਮਤਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਵਿਬਾਧਯਤਿ, ਤੰ **ਉਪਪੀਲ਼ਕੰ**। ਯੇਨ ਪਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਜਨਕਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵਸੇਨ ਚਿਰਤਰਪ੍ਪਬਨ੍ਧਾਰਹਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨੰ ਫਲੰ ਵਿਚ੍ਛੇਦਕਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਹਞ੍ਞਤਿ ਵਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ **ਉਪਘਾਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਾਰੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਭਾਵੰ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਮਾਗਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਦੀਘਾਯੁਕਤਾਸੰਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਅਕੁਸਲਭਾਵੰ ਬਹ੍ਵਾਬਾਧਅਪ੍ਪਾਯੁਕਤਾਸੰਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ **ਚੂਲ਼ਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੨੯੦) –

> ''ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਹਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ – ਉਪਪੀਲ਼ਕੰ, ਉਪਚ੍ਛੇਦਕੰ, ਜਨਕੰ, ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਨ੍ਤਿ। ਬਲਵਕਮ੍ਮੇਨ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਪਵਤ੍ਤੇ ਉਪਪੀਲ਼ਕੰ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਵੰ ਵਦਤਿ ਨਾਮ 'ਸਚਾਹੰ ਪਠਮਤਰੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯੰ, ਨ ਤੇ ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੁੰ ਦਦੇਯ੍ਯੰ, ਚਤੂਸੁਯੇਵ ਤੰ ਅਪਾਯੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪੇਯ੍ਯੰ। ਹੋਤੁ, ਤ੍ਵੰ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤ, ਅਹੰ ਉਪਪੀਲ਼ਕਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ ਤੰ ਪੀਲ਼ੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਜੰ ਨਿਯੂਸੰ ਕਸਟੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤੰ ਤਾਦਿਸੰ ਕਰੋਤਿ। ਕਿੰ ਕਰੋਤਿ? ਪਰਿਸ੍ਸਯੰ ਉਪਨੇਤਿ, ਭੋਗੇ ਵਿਨਾਸੇਤਿ।
>
> ''ਤਤ੍ਥ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਯੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਾਤੁ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਵਾ ਸੁਖੰ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਮਾਤਾਪਿਤੂਨੰ ਪੀਲ਼ਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵੰ ਪਰਿਸ੍ਸਯੰ ਉਪਨੇਤਿ। ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਪਨ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਗੇਹੇ ਭੋਗਾ ਉਦਕੰ ਪਤ੍ਵਾ ਲੋਣੰ ਵਿਯ ਰਾਜਾਦੀਨੰ ਵਸੇਨ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕੁਮ੍ਭਦੋਹਨਧੇਨੁਯੋ ਖੀਰੰ ਨ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਸੂਰਤਾ ਗੋਣਾ ਚਣ੍ਡਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਾਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਖਞ੍ਜਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਗੋਮਣ੍ਡਲੇ ਰੋਗੋ ਪਤਤਿ, ਦਾਸਾਦਯੋ ਵਚਨੰ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵਾਪਿਤੰ ਸਸ੍ਸੰ ਨ ਜਾਯਤਿ, ਗੇਹਗਤੰ ਗੇਹੇ, ਅਰਞ੍ਞਗਤੰ ਅਰਞ੍ਞੇ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਮਤ੍ਤੰ ਦੁਲ੍ਲਭੰ ਹੋਤਿ, ਗਬ੍ਭਪਰਿਹਾਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਵਿਜਾਤਕਾਲੇ ਮਾਤੁ ਥਞ੍ਞੰ ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਦਾਰਕੋ ਪਰਿਹਾਰੰ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਪੀਲ਼ਿਤੋ ਨਿਰੋਜੋ ਨਿਯੂਸੋ ਕਸਟੋ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਉਪਪੀਲ਼ਕਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ।
>
> ''ਦੀਘਾਯੁਕਕਮ੍ਮੇਨ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦਕਕਮ੍ਮੰ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਯੁੰ ਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਸੋ ਅਟ੍ਠਸਭਗਮਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਰੰ ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਤਮਞ੍ਞੋ ਧਨੁਤੋ ਮੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤੰ ਮੁਗ੍ਗਰੇਨ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਾਤੇਯ੍ਯ, ਏਵੰ ਦੀਘਾਯੁਕਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦਕਕਮ੍ਮੰ ਆਯੁੰ ਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਕਿੰ ਕਰੋਤਿ? ਚੋਰਾਨੰ ਅਟਵਿੰ ਪਵੇਸੇਤਿ, ਵਾਲ਼ਮਚ੍ਛੋਦਕੰ ਓਤਾਰੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਵਾ ਪਨ ਸਪਰਿਸ੍ਸਯਠਾਨੰ ਉਪਨੇਤਿ। ਇਦੰ ਉਪਚ੍ਛੇਦਕਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ। 'ਉਪਘਾਤਕ'ਨ੍ਤਿਪਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮੰ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੰ ਪਨ ਕਮ੍ਮੰ ਜਨਕਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ। ਅਪ੍ਪਭੋਗਕੁਲਾਦੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭੋਗਸਮ੍ਪਦਾਦਿਕਰਣੇਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਕਮ੍ਮੰ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ।

‘‘ਪਰਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮੇਨਪਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਏਤੰ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਵੇਰਤਿਕਮ੍ਮੰ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਤੋ ਏਵੰ ਵਦਤਿ ਨਾਮ ‘ਸਚਾਹੰ ਪਠਮਤਰੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯੰ, ਨ ਤੇ ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੁੰ ਦਦੇਯ੍ਯੰ, ਦੇਵਲੋਕੇਯੇਵ ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪੇਯ੍ਯੰ, ਹੋਤੁ, ਤ੍ਵੰ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤ, ਅਹੰ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੰ ਤੇ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੰ ਕਰੋਤਿ। ਕਿੰ ਕਰੋਤਿ? ਪਰਿਸ੍ਸਯੰ ਨਾਸੇਤਿ, ਭੋਗੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ।

‘‘ਤਤ੍ਥ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਯੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨੰ ਸੁਖਮੇਵ ਸਾਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਯੇਪਿ ਪਕਤਿਯਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਮਨੁਸ੍ਸਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਅਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ । ਏਵੰ ਪਰਿਸ੍ਸਯੰ ਨਾਸੇਤਿ। ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਪਨ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਗੇਹੇ ਭੋਗਾਨੰ ਪਮਾਣੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਨਿਧਿਕੁਮ੍ਭਿਯੋ ਪੁਰਤੋਪਿ ਪਚ੍ਛਤੋਪਿ ਗੇਹੰ ਪਰਿਵਟ੍ਟਮਾਨਾ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ। ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪਰੇਹਿ ਠਪਿਤਧਨਸ੍ਸਪਿ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਧੇਨੁਯੋ ਬਹੁਖੀਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਗੋਣਾ ਸੁਖਸੀਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਪ੍ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਸਸ੍ਸਾਨਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਡ੍ਢਿਯਾ ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ, ਤਾਵਕਾਲਿਕੰ ਵਾ ਦਿਨ੍ਨੰ ਧਨੰ ਅਚੋਦਿਤਾ ਸਯਮੇਵ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਦਾਸਾਦਯੋ ਸੁਬ੍ਬਚਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਦਾਰਕੋ ਗਬ੍ਭਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਰਿਹਾਰੰ ਲਭਤਿ, ਕੋਮਾਰਿਕਵੇਜ੍ਜਾ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਗਹਪਤਿਕੁਲੇ ਜਾਤੋ ਸੇਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਅਮਚ੍ਚਕੁਲਾਦੀਸੁ ਜਾਤੋ ਸੇਨਾਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਲਭਤਿ। ਏਵੰ ਭੋਗੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਸੋ ਅਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਸਭੋਗੋ ਚਿਰੰ ਜੀਵਤਿ। ਇਦੰ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ। ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਕੁਸਲਾਨੇਵ, ਜਨਕੰ ਕੁਸਲਮ੍ਪਿ ਅਕੁਸਲਮ੍ਪਿ, ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕੰ ਕੁਸਲਮੇਵਾ’’ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਵਿਬਾਧੂਪਘਾਤਾ ਨਾਮ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਮ੍ਹਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ‘‘ਦ੍ਵੇ ਅਕੁਸਲਾਨੇਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਪਨ ਨਾਗਾਦੀਨੰ ਇਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਦਿਨ੍ਨਯਾਪਨਕਪੇਤਾਨਞ੍ਚ ਨਰਕਾਦੀਸੁ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨੂਪਪੀਲਨੂਪਘਾਤਕਾਨਿ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਭਾਵੋ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾ ਬਹੂਸੁ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੇਸੁ ਕਤੇਸੁ ਏਕੇਨ ਗਹਿਤਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਇਤਰੇਸੰ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਯਿਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾਪਿ ਸਮਤ੍ਥਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ ਏਕਾਦਸ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਪਾਪਕਾਨਿ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨੀ’’**ਤਿਆਦਿਨਾ **ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲਿੰ** (ਵਿਭੰ॰ ੮੧੦) ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਬਾਲ੍ਹਾਨੀ**ਤਿ ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤਾਨਿ ਨਿਵਾਰਿਤਾਨਿ ਪਟਿਸੇਧਿਤਾਨਿ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਚ **ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਗਤਿ ਦੇਵਲੋਕੋ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ ਚ। **ਗਤਿਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਪਨ੍ਨਗਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਪਾਯਾ। **ਉਪਧਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਮਿਦ੍ਧਿ। **ਉਪਧਿਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਹੀਨਅਤ੍ਤਭਾਵਤਾ। **ਕਾਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੁਰਾਜਸੁਮਨੁਸ੍ਸਕਾਲਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੋ। **ਕਾਲਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੁਰਾਜਦੁਮ੍ਮਨੁਸ੍ਸਕਾਲਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਪਨ੍ਨਕਾਲੋ। **ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਪਯੋਗੋ। **ਪਯੋਗਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਪਯੋਗੋ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਾਲ੍ਹਿਯਾ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਤਤ੍ਥਾ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਾਨੁਭਵਨਾਰਹੇ ਕਮ੍ਮੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਯੇ**ਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਾਨੁਭਵਨਨਿਮਿਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਪਾਪਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤੰ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਪਾਪਕੰ ਕਮ੍ਮੰ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਹਿ ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਾਨੁਭਵਨਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਬਹੁਪਾਪਕਮ੍ਮੰ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਗਤਿਵਿਪਤ੍ਤਿਯੰ ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ। ਯਦਿ ਪਨ ਸੋ ਏਕੇਨ ਕਲ੍ਯਾਣਕਮ੍ਮੇਨ ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਦੇਵੇਸੁ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਤਾਦਿਸੇ ਠਾਨੇ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਵਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਕਨ੍ਤੰ ਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਬਾਲ੍ਹੰ ਨ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ। **ਪਤਿਬਾਹਿਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਬਾਧਿਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਮਿਦ੍ਧਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ। **ਕਿਲਿਟ੍ਠਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਮੇਣ੍ਡਅਸ੍ਸਬਨ੍ਧਕਗੋਪਾਲਕਾਦਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਪਲਾਯਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਆਦਿਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਸਮਾਗਮਕਾਲੇ। **ਲਞ੍ਜੰ ਦੇਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਮੇ ਬਾਧਤੰ ਪਰੇਸੰ ਵਸੇ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦੇਤਿ। **ਚੋਰਿਕਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਬਲਾਦੀਨੰ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਾਲੇ। **ਅਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪੇ**ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਅਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪੇ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮਨਯੇਨ ਸੋਲ਼ਸ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਯੇਨ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੩੪-੨੩੫) ਦ੍ਵਾਦਸ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਅਪਰਾਨਿਪੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਅਤੀਤਭਵੇਸੁ ਕਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤੀਤਭਵੇਸੁਯੇਵ ਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਤੀਤੇ ਆਯੂਹਿਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਪਾਕਵਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਚ੍ਚਨਾਵਸਰਂ ਵਿਪਾਕਵਾਰਂ। ‘‘ਵਿਪਾਕਵਾਰਂ ਲਭਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ **“ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਜਨੇਸੀ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਜਨੇਸੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਦਾਯਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਪਾਕਦਾਯਿਤਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਪਾਕਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਦਾਯਕਂ ਰੂਪਜਨਕਸੀਸੇਨ ਵਦਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤੀਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਚਯਵੇਕਲ੍ਲੇਨ ਅਤੀਤਭਵੇਸੁਯੇਵ ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਞ੍ਚ, ਅਤੀਤੇਯੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਅਪਰਪਰਿਯਾਯਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨਾਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਯਂ ਪਨ ਵਿਪਾਕਵਾਰਂ ਨ ਲਭੀ”**ਤਿਆਦਿ।

ਅਤੀਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਵੇ ਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਪਤ੍ତਿਯਾ ਵਿਪਚ੍ਚਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਯਂ ਪਨ ਅਤੀਤੇ ਆਯੂਹਿਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਤੀਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਿਪਾਕਕਾਲਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਵੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਵਿਪਚ੍ਚਮਾਨਵਿਪਾਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਅਲਦ੍ਧਵਿਪਾਕਵਾਰ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਅਤੀਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤਭਵੇ ਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਪਚ੍ਚਿਤਬ੍ਬਂ ਵਿਪਾਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਯਂ ਪਨ ਅਤੀਤੇ ਆਯੂਹਿਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਤੀਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਿਪਾਕਕਾਲਸ੍ਸ ਚ ਅਨਾਗਤਭਵੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਵਿਪਚ੍ਚਿਤਬ੍ਬਵਿਪਾਕਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਯਂ ਅਨਾਗਤੇ ਵਿਪਾਕਵਾਰਂ ਨ ਲਭਿਸ੍ਸਤੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਅਤੀਤਕਮ੍ਮਂ ਅਤੀਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਾਗਤਵਿਪਾਕਾਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਛਧਾ ਦਸ੍ਸਿਤਂ।

ਇਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਵੇ ਕਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਇਧੇਵ ਵਿਪਚ੍ਚਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਯਂ ਪਨ ਏਤਰਹਿ ਆਯੂਹਿਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਯਂ ਪਨ ਏਤਰਹਿ ਵਿਪਾਕਵਾਰਂ ਨ ਲਭਤੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਵੇਕਲ੍ਲੇਨ ਇਧ ਅਵਿਪਚ੍ਚਮਾਨਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਇਧ ਅਵਿਪਚ੍ਚਮਾਨਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਅਪਰਪਰਿਯਾਯਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਚ ਅਨਾਗਤਭਵੇ ਵਿਪਚ੍ਚਿਤਬ੍ਬਵਿਪਾਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਯਂ ਪਨ ਏਤਰਹਿ ਆਯੂਹਿਤਂ ਅਨਾਗਤੇ ਵਿਪਾਕਵਾਰਂ ਲਭਿਸ੍ਸਤੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਵੇਕਲ੍ਲੇਨ ਅਨਾਗਤਭਵੇ ਅਵਿਪਚ੍ਚਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਅਨਾਗਤਭਵੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਪਰਪਰਿਯਾਯਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਅਵਿਪਚ੍ਚਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਯਂ ਪਨ ਵਿਪਾਕਵਾਰਂ ਨ ਲਭਿਸ੍ਸਤੀ”**ਤਿਆਦਿ।

ਏਵਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਾਗਤਵਿਪਾਕਾਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਨਾਗਤਭਵੇ ਕਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤੇ ਵਿਪਚ੍ਚਿਤਬ੍ਬਵਿਪਾਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਯਂ ਪਨਾਨਾਗਤੇ ਆਯੂਹਿਸ੍ਸਤੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਵੇਕਲ੍ਲੇਨ ਅਵਿਪਚ੍ਚਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਅਨਾਗਤਭਵੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਵਿਪਚ੍ਚਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਯਂ ਪਨ ਵਿਪਾਕਵਾਰਂ ਨ ਲਭਿਸ੍ਸਤੀ”**ਤਿਆਦਿ । ਏਵਂ ਅਨਾਗਤਕਮ੍ਮਂ ਅਨਾਗਤਵਿਪਾਕਾਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਦਸਕਮ੍ਮਾਨਿ ਨਿਗਮੇਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁ ਕਮ੍ਮੇਸੁ ਯਾਨਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਨਯੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ ਸੋਲ਼ਸ ਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਚ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤੇਸੁ ਏਕਾਦਸਵਿਧੇਸੁਯੇਵ ਕਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਅਪਰਪਰਿਯਾਯਵੇਦਨੀਯੇਸੁ ਤੀਸੁਯੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਇਤਿ ਇਮਾਨਿ ਚੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਾਨਾ ਓਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਦਸਸੋਲ਼ਸਪ੍ਪਭੇਦਸਙ੍ਖਾਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਰਿਹਾਪੇਤ੍ਵਾ, ਤੰ ਤੰ ਪਭੇਦੰ ਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਏਕਾਦਸ ਕਮ੍ਮਾਨਿਯੇਵ ਭਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੰਸਭਾਵਾਨੰਯੇਵ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਦ੍ਵਾਦਸਧਾ ਸੋਲ਼ਸਧਾ ਚ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਵਮਾਹ। ਯਸ੍ਮਾ ਏਕਾਦਸਧਾ ਵੁਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਾਨਿ ਵਾ ਸਿਯੁੰ ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਾਨਿ ਵਾ ਅਪਰਪਰਿਯਾਯਵੇਦਨੀਯਾਨਿ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਤੀਣਿਯੇਵ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀ**"ਤਿ।

ਤੇਸੰ ਸਙ੍ਕਮਨੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਤੇਸੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਕਮਨੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਙ੍ਕਮਨੰ ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਾਦਿਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਥਾਠਾਨੇਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ**"ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਾਦਿਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਮੇਵ ਹਿ ਪਠਮਜਵਨਚੇਤਨਾ, ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਮੇਵ ਸਤ੍ਤਮਜਵਨਚੇਤਨਾ, ਮਜ੍ਝੇ ਪਞ੍ਚ ਅਪਰਪਰਿਯਾਯਵੇਦਨੀਯਮੇਵਾਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਸਙ੍ਕਰੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਾਦਿਸਭਾਵੇਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਭਗਵਤਾ – ''ਦਿਟ੍ਠੇ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇ, ਉਪਪਜ੍ਜ ਵਾ, ਅਪਰੇ ਵਾ ਪਰਿਯਾਯੇ''ਤਿ ਤਯੋ ਵਿਕਪ੍ਪਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯੰ ਕਮ੍ਮ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ "**ਦਿਟ੍ਠੇ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇ**"ਤਿ **ਸਤ੍ਥਾ ਨ ਵਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਸਤਿ ਨਿਯਾਮੇ ਨ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਸੰ ਸਙ੍ਕਮਨੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਨਿਯਤਸਭਾਵਾ ਹਿ ਤਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਥਾ ''ਦਿਟ੍ਠੇ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇ''ਤਿਆਦਿਮਵੋਚ।

ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇਤਿ ''ਅਲੋਭੋ ਨਿਦਾਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮੁਦਯਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤੇ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ। **ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਨ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ। **ਤਾਲਵਤ੍ਥੁ ਵਿਯ ਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਤਾਲੇ ਛਿਨ੍ਨੇ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਕਮ੍ਮੇ ਪਹੀਨੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਾਲਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਵਾ ਮਤ੍ਥਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਤਾਲੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਤ੍ਤਫਲਮਕੁਲਸੂਚਿਆਦੀਨੰ ਅਭਾਵਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਸੋ **ਅਵਿਰੁਲ਼੍ਹਿਧਮ੍ਮੋ**। ਏਵੰ ਪਹੀਨਕਮ੍ਮੋ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਮਤ੍ਥਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਾਲੋ ਵਿਯਾ**"ਤਿ। **ਅਨੁਅਭਾਵੰ ਕਤੰ** ਪਚ੍ਛਤੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਤਕਾਲੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਬੀਜਾਨੰ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਕਤਕਾਲੋ ਵਿਯ। **ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਮੂਲਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਕਾਨੰ। ਕਿਲੇਸਾ ਹਿ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਮੂਲਾਨਿ।

ਵੇਦਨੀਯਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਅਞ੍ਞੰ ਵਤ੍ਥੁ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਸੁਗਤਿਸਞ੍ਞਿਤਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨਪਗਤਤ੍ਤਾ ਦੁਗ੍ਗਤਿਯੋ ਏਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸਬ੍ਬਾ ਦੁਗ੍ਗਤਿਯੋ''ਤਿ, ਏਵੰ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਲੋਭੋ ਏਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਲੋਭੰ,** ਲੋਭਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮੰ। ਤਥਾ **ਦੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਲੋਭਦੋਸਸੀਸੇਨ ਲੋਭਜਞ੍ਚ ਦੋਸਜਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠ**"ਨ੍ਤਿ। **ਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਞ੍ਚ ਵਿਵਟ੍ਟਞ੍ਚ।

ਨਿਦਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਹਤ੍ਥਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਆਲ਼ਵਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਲ਼ਵਿਰਟ੍ਠੇ, ਨ ਆਲ਼ਵਿਨਗਰੇ। ਤੇਨਾਹ "**ਆਲ਼ਵਿਯਨ੍ਤਿ ਆਲ਼ਵਿਰਟ੍ਠੇ**"ਤਿ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਯ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਵ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਹਤ੍ਥਤੋ ਹਤ੍ਥੰ ਗਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਆਲ਼ਵਕਸ੍ਸ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੰ, ਤਤੋ ਰਾਜਪੁਰਿਸਾਨੰ ਹਤ੍ਥੰ ਗਤਤ੍ਤਾ।

ਮਾਘਸ੍ਸਾਤਿ ਮਾਘਮਾਸਸ੍ਸ। ਏਵੰ **ਫਗ੍ਗੁਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਖੁਰਨ੍ਨੁਰੇਹਿ ਕਦ੍ਦਮੋ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਕਦ੍ਦਮੋ ਖੁਰਨ੍ਨੁਰੇਹਿ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਚਤੂਹਿ ਦਿਸਾਹਿ ਵਾਯਨ੍ਤੋ ਵਾਤੋ ਵੇਰਮ੍ਭੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਵੇਰਮ੍ਭਵਾਤਸਦਿਸਤ੍ਤਾ।

ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਕਾਯਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯੰ। **ਖੋਭਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਖੋਭਵਸੇਨ ਖੋਭਯਮਾਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਙ੍ਖੋਭੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾ। **ਚੇਤਸਿਕਾ**ਤਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੰ ਖੋਭਯਮਾਨਾ**"ਤਿ। **ਸੋ ਰਾਗੋ**ਤਿ ਤੰਸਦਿਸੋ ਰਾਗੋ। ਭਵਤਿ ਹਿ ਤੰਸਦਿਸੇ ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੋ ਯਥਾ ''ਸਾ ਏਵ ਤਿਤ੍ਤਿਰਿਕਾ, ਤਾਨਿ ਏਵ ਓਸਧਾਨੀ''ਤਿ। ਯਾਦਿਸੋ ਹਿ ਏਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਰਾਗੋ, ਤਾਦਿਸੋ ਏਵ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਰਾਗਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਤਥਾਰੂਪੋ ਰਾਗੋ**"ਤਿਆਦਿ। ਇਚ੍ਛਿਤਾਲਾਭੇਨ ਰਜਨੀਯੇਸੁ ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦੋਸਪਰਿਲ਼ਾਹਾਨੰ ਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਸੀਤਿਭੂਤੋ** ਨਿਬ੍ਬੁਤਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਤ੍ਤਾ। **ਆਸਤ੍ਤਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯੋ** ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਆਸਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ। **ਦਰਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਲ਼ਾਹਜਾਤੰ। **ਚੇਤਸੋ**ਤਿ ਸਾਮਿਵਚਨੰ।

ਹਤ੍ਥਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਦੇਵਦੂਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਦੇਵਦੂਤਾਨੀ**ਤਿ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਦੇਵਦੂਤਾ**"ਤਿ, ਉਭਯਲਿਙ੍ਗੰ ਵਾ ਏਤੰ ਪਦੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨੰ ਕਤੰ। **ਦੇਵੋਤਿ ਮਚ੍ਚੁ**ਤਿ ਅਭਿਭਵਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਾਪਨਤੋ ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ''ਦੇਵੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਦੇਵੋ ਪਕਤਿਸਤ੍ਤੇ ਅਭਿਭਵਤਿ, ਏਵੰ ਮਚ੍ਚੁ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਅਭਿਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੇਵੋ ਵਿਯਾਤਿ ਦੇਵੋ। "**ਤਸ੍ਸ ਦੂਤਾ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿਸ੍ਸ ਦੂਤੇ ਤੇਸੰ ਦੂਤਭਾਵਞ੍ਚ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ "**ਜਿਣ੍ਣਬਜਾਧਿਮਤਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨ ਚੋਦਨਟ੍ਠੇਨ ਦੇਵਸ੍ਸ ਦੂਤਾ ਵਿਯਾਤਿ ਦੇਵਦੂਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਅਹੰ ਅਸੁਕੰ ਪਮਦ੍ਦਿਤੁੰ ਆਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੁਵੰ ਤਸ੍ਸ ਕੇਸੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਹੀ''ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਦੇਵਸ੍ਸ ਆਣਾਕਰਾ ਦੂਤਾ ਵਿਯਾਤਿ ਹਿ ਦੂਤਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਸਦ੍ਧਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਦੇਵਾ ਵਿਯ ਦੂਤਾਤਿ ਦੇਵਦੂਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਦੇਵਾ ਵਿਯ ਦੂਤਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਲਙ੍ਕਤਪ੍ਪਟਿਯਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਬ੍ਬਾਨੁਭਾਵੰ ਆਵਿਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਦੇਵਤਾਯ ਬਜਾਕਰਣਸਦਿਸਮੇਵ ਹੋਤਿ** ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਜਰਾਬਜਾਧਿਮਰਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਖੀਣਾਸਵਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ। ਤੇ ਹਿ ਚਰਿਮਭਵੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨੰ ਜਿਣ੍ਣਾਦਿਭੇਦੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਿਮਭਵਿਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਭਾਵੰ ਉਪਾਦਾਯ ਤਦਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਤੇਹਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਪਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਵੋਹਰਿਤਬ੍ਬਤਾ ਪਰਿਯਾਯਸਿਦ੍ਧਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਦਿਸ੍ਵਾਵਾ**ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵੇਹਿ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾਵ। ਤਤੋਯੇਵ ਹਿ ਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾਨੰ ਦੂਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਕਸ੍ਮਾ ਆਰਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਕੇਵਲੰ ਦੇਵਦੂਤੇ ਏਵ ਸਰੂਪਤੋ ਅਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਦੇਵਾਨੰ ਦੂਤਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨੂਪਾਯਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਦੇਵਦੂਤਾ…ਪੇ॰… ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਦੇਵਦੂਤਾ…ਪੇ॰… ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਦੂਤਾਨੰ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨੂਪਗਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ।

ਏਕਚ੍ਚੇ ਥੇਰਾਤਿ ਅਨ੍ਧਕਾਦਿਕੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਾਦਿਨੋ ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਨੇਰਯਿਕੇ ਨਿਰਯੇ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਨਿਗ੍ਗਨ੍ਤੁੰ ਅਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਿਰਯਪਾਲਾ**। ਅਥ ਵਾ ਨਿਰਯਪਾਲਤਾਯ ਨੇਰਯਿਕਾਨੰ ਨਿਰਯਦੁਕ੍ਖੇਨ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾਯ ਅਲੰ ਸਮਤ੍ਥਾਤਿ **ਨਿਰਯਪਾਲਾ। ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਰਯਪਾਲਾ''ਤਿ ਵਚਨੰ। **ਪਟਿਸੇਧਿਤਮੇਵਾ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਰਯੇਸੁ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਕਾਰਣਿਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** (ਕਥਾ॰ ੮੬੬) ਪਟਿਸੇਧਿਤਮੇਵ। ਯਦਿ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਨਾਮ ਨ ਸਿਯੁੰ, ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾਪਿ ਨ

ਭਵੇਯ੍ਯ। ਸਤਿ ਹਿ ਕਾਰਣਿਕੇ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥਾਹ – ''ਕਿੰ ਪਨੇਤੇ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਨੇਰਯਿਕਾ, ਉਦਾਹੁ ਅਨੇਰਯਿਕਾ''ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ – ਯਦਿ ਤਾਵ ਨੇਰਯਿਕਾ ਨਿਰਯਸੰਵਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਸਯਮ੍ਪਿ ਨਿਰਯਦੁਕ੍ਖੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਨੇਰਯਿਕਾਨੰ ਘਾਤਨਾਯ ਅਸਮਤ੍ਥਾ ਸਿਯੁੰ, ''ਇਮੇ ਨੇਰਯਿਕਾ ਇਮੇ ਨਿਰਯਪਾਲਾ''ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਾਨਞ੍ਚ ਨ ਸਿਯਾ। ਯੇ ਚ ਯੇ ਘਾਤੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਸਮਾਨਰੂਪਬਲਪ੍ਪਮਾਣੇਹਿ ਇਤਰੇਸੰ ਭਯਸਨ੍ਤਾਸਾ ਨ ਸਿਯੁੰ। ਅਥ ਅਨੇਰਯਿਕਾ, ਨੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਕਥੰ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਅਨੇਰਯਿਕਾ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਅਨਿਰਯਗਤਿਸੰਵਤ੍ਤਨਿਯਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ। ਨਿਰਯੂਪਪਤ੍ਤਿਸੰਵਤ੍ਤਨਿਯਕਮ੍ਮਤੋ ਹਿ ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਰਕ੍ਖਸਜਾਤਿਕਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਵਾਦਿਨੋ –

''ਕੋਧਾ ਕੁਰੂਰਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ, ਪਾਪਾਭਿਰੁਚਿਨੋ ਤਥਾ।
ਦੁਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਚ ਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਯਮਰਕ੍ਖਸਾ''ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਯਦੇਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਯਾਤਨਾਦੁਕ੍ਖੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਯ੍ਯੁੰ, ਅਥ ਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਘਾਤੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਤਯਿਦੰ ਅਸਾਰੰ ਨਿਰਯਪਾਲਾਨੰ ਨੇਰਯਿਕਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋ। ਯਦਿਪਿ ਅਨੇਰਯਿਕਾ ਨਿਰਯਪਾਲਾ, ਅਯੋਮਯਾਯ ਪਨ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਾਯ ਸਜੋਤਿਭੂਤਾਯ ਨਿਰਯਭੂਮਿਯਾ ਪਰਿਕ੍ਕਮਮਾਨਾ ਕਥੰ ਦਾਹਦੁਕ੍ਖੰ ਨਾਨੁਭਵਨ੍ਤੀਤਿ? ਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾਦਯੋ ਨੇਰਯਿਕੇ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਾ ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨ ਨਿਰਯਭੂਮਿੰ ਉਪਗਤਾ ਦਾਹਦੁਕ੍ਖੇਨ ਨ ਬਾਧੀਯਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਸਮ੍ਪਦਮਿਦੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਇਦ੍ਧਿਵਿਸਯਸ੍ਸ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋਤਿ ਚੇ? ਇਦਮ੍ਪਿ ਤੰਸਮਾਨੰ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋ। ਤਥਾਰੂਪੇਨ ਹਿ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਨਿਰਯਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਬਾਧਿਤਾ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨੇਰਯਿਕੇ ਘਾਤੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਚੇਤ੍ਤਕੇਨ ਬਾਹਿਰਵਿਸਯਾਭਾਵੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਤਾਯ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਦ੍ਵਾਰਪੁਰਿਸੇਸੁਪਿ ਵਿਭਤ੍ਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚ ਇਟ੍ਠੰ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਨਿਟ੍ਠੰ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚ ਅਨਿਟ੍ਠੰ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਇਟ੍ਠੰ ਹੋਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਯਦੇਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਤੇਜਸਾ ਪਰੂਪਤਾਪਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਤਦਪਾਹਤੰ ਹੋਤਿ। ਯੰ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਅਨੇਰਯਿਕਾਨੰ ਤੇਸੰ ਕਥੰ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵੋ''ਤਿ ਨਿਰਯੇ ਨੇਰਯਿਕਾਨੰ ਯਾਤਨਾਸਬ੍ਭਾਵਭਾਵਤੋ। ਨੇਰਯਿਕਸਤ੍ਤਯਾਤਨਾਯੋਗ੍ਗਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਤਾਦਿਸਨਿਕਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਮਿਤੰ ਨਿਰਯਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਨੇਰਯਿਕੇਹਿ ਅਧਿਕਤਰਬਲਾਰੋਹਪਰਿਣਾਹਾ ਅਤਿਵਿਯ ਭਯਾਨਕਦਸ੍ਸਨਾ ਕੁਰੂਰਤਰਪਯੋਗਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨੇਵ ਤਤ੍ਥ ਨੇਰਯਿਕਾਨੰ ਵਿਬਾਧਕਕਾਕਸੁਨਖਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਕਥਮਞ੍ਞਗਤਿਕੇਹਿ ਅਞ੍ਞਗਤਿਕਬਾਧਨਨ੍ਤਿ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਤਥਾ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਯੰ ਪਨੇਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਅਸਤ੍ਤਸਭਾਵਾ ਏਵ ਨਿਰਯੇ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਨਿਰਯੇ ਸੁਨਖਾਦਯੋ ਚਾ''ਤਿ, ਤਮ੍ਪੇਤੇਸੰ ਮਤਿਮਤ੍ਤੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਤਥਾ ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਕਾਚਿ ਅਤ੍ਥਿ ਤਾਦਿਸੀ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ, ਯਾ ਅਸਤ੍ਤਸਭਾਵਾ, ਸਮ੍ਪਤਿਸਤ੍ਤੇਹਿ ਅਪ੍ਪਯੋਜਿਤਾ ਚ ਅਤ੍ਥਕਿਚ੍ਚੰ ਸਾਧੇਨ੍ਤੀ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾ। ਪੇਤਾਨੰ ਪਾਨੀਯਨਿਵਾਰਕਾਨੰ ਦਣ੍ਡਾਦਿਹਤ੍ਥਾਨਞ੍ਚ ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਸਬ੍ਭਾਵੇ ਅਸਤ੍ਤਭਾਵੇ ਚ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਤਾਦਿਸਾਨੰ ਸਬ੍ਭਾਵੇ ਕਿੰ ਪਾਪਕਾਨੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਸੁਪਿਨੇਪਘਾਤੋਪਿ ਅਤ੍ਥਕਿਚ੍ਚਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੁਪਿਨੇ ਆਹਾਰੂਪਭੋਗਾਦਿਨਾ ਨ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ, ਇਦ੍ਧਿਨਿਮ੍ਮਾਨਰੂਪੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਲਦ੍ਧਪਰਿਹਾਰੰ ਇਦ੍ਧਿਵਿਸਯਸ੍ਸ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋ। ਇਧਾਪਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋਤਿ ਚੇ? ਤੰ ਨ, ਅਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਨੇਰਯਿਕਾਨੰ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ ਨਿਰਯਪਾਲਾਤਿ ਸਿਦ੍ਧਮੇਤੰ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਾਲ਼ਿਤੋ ਚ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਭਾਵੋ ਏਵ ਸਿਦ੍ਧੋ। ਸਕ੍ਕਾ ਹਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾ ਨਿਰਯਪਾਲਸਞ੍ਞਿਤਾ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਸਾਭਿਸਨ੍ਧਿਕਪਰੂਪਘਾਤਿ ਅਤ੍ਥਕਿਚ੍ਚਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਓਜਾਹਾਰਾਦਿ ਰਕ੍ਖਸਸਨ੍ਤਤਿ ਵਿਯ। ਅਭਿਸਨ੍ਧਿਪੁਬ੍ਬਕਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁੰ ਤਥਾ ਤਥਾ ਅਭਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਘਾਤਨਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਨ ਸਙ੍ਘਾਤਪਬ੍ਬਤੇਹਿ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕਤਾ। ਯੇ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਭੂਤਵਿਸੇਸਾ ਏਵ ਤੇ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਵਿਸੇਸਵਨ੍ਤੋ ਭੇਰਵਾਕਾਰਾ ਨਰਕਪਾਲਾਤਿ ਸਮਞ੍ਞੰ ਲਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ, ਤਦਸਿਦ੍ਧੰ ਉਜੁਕਮੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਰਯੇ ਨਿਰਯਪਾਲਾ''ਤਿ ਵਾਦਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ।

ਅਪਿਚ ਯਥਾ ਅਰਿਯવਿਨਯੇ ਨਰਕਪਾਲਾਨਂ ਭੂਤਮਤ੍ਤਤਾ ਅਸਿਦ੍ਧਾ, ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤવਾਦਿਨੋਪਿ ਭੂਤਮਤ੍ਤਤਾ ਅਸਿਦ੍ਧਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਭਾવਸ੍ਸੇવ ਅਪ੍ਪਟਿਜਾਨਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਭੂਤਾਨਿ ਨਾਮ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਸਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍વਾ વੋਹਰਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦੀਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ? ਤਿਟ੍ਠਤੇਸਾ ਅਨવਟ੍ਠਿਤਤਕ੍ਕਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨવਿਪਲ੍ਲਾਸਾਨਂ વਾਦવੀਮਂਸਾ। ਏવਂ ਅਤ੍ਥੇવ ਨਿਰਯੇ ਨਿਰਯਪਾਲਾਤਿ ਨਿਟ੍ਠਮੇਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸਤਿ ਚ ਨੇਸਂ ਸਬ੍ਭਾવੇ ਅਸਤਿਪਿ ਬਾਹਿਰੇ વਿਸਯੇ ਨਰਕੇ વਿਯ ਦੇਸਾਦਿਨਿਯਮੋ ਹੋਤੀਤਿ વਾਦੋ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਸਤਿ ਏવ ਪਨ ਬਾਹਿਰੇ વਿਸਯੇ ਦੇਸਾਦਿਨਿਯਮੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਦੇવਦੂਤਸਰਾਪਨવਸੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਯਥੂਪਚਿਤੇ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੇ ਯਮੇਤਿ ਨਿਯਮੇਤੀਤਿ ਯਮੋ। ਤਸ੍ਸ ਯਮਸ੍ਸ વੇਮਾਨਿਕਪੇਤਾਨਂ ਰਾਜਭਾવਤੋ ਰਞ੍ਞੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਯਮਰਾਜਾ ਨਾਮ વੇਮਾਨਿਕਪੇਤਰਾਜਾ**”ਤਿ। **ਕਮ੍ਮવਿਪਾਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮવਿਪਾਕਂ। વੇਮਾਨਿਕਪੇਤਾ ਹਿ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕવਸੇਨ ਮਿਸ੍ਸਕਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍વਾ વਿਨਿਪਾਤਿਕਦੇવਤਾ વਿਯ ਸੁਕ੍ਕੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਮਗ੍ਗਫਲਭਾਗਿਨੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪવਤ੍ਤਿਯਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪਂ ਕਦਾਚਿ ਪੁਞ੍ਞਫਲਂ, ਕਦਾਚਿ ਅਪੁਞ੍ਞਫਲਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭવਨ੍ਤਿ। ਯੇਸਂ ਪਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਸਂ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪੁਞ੍ਞਫਲਮੇવ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਪੁਞ੍ਞਫਲਂ ਪੁਬ੍ਬੇ વਿਯ ਕਟੁਕਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾવੇ ਠਿਤਾਨਂ વਿਯ ਮੁਦੁਕਮੇવ ਹੋਤੀਤਿ ਅਪਰੇ। **ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਰਾਜਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਿਕਭਾવੋ ਧਮ੍ਮਦੇવਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ વਿਯ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਯਤੋ ਧਮ੍ਮਤਾવਸੇਨ વੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਦ੍વਾਰੇਸੂ**ਤਿ ਅવੀਚਿਮਹਾਨਰਕਸ੍ਸ ਚਤੂਸੁ ਦ੍વਾਰੇਸੁ। **ਖੀਣਾਸવਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨਾਮ** ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ।

ਅਨੁਯੋਗવਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੇ ਕਤੇ વਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬવਤ੍ਤਂ। **ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਾਰਾਪੇਨ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਚ੍ਛਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਟਿવਚਨਂ ਦਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਪਰਸ੍ਸ ਹਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਤਦੁਪਗਂ ਪਯੋਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਨਾਮ। **ਲਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਹਂ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਂ ਕਾਰਾਪੇਨ੍ਤੋ। **ਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਿਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। **ਸਮਨੁਭਾਸਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਨੁਯੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ વਿਭੂਤਂ ਕਤ੍વਾ ਕਥੇਤਿ।

ਜਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਜਰਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਜਿਣ੍ਣਂ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਦਹਰਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਣ੍ਡੁਰੋਗਾਦਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤਕਾਯਤਾਯ ਜਿਣ੍ਣਸਦਿਸੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਨ ਤਥਾ ਜਰਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਜਿਣ੍ਣੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਗੋਪਾਨਸੀ વਿਯ વਙ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ વਙ੍ਕਗੋਪਾਨਸੀ વਿਯ વਙ੍ਕਂ। ਨ ਹਿ વਙ੍ਕਭਾવਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅવਙ੍ਕਗੋਪਾਨਸੀ ਗਯ੍ਹਤਿ। **ਭਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਭਗ੍ਗਸਰੀਰਂ ਕਟਿਯਂ ਭਗ੍ਗਕਾਯਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਇਮਿਨਾਪਿਸ੍ਸ વਙ੍ਕਭਾવਮੇવ ਦੀਪੇਤੀ**”ਤਿ। **ਦਣ੍ਡਪਟਿਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਠਾਨਗਮਨੇਸੁ ਦਣ੍ਡੋ ਪਟਿਸਰਣਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦਣ੍ਡਪਟਿਸਰਣਂ ਤੇਨ વਿਨਾ વਤ੍ਤਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਦਣ੍ਡਦੁਤਿਯ**”ਨ੍ਤਿ। **ਜਰਾਤੁਰ**ਨ੍ਤਿ ਜਰਾਯ ਪਤ੍ਥਤਸਂਕਿਲਨ੍ਤਕਾਯਂ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਮਿਹਤਂ વਿਯ ਮਹਾਖਲ੍ਲਾਟਂ ਸੀਸਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਮਹਾਖਲ੍ਲਾਟਸੀਸਂ। ਸਞ੍ਜਾਤવਲਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਜਾਤવਲਿਕਂ। **ਜਰਾਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਜਰਾਪਕਤਿਕੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਜਰਾਸਭਾવੋ**”ਤਿ। ਸਭਾવੋ ਚ ਨਾਮ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਉਣ੍ਹਤਾ વਿਯ ਨ ਕਦਾਚਿ વਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਜਰਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਅਤ੍ਥਤੋ ਏવਂ વਦਤਿ ਨਾਮ, વਾਚਾਯ ਅવਦਨ੍ਤੋਪਿ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਏવਂ વਦਨ੍ਤੋ વਿਯ ਹੋਤਿ વਿਞ੍ਞੂਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਰੁਣੋ ਅਹੋਸਿਂ** ਯੋਬ੍ਬਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਊਰੂਨਂ ਬਲਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਊਰੁਬਲੀ**। ਤੇਨ ਦੂਰੇਪਿ ਗਮਨਾਗਮਨਲਙ੍ਘਨਾਦਿਸਮਤ੍ਥਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਬਾਹੁਬਲੀ**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸਮਤ੍ਥਤਂ, **ਜ**વਗ੍ਗਹਣੇਨ વੇਗਸਾ ਪવਤ੍ਤਿਸਮਤ੍ਥਤਂ। **ਅਨੁਰਹਿਤਾ**ਤਿ ਨਟ੍ਠਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਨ ਖੋ ਪਨਾਹ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਜਰਾਯ ਦੇવਦੂਤਭਾવਦਸ੍ਸਨਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਤੇਨੇਸ ਦੇવਦੂਤੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋ**”ਤਿ। ਆਬਾਧਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ **ਆਬਾਧਿਕਂ**। વਿવਿਧਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਆਦਹਤੀਤਿ ਬਜਾਧਿ, વਿਸੇਸੇਨ વਾ ਆਧਿਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਬਜਾਧਿ, ਬਜਾਧਿ ਸਂਜਾਤੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਬਜਾਧਿਤਂ**। ਏਸ ਨਯੋ **ਦੁਕ੍ਖਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ।

ਦੁਤਿਯਂ ਦੇવਦੂਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ વੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇવ ਅਤ੍ਥੋ વੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਬਜਾਧਿਨਾ ਅਭਿਹਤੋ**ਤਿ ਬਜਾਧਿਨਾ ਬਾਧਿਤੋ, ਉਪਦ੍ਦੁਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

વਿਪਰਿਭਿਨ੍ਨવਣ੍ਣੋਤਿ વਿਪਰਿਭਿਨ੍ਨਨੀਲવਣ੍ਣੋ। ਤਞ੍ਹਿ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਗਹਿਤਪੁਬ੍ਬਕਂ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਣ੍ਡੁવਣ੍ਣਂ, ਮਂਸੁਸ੍ਸਦਟ੍ਠਾਨੇ ਰਤ੍ਤવਣ੍ਣਂ, ਯੇਭੁਯਜੇਨ ਚ ਨੀਲਸਾਟਕਪਾਰੁਤਂ વਿਯ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ વੁਤ੍ਤਂ ‘‘વਿਪਰਿਭਿਨ੍ਨਨੀਲવਣ੍ਣੋ’’ਤਿ।

“ਕੋ ਲਭਤਿ, ਕੋ ਨ ਲਭਤੀ”ਤਿ ਨਿਰਯੁਪਗਸ੍ਸੇੵ ੵਸੇਨਾਯਂ ੵਿਚਾਰਣਾਤਿ **“ਯੇਨ ਤਾੵ ਬਹੁ ਪਾਪਂ ਕਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਬਹੁ ਪਾਪਂ ਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਸੋ ਪਾਪਂ ਕਤਂ। ਤੇਨ ਪਾਪਸ੍ਸ ਬਹੁਲੀਕਰਣਮਾਹ। **ਬਹੂ**ਤਿ ੵਾ ਮਹਨ੍ਤਂ। ਮਹਤ੍ਥੋਪਿ ਹਿ ਬਹੁਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ‘‘ਬਹੁ ੵਤ ਕਤਂ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ, ਗਰੁਕਨ੍ਤਿ ੵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਗਰੁਕਂ ਬਹੁਲਂ ੵਾ ਪਾਪਂ ਕਤ੍ੵਾ ਠਿਤੋ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿਯੇੵ, ਨ ਯਮਪੁਰਿਸੇਹਿ ਯਮਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਨੀਯਤੀਤਿ। **ਪਰਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਮਾਣਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਕਾਲਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚ ਪਰਿਤ੍ਤਂ। ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਅਗਰੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਦੁਤਿਯਸ੍ਮਿਂ ਅਬਹੁਲਨ੍ਤਿ। ਯਥਾੵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ੵਿਭਾੵੇਤੁਂ **“ਯਥਾ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ ੵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਮੇੵ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦਣ੍ਡਮੇੵ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁੵਿਜ੍ਜਿਤ੍ੵਾ**ਤਿ ੵੀਮਂਸਿਤ੍ੵਾ। **ੵਿਨਿਚ੍ਛਯਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਟਕਰਣਟ੍ਠਾਨਂ। **ਪਰਿਤ੍ਤਪਾਪਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲਪਾਪਕਮ੍ਮਾ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਅਸਾਰਿਯਮਾਨੇਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਸਰਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾੵਤੋ ਕਤੂਪਚਿਤਸ੍ਸ ਚ ਓਕਾਸਾਰਹਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਬਲੵਭਾੵਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯਪਿ ਸਰਨ੍ਤਿ। **ਸਾਰਿਯਮਾਨਾਪੀ**ਤਿ ‘‘ਇਦਂ ਨਾਮ ਤਯਾ ਕਤਂ ਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਸਾਰਿਯਮਾਨਾਪਿ।

ਆਕਾਸਚੇਤਿਯਨ੍ਤਿ ਗਿਰਿਸਿਖਰੇ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ੵਿੵਟਙ੍ਗਣੇ ਕਤਚੇਤਿਯਂ। **ਰਤ੍ਤਪਟੇਨਾ**ਤਿ ਰਤ੍ਤੵਣ੍ਣੇਨ ਪਟੇਨ **ਪੂਜੇਸਿ** ਪਟਾਕਂ ਕਤ੍ੵਾ। **ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਸਦ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਪਟਾਯਨ੍ਤਂ ਨਰਕੇ ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ੵਾੵ। **ਅਤ੍ਤਨਾ ਪੂਜਿਤਪਟਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰੀ**ਤਿ ਤਦਾ ਪਟਾਕਾਯ ੵਾਤਪ੍ਪਹਾਰਸਦ੍ਦੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਮਯਾ ਤਦਾ ਆਕਾਸਚੇਤਿਯੇ ਪੂਜਿਤਰਤ੍ਤਪਟਸਦ੍ਦੋ ੵਿਯਾ’’ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪੂਜਿਤਪਟਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿ।

ਸੁਮਨਪੁਪ੍ਫਕੁਮ੍ਭੇਨਾਤਿ ਕੁਮ੍ਭਪਰਿਮਾਣੇਨ ਸੁਮਨਪੁਪ੍ਫਰਾਸਿਨਾ। ‘‘ਦਸਾਧਿਕਂ ਨਾਲ਼ਿਸਹਸ੍ਸਕੁਮ੍ਭ’’ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ, ‘‘ਪਞ੍ਚਅਮ੍ਬਣ’’ਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਤੀਹਿਪਿ ਨ ਸਰਤਿ** ਬਲੵਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮੇਨ ਬਜਾਮੋਹਿਤੋ। **ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ‘‘ਕਮ੍ਮਾਰਹੋ ਅਯ’’ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਕਾਰਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ।

ਏਕਪਕ੍ਖਚ੍ਛਦਨਮਤ੍ਤਾਹੀਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਪ੍ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਗੇਹਸ੍ਸ ਏਕਚ੍ਛਦਨਪ੍ਪਮਾਣੇਹਿ। **ਸੁਤ੍ਤਾਹਤਂ ਕਰਿਤ੍ੵਾ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਸੁਤ੍ਤਂ ਪਾਤੇਤ੍ੵਾ। ਯਥਾ ਰਥੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਜ੍ਜਲਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਯੋਮਯੋ, ਏੵਂ ਯੁਗਾਦਯੋਪਿਸ੍ਸ ਪਜ੍ਜਲਿਤਾ ਸਜੋਤਿਭੂਤਾ ਏੵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **“ਸਦ੍ਧਿਂ…ਪੇ॰… ਰਥੇ ਯੋਜੇਤ੍ੵਾ”**ਤਿ। **ਮਹਾਕੂਟਾਗਾਰਪ੍ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਭੂਮਕਮਹਾਕੂਟਾਗਾਰਪ੍ਪਮਾਣਂ।

ੵਿਭਤ੍ਤੋਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣੇਨ ਪਾਪਕਮ੍ਮੁਨਾ ੵਿਭਤ੍ਤੋ। **ਹੀਨਂ ਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਹੀਨਂ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਂ, ਹੀਨਂ ੵਾ ਅਤ੍ਤਭਾੵਂ। **ਉਪਾਦਾਨੇ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇ ਉਪਾਦਾਨੇ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੋਤਿ ਆਹ **“ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣੇ”**ਤਿ । ਸਮ੍ਭੵਤਿ ਜਰਾਮਰਣਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮ੍ਭੵੋ**, ਉਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਜਾਤਿਯਾ ਚ ਮਰਣਸ੍ਸ ਛ ਕਾਰਣਭੂਤੇ”**ਤਿ। **ਅਨੁਪਾਦਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਾਯ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਨੁਪਾਦਿਯਿਤ੍ੵਾ”**ਤਿ। **ਸਕਲੵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਰਿਮਚਿਤ੍ਤਨਿਰੋਧੇਨ ੵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਅਸਮ੍ਭੵਤੋ ਸਬ੍ਬਂ ੵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ।

ਦੇੵਦੂਤਸੁਤ੍ਤੵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਚਤੁਮਹਾਰਾਜਸੁਤ੍ਤੵਣ੍ਣਨਾ

੩੭. ਸਤ੍ਤਮੇ ਅਮਾ ਸਹ ੵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਚ੍ਚੇਤਿ **ਅਮਚ੍ਚਾ,** ਸਹਿਤਾ। ਪਰਿਸਤਿ ਭੵਾਤਿ **ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ,** ਪਰਿੵਾਰਟ੍ਠਾਨਿਯਾ ਪਰਿਸਾਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਪਰਿਚਾਰਿਕਦੇੵਤਾ”**ਤਿ। **ਤਾਤਾ**ਤਿ ਆਲਪਨਂ। **ਏੵ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਕਚ੍ਚਿ ਬਹੂ ਮਨੁਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ੵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ। **ਅਟ੍ਠ ੵਾਰੇ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਡ੍ਢਮਾਸੇ ਚਤੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਤਥਾ ਇਤਰਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਏੵਂ ਅਟ੍ਠ ੵਾਰੇ। **ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਜਾਗਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਟਿ ਪਟਿ ਜਾਗਰੋਨ੍ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਜਾਗਰੋਨ੍ਤਿ ਨਾਮ

ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਸੁਤਤ੍ਤਾ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਸੁਪਨ੍ਤਿ ਨਾਮ ਸਹਿਤਪਰਹਿਤᩅਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਉਪੋਸਥਸ੍ਸ ਅਨੁਗਮਨਂ ᩅਿਯ ਪਨ੍ਨਰਸਿਉਪੋਸਥਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ ਦਿᩅਸਾਭਾᩅਤੋ।

ਤਤੋਤਿ ਤਤੋ ਤਤੋ। **ਤਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਤਾ ਤਾ ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨਿਯੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ। **ਅਧਿᩅਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਆਰਾਮᩅਨਰੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਅਧਿᩅਤ੍ਥਾ ਦੇᩅਤਾ। **ਤੇ**ਤਿ ਤੇ ਦੇᩅਾ। **ਸਨ੍ਧਾਯ ਕਥੇਤੀ**ਤਿ ਭਗᩅਾ ਕਥੇਤਿ। ᩅੁ**ਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ᩅੁਤ੍ਤਂ।

ਨਿਚ੍ਚਂ ਨਿਬਦ੍ਧਂ ਉਪੋਸਥੋ ਸਂᩅਚ੍ਛਰੇ ਸਂᩅਚ੍ਛਰੇ ਪਟਿ ਪਟਿ ਹਰਿਤਬ੍ਬਤੋ ਪᩅਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤੋ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਪਕ੍ਖੋ ਨਾਮ। ਗੁਣਙ੍ਗੇਹੀ**ਤਿ ਉਪੋਸਥਙ੍ਗੇਹਿ।

ᩅੁ**ਤ੍ਥᩅਾਸੋ**ਤਿ ᩅੁਸਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯᩅਾਸੋ। **ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾਦਿਕਿਚ੍ਚਂ। **ਓਤਾਰੇਤ੍ᩅਾ**ਤਿ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ᩅਾ। **ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭᩅਸਂਯੋਜਨੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਖੀਣਭᩅਬਨ੍ਧਨੋ। **ਕਾਰਣੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ᩅਾ**ਤਿ ᩅਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਸਹਿਤਾਯ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਜਾਨਿਤ੍ᩅਾ।

ਜਾਨਨ੍ਤੋਤਿ ''ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਕਰਣਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਏਸਾ, ਯਦਿਦਂ ਸਮ੍ਮਦੇᩅ ਉਪੋਸਥਾਨੁਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏᩅਂ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗੁਣਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋ। **ਏᩅਰੂਪੇਨਾ**ਤਿ ਯਾਦਿਸੋ ਭਗᩅਤੋ ਉਪੋਸਥਭਾᩅੋ ᩅਿਹਿਤੋ, ਏᩅਰੂਪੇਨ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨੁਕਰਣੇਨ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੇਨ। **ਸਕ੍ਕਾ** ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ᩅਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ᩅਾ ਖੀਣਾਸᩅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ। **ਅਟ੍ਠਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇᩅ** ਸਤ੍ਤਮੇ ᩅੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ।

ਚਤੁਮਹਾਰਾਜਸੁਤ੍ਤᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਸੁਖੁਮਾਲਸੁਤ੍ਤᩅਣ੍ਣਨਾ

੩੯. ਨᩅਮੇ **ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖᩅਿਰਹਿਤੋ। ਸਦੁਕ੍ਖੇ ਹਿ ਸᩅਿਘਾਤੇ ਸੁਖੁਮਾਲਤ੍ਤਾ ਅਨᩅਸਰਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਖਿਤੋ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਸੁਖੁਮਾਲੋ ਨਾਮ। ਯਾᩅਸ੍ਸ ਸੁਖੁਮਾਲਤ੍ਤਾ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤਾਤਿ ਆਹ **"ਪਰਮਸੁਖੁਮਾਲੋ"**ਤਿ। ਅਤਿᩅਿਯ ਸੁਖੁਮਾਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨੁਮਤੀਤਂ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ**। ਸਬ੍ਬਦਾ ਸੁਖੁਮਾਲੋਤਿ ਆਹ **"ਸਤਤਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖੋ"**ਤਿ। **ਚਰਿਯਕਾਲੇ**ਤਿ ਬੋਧਿਚਰਿਯਾਯ ਚਰਣਕਾਲੇ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਨ **ਪਦੁਮ**ਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਂ ਕਮਲਂ। **ਪੁਣ੍ਡਰੀਕ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਤਂ ᩅੁਚ੍ਚਤਿ। **ਇਤਰਾ**ਤਿ ਇਤਰਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੋ। **"ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿਕਂ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਕੁਦ੍ਦਾਲਕਮ੍ਮਕਾਰੇ**ਤਿ ਖਣਕੇ। **ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਟ੍ਠਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਖਣਨਯੋਗ੍ਗਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। **ਗਣ੍ਹਾਪੇਸੀ**ਤਿ ਖਣਾਪੇਸਿ। ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਤਾਦਿਸੇ ਜਲਾਸਯੇ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਪਙ੍ਕਜਾਦਿਸਦ੍ਦਾ ᩅਿਯ। ਸੋਪਾਨਬਾਹੁਕਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕਟ੍ਠਾਨਂ **ਉਣ੍ਹੀਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **ਉਦਕਸੇਚਨਨਾਲ਼ਿਕਾ**ਤਿ ਉਦਕਚ੍ਛਟਾᩅਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਾਲ਼ਿਯਨ੍ਤਾਨਿ। **ਪਞ੍ਚᩅਿਧਾ**ਤਿ ᩅਣ੍ਣᩅਸੇਨ ਜਾਤਿᩅਸੇਨ ਚ।

ਖੋ ਪਨਸ੍ਸਾਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। ਕਾਸਿਕ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਤਿᩅਿਯ ਸਣ੍ਹੇ ਸੁਖੁਮੇ ਮਹਗ੍ਘᩅਤ੍ਥੇ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਤਥਾਜਾਤਿਕੇ ਰੁਲ੍ਹਿᩅਸੇਨ ਪᩅਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਕਾਸਿਕਂ ਚਨ੍ਦਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਹੇਮਨ੍ਤੇ ᩅਾਸੋ ਹੇਮਨ੍ਤਂ, ਹੇਮਨ੍ਤਂ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਹੇਮਨ੍ਤਿਕੋ,** ਪਾਸਾਦੋ। **"ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇᩅ ਨਯੋ"**ਤਿ ᩅਤ੍ᩅਾ ਤਦੇᩅ ਨੇਸਂ ਅਰਹਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥ ਹੇਮਨ੍ਤਿਕੋ"**ਤਿਆਦਿ ᩅੁਤ੍ਤਂ। **ਸਜਾਲਾਨੀ**ਤਿ ਸਜਾਲᩅਾਤਪਾਨਾਨਿ, **ਉਦਕਯਨ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਉਦਕਧਾਰਾᩅਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨਕਯਨ੍ਤਾਨਿ। **ਪਾਸਾਦਮਤ੍ਥਕੇ**ਤਿ ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਉਪਰਿਆਕਾਸਤਲੇ। **ਬਨ੍ਧਿਤ੍ᩅਾ**ਤਿ ਪਯੋਜਿਤਯਨ੍ਤੇ ਸੁਕ੍ਖਮਹਿਂਸਚਮ੍ਮਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ᩅਾ। **ਯਨ੍ਤਂ ਪਰਿᩅਤ੍ਤੇਤ੍ᩅਾ**ਤਿ ਯਥਾਪਯੋਜਿਤਂ ਯਨ੍ਤਂ ਪਾਸਾਣਾਰੋਪਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇᩅ ਪੁਨ ਤੇਸਂ ᩅਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਰਿᩅਤ੍ਤੇਤ੍ᩅਾ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ᩅਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਛਦਨਪਿਟ੍ਠੇ ਬਦ੍ਧਸੁਕ੍ਖਮਹਿਂਸਚਮ੍ਮੇ ᩅਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ।

ਸਹਸ੍ਸਥਾਮਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਸਸਹਸ੍ਸਬਲਂ, ਪੁਰਿਸਸਹਸ੍ਸੇਨ ᩅਹਿਤਬ੍ਬਭਾਰᩅਹਂ। **ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋᩅਾ**ਤਿ ਰਤਨਮਯਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਯਥਾਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਏᩅ। **ਉਪ੍ਪਤਨਾਕਾਰਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ᩅਾ ਠਿਤਂ ᩅਿਯ। **ਜਿਯਂ ਪੋਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਜਿਯਾਘਾਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਜਿਯਪ੍ਪਹਾਰਸਦ੍ਦੋਤਿ ਜਿਯਾਘਾਤਸਦ੍ਦੋ। **ਯਨ੍ਤੇ ਬਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਯਨ੍ਤੁਬਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਂ। **ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਥਾਮਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸਵਨਟ੍ਠਾਨੇ। ਗਾਵੁਤਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਭਾਗੋ ਕੋਸੋਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਦਣ੍ਡਪ੍ਪਮਾਣਟ੍ਠਾਨਂ।

ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਨੀਤਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। **ਸਿਖਾਬਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਸਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸਨਮੇਤਂ। **ਨ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਭਾਵਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਕਥੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਬੋਧਿਮੂਲੇਯੇਵ ਸੇਤੁਘਾਤੋ। **ਤੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਦਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤੋ ਏਵ। **ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਰਾਪਤ੍ਤਿਂ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਟੀਯਤਿ। **ਨ ਪਨੇਸ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਨੋ** ਤਦਾ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ। **ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸਿਕ੍ਖਂ ਪਹਾਯ।

ਅਵਿਪਰੀਤਬ੍ਯਾਧਿਆਦਿਸਭਾਵਾਵਾਤਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਬ੍ਯਾਧਿਆਦਿਸਭਾਵਾ ਏਵ। **ਏਵਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਵਿਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਕਲਸ੍ਸੇਵ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਏਵਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਸ੍ਸ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਂ। **ਪਰਂ ਅਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨੇ**ਤਿ ਕਰੁਣਾਯਨੇਨ ਏਵਂ ਪਰਂ ਅਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। **ਅਭਿਭੋਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਅਭਿਭਵਿਤਾ ਅਸ੍ਮਿ। **ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਅਹੂ**ਤਿ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਵੀਰਿਯਮੇਵ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵੀਰਿਯਞ੍ਚ ਅਹੋਸਿ, ਯੇਨ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਾਯਣੋ ਜਾਤੋ।

ਸੁਖੁਮਾਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦. ਦਸਮੇ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਅਧਿਪਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਨ ਕਾਰਕਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਪਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਏਵ ਅਧਿਪਤਿ, ਤਤੋ ਆਗਤਂ **ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ**। ਤੇਨਾਹ "**ਅਤ੍ਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕਂ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਅਧਿਪਤਿਭਾਵਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਨਵਵਿਧਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਤਿ ਭਵੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵੋ, ਤਤ੍ਥ ਏਵਂ ਅਭਿਵੁਦ੍ਧੀਤਿ। **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਸ੍ਸ ਹੇਤੂ**ਤਿ ਤਂਤਂਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਚ ਅਭਿਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਹੇਤੁ। ਜਾਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਸ ਕਤੂਪਚਿਤਤ੍ਤਾ **ਜਾਤਿ ਅਨ੍ਤੋਪਵਿਟ੍ਠਾ। ਜਰਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ** ਹੇਤੁਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਫਲਸਿਦ੍ਧਿਤੋ।

ਅਸਲ੍ਲੀਨਨ੍ਤਿ ਨ ਸਙ੍ਕੋਚਪ੍ਪਤ੍ਤਂ। **ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਕਾਯਾਦਿਸਭਾਵਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ। **ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ** ਸਮ੍ਮੋਸਾਭਾਵਤੋ। **ਅਸਾਰਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਸਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਸਾਰਮ੍ਭਹੇਤੂਨਞ੍ਚ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ ਅਸਾਰਦ੍ਧੋ। **ਏਕਗ੍ਗਂ** ਅਨੇਕਗ੍ਗਭਾਵਸ੍ਸ ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਪਿਤਤ੍ਤਾ। **ਨਿਮ੍ਮਲਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਮਲਾਨਂ ਅਪਨਯਨੇਨ ਮਲਰਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਗੋਪਾਯਤੀ**ਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਾਨਤ੍ਥਤੋ ਰਕ੍ਖਤਿ। **ਅਜ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਸੁਦ੍ਧਮਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਤਿ** ਅਸੁਦ੍ਧਭਾਵਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵਤੋ।

ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਸੀਤਿ ਅਸਕ੍ਖਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਸਿ। ਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਤਿ ਤਮ੍ਮਯੋ, ਤਣ੍ਹਾਵਸਿਕੋ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਤਮ੍ਮਯਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ **ਤਮ੍ਮਯਤਾਯ** ਅਭਾਵੇਨ। **ਨ ਹਾਯਤਿ** ਪਞ੍ਞਾਦਿਗੁਣਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ।

ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੇਵਦੂਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਚੂਲ਼ਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧. ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਸਮ੍ਮੁਖੇ ਭਵਤਿ ਯੇਨ ਸੋ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੋ, ਪੁਰਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ।** **ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮਂ। **ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਲਭਾ** ਬਾਹਿਰਤ੍ਤਾ ਯਥਾਸਕਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇਨ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਸਦ੍ਧਾ ਪਨ ਦੁਲ੍ਲਭਾ** ਪਚੁਰਜਨਸ੍ਸ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਤਿਠਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨. ਦੁਤਿਯੇ ਮਚ੍ਛਰਿਯਮੇਵ ਮਲਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਮਲਂ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਲੀਨਸਭਾਵਾਪਾਦਨਤੋ ਵਿਗਤਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਮਲਂ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਵਿਗਤਮਚ੍ਛਰਿਯਮਲਂ**। ਗੇਧਾਭਾਵੇਨ ਕੋਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦੇਨ੍ਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਆਸਤ੍ਤਿਂ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਅਯਂ ਪਨ ਨ ਤਾਦਿਸੋਤਿ ਆਹ “**ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚਾਗੋ**”ਤਿ। **ਮਲੀਨਹਤ੍ਥੋ**ਵ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ। **ਧੋਤਹਤ੍ਥੋ**ਵ ਧੋਤਹਤ੍ਥੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਚਿਤ੍ਤੇ ਸੁਦ੍ਧੇ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਮਹੇਸਿਨਾ’’ਤਿ। **ਯਾਚਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤੋ** ਯਾਚਕਾਨਂ ਮਨੋਰਥਪੂਰਣਤੋ। **ਯਾਚਯੋਗੋ** ਪਯੋਗਾਸਹੇਹਿ ਯਾਚਕੇਹਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਯੁਤ੍ਤਭਾਵਤੋ। ਤਂਸਮਙ੍ਗੀ ਏਵ ਤਤ੍ਥ ਰਤੋ ਨਾਮ, ਨ ਚਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਨੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਦਾਨਂ…ਪੇ॰… ਰਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀ**”ਤਿ।

“**ਉਚ੍ਚਾ, ਭਨ੍ਤੇ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਯਂ ਮਂ ਉਚ੍ਚਤੋ ਵਦਤੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਪੁਨ “**ਨਾਤਿਉਚ੍ਚਾ ਤੁਮ੍ਹੇ**”ਤਿ ਆਹ, ਸਰੀਰੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਮੇਚਕਵਣ੍ਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨੀਲੋਭਾਸਸ੍ਸ। **ਪੁਚ੍ਛੀ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਚ੍ਛਿ। **ਭੂਮਿਯਂ ਲੇਖਂ ਲਿਖਨ੍ਤੋ ਅਚ੍ਛੀ**ਤਿ ਪਠਮਂ ਮਞ੍ਚੇ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯ ਭੂਮਿਯਂ ਲੇਖਂ ਲਿਖਨ੍ਤੋ ਅਚ੍ਛਿ ‘‘ਅਖੀਣਾਸਵੋਤਿ ਮਞ੍ਞਨਾ ਹੋਤੂ’’ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਰਾਜਾ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਨਾਮ…ਪੇ॰… ਨਿਵਤ੍ਤਿ। **ਧਜਪਗ੍ਗਹਿਤਾ**ਵਾਤਿ ਪਗ੍ਗਹਿਤਧਜਾਵ। **ਸਿਲਾਚੇਤਿਯਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਥੂਪਾਰਾਮਸ੍ਸ ਚ ਮਹਾਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤਰੇ ਸਿਲਾਯ ਕਤਚੇਤਿਯਟ੍ਠਾਨਂ। **ਚੇਤਿਯਂ…ਪੇ॰… ਅਟ੍ਠਾਸਿ** ਸਾਵਕਸ੍ਸ ਤਂ ਕੂਟਾਗਾਰਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੇਨਾਤਿ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਿਟ੍ਠਿਪਸ੍ਸੇਨ। **ਗੋਨਸੋ**ਤਿ ਮਣ੍ਡਲਸਪ੍ਪੋ। ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਨ੍ਤਰਾਯ ਬਹੂਨਂ ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਲਾਭਨ੍ਤਰਾਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ “**ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਨ੍ਤਰਾਯਂ ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**”ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। **ਵਿਸਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤੇਜੇਨ ਵਿਸਵੇਗਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ। **ਗਾਥਾਸਹਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਾਸਹਸ੍ਸਵਨ੍ਤਂ। **ਪਟ੍ਠਾਨਗਾਥਾਯਾ**ਤਿ ਪਟ੍ਠਾਪਨਗਾਥਾਯ, ਆਦਿਗਾਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟ੍ਠਾਨ…ਪੇ॰… ਅਵਸਾਨਗਾਥਂ ਏਵ ਵਵਤ੍ਥਪੇਸਿ,** ਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਿਲਨ੍ਤਕਾਯਤ੍ਤਾ। **ਸਰਭਾਣਂ** ਸਾਯਨ੍ਹਧਮ੍ਮਕਥਾ। **ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸੁਣਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਮ੍ਮਕਥਨਦਿਵਸੇ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾਨਂ ਅਕਿਲਮਨਤ੍ਥਂ ਸਦ੍ਧਾ ਉਪਾਸਕਾ ਸਿਨਿਦ੍ਧਭੋਜਨਂ ਮਧੁਪਾਨਕਞ੍ਚ ਦੇਨ੍ਤਿ ਸਰਸ੍ਸ ਮਧੁਰਭਾਵਾਯ ਸਪ੍ਪਿਮਧੁਕਤੇਲਾਦਿਞ੍ਚ ਭੇਸਜ੍ਜਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਰਿਯਵਂਸਂ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਚਤੂਹਿ ਦਾਠਾਹਿ ਡਂਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਲ੍ਹਦਟ੍ਠਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। **ਚਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਨੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸੁਣਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਮ੍ਮਥੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਅਪਨੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਿਠਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਤ੍ਥਵਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩. ਤਤਿਯੇ ਅਤ੍ਥੇ ਨਾਮ ਫਲਂ, ਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਵਸੋਤਿ **ਅਤ੍ਥਵਸੋ**। ਹੇਤੁ, ਅਤ੍ਥੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **"ਤਯੋ ਅਤ੍ਥੇ ਤੀਣਿ ਕਾਰਣਾਨੀ"**ਤਿ। ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਨਾਮ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਪਕਾਸਨਾਤਿ ਆਹ **"ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਂ ਪਕਾਸੇਤੀ"**ਤਿ। **ਅਟ੍ਠਕਥਂ ਵਾਏਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਣਵਾਏਨ ਪਟਿ ਪਟਿ ਸਂਵੇਦਨਸੀਲੋ ''ਅਯਂ ਇਮਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ। ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਬਜਾਪਾਰਮਾਹ। **ਪਾਲ਼ਿਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਗਤਿਂ ਪਾਲ਼ਿਂ ਪਦਵਿਵਰਣਂ ਪਟਿ ਪਟਿ ਸਂਵੇਦਨਸੀਲੋ। ਏਤੇਨ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਬਜਾਪਾਰਮਾਹ।

ਅਤ੍ਥਵਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਕਥਾਪਵਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਪਵਤ੍ਤਿਨੀ**ਤਿ ਯਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਨਿਗਮਨਾ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਨੀ। ਪਟਿਘਾਤਾਭਾਵੇਨ **ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਾ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ** ਸਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਾ।

ਕਥਾਪਵਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਣ੍ਡਿਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਪਣ੍ਡਿਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਪਠਮਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਿ। **ਕਥਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਸੇਯ੍ਯਸੋ ਕਥਿਤਾਨਿ। **ਮਹਾਪੁਰਿਸੇਹੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਹਿ। **ਕਰੁਣਾ**ਤਿ ਕਰੁਣਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੋ। **ਦਮੋਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ** ''ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਦਮਨ''ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਤ੍ਤਦਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਦਮਨਂ। **ਪੁਣ੍ਣੋਵਾਦੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੯੬) ''ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸਿ ਖੋ, ਤ੍ਵਂ ਪੁਣ੍ਣ, ਇਮਿਨਾ ਦਮੂਪਸਮੇਨਾ''ਤਿ ਆਗਤਤ੍ਤਾ **ਦਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਖਨ੍ਤਿਪਿ। ਆਲ਼ਵਕੇ** ਆਲ਼ਵਕਸੁਤ੍ਤੇ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੯੦) ''ਸਚ੍ਚਾ ਦਮਾ ਚਾਗਾ''ਤਿ ਏਵਂ **ਵੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪਿ** ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ''ਦਮੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਰਕ੍ਖਨਂ ਗੋਪਨਂ ਪਟਿਜਗ੍ਗਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਮਨੁਸ੍ਸਕਤੂਪਦ੍ਦਵਤੋ ਰਕ੍ਖਨਂ, ਬ੍ਯਾਧਿਆਦਿਅਨਤ੍ਥਤੋ ਗੋਪਨਂ, ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਾਦੀਹਿ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਣੇਨ ਪਟਿਜਗ੍ਗਨਂ। **ਸਨ੍ਤੋ ਨਾਮ** ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹੂਪਸਮੇਨ ਉਪਸਨ੍ਤਕਾਯਵਚੀਸਮਾਚਾਰਤਾਯ ਚ। **ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਤ੍ਤੇਯ੍ਯਤਾਦੀਹਿ ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨਂ।

ਇਧ ਇਮੇਸਂਯੇਵ ਤਿਣ੍ਣਂ ਠਾਨਾਨਂ ਕਰਣੇਨਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਠਾਨਾਨਂ ਕਰਣੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ। **ਏਤਾਨਿ... ਪੇ॰... ਕਾਰਣਾਨੀ**ਤਿ ਮਾਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਪਿਤੁਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਾਨਂ ਕਾਰਣਾਨਿ। ਉਤ੍ਤਮਕਿਚ੍ਚਕਰਣੇਨ ਹਿ ਮਾਤਾਪਿਤੁਉਪਟ੍ਠਾਕਾ ''ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਮਾਤਾਪਿਤੁ...ਪੇ॰... ਵੁਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। ਅਨੁਪਦ੍ਦਵਭਾਵੇਨ **ਖੇਮਂ**।

ਪਣ੍ਡਿਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸੀਲਵਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭਾਵਨਾਮਯਸ੍ਸਪਿ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸਪਿ ਸਮ੍ਭਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਸੀਲਵਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸਙ੍ਖਤਲਕ੍ਖਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭. ਸਤ੍ਤਮੇ ਸਮੇਚ੍ਚ ਸਮ੍ਭੂਯ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤੰ **ਸਙ੍ਖਤੰ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨੰ **ਉਪ੍ਪਾਦੋ**, ਅਤ੍ਤਲਾਭੋ। **ਵਯੋ**ਤਿ ਭਙ੍ਗੋ। **ਠਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣਪਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਸਾ ਪਨਸ੍ਸ ਅਵਤ੍ਥਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਵਤ੍ਥਾਯ ਭਿਨ੍ਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ ਜਰਾਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਏਵ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਭਙ੍ਗਾ ਸਮਾਨਕ੍ਖਣਾ ਸਿਯੁੰ, ਨ ਚ ਤੰ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਵਤ੍ਥਾਯ ਭਿਨ੍ਨਾ ਭਙ੍ਗਾਭਿਮੁਖਾਵਤ੍ਥਾ ਜਰਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯੇ ਪਨ ''ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਠਿਤਿ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਤੰ ਮਿਚ੍ਛਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਵਤ੍ਥਾਯ ਭਿਨ੍ਨਾ ਭਙ੍ਗਾਵਤ੍ਥਾ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ''ਅਞ੍ਞੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਾਭਿਮੁਖਾ ਧਮ੍ਮਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਾ ਚ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣੋ। ਨ ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁੰ।

ਸਙ੍ਖਤਨ੍ਤਿ ਤੇਭੂਮਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮਾ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਲਕ੍ਖਣਕਥਾ ਹਿ ਯਾਵਦੇਵ ਸਮ੍ਮਸਨਤ੍ਥਾ। **ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਾਦੋ**, ਨ ਠਾਨਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇਸੁ। ਕਸ੍ਮਾ? ਉਪ੍ਪਾਦਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਿਕਾਰੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਏਵੰ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇਨਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ। ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਤਾਯਪਿ ਕਾਲਸ੍ਸ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਲਕ੍ਖਣੰ ਨ ਸਙ੍ਖਤੰ, ਸਙ੍ਖਤੰ ਨ ਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਨੇਸੰ ਭੇਦਦਸ੍ਸਨੰ। ਅਵਤ੍ਥਾਵਤੋ ਹਿ ਅਵਤ੍ਥਾ ਭਿਨ੍ਨਾਵਾਤਿ । **ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਾਦਵਯੇਹਿ ਤਾਵ ਸਙ੍ਖਤੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਹੋਤੁ, ਜਰਾਯ ਪਨ ਤੰ ਕਥੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ? ਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਸਭਾਵਭੇਦੇਨਾਤਿ ਨਾਯੰ ਦੋਸੋ। **ਸਙ੍ਖਤੰ** ਧਮ੍ਮਜਾਤੰ **ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ** ਤਬ੍ਬਨੰ ਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਸਙ੍ਖਤਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਏਵੰ ਤੇਸੰ ਅਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਤਨ੍ਤਿ ਲਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਤੋ। ਇਦਾਨਿ "**ਯਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਉਪਮਾਹਿ ਵਿਭਾਵੇਤਿ।

ਸਙ੍ਖਤਲਕ੍ਖਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਸਙ੍ਖਤਲਕ੍ਖਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਅਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਨ ਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਚ੍ਚਯੇਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦੀਨੰ ਭਾਵੇਨ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਸਙ੍ਖਤਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਵੰ ਤੇਸੰ ਅਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਸਙ੍ਖਤਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ।

ਅਸਙ੍ਖਤਲਕ੍ਖਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯. ਨਵਮੇ ਇਧ **ਸਾਲ**-ਸਦ੍ਦੋ ਰੁਕ੍ਖਸਾਮਞ੍ਞਪਰਿਯਾਯੋ, ਨ ਰੁਕ੍ਖਵਿਸੇਸਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ "**ਮਹਾਸਾਲਾਤਿ ਮਹਾਰੁਕ੍ਖਾ**"ਤਿ। **ਕੁਲਜੇਟ੍ਠਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਭੂਤੰ ਸਾਮਿਭੂਤੰ। **ਸਿਲਾਮਯੋ** ਨ ਪੰਸੁਮਯੋ ਮਿਸ੍ਸਕੋ ਚ। ਗਾਮੰ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਅਰਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਰਞ੍ਞਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਅਗਾਮਕਟ੍ਠਾਨੇ**"ਤਿ। ਮਹਨ੍ਤੋ ਪਬ੍ਬਤੋ ਸੇਲੋਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਆਤਪ੍ਪਕਰਣੀਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦. ਦਸਮੇ **ਸਰੀਰਸਮ੍ਭਵਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰੇ ਸਮ੍ਭੂਤਾਨੰ। **ਦੁਕ੍ਖਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਾਨੰ। **ਬਹਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਰਲਾਨੰ। **ਤਾਪਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਵਸੇਨ। **ਤਿਬ੍ਬਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਰੂਰਾਨੰ। ਤਾਸੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਅਧਿਵਾਸਨਾਯ

ਪਹਾਤਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਨਂ ਪਜਹਨਂ ਨਾਮ ਖਮਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਖਮਨਤ੍ਤਾਯਾ**”ਤਿ । **ਆਣਾਪੇਤ੍**ਵਾਤਿ ‘‘ਆਤਪ੍ਪਂ ਕਰਣੀਯ’’ਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਣਂ ਵਿਧਾਯ। **ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕਾ ਕਥਿਤਾ** ਸਸਮ੍ਭਾਰਾਨਂ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ।

ਆਤਪ੍ਪਕਰਣੀਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਮਹਾਚੋਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧. ਏਕਾਦਸਮੇ ਮਹਾਬਲਵਚੋਰੋ **ਮਹਾਚੋਰੋ**ਤਿ ਆਹ “**ਮਹਨ੍ਤੋ ਬਲਵਚੋਰੋ**”ਤਿ। **ਬਲਵਚੋਰੋ**ਤਿ ਚ ਮਹਾਥਾਮਤਾਯ ਮਹਾਪਰਿਵਾਰਤਾਯ ਮਹਾਚੋਰਿਯਕਮ੍ਮਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਮਹਤਂ ਗਾਮਨਿਗਮਾਨਂ ਵਿਲੁਪ੍ਪਨਂ **ਮਹਾਵਿਲੋਪੋ। ਤਂ ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਤਂ ਤਂ ਅਕਰਣਮੇਵ ਕਾਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾਯ ਕਥਾਯ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। **ਅਤ੍ਥਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਕਥਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਹਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਪਨੇਨ੍ਤਾ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਾ। **ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾਯਾ**ਤਿ ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬੯) ਆਦਿਦਸਵਤ੍ਥੁਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਯ। **ਅਨ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ**ਤਿ ਤਮੇਵ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਅਨ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ।

ਮਹਾਚੋਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚੂਲ਼ਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਠਮਪਣ੍ਣਾਸਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

੨. ਦੁਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕਂ

(੬) ੧. ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਠਮਦ੍ਵੇਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨. ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਜਰਾਜਿਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਜਰਾਵਸੇਨ ਜਿਣ੍ਣਾ, ਨ ਬ੍ਯਾਧਿਆਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਜਿਣ੍ਣਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਜਿਣ੍ਣਾ। **ਵਯੋਵੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਵਯਸੋ ਵੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਦ੍ਧਾ, ਨ ਸੀਲਾਦਿਵੁਦ੍ਧਿਯਾ। **ਜਾਤਿਮਹਲ੍ਲਕਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਚਿਰਰਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਯ ਜਾਤਿਮਹਲ੍ਲਕਾ। **ਤਯੋ ਅਦ੍ਧੇ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਠਮੋ, ਮਜ੍ਝਿਮੋ, ਪਚ੍ਛਿਮੋਤਿ ਤਯੋ ਅਦ੍ਧੇ ਅਤੀਤਾ। **ਤਤਿਯਂ ਵਯਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਏਵ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਵਯਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। **ਅਕਤਭਯਪਰਿਤ੍ਤਾਣਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਭਯਪਰਿਤ੍ਤਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤਾਯਕਂ ਪੁਞ੍ਞਂ, ਤਂ ਅਕਤਂ ਏਤੇਹੀਤਿ ਅਕਤਭਯਪਰਿਤ੍ਤਾਣਾ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਗਤਿਸਙ੍ਖਾਤਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਵਹਂ ਕਮ੍ਮਂ। **ਉਪਸਂਹਰੀਯਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਾਪੀਯਤਿ। ''ਉਪਨੀਯਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਿਂ ਕੇਨ ਉਪਨੀਯਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਯਞ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਂ ਉਪਨੀਯਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੋ। ਜਾਤੋ ਨ ਜਾਤਭਾਵੇਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤਤੋ ਪਰਂ ਜਰਂ ਪਾਪੀਯਤਿ, ਜਰਾਯ ਬ੍ਯਾਧਿਂ ਪਾਪੀਯਤਿ। ਏਵਂ ਪਰਤੋ ਪਰਂ ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਉਪਨੀਯਤਿ।

ਤਾਯਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਰਕ੍ਖਨਟ੍ਠੇਨ। **ਨਿਲੀਯਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਲੀਨਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ। **ਅਵਸ੍ਸਯਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਵਸ੍ਸਯਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ। **ਉਤ੍ਤਮਗਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਮਗਤਿਭਾਵੇਨ।

ਪਠਮਦ੍ਵੇਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਦ੍ਵੇਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੩. ਦੁਤਿਯੇ ਭਜਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਪਰੇਸਂ ਭਾਜਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ **ਭਾਜਨਂ,** ਭਣ੍ਡਕਂ।

ਦੁਤਿਯਦ੍ਵੇਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੪. ਅਞ੍ਞਤਰਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪-੫੫. ਤਤਿਯੇ ਯੇਸਂ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਅਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਾਦੀਨਂ ਸਮ੍ਭਵੋ, ਪਹਾਨੇਨ ਅਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਏਵਂ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਪਹਾਯਕੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾਯ ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਾਯ ਚ ਸਾਮਂ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ**। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸੇਸੁ ਪਦੇਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਪਨ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਸੁ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੧.੧੪੭) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਅਞ੍ਞਤਰਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਨਿਬ੍ਬੁਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੬. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਨ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਦਾ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ, ਤਦਾ ਏਵ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਨ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਉਪਨੇਯ੍ਯਂ। ਉਪਨੇਯ੍ਯਮੇਵ **ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ।

ਨਿਬ੍ਬੁਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਪਲੋਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੭. ਛਟ੍ਠੇ **ਆਚਰਿਯਪਾਚਰਿਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯਾਨਮ੍ਪਿ ਆਚਰਿਯਾਨਂ। **ਨਿਰਨ੍ਤਰਫੁਟੋ ਨੇਰਯਿਕਸਤ੍ਤੇਹਿ** ਨਿਰਯਗਾਮਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਕਾਨਂ ਬਹੁਭਾਵਾ। **ਉਭਯਮ੍ਪੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਂ। **ਘਨਨਿਵਾਸਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਮਾਨਂ ਘਨਸਨ੍ਨਿਵਾਸਤਂ। **ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਅਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ ਅਨਤ੍ਥਹੇਤੁਤਾਯ ਚ ਨਿਯਮੇਨੇਵ ਅਧਮ੍ਮੋ। **ਨ ਅਧਮ੍ਮਰਾਗੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ**ਤਿ ਪਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਸੁ ਰਾਗੋ ਵਿਯ ਨ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਕਸਕਪਰਿਕ੍ਖਾਰਵਿਸਯੋ ਰਾਗੋ ਵਿਸਮਲੋਭੋ ਵਿਯ ਨ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਅਪਾਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਜਨਕੋ। ਪਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾਯ **ਅਧਮ੍ਮਰਾਗਤਾ। ਲੋਭਸ੍ਸ ਸਮਕਾਲੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ। **ਏਸਾ**ਤਿ ਏਸੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ। **ਸਮਲੋਭੋ** ਵਿਸਮਲਕ੍ਖਣਾਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਪਯੋਗੋ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋਤਿ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਵਤ੍ਥੁਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਯਂ ਲੋਕਿਯਸਾਧੁਸਮਨੁਞ੍ਞਾਤਂ ਰਾਗਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ।

ਵਿਵਿਧਸਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਿ ਸਾਲਿਵੀਹਿਆਦਿਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸਸ੍ਸਾਨਂ। **ਦੁਸ੍ਸਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਦੂਸੇਨ ਦੂਸਿਤਂ ਸਸ੍ਸਂ। **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨਤੋ ਪਗੇਵ ਗਬ੍ਭਪਰਿਵੁਦ੍ਧਿਕਾਲੇ। **ਪਾਣਕਾ**ਤਿ ਸਲਭਾਦਿਪਾਣਕਾ। **ਪਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕੇ ਪਤਨ੍ਤਿ। **ਸਲਾਕਾਮਤ੍ਤਮੇਵ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਗਬ੍ਭਂ ਗਹੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਤੇ**ਤਿ ਵਾਲਅਮਨੁਸ੍ਸਾ। **ਲਦ੍ਧੋਕਾਸਾ**ਤਿ ਯਕ੍ਖਾਧਿਪਤੀਹਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਲਦ੍ਧੋਕਾਸਾ।

ਪਲੋਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਵਚ੍ਛਗੋਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੮. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਮਹਾਵਿਪਾਕ**ਨ੍ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਫਲਂ ਬਹੁਵਿਪਾਕਂ। **ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ** ਕਥਿਤਕਥਾ ‘‘ਅਤ੍ਥਂ ਦਹਤਿ ਵਿਦਹਤੀ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਨੁਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ** ਪਟਿਕਥਨਂ ‘‘ਤਂ ਅਨੁਗਤੋ ਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਸਹ ਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਸਹਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਏਵ **ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੋ**। ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ **“ਸਕਾਰਣੋ”**ਤਿ। **ਵਾਦਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ। **ਅਨੁਪਾਤੋ** ਅਨੁਪਚ੍ਛਾ ਪਵਤ੍ਤਿ।

ਪਰਿਪਨ੍ਥੇ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਪਾਰਿਪਨ੍ਥਿਕੋ**। ਪਨ੍ਥੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਰੇਸਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ ਛਿਨ੍ਦਨਤੋ **ਪਨ੍ਥਦੂਹਨਚੋਰੋ**। ਯਦਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞ੍ਞਾਣਂ, ਕਥਂ ਤਂ ਅਸੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਅਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ”**ਤਿ। **ਇਤਰਾਨੀ**ਤਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਿ। **ਸਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਅਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਾ ਚਾ’’ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ।

ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨੇਤਿ ਵਿਸੇਵਨਰਹਿਤੋ ਵਿਗਤਵਿਲੋਮਭਾਵੋ। **ਨ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤਿ। ਜਾਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਯਾਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਜਾਤਿਯੋ,** ਜਾਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕੁਲਜਾਤੇ”**ਤਿ।

ਕੇਵਲੀਤਿ ਕੇਵਲਵਾ, ਪਾਰਿਪੂਰਿਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ”**ਤਿ। **ਏਤਂ** ਕੇਵਲੀਤਿ ਪਦਂ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਜਾਨਸ੍ਸ ਪਾਰਂ। ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਗਤਤ੍ਤਾ **ਪਾਰਗੂ**। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ। **ਖੇਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯਸਵਨੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਇਮੇਹਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਖੇਤ੍ਤਂ, ਤਦਞ੍ਞੋ ਨ ਖੇਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਖੇਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯਸਵਨੇਨ ਰਹਿਤਾ।

ਵਚ੍ਛਗੋਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਤਿਕਣ੍ਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੯. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਦੁਰਾਸਦਾ**ਤਿ ਦੁਰੁਪਸਙ੍ਕਮਨਾ। **ਗਰਹਾ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਮਯਿ ਏਵੰ ਕਥੇਨ੍ਤੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥੇਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਮੇ ਵਚਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਗਰਹਾ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। **ਪਣ੍ਡਿਤਾ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। **ਧੀਰਾ**ਤਿ ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ। **ਬਜਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਰਵਾਦਮਦ੍ਦਨਸਮਤ੍ਥੇਨ ਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। **ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ**ਤਿ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਵਨ੍ਤੋ। **ਵਾਦਿਨੋ**ਤਿ ਵਾਦਿਮਗ੍ਗਕੁਸਲਾ। **ਸਮ੍ਮਤਾ**ਤਿ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਸਾਧੁਸਮ੍ਮਤਾ। **ਪਣ੍ਡਿਤਾਦਿਆਕਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਨਂ ਪਣ੍ਡਿਤਾਕਾਰਾਦਿਆਕਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ। ਆਕਾਰਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣਪਰਿਯਾਯੋ, ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਮਾਣਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ**"ਤਿ।

ਯਥਾਤਿ ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਥਾਤਿ ਕਾਰਣਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ। "**ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਪਕ੍ਖੇਹੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੇ ਪਕ੍ਖੇ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਮਾਤਿਤੋ ਚ ਪਿਤਿਤੋ ਚਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਤੇਸਂ ਪਕ੍ਖਾਨਂ ਵਸੇਨਸ੍ਸ ਸੁਜਾਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯਸ੍ਸ ਮਾਤਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਜਨਕਜਨਿਕਾਭਾਵੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਲੋਕੇ ਮਾਤਾਪਿਤੁਸਮਞ੍ਞਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਸਾ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸਂਸੁਦ੍ਧਗਹਣਿਕੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਗਹਣੀ,** ਗਬ੍ਭਾਸਯਸਞ੍ਞਿਤੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਪ੍ਪਦੇਸੋ। ਯਥਾਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਵਿਪਾਚਨਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਨਤੋ ਅਛਡ੍ਡਨਤੋ **ਗਹਣੀ,** ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋਧਾਤੁ।

ਪਿਤਾ ਚ ਮਾਤਾ ਚ ਪਿਤਰੋ, ਪਿਤੂਨਂ ਪਿਤਰੋ ਪਿਤਾਮਹਾ, ਤੇਸਂ ਯੁਗੋ **ਪਿਤਾਮਹਯੁਗੋ,** ਤਸ੍ਮਾ ''ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਾ ਪਿਤਾਮਹਯੁਗਾ ਪਿਤਾਮਹਦ੍ਵਨ੍ਦਾ''ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਦ੍ਵਨ੍ਦਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਯੁਗਨ੍ਤਿ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਯੁਗ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਕਥਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ "**ਪਿਤਾਮਹੋਯੇਵ ਪਿਤਾਮਹਯੁਗ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ''ਮਾਤਿਤੋ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਕ੍ਖੇਪੋ। **ਅਨਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਥਾਲਿਪਾਕਾਦੀਸੁ ਅਨਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਨ ਛਡ੍ਡਿਤੋ। **ਜਾਤਿਵਾਦੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਉਭਤੋ... ਪੇ॰... ਪਿਤਾਮਹਯੁਗਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਯੋਨਿਦੋਸਾਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਸਂਸੁਦ੍ਧਗਹਣਿਕਤਾਕਿਤ੍ਤਨਤੋ। ''ਅਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਧਾਭਾਵੋ। ਸਂਸੁਦ੍ਧਜਾਤਿਕਾਪਿ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਧੇਨ ਖੇਪਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। ''ਅਨੁਪਕ੍ਕੁਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਯੁਤ੍ਤਸਂਸਗ੍ਗਾਭਾਵੋ। ਅਯੁਤ੍ਤਸਂਸਗ੍ਗਞ੍ਹਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਤ੍ਤਾ ਸੁਦ੍ਧਜਾਤਿਕਾ ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਧਰਹਿਤਾਪਿ ਅਕ੍ਕੋਸਂ ਲਭਨ੍ਤਿ।

ਤਨ੍ਤਿ ਗਰਹਾਵਚਨਂ। **ਮਨ੍ਤੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਵੇਦੇ ਸਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਨ੍ਤੇ ਧਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਅਧੀਤੇ ਮਨ੍ਤੇ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠੇ ਕਤ੍ਵਾ ਹਦਯੇ ਠਪੇਤਿ।

ਓਟ੍ਠਪਹਤਕਰਣਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥਾਵਧਾਰਣਵਸੇਨ। **ਸਨਿਘਣ੍ਡੁਕੇਟੁਭਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਚਨੀਯਵਾਚਕਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਸਦ੍ਦਞ੍ਚ ਖਣ੍ਡਤਿ ਭਿਨ੍ਦਤਿ ਵਿਭਜ੍ਜ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਨਿਖਣ੍ਡੁ, ਸੋ ਏਵ ਇਧ ਖ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਘ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ "**ਨਿਘਣ੍ਡੂ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਿਟਤਿ ਗਮੇਤਿ ਕਿਰਿਯਾਦਿਵਿਭਾਗਂ, ਤਂ ਵਾ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਤੋ ਗਮੇਨ੍ਤੋ ਪੂਰੇਤੀਤਿ **ਕੇਟੁਭਂ।** **ਵੇਵਚਨਪ੍ਪਕਾਸਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਸਦ੍ਦਦੀਪਕਂ, ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯਵਚਨਵਿਭਾਵਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਅਨੇਕੇਸਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਏਕਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਤਾਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨਪਿ ਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਵਚੀਭੇਦਾਦਿਲਕ੍ਖਣਾ ਕਿਰਿਯਾ ਕਪ੍ਪੀਯਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪੋ, ਸੋ ਪਨ ਵਣ੍ਣਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧਪਦਤ੍ਥਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਬਹੁਕਪ੍ਪੋਤਿ ਆਹ "**ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਵਿਕਪ੍ਪੋ**"ਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਮੂਲਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਗਨ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਹਿ ਮਹਾਵਿਸਯੋ ਸਤਸਹਸ੍ਸਪਰਿਮਾਣੋ ਨਯਾਚਰਿਯਾਦਿਪ੍ਪਕਰਣਂ। ਠਾਨਕਰਣਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਨਿਬ੍ਬਚਨਵਿਭਾਗਤੋ ਚ ਅਕ੍ਖਰਾ ਪਭੇਦੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਅਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦਾ,** ਸਿਕ੍ਖਾਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ। **ਏਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵੇਦਾਨਂ।

ਪਦਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ, ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਵਾ ਪਦਂ, ਤਂ ਪਦਂ ਕਾਯਤੀਤਿ **ਪਦਕੋ,** ਤੇਯੇਵ ਵਾ ਵੇਦੇ ਪਦਸੋ ਕਾਯਤੀਤਿ **ਪਦਕੋ।** **ਤਦਵਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਂ ਵਾਕਜਂ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਦ੍ਦਬਜਾਕਰਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਬਜਾਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਬਜਾਕਰਣਮਾਹ। ਤਂ ਤਂ ਸਦ੍ਦਂ

ਤਦਤ੍ਥਞ੍ਚ ਬਜਾਕਰੋਤਿ ਬਜਾਚਿਕ੍ਖਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਬਜਾਕਰਣੰ,** ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੰ। ਆਯਤਿੰ ਹਿਤੰ ਤੇਨ ਲੋਕੋ ਨ ਯਤਤਿ ਨ ਈਹਤੀਤਿ **ਲੋਕਾਯਤੰ**। ਤਞ੍ਹਿ ਗਨ੍ਥੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ।

ਅਸੀਤਿ ਮਹਾਸਾਵਕਾਤਿ ਅਞ੍ਞਾਸਿਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ, ਵਪ੍ਪੋ, ਭਦ੍ਦਿਯੋ, ਮਹਾਨਾਮੋ, ਅਸ੍ਸਜਿ, ਨਾਲਕੋ, ਯਸੋ, ਵਿਮਲੋ, ਸੁਬਾਹੁ, ਪੁਣ੍ਣਜਿ, ਗਵਮ੍ਪਤਿ, ਉਰੁਵੇਲਕਸ੍ਸਪੋ, ਨਦੀਕਸ੍ਸਪੋ, ਗਯਾਕਸ੍ਸਪੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ, ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ, ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ, ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕੋ, ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨੋ, ਮਹਾਚੁਨ੍ਦੋ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ, ਕਙ੍ਖਾਰੇਵਤੋ, ਆਨਨ੍ਦੋ, ਨਨ੍ਦਕੋ, ਭਗੁ, ਨਨ੍ਦਿਯੋ, ਕਿਮਿਲੋ, ਭਦ੍ਦਿਯੋ, ਰਾਹੁਲੋ, ਸੀਵਲਿ, ਉਪਾਲਿ, ਦਬ੍ਬੋ, ਉਪਸੇਨੋ, ਖਦਿਰਵਨਿਯਰੇਵਤੋ, ਪੁਣ੍ਣੋ ਮਨ੍ਤਾਨਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਪੁਣ੍ਣੋ ਸੁਨਾਪਰਨ੍ਤਕੋ, ਸੋਣੋ ਕੁਟਿਕਣ੍ਣੋ, ਸੋਣੋ ਕੋਲ਼ਿਵਿਸੋ, ਰਾਧੋ, ਸੁਭੂਤਿ, ਅਙ੍ਗੁਲਿਮਾਲੋ, ਵਕ੍ਕਲਿ, ਕਾਲ਼ੁਦਾਯੀ, ਮਹਾਉਦਾਯੀ, ਪਿਲਿਨ੍ਦਵਚ੍ਛੋ, ਸੋਭਿਤੋ, ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪੋ, ਰਟ੍ਠਪਾਲੋ, ਵਙ੍ਗੀਸੋ, ਸਭਿਯੋ, ਸੇਲੋ, ਉਪਵਾਣੋ, ਮੇਘਿਯੋ, ਸਾਗਤੋ, ਨਾਗਿਤੋ, ਲਕੁਣ੍ਡਕਭਦ੍ਦਿਯੋ, ਪਿਣ੍ਡੋਲੋ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ, ਮਹਾਪਨ੍ਥਕੋ, ਚੂਲ਼ਪਨ੍ਥਕੋ, ਬਾਕੁਲੋ, ਕੁਣ੍ਡਧਾਨੋ, ਦਾਰੁਚੀਰਿਯੋ, ਯਸੋਜੋ, ਅਜਿਤੋ , ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ, ਪੁਣ੍ਣਕੋ, ਮੇਤ੍ਤਗੁ, ਧੋਤਕੋ, ਉਪਸੀਵੋ, ਨਨ੍ਦੋ, ਹੇਮਕੋ, ਤੋਦੇਯ੍ਯੋ, ਕਪ੍ਪੋ, ਜਤੁਕਣ੍ਣੀ, ਭਦ੍ਰਾਵੁਧੋ, ਉਦਯੋ, ਪੋਸਲੋ, ਮੋਘਰਾਜਾ, ਪਿਙ੍ਗਿਯੋਤਿ ਏਤੇ ਅਸੀਤਿ ਮਹਾਸਾਵਕਾ ਨਾਮ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤੇ ਏਵ ਥੇਰਾ ''ਮਹਾਸਾਵਕਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ? ਅਭਿਨੀਹਾਰਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਦ੍ਵੇ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾਪਿ ਮਹਾਸਾਵਕੇਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾ। ਤੇ ਹਿ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞਾਣਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਵਕੇਸੁ ਅਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮੇਨ ਅਗ੍ਗਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਾਪਿ ਅਭਿਨੀਹਾਰਮਹਨ੍ਤਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ''ਮਹਾਸਾਵਕਾ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਪਕਤਿਸਾਵਕੇਹਿ ਸਾਤਿਸਯੰ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਪਦੁਮੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਕਾਲੇ ਕਤਪਣਿਧਾਨਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਸਾਤਿਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਵਸਿਨੋ ਪਭਿਨ੍ਨਪ੍ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਚ। ਕਾਮੰ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਆਦਿਕੇ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਯਥਾਭੂਤੰ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਕਿਲੇਸੇ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਯਥਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਤੋ ਚ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸਸਿਦ੍ਧੋ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸੋ, ਏਵੰ ਅਭਿਨੀਹਾਰਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਯੋਗਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਹਿ ਸਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸਾਤਿਸਯਸ੍ਸ ਗੁਣਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਮਹਨ੍ਤਾ ਸਾਵਕਾਤਿ ਮਹਾਸਾਵਕਾ। ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਪਨ ਯੇ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਾਮੋਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਧੁਰਭੂਤਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਨੰ ਸਾਤਿਸਯੰ ਕਿਚ੍ਚਾਨੁਭਾਵਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਭੂਤਾਯ ਤਜ੍ਜਾਭਿਨੀਹਾਰਾਭਿਨੀਹਟਾਯ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਚਿਰਕਾਲਸਮ੍ਭਾਵਿਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਵਿਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬਗੁਣੇਹਿ ਅਗ੍ਗਭਾਵੇ ਠਿਤਾ, ਤੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ। ਇਤਰੇ ਅਟ੍ਠਸਤ੍ਤਤਿ ਥੇਰਾ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਯਾ ਮਤ੍ਥਕੇ ਸਬ੍ਬਸਾਵਕਾਨੰ ਅਗ੍ਗਭਾਵੇਨ ਅਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ''ਮਹਾਸਾਵਕਾ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਪਕਤਿਸਾਵਕਾ ਪਨ ਅਭਿਨੀਹਾਰਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਚ ''ਸਤ੍ਥੁਸਾਵਕਾ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾ ਵਿਯ ਮਹਾਸਾਵਕਾ ਵਿਯ ਚ ਨ ਪਰਿਮਿਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਅਨੇਕਸਤਾ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਾ।

ਵਯਤੀਤਿ **ਵਯੋ,** ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਪਰਿਕਿਲਮਨ੍ਤੋ ਅਵਿਤ੍ਥਾਯਨ੍ਤੋ ਤੇ ਗਨ੍ਥੇ ਸਨ੍ਤਾਨੇਤਿ ਪਣੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਸੇਧਾ ਪਕਤਿੰ ਗਮੇਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਅਵਯੋ ਨ ਹੋਤੀ”**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਵਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਅਵਯੋ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਇਧਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ। ਤਤਿਯਵਿਜ੍ਜਾਧਿਗਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੭੦) ਸਾਤਿਸਯੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੋ, ਤਥਾ ਇਧ ਅਵਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਯ **ਭਯਭੇਰਵਸੁਤ੍ਤਾ**ਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੪ ਆਦਯੋ) ਵਿਯ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਚ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਯ ''ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਵਿਜ੍ਜਾਨ''ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਸ੍ਸ ਮੋਹਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨਪਿ ਵਿਜ੍ਜਾ। **ਮੋਹੋ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਟ੍ਠੇਨ ਤਮੋ**ਤਿ **ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਤਮੋ ਵਿਯਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਕਾਤਬ੍ਬਤੋ ਕਰਣੰ, ਓਭਾਸੋਵ ਕਰਣੰ **ਓਭਾਸਕਰਣੰ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਓਭਾਸਭਾਵੇਨ

ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਯਂ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥੋ। **ਪਸਂਸਾਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਥੋਮਨਾਵਚਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਾਨਂ ਬੋਧਨਤੋ। **ਯੋਜਨਾ**ਤਿ ਪਸਂਸਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪਦਸ੍ਸ ਚ ਯੋਜਨਾ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਹਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦੀਪਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾ ਚਸ੍ਸਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਚ ਪਹਾਯਕਭਾਵੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਇਤਰਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇ**ਤਿ ''ਤਮੋ ਵਿਹਤੋ, ਆਲੋਕੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਯੋਜਨਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਯੋਜਨਾ – ਏਵਂ ਅਧਿਗਤਵਿਜ੍ਜਸ੍ਸ ਤਮੋ ਵਿਹਤੋ ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਆਲੋਕੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਞਾਣਾਲੋਕੋ ਪਾਤੁਭੂਤੋਤਿ। **ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਪਠਮਵਿਜ੍ਜਾਧਿਗਮਾਯ ਪੇਸਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਞਾਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਤਮਾਹ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਤਿਵਿਧਾ ਵਿਪਸ੍ਸਕਪੁਗ੍ਗਲਭੇਦੇਨ। ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚਿਨ੍ਤਾਮਯਞਾਣਸਂਵਡ੍ਢਿਤਤ੍ਤਾ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣਭੂਤਾ, ਇਤਰੇਸਂ ਸੁਤਮਯਞਾਣਸਂਵਡ੍ਢਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰੋਪਦੇਸਸਮ੍ਭੂਤਾ। ਸਾ ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਅਵਸੇਸਰੂਪਾਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੇਕਧਾ ਅਰੂਪਮੁਖਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਾਤੁਪਰਿਗ੍ਗਹਮੁਖਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਮੁਖਵਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕਧਾਵ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੦੬) ਨਾਨਾਨਯਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮੁਖੇਨ ਪਭੇਦਗਮਨਤੋ ਨਾਨਾਨਯਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਞਾਣਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਂ ਪਰਿਪਾਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਂ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਤਰਂ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ''ਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਭੇਦਸ੍ਸ ਪਾਦਕਭਾਵੇਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਯਮਾਨਾ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾ ਦੇਵਸਿਕਂ ਸਤ੍ਥੁ ਵਲਞ੍ਜਨਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰੋ ਪਰਮਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੧.੧੪੪) ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਤਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਸਾਵਕਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕਾਮਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਞਾਣਾਨਿਪਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖੇਪਨਞਾਣਾਨਿ ਏਵ, ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਨ ਤੇਸਂ ਖੇਪਨਂ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ। **ਆਸਵਵਿਨਾਸਨਤੋ**ਤਿ ਆਸਵਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸੇਸਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਤੋ। ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੇ ਞਾਣਂ ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਤਤ੍ਰ ਚੇਤਂ ਞਾਣ**"ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ "**ਖਯੇ**"ਤਿ ਆਧਾਰੇ ਭੁਮ੍ਮਂ, ਨ ਵਿਸਯੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**"ਤਿ ਆਹ। **ਅਭਿਨੀਹਰਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਮੁਖਂ ਨੀਹਰਤਿ, ਯਥਾ ਮਗ੍ਗਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਵਨਂ ਤਦਭਿਮੁਖਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਦਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। **ਏਤ੍ਤਕਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। **ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧੇਨਾ**ਤਿ ਸਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨੇਨ। ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧੋਤਿ ਚ ਯਥਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਞਾਣੇ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਛਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸਰੂਪਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ**"ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਮੁਦੇਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ। ਯਂ ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਭੂਤਂ ਆਗਮ੍ਮ। **ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚ ਤਦੁਭਯਵਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨਹੇਤੁ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਤੇ ਵਾ ਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਸ੍ਸ। **ਸਮ੍ਪਾਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਾਪਕਂ।

ਕਿਲੇਸਵਸੇਨਾਤਿ ਆਸਵਸਙ੍ਖਾਤਕਿਲੇਸਵਸੇਨ। ਯਸ੍ਮਾ ਆਸਵਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਯੋ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸੇਸਸਚ੍ਚਾਨਞ੍ਚ ਤਂਸਮੁਦਯਾਦਿਪਰਿਯਾਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਪਰਿਯਾਯਤੋ**"ਤਿ। ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਆਸਵਾਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਗਹਣਂ ''ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਞਾਣਾਯਾ''ਤਿ ਆਰਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਸਵਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੀਸੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਿਸ੍ਸਕਮਗ੍ਗੋ ਇਧ ਕਥਿਤੋਤਿ "**ਸਹ**

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਕਥੇਸੀ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਵਿ**ਮੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ "**ਇਮਿਨਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**"ਤਿ। **ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਵਾ ਹੇਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਯਂ ਜਾਨਨਹੇਤੁ ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਹਿ ਸਮਾਨਕਾਲਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਭਵਾਸਵਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਏਤ੍ਥ ਭਵਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਯ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਸਮਵਰੋਧੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵਸ੍ਸਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਖੀਣਾ ਜਾਤੀਤਿਆਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸ੍ਸ। **ਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਯੇਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ''ਕਤਮਾ ਪਨਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੋਦਨਾ ਕਤਾ, ਤਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ "**ਨ ਤਾਵਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਤਤ੍ਥ **ਨ ਤਾਵਸ੍ਸ ਅਤੀਤਾ ਜਾਤਿ ਖੀਣਾ** ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ "**ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੀਣਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। ਨ ਅਨਾਗਤਾ ਅਸ੍ਸ ਜਾਤਿ ਖੀਣਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਨ ਅਨਾਗਤਾ**ਤਿ ਚ ਅਨਾਗਤਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਲੇਸੇਨ ਚੋਦੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨਾਗਤੇ ਵਾਯਾਮਾਭਾਵਤੋ**"ਤਿ। ਅਨਾਗਤਵਿਸੇਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਖੇਪਨੇ ਵਾਯਾਮੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇਸੂ**ਤਿ ਭਵਤ੍ਤਯਗ੍ਗਹਣਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਜਾਤਿਯਾ ਖੀਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਜਾਤਿਂ। **ਸੋ**ਤਿ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋ ਨਾਮ ਇਧ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਪਰਿਵੁਤ੍ਥ**"ਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਨੁਗੁਣਾ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਇਤਰੇਸੁ ਚ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਨੇਸਂ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ ਪਾਕਟਾ ਏਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਹਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਾਦਯੋ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਤ੍ਤ ਸੇਖੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਇਮੇ ਪਕਾਰਾ ਇਤ੍ਥਂ, ਤਬ੍ਭਾਵੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ, ਤਦਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਪਕਾਰਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਬ੍ਯਾਪਾਰਭੂਤਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਯੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ "**ਏਵਂਸੋਲਸਵਿਧਕਿਚ੍ਚਭਾਵਾਯਾ**"ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਮਗ੍ਗਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਮਗ੍ਗਾਨੁਭਾਵੇਨ ਪਾਕਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਦੀਸੁ ਚ ਪਹਾਨਮੇਵ ਪਧਾਨਂ ਤਦਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਇਤਰੇਸਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯਾਯ ਵਾ**"ਤਿ। ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਵਾ ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਇਤ੍ਥਭਾਵਤੋ**"ਤਿ । **ਅਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਂ। ਇਮੇ ਪਨ ਚਰਿਮਕਤ੍ਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। **ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਮੂਲਕਾ ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ। ਯਥਾਹ ''ਕਬਲੀਕਾਰੇ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਹਾਰੇ ਅਤ੍ਥਿ ਰਾਗੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਨਨ੍ਦੀ, ਅਤ੍ਥਿ ਤਣ੍ਹਾ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਤਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੪; ਕਥਾ॰ ੨੯੬; ਮਹਾਨਿ॰ ੭)। ਤੇਨੇਵਾਹ – "**ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਕਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਵਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸੀਲਂ ਕਦਾਚਿ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਹਾਯਤਿ। ਸੇਕ੍ਖਾਪਿ ਪਨ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਨੋਵ, ਅਸੇਕ੍ਖੇਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਂ। **ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਮਾਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਫਲਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਮਾਹਿਤਂ। **ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਫਲਧਿਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ। **ਮਚ੍ਚੁਂ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਯਤਿਂ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਥਂ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਾਵੋਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ**"ਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਤੁਸਚ੍ਚਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਬੁਦ੍ਧ**"ਨ੍ਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾ**ਤਿ ਸਾਵਕਬੁਦ੍ਧਾ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਗੇਵ ਇਤਰਾ ਪਜਾ। ਇਤਰਾ ਹਿ ਪਜਾ ਸਾਵਕੇਪਿ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਠਾਨੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਗਾਥਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਾਵਕਸ੍ਸਪਿ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਥ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਾਵਕੋਪਿ ਗੋਤਮੋ** ਮੁਖਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ, ਯਤੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾ ਭਗਵਤੋ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ।

ਨਿਵ◌ੁਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਨਿਵ◌ਾਸੋ,** ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਥੋ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੋਤਿ ਆਹ **"ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਥਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਮ੍ਪਰ"**ਨ੍ਤਿ। **ਅਵ◌ੇਤਿ, ਅਵ◌ੇਦੀਤਿ** ਪਾਠਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਞਾਣਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਯੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵ◌ੇਹਪ੍ਫਲਾਪਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **"ਛ ਕਾਮਾਵਚਰੇ, ਨਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ"**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਇਤਰੇ ਪਨ ਅਪਚੁਰਭਾਵਤੋ ਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ। ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਅਵ◌ਿਸਯਭਾਵਤੋ ਚ ਅਵਚਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਜਾਤਿ ਖੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਜਾਤਿਕ੍ਖਯੋ,** ਅਰਹਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। ''ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਯਕਾਰਲੋਪੇਨ ''ਅਭਿਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਆਹ **"ਜਾਨਿਤ੍ਵ◌ਾ"**ਤਿ। **ਕਿਚ੍ਚਵ◌ੋਸਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸੋਲਸਵ◌ਿਧਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਨ। **ਵ◌ੋਸਿਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਿਤੋ, ਨਿਟ੍ਠਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੋਨੇਯ੍ਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਲਪਿਤੰ ਲਪਤੀਤਿ **ਲਪਿਤਲਾਪਨੋ। ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਞਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤੇਸੰ ਵ◌ਿਜ੍ਜਾਨੰ ਪਟਿਲਦ੍ਧਭਾਵ◌ੰ ਦੀਪੇਤਿ।

ਤਿਕਣ੍ਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੦. ਨਵਮੇ **ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸੇਤੰ ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਗੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਦਾਤਬ੍ਬਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ ਤਦਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਾਲਿਯੰ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਮਤਕਭਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਤਕੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤੰ, ਪਿਤੁਪਿਣ੍ਡਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਵਰਪੁਰਿਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਪੁਰਿਸਾਨੰ, ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਭੇਦੰ ਯਞ੍ਞਸਦ੍ਧਾਦਿਦਾਨੰ।

ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਸਙ੍ਗਾਰਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧. ਦਸਮੇ ਜਿਣ੍ਣਾਨੰ ਹਤ੍ਥਿਸਾਲਾਦੀਨੰ ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣੰ ਪੁਨ ਪਾਕਤਿਕਕਰਣੰ ਜਿਣ੍ਣਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣੰ , ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ **ਜਿਣ੍ਣਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਕਾਰਕੋ। ਬਾਹਿਰਸਮਯੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਤੋ ਬਾਹਿਰੇ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਸਮਯੇ। **ਸਬ੍ਬਚਤੁਕ੍ਕੇਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਦ੍ਵ◌ਿਪਦਚਤੁਪ੍ਪਦਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਪਾਣੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਾਣੇ ਵਧਿਤ੍ਵ◌ਾ ਯਜਿਤਬ੍ਬੰ ਯਞ੍ਞੰ ਸਬ੍ਬਚਤੁਕ੍ਕੰ ਨਾਮ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਯਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਤਸ੍ਸ** ਵ◌ਾਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਸਾਮਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯਸ੍ਮਾ ਵ◌ਾ ਤਸ੍ਮਾ** ਵ◌ਾ"ਤਿ। **ਏਵਮਸ੍ਸਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਏਵ◌ੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਅਯ"**ਨ੍ਤਿ।

ਵਙ੍ਕਚ੍ਛੇਨ੍ਤੋਤਿ ਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ। ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਓਗਧੰ ਮੂਲੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭੂਤੰ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋਗਧੰ**। ਤੇਨਾਹ **"ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਉਤ੍ਤਮੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭੂਤੰ** ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵ◌ੇਨ।

ਅਪ੍ਪੇਹਿ ਵ◌ੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਾਦੀਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਾ** ਤ੍ਥ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਟ੍ਠ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਤ੍ਥ ਬਹੂ"**ਤਿਆਦਿ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸੰ ਪਟਿਪਦਾਯੰ । ਅਪ੍ਪੋ ਸਮਾਰਮ੍ਭੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭੋ। ਪਾਸੰਸਾ**ਤਿ ਪਸੰਸਾਰਹਾ। **ਏਤੰ ਯੇਵ ਕਥਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਕਥਾਪੇਸ੍ਸਾਮਿ।

ਸੋਪ੍ਪੇਨਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦਾਯ। **ਪਮਾਦੇਨਾ**ਤਿ ਜਾਗਰਿਯਾਦੀਸੁ ਅਨਨੁਯੁਞ੍ਜਨਤੋ ਸਤਿਵ◌ਿਪ੍ਪਵ◌ਾਸਲਕ੍ਖਣੇਨ ਪਮਾਦੇਨ। **ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਹਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਪਨਯਨਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਚ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ, ਤੇਸੰ ਹਰਣਤੋ ਪਟਿਹਾਰਿਯੰ। ਤੇ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਹਰਣਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਕਾਸਨੇ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵ◌ੇਨ ਚ ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨੀਹਿ ਹਰਿਤਾ ਅਪਨੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ''ਪਟੀ''ਤਿ ਵ◌ਾ ਅਯੰ ਸਦ੍ਦੋ ''ਪਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਬੋਧੇਤਿ ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਪਵ◌ਿਟ੍ਠਸ੍ਮਿੰ, ਅਞ੍ਞੋ ਆਗਞ੍ਛਿ

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੮੫; ਚੂਲਨਿ॰ ਵਤ੍ਥੁਗਾਥਾ ੪) ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਕਤਕਿਚ੍ਚੇਨ ਪਚ੍ਛਾ ਹਰਿਤਬ੍ਬਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਮਗ੍ਗੇਹਿ ਹਰਿਤੇਸੁ ਪਚ੍ਛਾਹਰਣਂ ਪਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨਿਯੋ ਚ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਨ ਕਤਕਿਚ੍ਚੇਨ ਚ ਸਤ੍ਤਹਿਤਤ੍ਥਂ ਪੁਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ, ਹਰਿਤੇਸੁ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਹਰਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਹਾਰਿਯਮੇਵ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ**। ਪਟਿਹਾਰਿਯੇ ਵਾ ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨਿਸਮੁਦਾਯੇ ਭਵਂ ਏਕੇਕਂ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਟਿਹਾਰਿਯਂ ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਮਗ੍ਗੋ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖਹਰਣਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੇ, ਤਤੋ ਵਾ ਆਗਤਨ੍ਤਿ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ**।

ਆਗਤਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਆਗਤਾਕਾਰਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਏਕੋ ਰਾਜਾ**ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਮਧੁਰਾਧਿਪਤਿ ਏਕੋ ਪਣ੍ਡੁਰਾਜਾ। **ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਤਵ ਮਨੋ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **“ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ** **ਵਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਏਵਂ ਤਵ ਮਨੋ’’ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਮਨਸੋ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਤਤਾਦਿਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ, ਨ ਪਨ ਯੇਨ ਸੋ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਵਾ, ਤਂਦਸ੍ਸਨਂ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਤਦੇਕਟ੍ਠਾ ਰਾਗਾਦਯੋ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਦੋਸਾਦਯੋ। **ਦੁਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਇਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ’’ਤਿ ਪਦਂ। **ਇਤਿਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ ‘‘ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਅਯਮੇਕੋ ਅਨ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫; ੩.੯੦) ਵਿਯ। ਤੇਨਾਹ **“ਇਮਞ੍ਚ ਇਮਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਂ ਚਿਨ੍ਤਯਮਾਨ”**ਨ੍ਤਿ। **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ।

ਕਥੇਨ੍ਤਾਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਾਨਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ। **ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਿਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। **ਅਟ੍ਠਕਾਰਕੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਾਰਕੇਨ।

ਨ ਅਰਿਯਾਨਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਮਗ੍ਗਫਲਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਞ੍ਹਿ ਤੇਨ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣੇਨਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿਯੇਵ। **ਹੇਟ੍ਠਿਮੋ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿਆਦੀਨਿਪਿ ਮਗ੍ਗਫਲਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਯੋਪਿ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਗਤਮੇਵ ਮਗ੍ਗਫਲਂ ਪਰੇਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ ਸਮ੍ਮਾ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਨਧਿਗਤਂ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਏਤੇਸੁ ਚਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਦਿ ਅਰਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਗਤਫਲਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪਰਿਮਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਫਲਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਲੋਕਿਯਸਮਾਪਤ੍ତਿਯੋ ਵਿਯਾਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਸਙ੍ਕਾ ਸਿਯਾ, ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਮਾਹ **“ਉਪਰਿਮੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀ”**ਤਿ।

ਉਪਰਿਮੋਤਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਆਦਿਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਹੇਟ੍ਠਿਮ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਾਦਿਂ। **ਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਸਤਿਪਿ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤੇ ਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਕਾਰਣਮਾਹ **“ਤੇਸਞ੍ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ, ਤੇਸਂ ਸਕਦਾਗਾਮਿਆਦੀਨਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਤੇਸੁ ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਸੁ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਉਪਰਿਮੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਫਲਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਪੁਗ੍ਗਲਨ੍ਤਰਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਏਤੇਨ ਉਪਰਿਮੋ ਅਰਿਯੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਤਂ ਲੋਕਿਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੋ ਹੇਤੁ ਬਜਭਿਚਾਰਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਲੋਕਿਯਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲਨ੍ਤਰਭਾਵੂਪਗਮਨਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਅਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਨਿਰੋਧਨੇਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ ਵਿਯ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਹਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਆਦੀਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਨ੍ਤਰਭਾਵੂਪਗਮਨਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਤੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਫਲਧਮ੍ਮਾ ਉਪਰੂਪਰਿਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੇਹਿ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਵਿਯ ਅਭਿਭੂਤਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂਯੇਵ ਆਪਨ੍ਨਾ। ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ”**ਤਿ।

ਅਪਿਚ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਅਞ੍ਞਾ, ਵਿਪਾਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਚ ਅਞ੍ਞਾਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਫਲਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਤੋ ਉਪਰਿਮੋ ਭਵਨ੍ਤਰਗਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਤਂਤਂਫਲਵਸੇਨੇਵ ਹਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਿਨਾਮਲਾਭੋ। ਤੇ ਸਚੇ ਅਞ੍ਞਫਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ,

ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਿਨਾਮਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਅਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਸਿਯਾ। ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਤਂ ਤਂ ਫਲਂ ਸਦਿਸਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਿਮਫਲਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਲੇਸੋਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਕੁਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਚ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਯੋ ਉਪਰਿਮਂ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਾਦਿਂ ਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਅਨਧਿਗਤਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋਯੇਵ ਫਲਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਟ੍ਠਮੇਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਾਯ ਅਨੁਸਾਸਨਿਯਾ ਵਿਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਸੇਧਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਕਾਰਪਰਾਮਸਨਂ। ਸਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਵਿਤਕ੍ਕਾ ਨਾਮ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਨਿਸਂਸਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵਸ੍ਸ ਚ ਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਂ **ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਮੇਵ**, ਨ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਟਿਯੋਗਿਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਞ੍ਹਿ **ਏਵ**-ਕਾਰਗ੍ਗਹਣਂ। ਇਧਾਪਿ ਏਵਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਪਯੋਜਨਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਇਦਂ**-ਗਹਣੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਰਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਤਦਞ੍ਞਰਾਗਸ੍ਸ ਦੋਸਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਤਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਚ ਤਦਞ੍ਞਰਾਗਾਦਿਖੇਪਸ੍ਸ ਉਪਾਯਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਦੁਟ੍ਠਲੋਹਿਤਵਿਮੋਚਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਦੁਟ੍ਠਮਂਸਖੇਪਨੂਪਾਯਤਾ ਵਿਯ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਮੇ**ਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਭਾਵਤੋ ਸਾਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਨਿਵਤ੍ਤਨਪਰਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੂਪਾਯਾਨਿਸਂਸਭੂਤਾਨਂ ਤਦਞ੍ਞੇਸਂ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵਤੋ।

ਚਿਨ੍ਤਾਮਣਿਕਵਿਜ੍ਜਾਸਰਿਕ੍ਖਕਤਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਚਿਨ੍ਤਾਮਣੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾ ਲੋਕੇ ਏਕਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਾਯ ਪਰੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ''ਤਸ੍ਸਾ ਕਿਰ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਾਧਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਾਦਿਸੇ ਦੇਸਕਾਲੇ ਮਨ੍ਤਂ ਪਰਿਜਪ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਿਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਾਦਿਵਿਸੇਸਸਞ੍ਜਾਨਨਮੁਖੇਨ ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰਂ ਅਨੁਮਿਨਨ੍ਤੋ ਕਥੇਤੀ''ਤਿ ਕੇਚਿ। ਅਪਰੇ ''ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਕ੍ਖਰਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਇਦਞ੍ਚ ਪਨ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ''ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ।

ਸਙ੍ਗਾਰਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੭) ੨. ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੨. ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਤਿਤ੍ਥੰ ਨਾਮ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ** ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਤਰਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਿਲਵਨ੍ਤਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਿਮੁਜ੍ਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਤਿਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਾਰਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤਞ੍ਹਿ ਤਰਣਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਪਰਾਪਰਂ ਨਿਮੁਜ੍ਜਨੁਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਿਲਵਨਮੇਵ ਤੇਸਂ ਤਰਣਂ ਨਾਮ। **ਉਪ੍ਪਾਦਕਾ**ਤਿ ਪੂਰਣਕਸ੍ਸਪਾਦਯੋ। ਤਿਤ੍ਥੇ ਜਾਤਾ **ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ,** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਤਿਤ੍ਥਂ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਿਤ੍ਥਿਕਾ, ਤਿਤ੍ਥਿਕਾ ਏਵ **ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ। ਮਨੋਰਮੇ**ਤਿ ਸਾਦੁਫਲਭਰਿਤਤਾਯ ਅਭਯਦਿਸਤਾਯ ਚ ਮਨੋਰਮੇ। **ਇਮੇਸੁਯੇਵ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨੇਸੁ।

ਯੋ ਯਥਾ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪੁਗ੍ਗਲ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਕਤੀਨਂ ਸਾਧਾਰਣੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਂ ਯਥਾ ''ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ''ਤਿ। **ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਕੇਵਲਂ ਜਾਨਨਵਸੇਨ ਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਤਿ। **ਅਨੁਭਵਤਿ** ਵਾਤਿ ਵਿਪਾਕਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਅਨੁਭਵਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਹੇਤੂ**ਤਿ ਅਨ੍ਵੋਗਧਾਵਧਾਰਣਂ ਪਦਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨੇਵਾ"**ਤਿ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ''ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਹੇਤੂ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨੇਨ। **ਕਮ੍ਮਵੇਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸਹਜਂ ਵੇਦਨਂ। **ਕਿਰਿਯਵੇਦਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਨੇਵ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਨ ਚ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਿਰਿਯਚਿਤ੍ਤਸਹਜਂ ਵੇਦਨਂ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਤੇ ਕਮ੍ਮਕਿਰਿਯਵੇਦਨਾ ਏਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਸਾਸਨੇ ਲੋਕੇ ਚ ਪਾਕਟੇ ਵਾਤਾਬਾਧਾਦਿਰੋਗੇ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯੇ ਵਾ ਇਮੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਪਿਤ੍ਤਵਿਕਾਰਾਧਿਕਸਮ੍ਭੂਤਾ । ਅਨਨ੍ਤਰਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਪਿਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਵਿਕਾਰਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਤੋ ਜਾਤਾ। **ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜਾ**ਤਿ ਸੀਤਾਦਿਉਤੁਨੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਤੋ ਵਿਸਮਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤੋ ਜਾਤਾ। **ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜਾ**ਤਿ ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਹਾਰਯੋਗਪਟਿਸੇਵਨਵਸੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਸਮਂ ਪਰਿਹਰਣਤੋ ਜਾਤਾ। **ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ**ਤਿ ਉਪਕ੍ਕਮਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਭੂਤਕ੍ਖਨ੍ਧਤੋ ਜਾਤਾ। ਵਿਰੋਧਿਪਚ੍ਚਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਧਾਤੂਨਂ ਵਿਕਾਰਾਵਤ੍ਥਾ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਆਬਾਧਨਟ੍ਠੇਨ **ਆਬਾਧੋ,** ਸੋ ਏਵ ਰੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ **ਰੋਗੋ**। ਤਤ੍ਥ ''ਯੋ ਯਾਪ੍ਯਲਕ੍ਖਣੋ, ਸੋ ਰੋਗੋ, ਇਤਰੋ ਆਬਾਧੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਤਂਤਂਧਾਤੂਨਂ ਵਿਸਮਂ ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣਂ, ਨ ਤਥਾ ਇਤਰਾਨਿ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਚ ਪਕੋਪਾਵਤ੍ਥਾ ਧਾਤੁਯੋ ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣਂ, ਨ ਤਥਾ ਪਰਪਚ੍ਚਯਾਵਤ੍ਥਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਟ੍ਠਮਂਯੇਵ** ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਂ ਆਬਾਧਂ **ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ** ''ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਹੇਤੂ''ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੇਨ। **"ਪੁਬ੍ਬੇ"**ਤਿ ਪੁਰਾਤਨਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਮ੍ਪਿ ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤਿ।

ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਮੂਲਕੇਨਾਤਿ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਕਮ੍ਮਹੇਤੁ। **ਆਣਤ੍ਤਿਮੂਲਕੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਆਣਾਪਨਵਸੇਨ ਕਤਕਮ੍ਮਹੇਤੁ। **ਇਮਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ। **ਸਬ੍ਬੇ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਰੋਗੇ ਪਟਿਸੇਧੇਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਏਕੇਨ ਇਸ੍ਸਰੇਨੇਵ ਨਿਮ੍ਮਿਤਤ੍ਤਾ ਤਬ੍ਭਾਵੀਭਾਵਾਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਸਬ੍ਬਂ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਧਨਤੋ ਸਬ੍ਬਂ ਨਿਸੇਧੇਨ੍ਤਿ।

ਮਾਤਿਕਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਤਿ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਵਾਦਾਨਂ ਅਸਾਰਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਮਾਤਿਕਂ। **ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਦੋਸਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨੇਵ ਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ। **ਲਦ੍ਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਜਾਨਾਪਨਤ੍ਥਂ। **ਲਦ੍ਧਿਤੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮੂਲਲਦ੍ਧਿਤੋ ਅਞ੍ਞਲਦ੍ਧਿਂ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਹੇਤੁਯੇਵ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਵੇਦਨਮ੍ਪਿ ਵਿਪਾਕਵੇਦਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ਹਿ ਬਜਾਮੂਲ੍ਹਚਿਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਰਵਿਪਾਕਨ੍ਤਰਾਦੀਨਿ ਆਲੋਲ਼ੇਨ੍ਤਿ, ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਸਵ੍ਵਾਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮੇ, ਏਵਂ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮੇਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਏਵਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਹੇਤੁ ਏਵ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਿਨੋ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਇਦਾਨਿ

ਸਯਂਕਤਕਾਰਣਾ, ਏਵਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵਿਰਮਣਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਹੇਤੁ ਏਵਾਤਿ ਵਿਚਾਰਿਯਮਾਨੇ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਵਾਦੋ ਅਕਿਰਿਯਵਾਦੋ **ਏਵ** ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਛਨ੍ਦੋ ਨ ਤਣ੍ਹਾਛਨ੍ਦੋ। **ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾ**ਤਿ ਕਾਤੁਮਿਚ੍ਛਾ। **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੁਪੁਰਿਸਕਾਰੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਨ ਹੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਹੇਤੁ ਏਵ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ। **ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਏਸ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਕਰਣਂ ਸੁਚਰਿਤਪੂਰਣਂ, ਅਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਅਕਰਣਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਰਤੀਤਿ ਇਦਂ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਏਸ ਨ ਲਭਤਿ। **ਸਮਣਾਪਿ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਕਾਰਣਾਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਕਾਰਣਾਯੇਵ ਸਮਣਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਇਦਾਨਿ ਸਂਵਰਸਮਾਦਾਨਾਦਿਨਾ। **ਅਸ੍ਸਮਣਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਕਾਰਣਾਯੇ**ਵਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਕਾਰਣਾਯੇਵ ਅਸ੍ਸਮਣਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਂਵਰਭੇਦੇਨ।

ਯਥਾ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਵਾਦੇ ਛਨ੍ਦਵਾਯਾਮਾਨਂ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੁਪੁਰਿਸਕਾਰਾਨਂ ਅਭਾਵੋ, ਏਵਂ ਇਸ੍ਸਰਨਿਮ੍ਮਾਨਵਾਦੇਪਿ ਇਸ੍ਸਰੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਨਿਮ੍ਮਿਤਭਾਵਾਨੁਜਾਨਨਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਵਾਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਅਹੇਤੁਕਵਾਦੇਪੀਤਿ ਆਹ "**ਤਥਾ ਅਹੇਤੁਕਵਾਦੇਪੀ**"ਤਿ।

ਇਮੇਸਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਆਯਤਨਾਨਂ ਤੁਚ੍ਛਾਸਾਰਤਾਯ ਥੁਸਕੋਟ੍ਟਨੇਨ ਕੁਣ੍ਡਕਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਲਾਭੋ ਵਿਯ ਪਰਮਤ੍ਥਲੇਸਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵੋ, ਤਥਾ ਖਜ੍ਜੋਪਨਕੋਭਾਸਤੋ ਤੇਜਸੋ ਫੁਲਿਙ੍ਗਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵੋ ਵਿਯ ਅਨ੍ਧਵੇਣਿਕਸ੍ਸਪਿ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਲਾਭੋ ਵਿਯ ਸਦ੍ਦਮਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਭਾਗੇਨ ਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਤਾਯ **ਦਦ੍ਦਰਜਾਤਕੇ** (ਜਾ॰ ੧.੨.੪੩-੪੩) ਸਸਕਸਦਿਸਤਾ ਚ ਵਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ। **ਸਾਰਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਸੀਲਸਾਰਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਰਸਬ੍ਭਾਵਂ। **ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਵਟ੍ਟਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਹਭਾਵਂ। **ਅਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ**ਤਿ ਨ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋ**"ਤਿ। **ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਵਿਰਹਿਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਨੁਪਵਜ੍ਜੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤੋ ਨ ਉਪਵਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਟ੍ਠੋ** ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਟਿਸੇਧਨਂ ਵਾ ਸਿਯਾ ਅਨਕ੍ਕੋਸਨਂ ਵਾਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਪ੍ਪਟਿਬਾਹਿਤੋ ਅਨੁਪਕ੍ਕੁਟ੍ਠੋ**"ਤਿ ਆਹ।

ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਤਿ ''ਅਯਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਦ੍ਧਟਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ। **ਯਥਾਪਟਿਪਾਟਿਯਾ**ਤਿ ਮਾਤਿਕਾਯ ਯਥਾਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ। **ਧਾਤੁਯੋ**ਤਿ ਸਭਾਵਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਧਾਤੁਯੋ। ਤਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਨਾਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਅਤ੍ਤਸੁਭਸੁਖਸਸ੍ਸਤਾਦਿਪਕਤਿਆਦਿਧੁਵਾਦਿਜੀਵਾਦਿਕਾਯਾਦਿਕਾ ਵਿਯ ਨ ਇਚ੍ਛਾਸਭਾਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਰਹਿਤੇਹਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਉਦੁਮ੍ਬਰਪੁਪ੍ਫਾਦਿਲੋਕਵੋਹਾਰਵਤ੍ਥੂਨਿ ਵਿਯ ਚ ਵਾਚਾਵਤ੍ਥੁਮਤ੍ਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਸਚ੍ਚਪਰਮਤ੍ਥਭੂਤਾਤਿ ਆਹ "**ਸਭਾਵਾ**"ਤਿ, ਸਚ੍ਚਸਭਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਹਿ ਧਾਤੁਯੋ। **ਨਿਜ੍ਜੀਵਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਕੋ**ਤਿ ਬਾਹਿਰਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਜੀਵਾਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਕੋ ਲੋਕਿਯਮਹਾਜਨਸਂਕਪ੍ਪਿਤਸਤ੍ਤਾਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਕੋ ਚ। **ਆਕਰਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ। ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਆਕਰੋ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਥਾ ''ਕਮ੍ਬੋਜੋ ਅਸ੍ਸਾਨਂ ਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ। **ਮਨੋਪਵਿਚਾਰਾ**ਤਿ ਤਂ ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪੇਚ੍ਚ ਮਨਸੋ ਵਿਵਿਧਚਰਣਾਕਾਰੋ। ਕੇਹਿ ਕਤ੍ਥਾਤਿ ਆਹ "**ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪਾਦੇਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਛ ਸੋਮਨਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨਿ , ਛ ਦੋਮਨਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨਿ, ਛ ਉਪੇਕ੍ਖਾਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨੀਤਿ ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁ ਠਾਨੇਸੁ।

ਪਤਿਟ੍ਠਾਧਾਤੂਤਿ ਸੇਸਭੂਤਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਚੇਵ ਸਬ੍ਬੂਪਾਦਾਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਭਾਵਾ ਧਾਤੁ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਆਬਨ੍ਧਨਧਾਤੂ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਪਿਚ ਕਕ੍ਖਲ਼ਭਾਵਸਿਦ੍ਧੋ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਧਾਰਭਾਵੋ **ਪਤਿਟ੍ਠਾ**ਭਾਵੋ। ਦ੍ਰਵਭਾਵਸਿਦ੍ਧਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਂ **ਆਬਨ੍ਧਨਂ**। ਉਣ੍ਹਭਾਵਸਿਦ੍ਧਂ ਮੁਦੁਤਾਪਕ੍ਕਤਾਵਹਂ **ਪਰਿਪਾਚਨਂ**। ਥਦ੍ਧਭਾਵਾਵਹਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਨਂ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਂ। ਰੂਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਰੂਪਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋਤਿ ਯੇਸਂ ਸੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤੇਹਿ ਸੋ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠੋਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਆਕਾਸਧਾਤੂਤਿ**

ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਧਾਤੂ"ਤਿ। ਸਵ੍ਜਾਨਨਵਿਧੁਰਾ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਲਦ੍ਧਿ **ਵਿਜਾਨਨਧਾਤੁ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋਪਿ ਕਥੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਸਙ੍ਖੇਪਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਸ੍ਸ। **ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਕਥੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਕਥੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਾਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋਵ ਵਟ੍ਟਤੀ**"ਤਿ। **ਉਭਯਥਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ।

ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਪਿ ਆਕਾਸਧਾਤੁ ਭੂਤਾਨਿ ਉਪਾਦਾਯ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾਮਤ੍ਤੇਨ "**ਉਪਾਦਾਰੂਪ**"ਨ੍ਤੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਾਨੇਵਾਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਾਨਿ** ਉਪਾਦਾਰੂਪਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ। **ਤੇਨ ਸਹਜਾਤਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ** ਸਮੁਦਾਯੇ ਪਵਤ੍ਤਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਅਵਯਵੇਪਿ ਦਿਸ੍ਸਨਤੋ ਯਥਾ ''ਪਟ੍ਟੇਕਦੇਸੇ ਦਡ੍ਢੇ ਪਟ੍ਟੋ ਦਡ੍ਢ''ਨ੍ਤਿ। "**ਫਸ੍ਸੋ ਚ ਚੇਤਨਾ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਮਹਾਭੂਮਕਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਤਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ। **ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਨਾਮਂ** ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਂ ਨਮਨਤੋ ਨਾਮਾਧੀਨਗ੍ਗਹਣਤੋ ਚ। **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਰੂਪਂ** ਪਰਿਬਜਤ੍ਤੁਂ ਰੁਪ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ। **ਪਚ੍ਚਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਂ ਪਚ੍ਚਯਂ। ਵਿਭਾਗੇਨ **ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸ। ਏਕਾਸੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ** ''ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰੋਯ''ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ**ਤਿ ਏਵਂ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਂ ਠਿਤੋ ਉਪਰਿਮੇਨ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧੀਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਨ੍ਤੋ।

ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। **ਸੁਵਣ੍ਣਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਮਣਿਵਜਿਰਾਦੀਨਂ। ਆਕਿਣ੍ਣਂ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਆਕਰੋ**। ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁ ਵਿਪਾਕਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ, ਨ ਤਥਾ ਇਤਰੇਸਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਦ੍ਵੇ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਵਾਰੇਸੁਪਿ। ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਯ ਵਿਪਾਕਫਸ੍ਸੇਸੁ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਹਗਤਫਸ੍ਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ **ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਵਿਪਾਕਫਸ੍ਸਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਦਿਟ੍ਠਮੇਵ ਹੋਤਿ** ਤੇਨ ਸਮਾਨਯੋਗਕ੍ਖਮਤ੍ਤਾ। "**ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਤਾਵਾ**"ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਕਥਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਪੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਹੇਟ੍ਠਾ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ।

ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ **ਸੋਮਨਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿਯਂ**। ਤੇਨਾਹ "**ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਉਪਵਿਚਰਤੀ**ਤਿ ਉਪੇਚ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਭਾਵਤੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਤੋ ਚ ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਦਿਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿਯਾਦਿਤਾਤਿ ਆਹ "**ਇਟ੍ਠਂ ਵਾ ਹੋਤੂ**"ਤਿਆਦਿ। **ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਦਿਟ੍ਠਮੇਵ ਹੋਤਿ** ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ।

ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨਾਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ "**ਅਰਿਯਭਾਵਕਰਾਨੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੩੧) **ਪਕਾਸਿਤਂ,** ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਇਧ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੁਖਾਵਬੋਧਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਸਿਯਮਾਨਾਯ ਵਟ੍ਟਕਥਾਯ ਸੁਖੇਨ ਅਵਬੋਧਨਤ੍ਥਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਸ੍ਸ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਦ੍ਵਾਦਸਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਪਦਂ। **ਪਚ੍ਚਯਵਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪ੍ਪਬਨ੍ਧਂ। **ਕਥੇਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ** ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਮੁਖੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮਤਾਯ। **ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿਵਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਮੁਖੇਨ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ''ਗਬ੍ਭਸ੍ਸਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ ਵਟ੍ਟਂ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਧਮ੍ਮਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇ। **ਦਸ੍ਸਿਤੇ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੇ। ਪੁਰਿਮਾ ਦ੍ਵੇ ਯੋਨਿਯੋ ਇਤਰਾਹਿ ਓਲਾਰਿਕਤਾਯ ਪਰਿਬਜਤ੍ਤਤਰਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ... ਪੇ॰... ਅਵਬੋਧੇਤੁਮ੍ਪੀ**"ਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਸਾਧਾਰਣਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਮਤ੍ਤਂ, ਨ ਤੇਹਿ ਭਾਗਸੋ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਯਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਂ ''ਕੁਤੋ ਪਨੇਤਂ ਛਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਭਾਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਨ ਮਾਤੁ ਨ ਪਿਤੁ** ਤਾਸਂ ਧਾਤੂਨਂ ਇਮਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬਾਹਿਰਭਾਵਤੋ। **ਗਬ੍ਭਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਬ੍ਭਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਗਬ੍ਭੋ, ਕਲਲਾਦਿਅਵਤ੍ਥੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ। ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਗਬ੍ਭੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ਮਞ੍ਚਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ''ਮਞ੍ਚਾ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿ ਗਬ੍ਭੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਗਬ੍ਭੇ ਵਸਤਿ ਮਾਣਵੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੧.੧੫.੩੬੩)। ਗਬ੍ਭੋ ਵਿਯਾਤਿ ਵਾ ਗਬ੍ਭੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਤਾਯ

ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਓਵਰਕੋ ''ਗਬ੍ਭੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਯਾਵ ਅਭਿਜਾਤਿ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿ ''ਗਬ੍ਭੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਪਠਮਂ ਵੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥੇਨੇਵ ਗਬ੍ਭੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ **''ਗਬ੍ਭੋ ਚ ਨਾਮਾ''**ਤਿਆਦਿ।

ਨਿਰਤਿਅਤ੍ਥੇਨ ਨਿਰਯੋ ਚ ਸੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਗਬ੍ਭੋ ਚਾਤਿ **ਨਿਰਯਗਬ੍ਭੋ**। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਦੇਵਮਨੁਜਾਦਯੋ ਵਿਯ ਉਦ੍ਧਂ ਦੀਘਾ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਰਿਯਂ ਅਞ੍ਚਿਤਾ ਦੀਘਾਤਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾ। ਤੇ ਏਵ ਖਨ੍ਧਕੋਟ੍ਠਾਸਭਾਵੇਨ ਯੋਨਿ ਚ ਸੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਬ੍ਭੋ ਚਾਤਿ **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਗਬ੍ਭੋ**। ਪਕਟ੍ਠਤੋ ਸੁਖਤੋ ਅਪੇਤਂ ਅਪਗਮੋ ਪੇਤਭਾਵੋ, ਤਂ ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸਯੋਤਿ **ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੋ,** ਪੇਤਯੋਨਿ। ਮਨਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਯ ਸੂਰਭਾਵਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਉਪਚਿਤਮਾਨਸਤਾਯ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਗੁਣਚਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਮਨੁਸ੍ਸਾ**। ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕਾਮਗੁਣਾਦੀਹਿ ਕੀਲਨ੍ਤਿ ਲਲਨ੍ਤਿ ਜੋਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਦੇਵਾ। ਗਬ੍ਭ**ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਏਵ। **ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਤਦਨਨ੍ਤਰਭੇਦੇਨ ਚ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕੋ। **ਮਨੁਸ੍ਸਗਬ੍ਭੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ** ਸੁਪਾਕਟਤਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵਤੋ। **ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿ** ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਂ **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਪਾਤੁਭਾਵੋ** ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਕਾਸਕੋ ਚ।

ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਨਾਮ ਅਵੇਕਲ੍ਲਜਾਤਿਹੀਨਵੇਕਲ੍ਲੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਇਧ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ''**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ। **ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ**ਤਿ ਸਮੋਧਾਨਭਾਵਤੋ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ ਸਮਾਗਤਾ ਸਂਸਿਲਿਟ੍ਠਾ। **ਉਤੁਨੀ**ਤਿ ਉਤੁਮਤੀ ਸਞ੍ਜਾਤਪੁਪ੍ਫਾ। ਇਦਞ੍ਚ ਉਤੁਸਮਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਕਰਜਸ੍ਸ ਲਗ੍ਗਨਦਿਵਸਮਤ੍ਤਂ। ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਹਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਗਬ੍ਭਾਸਹਸਞ੍ਞਿਤੇ ਓਕਾਸੇ ਦਾਰਕੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਹਤੀ ਲੋਹਿਤਪੀਲ਼ਕਾ ਸਣ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਪੁਬ੍ਬਾ ਏਵ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਵਤ੍ਥੁ ਸੁਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ ਪਗ੍ਘਰਿਤਲੋਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨਾਮਯਤ੍ਤਾ ਚ। ਵਿਸੁਦ੍ਧੇ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁ ਏਕਵਾਰਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇਸੁ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤ ਦਿਵਸਾਨਿ ਖੇਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਸੁਦ੍ਧਂ ਵਤ੍ਥੁ ਨਹਾਨਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਕਤਿਪਯਾਨਿ ਦਿਵਸਾਨਿ ਗਬ੍ਭਸਣ੍ਠਹਨਤਾਯ ਖੇਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਹਿਤਲੇਸਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹਤ੍ਥਗ੍ਗਾਹਵੇਣਿਗ੍ਗਾਹਾਦਿਨਾ ਅਙ੍ਗਪਰਾਮਸਨੇਨਪਿ ਦਾਰਕੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿਯੇਵ। ਇਤ੍ਥਿਸਨ੍ਤਾਨੇਪਿ ਹਿ ਸਤ੍ਤੁਪਿ ਧਾਤੂ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੇਵ। ਤਥਾ ਹਿ **ਪਾਰਿਕਾਯ ਨਾਭਿਪਰਾਮਸਨੇਨ** ਸਾਮਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ, **ਦਿਟ੍ਠਮਙ੍ਗਲਿਕਾਯ ਨਾਭਿਪਰਾਮਸਨੇਨ** (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪.੧੫.ਮਾਤਙ੍ਗਜਾਤਕਵਣ੍ਣਨਾ; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੫) ਮਣ੍ਡਬ੍ਯਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਹੋਸਿ। ਗਨ੍ਧਨਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਗਤਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸੂਚਨਤੋ ਦੀਪਨਤੋ ਗਨ੍ਧੋਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇਨ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮੁਨਾ ਅਬ੍ਬਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ,** ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਕਸਤ੍ਤੋ। **ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਨ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਂ ਓਲੋਕਯਮਾਨੋ ਸਮੀਪੇ ਠਿਤੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਕਮ੍ਮਯਨ੍ਤਯਨ੍ਤਿਤੋ ਪਨ ਏਕੋ ਸਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਦਾ ਹਿ ਤਤ੍ਤੂਪਗਸਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਤੂਪਪਤ੍ਤਿਆਵਹਨ੍ਤਕਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪੇਲ੍ਲਕਯਨ੍ਤੇਨ ਤਥਤ੍ਥਾਯ ਪੇਲ੍ਲਿਤੋ ਉਪਨੀਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **''ਤਯੋ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **''ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਪਨ ਮਨੁਸ੍ਸਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ **''ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹ''**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਭਾਵਿਕਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਿਕਾ। **ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਣ੍ਹਾਪਿ ਗਹਿਤਾਤਿ ਆਹ **''ਤੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''**ਤਿ। ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਹਿ ਤੇਭੂਮਕਵਟ੍ਟਂ ਇਧ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧੋ ਤਬ੍ਭਾਵਿਕਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਤੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''**ਤਿ। **ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

"**ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਉਭਯਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਭੇਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ**"ਤਿ ਆਹ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਿਸਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਤ੍ਵੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਤੁ ਏਵ। **ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਿਰਾਗੋ, ਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਸੇਸਨਿਰੋਧਾ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਸਕਲਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨਵਸੇਸਸ੍ਸ। **ਕੇਵਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਪਰਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਸਤ੍ਤਜੀਵਾਦਿਵਿਰਹਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਖੀਣਾਕਾਰੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ''ਨਿਰੁਜ੍ਝਨੰ ਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ। **ਅਰਹਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਿਰੋਧੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਨਿਰੋਧਨ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਨਿਰੋਧੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਨਿਰੋਧੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਖੀਣਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧੇਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ,** ਨ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨੰ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਨਾਮ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਊਨਾਧਿਕਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨ ਅਤ੍ਤਸਭਾਵਵਿਭਾਵਨੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ।

ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਭਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩. ਦੁਤਿਯੇ **ਪਰਿਤ੍ਤਾਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਯਤੋ ਰਕ੍ਖਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਮਾਤਾਪੁਤ੍ਤੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਤਾਯਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਮਾਤਾਪੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿਯੇਵ **ਅਮਾਤਾਪੁਤ੍ਤਿਕਾਨਿ**। ਤੇਨਾਹ "**ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ**"ਤਿ। **ਮਾਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਿਤੁੰ ਨ ਲਭਤਿ,** ਪਰਿਤ੍ਤਾਤੁੰ ਨ ਸਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ । **ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਮਾਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸੋਯੇਵ ਭਯੰ **ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਭਯੰ**। ਇਮਿਨਾ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਭਯਾਦਿੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਅਟਵਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਟਵਿਵਾਸਿਨੋ ਵੁਤ੍ਤਾ ''ਸਬ੍ਬੋ ਗਾਮੋ ਆਗਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਅਟਵੀਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਟਵਿਵਾਸਿਨੋ ਚੋਰਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**"ਤਿ। **ਏਤੇ**ਤਿ ਅਟਵਿਵਾਸਿਨੋ ਚੋਰਾ। **ਏਤੰ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਟਵਿਸਙ੍ਕੋਪੋ''ਤਿ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਠਾਨਗਮਨਾਦਿਇਰਿਯਾਪਥਚਕ੍ਕਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਇਰਿਯਾਪਥਚਕ੍ਕਸਮਾਰੁਲ਼੍ਹਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਇਰਿਯਾਪਥਚਕ੍ਕਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ**"ਤਿ। ਇਰਿਯਾਪਥੋਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ **ਇਰਿਯਾਪਥਚਕ੍ਕੰ**।

ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਤੋ ਤੇਨ ਤੇਨ ਦਿਸਾਭਾਗੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਮਾਤੁਪੇਮੇਨ ਗਨ੍ਤੁੰ ਅਵਿਸਹਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕੰ **ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ**। ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਮਾਤਰਮ੍ਪਿ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ''ਅਤ੍ਤਾਨੰਯੇਵ ਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ **ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ। ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਨਿਲੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਖੇਮੇ ਪਦੇਸੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ। **ਕੁਲ੍ਲੇ** ਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਕੂਲੰ ਪਰਤੀਰੰ ਵਹਤਿ ਪਾਪੇਤੀਹਿ **ਕੁਲ੍ਲੋ,** ਤਰਣਤ੍ਥਾਯ ਵੇਲ਼ੁਨਲ਼ਾਦੀਹਿ ਕਲਾਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਬਦ੍ਧੋ। ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਬਦ੍ਧੋ ਪਨ **ਉਲ਼ੁਮ੍ਪੋ,** ਚਾਟਿਆਦਿ **ਮਤ੍ਤਿਕਾਭਾਜਨੰ। ਵੁਯ੍ਹਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਕੋਘੇਨ ਅਧੋਸੋਤੰ ਨੀਯਮਾਨੰ।

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਭਯਾਨਿ ਸਮਾਤਾਪੁਤ੍ਤਿਕਾਨਿਯੇਵ ਅਸ੍ਸੁਤਵਤੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਮਾਤਾਪੁਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੀਤਿ ਆਹ "**ਏਵੰ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਮਾਤਾਪੁਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਭਯਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ।

ਭਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਵੇਨਾਗਪੁਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੪. ਤਤਿਯੇ **ਏਵੰਨਾਮਕੇ ਜਨਪਦੇ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਨਾਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕੋਸਲਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਰੁਲ੍ਹੀਸਦ੍ਦਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਕੋਸਲਾ ਨਾਮ ਜਾਨਪਦਿਨੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ, ਤੇਸੰ ਨਿਵਾਸੋ ਏਕੋਪਿ ਜਨਪਦੋ ਰੁਲ੍ਹੀਸਦ੍ਦੇਨ ''ਕੋਸਲਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਹਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਯੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਸਲਿਙ੍ਗਵਚਨਾਨਿ (ਪਾਇਨਿ ੧.੨.੫੧) ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਰੁਲ੍ਹੀ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ''ਕੁਰੂਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਚ। ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਨੇ ਪਨ ਜਨਪਦਸਦ੍ਦੇ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦੇ ਏਕਵਚਨਮੇਵ ਯਥਾ ''ਕੋਸਲੇਸੁ ਜਨਪਦੇ''ਤਿ। **ਚਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਚਰਣੰ। ਚਰਣੰ ਵਾ ਚਾਰੋ, ਸੋ ਏਵ **ਚਾਰਿਕਾ**। ਤਯਿਦੰ ਮਗ੍ਗਗਮਨੰ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਨ ਚੁਣ੍ਣਿਕਗਮਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। ਤੰ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਚਾਰਿਕਾ ਚ ਨਾਮੇਸਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਦੂਰੇਪੀ**ਤਿ ਦੂਰੇਪਿ ਨਾਤਿਦੂਰੇਪਿ। **ਸਹਸਾ ਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਘਗਮਨੰ। **ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਾਦੀਸੂ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਲ਼ਵਕਾਦੀਨੰ ਅਤ੍ਥਾਯ ਗਮਨੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੰ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਤਿਗਾਵੁਤਮਗ੍ਗਮਗਮਾਸਿ। ਆਲ਼ਵਕਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਤਿੰਸਯੋਜਨੰ, ਤਥਾ ਅਙ੍ਗੁਲਿਮਾਲਸ੍ਸ, ਪੁਕ੍ਕੁਸਾਤਿਸ੍ਸ ਪਨ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਯੋਜਨੰ, ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨਸ੍ਸ ਵੀਸਯੋਜਨਸਤੰ, ਧਨਿਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਸਤ੍ਤ ਯੋਜਨਸਤਾਨਿ, ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨੋ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਸ੍ਸ ਵਨਵਾਸਿਸ੍ਸ ਤਿਸ੍ਸਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਤਿਗਾਵੁਤਾਧਿਕੰ ਵੀਸਯੋਜਨਸਤੰ ਅਗਮਾਸਿ। **ਇਮੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਇਮੰ ਅਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕੰ ਸਨ੍ਧਾਯ।

ਉਪਲਭਿੰਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਵਨਵਸੇਨ ਉਪਲਭਿੰਸੂਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸੋਤਦ੍ਵਾਰ...ਪੇ॰... ਜਾਨਿੰਸੂ**"ਤਿ ਆਹ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾਕ੍ਯੰ ਅਵਧਾਰਣਫਲਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਵਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤੇ ਵਾ ਨਿਪਾਤੋ**"ਤਿ। **ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਇਟ੍ਠਤ੍ਥਤੋਵਧਾਰਣਤ੍ਥੰ ਖੋ-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਸ੍ਸੋਸੀ**ਤਿ ਪਦੰ ਖੋ-ਸਦ੍ਦੇ ਗਹਿਤੇ ਤੇਨ ਫੁਲ੍ਲਿਤਮਣ੍ਡਿਤਵਿਭੂਸਿਤੰ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੰ ਪੂਰਿਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਪਦਾਨਿ ਸੰਸਿਲਿਟ੍ਠਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇਤਿ ਆਹ "**ਪਦਪੂਰਣੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਮਤ੍ਤਮੇਵਾ**"ਤਿ। **ਮਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੇਸਨਿਵਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਦੀਪਨਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, **ਏਵ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤਾ।

ਸਮਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਵਾਸਨੰ ਸਮਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਬਾਹਿਰਕਵੀਤਰਾਗਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਪਾਪਸਮਨਤੋ ਭਗਵਤੋ ਪਾਪਸਮਨੰ ਵਿਸੇਸਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਯਥਾਭੂਤਗੁਣਾਧਿਗਤਮੇਤੰ ਨਾਮੰ ਯਦਿਦੰ ਸਮਣੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਨਿਪਾਤਾਨੰ ਇਧ ਅਨੁਸ੍ਸਵਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ "**ਖਲੂਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ**"ਤਿ। **ਆਲਪਨਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਯਾਲਾਪਵਚਨਮਤ੍ਤੰ। ਪਿਯਸਮੁਦਾਹਾਰਾ ਹੇਤੇ ''ਭੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਦੇਵਾਨੰ ਪਿਯਾ''ਤਿ ਵਾ। **ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗੰ ਤਾਯਤੀਤਿ ਗੋਤ੍ਤੰ। ਗੋਤਮੋਤਿ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਵਚਨੰ ਬੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਤਾਯਤਿ ਏਕੰਸਿਕਵਿਸਯਤਾਯ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਗੋਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਥਾ ਅਭਿਧਾਨੰ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਭੂਤੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਗੋਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਤਾਨਿ ਤਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕੋ ਪਨ ਸੋਤਿ? ਅਞ੍ਞਕੁਲਪਰਮ੍ਪਰਾਸਾਧਾਰਣੰ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਆਦਿਪੁਰਿਸਸਮੁਦਾਗਤੰ ਤੰਕੁਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸਾਧਾਰਣੰ ਸਾਮਞ੍ਞਰੂਪਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸਮਣੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਕ੍ਖਕਜਨੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਬਹੁਮਤਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਸਮਿਤਪਾਪਤਾਕਿਤ੍ਤਨਤੋ। **ਗੋਤਮੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਲੋਕਿਯਜਨੇਹਿ ਉਚ੍ਚਾਕੁਲਸਮ੍ਭੂਤਤਾ ਦੀਪਿਤਾ ਤੇਨ ਉਦਿਤੋਦਿਤਵਿਪੁਲਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਵਿਭਾਵਨਤੋ। ਸਬ੍ਬਖਤ੍ਤਿਯਾਨਞ੍ਹਿ ਆਦਿਭੂਤਮਹਾਸਮ੍ਮਤਮਹਾਰਾਜਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨੰ ਉਲ਼ਾਰਤਮੰ ਸਕ੍ਯਰਾਜਕੁਲੰ।

ਕੇਨਚਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਞਾਤਿਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਭੋਗਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਾਦਿਨਾ ਕੇਨਚਿਪਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਹਾਨਿਯਾ **ਅਨਭਿਭੂਤੋ** ਅਨਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੰ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਅਭਿਜਾਤਿਯੰ, ਅਥ ਖੋ ਵਡ੍ਢਿਯੇਵ। ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨੇ ਚ ਤਤੋਪਿ ਸਮਿਦ੍ਧਤਮਭਾਵੋ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟੋ ਪਞ੍ਞਾਤੋਤਿ। **ਸਕ੍ਯਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਵਚਨੰ ਭਗਵਤੋ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਦੀਪਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਮਹਨ੍ਤੰ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੰ ਮਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋ।

ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥੇਤਿ ਇਤ੍ਥੰ ਏਵੰਪਕਾਰੋ ਭੂਤੋ ਜਾਤੋਤਿ ਏਵੰ ਕਥਨਤ੍ਥੇ। **ਉਪਯੋਗਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥਜੋਤਕੋ, ਤੇਨ ਯੋਗਤੋ ''ਤੰ ਖੋ ਪਨ ਭਵਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ ਭੋਤੋ**

ਗੋਤਮਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"ਤਿ। **ਕਲਜਾਣਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਕਲਜਾਣੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਤਬ੍ਬਿਸਯਤਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੇਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤੋ ਕਿਤ੍ਤਿ, ਸਾ ਏਵ ਸਦ੍ਦਨੀਯਤੋ ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ "**ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿਯੇਵਾ**"ਤਿ। ਅਭਿਤ੍ਥਵਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦੋ **ਥੁਤਿਘੋਸੋ। ਸਦੇਵਕੰ ਲੋਕੰ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇ ਗੁਣੇ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦੇਵਕੰ ਲੋਕੰ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਤੋ।

ਸੋ ਭਗਵਾਤਿ ਯੋ ਸੋ ਸਮਤਿੰਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਦੇਵਾਨੰ ਅਤਿਦੇਵੋ ਸਕ੍ਕਾਨੰ ਅਤਿਸਕ੍ਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਅਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਲੋਕਨਾਥੋ ਭਾਗ੍ਯਵਨ੍ਤਤਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਪਤ੍ਥਟਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ, ਸੋ ਭਗਵਾ। ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਚ ਇਦੰ ਸਤ੍ਥੁ ਨਾਮਕਿਤ੍ਤਨੰ। ਤੇਨਾਹ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ''ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤੰ ਨਾਮੰ ਮਾਤਰਾ ਕਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੪)। ਪਰਤੋ ਪਨ **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨੰ। ਯਥਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੇਨ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਵਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕੰ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਯਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਸੰਕਿਤ੍ਤਨੇਨਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਇਤਿਪਿ ਅਰਹੰ ਇਤਿਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿਪਿ ਭਗਵਾ**"ਤਿ ਆਹ। ''ਇਤਿਪੇਤੰ ਭੂਤੰ ਇਤਿਪੇਤੰ ਤਚ੍ਛ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੬) ਵਿਯ ਇਧ **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਤ੍ਥੋ, **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਚ ਤੇਸੰ ਗੁਣਾਨੰ ਬਹੁਭਾਵੋ ਦੀਪਿਤੋ, ਤਾਨਿ ਚ ਸੰਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞੁਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾਨੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਸੰਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਏਵੰ ਨਿਰੂਪੇਤ੍ਵਾ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਯੋ ਕਿਤ੍ਤੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਅਭਿਪ੍ਪਸਾਦੋ ਹੋਤਿ।

ਆਰਕਤ੍ਤਾਤਿ ਸੁਵਿਦੂਰਤ੍ਤਾ। **ਅਰੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਰੀਨੰ। **ਅਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਰਾਨੰ। **ਹਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਦ੍ਧੰਸਿਤਤ੍ਤਾ। **ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨਞ੍ਚੇਵ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਾਨਞ੍ਚ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਤੋ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੨੫-੧੨੭)। ਯਥਾ ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਤੋ, ਏਵੰ ਤੰਸੰਵਣ੍ਣਨਾਤੋਪਿ ਨੇਸੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਇਮੰ ਲੋਕਨ੍ਤਿ ਨਯਿਦੰ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਮਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਥ ਖੋ ਅਨਵਸੇਸੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਸਦੇਵਕ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੀ**"ਤਿ। **ਪਜਾਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਸਕੰ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਪਞ੍ਚਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣੰ** ਪਾਰਿਸੇਸਨਯੇਨ ਇਤਰੇਸੰ ਪਦਨ੍ਤਰੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਸਦੇਵਕ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਵਯਵੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਸਮੁਦਾਯੋ ਸਮਾਸਤ੍ਥੋ। **ਛਟ੍ਠਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣੰ** ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਨਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸੋ ਜਾਤੋ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸੀ ਚ। **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਵਚਨੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤੰ ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਨੰ ਸਮਿਤਬਾਹਿਤਪਾਪਾਨਞ੍ਚ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਚਨੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਕਾਮੰ ''ਸਦੇਵਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਿਸੇਸਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਵਿਸਯੋ ਲੋਕਸਦ੍ਦੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਤੁਲਜਯੋਗਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤੇਸੰ, ''ਸਲੋਮਕੋ ਸਪਕ੍ਖਕੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਅਤੁਲਜਯੋਗੇਪਿ ਅਯੰ ਸਮਾਸੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਬਜਭਿਚਾਰਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪਜਾਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਜਾਵਚਨੇਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕਗ੍ਗਹਣ**"ਨ੍ਤਿ।

ਅਰੂਪਿਨੋ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੇਞ੍ਜਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਨ੍ਤਾ ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੀਤਿ ਦੇਵਾਤਿ ਇਮੰ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਦੇਵਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ**"ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ''ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਸਹਬ੍ਯਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੧੭)। **ਸਮਾਰਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਛਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ** ਤਸ੍ਸ ਸਵਿਸੇਸੰ ਮਾਰਸ੍ਸ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਰੂਪੀਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ** ਅਰੂਪੀਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨ। ਇਤਰਾ ਪਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਰਿਸਾ ਸਮਾਰਕਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾ ਏਵਾਤਿ। **ਅਵਸੇਸਸਤ੍ਤਲੋਕੋ** ਨਾਗਗਰੁਲ਼ਾਦਿਭੇਦੋ। **ਤੀਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਦੇਵਮਾਰਬ੍ਰਹ੍ਮਸਹਿਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ। **ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਸਦੇਵਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁ। **ਤੇਨ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਦੇਵਕਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ। **ਤੇਧਾਤੁਕਮੇਵ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੋਰਾਣਾ ਆਹੂਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਅਭਿਵ੍ਵਾਤਿ ਯਕਾਰਲੋਪੇਨਾਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਅਭਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਅਭਿਵ੍ਵਾਯ ਅਧਿਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਞਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। **ਅਨੁਮਾਨਾਦਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਅਨੁਮਾਨਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਆਦਿਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਏਕਪ੍ਪਮਾਣਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰਤਾਯ ਹਿ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ।

ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਵਿਵੇਕਸੁਖਨ੍ਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖੰ। ਤੇਨ ਵਿਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਕਦਾਚਿ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਹੋਤੀਤਿ **“ਹਿਤ੍ਵਾਪੀ”**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੰ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਪਰਿਸਾ ਸਾਧੁਕਾਰੰ ਵਾ ਦੇਤਿ, ਯਥਾਸੁਤੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਤੰ ਖਣੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦਞ੍ਚ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ। **ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ ਬਹੁੰ ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੁਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ, ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੁਸ੍ਸ ਨੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਵਸੇਨ ਬਹੁੰ ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ। ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਤਾ ਚ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾ ਚ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨਵਜ੍ਜਭਾਵੇਨੇਵਾਤਿ ਆਹ **“ਅਨਵਜ੍ਜਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ”**ਤਿ।

ਦੇਸਕਾਯਤ੍ਤੇਨ ਆਣਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਅਤਿਸਜ੍ਜਨੰ ਪਬੋਧਨੰ ਦੇਸਨਾਤਿ ਸਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ **“ਦੇਸਨਾਯ ਤਾਵ ਚਾਤੁਪ੍ਪਦਿਕਗਾਥਾਯਪੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਨਿਦਾਨਨਿਗਮਾਨਿਪਿ ਸਤ੍ਥੁ ਦੇਸਨਾਯ ਅਨੁਵਿਧਾਨਤੋ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਾਨਿ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **“ਨਿਦਾਨੰ ਆਦਿ, ਇਦਮਵੋਚਾਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨ”**ਨ੍ਤਿ।

ਸਾਸਿਤਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਗਤੇਨ ਯਥਾਪਰਾਧਾਦਿਸਾਸਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਅਨੁਸਾਸਨੰ ਤਦਙ੍ਗਵਿਨਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਨਯਨੰ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਤੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਸੀਲਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਕੁਸਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸੀਲਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੰ ਸੀਲਦਿਟ੍ਠੀਨਞ੍ਚ ਆਦਿਭਾਵੋ ਤੰਮੂਲਿਕਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਨੰ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਵਿਗਮੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਾਪਟਿਪਦਾਭਾਵੋ ਵਿਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰਬ੍ਭ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀਨੰ ਵੇਮਜ੍ਝਤਾਪਿ ਮਜ੍ਝਭਾਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ…ਪੇ॰… ਮਜ੍ਝਿਮੰ ਨਾਮਾ”**ਤਿ। **ਫਲੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਨਾਮ** ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਤਾਵਸੇਨ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਨਾਮ** ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਤਾਵਸੇਨ। ਇਦਾਨਿ ਤੇਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਤੰ ਆਗਮੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ‘‘ਸਾਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਇਧ…ਪੇ॰… ਅਧਿਪ੍ਪੇਤ”**ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਕਥਾਵਧਿਸਦ੍ਦਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ ਗਾਥਾਵਸੇਨ ਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਚ ਵਵਤ੍ਥਿਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਇਧ ਦੇਸਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸੀਲਾਦਿ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **“ਭਗਵਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ…ਪੇ॰… ਦਸ੍ਸੇਤੀ”**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸੀਲੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੀਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰੰ ਸੀਲੰ ਗਹਿਤੰ, ਤਥਾ ਮਗ੍ਗਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰੋ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਤਦੁਭਯਵਸੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਦਸ੍ਸਨੇਨ। ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਹਿ ਇਧ ਦੇਸਨਾਯ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਭਾਵੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਕਥਿਕਸਣ੍ਠਿਤੀ**ਤਿ ਕਥਿਕਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨੰ ਕਥਨਵਸੇਨ ਸਮਵਟ੍ਠਾਨੰ।

ਨ ਸੋ ਸਾਤ੍ਥੰ ਦੇਸੇਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਤ੍ਥਵਿਰਹਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ। **ਏਕਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿਯੁਤ੍ਤਾ** ਵਾਤਿ ਸਿਥਿਲਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਸੁ ਏਕਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ ਦਮਿਲ਼ਭਾਸਾ ਵਿਯ। ਵਿਵਟਕਰਣਤਾਯ ਓਟ੍ਠੇ ਅਫੁਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬਤੋ **ਸਬ੍ਬਨਿਰੋਟ੍ਠਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਵਾ** ਕਿਰਾਤਭਾਸਾ ਵਿਯ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੀਯਯੁਤ੍ਤਤਾਯ **ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਵਾ** ਯਵਨਭਾਸਾ ਵਿਯ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਸਾਨੁਸਾਰਤਾਯ **ਸਬ੍ਬਨਿਗ੍ਗਹਿਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਵਾ** ਪਾਰਸਿਕਾਦਿਮਿਲਕ੍ਖਭਾਸਾ ਵਿਯ। ਸਬ੍ਬਾਪੇਸਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਕਦੇਸਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **“ਅਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਠਾਨਕਰਣਾਨਿ ਸਿਥਿਲਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬੰ ਅਕ੍ਖਰੰ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵਗ੍ਗੇਸੁ ਪਠਮਤਤਿਯਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ **ਸਿਥਿਲੰ**। ਤਾਨਿ ਅਸਿਥਿਲਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬੰ ਅਕ੍ਖਰੰ ਵਗ੍ਗੇਸੁ ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ **ਧਨਿਤੰ**। ਦ੍ਵਿਮਤ੍ਤਕਾਲੰ **ਦੀਘੰ**। ਏਕਮਤ੍ਤਕਾਲੰ **ਰਸ੍ਸੰ**। ਤਦੇਵ ਲਹੁਕੰ **ਲਹੁਕਮੇਵ**। ਸੰਯੋਗਪਰੰ ਦੀਘਞ੍ਚ **ਗਰੁਕੰ**। ਠਾਨਕਰਣਾਨਿ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬੰ **ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੰ**। ਪਰੇਨ

ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਕਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬੰ **ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ**। ਤਥਾ ਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਵਵ**ਤ੍ਥਿਤੰ**। ਠਾਨਕਰਣਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬੰ ਵਿ**ਮੁਤ੍ਤੰ**। **ਦਸਧਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਭੇਦੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਸਿਥਿਲਾਦਿਵਸੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਕ੍ਖਰੁਪ੍ਪਾਦਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਸਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਭੇਦੋ। ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਹਿ ਅਕ੍ਖਰਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਚ।

ਅਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਮਿਲੇਚ੍ਛੇਤ੍ਵਾ, ਅਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ, ਅਹਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਗਵਾ ਯਮਤ੍ਥੰ ਞਾਪੇਤੁੰ ਏਕਗਾਥੰ ਏਕਵਾਕ੍ਯਮ੍ਪਿ ਦੇਸੇਤਿ, ਤਮਤ੍ਥੰ ਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਯ ਏਵ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਆਹ "**ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੀ**"ਤਿ। ਇਧ **ਕੇਵਲ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਵਸੇਸਵਾਚਕੋ, ਨ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸਤਾਦਿਵਾਚਕੋਤਿ ਆਹ "**ਸਕਲਾਧਿਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪੁਣ੍ਣੰ। ਤੰ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਊਨੰ ਵਾ ਅਧਿਕੰ ਵਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ "**ਅਨੂਨਾਧਿਕਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਤ੍ਥੰ ਦੇਸਿਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਸਾਧਕਤ੍ਤਾ ਅਨੂਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਬ੍ਬਿਧੁਰਸ੍ਸ ਪਨ ਅਸਾਧਕਤ੍ਤਾ ਅਨਧਿਕਤਾ। **ਸਕਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗਵਨ੍ਤੰ। **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮੇਵਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਕਦੇਸਨਾਪਿ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ। **ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਦੇਸਨਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ** ਤਣ੍ਹਾਸੰਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ। ਲੋਕਾਮਿਸੰ ਚੀਵਰਾਦਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਤਤ੍ਥ ਅਗਧਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਲੋਕਾਮਿਸਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ। ਹਿਤਫਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਹਿਤੂਪਸੰਹਰਣੇਨ। **ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ ਮੁਦੁਹਦਯੋ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ ਕਰੁਣਾਯ ਵਾ ਮੁਦੁਹਦਯੋ। **ਉਲ੍ਲੁਮ੍ਪਨਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਸਕਲਸੰਕਿਲੇਸਤੋ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਚ ਉਦ੍ਧਰਣਾਕਾਰਾਵਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਕਰੁਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹੰ ਸਕਲੰ ਸਾਸਨੰ ਇਧ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਾਨਿ ਸਬ੍ਬਪਦਾਨਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸੋ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ…ਪੇ॰… ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ**"ਤਿ ਆਹ।

ਸੁਨ੍ਦਰਨ੍ਤਿ ਭਦ੍ਦਕੰ। ਭਦ੍ਦਕਤਾ ਚ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਭਾਵੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ "**ਅਤ੍ਥਾਵਹੰ ਸੁਖਾਵਹ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥਾਵਹ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥਸੰਹਿਤਹਿਤਾਵਹੰ। **ਸੁਖਾਵਹ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤਿਵਿਧਸੁਖਾਵਹੰ। **ਤਥਾਰੂਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸਾਨੰ। ਯਾਦਿਸੇਹਿ ਪਨ ਗੁਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤੇਹਿ ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣਿਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪ੍ਪਸਾਦਨੀਯੋ ਤੇਸੰ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯਥਾਰੂਪੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯਥਾਭੂਤ…ਪੇ॰… ਅਰਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਭਗਵਤੋ ਪਸਾਦਾਵਹਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਇਤਰੇਨ ਇਤਰੇਸੰ। **ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਧੁ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੋਸਿਯਵਤ੍ਥੁ ਕਥੇਤਬ੍ਬੰ। **ਉਭਤੋਪਕ੍ਖਿਕਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਉਭਯਪਕ੍ਖਿਕਾ। **ਕੇਰਾਟਿਕਾ**ਤਿ ਸਠਾ।

ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਨਿਪਾਤਾਨੰ **ਯਾਵਞ੍ਚਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਸਮੁਦਾਯੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਧਿਮਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਚਨਮੇਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਧਿਮਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨੀ**ਤਿ ਅਧਿਕਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ। **ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨੀ**ਤਿ ਚ ਪਕਤਿਆਕਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਨੁ ਚ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਕਥੰ ਤੇਨ ਤੇਸੰ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ "**ਤਸ੍ਸ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਕਾਸਸ੍ਸ ਅਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਕਥੰ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤਾ ਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ "**ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਨਯਗ੍ਗਾਹਪਞ੍ਞਾ ਹੇਸਾ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ। **ਮਨੇ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਯੇਵ ਹੋਤਿ** ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਿਤਰੂਪਸਮ੍ਪਦਾਹਿ ਏਵ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਕਾਸਸ੍ਸ ਪਸਨ੍ਨਤਾਸਮ੍ਭਵਤੋ।

ਜਮ੍ਬੋਨਦਸੁਵਣ੍ਣੰ ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸੁਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। **ਜਮ੍ਬੋਨਦਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਘਟਿਕਾ**ਤਿ ਜਮ੍ਬੋਨਦਸੁਵਣ੍ਣਪਿਣ੍ਡੰ। ਇਮਿਨਾ **ਨੇਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਨੇਕ੍ਖਪ੍ਪਮਾਣਜਮ੍ਬੋਨਦਸੁਵਣ੍ਣੇਨ ਕਤੰ ਅਕਤਭਣ੍ਡੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨੇਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤਿਰੇਕਪਞ੍ਚਸੁਵਣ੍ਣੇਨ ਕਤਪਿਲਨ੍ਧਨੰ ਕਤਭਣ੍ਡੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਘਟ੍ਟਨਮਜ੍ਜਨਕ੍ਖਮੰ ਹੋਤੀਤਿ। **ਸੁਵਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਞ੍ਚਧਰਣਸ੍ਸ ਸਮਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਧਰਣਹਿਰਞ੍ਞਵਿਚਿਤੰ ਆਭਰਣੰ ਇਧ ਨੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। **ਜਮ੍ਬੋਨਦ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਜਮ੍ਬੁਸਾਖਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਦਿਯੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ। ਤੰ ਕਿਰ ਰਤਨੰ ਰਤ੍ਤੰ। ਸੁਵਣ੍ਣਾਕਾਰੇ ਮਹਾਜਮ੍ਬੁਫਲਰਸੇ ਵਾ ਪਥਵਿਯੰ ਪਵਿਟ੍ਠੇ ਸੁਵਣ੍ਣਙ੍ਕੁਰਾ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਸੁਵਣ੍ਣੇਨ

ਕਤਪਿਲਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਤਪਰਿਕਮ੍ਮਂ। **ਸਮ੍ਪਹਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਪਹਟ੍ਠਂ ਘਟ੍ਟਨਾਦਿਵਸੇਨ ਸੁਕਤਪਰਿਕਮ੍ਮਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਸੁਵ◌ਣ੍ਣਕਾਰ...ਪੇ॰... ਸੁਪਰਿਮਜ੍ਜਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ।

ਵ◌ਾ**ਲਰੂਪਾਨੀ**ਤਿ ਆਹਰਿਮਾਨਿ ਵ◌ਾਲਰੂਪਾਨਿ। ''ਅਕਪ੍ਪਿਯਰੂਪਾਕੁਲੋ ਅਕਪ੍ਪਿਯਮਞ੍ਚੋ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੋ''ਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸੇ। **ਰਤਨਚਿਤ੍ਰ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਤ੍ତਿਚ੍ਛੇਦਾਦਿਵਸੇਨ ਰਤਨਚਿਤ੍ਰਂ। ਰੁਕ੍ਖਤੂਲਲਤਾਤੂਲਪੋਟਕਿਤੂਲਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਤਿਣ੍ਣਂ ਤੂਲਾਨਂ**। ਉਦ੍ਦਲੋਮਿਯਂ **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸਾਚਰਿਯਾ ਉਤ੍ਤਰਵ◌ਿਹਾਰਿਨੋ ਚ। ਤਥਾ ਏਕਨ੍ਤਲੋਮਿਯਂ। **ਕੋਸੇਯਕਟ੍ਟਿਸ੍ਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਸੇਯਕਸਟਮਯਂ। **ਅਜਿਨਚਮ੍ਮੇਹੀ**ਤਿ ਅਜਿਨਮਿਗਚਮ੍ਮੇਹਿ। ਤਾਨਿ ਕਿਰ ਚਮ੍ਮਾਨਿ ਸੁਖੁਮਤਰਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਪਟ੍ਟਤਿਪਟ੍ਟਾਨਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਸਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ "**ਅਜਿਨਪ੍ਪਵ◌ੇਣੀ**"ਤਿਆਦਿ।

ਨਿਕਾਮਲਾਭੀਤਿ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਲਾਭੀ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਲਾਭੀ**"ਤਿ। ਵ◌ਿ**ਪੁਲਲਾਭੀ**ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਲਾਭੀ। ਕਸਿਰਨ੍ਤਿ ਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ **ਅਕਸਿਰਂ** ਉਲ਼ਾਰਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਮਹਨ੍ਤਲਾਭੀ**"ਤਿਆਦਿ।

ਲਦ੍ਧਾ ਚ ਨ ਕਪ੍ਪਨ੍ਤੀਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਥਾ ਨ ਕਪ੍ਪਤੀਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਸਙ੍ਕਾ ਸਿਯਾ, ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ "**ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਪ੍ਪਤੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਦ੍ਧਕੋਸੇਯ**ਨ੍ਤਿ ਰਤਨਪਰਿਸਿਬ੍ਬਨਰਹਿਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸੁਦ੍ਧਕੋਸੇਯਂ ਪਨ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਵ◌ਿ**ਨਯੇ** (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੫੪) ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਧਾਪਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੫) **ਪਨ** ''ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਤੂਲਿਕਂ ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਗੋਨਕਾਦੀਨਿ ਰਤਨਪਰਿਸਿਬ੍ਬਿਤਾਨਿ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ''ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਤੂਲਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਰਤਨਸਿਬ੍ਬਨਰਹਿਤਾਪੀ ਤੂਲਿਕਾ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਵ**ਚਨਤੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵ◌ਿ**ਨਯੇ** (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੯੭) ਵ◌ੁਤ੍ਤਭਾਵ◌ਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਕੇਨ** ਵ◌ਿ**ਧਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵ ਵ◌ਿਧਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਯਦਿ ਏਵ◌ਂ ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤਾ ''ਲਦ੍ਧਾ ਚ ਨ ਕਪ੍ਪਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤੋਤਿ ਆਹ "**ਅਕਪ੍ਪਿਯਂ ਪਨ ਉਪਾਦਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਰਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵ◌ਾਮੂਰੁਂ ਦਕ੍ਖਿਣੂਰੁਞ੍ਚ ਸਮਂ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਉਭੋ ਪਾਦੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਊਰੁਬਦ੍ਧਾਸਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਊਰੂਨਂ ਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾ। **ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍**ਵ◌ਾਤਿ ਚ ਯਥਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਵਸੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਹੋਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਉਭੋ ਪਾਦੇ ਆਭੁਜੇ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਕਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਪਨ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਪਾਦਾਨਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਾਕਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਬਨ੍ਧਿਤ੍**ਵ◌ਾ"ਤਿ। **ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਰਿਮਂ ਸਰੀਰਂ ਉਜੁਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੇ ਕੋਟਿਯਾ ਕੋਟਿਂ ਪਟਿਪਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚਮ੍ਮਮਂਸਨ੍ਹਾਰੂਨਿ ਨ ਪਣਮਨ੍ਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਯਾ ਤੇਸਂ ਪਣਮਨਪਚ੍ਚਯਾ ਖਣੇ ਖਣੇ ਵ◌ੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਾਸੁ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੋਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਪਰਿਪਤਤਿ, ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਂ ਫਾਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਠਪੇਤ੍**ਵ◌ਾਤਿ ਉਪਰਿਮਂ ਕਾਯਂ ਉਜੁਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ, ਅਯਮੇਵ ਵ◌ਾ ਪਾਠੋ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਕਾਯਸ੍ਸ ਹਿ ਅਨੁਜੁਕਟ੍ਠਪਨਂ ਨਿਸਜ੍ਜਾਵਚਨੇਨੇਵ ਬੋਧਿਤਨ੍ਤਿ। **ਉਜੁਂ ਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਾਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਰਿਮਕਾਯਵ◌ਿਸਯੋ।

ਪਰਿਮੁਖਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਰਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਭਿਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਮੁਖ**"ਨ੍ਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਵ◌ਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂਯੇਵ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ''ਵਨਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਪਵ◌ਿਸਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਾਵਨਾਨੁਰੂਪਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਏਵ◌ਂ ''ਨਿਸੀਦਾਮੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਲੀਨਾਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਯੋ ਸਨ੍ਤੋ ਇਰਿਯਾਪਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ''ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵ◌ਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਦਲ਼੍ਹਭਾਵ◌ੋ, ''ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਰਿਗ੍ਗਹੂਪਾਯੋ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਨਿਯ੍ਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਗਹਿਤਾਸਮ੍ਮੋਸਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਸਮ੍ਮੋਸਂ ਸਤਿਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ, ਪਰਮਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰੀਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ** ''ਪਰਿਣਾਯਿਕਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬.੨੦) ਵ◌ਿਯ। **ਮੁਖਨ੍ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ** ''ਸੁਞ੍ਞਤਵ◌ਿਮੋਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੦੯-੨੧੦) ਵ◌ਿਯ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਨਿਗ੍ਗਮਨਟ੍ਠੋ ਹਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ।

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਦਿਬ੍ਬਭਾਵਾਵਹਤ੍ਤਾ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਦਾਸਨ੍ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਚਙ੍ਕਮੋਪਿ ਤਦੁਪਚਾਰਤੋ ਦਿਬ੍ਬੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਹਿ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯੁਟ੍ਠਾਯ ਚਙ੍ਕਮਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਚਙ੍ਕਮਿਤੁਂ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਚਙ੍ਕਮੋਤਿ** ਇਦਂ ਪਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦ੍ਵੀਸੁ ਵਿਹਾਰੇਸੂ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇ, ਅਰਿਯਵਿਹਾਰੇ ਚ। ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਾਦਯੋ ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤਾ ਸੇਟ੍ਠਭੂਤਾ ਵਿਹਾਰਾਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ**। ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਪਨ ਅਰਿਯਾਨਂ ਵਿਹਾਰਾਤਿ **ਅਰਿਯਵਿਹਾਰਾ,** ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਇਧ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਆਗਤਾ।

ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਕਥਿਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਚਙ੍ਕਮਾਦਯੋ**ਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਪਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਪਿ ਚਙ੍ਕਮਟ੍ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਯੋ। **ਅਰਿਯਚਙ੍ਕਮਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਨ ਪਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਵੇਨਾਗਪੁਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਸਰਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੫. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਗਿਜ੍ਝਾ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਗਿਜ੍ਝਂ, ਕੂਟਂ। ਤਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੋ। ਗਿਜ੍ਝੋ ਵਿਯਾਤਿ ਵਾ ਗਿਜ੍ਝਂ, ਕੂਟਂ। ਤਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੋ, ਪਬ੍ਬਤੋ। ਤਸ੍ਮਿਂ **ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ**। ਤੇਨਾਹ **"ਗਿਜ੍ਝਾ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਦੇਸਨ੍ਤਰਪਕ੍ਕਮਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਸਾਸਨਪਕ੍ਕਮਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਤੇਨੇਵ ਹਿ ''ਇਮਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਲਾਭੋ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸਕ੍ਕਾਰੋ। ਪਚ੍ਚਯਾ ਏਵ ਹਿ ਪਣੀਤਪਣੀਤਾ ਸੁਨ੍ਦਰਸੁਨ੍ਦਰਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾ ਸਕ੍ਕਾਰਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਕ੍ਕਾਰੋਤਿ ਵਾ ਸੁਨ੍ਦਰਕਾਰੋ, ਪਰੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਾਰਵਕਿਰਿਯਾ ਪੁਪ੍ਫਾਦੀਹਿ ਵਾ ਪੂਜਾ। ਲਾਭੋ ਚ ਸਕ੍ਕਾਰੋ ਚ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾ, ਤੇ ਨਟ੍ਠਾ ਪਹੀਨਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਨਟ੍ਠਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾ**।

ਮਹਾਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੀਤਿ ਤਦਾ ਕਿਰ ਭਗਵਤੋ ਮਹਾਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ ਯਥਾ ਤਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੇ ਪੂਰਿਤਦਾਨਪਾਰਮਿਸਞ੍ਚਯਸ੍ਸ। ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਹਿ ਯਮਕਮਹਾਮੇਘੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਮਹੋਘੋ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਪਾਰਮਿਯੋ ''ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਵਿਪਾਕਂ ਦਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤਾ ਵਿਯ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਮਹੋਘਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਿਂਸੁ। ਤਤੋ ਤਤੋ ਅਨ੍ਨਪਾਨਯਾਨਵਤ੍ਥਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਾਦਿਹਤ੍ਥਾ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਯੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਕਹਂ ਬੁਦ੍ਧੋ , ਕਹਂ ਭਗਵਾ, ਕਹਂ ਦੇਵਦੇਵੋ ਨਰਾਸਭੋ ਪੁਰਿਸਸੀਹੋ''ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਸਕਟਸਤੇਹਿਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਕਾਸਂ ਅਲਭਮਾਨਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਗਾਵੁਤਪ੍ਪਮਾਣਮ੍ਪਿ ਸਕਟਧੁਰੇਨ ਸਕਟਧੁਰਂ ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ ਚ ਅਨ੍ਧਕਵਿਨ੍ਦਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਿਯ। ਯਥਾ ਚ ਭਗਵਤੋ, ਏਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸਪਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਕਤੋ ਹੋਤਿ ਗਰੁਕਤੋ ਮਾਨਿਤੋ ਪੂਜਿਤੋ ਅਪਚਿਤੋ ਲਾਭੀ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋਪਿ ਸਕ੍ਕਤੋ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੩੮)।

ਤਥਾ –

‘‘ਯਾਵਤਾ ਖੋ ਪਨ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤਰਹਿ ਸਙ੍ਘੋ ਵਾ ਗਣੋ ਵਾ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਨਾਹਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਂ ਸਙ੍ਘਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਏਵਂਲਾਭਗ੍ਗਯਸਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਯਥਰਿਵਾਯਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੭੬)।

ਸ੍ਵਾਯਂ ਭਗਵਤੋ ਚ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋ ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਮਹਾਨਦੀਨਂ ਉਦਕਂ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ ਅਹੋਸਿ, ਭਗਵਤੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਪਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਯੇਵ। ਧਮ੍ਮਧਰਾਨਞ੍ਹਿ ਕਤੋ ਸਕ੍ਕਾਰੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਤਨਾਨਂ ਮਹਾਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੀ”**ਤਿ।

ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਨਿਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਯਥਾਹਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਕ੍ਕਤੋ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਅਭਿਸਙ੍ਖਤੇ ਪਣੀਤਪਣੀਤੇ ਉਪਨੇਤਿ, ਸੋ ਸਕ੍ਕਤੋ। **ਗਰੁਕਤੋ**ਤਿ ਗਰੁਭਾਵਹੇਤੂਨਂ ਉਤ੍ਤਮਗੁਣਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇਨ ਗਰੁਕਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਾਸਾਣਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਗਰੁਕਤੋ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਗਰੁਭਾਵਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੇ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਗਰੁਕਤੋ। **ਮਾਨਿਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਾਨਿਤੋ ਮਨੇਨ ਪਿਯਾਯਿਤੋ। ਤਾਯ ਹਿ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਮਨਾਪਤਾ। **ਪੂਜਿਤੋ**ਤਿ ਮਾਨਨਾਦਿਪੂਜਾਯ ਚੇਵ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਪੂਜਾਯ ਚ ਪੂਜਿਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਪੂਜਨਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਪੂਜਿਤੋ। **ਅਪਚਿਤੋ**ਤਿ ਨੀਚਵੁਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ ਅਪਚਿਤੋ। ਸਤ੍ਥਾਰਞ੍ਹਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਹਤ੍ਥਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਓਤਰਨ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਅਂਸਕੂਟਤੋ ਸਾਟਕਂ ਅਪਨੇਨ੍ਤਿ। ਆਸਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਨ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਹਿ ਅਪਚਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਅਵਣ੍ਣਂ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਵਣ੍ਣਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਂਕਿਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ। **ਆਵਟ੍ਟਨਿਮਾਯਨ੍ਤਿ** ਆਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਗਹਣਮਾਯਂ। ਆਵਟ੍ਟੇਤਿ ਪੁਰਿਮਾਕਾਰਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਆਵਟ੍ਟਨੀ, ਮਾਯਾ, ਤਂ ਆਵਟ੍ਟਨਿਮਾਯਂ **ਓਸਾਰੇਤ੍ਵਾ** ਪਰਿਜਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੋਟਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਿਮਕੋਟਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। ਥਦ੍ਧਕਾਯੇਨ ਫਰੁਸਵਾਚਾਯ ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਤਨਾਨਂ ਅਵਣ੍ਣਕਥਨਂ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਤ੍ਤਾ ਵਿਸਸਿਞ੍ਚਨਸਦਿਸਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਵਿਸਂ ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। **ਅਞ੍ਞਾਤੋ**ਤਿ ਆਞ੍ਞਾਤੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਞਾਤੋ”**ਤਿਆਦਿ।

ਕਾਯਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਕਾਯਮੇਵ ਅਙ੍ਗਂ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਾ ਅਙ੍ਗਂ, ਸੀਸਾਦਿ। **ਵਾਚਙ੍ਗਨ੍ਤਿ** ‘‘ਹੋਤੁ, ਸਾਧੂ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਵਾਚਾਯ ਅਵਯਵਂ। **ਏਕਕੇਨਾ**ਤਿ ਅਸਹਾਯੇਨ। **ਇਮਸ੍ਸ ਪਨਤ੍ਥਸ੍ਸਾ**ਤਿ ‘‘ਚਰਿਯਂ ਚਰਣਕਾਲੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਯਤੋ ਯਤੋ ਗਰੁ ਧੁਰਨ੍ਤਿ** ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਧੁਰਂ ਗਰੁ ਭਾਰਿਕਂ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਬਲਿਬਦ੍ਦਾ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। **ਯਤੋ ਗਮ੍ਭੀਰਵਤ੍ਤਨੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਤ੍ਤਨੀ, ਦੁਮ੍ਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਉਦਕਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਵਿਸਮਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਟਭਾਵੇਨ ਵਾ ਮਗ੍ਗੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਦਾਸ੍ਸੁ ਕਣ੍ਹਂ ਯੁਞ੍ਜੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ **ਅਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ, ਤਦਾ ਕਣ੍ਹਂ ਯੁਞ੍ਜੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਦਾ ਧੁਰਞ੍ਚ ਗਰੁ ਹੋਤਿ ਮਗ੍ਗੋ ਚ ਗਮ੍ਭੀਰੋ, ਤਦਾ ਅਞ੍ਞੇ ਬਲਿਬਦ੍ਦੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਕਣ੍ਹਮੇਵ ਯੁਞ੍ਜੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸ੍ਵਾਸ੍ਸੁ ਤਂ ਵਹਤੇ ਧੁਰਨ੍ਤਿ** ਏਤ੍ਥਾਪਿ **ਅਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਸੋ ਤਂ ਧੁਰਂ ਵਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਗੇਹਵੇਤਨਨ੍ਤਿ ਗੇਹੇ ਨਿਵੁਟ੍ਠਭਾਵਹੇਤੁ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। **ਕਾਲ਼ਕੋ ਨਾਮ ਨਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਜਨਵਣ੍ਣੋ ਕਿਰੇਸ, ਤੇਨਸ੍ਸ ‘‘ਕਾਲ਼ਕੋ’’ਤਿ ਨਾਮਂ ਅਕਂਸੁ। **ਕਾਲ਼ਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਹਾ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਕੋ ਕਿਰ ਏਕਦਿਵਸਂ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ‘‘ਮਯ੍ਹਂ ਮਾਤਾ ਦੁਗ੍ਗਤਾ ਮਂ ਪੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਪੋਸੇਤਿ, ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਭਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਦੁਗ੍ਗਤਭਾਵਤੋ ਮੋਚੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭਤਿਂ ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਵਿਚਰਤਿ। ਅਥ ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇ ਗਾਮਗੋਰੂਪੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਤ੍ਥ ਸਮੀਪੇ ਚਰਤਿ। ਸਤ੍ਥਵਾਹਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਗੋਸੁਤ੍ਤਵਿਤ੍ਤਕੋ, ਸੋ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਏਤੇਸਂ ਗੁਨ੍ਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਸਕਟਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਰੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਉਸਭਾਜਾਨੀਯੋ’’ਤਿ ਉਪਧਾਰਯਮਾਨੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਅਯਂ ਆਜਾਨੀਯੋ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ਮਯ੍ਹਂ ਸਕਟਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਰੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਸਿ। ਤੇਨ ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ। **ਸੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ...ਪੇ॰... ਗੇਹਮੇਵ ਅਗਮਾਸੀ**ਤਿ ਤਦਾ ਕਿਰ ਗਾਮਦਾਰਕਾ ‘‘ਕਿਂ ਨਾਮੇਤਂ ਕਾਲ਼ਕਸ੍ਸ ਗਲੇ’’ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤੇ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਦੂਰਤੋਵ ਪਲਾਪੇਨ੍ਤੋ ਮਾਤੁ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਤੋ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਨ੍ਤਿ ਸਾਯਨ੍ਹਕਾਲੇ। ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਏਤੰ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। **ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਉਪਾਸਕਉਪਾਸਿਕਾਦਿਸਤ੍ਤੇਹਿ ਚੇਵ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਚ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਪਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਨਿਲੀਯਨੰ ਵਿਵੇਚਨੰ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਤਤੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾਯ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨੰ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ ਚ। ਯੋ ਤਤੋ ਦੁਵਿਧਵਿਵੇਕਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਭਵਙ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਸਮਾਗਮੇਨ ਚ ਅਪੇਤੋ। ਸੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਅਯੰ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਨੰ ਉਤ੍ਤਮਤੋ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕਾਯਸਕ੍ਖਿਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਦੇਸਨਾਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਵਸੇਨ ਸਕ੍ਖਿਭੂਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ। ਨਨੁ ਚ ‘‘ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦੀ’’ਤਿ ਇਦੰ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ, ਤੇ ਕਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਆਸਨੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਤਥਾਗਤੋ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ।

ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਕਥਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਾਹਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੰ ਸਾਰਮ੍ਭਕਥੰ। **ਆਯਾਚੇਯ੍ਯਾਸੀ**ਤਿ ਵਚੀਭੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਚੇਯ੍ਯਾਸਿ। **ਪਤ੍ਥੇਯ੍ਯਾਸੀ**ਤਿ ਮਨਸਾ ਆਸੀਸੇਯ੍ਯਾਸਿ। **ਪਿਹੇਯ੍ਯਾਸੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ। **ਨਿਤ੍ਤੇਜਤੰ ਆਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਤੇਜਹਾਨਿਯਾ ਨਿਤ੍ਤੇਜਭਾਵੰ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਨਿਤ੍ਤੇਜਭੂਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਭਿਕ੍ਖੁਆਦਯੋਪਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਓਲੋਕੇਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ **ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋ,** ਪਤਿਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਓਨਤਗੀਵੋ**”ਤਿ। **ਦਸ੍ਸਿਤਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਵਚਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਤੇਸੰ, ਨ ਪਨ ਦਸ੍ਸਨੰ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸੇਵ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਭਗਵਤੋ ਏਵ ਵਾ ‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ’’ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਵਚਨਵਸੇਨ **ਦਸ੍ਸਿਤਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਪਟਿਚਰਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਵਸੇ ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥੋ ਏਵ ਵਾ **ਚਰਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਧਾਤੂਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ। **ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਵਚਨੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞੰ ਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਪਰਸ੍ਸ ਦੋਸਵਿਭਾਵਨੰ ਵਚਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ ਵਚਨੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ। ‘‘ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਆਪਨ੍ਨੋਸੀ’’ਤਿ ਚੋਦਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨੰ ਵਿਯ ‘‘ਕੋ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਕਿੰ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਕਿਸ੍ਮਿੰ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਕੰ ਭਣਥ, ਕਿੰ ਭਣਥਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨ ਅਞ੍ਞੰ ਆਗਨ੍ਤੁਕਕਥੰ ਆਹਰਨ੍ਤੋ ‘‘ਤ੍ਵੰ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਆਪਨ੍ਨੋਸੀ’’ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ‘‘ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੰ ਗਤੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ‘‘ਨ ਤਵ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਗਮਨੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮ, ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤਤੋ ਰਾਜਗਹੰ ਗਤੋਮ੍ਹਿ। ਰਾਜਗਹੰ ਵਾ ਯਾਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗੇਹੰ ਵਾ, ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਆਪਨ੍ਨੋਸੀਤਿ। ‘‘ਤਤ੍ਥ ਮੇ ਸੂਕਰਮੰਸੰ ਲਦ੍ਧ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਆਗਨ੍ਤੁਕਕਥੰ ਆਹਰਨ੍ਤੋ ਅਪਨਾਮੇਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਗਮਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਪ੍ਪਤੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਅਤੁਟ੍ਠਾ ਅਸੋਮਨਸ੍ਸਿਕਾਤਿ **ਅਪਚ੍ਚਯੋ,** ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਨ ਪਰੇਸੰ ਹਿਤੰ ਅਭਿਰਾਧਯਤੀਤਿ **ਅਨਭਿਰਦ੍ਧਿ,** ਦੋਮਨਸ੍ਸਮੇਵ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਅਪਚ੍ਚਯੇਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਵੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਅਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ “**ਯਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਫਲਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤ੍ਥਾਯਾ**”ਤਿ। ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੋ ਹਿ ਮਗ੍ਗਫਲਾਧਿਗਮਤ੍ਥਾਯ ਦੇਸੀਯਤਿ। **ਨ ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਨੰ ਧਮ੍ਮੰ। ਇਦਾਨਿ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਅਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਨ ਪਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਥ ਵਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣਚਰਿਯਭੂਤਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਦੀਨੰ ਉਗ੍ਗਹਸਵਨਧਾਰਣਪਰਿਚਯਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਸਮ੍ਮਾ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ’’ਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤਕ੍ਕਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਨਨ੍ਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ “**ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ…ਪੇ॰… ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਨ ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀ**”ਤਿ ਆਹ।

ਯਦਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਸੀਹਸ੍ਸ ਨਾਦੋ ਸਬ੍ਬਤਿਰਚ੍ਛਾਨਏਕਚ੍ਚਮਨੁਸ੍ਸਾਮਨੁਸ੍ਸਨਾਦਤੋ ਸੇਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸੇਟ੍ਠਨਾਦੋ, ਕਿਮਙ੍ਗੰ ਪਨ ਤਥਾਗਤਸੀਹਸ੍ਸ ਨਾਦੋਤਿ ਆਹ “**ਸੀਹਨਾਦਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਨਾਦ**”ਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਸੀਹਨਾਦਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਨਾਦਤਾ ਨਿਬ੍ਭਯਤਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਸਤ੍ਤੁਤਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਤਥਾਗਤਸੀਹਨਾਦਸ੍ਸੇਵ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਾਤਿਸਯੋਤਿ ਆਹ “**ਅਭੀਤਨਾਦੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਾਦ**”ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤੰ

ਅਨਵਕਾਸੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬੮-੨੭੧) ਹਿ ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭੂਤਤਾਯ ਅਯਂ ਨਾਦੋ **ਸੇਟ੍ਠਨਾਦੋ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਮਨਾਦੋ। ਭੂਤਤ੍ਥੋ ਹਿ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥੋਤਿ। ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਞ੍ਞਤੋ ਭਯਂ ਵਾ ਆਸਙ੍ਕਾ ਵਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਭੀਤਨਾਦੋ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਅਭੂਤਞ੍ਹਿ ਵਦਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਭਯਂ ਵਾ ਆਸਙ੍ਕਾ ਵਾ ਸਿਯਾ, ਏਵਂ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਕੋਚਿ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਯਂ ਨਾਦੋ **ਅਪ੍ਪਟਿਨਾਦੋ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨ ਤੋਦਨਂ ਵਿਜ੍ਝਨਂ **ਸਨ੍ਨਿਤੋਦਕਂ,** ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਨਿਤੁਦਨ੍ਤਿ ਪੀਲੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਨ੍ਨਿਤੋਦਕਂ**। ਵਾ**ਚਾਯਾ**ਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਵਚਨਪਤੋਦੇਨਾ**”ਤਿ। **ਸਞ੍ਜਮ੍ਭਰਿਮਕਂਸੁ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਮ੍ਭਰਿਤਂ ਅਕਂਸੁ, ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਵਾਚਾਤੋਦਨੇਹਿ ਤੁਦਿਂਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਮ੍ਭਰਿਤਂ...ਪੇ॰... ਵਿਜ੍ਝਿਂਸੂ**”ਤਿ। **ਸਿਙ੍ਗਾਲਕਂਯੇ**ਵਾਤਿ ਸਿਙ੍ਗਾਲਮੇਵ, ‘‘ਸੇਗਾਲਕਂਯੇਵਾ’’ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਤਸ੍ਸੇ**ਵਾਤਿ ਸਿਙ੍ਗਾਲਰਵਸ੍ਸੇਵ। ਅਥ ਵਾ **ਭੇਰਣ੍ਡਕਂਯੇ**ਵਾਤਿ ਭੇਦਣ੍ਡਸਕੁਣਿਸਦਿਸਂਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭੇਦਣ੍ਡਂ ਨਾਮ ਏਕੋ ਪਕ੍ਖੀ ਦ੍ਵਿਮੁਖੋ, ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਸਦ੍ਦੋ ਅਤਿਵਿਯ ਵਿਰੂਪੋ ਅਮਨਾਪੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਪਿਚ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਰਂ ਅਮਨਾਪਸਦ੍ਦਂ ਨਦਤੀ**”ਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਸਰਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਕੇਸਮੁਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੬. ਪਞ੍ਚਮੇ ਕੇਸਮੁਤ੍ਤਂ ਨਿਵਾਸੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਕੇਸਮੁਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਆਹ “**ਕੇਸਮੁਤ੍ਤਨਿਗਮਵਾਸਿਨੋ**”ਤਿ। **ਅਟ੍ਠਵਿਧਪਾਨਕਾਨੀ**ਤਿ ਅਮ੍ਬਪਾਨਾਦਿਅਟ੍ਠਵਿਧਾਨਿ ਪਾਨਾਨਿ।

‘‘ਮਾ ਅਨੁਸ੍ਸਵੇਨਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਏਕੋ ਦਹਰਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਏਵਂ ਅਨੁਸ੍ਸਵੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਚਿਰਕਾਲਕਤਾਯ ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਯਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਕਥਮਿਦਂ ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਭੂਤਮੇਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਥਾ ਗਹਣਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ “**ਮਾ ਅਨੁਸ੍ਸਵੇਨਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਅਨੁ ਅਨੁ ਸਵਨਂ **ਅਨੁਸ੍ਸਵੋ**। ਅਪਰੋ ‘‘ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਿਤੁਪਿਤਾਮਹਾਦਿਵੁਦ੍ਧਾਨਂ ਉਪਦੇਸਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਇਦਮਾਭਤਂ, ਏਵਂ ਪਰਮ੍ਪਰਾਭਤਕਥਂ ਨਾਮ ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਭੂਤਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ “**ਮਾ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਏਕੋ ਕੇਨਚਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ‘‘ਏਵਂ ਕਿਰ ਏਤ’’ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਂ ਨਿਸੇਧੇਨ੍ਤੋ “**ਮਾ ਇਤਿਕਿਰਾਯਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਪਿਟਕਂ ਗਨ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਦੀਯਤਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਨਂ, ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕੋ। ਤੇਨ ਪਿਟਕਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕਭਾਵੇਨ ਏਕਚ੍ਚੋ ਤਾਦਿਸਂ ਗਨ੍ਥਂ ਪਗੁਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਤਂ ਸਮੇਨ੍ਤਂ ਸਮੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਭੂਤਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ “**ਮਾ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਨੇਨਾ**”ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਗ੍ਗਹਗਨ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਗਤਂ।

ਕੋਚਿ ਕਞ੍ਚਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਏਵਮੇਵ ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਕੇਵਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ‘‘ਭੂਤਮਿਦ’’ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਮਾ ਤਕ੍ਕਹੇਤੂ**”ਤਿ। ਅਞ੍ਞੋ ‘‘ਇਮਾਯ ਯੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭੂਤਮਿਦ’’ਨ੍ਤਿ ਕੇਵਲਂ ਅਨੁਮਾਨਤੋ ਨਯਗ੍ਗਾਹੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ “**ਮਾ ਨਯਹੇਤੂ**”ਤਿ ਆਹ। ਕਸ੍ਸਚਿ ‘‘ਏਵਮੇਤਂ ਸਿਯਾ’’ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਂ ਕਾਰਣਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਸੋ ‘‘ਅਤ੍ਥੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਾਕਾਰੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਂ ਪਟਿਸੇਧੇਨ੍ਤੋ “**ਮਾ ਆਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਨਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਅਪਰਸ੍ਸ ਚਿਨ੍ਤਯਤੋ ਯਥਾਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਕਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਂ ‘‘ਏਵਮੇਤਂ ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ’’ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਾ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਵਿਯ ਨਿਰੂਪੇਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਖਮਤਿ। ਸੋ ‘‘ਅਤ੍ਥੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ**”ਤਿ।

ਅਕੁਸਲਵੇਰਸ੍ਸਾਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਵੇਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਕੋਧੋ ਨਾਮ ਚੇਤਸੋ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਕੋਧਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨਾ**”ਤਿ। **ਕਿਲੇਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਬਾਧੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਤਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਦਿਕਿਲੇਸਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਕੇਸਮੁਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸਾਲ੍ਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੭. ਛਟ੍ਠੇ ਪਾਤੋ ਅਸਿਤਬ੍ਬਭੋਜਨਂ ਪਾਤਰਾਸਂ, ਭੁਤ੍ਤਂ ਪਾਤਰਾਸਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਭੁਤ੍ਤਪਾਤਰਾਸਾ**। **ਦਾਸਾ** ਨਾਮ ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਾ ਵਾ ਧਨਕ੍ਕੀਤਾ ਵਾ ਕਰਮਰਾਨੀਤਾ ਵਾ ਸਯਂ ਵਾ ਦਾਸਬ੍ਯਂ ਉਪਗਤਾ। ਭਤ੍ਤਵੇਤਨਭਤਾ **ਕਮ੍ਮਕਾਰਾ** ਨਾਮ।

ਨਿਚ੍ਛਾਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਛਾਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ਜਿਘਚ੍ਛਾਹੇਤੁਤਾਯ, ਸਾ ਅਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹੋ**"ਤਿ। **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਸਨ੍ਤਾਪਕਰਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਦਰਥਪਰਿਲ੍ਹਾਹਜਨਨੇਨ ਸਨ੍ਤਾਪਨਕਿਲੇਸਾਨਂ। ਅਨ੍ਤੋਤਾਪਨਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਭਾਵਾ ਸੀਤੋ ਸੀਤਲੋ ਭੂਤੋ ਜਾਤੋਤਿ **ਸੀਤਿਭੂਤੋ**। ਤੇਨਾਹ "**ਸੀਤਲੀਭੂਤੋ**"ਤਿ। ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖਾਨਿ ਵਾ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀਤਿ **ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ**। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਸਾਲ੍ਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੮. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨੀ**ਤਿ ਕਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਕਥਾ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਕਥਾਕਾਰਣਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤਤਿ ਸਤਤਿ ਸਤਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਅਦ੍ਧਾ**, ਕਾਲੋਤਿ ਆਹ "**ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਨਾਮ ਕਾਲੋਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ**"ਤਿ। ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਹਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਕਾਲੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਅਵਤ੍ਥਾਵਿਸੇਸਂ ਉਪਾਦਾਯ ਤੇਨੇਵ ਵੋਹਾਰੇਨ ਅਤੀਤੋਤਿਆਦਿਨਾ ਵੋਹਰੀਯਤਿ, ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦੋ ਚ ਨਾਮਾਯਂ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਧਮ੍ਮਾਨਂਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਕਾਲਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ "**ਖਨ੍ਧਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਇਤਰੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਅਤਿਦਿਸਤਿ "**ਅਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**"ਤਿ। **ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਚ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਯਾਯਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੋ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ ਚ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਤੀਤੋ ਅਦ੍ਧਾ ਨਾਮ, ਚੁਤਿਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਅਨਾਗਤੋ ਅਦ੍ਧਾ ਨਾਮ, ਸਹ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧੀਤਿ ਤਦਨ੍ਤਰਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਦ੍ਧਾ ਨਾਮ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤੀਸੁ ਖਣੇਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਤੀਤੋ ਅਦ੍ਧਾ ਨਾਮ, ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਅਨਾਗਤੋ ਅਦ੍ਧਾ ਨਾਮ, ਖਣਤ੍ਤਯਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਦ੍ਧਾ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨੇਵ ਅਤੀਤਾਦਿਵਿਸਯਂ ਕਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਤੀਤੇ ਕਸ੍ਸਪੋ ਨਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਏਕਂਸੇਨੇਵ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਏਕਂਸਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ**। ''ਚਕ੍ਖੁ ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦਾਵਧਾਰਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਏਕਂਸੇਨੇਵ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਲੇਸਸ੍ਸਪਿ ਤਤ੍ਥ ਅਭਾਵਤੋ, ਪੁਰਿਮਪਦਾਵਧਾਰਣੇ ਪਨ ਵਿਭਜ੍ਜਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯਤਾਯ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਨਾਮ ਚਕ੍ਖੂਤਿ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਚਕ੍ਖੁਸੋਤੇ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਾਨਂ ਅਸਾਧਾਰਣਭਾਵਤੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਤੇਸਂ ਸਦਿਸਚੋਦਨਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਮੁਖੇਨੇਵ ਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਵਸੇਨ ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋਤਿ ਆਹ "**ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁ, ਤਥਾ ਸੋਤਂ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਾਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ**"ਤਿ। **ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਜੀਵਸਰੀਰਾਨਂ ਅਨਞ੍ਞਤਾਪਞ੍ਹੇ ਯਸ੍ਸ ਯੇਨ ਅਨਞ੍ਞਤਾ ਚੋਦਿਤਾ, ਸੋ ਏਵ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਚ ਝਾਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਤਾਕਿਤ੍ਤਨਸਦਿਸੋਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਠਪਨੀਯੋ** ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਵਰੂਪੋ ਹਿ ਪਞ੍ਹੋ ਤਿਧਾ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੀਯਤ੍ਤਾ ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤਬ੍ਬੋ।

ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲਂ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ **ਠਾਨਂ**, ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਕਾਰਣਾਕਾਰਣੇ**"ਤਿ। **ਯੁਤ੍ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਰੂਪੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਪਹੋਤੀ**ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ। **ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਿਭਾਵਮੇਵ ਦੀਪੇਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਗਹਿਤੇ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੇ ਦੋਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ

ਅਤ੍ਥੋਪਿ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਿਭਾਵਮੇਵ ਦੀਪੇਤਿ। **ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦਿਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚ੍ਛਗੋਤ੍ਤਿਯਵਾਦਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੇਹਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ ਪਟਿਪਦਾ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨਕਾਨਂ ਵਤ੍ਤਂ।

ਪਟਿਚਰਤੀਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਵਸੇਨ ਚਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥੋ ਏਵ ਵਾ ਚਰਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਧਾਤੂਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤੀ**"ਤਿ। **ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਚਨੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ਯਂ ਚੋਦਕੇਨ ਚੁਦਿਤਕਸ੍ਸ ਦੋਸਵਿਭਾਵਨਂ ਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਚਨੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ। ਯੋ ਹਿ ''ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਕੋ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਕਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਕਂ ਭਣਥ, ਕਿਂ ਭਣਥਾ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ''ਏਵਰੂਪਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਤਯਾ ਦਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਨ ਸੁਣਾਮੀ''ਤਿ ਸੋਤਂ ਵਾ ਉਪਨੇਤਿ, ਅਯਂ ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚਰਤਿ ਨਾਮ। ''ਕੋ ਆਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹਿ ਚੋਦਨਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਪਜ੍ਜਨਂ ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚਰਣਂ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਥਾਪਨਾਮਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਆਗਨ੍ਤੁਕਕਥਂ ਓਤਾਰੇਨ੍ਤੋ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਪਨਾਮੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖੇਪੇਤਿ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾਕਥਾਯ ਅਪਨਾਮਨੇ।

ਉਪਨਿਸੀਦਤਿ ਫਲਂ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਕਾਰਣਂ ਉਪਨਿਸਾ, ਉਪੇਚ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਯਤੀਤਿ ਵਾ ਉਪਨਿਸਾ, ਸਹ ਉਪਨਿਸਾਯਾਤਿ **ਸਉਪਨਿਸੋ**ਤਿ ਆਹ "**ਸਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਸਪਚ੍ਚਯੋ**"ਤਿ।

ਓਹਿਤਸੋਤੋਤਿ ਅਨਞ੍ਞਵਿਹਿਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ ਅਪਨਾਮਿਤਸੋਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਤਦਤ੍ਥਂ **ਠਪਿਤਸੋਤੋ**। **ਕੁਸਲਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ "**ਅਰਿਯਮਗ੍ਗ**"ਨ੍ਤਿ।

ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੮. ਅਟ੍ਠਮੇ ਭਗਵਾ ਮੂਲਂ ਕਾਰਣਂ ਏਤੇਸਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਧਿਗਮਾਯਾਤਿ **ਭਗਵਂਮੂਲਕਾ**। ਤੇਨਾਹ ''ਭਗਵਨ੍ਤਞ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਯਂ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਆਜਾਨਾਮ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾਮਾ''ਤਿ। **ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਨਞ੍ਹਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਧਿਗਮਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਨਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਅਨਞ੍ਞਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਸ੍ਸਪਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਞਾਣਧਮ੍ਮਾ। **ਆਜਾਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਭਿਮੁਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਜਾਨਾਮ। **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ, ਅਧਿਗਚ੍ਛਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਗਵਾ ਨੇਤਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਭਗਵਂਨੇਤ੍ਤਿਕਾ। ਨੇਤਾ**ਤਿ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਨ੍ਤਾਨਂ ਪਾਪੇਤਾ। **ਵਿਨੇਤਾ**ਤਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਅਪਨੇਤਾ। ਤਦਙ੍ਗਵਿਨਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ **ਵਿਨੇਤਾ**। ਅਥ ਵਾ ਯਥਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਸੇਸਤੋ **ਨੇਤਾ। ਅਨੁਨੇਤਾ**ਤਿ ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ, ਇਮੇ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਉਭਯਸਮ੍ਪਾਪਨਾਪਨਯਨਤ੍ਥਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ**"ਤਿਆਦਿ।

ਪਟਿਸਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਪਟਿਸਰਣਂ, ਭਗਵਾ ਪਟਿਸਰਣਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਭਗਵਂਪਟਿਸਰਣਾ**। ਆਪਾਥਂ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ਪਟਿਸਰਣਂ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਚਤੁਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਟਿਸਰਤਿ ਸਭਾਵਸਮ੍ਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਾ ਪਟਿਸਰਣਂ, ਭਗਵਾ ਪਟਿਸਰਣਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਭਗਵਂਪਟਿਸਰਣਾ**। ਪਟਿਸਰਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵਾ ਪਟਿਸਰਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਭਗਵਾ ਪਟਿਸਰਣਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਭਗਵਂਪਟਿਸਰਣਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਤਾਵਸੇਨ। ਅਸਤਿਪਿ ਮੁਖੇ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਫਸ੍ਸੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਅਹਂ ਭਗਵਾ**

ਕਿਨ੍ਨਾਮੋ”ਤਿ। ਫਸ੍ਸੋ ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ତੋਯੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ‘‘ਅਹਂ ਕਿਨ੍ਨਾਮੋ’’ਤਿ ਨਾਮਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ତੋ ਵਿਯ, ਭਗਵਾ ਚਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਕਰੋਨ੍ତੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ।

ਪਟਿਭਾਤੂਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ‘‘ਭਗਵਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਸਾਮਿਵਚਨਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ତੋ ਆਹ “**ਭਗਵਤੋ**”ਤਿ। **ਪਟਿਭਾਤੂ**ਤਿ ਚ ਭਾਗੋ ਹੋਤੁ। ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਏਸ ਭਾਗੋ, ਯਦਿਦਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਨ ਭਾਗੋ ਸਵਨਨ੍ତਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮੇਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ **ਪਟਿਭਾਤੂ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਸਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ତਿ, ਞਾਣੇਨ ਦਿਸ੍ਸਤੁ, ਦੇਸੀਯਤੂਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਟ੍ਠਾਤੂ**ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤੁ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ **ਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪਯਾਸੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੋ ਅਧਿਕਪ੍ਪਯੋਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਲੋਕਵਜ੍ਜਵਸੇਨਾਤਿ ਲੋਕਿਯਜਨੇਹਿ ਪਕਤਿਯਾ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਵਜ੍ਜਵਸੇਨ। **ਵਿਪਾਕਵਜ੍ਜਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਪਾਯਸਂਵਤ੍ତਨਿਕਵਜ੍ਜਵਸੇਨ। **ਕਥ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਭਯਵਜ੍ਜਵਸੇਨਪਿ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਤਾਯ ਵਿਸਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ଥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਸੁਤ੍ତਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਅਕੁਸਲਮੂਲਸੁਤ੍ତਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦. ਨਵਮੇ ਲੁਬ੍ਭਤੀਤਿ **ਲੋਭੋ**। ਦੁਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਦੋਸੋ**। ਮੁਯ੍ਹਤੀਤਿ **ਮੋਹੋ**। ਲੋਭਾਦੀਨਿ ਪਨੇਤਾਨਿ ਅਸਹਜਾਤਾਨਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ, ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ତਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਕਟ੍ਠੇਨ, ਸਯਞ੍ਚ ਅਕੁਸਲਾਨੀਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਆਹ “**ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਮੂਲਾਨਿ, ਅਕੁਸਲਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਮੂਲਾਨੀ**”ਤਿ। ਵੁਤ੍ତਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ‘‘ਰਤ੍ତੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਗੇਨ ਅਭਿਭੂਤੋ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ତੋ ਪਾਣਮ੍ਪਿ ਹਨਤੀ’’ਤਿਆਦਿ। **ਯਦਪੀ**ਤਿ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਵੁਤ੍ତਨ੍ତਿ ਆਹ “**ਯੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਭੋ**”ਤਿ। **ਤਦਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ ਆਹ “**ਸੋਪਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲ**”ਨ੍ਤਿ। ਵਿਨਾਪਿ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ତੋ “**ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ ਵਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ‘‘ਯਦਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੋਸੋ, ਤਦਪਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਯੂਹਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਞ੍ਚ ਆਯੂਹਨਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਂ ਰਾਸਿਕਰਣਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ ਰਾਸਿਂ ਕਰੋਤੀ**”ਤਿ।

ਪਾਲ਼ਿਯਂ ‘‘ਵਧੇਨਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ **ਵਧੇਨਾ**ਤਿ ਮਾਰਣੇਨ ਵਾ ਪੋਥਨੇਨ ਵਾ। **ਵਧ**ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਹਿਂਸਨਤ੍ਥੋ ਵਿਹੇਠਨਤ੍ਥੋ ਚ ਹੋਤਿ। **ਬਨ੍ਧਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਦ੍ਦੁਬਨ੍ਧਨਾਦਿਨਾ। **ਜਾਨਿਯਾ**ਤਿ ਧਨਜਾਨਿਯਾ, ‘‘ਸਤਂ ਗਣ੍ਹਥ, ਸਹਸ੍ਸਂ ਗਣ੍ਹਥਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ତਿਤਦਣ੍ਡੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਰਹਾਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸਿਖਮੁਣ੍ਡਕਕਰਣਂ, ਗੋਮਯਸਿਞ੍ਚਨਂ, ਗੀਵਾਯ ਕੁਰਣ੍ਡਕਬਨ੍ਧਨਨ੍ତਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਗਰਹਪਾਪਨੇਨ। ਤਤ੍ଥ **ਪਞ੍ਚਸਿਖਮੁਣ੍ਡਕਕਰਣਂ** ਨਾਮ ਕਾਕਪਕ੍ਖਕਰਣਂ। **ਗੋਮਯਸਿਞ੍ਚਨਂ** ਸੀਸੇਨ ਕਣੋਦਕਾਵਸੇਚਨਂ। **ਕੁਰਣ੍ਡਕਬਨ੍ਧਨਂ** ਗਦ੍ਦੂਲਬਨ੍ਧਨਂ।

ਕਾਲਸ੍ਮਿਂ ਨ ਵਦਤੀਤਿ ਯੁਤ੍ତਕਾਲੇ ਨ ਵਦਤਿ, ਵਤ੍ତਬ੍ਬਕਾਲਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਾ ਅਯੁਤ੍ତਕਾਲੇ ਵਤ੍ତਾ ਹੋਤਿ। **ਅਭੂਤਵਾਦੀ**ਤਿ ਯਂ ਨਤ੍ଥਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ତਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਭੂਤਂ ਨ ਵਦਤੀ**”ਤਿ। **ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਵਦਤੀ**ਤਿ ਕਾਰਣਂ ਨ ਵਦਤਿ, ਅਕਾਰਣਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਿਪ੍ਫਲਂ ਵਤ੍ତਾ ਹੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਵਦਤੀ**ਤਿ ਸਭਾਵਂ ਨ ਵਦਤਿ, ਅਸਭਾਵਂ ਵਤ੍ତਾ ਅਯਥਾਵਾਦੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਨਯਂ ਨ ਵਦਤੀ**ਤਿ ਸਂਵਰਵਿਨਯਂ ਨ ਵਦਤਿ, ਨ ਸਂਵਰਵਿਨਯਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ତਸ੍ਸ ਵਤ੍ତਾ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ତਨੋ ਸੁਣਨ੍ତਸ੍ਸ ਚ ਨ ਸਂਵਰਵਿਨਯਾਵਹਸ੍ਸ ਵਤ੍ତਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਤਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਅਭੂਤਤ੍ਥਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਇਤਰਂ ਤਸ੍ਸੇ**ਵ **ਵੇਵਚਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਅਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਨ੍ਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ। **ਅਤਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਥਾਕਾਰਂ।

ਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਮਤੋ ਏਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਯੋ, ਵਡ੍ਢਿ। ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ **ਅਨਯੋ,** ਅਵਡ੍ਢੀਤਿ ਆਹ **"ਅਨਯਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਵਡ੍ਢਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿ। **ਮਾਲੁਵਾਸਿਪਾਟਿਕਾ** ਨਾਮ ਦੀਘਸਣ੍ਠਾਨਂ ਮਾਲੁਵਾਪਕ੍ਕਂ , ਮਾਲੁਵਾਫਲਪੋਟ੍ਠਲਿਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । **ਫਲਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਆਤਪੇਨ ਸੁਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਭਿਨ੍ਨਾਯ। **ਵਟਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਮੂਲੇ**ਤਿ ਵਟਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਸਮੀਪੇ। **ਸਕਭਾਵੇਨ ਸਣ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ? ਭਵਨਵਿਨਾਸਭਯਾ। ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਪਤਿਤਮਾਲੁਵਾਬੀਜਤੋ ਹਿ ਲਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਂ ਅਭਿਰੁਹਤਿ। ਸਾ ਮਹਾਪਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਬਹੁਪਤ੍ਤਾ ਚ ਮਹਾਕੋਲਿਰਪਤ੍ਤਸਣ੍ਠਾਨੇਹਿ ਤਤੋ ਚ ਮਹਨ੍ਤਤਰੇਹਿ ਸਾਖਾਵਿਟਪਨ੍ਤਰੇਹਿ ਪਤ੍ਤੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। ਅਥ ਨਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਮੂਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵਿਨਨ੍ਧਮਾਨਾ ਸਬ੍ਬਵਿਟਪਾਨਿ ਸਞ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਭਾਰਂ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਸਾ ਵਾਤੇ ਵਾਯਨ੍ਤੇ ਦੇਵੇ ਵਾ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਓਘਨਹੇਟ੍ਠਾਗਤਾ ਓਲਮ੍ਬਨਹੇਤੁਭੂਤਂ ਘਨਭਾਵਂ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸਾਖਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਭੂਮਿਯਂ ਨਿਪਾਤੇਤਿ। ਤਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਵਿਮਾਨਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। ਇਤਿ ਤਾ ਦੇਵਤਾਯੋ ਭਵਨਵਿਨਾਸਭਯਾ ਸਕਭਾਵੇਨ ਸਣ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਂ ਸਾਖਟ੍ਠਕਵਿਮਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਸਾਖਾਸੁ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਾਸੁ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਾਖਾਸੁ ਭਿਨ੍ਨਾਸੁ ਸਬ੍ਬਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਰੁਕ੍ਖਟ੍ਠਕਵਿਮਾਨਂ ਪਨ ਯਾਵ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਾਵ ਨ ਨਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਲੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਅਕੁਸਲਮੂਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਉਪੋਸਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੧. ਦਸਮੇ **ਤਦਹੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਹਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਹੁ ਉਪੋਸਥੇ"**ਤਿ। ਉਪਵਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਉਪੋਸਥੋ,** ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੋ। **ਉਪਵਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਅਨਸਨੇਨ ਵਾ ਖੀਰਸਾਯਨਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਵਾ ਉਪੇਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੇ ਹਿ ਸਾਸਨਿਕਾ ਸੀਲੇਨ, ਬਾਹਿਰਕਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਅਭੁਞ੍ਜਨੇਨ ਖੀਰਸਾਯਨਮਧੁਸਾਯਨਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਵਾ ਉਪੇਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਪਨੇਸ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੋ ਅਟ੍ਠਮਿਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਪਨ੍ਨਰਸਿਭੇਦੇਨ ਤਿਵਿਧੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੇਸਦ੍ਵਯਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ **"ਪਨ੍ਨਰਸਿਕਉਪੋਸਥਦਿਵਸੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਸ੍ਸਗ੍ਗਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਵਚਸਾਯਤ੍ਥੇ। **ਦਿਵਸਦ੍ਦੋ** ਦਿਵਾਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਦਿਵਸਪਰਿਯਾਯੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਦਿਵਾਸਦ੍ਦੋ ਸਵਿਸੇਸੇਨ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਦਿਵਾ , ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਕਾਲੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ। **ਵਿਪਾਕਫਲੇਨਾ**ਤਿ ਸਦਿਸਫਲੇਨ। **ਨ ਮਹਪ੍ਫਲੋ** ਹੋਤਿ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਦੁਸ੍ਸੀਲਜੇਨ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। **ਵਿਪਾਕਾਨਿਸਂਸੇਨਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਰਯਫਲੇਨ। **ਵਿਪਾਕੋਭਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਗਮਜਨਿਤੇਨ ਸਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਿਪਾਕੋਭਾਸੇਨ। **ਨ ਮਹਾਓਭਾਸੋ** ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਤੋ। **ਵਿਪਾਕਵਿਪ੍ਫਾਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਵੇਪੁਲ੍ਲਸ੍ਸ।

ਨਾਹਂ ਕ੍ਵਚਨੀਤਿਆਦਿਵਚਨਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਇਦਂ ਤਸ੍ਸ ਮੁਸਾਵਾਦਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਚਤੁਕੋਟਿਕਸੁਞ੍ਞਤਾਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਨ ਅਰਿਯਦਸ੍ਸਨਮੇਵਾਤਿ ਨ ਤਤ੍ਥ ਮੁਸਾਵਾਦੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ 'ਨਾਹਂ ਕ੍ਵਚਨਿ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਿਞ੍ਚਨਤਸ੍ਮਿਂ, ਨ ਚ ਮਮ ਕ੍ਵਚਨਿ, ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚਨਤਤ੍ਥੀ'''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੦)।

ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਚਤੁਕੋਟਿਕਸੁਞ੍ਞਤਾ ਕਥਿਤਾ। ਕਥਂ? ਅਰਿਯੋ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੭੬੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੭੦) ਹਿ **ਨਾਹਂ ਕ੍ਵਚਨੀ**ਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, **ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਿਞ੍ਚਨਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਰਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੇ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਭਾਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਭਾਤਰਂ, ਸਹਾਯਟ੍ਠਾਨੇ ਸਹਾਯਂ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਟ੍ਠਾਨੇ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਮਞ੍ਞਿਤ੍ਵਾ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਚ ਮਮ ਕ੍ਵਚਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਮ**-ਸਦ੍ਦਂ ਤਾਵ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕ੍ਵਚਨਿ ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਕ੍ਵਚਿ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ। ਇਦਾਨਿ ਮਮ-ਸਦ੍ਦਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ **"ਮਮ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚਨਤਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਸੋ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ''ਮਮ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ,

ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਤਿਕਟ੍ਠਾਨੇ ਭਾਤਰਂ, ਸਹਾਯਟ੍ਠਾਨੇ ਸਹਾਯਂ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਟ੍ਠਾਨੇ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਠਾਨੇ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਇਮਿਨਾ ਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੇਨ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਮਯਂ ਯਸ੍ਮਾ ਨੇਵ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਤਂ ਪਰਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੇ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੇ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਚਤੁਕੋਟਿਕਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾਨਂ ਯਾਥਾਵਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਚਤੁਕੋਟਿਕਸੁਞ੍ਞਤਾਦਸ੍ਸਨਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਤ੍ਥਿ ਮਾਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਿਤਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੧) ਵਿਯ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਵਸੇਨ ''ਨਾਹਂ ਕ੍ਵਚਨੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਮੁਸਾਵਾਦਸਮ੍ਭਵੋ। **ਕਤ੍ਥਚੀ**ਤਿ ਠਾਨੇ, ਕਾਲੇ ਵਾ। ਅਥ ''ਨਿਪ੍ਫਲੋ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਨ ਮਹਪ੍ਫਲੋ''ਤਿ ਸਦ੍ਦੇਨ ਹਿ ਮਹਪ੍ਫਲਾਭਾਵੋਵ ਜੋਤਿਤੋ, ਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਫਲਾਭਾਵੋਤਿ ਆਹ **''ਬਜਞ੍ਜਨਮੇਵ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਸਾਵਸੇਸ''**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸੇਸਪਦੇਸੁਪੀ**ਤਿ ''ਨ ਮਹਾਨਿਸਂਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ।

ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀਤਿ –

> ''ਅਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਭਗਵਤੋ ਅਟ੍ਠ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚੇ ਵਣ੍ਣੇ ਪਯਿਰੁਦਾਹਾਸਿ – 'ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਭੋਨ੍ਤੋ ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ, ਯਾਵਞ੍ਚ ਸੋ ਭਗਵਾ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਏਵਂ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਇਮਿਨਾਪਙ੍ਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਨੇਵ ਅਤੀਤਂਸੇ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਪਨੇਤਰਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ''ਤਿ –

ਆਦਿਨਾ **ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੯੬) ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੇਹਿ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਦੀਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਦੀਪਕੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। ਅਥ ''ਨਵਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਏਤ੍ਥ ਹਿ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''**ਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨੇਨ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਦੀਪਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨ ਦੀਪਿਤਗੁਣੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਅਰਹਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਗੁਣਾਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਅਰਹਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਏਕੇਕੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਏਕੇਕੇ ਗੁਣਾਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਹਤਨ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਧਮ੍ਮਸਹਿਤਂ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ''ਕਿਲਿਟ੍ਠਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਾਯੇ ਪਸਾਧਨਂ ਪਸਾਧੇਤ੍ਵਾ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਕੀਲ਼ਮਾਨਾ ਨ ਸੋਭਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਂ ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **''ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਗੁਣੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀ''**ਤਿ। **ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਵਾਰੇ ਗਾਹਾਪਿਤਂ ਉਸੁਮ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਵਾਰੇ ਉਦ੍ਧਨਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਦਨਵਸੇਨ ਗਾਹਾਪਿਤਂ ਉਸੁਮਂ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ''ਕਿਲਿਟ੍ਠਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੇ ਪਸਾਧਨਂ ਪਸਾਧੇਤ੍ਵਾ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਕੀਲ਼ਮਾਨਾ ਨ ਸੋਭਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ।

ਪਹੀਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ...ਪੇ॰... ਵਿਰਤਾਵਾਤਿ ਏਤੇਨ ਪਹਾਨਹੇਤੁਕਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਵਿਰਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਕਰਞਾਣੇਨ ਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਤਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਹਾਨਵਿਰਤੀਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਹਾਨਵਿਰਮਣਾਨਂ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਕਾਲਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤੇ ਸਹਜਾਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਗਹਣਂ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਭਾਵੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ, ਗਹਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਸੁ ਪਹਾਯਕਧਮ੍ਮੇਸੁ

ਪਹਾਨਕਿਰਿਯਾਯ ਪੁਰਿਮਕਾਲਵੋਹਾਰੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਸੁ ਚ ਵਿਰਤੀਸੁ ਵਿਰਮਣਕਿਰਿਯਾਯ ਅਪਰਕਾਲਵੋਹਾਰੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਪਹਾਨਂ ਵਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ, ਵਿਰਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ।

ਅਥ ਵਾ ਪਾਣੋ ਅਤਿਪਾਤੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ,** ਪਾਣਘਾਤਹੇਤੁਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮਸਮੂਹੋ। ਕੋ ਪਨ ਸੋ? ਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਦੋਸਮੋਹਵਿਹਿਂਸਾਦਯੋ ਕਿਲੇਸਾ। ਤੇ ਹਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹਾਯ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਪਟਿਵਿਰਤਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਪਹੀਨੇਸੁ ਕਿਲੇਸਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਪਹਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਵਿਰਤਾ**ਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਰਤਿਯਾ ਕਾਲਾਦਿਵਸੇਨ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਵਿਰਤਿਕਾਪਿ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਲਾਭਜੀਵਿਤਾਦਿਹੇਤੁ ਸਮਾਦਾਨਂ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ, ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਨਪਾਣਾਤਿਪਾਤਤ੍ਤਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਰਤਾ ਏਵਾਤਿ।

ਦਣ੍ਡਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਰਵਿਹੇਠਨਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਾਨਂ ਨਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਰੂਪਘਾਤਤ੍ਥਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਲਜ੍ਜੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਲਜ੍ਜਾਯ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਪਾਪਜਿਗੁਚ੍ਛਨਪਾਪੁਤ੍ਤਾਸਰਹਿਤਂ, ਪਾਪਭਯਂ ਵਾ ਅਲਜ੍ਜਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਧਮ੍ਮਗਰੁਤਾਯ ਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਧੀਨਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿਭੂਤਾ ਲਜ੍ਜਾਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਨ ਲੋਕਾਧਿਪਤਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ। **"ਦਯਂ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਂ ਆਪਨ੍ਨਾ"**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਦਯਾ-ਸਦ੍ਦੋ ''ਅਦਯਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਰੁਣਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਅਯਂ ਪਨ ਦਯਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਂ ਅਨ੍ਤੋਨੀਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਕਰੁਣਾਯ ਚ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਇਧ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਮਿਜ੍ਜਤਿ ਸਿਨਿਯ੍ਹਤੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾ, ਮੇਤ੍ਤਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤਂ, ਮੇਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਾ,** ਮੇਤ੍ਤਾਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀਤਿ ਏਤੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਰਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਾਣਭੂਤੇ**ਤਿ ਪਾਣਜਾਤੇ। **ਅਨੁਕਮ੍ਪਕਾ**ਤਿ ਕਰੁਣਾਯਨਕਾ, ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਮੇਤ੍ਤਾ ਕਰੁਣਾਯ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਤਾਯ ਏਵ ਦਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯਾ"**ਤਿ। ਏਵਂ ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵਿਰਤਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਹਿ ਲਜ੍ਜਾਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਆਦਾਨਨ੍ਤਿ ਪਰਸਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਆਦਾਨਂ। ਥੇਨੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚੋਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਥੇਯ੍ਯਂ,** ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ''ਲਜ੍ਜੀ ਦਯਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਧਿਕਾਰਵਸੇਨ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਲਜ੍ਜਾਦਯੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਾ, ਏਵਂ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸਪੀਤਿ , ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਪਿ ਪਾਲ਼ਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ। ਅਥ ਵਾ **ਸੁਚਿਭੂਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ, ਅਹਿਰਿਕਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ''ਲਜ੍ਜੀ''ਤਿਆਦਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਸੇਟ੍ਠਾਨਂ ਹੀਨਾਨਂ, ਅਸੇਟ੍ਠਂ ਵਾ ਲਾਮਕਂ ਚਰਿਯਂ, ਨਿਹੀਨਵੁਤ੍ਤਿਂ ਮੇਥੁਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਆਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਮੇਥੁਨਵਿਰਤਿਮਾਹ। **ਆਰਾਚਾਰੀ ਮੇਥੁਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ – ''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵਯਂਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਮਦ੍ਦਨਨ੍ਹਾਪਨਸਮ੍ਬਾਹਨਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ, ਤਂ ਨਿਕਾਮੇਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਵਿਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੫੦) ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਵਿਧਮੇਥੁਨਸਂਯੋਗਾਪਿ ਪਟਿਵਿਰਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

''ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯) ਵਿਯ **ਥੇਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਥਿਰਪਰਿਯਾਯੋ, ਥਿਰਭਾਵੋ ਚ ਸਚ੍ਚਵਾਦਿਤਾਯ ਠਿਤਕਥਤ੍ਤਾ ਕਥਾਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਠਿਤਕਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਨ ਠਿਤਕਥੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਾਗਾਦਯੋ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਸਭਾਵਤਾਯ ਨ ਠਿਤਾ, ਏਵਂ ਨ ਠਿਤਾ ਕਥਾ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਨ ਠਿਤਕਥੋਤਿ ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਾਗਾਦਯੋ ਯਥਾ ਕਥਾਯ ਉਪਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ **"ਪਾਸਾਣਲੇਖਾ ਵਿਯਾ"**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। ਸਦ੍ਧਾ ਅਯਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯਾ, ਸਦ੍ਧਾਯਾ **ਏਵ ਸਦ੍ਧਾਯਿਕਾ** ਯਥਾ ਵੇਨਯਿਕਾ। ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਾ ਅਯਿਤਬ੍ਬਾ **ਸਦ੍ਧਾਯਿਕਾ,** ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵ**ਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ** ਵਿਸਂਵਾਦਨਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਏਕੰ ਭਤ੍ਤੰ ਏਕਭਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ **ਏਕਭਤ੍ਤਿਕਾ**, ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਦਿਵਸੇ ਏਕਵਾਰਮੇਵ ਭੁਞ੍ਜਨਕਾ। ਤਯਿਦੰ ਰਤ੍ਤਿਭੋਜਨੇਨਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਰਤ੍ਤੂਪਰਤਾ**"ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਾਯਨ੍ਹਭੋਜਨੇਨਪਿ ਸਿਯੁੰ ਏਕਭਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਤਦਾਸਙ੍ਕਾਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ "**ਵਿਰਤਾ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਾ ਅਯੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਰਿਯਾਨੰ ਆਚਿਣ੍ਣਸਮਾਚਿਣ੍ਣੋ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਕਾਲੋ ਨਾਮ, ਤਦਞ੍ਞੋ ਵਿਕਾਲੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਰਤ੍ਤਿਭੋਜਨਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਪਰਣ੍ਹੋ ''ਵਿਕਾਲੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ''ਸਬ੍ਬਪਾਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੦; ਧ॰ ਪ॰ ੧੮੩) ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੰ ਸਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਨਚ੍ਚਾਦੀਨੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਨ ਅਨੁਲੋਮੇਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਅਨਨੁਲੋਮਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਯੋਜਿਯਮਾਨੰ ਪਰੇਹਿ ਪਯੋਜਾਪੀਯਮਾਨਞ੍ਚ ਨਚ੍ਚੰ ਨਚ੍ਚਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਏਕੇਨੇਵ ਨਚ੍ਚਸਦ੍ਦੇਨ ਗਹਿਤੰ, ਤਥਾ ਗੀਤਵਾਦਿਤਸਦ੍ਦਾ ਚਾਤਿ ਆਹ "**ਨਚ੍ਚਨਨਚ੍ਚਾਪਨਾਦਿਵਸੇਨਾ**"ਤਿ । **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਗਾਯਨਗਾਯਾਪਨਵਾਦਨਵਾਦਾਪਨਾਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਵਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਵਿਰੂਪੇਕਸੇਸਨਯੇਨ। ਆਲੋਚਨਸਭਾਵਤਾਯ ਵਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਯਪਿ ਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖੇਪਸਬ੍ਭਾਵਤੋ **ਦਸ੍ਸਨਾ**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਵਿਸੂਕਭੂਤਸ੍ਸ ਗੀਤਸ੍ਸ ਸਵਨੰ ਕਦਾਚਿ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਆਹ "**ਵਿਸੂਕਭੂਤੰ ਦਸ੍ਸਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯ **ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠਟ੍ਠਕਥਾਯ** ''ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤੰ ਗੀਤੰ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਗੀਤੂਪਸਂਹਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ।

ਯੰ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਗਨ੍ਥਿਤੰ ਵਾ ਅਗਨ੍ਥਿਤੰ ਵਾ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ **ਪੁਪ੍ਫੰ। ਗਨ੍ਧਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਨ੍ਧਜਾਤਿਯੰ। ਤਸ੍ਸਾਪਿ ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਧੂਪਿਤਸ੍ਸਪਿ ਅਧੂਪਿਤਸ੍ਸਪਿ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਲੇਪਨਾਦਿ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਉਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੰ ਏਕੰ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰੰ। ਸੇਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਯਨੰ**। ਉਚ੍ਚਾਸਯਨੰ ਮਹਾਸਯਨਞ੍ਚ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਰਹਿਤੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਕਪ੍ਪਿਯਤ੍ਥਰਣ**"ਨ੍ਤਿ, ਆਸਨ੍ਦਾਦਿਆਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਯਨੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆਧਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਤਦਾਧਾਰਕਿਰਿਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨਾ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਤਦੁਪਭੋਗਭੂਤਨਿਸਜ੍ਜਾਨਿਪਜ੍ਜਨੇਹਿ ਵਿਰਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਅਥ ਵਾ ''ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਾਸਨਮਹਾਸਯਨਾਸਨਾ''ਤਿ, ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਅਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ ਯਥਾ ''ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ। (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧) ਆਸਨਕਿਰਿਯਾਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਯਨਕਿਰਿਯਾਯ ਸਯਨਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਆਸਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

"**ਕੀਵਾ**"ਤਿ ਅਯੰ ਨਿਪਾਤੋ। ''ਕਿਤ੍ਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਬੋਧੇਤੀਤਿ ਆਹ "**ਕੀਵਮਹਪ੍ਫਲੋਤਿ ਕਿਤ੍ਤਕੰ ਮਹਪ੍ਫਲੋ**"ਤਿ। **ਸੇਸਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਕੀਵਮਹਾਨਿਸਂਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਰਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਰਤਨਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ "**ਪਹੂਤਰਤ੍ਤਰਤਨਾਨਨ੍ਤਿ ਪਹੂਤੇਨ ਰਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਰਤਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਪਨ ''ਪਹੂਤਸਤ੍ਤਰਤਨਾਨ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਭੇਰਿਤਲਸਦਿਸੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭੇਰਿਤਲੰ ਵਿਯ ਸਮੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਤੋ ਏਕੰ ਭਾਗੰ ਨ ਅਗ੍ਘਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਜ੍ਜੰ ਤਤੋ ਸੋਲ਼ਸਭਾਗਤੋ ਏਕੰ ਭਾਗੰ ਨ ਅਗ੍ਘਤਿ। **ਤਤੋ ਬਹੁਤਰੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਜ੍ਜਸਿਰਿਤੋ ਬਹੁਤਰੰ ਹੋਤਿ।

ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜੀਕਾਨਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ **ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ** ਨਾਮ ਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਬਹੂ ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠਾਪਿ ਆਕਾਸਟ੍ਠਾਪਿ, ਤੇਸੰ ਪਰਮ੍ਪਰਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤੰ ਪਤ੍ਤਾ, ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕਾ, ਮਨੋਪਦੋਸਿਕਾ, ਸੀਤਵਲਾਹਕਾ, ਉਣ੍ਹਵਲਾਹਕਾ, ਚਨ੍ਦਿਮਾ, ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ, ਸੂਰਿਯੋ, ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਦੇਵਲੋਕਟ੍ਠਕਾ ਏਵ। ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ ਜਨਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ **ਤਾਵਤਿਂਸਾ**। ਅਪਿਚ **ਤਾਵਤਿਂਸਾ**ਤਿ ਤੇਸੰ ਦੇਵਾਨੰ ਨਾਮਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਕਾਸਟ੍ਠਕਾ, ਤੇਸੰ ਪਰਮ੍ਪਰਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤੰ ਪਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਯਾਮਾਦੀਨੰ। ਏਕਦੇਵਲੋਕੇਪਿ ਹਿ ਦੇਵਾਨੰ ਪਰਮ੍ਪਰਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਤ੍ਥ ਦਿਬ੍ਬਸੁਖੰ ਯਾਤਾ ਪਯਾਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਤਿ **ਯਾਮਾ**। ਤੁਟ੍ਠਾ ਪਹਟ੍ਠਾਤਿ **ਤੁਸਿਤਾ**। ਪਕਤਿਪਟਿਯਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਤਿਰੇਕੇਨ ਰਮਿਤੁਕਾਮਕਾਲੇ ਯਥਾਰੁਚਿਤੇ ਭੋਗੇ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਰਮਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤਿ**। ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰੰ ਞਤ੍ਵਾ ਪਰੇਹਿ ਨਿਮ੍ਮਿਤੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ ਵਸੰ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀ**।

ਤਤ੍ਥ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਗਣਨਾਯ ਨਵੁਤਿਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ। ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਤਿਸ੍ਸੋ ਚ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਯੋ ਸਟ੍ਠਿ ਚ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। ਯਾਮਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਚੁਦ੍ਦਸ ਚ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। ਤੁਸਿਤਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸ ਚ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਯੋ ਸਟ੍ਠਿ ਚ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਦ੍ਵੇ ਚ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਸਤਾਨਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਚ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਨਵ ਚ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਸਤਾਨਿ ਏਕਵੀਸ ਕੋਟਿਯੋ ਚ ਸਟ੍ਠਿ ਚ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ।

ਮੁਟ੍ਠਿਹਤ੍ਥਪਾਦਕੇਤਿ ਪਾਦਤਲਤੋ ਯਾਵ ਅਟਨਿਯਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤੋ, ਤਾਵ ਮੁਟ੍ਠਿਰਤਨਪ੍ਪਮਾਣਪਾਦਕੇ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇਨ, ਯਸ੍ਸਿਦਾਨਿ ਵਡ੍ਢਕੀਹਤ੍ਥੋਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ। ਸੀਲਸਮਾਦਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਞ੍ਞਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਕਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਵਾ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਤਂ ਪਨ ਉਪਵਸਨ੍ਤੇਨ...ਪੇ॰... ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ।

ਵਾਚਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ‘‘ਇਮਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿਂ ਇਮਞ੍ਚ ਦਿਵਸ’’ਨ੍ਤਿ ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਉਪੋਸਥਙ੍ਗਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ’’ਤਿ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ‘‘ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮਿ...ਪੇ॰... ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨਾ ਵੇਰਮਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਵਚੀਭੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਪਾਲ਼ਿਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਸਾਯ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਵਾ ‘‘ਬੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਉਪੋਸਥਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਮੀ’’ਤਿ ਏਕਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵਾ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਅਲਭਨ੍ਤੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਉਪਾਸਕਸੀਲਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤੇਨਪਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਪਰਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤੇਨਪਿ, ਏਕਜ੍ਝਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ। ਤਂ ਪਨ ਏਕਜ੍ਝਂ ਸਮਾਦਿਯਤੋ ਏਕਾਯੇਵ ਵਿਰਤਿ ਏਕਾ ਚੇਤਨਾ ਹੋਤਿ। ਸਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਵਿਰਤਿਚੇਤਨਾਨਂ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀਤਿ ਤੇਨਪਿ ਸਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨੇਵ। ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਸਮਾਦਿਯਤੋ ਪਨ ਨਾਨਾਵਿਰਤਿਚੇਤਨਾਯੋ ਯਥਾਸਕਂ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ , ਸਬ੍ਬਸਮਾਦਾਨੇ ਪਨ ਵਚੀਭੇਦੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਯੇਵ। **ਪਰੂਪਰੋਧਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ** ਪਰਵਿਹਿਂਸਾਸਂਯੁਤ੍ਤਾ।

ਨਨੁ ਚ ‘‘ਮਣਿ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਵੇਲ਼ੁਰਿਯਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਮੇਵ, ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਪਨ ਵੇਲ਼ੁਰਿਯਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਵੇਲ਼ੁਰਿਯਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਦਸ੍ਸੇਤੀ**”ਤਿ। ‘‘ਮਣਿ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਵ ‘‘ਵੇਲ਼ੁਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਜਾਤਿਮਣਿਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਏਕਵਸ੍ਸਿਕਵੇਲ਼ੁਵਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਤੋ ਏਕਵਸ੍ਸਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵੇਲ਼ੁਵਣ੍ਣਂ। **ਲਦ੍ਧਕ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਂ। **ਚਨ੍ਦਪ੍ਪਭਾ ਤਾਰਗਣਾਵ ਸਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਯਥਾ ਚਨ੍ਦਪ੍ਪਭਾਯ ਕਲਂ ਸਬ੍ਬੇ ਤਾਰਾਗਣਾ ਨਾਨੁਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ “**ਚਨ੍ਦਪ੍ਪਭਾਤਿ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ।

ਉਪੋਸਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਹਾਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੮) ੩. ਆਨਨ੍ਦਵਗ੍ਗੋ

੧. ਛਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੨. ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ**ਤਿ ਨ ਨਗ੍ਗਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ। **ਬਾਹਿਰਕਸਮਯਂ ਲੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਹਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਬਾਹਿਰਕਾਨਂ ਸਮਯਂ ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਆਪਨ੍ਨੋ।

ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਿਬਨ੍ਧਨਤੋ ਅਨ੍ਧਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਅਨ੍ਧਕਰਣੋ**ਤਿ ਆਹ "**ਯਸ੍ਸ ਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਚਕ੍ਖੁਕਰਣੋ**ਤਿ ਅਸਮਤ੍ਥਸਮਾਸੋਯਂ ''ਅਸੂਰਿਯਪਸ੍ਸਾਨਿ ਮੁਖਾਨੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਚਕ੍ਖੁਕਰਣੋ**"ਤਿ। **ਪਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਿਕੋ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਨ ਦੇਤਿ, ਲੋਕਿਯਪਞ੍ਞਂ ਪਨ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਖਿਪਤੀਤਿ ਪਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਿਕੋਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੁਪ੍ਪਾਦਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਰਿਹਾਨਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਹਿ ਪਞ੍ਞਂ ਨਿਰੋਧੇਤੀਤਿ ਪਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਿਕੋ। ਵਿਹਨਤਿ ਵਿਬਾਧਤੀਤਿ **ਵਿਘਾਤੋ,** ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਦੁਕ੍ਖਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। **ਕਿਲੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਸਙ੍ਖਤਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਵਦਤਿ। ਅਸਙ੍ਖਤਞ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਾਮ, ਤਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਦੇਤੀਤਿ **ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕੋ ਕਥਿਤੋ** ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਸ੍ਸਪਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ।

ਛਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਆਜੀਵਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੩. ਦੁਤਿਯੇ **ਨ ਅਞ੍ਞਾਤੁਕਾਮੋ**ਤਿ ਨ ਆਜਾਨਿਤੁਕਾਮੋਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਪਨ ਆਗਤੋ**"ਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਰਣਾਪਦੇਸੋ**ਤਿ ਕਾਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਆਜੀਵਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਮਹਾਨਾਮਸਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੪. ਤਤਿਯੇ ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਗੇਲਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਗਿਲਾਨਭਾਵਤੋ**"ਤਿ। **ਦੀਪੇਤੀ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ। ਪਠਮਞ੍ਹਿ ਸੇਖਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਯੋ ਵਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਸੇਖਸੀਲਾਦੀਨਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ।

ਮਹਾਨਾਮਸਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਨਿਗਣ੍ਠਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੫. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਹਂਸਵਟ੍ਟਕਚ੍ਛਨ੍ਨੇਨਾ**ਤਿ ਹਂਸਵਟ੍ਟਕਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇਨ, ਹਂਸਮਣ੍ਡਲਾਕਾਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਪਰਿਸੇਸਂ**। ਤੇਨਾਹ "**ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। ਅਪਰਿਸੇਸਧਮ੍ਮਜਾਨਨਤੋ ਵਾ ਅਪਰਿਸੇਸਸਙ੍ਖਾਤਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਤਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ। **ਸਮਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ **ਸਤਤ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਭਿਣ੍ਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਜੋਤਿਤਾ ਸਿਯਾਤਿ "**ਸਮਿਤ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰ**"ਨ੍ਤਿ।

ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਾਪਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਮਲੇਹਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਸਮਲੋਭਾਦੀਹਿ ਚ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਾਪਨਤ੍ਥਾਯ। **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸੋਕਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਦੇਵਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਤ੍ਥਾਯ। **ਅਤ੍ਥਂ ਗਮਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਚੇਤਸਿਕਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਾਯ, ਨਿਰੋਧਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਞਾਯਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯੇਨ ਕਮਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਤਂ ਵਾ ਞਾਯਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਞਾਯੋ,** ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋਤਿ ਆਹ **"ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਨਤ੍ਥਾਯਾ"**ਤਿ। **ਅਪਚ੍ਚਯਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਵਾਨਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਸ੍ਸ ਅਮਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ, ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਵਾ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਨਿਗਣ੍ਠਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਨਿਵੇਸਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੬. ਪਞ੍ਚਮੇ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਸੁ ਸਹਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਅਮਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਮਚ੍ਚਾ**। ''ਅਯਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਞਾਯਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿ **ਞਾਤੀ। ਸਸ੍ਸੁਸਸੁਰਪਕ੍ਖਿਕਾ**ਤਿ ਸਸ੍ਸੁਸਸੁਰਾ ਚ ਤਪ੍ਪਕ੍ਖਿਕੋ ਚ ਸਸ੍ਸੁਸਸੁਰਪਕ੍ਖਿਕਾ। ਲੋਹਿਤੇਨ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧਾਤਿ **ਸਾਲੋਹਿਤਾ**। ਪਿਤੁਪਕ੍ਖਿਕਾ ਵਾ **ਞਾਤੀ,** ਮਾਤੁਪਕ੍ਖਿਕਾ **ਸਾਲੋਹਿਤਾ**। ਮਾਤੁਪਿਤੁਪਕ੍ਖਿਕਾ ਵਾ **ਞਾਤੀ,** ਸਸ੍ਸੁਸਸੁਰਪਕ੍ਖਿਕਾ **ਸਾਲੋਹਿਤਾ**। ਅਵੇਚ੍ਚ ਰਤਨਸ੍ਸ ਗੁਣੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਞਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦੋ **ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੋ**। ਸੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਕੇਨਚਿ ਅਕਮ੍ਪਨੀਯੋ ਚ ਅਪ੍ਪਧਂਸਿਯੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਚਲਪ੍ਪਸਾਦੋ"**ਤਿ। **ਭਾਵਞ੍ਞਥਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ।

ਵੀਸਤਿਯਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੂਤਿ ਕੇਸਾਦਿਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਪਰਿਯਨ੍ਤੇਸੁ। **ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੂ**ਤਿ ਪਿਤ੍ਤਾਦਿਮੁਤ੍ਤਪਰਿਯਨ੍ਤੇਸੁ। **ਚਤੂਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੂ**ਤਿ ''ਯੇਨ ਚ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਤਿ, ਯੇਨ ਚ ਜੀਰੀਯਤਿ, ਯੇਨ ਚ ਪਰਿਦਯ੍ਹਤਿ, ਯੇਨ ਚ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਣਾਮਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੪) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। **ਛਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੂ**ਤਿ ''ਉਦ੍ਧਙ੍ਗਮਾ ਵਾਤਾ, ਅਧੋਗਮਾ ਵਾਤਾ, ਕੁਚ੍ਛਿਸਯਾ ਵਾਤਾ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਯਾ ਵਾਤਾ, ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਵਾਤਾ, ਅਸ੍ਸਾਸੋ ਪਸ੍ਸਾਸੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੦੫) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਛਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। **ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਂ** ਸੇਸਭੂਤਤ੍ਤਯਸਨ੍ਥਮ੍ਭਿਤਤਾਪਾਦਨਂ, ''ਉਪਕੀਲ਼ਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਨਿਵੇਸਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬-੭. ਪਠਮਭਵਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੭੭-੭੮. ਛਟ੍ਠੇ **ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਸਹਜਾਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ। ਸਤ੍ਤਮੇ ਨਤ੍ਥਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਪਠਮਭਵਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਸੀਲਬ੍ਬਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੯. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਨੁਯੋਗੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਰਕਿਰਿਯਾਯ ਅਨੁਯੋਗੋ। **ਉਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੇਨ ਸਾਰਂ। **"ਇਦਂ ਵਰ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਪਞ੍ਹੇ।

ਸੀਲਬ੍ਬਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਗਨ੍ਧਜਾਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੦. ਨਵਮੇ ਮੂਲੇ, ਮੂਲਸ੍ਸ ਵਾ ਗਨ੍ਧੋ **ਮੂਲਗਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਆਹ “**ਮੂਲਵਤ੍ਥੁਕੋ ਗਨ੍ਧੋ**”ਤਿ। ਮੂਲਂ ਵਤ੍ਥੁ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਮੂਲਵਤ੍ਥੁਕੋ**। ਇਦਾਨਿ ਮੂਲਂ ਗਨ੍ਧਯੋਗਤੋ ਗਨ੍ਧੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਮੂਲਮੇਵ ਮੂਲਗਨ੍ਧੋ**”ਤਿ ਆਹ। ਪਚ੍ਛਿਮੋਯੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੋ ਯੁਤ੍ਤਤਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਗਨ੍ਧੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਵਸ੍ਸਿਕਪੁਪ੍ਫਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਮਨਪੁਪ੍ਫਾਦੀਨਂ।

ਗਨ੍ਧਜਾਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਚੂਲ਼ਨਿਕਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੧. ਦਸਮੇ **ਅਰੁਣਵਤਿਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ ਅਰੁਣਵਾ ਨਾਮ। ਰਞ੍ਞੋ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰੁਣਵਤੋ ਅਰੁਣਵਤੀ ਨਾਮ ਰਾਜਧਾਨੀ ਅਹੋਸਿ। ਅਰੁਣਵਤਿਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਧਾਨਿਂ ਸਿਖੀ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਾਸਿ। ਸਿਖਿਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਿਭੂਸਮ੍ਭਵਂ ਨਾਮ ਸਾਵਕਯੁਗਂ ਅਹੋਸਿ ਅਗ੍ਗਂ ਭਦ੍ਦਯੁਗਂ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਖੀ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਭਿਭੁਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਂਯੁਤ੍ਤੇ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੫) ਆਗਤਸ੍ਸ ਅਰੁਣਵਤਿਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ। **ਅਤਿਪ੍ਪਗੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਪਗੋ, ਅਤਿਵਿਯ ਪਾਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਤਾਵ ਕੁਲੇਸੁ ਭਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਉਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਵਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਲਾਮਕਤੋ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। **ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਕੁਬ੍ਬਨਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਪਕਤਿਵਣ੍ਣਂ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਨਾਗਵਣ੍ਣਂ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸੁਪਣ੍ਣਵਣ੍ਣਂ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੧੩) ਨਯੇਨ ਆਗਤਂ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਕੁਬ੍ਬਨਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਹਸ੍ਸਂ। **ਗਾਥਾਦ੍ਵਯਂ ਅਭਾਸੀ**ਤਿ ਥੇਰੋ ਕਿਰ ‘‘ਕਥਂ ਦੇਸਿਤਾ ਖੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਿਯਾ ਮਨਾਪਾ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਾਸਣ੍ਡਾ ਸਬ੍ਬੇ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਯੇ ਪੁਰਿਸਕਾਰਂ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ, ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਵਾਦੀ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਵੀਰਿਯਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਿਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਮਨਾਪਾ’’ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਤੀਸੁ ਪਿਟਕੇਸੁ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਆਰਮ੍ਭਥ ਨਿਕ੍ਕਮਥਾ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬) ਇਦਂ ਗਾਥਾਦ੍ਵਯਂ ਅਭਾਸਿ।

ਕਿਂ ਆਲੋਕੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ ਅਯਂ ਆਲੋਕੋਤਿ। **ਵਿਚਿਨਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਾਨਂ। **ਸਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯਂ ਸਬ੍ਬੇ ਦੇਵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ। **ਓਸਟਾਯ ਪਰਿਸਾਯਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥਂ ਸਮੋਸਟਾਯ ਪਰਿਮਿਤਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਯ ਪਰਿਸਾਯ। **ਅਤ੍ਥੋਪਿ ਨੇਸਂ ਪਾਕਟੋ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਤੇ ਸਦ੍ਦਮੇਵ ਅਸ੍ਸੋਸੁਂ, ਅਥ ਖੋ ਅਤ੍ਥੋਪਿ ਤੇਸਂ ਪਕਤਿਸਵਨੂਪਚਾਰੇ ਵਿਯ ਪਾਕਟੋ ਅਹੋਸਿ। ਤੇਨ ਸਹਸ੍ਸਂ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਸਿਨੇਰੁਂ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। **ਵਿਰੋਚਮਾਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜੁਤਿਯਾ ਦਿਬ੍ਬਮਾਨਾ, ਸੋਭਮਾਨਾ ਵਾ। **ਤਾਵ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਲੋਕੋ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਕੋ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇਹਿ ਓਭਾਸਿਯਮਾਨੋ ਲੋਕਧਾਤੁਸਙ੍ਖਾਤੋ ਏਕੇਕੋ ਲੋਕੋ, ਤਤ੍ਤਕੇਨ ਪਮਾਣੇਨ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਲੋਕੋ, ਇਮਿਨਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸਾ ਆਨੀਤਾ**ਤਿ ਏਸਾ ਚੂਲ਼ਨਿਕਾ ਲੋਕਧਾਤੁ ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤਾ ਆਨੀਤਾ, ਦੇਸਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਜ੍ਝਿਮਿਕਾਯ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਮਾਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ।

ਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਸਹਸ੍ਸੀ ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁ, ਸਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਗਣਨਾਯ ਦਸਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਮਾਣਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨਿ ਸਹਸ੍ਸਭਾਗੇਨ ਗਣੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਕਮ੍ਪਨਦੇਵਤੂਪਸਙ੍ਕਮਨਾਦਿਨਾ ਜਾਤਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਨ ਸਹ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਠਾਨਂ **ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ**। ਤਤ੍ਤਕਾਯ ਏਵ ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਭਾਵੋ ਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ‘‘ਪਰਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨਾ’’ਤਿ ਕੇਚਿ।

ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਏਵਂ ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤੁਂ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸੀਨਂਯੇਵ ਚ ਦੇਵਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਾ**ਦੀਨਂ ਸਤ੍ਤੁਨ੍ਨਂਯੇਵ ਗਹਣਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੁਂ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਾਦਿਕਾਲੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਪਕਮ੍ਪਨਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ।

ਸਹਸ੍ਸਂ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣਿਤਂ ਮਜ੍ਝਿਮਿਕਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਜ੍ਝਿਮਿਕਾਯ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਸਹਸ੍ਸਂ ਤਿਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁ, ਸਾਯੇਵ ਚ ਮਹਾਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੂਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਰਸੇਨੇਵ ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਨਂ **ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤੁਂ,** ਯਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਸਂਵਟ੍ਟਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਤਿ ਚ। **ਆਣਾ ਫਰਤੀ**ਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਿਦੇਵਤਾਨਂ ਸਿਰਸਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਕੇਵਲਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨੇਵ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਚ ਪਨ ''ਯਾਵਤਾ ਪਨ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੧) ਵਚਨਤੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਵਿਸਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਵਿਸਯਕ੍ਖੇਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਪਮਾਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। **ਵਿਸਮੋ**ਤਿ ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨਾਦੀਨਂ ਵਿਸਮਭਾਵਤੋ ਵਿਸਮੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਸੂਰਿਯੋ ਉਗ੍ਗਤੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਚੂਲ਼ਨਿਕਾਸੁਤ੍ਤੁਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਨਨ੍ਦਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੯) ੪. ਸਮਣਵਗ੍ਗੋ

੧-੫. ਸਮਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੮੨-੮੬. ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਾਨਂ ਗਹਣਂ **ਸਮਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਮਾਦਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਗਹਣ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਧਿਕਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਸੀਲਨ੍ਤਿ **ਅਧਿਸੀਲਂ**। ਲੋਕਿਯਸੀਲਸ੍ਸ ਅਧਿਸੀਲਭਾਵੋ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਮੇਵ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪਿਚ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਲੋਕਿਯਸੀਲ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਆਸੇਵਿਤਬ੍ਬਤੋ। ਪਞ੍ਚਪਿ ਦਸਪਿ ਵਾ ਸੀਲਾਨਿ ਸੀਲਂ ਨਾਮ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ ਅਧਿਸੀਲਂ ਨਾਮ ਅਨਵਸੇਸਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਸਂਵਰਭਾਵਤੋ ਮਗ੍ਗਸੀਲਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਚ। ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਂ ਮਗ੍ਗਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞ੍ਞਾਣਂ ਪਞ੍ਞਾ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। ਅਪਿਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਚਸੀਲਂ ਦਸਸੀਲਮ੍ਪਿ ਅਧਿਸੀਲਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤੇਨ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮੇਵ।

''ਕਲ੍ਯਾਣਕਾਰੀ ਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਪਾਪਕਾਰੀ ਚ ਪਾਪਕਂ।
ਅਨੁਭੋਤਿ ਦ੍ਵਯਮੇਤਂ, ਅਨੁਬਨ੍ਧਞ੍ਹਿ ਕਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ॥ –

ਏਵਂ ਅਤੀਤੇ ਅਨਾਗਤੇ ਚ ਵਟ੍ਟਮੂਲਕਦੁਕ੍ਖਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਸਂਵੇਗਵਤ੍ਥੁਤਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਆਕਙ੍ਖਾਯ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਪਞ੍ਞਾਪਿ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਸਮਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਪਠਮਸਿਕ੍ਖਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੭. ਛਟ੍ਠੇ **ਸਮਤ੍ਤਕਾਰੀ**ਤਿ ਅਨੂਨੇਨ ਪਰਿਪੂਰੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਤ੍ਤਂ ਅਪੇਕ੍ਖਾਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਂ ਖੁਦ੍ਦਕ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਮਹਾਨਿਕਾਯਵਲ਼ਞ੍ਜਨਕਆਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਾ ਆਚਰਿਯਾ, ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਭਾਣਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਲੋਕਵਜ੍ਜਂ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ** ਲੋਕਵਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਾਧਕਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਗਹਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। **ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਮੇਵ ਆਪਜ੍ਜਤਿ** ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਵਾ ਅਜਾਨਤੋਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰੂਪਿਯਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਾਦਿਯੇਨ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦਿਭੂਤਾਨਿ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਏਵ **ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਾਨਿ** ਯਥਾ ''ਵਿਨਯੋ ਏਵ ਵੇਨਯਿਕੋ''ਤਿ ਆਹ "**ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਹਾਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਵਨਤੋ ਪਗ੍ਘਰਣਤੋ ਸੋਤੋ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋਤਿ ਆਹ "**ਸੋਤਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨਾ**"ਤਿ। ਵਿਨਿਪਾਤੇਤਿ ਵਿਰੂਪਂ ਸਦੁਕ੍ਖਂ ਸਉਪਾਯਾਸਂ ਨਿਪਾਤੇਤੀਤਿ ਵਿਨਿਪਾਤੋ, ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖੇ ਖਿਪਨਕੋ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸਭਾਵੋ। ਨਾਸ੍ਸ ਵਿਨਿਪਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋਤਿ **ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ,** ਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਪਾਯੇਸੁ ਵਿਨਿਪਾਤਨਸਭਾਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਾ, ਤੇਸਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋਤਿ ਚਤੂਸੁ ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਪਤਨਸਭਾਵੋ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਪਤਨਸਭਾਵੋ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਸਭਾਵੋ। **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਨਿਯਾਮੇਨ ਨਿਯਤੋ**ਤਿ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਵਸ੍ਸਂਭਾਵੀਭਾਵਤੋ ਨਿਯਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ**"ਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤਤੋ ਸਤ੍ਤਮਭਵਤੋ ਉਪਰਿ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਧਮ੍ਮਤਾਯ ਵਾ **ਨਿਯਤੋ**। ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬੋਧਿ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਸੋ ਪਨ ਪਠਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਅਵਸਿਟ੍ਠੋ ਚ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ

ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿ ਪਰੰ ਅਯਨੰ ਪਰਾ ਗਤਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ**। ਤੇਨਾਹ "**ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ**"ਤਿ।

ਤਨੁਭਾਵਾਤਿ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਮਨ੍ਦਤਾਯ ਚ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਤਨੁਭਾਵੇਨ। ਤਨੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਅਧਿਚ੍ਚੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਮਨ੍ਦਤਾਯ ਚ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਹਿ ਵਟ੍ਟਾਨੁਸਾਰਿਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਵਿਯ ਕਿਲੇਸਾ ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਿਰਲਾਕਾਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਰਲਵਾਪਿਤੇ ਖੇਤ੍ਤੇ ਅਙ੍ਕੁਰਾ ਵਿਯ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਪਿ ਚ ਵਟ੍ਟਾਨੁਸਾਰਿਮਹਾਜਨਸ੍ਸੇਵ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਾ ਫਰਨ੍ਤਾ ਛਾਦੇਨ੍ਤਾ ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਮਨ੍ਦਮਨ੍ਦਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਤਨੁਕਾਕਾਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਭਪਟਲਮਿਵ ਮਕ੍ਖਿਕਾਪਤ੍ਤਮਿਵ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ਥੇਰਾ ਭਣਨ੍ਤਿ ''ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਚਿਰੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਬਹਲਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਚ ਧੀਤਰੋ ਚ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਏਤੰ ਪਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ। ਪੁਤ੍ਤਧੀਤਰੋ ਹਿ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਪਰਾਮਸਨਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਦ੍ਵੀਹਿਯੇਵ ਕਾਰਣੇਹਿਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਤਨੁਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਅਧਿਚ੍ਚੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਮਨ੍ਦਤਾਯ ਚਾਤਿ।

ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਿਯਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਹੇਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਮਹਗ੍ਗਤਭੂਮਿਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਕਾਮਭੂਮਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਸੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਸ੍ਸ ਹਿਤਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਿਯਾ, ਤੇਸੰ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਿਯਾਨੰ, ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਸ੍ਸ ਕਾਮਭਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੰਯੋਜੇਨ੍ਤਿ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਗਤਿਭਵਾਦੀਹਿ ਖਨ੍ਧਗਤਿਭਵਾਦਯੋ, ਕਮ੍ਮੰ ਵਾ ਫਲੇਨਾਤਿ **ਸੰਯੋਜਨਾਨੀ**ਤਿ ਆਹ "**ਸੰਯੋਜਨਾਨਨ੍ਤਿ ਬਨ੍ਧਨਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਰਾਗਾਦਿਕਸ੍ਸ ਹਿ ਏਤਰਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦੀਨੰ ਆਯਤਿੰ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਰਾਗਾਦਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਤੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਤਾਨਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਬਜਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਸੰਯੋਜਨਟ੍ਠੋ ਸਿਦ੍ਧੋ। **ਪਰਿਕ੍ਖਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇਨ।

ਓਪਪਾਤਿਕੋਤਿ ਉਪਪਾਤਿਕਯੋਨਿਕੋ ਉਪਪਤਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰੀ। ਸੇਸਯੋਨਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨਮੇਤੰ। ਤੇਨ ਗਬ੍ਭਵਾਸਦੁਕ੍ਖਾਭਾਵਮਾਹ। **ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੇਸਦੁਕ੍ਖਾਭਾਵੰ। ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਤਾ ਚਸ੍ਸ ਕਾਮਲੋਕੇ ਖਨ੍ਧਬੀਜਸ੍ਸ ਅਪੁਨਾਗਮਨਵਸੇਨੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਉਪਰਿਯੇਵਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇਯੇਵ। **ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਨ ਆਵਤ੍ਤਨਧਮ੍ਮੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਯੋਨਿਗਤਿਵਸੇਨ ਅਨਾਗਮਨਧਮ੍ਮੋ**"ਤਿ।

ਪਦੇਸੰ ਪਦੇਸਕਾਰੀ ਆਰਾਧੇਤੀਤਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨੰ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਏਕਦੇਸਭੂਤੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯੰ ਪਦੇਸੋ, ਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਦੇਸੰ ਏਕਦੇਸਭੂਤੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮੰ ਫਲਤ੍ਤਯਮੇਵ ਆਰਾਧੇਤਿ, ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਦੇਸਕਾਰੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਾਮ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਰਿਪੂਰੰ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ**ਤਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਹਿ ਚ ਪਰਿਤੋ ਪੂਰਣੇਨ ਪਰਿਪੂਰਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਪਰਿਪੂਰੰ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ ਆਰਾਧੇਤਿ, ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਨਾਮ ਅਰਹਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਪਠਮਸਿਕ੍ਖਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭-੧੦. ਦੁਤਿਯਸਿਕ੍ਖਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੮੮-੯੧. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਕੁਲਾ ਕੁਲੰ ਗਮਨਕੋ**ਤਿ ਕੁਲਤੋ ਕੁਲੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। **ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤਯੋ ਵਾ ਭਵੇ**ਤਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤਯੋ ਵਾ ਭਵੇ। ਮਿਸ੍ਸਕਭਵਵਸੇਨ ਹੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਦੇਸਨਾਮਤ੍ਤਮੇਵ ਚੇਤੰ "**ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ**"ਤਿ। ਯਾਵ ਛਟ੍ਠਭਵਾ ਸੰਸਰਨ੍ਤੋਪਿ ਕੋਲੰਕੋਲੋਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਅਯਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਭਵੇ...ਪੇ॰... ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਵਿਕਪ੍ਪੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ**"ਤਿ। ਉਲ਼ਾਰਕੁਲਵਚਨੇ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਕੁਲਸਦ੍ਦੋ, ਕੁਲਤੋ ਕੁਲੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਕੋਲੰਕੋਲੋ**। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਨੀਚਕੁਲੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਭੋਗਕੁਲੇਸੁ ਏਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਵਲੋ ਹਿ ਕੁਲਸਦ੍ਦੋ ਮਹਾਕੁਲਮੇਵ ਵਦਤਿ ''ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਏਕਬੀਜੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ

ਖਨ੍ਧਬੀਜਂ ਨਾਮ ਕਥਿਤਂ, **ਖਨ੍ਧਬੀਜ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਬੀਜਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਏਕਂ ਭਵਗ੍ਗਹਣਂ, ਸੋ ਏਕਬੀਜੀ ਨਾਮ। ਤੇਨਾਹ “**ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਭਵਸ੍ਸ ਬੀਜਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਏਕਬੀਜੀ**”ਤਿ। “**ਮਾਨੁਸਕਂ ਭਵ**”ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਮਤ੍ਤਮੇਵ, ‘‘ਦੇਵਭਵਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀ’’ਤਿਪਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ।

ਉਦ੍ਧਂਵਾਹਿਭਾਵੇਨ ਉਦ੍ਧਮਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਸੋਤਂ ਵਟ੍ਟਸੋਤਂ ਵਾਤਿ **ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ,** ਉਦ੍ਧਂ ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤਬ੍ਬਤੋ ਉਦ੍ਧਮਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸੋਤਨ੍ਤਿ **ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ**। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਅਕਨਿਟ੍ਠਭਵਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ। ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚੀ**ਤਿ ਅਵਿਹਾਦੀਸੁ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ। **ਸਪ੍ਪਯੋਗੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਯੋਗੇਨ ਸਹ, ਮਹਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਯੋਗੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਹਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਵੇਮਜ੍ਝਾਤਿਕ੍ਕਮੋ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾਪਗਮਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਯੁਵੇਮਜ੍ਝਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤੋ ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਯੋ ਪਨ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ ਅਵਿਹੇਸੂ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸੋ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਮਜ੍ਝਮੁਦੁਭਾਵੇਨ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੂ**”ਤਿਆਦਿ।

ਸਦ੍ਧਾਧੁਰੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾਤਿ ‘‘ਸਚੇ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਦ੍ਧਾਧੁਰਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਪਞ੍ਞਾਧੁਰੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ‘‘ਸਚੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਕ੍ਕਾ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਾਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਅਟ੍ਠਵਿਧਤ੍ਤਂ ਕੋਲਂਕੋਲਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੇਸੁ ਅਤਿਦਿਸਨ੍ਤੋ “**ਤਥਾ ਕੋਲਂਕੋਲਾ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਾ ਚਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਟ੍ਠ ਕੋਲਂਕੋਲਾ, ਅਟ੍ਠ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਰਮਾ ਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਗ੍ਗਹਣਂ ਅਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਟ੍ਠਮਂ ਭਵਂ ਨਾਦਿਯਤੀਤਿ **ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ**। ਭਗਵਤਾ ਗਹਿਤਨਾਮਵਸੇਨੇਵ ਚੇਤਾਨਿ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਨਾਮਾਨਿ ਜਾਤਾਨਿ ਕੁਮਾਰਾਨਂ ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਗਹਿਤਨਾਮਾਨਿ ਵਿਯ। ਏਤ੍ਤਕਞ੍ਹਿ ਠਾਨਂ ਗਤੋ ਏਕਬੀਜੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਕੋਲਂਕੋਲੋ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋਤਿ ਭਗਵਤਾ ਏਤੇਸਂ ਨਾਮਂ ਗਹਿਤਂ। ਨਿਯਮਤੋ ਪਨ ਅਯਂ ਏਕਬੀਜੀ, ਅਯਂ ਕੋਲਂਕੋਲੋ, ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋਤਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਕੋ ਪਨ ਨੇਸਂ ਏਤਂ ਪਭੇਦਂ ਨਿਯਮੇਤੀਤਿ? ਕੇਚਿ ਤਾਵ ਥੇਰਾ ‘‘ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁ ਨਿਯਮੇਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ, ਕੇਚਿ ਉਪਰਿ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ, ਕੇਚਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ‘‘ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁ ਨਿਯਮੇਤੀ’’ਤਿ ਵਾਦੇ ਪਠਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਕਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ‘‘ਉਪਰਿ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ ਨਿਰੁਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ‘‘ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ ਨਿਯਮੇਹੀ’’ਤਿ ਵਾਦੇ ਉਪਰਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਤਾ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ‘‘ਉਪਰਿ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ ਨਿਯਮੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਾਦੇ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਯੇਵ ਉਪਰਿ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ‘‘ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਯਮੇਤੀ’’ਤਿ ਵਾਦੋ ਪਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਸਚੇ ਹਿ ਉਪਰਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ, ਏਕਬੀਜੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਮਨ੍ਦਤਰਾਯ ਕੋਲਂਕੋਲੋ, ਤਤੋ ਮਨ੍ਦਤਰਾਯ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋਤਿ।

ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਵਟ੍ਟਜ੍ਝਾਸਯੋ ਹੋਤਿ ਵਟ੍ਟਾਭਿਰਤੋ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਚਰਤਿ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਸੇਟ੍ਠਿ, ਵਿਸਾਖਾ ਉਪਾਸਿਕਾ, ਚੂਲ਼ਰਥਮਹਾਰਥਾ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾ, ਅਨੇਕਵਣ੍ਣੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਰਾਜਾ, ਨਾਗਦਤ੍ਤੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਇਮੇ ਹਿ ਏਤ੍ਤਕਾ ਜਨਾ ਵਟ੍ਟਜ੍ਝਾਸਯਾ ਵਟ੍ਟਾਭਿਰਤਾ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਛ ਦੇਵਲੋਕੇ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਅਕਨਿਟ੍ਠੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚਿਮੇਵ, ਯੋਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁਯੇਵ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਸਂਸਰਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਯੋਪਿ ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਦੇਵੇਸੁਯੇਵ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਂਸਰਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਇਮੇਪਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾ, ਕਾਲੇਨ ਦੇਵੇ, ਕਾਲੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਸਂਸਰਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੋਵ ਇਧ ਗਹਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ’’ਤਿ ਇਦਂ ਇਧਟ੍ਠਕਵੋਕਿਣ੍ਣਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਕਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਕਥਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਸਕਿਦੇਵ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ’’ਤਿ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੩੪) ਵਚਨਤੋ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸਕਦਾਗਾਮੀਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਏਕੋਵ ਗਹਿਤੋ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਇਧ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਪਤ੍ਵਾ ਇਧੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਇਧ ਪਤ੍ਵਾ ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ , ਏਕਚ੍ਚੋ ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਤ੍ਵਾ ਇਧੂਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਯੋ ਪਨ ਇਧ ਪਤ੍ਵਾ ਦੇਵਲੋਕੇ ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਇਧੂਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਂ ਏਕੋਵ ਇਧ ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਪਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਤੀਸੁ ਪਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਸੂ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਏਕਬੀਜਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਿਂ ਨਾਨਾਕਰਣਨ੍ਤਿ? ਏਕਬੀਜਿਸ੍ਸ ਏਕਾਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ, ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਨਾਨਾਕਰਣਂ। ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਖੀਣਾਸਵੋ ਪਟਿਪਦਾਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖੇਹੀਤਿ ਏਵਂ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਰਹਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **“ਯਥਾ ਪਨ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ, ਤਥੇਵ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਦ੍ਵਾਦਸ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**”ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਨਵਮਦਸਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਦੁਤਿਯਸਿਕ੍ਖਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਸਙ੍ਕਵਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੨. ਏਕਾਦਸਮੇ ਵਿਹਾਰਪਟਿਬਦ੍ਧਨਵਕਮ੍ਮਾਦਿਭਾਰਂ ਹਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਭਾਰਹਾਰੋ**। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਨਵੇ ਆਵਾਸੇ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਪੁਰਾਣੇ ਪਟਿਜਗ੍ਗਤੀ**”ਤਿ। ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾ, ਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ ਵਾ ਪਦਾਨਿ, ਸਿਕ੍ਖਾਯੇਵ ਪਦਾਨਿ **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਆਹ **“ਸਿਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਪਦੇਹੀ**”ਤਿ। **ਦਸ੍ਸੇਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਹਤ੍ਥਾਮਲਕਂ ਵਿਯ ਪਾਕਟੇ ਵਿਭੂਤੇ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਗਣ੍ਹਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਾ ਅਨੁਪਕ੍ਖਿਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੇ ਕਾਰੇਨ੍ਤੋ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ। **ਸਮੁਸ੍ਸਾਹੇਤੀ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਜਨੇਤਿ। **ਪਟਿਲਦ੍ਧਗੁਣੇਹੀ**ਤਿ ਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਰਿਸਕਾਰੇਨ ਚ ਤੇਸਂ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਗੁਣੇਹਿ। **ਵੋਦਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦਿਕਿਲੇਸਮਲਾਪਗਮਨੇਨ ਪਭਸ੍ਸਰਂ ਕਰੋਤਿ। **ਸਣ੍ਹਂ ਸਣ੍ਹਂ ਕਥੇਤੀ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਸੁਖੁਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਿ।

ਅਚ੍ਚਯਨਂ ਸਾਧੁਮਰਿਯਾਦਂ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨਂ **ਅਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਆਹ **“ਅਪਰਾਧੋ**”ਤਿ। ਅਚ੍ਚੇਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ **ਅਚ੍ਚਯੋ,** ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਕੋ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੋ। ਸੋ ਏਵ ਅਪਰਜ੍ਝਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਪਰਾਧੋ**। ਸੋ ਹਿ ਅਪਰਜ੍ਝਨ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ ਅਧਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਧਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੂ**ਤਿ ਅਧਿਵਾਸਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਖਮਤੂ**”ਤਿ। ਸਦੇਵਕੇਨ ਲੋਕੇਨ ਨਿਸ੍ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਅਰਣੀਯਤੋ **ਅਰਿਯੋ,** ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਆਹ **“ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ**”ਤਿ। **ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਾਮਂ ‘‘ਵੁਦ੍ਧਿ ਹੇਸਾ’’ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵਾਕ੍ਯਂ ਆਰਦ੍ਧਂ, ਤਥਾਪਿ ਦੇਸਨਂ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ‘‘ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਆਹਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਸਙ੍ਕਵਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਮਣਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੦) ੫. ਲੋਣਕਪਲ੍ਲਵੱਗੋ

੧. ਅਚ੍ਚਾਯਿਕਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੩. ਪਠਮਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਅਤਿਪਾਤਿਕਾਨੀ**ਤਿ ਸੀਘੰ ਪਵੱਤੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਕਰਣੀਯਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਵਸ੍ਸਕੇ ਅਨੀਯਸੱਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ "**ਅਵਸ੍ਸਕਿਚ੍ਚਾਨੀ**"ਤਿ। **ਨਿਕ੍ਖਨੁਸੇਤਙ੍ਕੁਰਾਨੀ**ਤਿ ਬੀਜਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨੁਸੇਤਙ੍ਕੁਰਾਨਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉੱਤਾਨਮੇਵ।

ਅਚ੍ਚਾਯਿਕਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਵਿਵੇਕਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੪. ਦੁਤਿਯੇ ਸਾਣੇਹਿ ਵਾਕੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬੱਤਿਤਾਨਿ **ਸਾਣਾਨਿ**। ਮਿਸ੍ਸਸਾਣਾਨਿ **ਮਸਾਣਾਨਿ** ਨ ਭਙ੍ਗਾਨਿ। **ਏਰਕਤਿਣਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸੱਦੇਨ ਅਕ੍ਕਮਕਚਿਕਦਲਿਵਾਕਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਏਰਕਾਦੀਹਿ ਕਤਾਨਿ ਹਿ ਛਵਾਨਿ ਲਾਮਕਾਨਿ ਦੁਸ੍ਸਾਨੀਤਿ "**ਛਵਦੁਸ੍ਸਾਨੀ**"ਤਿ ਵੱਤੁਬ੍ਬਤੰ ਲਭਨ੍ਤਿ। **ਕੁਣ੍ਡਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਨੁਤਰੰ ਤਣ੍ਡੁਲਪ੍ਪਕਰਣੰ। **ਪਞ੍ਚ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ। **ਚੱਤਾਰੋ ਆਸਵਾ**ਤਿ ਕਾਮਾਸਵਾਦਯੋ ਚੱਤਾਰੋ ਆਸਵਾ। **ਸੀਲਗ੍ਗਪ੍ਪੱਤੋ**ਤਿ ਸੀਲੇਨ, ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਾ ਅਗ੍ਗਪ੍ਪੱਤੋ।

ਪਵਿਵੇਕਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸਰਦਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੫. ਤਤਿਯੇ **ਵਿੱਦ੍ਧੇ**ਤਿ ਦੂਰੀਭੂਤੇ। ਦੂਰਭਾਵੋ ਚ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਵਲਾਹਕਵਿਗਮੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਵਲਾਹਕਵਿਗਮੇਨ ਦੂਰੀਭੂਤੇ**"ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ''ਵਿੱਦ੍ਧੇ ਵਿਗਤਵਲਾਹਕੇ''ਤਿ ਵੁੱਤੰ। **ਨਭੰ ਅਬ੍ਭੁਸ੍ਸਕ੍ਕਮਾਨੋ**ਤਿ ਆਕਾਸੰ ਅਭਿਲਙ੍ਘਨ੍ਤੋ। ਇਮਿਨਾ ਤਰੁਣਸੂਰਿਯਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਨਾਤਿਦੂਰੋਦਿਤੇ ਹਿ ਆਦਿੱਚੇ ਤਰੁਣਸੂਰਿਯਸਮਞ੍ਞਾ। **ਦੁਵਿਧਮੇਵਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨੰ ਨੱਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਉੱਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸੰਯੋਜਨੰ ਅਸ੍ਸ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਲਾਭਿਨੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਨੱਤ੍ਥਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਸ੍ਸ ਉੱਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਸੰਯੋਜਨਮ੍ਪਿ ਨੱਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਸੰਯੋਜਨਾਨਮੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਪਹਾਨੰ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਇਤਰਮ੍ਪੀ**"ਤਿਆਦਿ, ਇਤਰੰ ਉੱਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਸੰਯੋਜਨੰ ਪੁਨ ਇਮੰ ਲੋਕੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਆਨੇਤੁੰ ਅਸਮੱਤ੍ਥਤਾਯ ਨੱਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ। ਝਾਨਲਾਭਿਨੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਪੱਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨ ਉਪ੍ਪੱਜਨ੍ਤਿ, ਉੱਦ੍ਧੰ ਉੱਦ੍ਧੰ ਉਪ੍ਪੱਜਨ੍ਤਾਪਿ ਵੇਹਪ੍ਫਲੰ ਅਕਨਿਟ੍ਠੰ ਭਵੱਗ੍ਗਞ੍ਚ ਪੱਤ੍ਵਾ ਨ ਪੁਨਞ੍ਞੱਤ੍ਥ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਤੱਤ੍ਥ ਤੱਤ੍ਥੇਵ ਅਰਹੱਤੰ ਪੱਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁੱਤੇ ਝਾਨਾਨਾਗਾਮੀ ਨਾਮ ਕਥਿਤੋ**"ਤਿ। ਝਾਨਵਸੇਨ ਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨ ਆਗੱਛਤੀਤਿ ਝਾਨਾਨਾਗਾਮੀ।

ਸਰਦਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਪਰਿਸਾਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੬. ਚਤੁੱਤ੍ਥੇ **ਪੱਚਯਬਾਹੁਲ੍ਲਿਕਾ**ਤਿ ਚੀਵਰਾਦਿਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ ਪਟਿਪੱਨਾ। ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਤਾਯ ਹਿ ਤੰ ਤੰ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਜਾਤੰ ਬਹੁੰ ਲਨ੍ਤਿ ਆਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ ਬਹੁਲਾ, ਤੇ ਏਵ **ਬਾਹੁਲਿਕਾ** ਯਥਾ ''ਵੇਨਯਿਕੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧; ਪਾਰਾ॰ ੮)। ਤੇ ਪੱਚਯਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ ਯੁੱਤਪ੍ਪਯੁੱਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਚੀਵਰਾਦਿਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ ਪਟਿਪੱਨਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਗਾਰਵਭਾਵਤੋ ਸਿਥਿਲੰ ਅਗਾਲ੍ਹੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਾਥਲਿਕਾ। ਸਿਥਿਲ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਭਾਵਨਪੁੰਸਕਨਿੱਦੇਸੋ। ਸਿਥਿਲਸੱਦੇਨ ਸਮਾਨੱਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਥਲਸੱਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਾਥਲਿਕਾਤਿ

ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਵਗਮਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਧੋਗਮਨਟ੍ਠੇਨ, ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਾ**ਤਿ ਓਰੋਪਿਤਧੁਰਾ ਉਜ੍ਜਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸਾਹਾ। **ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਿਕਂ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯਂ।

ਭਣ੍ਡਨਂ ਜਾਤਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਭਣ੍ਡਨਜਾਤਾ**। ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਪਰਨਿਪਾਤਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਜਾਤਭਣ੍ਡਨਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਕਲਹੋ ਜਾਤੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਕਲਹਜਾਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕਲਹਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ**ਤਿ ਕਲਹਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭੂਤਾ ਪਟਿਭਾਗਾ ਤਂਸਦਿਸੀ ਚ ਅਨਿਟ੍ਠਕਿਰਿਯਾ। **ਹਤ੍ਥਪਰਾਮਾਸਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਲਪਨਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨਾਦਿਵਸੇਨ। ‘‘ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧਵਾਦਭੂਤਂ ਵਿਵਾਦਂ ਆਪਨ੍ਨਾਤਿ **ਵਿਵਾਦਪਨ੍ਨਾ**। ਤੇਨਾਹ “**ਵਿਰੁਦ੍ਧਵਾਦਂ ਆਪਨ੍ਨਾ**”ਤਿ। ਮੁਖਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾਯ ਵਾਚਾ ਇਧ ‘‘ਮੁਖ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ “**ਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾ ਮੁਖਸਤ੍ਤਿਯੋ**”ਤਿ।

ਸਤਿਪਿ ਉਭਯੇਸਂ ਕਲਾਪਾਨਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਭੇਦੇ ਪਚੁਰਜਨੇਹਿ ਪਨ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯਨਾਨਤ੍ਤਂ ਖੀਰੋਦਕਸਮ੍ਮੋਦਿਤਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਤਂ ਸਂਸਟ੍ਠਂ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਆਹ “**ਖੀਰੋਦਕਂ ਵਿਯ ਭੂਤਾ**”ਤਿ। ਯਥਾ ਖੀਰਞ੍ਚ ਉਦਕਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ, ਵਿਸੁਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਕਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਉਪੇਤਿ, ਏਵਂ ਸਾਮਗ੍ਗਿਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕਨਂ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ “**ਉਪਸਨ੍ਤੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਚਕ੍ਖੂਹੀ**”ਤਿ। ਪਿਯਭਾਵਦੀਪਕਾਨਿ ਹਿ ਚਕ੍ਖੂਨਿ **ਪਿਯਚਕ੍ਖੂਨਿ। ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਪਮੋਦਪਚ੍ਚਯਬਲਵਪੀਤਿਮਾਹ। **ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਾ ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਿਕਾਦਿਭੇਦੇਨ ਪਞ੍ਚਪ੍ਪਕਾਰਾ ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਪੀਣਿਤਮਨਸ੍ਸ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਆਵਹੇਹਿ ਉਲ਼ਾਰੇਹਿ ਪੀਤਿਵੇਗੇਹਿ ਤਿਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਗਤਦਰਥੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹਾਨਂ ਦੂਰੀਭਾਵੇਨ ਵੂਪਸਨ੍ਤਦਰਥੋ।

ਕੇਨ ਉਦਕੇਨ ਦਾਰਿਤੋ ਪਬ੍ਬਤਪ੍ਪਦੇਸੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ “**ਕਨ੍ਦਰੋ ਨਾਮਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਉਦਕਸ੍ਸ ਯਥਾਨਿਨ੍ਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਨਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਭਾਵੇਨ “**ਨਦਿਕੁਞ੍ਜੋ**”ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਾਵਟ੍ਟਾ ਨਦਿਯੋ **ਪਦਰਾ। ਅਟ੍ਠ ਮਾਸੇ**ਤਿ ਹੇਮਨ੍ਤਗਿਮ੍ਹਉਤੁਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠ ਮਾਸੇ। ਖੁਦ੍ਦਕਾ ਉਦਕਵਾਹਿਨਿਯੋ ਸਾਖਾ ਵਿਯਾਤਿ **ਸਾਖਾ**। ਖੁਦ੍ਦਕਸੋਬ੍ਭਾ **ਕੁਸੁਬ੍ਭਾ** ਓਕਾਰਸ੍ਸ ਉਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਯਤ੍ਥ ਉਪਰਿ ਉਨ੍ਨਤਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਉਦਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਚੇਵ ਸਨ੍ਦਤਿ ਚ, ਤੇ ਕੁਸੁਬ੍ਭਾ ਖੁਦ੍ਦਕਆਵਾਟਾ। **ਖੁਦ੍ਦਕਨਦਿਯੋ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਪਾਦਾਦਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਖੁਦ੍ਦਕਾ ਨਦਿਯੋ।

ਪਰਿਸਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੭. ਪਠਮਆਜਾਨੀਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੯੭-੯੯. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ**ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਯੋਗ੍ਗੋ। **ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਅਙ੍ਗਸਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਅਵਯਵਸਮਤਾਯ, ਰਞ੍ਞੋ ਵਾ ਸੇਨਾਯ ਅਙ੍ਗਭੂਤਤ੍ਤਾ **ਰਞ੍ਞੋ ਅਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਹੁਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹੁਨਂ, ਆਹੁਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਆਹੁਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਦੂਰਤੋਪਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਸੁ ਦਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ। ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਹੁਨਿਤਬ੍ਬਾਨਞ੍ਹਿ ਚੀਵਰਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ ਆਹੁਨਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ। ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਕਰਣਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ।

ਪਾਹੁਨਕਭਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦਿਸਵਿਦਿਸਤੋ ਆਗਤਾਨਂ ਪਿਯਮਨਾਪਾਨਂ ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸਕ੍ਕਾਰੇ ਪਟਿਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਗਨ੍ਤੁਕਭਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਤਞ੍ਹਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇ ਤਥਾਰੂਪੇ ਪਾਹੁਨਕੇ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸੇਵ ਦਾਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਸਙ੍ਘੋਵ ਤਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਸਙ੍ਘਸਦਿਸੋ ਹਿ ਪਾਹੁਨਕੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰੇ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਅਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੇਪਿ ਕਪ੍ਪੇ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇ। ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਞ੍ਚ ਪਿਯਮਨਾਪਤਾਦਿਕਰੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਏਵਂ ਪਾਹੁਨਮਸ੍ਸ ਦਾਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਪਾਹੁਨਞ੍ਚ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ**। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ

ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ‘‘ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਾ ਵਿਪ੍ਪਵੁਟ੍ਠਾ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਸਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਤੇਸੁ ਪਿਯਮਨਾਪਤਾ, ਨ ਏਵਮਰਿਯਸਙ੍ਘੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਘੋਵ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ’’ਤਿ।

ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਹਿ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾ, ਪਰਲੋਕਂ ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ ਦਾਨਂ। ਤਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਅਰਹਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਵਾ ਹਿਤੋ ਯਸ੍ਮਾ ਮਹਪ੍ਫਲਕਰਣਤਾਯ ਵਿਸੋਧੇਤੀਤਿ **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ**।

ਪੁਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਅਞ੍ਜਲਿ ਕਰਣੀਯੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ**। ਉਭੋ ਹਤ੍ਥੇ ਸਿਰਸਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇਨ ਕਯਿਰਮਾਨਂ ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਵਾ **ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ**। ਤੇਨਾਹ “**ਅਞ੍ਜਲਿਪਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ**”ਤਿ।

ਯਦਿਪਿ ਪਾਲਿਯਂ ‘‘ਅਨੁਤ੍ਤਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਇਤੋ ਉਤ੍ਤਰਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਹਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ, ਸਮਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਪਨ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਸਦਿਸ**”ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਖਿਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਬੀਜਂ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਕਰਣੇਨ ਤਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਵਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬੀਜਾਨੀਤਿ ਵਾ ਖੇਤ੍ਤਂ, ਕੇਦਾਰਾਦਿ, ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਖੇਤ੍ਤਂ, ਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਖੇਤ੍ਤਂ **ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ**। ਯਥਾ ਹਿ ਰਞ੍ਞੋ ਵਾ ਅਮਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਾ ਸਾਲੀਨਂ ਵਾ ਯਵਾਨਂ ਵਾ ਵਿਰੁਹਨਟ੍ਠਾਨਂ ‘‘ਰਞ੍ਞੋ ਸਾਲਿਕ੍ਖੇਤਂ ਯਵਕ੍ਖੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਘੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਵਿਰੁਹਨਟ੍ਠਾਨਂ। ਸਙ੍ਘਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਹਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਹਿਤਸੁਖਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਵਿਰੁਹਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਘੋ **ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ**। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਪਠਮਆਜਾਨੀਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਪੋਤ੍ਥਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੦. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਨਵੋ**ਤਿ ਨਵਵਾਯਿਮੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਰਣਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**”ਤਿ। **ਵਾਕਮਯਵਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਣਾਦਿਵਾਕਸਾਟਕਂ। **ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਵਿਵਣ੍ਣੋ। **ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਖਰਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ। ਅਪ੍ਪਂ ਅਗ੍ਘਤੀਤਿ **ਅਪ੍ਪਗ੍ਘੋ**। ਅਤਿਬਹੁਂ ਅਗ੍ਘਨ੍ਤੋ ਕਹਾਪਣਗ੍ਘਨਕੋ ਹੋਤਿ। **ਪਰਿਭੋਗਮਜ੍ਝਿਮੋ**ਤਿ ਪਰਿਭੋਗਕਾਲਵਸੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮੋ। ਸੋ ਹਿ ਨਵਭਾਵਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਜਿਣ੍ਣਭਾਵਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਮਜ੍ਝੇ ਪਰਿਭੋਗਕਾਲੇਪਿ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਚ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘੋਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਅਤਿਬਹੁਂ ਅਗ੍ਘਨ੍ਤੋ ਅਡ੍ਢਂ ਅਗ੍ਘਤਿ, ਜਿਣ੍ਣਕਾਲੇ ਪਨ ਅਡ੍ਢਮਾਸਕਂ ਵਾ ਕਾਕਣਿਕਂ ਵਾ ਅਗ੍ਘਤਿ। **ਉਕ੍ਖਲਿਪਰਿਪੁਞ੍ਛਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲੁਕ੍ਖਲਿਪਰਿਪੁਞ੍ਛਨਂ। **ਨਵੋ**ਤਿਪਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਕਾਲਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਜਾਤਿਯਾ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸੋਪਿ ਨਵੋਯੇਵ। **ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਗੁਣਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਾਯ। ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਹਿ ਪਰਿਸਮਜ੍ਝੇ ਨਿਤ੍ਤੇਜਤਾਯ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣੋਪਿ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਗੁਣਵਣ੍ਣੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣੇਨ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਾਪਿ ਗੁਣਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਯੇ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸਾਤਿ ਯੇ ਖੋ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਕਾ ਵਾ ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਾਦਯੋ ਵਾ ਏਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਛ ਸਤ੍ਥਾਰੇ ਸੇਵਨ੍ਤਾਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾਨਂ ਵਿਯ। ਦੇਵਦਤ੍ਤੇ ਸੇਵਨ੍ਤਾਨਂ ਕੋਕਾਲਿਕਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਚ ਤਂ ਸੇਵਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਹੋਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਨਵਵਸ੍ਸਕਾਲਾ ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਨਾਮ। **ਥੇਰੋ**ਤਿ ਦਸਵਸ੍ਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਥੇਰੋ ਨਾਮ। **ਏਵਮਾਹਂਸੂ**ਤਿ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਤੁਯ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਯ੍ਹਂ ਬਾਲਸ੍ਸ ਭਣਿਤੇਨ ਕੋ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤਥਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾਜਾਤਿਕਂ ਤਥਾਸਭਾਵਂ ਉਕ੍ਖੇਪਨੀਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤਂ।

ਤੀਹਿ ਕਪ੍ਪਾਸਅਂਸੂਹਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਕਤਵਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਤਯੋ ਕਪ੍ਪਾਸਅਂਸੂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਨ੍ਤਿਤਸੁਤ੍ਤੇਨ ਵਾਯਿਤਂ ਸੁਖੁਮਵਤ੍ਥਂ, ਤਂ ਨਵਵਾਯਿਮਂ ਅਨਗ੍ਘਂ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਭੋਗਮਜ੍ਝਿਮਂ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਗ੍ਘਤਿ, ਜਿਣ੍ਣਕਾਲੇ, ਅਟ੍ਠਪਿ ਦਸਪਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਗ੍ਘਤਿ।

ਤੇਸੰ ਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਤੇਸੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ ਸੇਵਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਤੰ ਸੇਵਨੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਞ੍ਹਿ ਏਕੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯਾਵਜੀਵਕਾਲਾ ਮੁਚ੍ਚਨਕਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਮਾਣੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰੇ ਅਵਸੇਸੇ ਚ ਅਸੀਤਿ ਮਹਾਸਾਵਕੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਗ੍ਗਗਤਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਮਾਣੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਾਵਜ੍ਜਕਾਲਾ ਤੇਸੰ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਮਾਣੰ ਨਤ੍ਥਿਯੇਵ। **ਆਧੇਯਜੰ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਥੇਰਸ੍ਸ ਤੰ ਅਤ੍ਤਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਵਚਨੰ ਯਥਾ ਗਨ੍ਧਕਰਣ੍ਡਕੇ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥੰ ਆਧਾਤਬ੍ਬਤੰ ਠਪੇਤਬ੍ਬਤੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵੰ ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗੇ ਸਿਰਸ੍ਮਿੰ ਹਦਯੇ ਚ ਆਧਾਤਬ੍ਬਤੰ ਠਪੇਤਬ੍ਬਤੰ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਪੋਤ੍ਥਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਲੋਣਕਪਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੧. ਨਵਮੇ **ਯਥਾ ਯਥਾ ਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਪਾਣਘਾਤਾਦਿਪਾਪਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤਿ। ਵਿ**ਪਾਕੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦਿਯਤੇ**ਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਕਮ੍ਮਸਿਦ੍ਧਿਯੰ ਤਬ੍ਬਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਏਵੰ ਸਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ**"ਤਿ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੇਨਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਾਪਜ੍ਜਨੇਨ।

''ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਕਾਯੋ ਏਵੰਧਮ੍ਮੋ ਏਵੰਭਾਵੀ ਏਵੰਅਨਤੀਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਸੁਭਾਨਿਚ੍ਚਾਦਿਆਕਾਰਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਕਾਯਭਾਵਨਾਤਿ ਆਹ "**ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਤਾਯ ਭਾਵਨਾਯਾ**"ਤਿ। **ਰਾਗਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਦੋਸਮੋਹਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ''ਰਾਗੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਮਾਣਕਰਣੋ, ਦੋਸੋ ਪਮਾਣਕਰਣੋ, ਮੋਹੋ ਪਮਾਣਕਰਣੋ, ਤੇ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵੰਕਤਾ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੫੯) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਯਥਾ ਹਿ ਪਬ੍ਬਤਪਾਦੇ ਪੂਤਿਪਣ੍ਣਸ੍ਸ ਉਦਕੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਾਨੰ ਬਜਾਮਸਤੰ ਗਮ੍ਭੀਰੰ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ, ਯਟ੍ਠਿੰ ਵਾ ਰਜ੍ਜੁੰ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਿਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦੋਦ੍ਧਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਯਾਵ ਰਾਗਾਦਯੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਤੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਵਿਯ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਵਿਯ ਅਨਾਗਾਮੀ ਵਿਯ ਚ ਖਾਯਤਿ। ਯਦਾ ਪਨਸ੍ਸ ਰਾਗਾਦਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਰਤ੍ਤੋ ਦੁਟ੍ਠੋ ਮੂਲ਼੍ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਇਤਿ ਤੇ ਰਾਗਾਦਯੋ ''ਏਤ੍ਤਕੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਮਾਣੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਪਮਾਣਕਰਣਾ ਨਾਮ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਜਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਜਿਨਧਨੰ ਕਾਤੁੰ। **ਸੋ**ਤਿ ਰਾਜਾ, ਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਵਾ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਜਲਿੰ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਾਚਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਲੋਣਕਪਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਪੰਸੁਧੋਵਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੨. ਦਸਮੇ **ਅਨੀਹਤਦੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਪਨੀਤਥੂਲਕਾਲ਼ਕੰ। **ਅਨਪਨੀਤਕਸਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਅਨਪਗਤਸੁਖੁਮਕਾਲ਼ਕੰ। **ਪਹਟਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਹਟਮਤ੍ਤੰ।

ਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਤੋ ਅਧਿਕੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਅਧਿਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਟਿਬ੍ਰੂਹਨਵਸੇਨ ਅਨੁ ਅਨੁ ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਤਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਨੰ ਆਦਾਯ ''ਅਸੁਕਸ੍ਮਿੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਵਾ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਵਾ ਪਬ੍ਭਾਰੇ ਵਾ

ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਵਾ ਪਾਦੇਹਿ ਵਾ ਨਿਸਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨਤੋ ਤਿਣਪਣ੍ਣਾਨਿ ਅਪਨੇਨ੍ਤੋਪਿ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਹਤ੍ਥਪਾਦੇ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਮੂਲਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਾਵਨਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਭਾਵਨਾਯ ਅਪ੍ਪਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯਪਿ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ਤਦਤ੍ਥੇਨਪਿ ਤਂਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨਪਿ ਤਂਸਦ੍ਦਵੋਹਾਰਤੋ। **ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ। **ਪਣ੍ਡਿਤਜਾਤਿਕੋ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਸਭਾਵੋ।

ਕਾਮੇ ਆਰਬ੍ਭਾਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਆਰਬ੍ਭ। ਕਾਮਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਾ ਕਾਮੇਨ ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ,** ਦੋਸੋ। ਵਿਹਿਂਸਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤੇ, ਵਿਹਿਂਸਨਂ ਵਾ ਤੇਸਂ ਏਤਨ੍ਤਿ **ਵਿਹਿਂਸਾ,** ਪਰੇਸਂ ਵਿਹੇਠਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਰੁਣਾਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਾਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਞਾਤਕੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ**ਤਿ ਞਾਤਕੇ ਆਰਬ੍ਭ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਪੇਮਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ। **ਜਨਪਦਮਾਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਹੋ ਵਤ ਮਂ... ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ**ਤਿ ''ਅਹੋ ਵਤ ਮਂ ਪਰੇ ਨ ਅਵਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯੁਂ, ਪਾਸਾਣਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਗਰੁਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਤਕ੍ਕੋ। **ਦਸਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਤਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਓਭਾਸਾਦਿਦਸਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਤਕ੍ਕਾ।

ਅਵਸਿਟ੍ਠਾ ਧਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਵਸਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋ,** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮਾਧਿ। **ਨ ਏਕਗ੍ਗਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੋ** ਨ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਪਤ੍ਤੋ। ਏਕਂ ਉਦੇਤੀਤਿ ਹਿ **ਏਕੋਦਿ,** ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਅਨਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਟ੍ਠੋਪਿ ਹਿ ਲੋਕੇ ਏਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਾਧਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਏਕੋਦਿਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਏਕੋਦਿਭਾਵੋ,** ਏਕਗ੍ਗਤਾਯੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ।

ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗੋਚਰੇਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**"ਤਿ। **ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਕਿਲੇਸੇ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦੇਨ੍ਤੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਸੀਦਤਿ। **ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਬ੍ਯਗ੍ਗਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੋਤਿ। **ਸਮ੍ਮਾ ਆਧਿਯਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਪ੍ਪਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਧਿਯਤਿ।

ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਅਭਿਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਯ-ਕਾਰਲੋਪੇਨ ਪਨ ਪੁਨ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਆਹ **"ਅਭਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦਿਞਾਣੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਪਚ੍ਚਨੁਭਵਨਾਦਿਕਂ **ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਸਕ੍ਖੀ, ਸਕ੍ਖਿਨੋ ਭਬ੍ਬਤਾ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਾ, ਸਕ੍ਖਿਭਵਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਕ੍ਖੀ ਚ ਸੋ ਭਬ੍ਬੋ ਚਾਤਿ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦੀਨਂ ਭਬ੍ਬੋ ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਕ੍ਖੀਤਿ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਾ, ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਾਦਿਭੇਦੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਾ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਞ੍ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਾਨਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨੇਵ **ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੯੮) –

> ''ਸਤਿ ਸਤਿਆਯਤਨੇਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿਕਾਰਣੇ। ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ? ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਵਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਂ ਵਾ, ਅਵਸਾਨੇ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਾਰਣਂ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਯਞ੍ਹਿ ਤਂ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਪਚ੍ਚਨੁਭਵਨਾਦਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਕਾਰਣਂ । ਅਥ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਪਚ੍ਚਨੁਭਵਨਾਦਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਂ ਕਾਰਣਂ। ਅਵਸਾਨੇ ਛਟ੍ਠਾਭਿਞ੍ਞਾਯ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ,

ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵਾ ਕਾਰਣਂ। ਅਰਹਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਂ ਤਦਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਦਰਿਯਾ ਏਤਰਹਿ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੫; ੩.੩੦੭) ਅਨੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਸੁ ਪਿਹਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ। ਇਦਞ੍ਚ ਸਾਧਾਰਣਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਕਾਰਣਂ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਵਸੇਨ ਛਟ੍ਠਾਭਿਞ੍ਞਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਤਿਆਦਿ ਚੇਤ੍ਥ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ।

ਪਂਸੁਧੋਵਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਨਿਮਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੩. ਏਕਾਦਸਮੇ ਯੇਹਿ ਫਲਂ ਨਿਮੀਯਤਿ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨੇ ਪਕ੍ਖਿਪਮਾਨਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਤਾਨਿ **ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ**। ਤੇਨਾਹ **“ਤੀਣਿ ਕਾਰਣਾਨੀ”**ਤਿ। **ਕਾਲੇਨ ਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਾਲੇਨਾ**ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। **ਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਕਾਲੇ ਕਾਲੇ”**ਤਿ। **ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਲਕ੍ਖਿਤਸਮਾਧਾਨਾਕਾਰੋ ਸਮਾਧਿਯੇਵ ਇਧ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਹਿ ਇਧ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ”**ਤਿ। **ਠਾਨਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕੋਸਜ੍ਜਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯਜਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਠਾਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ। ਤਂ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਂ ਕੋਸਜ੍ਜਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯਜ, ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਤ੍ਤਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਂ** ਵਾ ਮਨਸਿਕਰਣਂ **ਚਿਤ੍ਤਂ ਕੋਸਜ੍ਜਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯਜ,** ਏਤਸ੍ਸ ਠਾਨਂ ਕਾਰਣਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਕਾਰਣਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਞਾਣਜ**ਵਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਜਵਂ।

ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੁਵਣ੍ਣਤਾਪਨਯੋਗ੍ਗਅਙ੍ਗਾਰਭਾਜਨਂ ਇਧ ''ਉਕ੍ਕਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਅਙ੍ਗਾਰਕਪਲ੍ਲ”**ਨ੍ਤਿ। **ਸਜ੍ਜੇਯਜਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਤਪ੍ਪਤਿ, ਏਵਂ ਪਟਿਯਾਦਿਯੇਯਜ। **ਆਲਿਮ੍ਪੇਯਜਾ**ਤਿ ਆਦਿਯੇਯਜ, ਜਲੇਯਜਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਤਤ੍ਥ ਅਙ੍ਗਾਰੇ…ਪੇ॰… ਗਾਹਾਪੇਯਜਾ”**ਤਿ। **ਮੂਸਾਯ ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯਜਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਤਕੇ ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯਜ। **ਉਪਧਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਿ।

ਨਿਮਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਲੋਣਕਪਲ੍ਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੁਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

੩. ਤਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕਂ

(੧੧) ੧. ਸਮ੍ਬੋਧਵਗ੍ਗੋ

੧-੩. ਪੁਬ੍ਬੇਵਸਮ੍ਬੋਧਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੪-੧੦੬. ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਸਮ੍ਬੋਧਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਵ**ਾਤਿ ਸਮ੍ਬੋਧੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣਂ ''ਸਾਮਂ ਸਮ੍ਮਾ ਬੁਜ੍ਝਿ ਏਤੇਨਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇਯੇਵ**ਾ"ਤਿ। **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ਉਦਕਤੋ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਪਰਿਪਾਕਗਤਂ ਪਦੁਮਂ ਸੂਰਿਯਰਸ੍ਮਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ ਅਵਸ੍ਸਂ ਬੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਬੁਜ੍ਝਨਕਪਦੁਮਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਬ੍ਯਾਕਰਣਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਵਸ੍ਸਂ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਬੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤੋਤਿ **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ**। ਤੇਨਾਹ **"ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ...ਪੇ॰... ਆਰਭਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ**"ਤਿ। ਯਾ ਵਾ ਏਸਾ ਚਤੁਮਗ੍ਗਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਾ ਬੋਧਿ, ''ਤਂ ਬੋਧਿਂ ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਬੋਧਿਯਂ ਸਤ੍ਤੋ ਆਸਤ੍ਤੋਤਿਪਿ **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ**। ਤੇਨਾਹ **"ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਵਾ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਲਗ੍ਗਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ**"ਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਬੋਧੀਤਿ ਞਾਣਂ ''ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤੇਨਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਬੋਧਿਮਾ ਸਤ੍ਤੋ **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ**, ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ''ਞਾਣਸਤ੍ਤੋ''ਤਿ, ਞਾਣਵਾ ਪਞ੍ਞਵਾ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਪਾਦਮੂਲੇ ਅਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤੋਵ ਸੋ ਸਤ੍ਤੋ, ਨ ਅਨ੍ਧਬਾਲੋਤਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਗੁਣਵਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨਾਮਵਸੇਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ। ਅਸ੍ਸਾਦੀਯਤੀਤਿ **ਅਸ੍ਸਾਦੋ**, ਸੁਖਂ। ਤਞ੍ਹ ਸਾਤਾਕਾਰਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਸ੍ਸਾਦੋਤਿ ਮਧੁਰਾਕਾਰੋ**"ਤਿ। ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਵਿਨੀਯਤਿ ਚੇਵ ਪਹੀਯਤਿ ਚ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ "ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਯੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚਾ"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ**। ਤੇਨਾਹ **"ਨਿਬ੍ਬਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਆਗਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਯੋ ਜਨੋ ਰਾਗਂ ਵਿਨੇਤਿ ਪਜਹਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਪੁਬ੍ਬੇਵਸਮ੍ਬੋਧਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪-੯. ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੭-੧੧੨. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਸਾਮਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਤੇਨ ਅਰਣੀਯਤੋ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ **ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਂ**, ਅਰਿਯਫਲਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਅਰਿਯਫਲ**"ਨ੍ਤਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਤਰਂ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਮੇਵ ਵਾ ਅਰਣੀਯਤੋ **ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਾ**"ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਦੁਤਿਯਨਿਦਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੩. ਦਸਮੇ **ਵਿਵਟ੍ਟਗਾਮਿਕਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਕਮ੍ਮਾਨਂ। **ਤਦਭਿਨਿਵਤ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤਂ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਪਰਾਮਾਸੋਤਿ ਆਹ **"ਤਂ ਅਭਿਨਿਵਤ੍ਤੇਤੀ**"ਤਿ, ਤਂ ਵਿਪਾਕਂ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਾਨਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸੇਵ ਪਰਾਮਾਸੋ ਤਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਬ੍ਬਿਪਾਕਸ੍ਸ ਚ ਪਰਾਮਾਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਯਦਾ ਵਾ ਤੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਤੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਟ੍ਠਾਨਿਯੇ ਧਮ੍ਮੇ। **ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸੇ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ।

ਦੁਤਿਯਨਿਦਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਮ੍ਬੋਧਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੨) ੨. ਆਪਾਯਿਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਆਪਾਯਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੪. ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਅਪਾਯੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਸੀਲਤਾਯ ਅਪਾਯੂਪਗਾ **ਆਪਾਯਿਕਾ**ਤਿ ਆਹ **"ਅਪਾਯਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਆਪਾਯਿਕਾ"**ਤਿ। ਅਞ੍ਞੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ ਸੁਨਿਵਤ੍ਥੇ ਸੁਪਾਰੁਤੇ ਸੁਮ੍ਭਕਪਤ੍ਤਧਰੇ ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨੀਸੁ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਤਾਦਿਸੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਤਥਾਪਟਿਪਜ੍ਜਨਤੋ ''ਅਹਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ''ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਂ ਦੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਟਿਞ੍ਞੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਟਿਰੂਪਕੋ"**ਤਿ। ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਙ੍ਗਾਦੀਨਿ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਟਿਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਤਥਾ ਸਙ੍ਘਿਕਂ ਲਾਭਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੇਸਂ ਵਾ…ਪੇ॰… ਏਵਂਪਟਿਞ੍ਞੋ"**ਤਿ। **ਅਕ੍ਕੋਸਤੀ**ਤਿ ''ਅਸ੍ਸਮਣੋਸਿ, ਸਮਣਪਟਿਞ੍ਞੋਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ। **ਪਰਿਭਾਸਤੀ**ਤਿ ''ਸੋ ਤ੍ਵਂ 'ਹੋਤੁ, ਮੁਣ੍ਡਕਸਮਣੋ ਅਹ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਇਦਾਨਿ ਤੇ ਅਸ੍ਸਮਣਭਾਵਂ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਦਨ੍ਤੋ ਪਰਿਭਾਸਤਿ।

ਕਿਲੇਸਕਾਮੋਪਿ ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਮਾਨੋ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਨ੍ਤੋਗਧੋਯੇਵ, ਕਿਲੇਸਕਾਮਵਸੇਨ ਚ ਤੇਸਂ ਅਸ੍ਸਾਦਨਂ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ **"ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਨ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। **ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। **ਨਤ੍ਥਿ ਦੋਸੋ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸਯਪਰਿਭੋਗੇ ਨਤ੍ਥਿ ਆਦੀਨਵੋ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਕੋਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਾਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਕਤਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। ਪਰਿਭੋਗਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਂ ਪਾ-ਸਦ੍ਦੋ, ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨੋ ਚ ਤਬ੍ਬ-ਸਦ੍ਦੋ, ਯਥਾਰੁਚਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਿਵਿਤਬ੍ਬਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਆਪਾਯਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਲ੍ਲਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੫. ਦੁਤਿਯੇ ਪਰੇਨ ਕਤਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਕਤਂ ਉਪਕਾਰਂ ਉਪਕਾਰਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵੇਦਿਯਨ੍ਤੋ **ਕਤਞ੍ਞੂ ਕਤਵੇਦੀ**ਤਿ ਆਹ **"ਇਮਿਨਾ ਮਯ੍ਹਂ ਕਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਦੁਲ੍ਲਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੬. ਤਤਿਯੇ **ਸੁਖੇਨ ਮੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਦਕਸ੍ਸ ਸੁਖੇਨ ਪਮਾਣਂ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਏਵਮੇਵ ''ਉਦ੍ਧਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਗੁਣਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਸੁਖੇਨ ਪਮਾਣਂ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ, ਸੁਖੇਨ ਮੇਤਬ੍ਬੋ। **ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਮੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਪਮਾਣਂ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਏਵਮੇਵ ''ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤੇਹਿ ਗੁਣਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਪਮਾਣਂ ਗਯ੍ਹਤਿ, ''ਅਨਾਗਾਮੀ ਨੁ ਖੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਨੇਸ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਮੇਤਬ੍ਬੋ। **ਪਮੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤੁਂ, ਏਵਂ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ, ਤੇਨੇਸ ਪਮੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ**।

ਸਾਰਾਭਾਵੇਨ ਤੁਚ੍ਛਤ੍ਤਾ ਨਲੋ ਵਿਯ ਨਲੋ, ਮਾਨੋਤਿ ਆਹ **"ਉਨ੍ਨਲੋਤਿ ਉਗ੍ਗਤਨਲੋ"**ਤਿ, ਉਟ੍ਠਿਤਤੁਚ੍ਛਮਾਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੁਚ੍ਛਮਾਨਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਮਨੋ ਹਿ ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯੋਤਿ ਸਦਿਸੋਤਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਤੁਚ੍ਛੋ। **ਚਾਪਲ੍ਲੇਨਾ**ਤਿ ਚਪਲਭਾਵੇਨ, ਤਣ੍ਹਾਲੋਲੁਪ੍ਪੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੁਖਰੋ**ਤਿ ਮੁਖੇਨ ਫਰੁਸੋ, ਫਰੁਸਵਾਚੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਕਿਣ੍ਣਵਾਚੋ**ਤਿ

ਵਿਸਟਵਚਨੋ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਿਤਾਯ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਵਚਨੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਸਵ੍ਵਤਵਚਨੋ**"ਤਿ, ਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਵਚਨਂ ਪਲਾਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਰਹਿਤੋ**ਤਿ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਰਹਿਤੋ ਚਣ੍ਡਸੋਤੇ ਬਦ੍ਧਨਾਵਾ ਵਿਯ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਕਿਰਿਯੋ। **ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਣ੍ਣਾਰੁਲ੍ਹਵਾਲਮਿਗਸਦਿਸੋ। **ਵਿਵਟਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ**ਤਿ ਸਂਵਰਾਭਾਵੇਨ ਗਿਹਿਕਾਲੇ ਵਿਯ ਅਸਂਵੁਤਚਕ੍ਖਾਦਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ।

ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਆਨੇਞ੍ਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੭. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਸਹ ਬਜਯਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸਹਬਜੋ, ਸਹਪਵਤ੍ਤਨਕੋ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਹਬਜਤਾ,** ਸਹਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਹਭਾਵਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ। ''ਯਾਵਤਕਂ ਤੇਸਂ ਦੇਵਾਨਂ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰਯਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਅਰੂਪਭਵਤੋ ਚੁਤਸ੍ਸ ਅਪਾਯੂਪਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ ''ਸਨ੍ਧਾਯਭਾਸਿਤਮਿਦਂ ਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ "**ਨਿਰਯਾਦੀਹਿ ਅਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਤੋ ਬਲਵਤਰਂ ਅਕੁਸਲਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਤਤੋ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਜਨਕਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਅਧਿਕਂ ਪਯਸਤਿ ਪਯੁਜ੍ਜਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਧਿਪ੍ਪਯਾਸੋ,** ਸਵਿਸੇਸਂ ਇਤਿਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਧਿਕਪ੍ਪਯੋਗੋ**"ਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਆਨੇਞ੍ਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਵਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੮. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸੀਸੇਨ ਦਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਫਲਾਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤੀ**"ਤਿ। ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਅਨ੍ਨਾਦਿਵਤ੍ਥੁ ਕਥਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ "**ਯਿਟ੍ਠਂ ਹੁਤ**"ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਮਹਾਯਾਗੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਂ ਮਹਾਦਾਨਂ। **ਪਹੇਣਕਸਕ੍ਕਾਰੋ**ਤਿ ਪਾਹੁਨਕਾਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਰੋ। **ਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਆਨਿਸਂਸਫਲਂ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਫਲਞ੍ਚ। **ਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਸਦਿਸਫਲਂ। **ਪਰਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਰਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬੋ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਨ ਹੋਤਿ। **ਇਧਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸਪਿ ਪਰਲੋਕੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਇਧਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬੋ ਪਰਲੋਕੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ "**ਸਬ੍ਬੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਭਵਯੋਨਿਗਤਿਆਦੀਸੁ ਠਿਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵਯਵਿਨਾਸੇਨ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

ਫਲਾਭਾਵਵਸੇਨਾਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤੀਨਂ ਫਲਸ੍ਸ ਅਭਾਵਵਸੇਨ ''ਨਤ੍ਥਿ ਮਾਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਿਤਾ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਨ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ, ਨਾਪਿ ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਭਾਵਵਸੇਨ ਤੇਸਂ ਲੋਕਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤ੍ਤਾ। ਪੁਬ੍ਬੁਲ੍ਲਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਇਮੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਨਾਮ ਕੇਵਲੋ, ਨ ਚ ਖਨਪੁਬ੍ਬਕੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਤੀ**"ਤਿ। **ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੇ ਇਮਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਯਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ।

ਵਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬-੭. ਅਪਣ੍ਣਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੯-੧੨੦. ਛਟ੍ਠੇ **ਛਹਿ ਤਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਾਸਕੋ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਤਲਾਨਿ, ਦ੍ਵੀਸੁ ਕੋਟੀਸੁ ਦ੍ਵੇ ਤਲਾਨੀਤਿ ਏਵਂ ਛਹਿ ਤਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਾਸਕਕੀਲ਼ਾਪਸੁਤਾਨਂ ਮਣਿਸਦਿਸੋ ਪਾਸਕਵਿਸੇਸੋ। ਸਤ੍ਤਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਅਪਣ੍ਣਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਪਠਮਸੋਚੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੧. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਸੁਚਿਭਾਵ**ੋਤਿ ਕਿਲੇਸਾਸੁਚਿਵਿਗਮੇਨ ਸੁਦ੍ਧਭਾਵੋ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਭਾਵੋ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਾਦੀਨਿ।

ਪਠਮਸੋਚੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਦੁਤਿਯਸੋਚੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੨. ਨਵਮੇ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਹੀਨਸਬ੍ਬਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਤਾਯ ਕਾਯੇ, ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਸੁਚਿ **ਕਾਯਸੁਚਿ**। ਤੇਨਾਹ "**ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸੋਚੇਯ੍ਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਸੋਚੇਯ੍ਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪੇਤਂ। ਨਿਨ੍ਹਾਤਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਲਿਲੇਨ ਵਿਕ੍ਖਾਲਿਤਾ ਪਾਪਾ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਿਨ੍ਹਾਤਪਾਪਕੋ,** ਖੀਣਾਸਵੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਖੀਣਾਸਵੋਵ ਕਥਿਤੋ**"ਤਿ।

ਦੁਤਿਯਸੋਚੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਮੋਨੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੩. ਦਸਮੇ ਮੁਨਿਨੋ ਭਾਵਾ **ਮੋਨੇਯ੍ਯਾਨਿ,** ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਉਭਯਹਿਤਮੁਨਨਤੋ ਮੁਨਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਮੁਨਿਭਾਵਕਰਾ ਮੋਨੇਯ੍ਯਾ ਪਟਿਪਦਾ ਧਮ੍ਮਾ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਮੁਨਿਨੋ ਵਾ ਏਤਾਨਿ **ਮੋਨੇਯ੍ਯਾਨਿ,** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਏਵ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਯੇਨ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਕਰਣਂ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚ ਕਰਣਂ , ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੦; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੭; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੩.ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰ) ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਜਾਨਨਂ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਸਮੁਦਯਤੋ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਚ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਰਿਜਾਨਨਤਾ, ਤਥਾ ਪਰਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗੋ, ਤੇਨ ਚ ਕਾਯੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਜਹਨਂ, ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਨਿਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਏਤੇ ਕਾਯਮੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਮੋਨੇਯ੍ਯਪ੍ਪਟਿਪਦਾ ਧਮ੍ਮਾ **ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ ਨਾਮ**। ਤਸ੍ਮਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਕਤਮਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ? ਤਿਵਿਧਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਤਿਵਿਧਕਾਯਸੁਚਰਿਤਮ੍ਪਿ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੪) ਪਾਲ਼ਿ ਆਗਤਾ। ਇਧਾਪਿ ਤੇਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਤਿਵਿਧਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਪ੍ਪਹਾਨਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ ਨਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਇਦਾਨਿ ''ਕਤਮਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ? ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤਂ, ਵਾਚਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣਂ, ਵਾਚਾਪਰਿਞ੍ਞਾ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਹਗਤੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਵਾਚਾਯ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ, ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦੀਪੇਨ੍ਤੋ "**ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਚੋਪਨਵਾਚਞ੍ਚੇਵ ਸਦ੍ਦਵਾਚਞ੍ਚ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ **ਵਾਚਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣਂ**। ਤਸ੍ਸਾ ਵਾਚਾਯ ਸਮੁਦਯਾਦਿਤੋ ਪਰਿਜਾਨਨਂ **ਵਾਚਾਪਰਿਞ੍ਞਾ**।

''ਕਤਮਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ? ਤਿਵਿਧਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਤਿਵਿਧਂ ਮਨੋਸੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਮਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣਂ, ਮਨਪਰਿਞ੍ਞਾ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਹਗਤੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਮਨਸ੍ਮਿਂ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ, ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਆਗਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ "**ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯੇਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਏਕਾਸੀਤਿਵਿਧਂ ਲੋਕਿਯਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਞਾਣਂ **ਮਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣਂ।** ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਾਦਿਤੋ ਪਰਿਜਾਨਨਂ **ਮਨਪਰਿਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ।

ਮੋਨੇਯਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਪਾਯਿਕਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੩) ੩. ਕੁਸਿਨਾਰਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਕੁਸਿਨਾਰਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੪-੧੨੫. ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਤਣ੍ਹਾਗੇਧੇਨ ਗਥਿਤੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਬਨ੍ਧਨੇਨ ਬਦ੍ਧੋ। **ਤਣ੍ਹਾਮੁਚ੍ਛਨਾਯਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਸੇਨ ਮੁਚ੍ਛਾਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ**ਤਿ ਮੁਚ੍ਛਂ ਮੋਹਂ ਪਮਾਦਂ ਆਪਨ੍ਨੋ। **ਅਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਅਧਿਓਪਨ੍ਨੋ। ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਧਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟੋ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਠਿਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨੋਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਅਨਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵੀ**ਤਿ ਗਥਿਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਪਰਿਭੋਗੇ ਆਦੀਨਵਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਆਹਾਰਪਰਿਭੋਗੇਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਯੋਜਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਿਕਾ ''ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩; ੨.੨੪; ੩.੭੫; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮; ੮.੯) ਪਵਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਪਟਿਬਦ੍ਧਛਨ੍ਦਰਾਗਨਿਸ੍ਸਰਣਭੂਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ। ਦੁਤਿਯੇ ਨਤ੍ਥਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਕੁਸਿਨਾਰਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਗੋਤਮਕਚੇਤਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੬. ਤਤਿਯੇ **ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸਤਮਤ੍ਤਾ। ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਕਿਰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਂ ਪਾਰਗੂ ਅਪਰਭਾਗੇ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਕਾਮੇਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਚ ਆਨਿਸਂਸਂ ਪਸ੍ਸਮਾਨਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਸਬ੍ਬਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸੁਂ – ''ਯਂ ਯਂ ਭਗਵਾ ਕਥੇਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਮਯਂ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਜਾਨਾਮ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਾਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਲਿਙ੍ਗਾਨਿ, ਨਾਮਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਦਾਨਿ, ਪਠਮਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥੇਤਿ, ਏਵਂ ਕਥਿਤੇ ਚ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਗਣ੍ਠਿਪਦਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ, ਤੇ ਭਗਵਤਿ ਅਗਾਰਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭਗਵਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਮ੍ਪਿ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਕਿਰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਬ੍ਬਜਿਤਾ…ਪੇ॰… ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਮੁਖਪਟਿਞ੍ਞਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਸਚ੍ਚਂ ਕਿਰ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਸਚ੍ਚਂ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਚਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੁਖੇਨੇਵ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ''ਮੁਖਪਟਿਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਨੇਵ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਗਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਞ੍ਞਾਣਤੋ। ਤੇ ਕਿਰ ਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਜਾਨਿਂਸੁ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਵਿਚਿਤ੍ਰਨਯਂ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਯੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਘਨਪੁਥੁਲੇਨ ਦੁਸ੍ਸਪਟ੍ਟੇਨ ਮੁਖਂ ਬਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਠਪਿਤਮਨੁਞ੍ਞਭੋਜਨਂ ਵਿਯ ਅਹੋਸਿ। ਨਨੁ ਚ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਦੇਸਿਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰੇ ਞਾਪੇਤੁਂ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਾਨਿ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਕਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਤੇ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਦੇਸੇਤੀਤਿ? ਤੇਸਂ ਮਾਨਭਞ੍ਜਨਤ੍ਥਂ। ਭਗਵਾ ਹਿ ''ਅਭਬ੍ਬਾ ਇਮੇ ਇਮਂ ਮਾਨਖਿਲਂ ਅਨੁਪਹਚ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਵਾ ਫਲਂ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਸੁਤਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾਕੁਸਲੋ ਮਾਨਭਞ੍ਜਨਤ੍ਥਂ ''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧) ਅਭਾਸਿ।

ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ "ਮਯ੍ਹਂ ਕਥਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀ"ਤਿ ਮੁਖਸਮ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਕਥੇਤੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਿਂਸੂਤਿ ਇਦਂ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਭਾਣਕਾਨਂ ਵਲਞ੍ਜਨਕਤਨ੍ਤਿਨੀਹਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ ਪਨ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ – ਏਵਂ ਮਾਨਭਞ੍ਜਨਤ੍ਥਂ ਦੇਸਿਤਞ੍ਚ ਪਨ ਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ''ਤਂਯੇਵ ਕਿਰ ਪਥਵਿਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ, ਸੇਖੋਪਿ ਅਰਹਾਪਿ ਤਥਾਗਤੋਪਿ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਕਿ ਨਾਮਿਦਂ ਕਥਂ ਨਾਮਿਦ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਾ ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਯਂ ਭਗਵਤਾ ਕਥਿਤਂ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਜਾਨਾਮ, ਇਦਾਨਿ ਪਨਿਮਸ੍ਸ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਵਾ ਕੋਟਿਂ ਵਾ ਨ ਜਾਨਾਮ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮ, ਅਹੋ ਬੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਾ ਅਤੁਲਾ''ਤਿ ਉਦ੍ਧਤਦਾਠਾ ਵਿਯ ਸਪ੍ਪਾ ਨਿਮ੍ਮਦਾ ਹੁਤ੍ਵਾ

ਬੁਦ੍ਧੁਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਞ੍ਚ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਅਗਮਂਸੁ। ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਧਮ੍ਮਸਭਾਯਂ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ''ਅਹੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਨੁਭਾਵੋ, ਤੇ ਨਾਮਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਤਥਾ ਮਾਨਮਦਮਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਦੇਸਨਾਯ ਨਿਹਤਮਾਨਾ ਕਤਾ''ਤਿ ਕਥਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਸੁਂ। ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਦਾਨੇਵ, ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਅਹਂ ਏਵਂ ਇਮੇ ਮਾਨਪਗ੍ਗਹਿਤਸੀਸੇ ਚਰਨ੍ਤੇ ਨਿਹਤਮਾਨੇ ਅਕਾਸਿ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਤੀਤਂ ਆਹਰਨ੍ਤੋ ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਦਿਸਾਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਪਟਿਵਸਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਂ ਪਾਰਗੂ ਸਨਿਘਣ੍ਡੁਕੇਟੁਭਾਨਂ ਸਾਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦਾਨਂ ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮਾਨਂ ਪਦਕੋ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੋ ਲੋਕਾਯਤਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਅਨਵਯੋ, ਸੋ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਾਨਿ ਮਾਣਵਕਸਤਾਨਿ ਮਨ੍ਤੇ ਵਾਚੇਤਿ। ਪਣ੍ਡਿਤਮਾਣਵਕਾ ਬਹੁਞ੍ਚ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਲਹੁਞ੍ਚ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਚ ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਜਾਤਕਂ ਕਥੇਸਿ।

ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ''ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਮਯਂ ਮਾਨੇਨੇਵ ਉਪਹਤਾ''ਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਨਿਹਤਮਾਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕਾਰਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪਰਾਯਣਾ ਅਹੇਸੁਂ। ਤਤੋ ਭਗਵਾ ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਜਨਪਦਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤੋ ਵੇਸਾਲਿਂ ਪਤ੍ਵਾ ਗੋਤਮਕੇ ਚੇਤਿਯੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਸਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਇਦਂ ਗੋਤਮਕਸੁਤ੍ਤਂ ਕਥੇਸਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤੇ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਆਸਨੇ ਸਹ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਂਸੂਤਿ।

ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦਂ ਖਨ੍ਧਾਦਿਭੇਦਞ੍ਚ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਂ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਞ੍ਚ ਆਸਯਾਨੁਸਯਚਰਿਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਆਦਿਭੇਦਂ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਨੇਸਂ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਭਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਮੇ ਪਞ੍ਚੁਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨੀ**ਤਿਆਦਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਾਰਣਂ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਾ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਹੇਤੂਦਾਹਰਣਸਹਿਤਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਪਟਿਹਰਣਂ ਪਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਤਦੇਵ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਸਹ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਨਾਤਿ **ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ**। ਰਾਗਾਦਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧਨਵਸੇਨੇਵ ਹਿ ਸਤ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **''ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਹਰਣੇਨ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਮੇ**ਵ **ਕਤ੍ਵਾ**''ਤਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ''ਯਥਾਰਹਂ ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਸਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਾਸਨਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਰਹਿਤਾ ਦੇਸਨਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਗੋਤਮਕਚੇਤਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਭਰਣ੍ਡੁਕਾਲਾਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੭. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਆਲ਼ਾਰਕਾਲਾਮਕਾਲੇ**ਤਿ ਆਲ਼ਾਰਕਾਲਾਮਾਨਂ ਧਰਮਾਨਕਾਲੇ। **ਪਰਿਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਂ। ਸਾ ਹਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਨ ਇਤਰਾ। ਤੇਨਾਹ **''ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਨਾਮ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ''**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮੋ ਸਤ੍ਥਾ ਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਦੁਤਿਯੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ, ਤਤਿਯੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ** (ਪੁ॰ ਪ॰ ੧੩੦) –

> ''ਯ੍ਵਾਯਂ ਸਤ੍ਥਾ ਕਾਮਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਨ ਰੂਪਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਨ ਵੇਦਨਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀ ਸਤ੍ਥਾ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਸਤ੍ਥਾ ਕਾਮਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਨ ਵੇਦਨਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀ ਸਤ੍ਥਾ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਸਤ੍ਥਾ ਕਾਮਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਵੇਦਨਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਤ੍ਥਾ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਸਮਯਂ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਕਾਮਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਯ੍ਯੁਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਵਦਮਾਨਾ। ਰੂਪਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਯ੍ਯੁਂ ਅਰੂਪਰਾਗਂ ਵਦਮਾਨਾ। ਵੇਦਨਾਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਯ੍ਯੁਂ ਅਸਞ੍ਞਾਰਾਗਂ ਵਦਮਾਨਾ। ਤੇ ਪਨ ''ਇਦਂ ਨਾਮ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ, ਅਯਂ ਰੂਪਭਵੋ, ਅਯਂ ਅਸਞ੍ਞਾਭਵੋ''ਤਿਪਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾਪਿ ਕੇਵਲਂ ''ਪਞ੍ਞਾਪੇਮਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਥਾਗਤੋ ਪਨ ਕਾਮਾਨਂ

ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਰੂਪਵੇਦਨਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਜਨਾ ਬਾਹਿਰਕਾ, ਏਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੇ ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੋ ਨਾਮ।

ਭਰਣ੍ਡੁਕਾਲਾਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਹਤ੍ਥਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੮. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ, ਵਿਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਖਯੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀ”**ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ **“ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਪਠਮੇ ਯਾਮੇ”**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਨ੍ਤਤਰੋ। ਤਾਦਿਸੋ ਚ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਭਦ੍ਦਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਸੁਨ੍ਦਰੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀ”**ਤਿ। **ਕੋ**ਤਿ ਦੇਵਨਾਗਯਕ੍ਖਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਦੀਸੁ ਕੋ ਕਤਮੋ? **ਮੇ**ਤਿ ਮਮ। **ਪਾਦਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਦੇ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਇਮਾਯ ਏਵਰੂਪਾਯ ਦੇਵਿਦ੍ਧਿਯਾ। **ਯਸਸਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਦਿਸੇਨ ਪਰਿਵਾਰੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ। **ਜਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਮਾਨੋ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਨ੍ਤੇਨ ਕਮਨੀਯੇਨ ਅਭਿਰੂਪੇਨ। **ਵਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਛਵਿਵਣ੍ਣੇਨ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣਨਿਭਾਯ। **ਸਬ੍ਬਾ ਓਭਾਸਯਂ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਦਸ ਦਿਸਾ ਪਭਾਸੇਨ੍ਤੋ, ਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ ਚ ਏਕੋਭਾਸਂ ਏਕਾਲੋਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਰੂਪੇ**ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਰੂਪੇ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪੇ। **ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨੇ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇ । **ਇਧ ਪਨਾ**ਤਿ ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਪਰਿਯਾਯਤ੍ਤਾ। ਖਯੇ ਵਾ ਇਧ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਤੇਨ ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਸੂਤਿ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਕ੍ਖਰਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਚ੍ਛਵੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਛਵਿਯ”**ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਕਞ੍ਚਨਸਨ੍ਨਿਭਤ੍ਤਚੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੯; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੫੬)। **ਸਞ੍ਞੂਲ਼੍ਹਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਾ, ਗਨ੍ਥਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਗੁਣਵਣ੍ਣਾਤਿ ਆਹ **“ਥੁਤਿਯ”**ਨ੍ਤਿ, ਥੋਮਨਾਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੁਲਵਗ੍ਗੇ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਕੁਲਕੋਟ੍ਠਾਸੇ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਅਚ੍ਛੇ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਣ੍ਣਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਛਵਿ। ਵਣ੍ਣਨਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਤ੍ਥਵਟ੍ਠੇਨ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਥੁਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਤੋ ਠਪੇਤਬ੍ਬਤੋ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਕੁਲਵਗ੍ਗੋ। ਵਣ੍ਣੀਯਤਿ ਞਾਪੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਞਾਪਕਕਾਰਣਂ। ਵਣ੍ਣਨਤੋ ਥੂਲਰਸ੍ਸਾਦਿਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਮਹਨ੍ਤਂ ਖੁਦ੍ਦਕਂ ਮਜ੍ਝਿਮਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਤੋ ਪਮਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਪਮਾਣਂ। ਵਣ੍ਣੀਯਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸੀਯਤੀਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਰੂਪਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸੋ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦੋ। **ਛਵਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ** ਰੂਪਾਯਤਨੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨਸ੍ਸਪਿ ਛਵਿਮੁਖੇਨੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਛਵਿਗਤਾ ਪਨ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁ ਏਵ ‘‘ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਅਪਰੇ।

ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਏਕਦੇਸਮ੍ਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋਵ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਅਨਵਸੇਸਤਾ ਅਤ੍ਥੋ”**ਤਿ। **ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ **ਕਪ੍ਪ**-ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਪਾਤੋ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਂ, ‘‘ਕੇਵਲਂ’’ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਵਲਸਦ੍ਦੋ ਚ ਬਹੁਲਵਾਚੀਤਿ ਆਹ **“ਯੇਭੁਯ੍ਯਤਾ ਅਤ੍ਥੋ”**ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਈਸਕਂ ਅਸਮਤ੍ਤਂ ਕੇਵਲਂ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਨਵਸੇਸਤ੍ਥੋ ਏਤ੍ਥ ਕੇਵਲਸਦ੍ਦੋ ਸਿਯਾ, ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਨ ਪਨ ਕਪ੍ਪਸਦ੍ਦੇਨ ਪਦਵਡ੍ਢਨਂ ਕਤਂ ‘‘ਕੇਵਲਾ ਏਵ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਾ’’ਤਿ। ਤਥਾ ਵਾ ਕਪ੍ਪਨੀਯਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਾ। **ਅਬ੍ਯਾਮਿਸ੍ਸਤਾ** ਵਿਜਾਤਿਯੇਨ ਅਸਙ੍ਕਰੋ ਸੁਦ੍ਧਤਾ। **ਅਨਤਿਰੇਕਤਾ** ਤਂਪਰਮਤਾ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵੋ। **ਕੇਵਲਕਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਵਲਂ ਦਲ਼੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਵਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਵਿਵਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਕੇਵਲੀ,** ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੋ ਖੀਣਾਸਵੋ।

ਕਪ੍ਪ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨਾਯਂ ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਓਕਪ੍ਪਨਿਯਪਦੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਓਕਪ੍ਪਸਦ੍ਦਮਤ੍ਤਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਕਪ੍ਪਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ ਓਕਪ੍ਪਨਿਯਪਦਂ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਮੇਵ ਸਿਯਾ। **ਸਮਣਕਪ੍ਪੇਹੀ**ਤਿ ਵਿਨਯਸਿਦ੍ਧੇਹਿ ਸਮਣਵੋਹਾਰੇਹਿ। **ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਂ। **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਾਮਂ। ਨਾਮਞ੍ਹੇਤਂ ਤਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ, ਯਦਿਦਂ ਕਪ੍ਪੋਤਿ। **ਕਪ੍ਪਿਤਕੇਸਮਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਕਤ੍ਤਰਿਯਾ ਛੇਦਿਤਕੇਸਮਸ੍ਸੁ। **ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਵੇਲਾਯ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਤਾਵਿਕਪ੍ਪੋ।

ਲੇਸੋਤਿ ਅਪਦੇਸੋ। ਅਨਵਸੇਸਂ ਫਰਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਓਭਾਸਸ੍ਸ ਕੇਨਚਿ ਕਾਰਣੇਨ ਏਕਦੇਸਫਰਣਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾ, ਅਯਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਫਰਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਸਮਨ੍ਤਤ੍ਥੋ ਕਪ੍ਪਸਦ੍ਦੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਆਹ “**ਅਨਵਸੇਸਂ ਸਮਨ੍ਤਤੋ**”ਤਿ।

ਆਭਾਯ ਫਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵਤ੍ਥਮਾਲਾਲਙ੍ਕਾਰਸਰੀਰਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਆਭਾਯ ਫਰਿਤ੍ਵਾ। ਦੇਵਤਾਨਞ੍ਹਿ ਸਰੀਰੋਭਾਸਂ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਮਤ੍ਤਂ ਠਾਨਂ। ਤਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਥਾ ਵਤ੍ਥਾਭਰਣਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਭਾ।

ਹਤ੍ਥਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਕਟੁਵਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੯. ਛਟ੍ਠੇ ਗਾਵੀਨਂ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਵਸੇਨ ਯੋਗੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਗੋਯੋਗੋ, ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਗਾਵੀਹਿ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਗੋਯੋਗੋ, ਗਾਵੀਨਂ ਵਿਕ੍ਕਯਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤੋ ਪਿਲਕ੍ਖਰੁਕ੍ਖੋ **ਗੋਯੋਗਪਿਲਕ੍ਖੋ,** ਤਸ੍ਮਿਂ। ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ ਚੇਤਂ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਗਾਵੀਨਂ ਵਿਕ੍ਕਯਟ੍ਠਾਨੇ ਉਟ੍ਠਿਤਪਿਲਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ**”ਤਿ। ਰਿਤ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਦੋ**। ਤੇਨਾਹ “**ਝਾਨਸੁਖਾਭਾਵੇਨ ਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਦ**”ਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਕਟੁਵਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਦੁਤਿਯਅਨੁਰੁਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੧. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਇਦਂ ਤੇ ਮਾਨਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਾਨਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਆਹ “**ਅਯਂ ਤੇ ਨਵਵਿਧੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤਮਾਨੋ**”ਤਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਦੁਤਿਯਅਨੁਰੁਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੨. ਨਵਮੇ **ਅਸਾਧਾਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂਯੇਵ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ **ਸਾਧਾਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਞ੍ਚ ਸਾਧਾਰਣਂ ਉਭਤੋਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ।

ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਲੇਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੩. ਦਸਮੇ **ਥਿਰਟ੍ਠਾਨਤੋ**ਤਿ ਥਿਰਟ੍ਠਾਨਤੋਵ। ਪਾਸਾਣੇ ਲੇਖਸਦਿਸਾ ਪਰਾਪਰਾਧਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੋਧਲੇਖਾ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਪਾਸਾਣਲੇਖੂਪਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਪਾਸਾਣਲੇਖੂਪਮੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਇਤਰੇਪਿ। **ਅਨੁਸੇਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਾਯ ਅਨੁਸੇਤਿ। **ਨ ਖਿਪ੍ਪਂ ਲੁਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਨ ਅਨ੍ਤਰਾ ਨਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਨੇਵ ਨਸ੍ਸਨਤੋ। **ਏਵਮੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤਸ੍ਸਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਨ ਅਨ੍ਤਰਾ ਪੁਨਦਿਵਸੇ ਵਾ ਅਪਰਦਿਵਸੇ ਵਾ ਨਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਦ੍ਧਨਿਯੋ ਪਨ ਹੋਤਿ, ਮਰਣੇਨੇਵ ਨਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਕ੍ਖਲ਼ੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਕਕ੍ਖਲ਼ੇਨ ਧਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਕੇਨ ਥਦ੍ਧਵਚਨੇਨ। **ਸਂਸਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਏਕੀਭਵਤਿ। **ਸਮ੍ਮੋਦਤੀ**ਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਥ ਵਾ **ਸਨ੍ਧਿਯਤੀ**ਤਿ ਠਾਨਗਮਨਾਦੀਸੁ ਕਾਯਕਿਰਿਯਾਸੁ ਕਾਯੇਨ ਸਮੋਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਿਲਤਣ੍ਡੁਲਾ ਵਿਯ ਮਿਸ੍ਸੀਭਾਵਂ ਉਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੰਸਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਾਸੁ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮੋਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਖੀਰੋਦਕਂ ਵਿਯ ਏਕੀਭਾਵਂ ਉਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਮੋਦਤੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦੀਸੁ ਵਚੀਕਿਰਿਯਾਸੁ ਵਾਚਾਯ ਸਮੋਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਵਾਸਾਗਤੋਪਿ ਪਿਯਸਹਾਯਕੋ ਵਿਯ ਪਿਯਤਰਭਾਵਂ ਉਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਿਚ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਸੁ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਦੀਤੋਵ ਏਕਕਿਰਿਯਾਭਾਵਂ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **ਸਨ੍ਧਿਯਤਿ**, ਯਾਵ ਮਜ੍ਝਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ **ਸੰਸਨ੍ਦਤਿ**, ਯਾਵ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਅਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ **ਸਮ੍ਮੋਦਤੀ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਲੇਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਕੁਸਿਨਾਰਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੪) ੪. ਯੋਧਾਜੀਵਵਗ੍ਗੋ

੧. ਯੋਧਾਜੀਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੪. ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਯੁਜ੍ਝਨਂ ਯੋਧੋ, ਸੋ ਆਜੀਵੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਯੋਧਾਜੀਵੋ**। ਯੁਦ੍ਧਮੁਪਜੀਵਤੀਤਿ ਵਾ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ **ਯੋਧਾਜੀਵੋ**ਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੁਦ੍ਧਂ ਉਪਜੀਵਤੀਤਿ ਯੋਧਾਜੀਵੋ"**ਤਿ। **ਸਹ…ਪੇ॰… ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਯੋਧਾਜੀਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਰਿਸਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੫. ਦੁਤਿਯੇ **ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੀਤਾ**ਤਿ ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਵਸੇਨੇਵ ਵਿਨੀਤਪਰਿਸਾ। **ਦੁਬ੍ਬਿਨੀਤਪਰਿਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਵਿਨੀਤਪਰਿਸਾ। **ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੀਤਾ**ਤਿ ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮਤਿਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਵਿਨੀਤਾ। **ਸੁਵਿਨੀਤਪਰਿਸਾ**ਤਿ ਸੁਖੇਨ ਵਿਨੀਤਪਰਿਸਾ। ਅਨੁਮਤਿਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਵਿਨਯਨਞ੍ਹਿ ਨ ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਹੋਤਿ।

ਪਰਿਸਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਉਪ੍ਪਾਦਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੭. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਉਪ੍ਪਾਦਾ ਵਾ ਤਥਾਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਪਿ ਵੇਨੇਯਜਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਮਗ੍ਗਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਭਾਵੋ ਨ ਤਥਾਗਤੁਪ੍ਪਾਦਾਯਤ੍ਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਪਿ ਹੋਤਿਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਠਿਤਾਵ ਸਾ ਧਾਤੂ**ਤਿ ਠਿਤੋ ਏਵ ਸੋ ਅਨਿਚ੍ਚਸਭਾਵੋ ਬਜਭਿਚਾਰਾਭਾਵਤੋ ਨ ਕਦਾਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਂ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਵਿਯ ਧਾਤੁ ਨ ਨਿਚ੍ਚੋ ਸੋ ਸਭਾਵੋ, ਤਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਿਕੋਯੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਠਿਤਾਵ ਸਾ ਧਾਤੂ**ਤਿ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਏਸਾ ਧਾਤੁ ਏਸ ਸਭਾਵੋ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਦ੍ਧਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨੋ ਨ ਤਥਾਗਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਠਿਤਾਵ ਸਾ ਧਾਤੁ, ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਤੋ ''ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਪਵੇਦਨਤੋ ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਠਿਤਾਵ ਸਾ ਧਾਤੂ"**ਤਿ।

ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ। **ਅਭਿਸਮੇਤੀ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਮਾਗਚ੍ਛਤਿ। **ਆਚਿਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਕਥੇਤਿ। **ਦੇਸੇਤੀ**ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਜਾਨਾਪੇਤਿ। **ਪਟ੍ਠਪੇਤੀ**ਤਿ ਞਾਣਮੁਖੇ ਠਪੇਤਿ। **ਵਿਵਰਤੀ**ਤਿ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਵਿਭਜਤੀ**ਤਿ ਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ **ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣੇਨ ਅਭਿਮੁਖਂ ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ **ਅਭਿਸਮੇਤਿ** ਅਭਿਮੁਖਂ ਸਮਾਗਚ੍ਛਤਿ। ਆਦਿਤੋ ਕਥੇਨ੍ਤੋ **ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ,** ਉਦ੍ਦਿਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਮੇਵ ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਨ੍ਤੋ **ਦੇਸੇਤਿ**। ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਥਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਕਾਰੇਹਿ ਞਾਪੇਨ੍ਤੋ **ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ**। ਪਕਾਰੇਹਿ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ **ਪਟ੍ਠਪੇਤਿ**। ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ **ਵਿਵਰਤਿ ਵਿਭਜਤਿ**। ਵਿਵਟਂ ਵਿਭਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਂ ਹੇਤੂਦਾਹਰਣਦਸ੍ਸਨੇਹਿ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਤਿ**।

ਉਪ੍ਪਾਦਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੧੦. ਕੇਸਕਮ੍ਬਲਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੮-੧੪੩. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਤਨ੍ਤਾਵੁਤਾਨਂ ਵਤ੍ਥਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ''ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਸਾਮਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਵਾ**ਯਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਤਾਨਂ। **ਲਾਮਕੋ**ਤਿ ਨਿਹੀਨੋ, **ਮਕ੍ਖਲਿ ਮੋਘਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਕ੍ਖਲੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। ਤਂ ਕਿਰ ਸਕਦ੍ਦਮਾਯ ਭੂਮਿਯਾ ਤੇਲਘਟਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ, ''ਤਾਤ, ਮਾ ਖਲੀ''ਤਿ ਸਾਮਿਕੋ ਆਹ। ਸੋ ਪਮਾਦੇਨ ਖਲਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਭਯੇਨ ਪਲਾਯਿਤੁਂ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਸਾਮਿਕੋ ਉਪਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਨਂ ਦੁਸ੍ਸਕਣ੍ਣੇ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਸਾਟਕਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਚੇਲਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਲਾਯਿ। ਸੋ ਪਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਤਿਣੇਨ ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤੁਮ੍ਪਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਜਾਤਰੂਪੇਨੇਵ ਏਕਂ ਗਾਮਂ ਪਾਵਿਸਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਅਰਹਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਇਮਿਨਾ ਸਦਿਸੋ''ਤਿ ਪੂਵਭਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਸੋ ''ਮਯ੍ਹਂ ਸਾਟਕਂ ਅਨਿਵਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਇਦਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਾਟਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾਪਿ ਨ ਨਿਵਾਸੇਸਿ, ਤਦੇਵ ਚ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਅਞ੍ਞੇਪੀਤਿ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਬ੍ਬਜਿਂਸੁ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ ''ਮਕ੍ਖਲਿ ਮੋਘਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ। ਛਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨਿ ਏਵ।

ਕੇਸਕਮ੍ਬਲਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧-੧੩. ਪਠਮਮੋਰਨਿਵਾਪਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੪-੧੪੬. ਏਕਾਦਸਮੇ ਅਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮਤਾਯ ਖਯਵਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਨ੍ਤਂ ਅਤੀਤਾਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਅਪਰਿਹਾਯਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾ ਨਿਟ੍ਠਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੋ**। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਨ ਹਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ ਕੁਪ੍ਪਨਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। **ਧੁਵਨਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਸਤਤਨਿਟ੍ਠੋ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਚਤੂਹਿ ਯੋਗੇਹਿ ਖੇਮੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮੀ,** ਨਿਚ੍ਚਯੋਗਕ੍ਖੇਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਵੁਸਿਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਹਾਯਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਤਿ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ,** ਨਿਚ੍ਚਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਯੋਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਪਰਿਯੋਸਾਨਞ੍ਚ । ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੋ**। ਦ੍ਵਾਦਸਮਤੇਰਸਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਪਠਮਮੋਰਨਿਵਾਪਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਯੋਧਾਜੀਵਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪੭-੧੫੬. ਮਙ੍ਗਲਵਗ੍ਗੋ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋਯੇਵ।

ਤਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

(੧੬) ੬. ਅਚੇਲਕਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੭-੧੬੩. ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੁ “**ਗਾਲ੍ਹਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ “**ਕਕ੍ਖਲ਼ਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਕਕ੍ਖਲ਼ਚਾਰੋ ਚਸ੍ਸਾ ਨ ਲੂਖਸਭਾਵੋ। ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਥਿਰਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਲੋਭਵਸੇਨ ਥਿਰਗ੍ਗਹਣਾ**”ਤਿ। **ਅਗਾਲ੍ਹਾ ਪਟਿਪਦਾ**ਤਿ ਵਾ ਕਾਮਾਨਂ ਓਗਾਹਨਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਕਾਮਸੁਖਾਨੁਯੋਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਜ੍ਝਾਮਾ ਪਟਿਪਦਾ**ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਨਿਜ੍ਝਾਪਨਵਸੇਨ ਖੇਪਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਚ੍ਚੇਲੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚੇਲੋ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚੇਲੋ। ਨਗ੍ਗਿਯਵਤਸਮਾਦਾਨੇਨ **ਨਗ੍ਗੋ। ਠਿਤਕੋਵ ਉਚ੍ਚਾਰਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਵਮਿਤ੍ਵਾ ਮੁਖਵਿਕ੍ਖਾਲਨਾਦਿਆਚਾਰਸ੍ਸਪਿ ਤੇਨ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। **ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਹਤ੍ਥਂ ਅਪਲੇਖਤਿ** ਅਵਲੇਖਤਿ ਉਦਕੇਨ ਅਧੋਵਨਤੋ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ‘‘ਏਹਿ, ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਉਪਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਧਿ ਏਹਿਭਦਨ੍ਤੋ, ਤਂ ਚਰਤੀਤਿ ਏਹਿਭਦਨ੍ਤਿਕੋ, ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ **ਨ ਏਹਿਭਦਨ੍ਤਿਕੋ। ਨ ਕਰੋਤਿ** ‘‘ਸਮਣੇਨ ਨਾਮ ਪਰਸ੍ਸ ਵਚਨਕਰੇਨ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ।

ਪੁਰੇਤਰਨ੍ਤਿ ਤਂ ਠਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਗਮਨਤੋ ਪੁਰੇਤਰਂ। ਤਂ ਕਿਰ ਸੋ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਨਾਮ ਯਦਿਚ੍ਛਕਾ ਏਵ ਭਿਕ੍ਖਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤਂ** ਮਮ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਬਹੂ ਖੁਦ੍ਦਕਾ ਪਾਣਾ ਸਙ੍ਘਾਤਂ ਆਪਾਦਿਤਾਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਨਿਮਨ੍ਤਨਂ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ** ਏਵਂ ਤੇਸਂ ਵਚਨਂ ਕਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਕੁਮ੍ਭਿ ਆਦੀਸੁਪਿ ਸੋ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਤਿ ਆਹ “**ਕੁਮ੍ਭਿ-ਕਲ਼ੋਪਿਯੋ**”ਤਿਆਦਿ। **ਕਬਲ਼ਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਉਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਬਲ਼ਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤਿ। ਗਾਮਸਭਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤਿ,** ਯਥਾਸਂਹਤਤਣ੍ਡੁਲਾਦਿਸਞ੍ਚਯੋ। **ਮਾਨੁਸਕਾਨੀ**ਤਿ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ।

ਸੁਰਾਪਾਨਮੇਵਾਤਿ ਮਜ੍ਜਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਸੁਰਾਯ ਪਾਨਮੇਵ। ਸੁਰਾਗਹਣੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਮੇਰਯਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਏਕਾਗਾਰਮੇਵ ਉਞ੍ਛਤੀਤਿ **ਏਕਾਗਾਰਿਕੋ**। ਏਕਾਲੋਪੇਨੇਵ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਏਕਾਲੋਪਿਕੋ**। ਦੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਦਤ੍ਤਿ,** ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਆਲੋਪਮਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿ ਖੁਦ੍ਦਕਂ ਭਿਕ੍ਖਾਦਾਨਭਾਜਨਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਤੀ**”ਤਿ। ਅਭੁਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਏਕੋ ਅਹੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਏਕਾਹਿਕੋ, ਆਹਾਰੋ, ਤਂ **ਏਕਾਹਿਕਂ**। ਸੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਦਿਵਸਂ ਲਙ੍ਘਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਏਕਾਦਿਵਸਨ੍ਤਰਿਕ**”ਨ੍ਤਿ। **ਦ੍ਵਾਹਿਕ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਕਾਹਂ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਏਕਾਹਂ ਭੁਞ੍ਜਨਂ **ਏਕਾਹਵਾਰੋ,** ਤਂ ਏਕਾਹਿਕਮੇਵ ਅਤ੍ਥਤੋ। ਦ੍ਵੀਹਂ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੀਹਂ ਭੁਞ੍ਜਨਂ **ਦ੍ਵੀਹਵਾਰੋ**। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ ਪਨ ਪਰਿਯਾਯਭਤ੍ਤਭੋਜਨਿਕੋ ਦ੍ਵੀਹਂ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਏਕਾਹਮੇਵ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਵਸੇਨੇਵ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਵਤਾਨੁਯੋਗੋਤਿ ਆਹ “**ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਵੀਰਿਯਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਂ, ਸਰੀਰਦੁਕ੍ਖਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਰੀਰਪਰਿਯਾਯੋ ਹਿ ਇਧ ਅਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੧੩) ਵਿਯ। **ਦ੍ਵੇ ਅਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਉਭੋ ਕੋਟਿਯੋ, ਉਭੋ ਲਾਮਕਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਲਾਮਕਮ੍ਪਿ ਹਿ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘‘ਅਨ੍ਤਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜੀਵਿਕਾਨਂ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੦; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੧), ਕੋਟ੍ਠਕੋ ਅਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ। ਮਜ੍ਝਿਮਪਟਿਪਦਾਯ ਉਪ੍ਪਥਭਾਵੇਨ ਅਮਨੀਯਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ ਞਾਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਅਨ੍ਤਾ**। ਤਤੋ ਏਵ ਲਾਮਕਾ।

ਅਚੇਲਕਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੇਯ੍ਯਜਾਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੪-੧੮੪. **ਸਮਨੁਵ੍ਵੇ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਕਤਾਨੁਵ੍ਵੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਮਾਨਜ੍ਝਾਸਯੋ**”ਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਇਤਿ ਮਨੋਰਥਪੂਰਣਿਯਾ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਤਿਕਨਿਪਾਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਦੀਪਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੇ

ਚਤੁਕ੍ਕਨਿਪਾਤ-ਟੀਕਾ

੧. ਪਠਮਪਣ੍ਣਾਸਕਂ

੧. ਭਣ੍ਡਗਾਮਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧-੨. ਚਤੁਕ੍ਕਨਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਅਨੁਬੋਧੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਂ ਞਾਣਂ, ਪਟਿਵੇਧੋ ਅਨੁਬੋਧੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਬੋਧਪੁਬ੍ਬਕੋ ਪਟਿਵੇਧੋ ਅਨੁਬੋਧੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਨੁਬੋਧੋ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਟਿਵੇਧਸਮ੍ਬਦ੍ਧੋ, ਤਦੁਭਯਾਭਾਵਹੇਤੁਕਞ੍ਚ ਵਟ੍ਟੇ ਸਂਸਰਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਅਨਨੁਬੋਧਾ...ਪੇ॰... ਤੁਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚਾ''ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਭਵਤੋ ਭਵਨ੍ਤਰੂਪਗਮਨਂ **ਸਨ੍ਧਾਵਨਂ,** ਅਪਰਾਪਰਂ ਚਵਨੂਪਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਸਞ੍ਚਰਣਂ **ਸਂਸਰਣਨ੍ਤਿ** ਆਹ **"ਭਵਤੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਸਨ੍ਧਾਵਿਤਸਂਸਰਿਤਪਦਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਮਯਾ ਚ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਚਾ"**ਤਿ ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪੇ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਪਨ ਭਾਵਸਾਧਨਤਂ ਹਦਯੇ ਕਤ੍ਵਾ **"ਮਮਞ੍ਚੇਵ ਤੁਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚਾ"**ਤਿ ਯਥਾਰੁਤਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ । ਦੀਘਰਜ੍ਜੁਨਾ ਬਦ੍ਧਸਕੁਣਂ ਵਿਯ ਰਜ੍ਜੁਹਤ੍ਥੋ ਪੁਰਿਸੋ ਦੇਸਨ੍ਤਰਂ ਤਣ੍ਹਾਰਜ੍ਜੁਨਾ ਬਦ੍ਧਂ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਭਵਨ੍ਤਰਂ ਨੇਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਭਵਨੇਤ੍ਤਿ**। ਤੇਨਾਹ **"ਭਵਰਜ੍ਜੂ"**ਤਿਆਦੀ।

ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਰੋਤਿ ਸਕਲਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਕਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇ ਚ ਵਿਨਾਸਕਰੋ ਅਭਾਵਕਰੋ। ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਮਂਸਚਕ੍ਖੁਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ **ਪਞ੍ਚਹਿ ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ**। ਸਵਾਸਨਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਾਤਿਸਯਂ ਕਿਲੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ**। ਦੁਤਿਯਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੪. ਪਠਮਖਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩-੪. ਤਤਿਯੇ **ਕਲਿਨ੍ਤਿ** ਅਪਰਾਧਂ। **ਵਿਚਿਨਾਤੀ**ਤਿ ਆਚਿਨੋਤਿ ਪਸਵਤਿ। **ਤੇਨ ਚ ਕਲਿਨਾ ਸੁਖਂ ਨ ਪਟਿਲਭਤੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਅਪਰਾਧੇਨ ਸੁਖਂ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ। ਨਿਨ੍ਦਿਯਪ੍ਪਸਂਸਾਯ ਹਿ ਪਸਂਸਿਯਨਿਨ੍ਦਾਯ ਚ ਸਮਕੋਵ ਵਿਪਾਕੋ। **ਪਸਂਸਿਯਨਿਨ੍ਦਾ**ਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਗੁਣਪਰਿਧਂਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾਯ ਕਟੁਕਤਰਵਿਪਾਕਾ। ਨਿਨ੍ਦਿਯਪ੍ਪਸਂਸਾ ਪਨ ਕਥਂ ਤਾਯ ਸਮਵਿਪਾਕਾਤਿ ਚੇ? ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣਸਮਾਰੋਪਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਪਸਂਸਿਯੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਭ੍ਭਾਵਕਰਣਤੋ ਚ। ਲੋਕੇਪਿ ਹਿ ਅਸੂਰਂ ਸੂਰੇਨ ਸਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਗਾਰਯ੍ਹੋ ਹੋਤਿ, ਪਗੇਵ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੇਨ ਸਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ। **ਸਕੇਨ ਧਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯੇਨ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋਵ ਕਲੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਤ੍ਤਾ ਸਪ੍ਪਟਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਚ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋ ਅਪਰਾਧੋ। **ਅਯਂ...ਪੇ॰... ਮਹਨ੍ਤਤਰੋ ਕਲਿ** ਕਤੂਪਚਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਚ।

ਨਿਰਬ੍ਬੁਦੋਤਿ ਗਣਨਾਵਿਸੇਸੋ ਏਸੋਤਿ ਆਹ **"ਨਿਰਬ੍ਬੁਦਗਣਨਾਯਾ"**ਤਿ, ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਨਿਰਬ੍ਬੁਦਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਰਬ੍ਬੁਦਪਰਿਮਾਣਂ ਪਨ ਵਸ੍ਸਗਣਨਾਯ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਸਤਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਕੋਟਿ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਸਤਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਕੋਟਿਯੋ ਪਕੋਟਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸਤਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਪਕੋਟਿਯੋ ਕੋਟਿਪਕੋਟਿ, ਸਤਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਕੋਟਿਪਕੋਟਿਯੋ ਨਹੁਤਂ, ਸਤਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਨਹੁਤਾਨਿ ਨਿਨ੍ਨਹੁਤਂ, ਸਤਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਨਿਨ੍ਨਹੁਤਾਨਿ ਏਕਂ ਅਬ੍ਬੁਦਂ, ਤਤੋ ਵੀਸਤਿਗੁਣਿਤਂ ਨਿਰਬ੍ਬੁਦਂ। **ਯਂ ਅਰਿਯੇ ਗਰਹਨ੍ਤੋ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਅਰਿਯੇ ਗਰਹਨ੍ਤੋ ਯਂ ਨਿਰਬ੍ਬੁਦਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਿਰਬ੍ਬੁਦੋਤਿ ਚ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਨਿਰਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਵੀਚਿਮ੍ਹਿਯੇਵ ਪਨ ਨਿਰਬ੍ਬੁਦਗਣਨਾਯ ਪਚ੍ਚਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਪਠਮਖਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਅਨੁਸੋਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

५. पञ्चमे **अनुसोतं गच्छतीति** संसारसोतस्स अनुकूलभावेन गच्छति। **पच्चनीकपटिपत्तियाति** संसारसोतस्स पटिकूलवसेन पवत्तनिब्बिदानुपस्सनादिपटिपत्तिया । **ठितसभावोति** अचलप्पसादादिसमन्नागमेन ठितसभावो। अनागामी हि अस्सद्धियेहि कामरागब्यापादेहि अकम्पनियचित्तताय तम्हा लोका अनावत्तिधम्मताय च ठितसभावो नाम। **ओघं तरित्वाति** कामोघादिचतुब्बिधं ओघं अतिक्कमित्वा। **परतीरं गतोति** निब्बानपारं गतो। **ब्राह्मणोति** बाहितपापताय ब्राह्मणोति सङ्खं गतो खीणासवो। तेनाह **"सेट्ठो निद्दोसो"ति।** **पञ्चवेरकम्मन्ति** पाणातिपातादिपञ्चदुच्चरितं। **सहापि दुक्खेन सहापि दोमनस्सेनाति** किलेसपरियुट्ठाने सति उप्पन्नेन दुक्खदोमनस्सेन सद्धिम्पि। **परिपुण्णन्ति** तिस्सन्नं सिक्खानं एकायपि अनूनं। **परिसुद्धन्ति** निरुपक्किलेसं। **ब्रह्मचरियन्ति** सेट्ठचरियं। इमिना वारेन सोतापन्नसकदागामिनो कथिता। किं पन ते रुदन्ता ब्रह्मचरियं चरन्तीति? आम, किलेसरोदनेन रोदन्ता चरन्ति नाम, सीलसम्पन्नो पुथुज्जनभिक्खु एत्थेव सङ्गहितो।

चेतोविमुत्तिन्ति फलसमाधिं। **पञ्ञाविमुत्तिन्ति** फलञाणं। **छहाकारेहि पारगतोति** अभिञ्ञापारगू, परिञ्ञापारगू, भावनापारगू, पहानपारगू, सच्छिकिरियापारगू, समापत्तिपारगूति एवं छहि आकारेहि सब्बधम्मानं पारं परियोसानं गतो। सेसमेत्थ सुविञ्ञेय्यमेव।

अनुसोतसुत्तवण्णना निट्ठिता।

६. अप्पस्सुतसुत्तवण्णना

६. छट्ठे **अप्पकं सुतं होतीति** नवङ्गसत्थुसासने किञ्चिदेव सुतं होति। तदेव नवङ्गसत्थुसासनं दस्सेतुं **"सुत्तं गेय्य"न्तिआदि** वुत्तं। तत्थ सुत्तादीनि विभजित्वा दस्सेन्तो **"उभतोविभङ्गनिद्देसखन्धकपरिवारा"तिआदिमाह।** कथं पनायं विभागो युज्जेय्य। सगाथकञ्हि सुत्तं गेय्यं, निग्गाथकं सुत्तं वेय्याकरणं। तदुभयविनिमुत्तञ्च सुत्तं उदानादिविसेससञ्ञारहितं नत्थि, यं सुत्तङ्गं सिया। **मङ्गलसुत्तादीनञ्च** (खु॰ पा॰ ५.१ आदयो; सु॰ नि॰ २६१ आदयो) सुत्तङ्गसङ्गहो न सिया गाथाभावतो धम्मपदादीनं विय । गेय्यङ्गसङ्गहो वा सिया सगाथकत्ता सगाथावग्गस्स विय। तथा उभतोविभङ्गादीसु सगाथकप्पदेसानन्ति? वुच्चते –

''सुत्तन्ति सामञ्ञविधि, विसेसविधयो परे।
सनिमित्ता निरुळ्हत्ता, सहताञ्ञेन नाञ्ञतो''॥ (नेत्ति॰ अट्ठ॰ सङ्गहवारवण्णना; दी॰ नि॰ टी॰ १.पठममहासङ्गीतिकथावण्णना; सारत्थ॰ टी॰ १.पठममहासङ्गीतिकथावण्णना)

सब्बस्सपि हि बुद्धवचनस्स सुत्तन्ति अयं **सामञ्ञविधि।** तेनेवाह आयस्मा महाकच्चानो **नेत्तियं** (नेत्ति॰ सङ्गहवारो) ''नवविधसुत्तन्तपरियेट्ठी''ति। एत्तकं तस्स भगवतो सुत्तागतं सुत्तपरियापन्नं (पाचि॰ ६५५, १२४२) सकवादे पञ्च सुत्तसतानीति (ध॰ स॰ अट्ठ॰ निदानकथा; कथा॰ अट्ठ॰ निदानकथा) एवमादि च एतस्स अत्थस्स साधकं। **विसेसविधयो परे सनिमित्ता** तदेकदेसेसु गेय्यादयो विसेसविधयो तेन तेन निमित्तेन पतिट्ठिता। तथा हि गेय्यस्स सगाथकत्तं तब्भावनिमित्तं। लोकेपि हि ससिलोकं सगाथकं वा चुण्णियगन्थं ''गेय्य''न्ति वदन्ति। गाथाविरहे पन सति पुच्छं कत्वा विस्सज्जनभावो वेय्याकरणस्स तब्भावनिमित्तं। पुच्छाविस्सज्जनञ्हि ''ब्याकरण''न्ति वुच्चति। ब्याकरणमेव वेय्याकरणं। एवं सन्ते सगाथकादीनम्पि पुच्छं कत्वा विस्सज्जनवसेन पवत्तानं वेय्याकरणभावो आपज्जतीति? नापज्जति गेय्यादिसञ्ञानं अनोकासभावतो, ''गाथाविरहे सती''ति विसेसितत्ता च। तथा हि धम्मपदादीसु केवलं गाथाबन्धेसु सगाथकत्तेपि सोमनस्सञाणमयिकगाथायुत्तेसु ''वुत्तं हेत''न्तिआदीवचनसम्बन्धेसु

ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਸੁਤ੍ਤਵਿਸੇਸੇਸੁ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਗਾਥਾਉਦਾਨਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਤਥਾ ਸਤਿਪਿ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਭਾਵੇ ਭਗਵਤੋ ਅਤੀਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਚਰਿਯਾਨੁਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਕੇਸੁ ਜਾਤਕਸਞ੍ਞਾ, ਸਤਿਪਿ ਪਞ੍ਹਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਭਾਵੇ ਸਗਾਥਕਤ੍ਤੇ ਚ ਕੇਸੁਚਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ ਵੇਦਸ੍ਸ ਲਭਾਪਨਤੋ ਵੇਦਲ੍ਲਸਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਏਵਂ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਗਾਥਕਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਵਿਸੇਸੇਸੁ ਗੇਯ੍ਯਾਦਿਸਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਵਿਸੇਸਵਿਧਯੋ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਤੋ ਪਰੇ ਗੇਯ੍ਯਾਦਯੋ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਰਹਿਤਂ, ਤਂ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਂ ਵਿਸੇਸਸਞ੍ਞਾਪਰਿਹਾਰੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਸਞ੍ਞਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਨਨੁ ਚ ਸਗਾਥਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ, ਨਿਗ੍ਗਾਥਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਚੋਦਨਾ ਤਦਵਤ੍ਥਾਵਾਤਿ? ਨ ਤਦਵਤ੍ਥਾ ਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ। ਸੋਧਿਤਞ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਗਾਥਾਵਿਰਹੇ ਸਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਭਾਵੋ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਯਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਗਾਥਾਭਾਵਤੋ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਨ ਸਿਯਾ''ਤਿ, ਤਂ **ਨ, ਨਿਰੁਲ੍ਹਤ੍ਤਾ**। ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ ਹਿ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਸੁਤ੍ਤਭਾਵੋ। ਨ ਹਿ ਤਾਨਿ ਧਮ੍ਮਪਦਬੁਦ੍ਧਵਂਸਾਦਯੋ ਵਿਯ ਗਾਥਾਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਤਾਨਿ, ਅਥ ਖੋ ਸੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨੇਵ, ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ''ਸੁਤ੍ਤਨਾਮਕ''ਨ੍ਤਿ ਨਾਮਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਯਂ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਗਾਥਕਤ੍ਤਾ ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਯਾ''ਤਿ, ਤਦਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਮਾ **ਸਹਤਾਞ੍ਞੇਨ**। ਸਹ ਗਾਥਾਹੀਤਿ ਹਿ ਸਗਾਥਕਂ। ਸਹਭਾਵੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਗਾਥਾਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕੋਚਿ ਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਦੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੋ ''ਸਹ ਗਾਥਾਹੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਸਮੁਦਾਯੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਦਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਸਗਾਥਕਪ੍ਪਦੇਸਾਨਂ ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਯਾ''ਤਿ, ਤਦਪਿ ਨ, ਅਞ੍ਞਤੋ। ਅਞ੍ਞਾ ਏਵ ਹਿ ਤਾ ਗਾਥਾ ਜਾਤਕਾਦਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਅਤੋ ਨ ਤਾਹਿ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਭਾਵੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਙ੍ਕਰਾਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ ਵਿਨਯਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ **ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯਾ** (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ) ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਪਕਾਸਿਤੋ, ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੇਹਿ ਤਤੋਯੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਨ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਞ੍ਚ ਪਾਲ਼ਿਞ੍ਚ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਧਮ੍ਮਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪ੍ਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਨ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਞ੍ਚ ਪਾਲ਼ਿਞ੍ਚ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ…ਪੇ॰… ਨ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ।

ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸੋਭਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਸਮ੍ਪਟਿਵੇਧਾਦਿਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੇਨ। **ਵਿਨਯਂ ਉਪੇਤਾ**ਤਿ ਤਦਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਿਨਯਂ ਉਪੇਤਾ। **ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਨਾ**ਤਿ ਸਾਰਜ੍ਜਕਰਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਗਮਨਤੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਨ, ਸਾਰਜ੍ਜਰਹਿਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਪਿਟਕਵਸੇਨ ਬਹੁ ਸੁਤਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ**। ਤਮੇਵ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਜਨੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸੀਹਵਸਂ ਵਿਯ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸੁਪ੍ਪਗੁਣਸੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਹਦਯੇ ਠਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਧਰਾ**। ਏਦਿਸਾ ਚ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੁਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਧਾਰਭੂਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸੁਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਧਾਰਭੂਤਾ"**ਤਿ।

ਸੋਭਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮. ਅਟ੍ਠਮੇ ਬਜਾਮੋਹਵਸੇਨ ਸਰਣਪਰਿਯੇਸਨਂ ਸਾਰਜ੍ਜਨਂ ਸਾਰਦੋ, ਬਜਾਮੋਹਭਯਂ। ਵਿਗਤੋ ਸਾਰਦੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਸਾਰਦੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਂ**। ਤਂ ਪਨ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਂ, ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਂ, ਦੇਸਨਾਵਿਸੇਸਸਮ੍ਪਦਂ ਖੇਮਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਂ

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**”ਤਿਆਦਿ। ਉਸਭਸ੍ਸ ਇਦਨ੍ਤਿ **ਆਸਭੰ,** ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੰ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਪਟਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਅਭਿਮੁਖੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਟ੍ਠ ਵਾ ਪਰਿਸਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਸਭਾ,** ਪੁਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾ। **ਇਦੰ ਪਨਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਠਾਨੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਮੇਵ ਵਦਤਿ। **ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੋ**ਵਾਤਿ ਅਵਦਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੋਵ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ।

ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੂਤਿ ‘‘ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਨੇਕਸਤੰ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਾ…ਪੇ॰… ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸੰ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸੰ, ਸਮਣਪਰਿਸੰ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਪਰਿਸੰ, ਤਾਵਤਿੰਸਪਰਿਸੰ, ਮਾਰਪਰਿਸੰ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਾ, ਤਤ੍ਰਪਿ ਮਯਾ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਸਲ੍ਲਪਿਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚ ਸਾਕਚ੍ਛਾ ਚ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਪੁਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਰ ਵਤ ਮੰ ‘ਭਯੰ ਵਾ ਸਾਰਜ੍ਜੰ ਵਾ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਤੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੧) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਸਾਸੁ। **ਅਭੀਤਨਾਦੰ ਨਦਤੀ**ਤਿ ਪਰਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਞਾਣਯੋਗੇਨ ਵਿਸਾਰਦੋ ਅਹਨ੍ਤਿ ਅਭੀਤਨਾਦੰ ਨਦਤਿ। **ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗੇ ਆਗਤੇਨ ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੇਨ।

‘‘ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਚਤੁਚਕ੍ਕੰ ਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੧) ਸੁਤ੍ਤਸੇਸੇਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਫਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਵਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਪੁਰਿਮਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਵਤ੍ਤਿ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਆਦਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਤ੍ਥ ਚ ਚਕ੍ਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਵਿਚਕ੍ਕਸਣ੍ਠਾਨਾ ਅਸਨਿ ਏਵ **ਅਸਨਿਵਿਚਕ੍ਕੰ। ਉਰਚਕ੍ਕਾਦੀਸੂ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਣਾਸਮੂਹਾਦੀਸੁਪਿ ਚਕ੍ਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ‘‘ਸਙ੍ਘਭੇਦੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ ਚਕ੍ਕਭੇਦ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੪੦੯; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੪੩) ਹਿ ਆਣਾ ‘‘ਚਕ੍ਕ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ‘‘ਦੇਵਚਕ੍ਕੰ ਅਸੁਰਚਕ੍ਕ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮੂਹੋਤਿ।

ਪਟਿਵੇਧਨਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣੰ ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ “**ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨਾਮਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸਪਿ ਦੇਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਬੁਜ੍ਝਨਮਤ੍ਤੇਨ ਹੋਤੀਤਿ “**ਅਞ੍ਞਾਸਿਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤੰ ਨਾਮਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤੋ ਪਰੰ ਪਨ ਯਾਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾ ਦੇਸਨਾਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਦਸ੍ਸਿਤਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਵਚਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਤੇਸੰ, ਨ ਪਨ ਦਸ੍ਸਨੰ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸੇਵ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਭਗਵਤੋ ਏਵ ਵਾ ‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਵਚਨਵਸੇਨ **ਦਸ੍ਸਿਤਧਮ੍ਮੇਸੁ**। ‘‘ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੭੧੮-੭੨੧) ਵਿਯ **ਧਮ੍ਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ “**ਸਹਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਸਹੇਤੁਨਾ**”ਤਿ। **ਹੇਤੂ**ਤਿ ਚ ਉਪਪਤ੍ਤਿਸਾਧਨਹੇਤੁ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਕਾਰਕੋ, ਸਮ੍ਪਾਪਕੋ ਵਾ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਾਯ ਕਾਰਣੰ। ਤਤ੍ਥ ਚੋਦਕੋ ਚੋਦਨੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਕਾਰਣੰ,** ਧਮ੍ਮੋ ਚੋਦਨੰ ਕਰੋਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਕਾਰਣੰ**। ਤੇਨਾਹ “**ਪੁਗ੍ਗਲੋਪੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਖੇਮ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਅਪ੍ਪਟਿਬਾਹਿਯਭਾਵੇਨ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤੰ।

ਅਨੁਰਾਯੋ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਨੁਰਾਯੇ ਵਾ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਅਨੁਰਾਯਿਕਾ**। ਏਵੰਭੂਤਾ ਪਨ ਤੇ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਰਾਯਕਰਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ “**ਅਨੁਰਾਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਰਾਯਿਕਾ**”ਤਿ। ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਨਾਤਿਸਾਵਜ੍ਜਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ**”ਤਿ। **ਸਤ੍ਤ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿਆਦਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ‘‘ਅਨੁਰਾਯਿਕਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਤਬ੍ਭਾਵੇ ਬਜਭਿਚਾਰਾਭਾਵਤੋ। **ਇਧ ਪਨ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਅਰਿਟ੍ਠਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ (ਪਾਚਿ॰ ੪੧੭) ਵਿਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਤੰਖਣਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਨੰ ਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਚੇ, ਵਿਸੇਸੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਕਾਮੇਸੁ ਆਸਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਮੇਥੁਨ…ਪੇ॰…ਅਨੁਰਾਯੋ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚੀ**ਤਿ ਨ ਕੇਵਲ਼ੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਮੇਥੁਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਮੁਸ੍ਸਤੇਵਾਪਿ ਸਾਸਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੨੦)।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨਿਯਜਾਨਿਕਧਮ੍ਮੇਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰੇਹਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਅਨਿਯਜਾਨਿਕਧਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਹਿ ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਸਯੋਗੇ ਭੁਮ੍ਮਂ।

ਉਪਨਿਬਦ੍ਧਾਤਿ ਵਿਰਚਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਾ**”ਤਿ। **ਪੁਥੁਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਭਾਵਂ। **ਪੁਥੂਹਿ ਵਾ ਸਿਤਾ**ਤਿ ਬਹੂਹਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਸਿਤਾ ਉਪਨਿਬਦ੍ਧਾ।

ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯. ਨਵਮੇ ਭਵਤਿ ਏਤੇਨ ਆਰੋਗਜਨ੍ਤਿ **ਭਵੋ**, ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਰਿਵੁਦ੍ਧੋ ਭਵੋ **ਅਭਵੋ**। ਵੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਮਕਾਰੋ ਯਥਾ ‘‘ਸਂਵਰਾਸਂਵਰੋ, ਫਲਾਫਲ’’ਨ੍ਤਿ ਚ। **ਸਪ੍ਪਿਨਵਨੀਤਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤੇਲਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। ਸਪ੍ਪਿਨਵਨੀਤਾਦਿਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਭਵਾਭਵੋ**ਤਿ ਵਾ ਖੁਦ੍ਦਕੇ ਚੇਵ ਮਹਨ੍ਤੇ ਚ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੇ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵੇਸੂ**”ਤਿਆਦਿ। **ਭਵੋ**ਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, **ਅਭਵੋ**ਤਿ ਵਿਪਤ੍ਤਿ। **ਭਵੋ**ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿ, **ਅਭਵੋ**ਤਿ ਹਾਨਿ। ਤਂਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਭਵਾਭਵਹੇਤੁ ਵਾ**”ਤਿ।

ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯੋਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਹਾਯੋ। ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਨਿਰੁਦਕਕਨ੍ਤਾਰੇ ਮਰੀਚਿਕਾਯ ਉਦਕਸਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਪਿਪਾਸਾਭਿਭੂਤਂ ਤਸਿਤਂ ਸਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਦਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਸਹਾਯਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ ਭਵਾਦੀਸੁ ਅਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਬ੍ਭਮਾਪੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ਪਪਾਤਕਂ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਮਧੁਗ੍ਗਹਣ੍ਹਨਕਲੁਦ੍ਦਕਾ ਵਿਯ ਅਨੇਕਾਦੀਨਵਾਕੁਲੇਸੁ ਭਵੇਸੁ ਆਨਿਸਂਸਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀ ਅਨਤ੍ਥਜਾਲੇ ਸਾ ਪਰਿਬ੍ਭਮਾਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਣ੍ਹਾ ‘‘ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਨਨੁ ਚ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਕਿਲੇਸਾਦਯੋ ਭਵਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਨ ਪਨ ਤਥਾ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ, ਯਥਾ ਤਣ੍ਹਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ ਕੁਸਲੇਹਿ ਵਿਨਾ ਅਕੁਸਲੇਹਿ, ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਕੁਸਲੇਹਿ ਚ ਵਿਨਾ ਰੂਪਾਵਚਰਾਦਿਕੁਸਲੇਹਿ ਭਵਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ। ਯਤੋ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। **ਇਤ੍ਥਭਾਵਞ੍ਞਥਾਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਭਾਵੋ ਚ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ ਚ ਇਤ੍ਥਭਾਵਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ, ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਇਤ੍ਥਭਾਵਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ, ਸਂਸਾਰੋ, ਤਂ ਇਤ੍ਥਭਾਵਞ੍ਞਥਾਭਾਵਂ। ਤਤ੍ਥ **ਇਤ੍ਥਭਾਵੋ** ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, **ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ** ਤਤੋ ਅਵਸਿਟ੍ਠਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ। **ਇਤ੍ਥਭਾਵੋ** ਵਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ, **ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ** ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਭਾਵੋ। ਏਵਰੂਪੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ **ਇਤ੍ਥਭਾਵੋ**, ਨ ਏਵਰੂਪੋ **ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ**। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਇਤ੍ਥਭਾਵਞ੍ਞਥਾਭਾਵਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥਭਾਵੋ ਨਾਮ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ**”ਤਿਆਦਿ। ਸਂਸਰਣਂ **ਸਂਸਾਰੋ**।

> ‘‘ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਪਾਟਿ, ਧਾਤੁਆਯਤਨਾਨ ਚ।
> ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ, ਸਂਸਾਰੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ’’॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੧੯; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੯੫ ਅਪਸਾਦਨਾਵਣ੍ਣਨਾ; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੬੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪.੧੯੯; ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੨੬ ਸਙ੍ਖਾਰਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੋ; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੨੩; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੯; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੪)।

ਤੇਨਾਹ “**ਖਨ੍ਧਧਾਤੁਆਯਤਨਾਨਂ ਪਟਿਪਾਟਿ**”ਨ੍ਤਿ, ਖਨ੍ਧਧਾਤੁਆਯਤਨਾਨਂ ਹੇਤੁਫਲਭਾਵੇਨ ਅਪਰਾਪਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵਮਾਦੀਨਵਂ ਞਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਤਮਾਦੀਨਵਂ ਞਤ੍ਵਾਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਏਤਂ ਸਕਲਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਂ ਸਮੁਦਯਂ ਤਣ੍ਹਂ ਆਦੀਨਵਂ ਞਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ **ਏਵਮਾਦੀਨਵਂ ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਸਂਸਾਰਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਆਦੀਨਵਂ ਦੋਸਂ ਞਤ੍ਵਾ। **ਨਿਗ੍ਗਹਣੋ**ਤਿ ਚਤੁਰੂਪਾਦਾਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਗਹਣਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹਣੋ, ਖਨ੍ਧਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਅਪਗਚ੍ਛੇਯਜਾਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਯੋਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦. ਦਸਮੇ **ਯੋਜੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮੰ ਵਿਪਾਕੇਨ ਭਵਾਦਿੰ, ਭਵਨ੍ਤਰਾਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਯੋਜੇਨ੍ਤਿ ਘਟੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਯੋਗਾ**। ਕਾਮਨਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮੋ ਚ ਸੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਟ੍ਠੇਨ ਯੋਗੋ ਚਾਤਿ **ਕਾਮਯੋਗੋ। ਭਵਯੋਗੋ** ਨਾਮ ਭਵਰਾਗੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੋ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੇਸੁ ਰਾਗੋ, ਦੁਤਿਯੋ ਕਮ੍ਮਭਵੇਸੁ, ਤਤਿਯੋ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤੋ ਯਥਾ ਰਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਰਾਗੋ, ਏਵੰ ਯੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਯੋਗੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਹੇਸਾਤਿ, ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਦੀਨੰ।

ਸਮੁਦਯਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸਮੁਦਯਾ ਖਣਿਕਸਮੁਦਯੋ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯੋ ਚ। ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੋ ਖਣਿਕਸਮੁਦਯੋ, ਪਚ੍ਚਯੋਵ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯੋ। ਸਮੁਦਯਤੇ ਸਮੁਦਯਨੰ ਸਮੁਦਯੋ, ਸਮੁਦੇਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਸਮੁਦਯੋਤਿ ਏਵੰ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਸਮੁਦਯਾਨੰ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਤੋਪਿ ਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯੰ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਖਣਿਕਸਮੁਦਯੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਖਣਿਕਸਮੁਦਯੰ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ਖਣਤੋ ਚ ਨੇਸੰ ਉਦਯਦਸ੍ਸਨੰ ਸੁਖੰ ਹੋਤਿ, ਖਣਤੋ ਚ ਨੇਸੰ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਗੇਵ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਦਸ੍ਸਨੰ ਸੁਖੇਨ ਇਜ੍ਝਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਖਣਿਕਸਮੁਦਯੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਸਮੁਦਯਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ"**ਨ੍ਤਿ।

ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋਪਿ ਦੁਵਿਧੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ, ਭੇਦਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋਤਿ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। ਭੇਦਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਖਣਿਕਨਿਰੋਧੋ। ਤਦੁਭਯੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦਿਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਤੋ ਅਞ੍ਞਤਰਦਸ੍ਸਨੇਨ ਇਤਰਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਖਯਤੋ ਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨਾਦਿਕਾਲੇ ਭੇਦਤ੍ਥਙ੍ਗਮੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਵਸੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਤ੍ਥਙ੍ਗਮੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਤ੍ਥਙ੍ਗਮੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਭੇਦਤ੍ਥਙ੍ਗਮੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨ੍ਤਿ ਭੇਦ"**ਨ੍ਤਿ। ਕਾਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭੇਦਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਯਥਾ ਕਾਮਾਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ, ਏਵੰ ਕਾਮਵਤ੍ਥੂਨੋਪੀਤਿ ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਦੁਕ੍ਖਤਾ ਅਨਤ੍ਤਤਾ ਚ ਵਿਭਾਵਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਮਧੁਰਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਯੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ, ਅਯੰ ਕਾਮਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਦੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੬) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਮਧੁਰਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਕਾਮਹੇਤੁਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਨ੍ਤਿ ਛਦ੍ਵਾਰਿਕਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤਾਨੰ ਚਕ੍ਖਾਦਿਆਯਤਨਾਨੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਚਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦਿਕਾਰਣਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਪੁਨਬ੍ਭਵਕਰਣੰ ਪੁਨੋਭਵੋ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਮਨੋ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਯ ਚ ਪੁਰਿਮਪਦਸ੍ਸ ਓਕਾਰਨ੍ਤਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਪੁਨੋਭਵੋ ਸੀਲਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ**। ਅਥ ਵਾ ਸੀਲਤ੍ਥੇਨ ਇਕਸਦ੍ਦੇਨ ਗਮਿਤਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਕਿਰਿਯਾਵਾਚਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਯਥਾ ਅਪੂਪਭਕ੍ਖਨਸੀਲੋ ਆਪੂਪਿਕੋ। ਅਥ ਵਾ ਪੁਨਬ੍ਭਵੰ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ**। ''ਤਦ੍ਧਿਤਾ''ਤਿ ਹਿ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਵਿਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਾ ਤਦ੍ਧਿਤਾਨੰ ਅਭਿਧਾਨਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ ਵਾ ''ਪੁਨਬ੍ਭਵੰ ਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਪੋਨੋਭਵਿਕਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਵਿਸੰਯੋਜੇਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਨ੍ਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਕਾਮਯੋਗਾਦਿਤੋ ਵਿਯੋਜੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਵਿਸੰਯੋਗਾ,** ਅਸੁਭਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਵਿਸੰਯੋਜਨਕਾਰਣਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਸੰਯੋਗਾਤਿ ਵਿਸੰਯੋਜਨਕਾਰਣਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਯੋਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਭਣ੍ਡਗਾਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਚਰਵਗ੍ਗੋ

੧. ਚਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧. ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਚਰਤੋ**ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ** ਵਾਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ ਅਵੀਤਰਾਗਤਾਯ ਤਾਦਿਸੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਕਾਮਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇ , ਯਦਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ** ਵਾ **ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ** ਵਾਤਿ ਆਘਾਤਵਿਨਯੇ ਵਿਸੇਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਦਮਿਤਤ੍ਤਾ ਆਘਾਤਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਬਜਾਪਾਦਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਲੇਡ੍ਡੁਦਣ੍ਡਾਦੀਤਿ ਪਰਹਿੰਸਨਵਸੇਨ ਵਿਹਿੰਸਾਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤੰ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਧਿਵਾਸੇਤੀ**ਤਿ ਤੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿੰ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ''ਇਤਿਪਾਯੰ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਪਾਪਕੋ, ਇਤਿਪਿ ਅਕੁਸਲੋ, ਇਤਿਪਿ ਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਸੋ ਚ ਖੋ ਅਤ੍ਤਬਜਾਬਾਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾਸੇਤਿ। ਅਧਿਵਾਸੇਨ੍ਤੋਯੇਵ ਚ **ਨਪ੍ਪਜਹਤਿ** ਤਦਙ੍ਗਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਨ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ ਚ **ਨ ਵਿਨੋਦੇਤਿ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਨ ਨੁਦਤਿ ਨ ਨੀਹਰਤਿ। ਤਥਾ ਅਵਿਨੋਦਨਤੋ **ਨ ਬਜਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ** ਨ ਵਿਗਤਨ੍ਤੰ ਕਰੋਤਿ। ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ਤੇਸੰ ਅਨ੍ਤੋਪਿ ਨਾਵਸਿਸ੍ਸਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਭਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਏਵੰ ਕਰੋਤਿ, ਅਯੰ ਪਨ ਤਥਾ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾਭੂਤੋ ਪਨ **ਨ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤਿ** ਅਨੁ ਅਨੁ ਅਭਾਵੰ ਨ ਗਮੇਤਿ। ਨ ਪਜਹਤਿ ਚੇ, ਨ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਚੇਤਿ ਇਤਿਆਦਿਨਾ ਚੇ-ਸਦ੍ਦੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵੰਭੂਤੋਤਿ ਏਵੰ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਹਿ ਪਾਪਵਿਤਕ੍ਕੇਹਿ ਸਮਙ੍ਗਿਭੂਤੋ। **ਅਨਾਤਾਪੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਆਤਾਪਯਿਕਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਅਨਾਤਾਪੀ। ਪਾਪੁਤ੍ਤਾਸਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ **ਅਨੋਤ੍ਤਾਪੀ। ਸਤਤੰ ਸਮਿਤੰ** ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ। **ਕੁਸੀਤੋ ਹੀਨਵੀਰਿਯੋ**ਤਿ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਰਿਹਾਪਯਿਤ੍ਵਾ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਸੀਦਨਤੋ ਕੋਸਜ੍ਜਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇਨ ਚ ਕੁਸੀਤੋ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵੀਰਿਯਾਭਾਵੇਨ ਹੀਨਵੀਰਿਯੋ ਵੀਰਿਯਵਿਰਹਿਤੋਤਿ **ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਕਥੀਯਤਿ। **ਠਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਗਮਨੰ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੋ। ਸਯਨਇਰਿਯਾਪਥਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤੋ ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਿਕਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਜਾਗਰਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇ **ਤਞ੍ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤੀ**ਤਿ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸਪਿ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨਾਦਿਮਤਿ ਸੰਸਾਰੇ ਚਿਰਕਾਲਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਤਥਾਰੂਪਪਚ੍ਚਯਸਮਾਯੋਗੇ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸੇਨ ਵਾ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇ, ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਨ ਵਾਸੇਤਿ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਨ ਵਾਸੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨਧਿਵਾਸੇਨ੍ਤੋ ਕਿੰ ਕਰੋਤਿ? **ਪਜਹਤਿ** ਛਡ੍ਡੇਤਿ। ਕਿੰ ਕਚਵਰੰ ਵਿਯ ਪਿਟਕੇਨਾਤਿ? ਨ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਤੰ **ਵਿਨੋਦੇਤਿ** ਨੁਦਤਿ ਨੀਹਰਤਿ। ਕਿੰ ਬਲਿਬਦ੍ਦੰ ਵਿਯ ਪਤੋਦੇਨਾਤਿ? ਨ, ਅਥ ਖੋ **ਬਜਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ** ਵਿਗਤਨ੍ਤੰ ਕਰੋਤਿ, ਯਥਾ ਤੇਸੰ ਅਨ੍ਤੋਪਿ ਨਾਵਸਿਸ੍ਸਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਭਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਤਥਾ ਤੇ ਕਰੋਤਿ। ਕਥੰ ਪਨ ਤੇ ਤਥਾ ਕਰੋਤਿ? **ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤਿ** ਅਨੁ ਅਨੁ ਅਭਾਵੰ ਗਮੇਤਿ, ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਯਥਾ ਸੁਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਨੇ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਏਵੰਭੂਤੋਤਿਆਦੀਸੁ ਏਵੰ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨੰ ਅਨਧਿਵਾਸੇਨ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਾਸਯੋ ਸਮਾਨੋ ਤਾਯ ਚ ਆਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਜਾਗਰਿਯੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਤਦਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਆਤਾਪਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਵੀਰਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਆਤਾਪੀ**। ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਾਪੁਤ੍ਤਾਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਓਤ੍ਤਾਪੀ ਸਤਤੰ** ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ। **ਸਮਿਤੰ** ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੁਯੋਗਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸਿਦ੍ਧਿਯਾ **ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ**। ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਤਿ ਪੇਸਿਤਚਿਤ੍ਤੋਤਿ **ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਕਥੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਗਾਥਾਸੁ **ਗੇਹਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗੇਹਵਾਸੀਹਿ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਗੇਹਵਾਸਿਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਗੇਹਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਵਾ ਗੇਹਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੋ। ਅਥ ਵਾ ਗੇਹਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਭਾਵਤੋ, ਕਿਲੇਸਕਾਮਾਨਂ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਵਾ ਗੇਹਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਂਵਤ੍ਥੁਕਤ੍ਤਾ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿ ਗੇਹਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਾਮ। **ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਥਭਾਵਤੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਤਦੇਕਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾ ਚ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਬਹੁਲੋ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। **ਮੋਹਨੇਯ੍ਯੇਸੁ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ**ਤਿ ਮੋਹਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯੇਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤੋ ਅਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨੋ। **ਸਮ੍ਬੋਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਂ। **ਫੁਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਫੁਸਿਤੁਂ ਪਤ੍ਤੁਂ **ਪਾਪੋ ਸੋ ਤਾਦਿਸੋ** ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਗੋਚਰੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਅਭਬ੍ਬੋ,** ਨ ਕਦਾਚਿ ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਮਯਿਤ੍ਵਾਨਾਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਭਾਵਨਾਬਲੇਨ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ। **ਵਿਤਕ੍ਕੂਪਸਮੇ ਰਤੋ**ਤਿ ਨਵਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਮਹਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੂਪਸਮਭੂਤੇ ਅਰਹਤ੍ਤੇ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਏਵ ਵਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਰਤੋ ਅਭਿਰਤੋ। **ਭਬ੍ਬੋ ਸੋ**ਤਿ ਸੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲੇਨ ਸਬ੍ਬਵਿਤਕ੍ਕੇ ਯਥਾਰਹਂ ਤਦਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ **ਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਫੁਟ੍ਠੁਂ** ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਂ **ਭਬ੍ਬੋ** ਅਰਹਾ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲਿਵਣ੍ਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਚਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸੀਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਿਵਿਧਂ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਮਙ੍ਗਿਮਧੁਰਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ –

‘‘ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਾਲਿਕੇਦਾਰਂ, ਸੁਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਕੋਸਿਯ।
ਪਟਿਵੇਦੇਮਿ ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਨ ਨੇ ਵਾਰੇਤੁਮੁਸ੍ਸਹੇ’’ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੧੪.੧) –

ਇਦਂ **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ** ਨਾਮ। ‘‘ਇਮਿਨਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਉਪੇਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਾਗਤੋ ਸਮੁਪਾਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੧੧) ਇਦਂ **ਸਮਙ੍ਗਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ** ਨਾਮ। ‘‘ਇਮਿਸ੍ਸਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਤਲਂ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਖੁਦ੍ਦਮਧੁਂ ਅਨੀਲਕਂ, ਏਵਮਸ੍ਸਾਦ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੭) ਇਦਂ **ਮਧੁਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸੀਲਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਸਮਙ੍ਗਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸੀਲਾ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿਪਿ ਸੀਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿਪਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਸਮਾਦਾਨੇਨ ਅਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ତਿਯਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸੀਲਾ, ਸਮਾਦਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤੋ ਸੀਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋ। ਸਮਾਦਾਨਵਤੋ ਹਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਰੋਧਿਧਮ੍ਮਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੀਲਸਮਙ੍ਗਿਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਚੇਤਨਾਦੀਨਂ ਪਨ ਸੀਲਨਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ।

ਤਤ੍ਥ ‘‘ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸੀਲਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਖੇਤ੍ਤਦੋਸਵਿਗਮੇਨ ਖੇਤ੍ਤਪਾਰਿਪੂਰੀ ਵਿਯ ਸੀਲਦੋਸਵਿਗਮੇਨ ਸੀਲਪਾਰਿਪੂਰੀ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਖੇਤ੍ਤਂ ਬੀਜਖਣ੍ਡਂ, ਵਪ੍ਪਖਣ੍ਡਂ, ਉਦਕਖਣ੍ਡਂ, ਊਸਖਣ੍ਡਨ੍ਤਿ ਚਤੁਦੋਸਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਅਪਰਿਪੂਰਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਬੀਜਖਣ੍ਡਂ** ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਬੀਜਾਨਿ ਖਣ੍ਡਾਨਿ ਵਾ ਪੂਤੀਨਿ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਯਤ੍ਥ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਸ੍ਸਂ ਨ ਉਟ੍ਠੇਤਿ, ਖੇਤ੍ਤਂ ਖਣ੍ਡਂ ਹੋਤਿ, ਅਪਰਿਪੂਰਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਪ੍ਪਖਣ੍ਡਂ** ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਅਕੁਸਲੋ ਬੀਜਾਨਿ ਵਪਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਨਿਪਾਤੇਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਸ੍ਸਂ ਨ ਉਟ੍ਠੇਤਿ, ਖੇਤ੍ਤਂ ਖਣ੍ਡਂ ਹੋਤਿ। **ਉਦਕਖਣ੍ਡਂ** ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਉਦਕਂ ਅਤਿਬਹੁਂ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਹਿ ਸਸ੍ਸਾਨਿ ਨ ਉਟ੍ਠੇਨ੍ਤਿ, ਖੇਤ੍ਤਂ ਖਣ੍ਡਂ ਹੋਤਿ। **ਊਸਖਣ੍ਡਂ** ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਕਸ੍ਸਕੋ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਪਦੇਸੇ ਨਙ੍ਗਲੇਨ ਭੂਮਿਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਵਾਰੇ ਕਸਨ੍ਤੋ ਅਤਿਗਮ੍ਭੀਰਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਤੋ ਊਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਹਿ ਸਸ੍ਸਂ ਨ ਉਟ੍ਠੇਤਿ, ਖੇਤ੍ਤਂ ਖਣ੍ਡਂ ਹੋਤਿ, ਤਾਦਿਸਞ੍ਚ ਖੇਤ੍ਤਂ ਨ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ

ਨ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਵਪਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਂ ਲਭਤਿ। ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਦੋਸਾਨਂ ਵਿਗਮਾ ਖੇਤ੍ਤਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਹੋਤਿ, ਤਾਦਿਸਞ੍ਚ ਖੇਤ੍ਤਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ। ਏਵਮੇਵ ਖਣ੍ਡਂ, ਛਿਦ੍ਦਂ, ਸਬਲਂ, ਕਮ੍ਮਾਸਨ੍ਤਿ ਚਤੁਦੋਸਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਸੀਲਂ ਅਪਰਿਪੂਰਂ ਹੋਤਿ, ਤਾਦਿਸਞ੍ਚ ਸੀਲਂ ਨ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਨ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ। ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਦੋਸਾਨਂ ਵਿਗਮਾ ਸੀਲਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਹੋਤਿ, ਤਾਦਿਸਞ੍ਚ ਸੀਲਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ।

''ਸੀਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨਤ੍ਥੇਨ ਸੀਲੇਨ ਸਮਙ੍ਗਿਭੂਤਾ ਸਮੋਧਾਨਗਤਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਥਾਤਿ ਇਦਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਤਾ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨੇਨ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੪) ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਂ । ਤਤ੍ਥ ''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾਤਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਕਿਰ ਭਗਵਾ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ 'ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤਾ'ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਜੇਟ੍ਠਕਸੀਲਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀ''ਤਿ ਦੀਘਵਿਹਾਰਵਾਸੀ ਸੁਮਤ੍ਥੇਰੋ ਆਹ। ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਪਨਸ੍ਸ ਤੇਪਿਟਕਚੂਲ਼ਨਾਗਤ੍ਥੇਰੋ ਆਹ – ''ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋਯੇਵ ਹਿ ਸੀਲਂ, ਇਤਰਾਨਿ ਪਨ ਤੀਣਿ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਅਨਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਹ – ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ ਨਾਮ ਛਦ੍ਵਾਰਰਕ੍ਖਾਮਤ੍ਤਕਮੇਵ, ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਕਂ, ਪਚ੍ਚਯਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯੇ ਇਦਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤਕਂ। ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋਵ ਸੀਲਂ। ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਭਿਨ੍ਨੋ, ਅਯਂ ਛਿਨ੍ਨਸੀਸੋ ਵਿਯ ਪੁਰਿਸੋ ਹਤ੍ਥਪਾਦੇ, ਸੇਸਾਨਿ ਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਸੋ ਅਰੋਗੋ, ਅਯਂ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸੀਸੋ ਵਿਯ ਪੁਰਿਸੋ ਜੀਵਿਤਂ, ਸੇਸਾਨਿ ਪੁਨ ਪਾਕਤਿਕਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਰਕ੍ਖਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ 'ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ'ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ 'ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਾ'ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ 'ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤਾ'ਤਿਆਦਿਮਾਹਾ''ਤਿ।

ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲੇਨ ਸਂਵੁਤਾਤਿ ਯੋ ਨਂ ਪਾਤਿ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਤਂ ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ ਮੋਚੇਤਿ ਆਪਾਯਿਕਾਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹੀਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲੇਨ ਪਿਹਿਤਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਾ। ਏਵਂਭੂਤਾ ਚ ਤੇਨ ਉਪੇਤਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਉਪੇਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਆਚਾਰੇਨ ਚ ਗੋਚਰੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਆਚਾਰੇਨ, ਨ-ਵੇਸਿਯਗੋਚਰਤਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਗੋਚਰੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਆਚਾਰਗੋਚਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਣੁਪ੍ਪਮਾਣੇਸੂ**ਤਿ ਅਤਿਪਰਿਤ੍ਤਕੇਸੁ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਗਮਨੀਯੇਸੁ। ਦੁਕ੍ਕਟਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਮਤ੍ਤੇਸੂਤਿ ਅਪਰੇ। **ਦੋਸੇਸੂ**ਤਿ ਗਾਰਯ੍ਹੇਸੁ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਭਯਤੋ ਦਸ੍ਸਨਸੀਲਾ**ਤਿ ਪਰਮਾਣੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਜ੍ਜਂ ਸਿਨੇਰੁਪ੍ਪਮਾਣਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਭਾਯਨਸੀਲਾ। **ਸਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੂ**ਤਿ ਮੂਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਦੇਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਦਿਭੇਦੇਸੁ। **ਤਂ ਤਂ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਂ ਸਮਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਕ੍ਖਾਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਮੂਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਦਿਭੇਦੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਪੂਰਿਤਬ੍ਬਂ ਕਾਯਿਕਂ ਵਾਚਸਿਕਂ ਵਾ ਸੀਲਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਾਯ, ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਚ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਰੂਪਸਮੁਦਯੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਸਮੁਦਯਾ...ਪੇ॰... ਆਹਾਰਸਮੁਦਯਾ ਰੂਪਸਮੁਦਯੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਸਮੁਦਯਾ...ਪੇ॰... ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਖਨ੍ਧੇ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਉਦਯਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਰੂਪਨਿਰੋਧੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ…ਪੇ॰… ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧਾ…ਪੇ॰… ਆਹਾਰਨਿਰੋਧਾ ਰੂਪਨਿਰੋਧੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ…ਪੇ॰… ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ…ਪੇ॰… ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤੀ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਖਨ੍ਧੇ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਵਯਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਪੇਸਿਤਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਤਿ ਪੇਸਿਤਚਿਤ੍ਤੋ। **ਕਥਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਥਾਵਿਧਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ।

ਯਤਂ ਚਰੇਤਿ ਵਾਯਮਮਾਨੋ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਚਙ੍ਕਮਨਾਦਿਵਸੇਨ ਗਮਨਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ‘‘ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੪੩੨) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਧਾਨਵੀਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਘਟੇਨ੍ਤੋ ਵਾਯਮਨ੍ਤੋ ਯਥਾ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਗਮਨਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਯਤਮੇਨਂ ਪਸਾਰਯੇ**ਤਿ ਏਤਂ ਪਸਾਰੇਤਬ੍ਬਂ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਂ ਯਤਂ ਯਤਮਾਨੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵੀਰਿਯਸਮਙ੍ਗੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਧਾਨਂ ਨ ਜਹੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਯਤਂ ਯਤਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਪਟਿਪਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਉਦ੍ਧ’’**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿ। **ਤਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਤੋ, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਾਦਿਵਸੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਦਿਸਾਭਾਗੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪਾਚੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ। **ਯਾਵਤਾ ਜਗਤੋ ਗਤੀ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਕਾ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਭੇਦਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਅਨਵਸੇਸਤਾ ਸਮ੍ਮਸਨਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਮਵੇਕ੍ਖਿਤਾ**ਤਿ ਸਮਾ ਹੇਤੁਨਾ ਞਾਯੇਨ ਅਵੇਕ੍ਖਿਤਾ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਾਨਂ। **ਖਨ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ। **ਉਦਯਬ੍ਬਯ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਯਞ੍ਚ ਵਯਞ੍ਚ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਉਪਰਿ ਤਿਰਿਯਂ ਅਧੋਤਿ ਤਿਧਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੇ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਮ੍ਮਸਨਾਧਿਗਤੇਨ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣੇਨ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਦਯਂ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵਯਂ ਸਮਵੇਕ੍ਖਿਤਾ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਿਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ।

ਚੇਤੋਸਮਥਸਾਮੀਚਿਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਂਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵੂਪਸਮਨਤੋ ਚੇਤੋਸਮਥਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ। **ਸਿਕ੍ਖਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤਂ ਞਾਣਪਰਮ੍ਪਰਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਂ। **ਸਦਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਰਤ੍ਤਿਞ੍ਚੇਵ ਦਿਵਾ ਚ। **ਸਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਸਤੋਕਾਰੀ। ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਸੀਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪਧਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩. ਤਤਿਯੇ **ਉਤ੍ਤਮਵੀਰਿਯਾਨੀ**ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਵੀਰਿਯਾਨਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਨਤੋ। ਮਾਰੋ ਧਿਯ੍ਯਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਮਾਰਧੇਯ੍ਯਂ,** ਕਿਲੇਸਮਾਰਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ, ਤਂ ਤੇਭੂਮਕਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਆਹ **‘‘ਤੇਭੂਮਕਵਟ੍ਟਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮਾਰਧੇਯ੍ਯ’’**ਨ੍ਤਿ। ਜਾਤਿਮਰਣਤੋ ਜਾਤਂ ਭਯਂ **ਜਾਤਿਮਰਣਭਯਂ,** ਜਾਤਿਮਰਣਮੇਵ ਵਾ ਭਯਹੇਤੁਤੋ ਭਯਨ੍ਤਿ **ਜਾਤਿਮਰਣਭਯਂ**। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਮਰਣਞ੍ਚ…ਪੇ॰… ਭਯਸ੍ਸਾ’’**ਤਿ ਸੇਸਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਪਧਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਸੰਵਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਸੰਵਰਾਦੀਨਂ ਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਦਹਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਪਧਾਨਾਨਿ। ਸੰਵਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਪਿਦਹਨੇ ਅਨਲਸਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵੀਰਿਯਂ। **ਪਜਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵੀਰਿਯਂ। **ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿ ਏਵ। ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਮਾਧਿ ਹਿ ਪਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ''ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਉਪਧਿਵਿਵੇਕਤ੍ਤਾਤਿ ਖਨ੍ਧੂਪਧਿਆਦਿਉਪਧੀਹਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਨਿਸ੍ਸਟਤ੍ਤਾ। **ਤਂ ਆਗਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਧਿਗਮਹੇਤੁ। ਰਾਗਾਦਯੋ ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਿਰਾਗੋ**। ਏਵਂ **ਨਿਰੋਧੋ**ਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਇਧ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਮਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਵਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਵਸੇਨ** ਵਾ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਵਸੇਨ। **ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਣਾਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਰਿਣਾਮਿਤਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਸੇਨ ਚੇਵ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਚ ਪਰਿਣਾਮਨਸੀਲਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਦ੍ਵੇ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਂ ਨਾਮ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨਾਤਿ ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤਿ, ਤੇਨੇਵਾਕਾਰੇਨ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਪਜਹਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਆਹ "**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ…ਪੇ॰… ਪਰਿਚ੍ਚਜਤੀ**"ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਭਾਵਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀ ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰਭਾਵੇਨ ਏਕਂਸਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਤਿ, ਮਗ੍ਗੋ ਚ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਰਾਗਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯ ਚੇਵ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯ ਚ। **ਪਰਿਣਮਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਪਰਿਣਾਮਨਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚੇਵ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਇਚ੍ਛਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਭਾਵਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤੀ**"ਤਿ। **ਸੇਸਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੇਸਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ।

ਭਦ੍ਦਕਨ੍ਤਿ ਅਭਦ੍ਦਕਾਨਂ ਨੀਵਰਣਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ ਰਾਗਵਿਗਮਨੇਨ ਏਕਨ੍ਤਹਿਤਤ੍ਤਾ ਦੁਲ੍ਲਭਤ੍ਤਾ ਚ ਭਦ੍ਦਕਂ ਸੁਨ੍ਦਰਂ। ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਂ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਏਵਂ ਦੁਲ੍ਲਭਂ ਰਾਗਸ੍ਸ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭੂਤਂ ਅਤ੍ਥਿ। **ਅਨੁਰਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਰਕ੍ਖਨਾ ਨਾਮ ਅਧਿਗਤਸਮਾਧਿਤੋ ਯਥਾ ਪਰਿਹਾਨਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਾਸਨ-ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਗਮਨੇਨਾਤਿ ਆਹ "**ਸਮਾਧੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞਾਦਿਕਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਕਜ੍ਝਾਨਾਦਿਕਾ। ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਹਿ ਝਾਨਂ ਵਦਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਸੰਵਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫. ਪਞ੍ਚਮੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਿਨੋ, ਤੇਸਂ **ਅਤ੍ਤਭਾਵੀਨਂ**। ਤੇਨਾਹ "**ਅਤ੍ਤਭਾਵਵਨ੍ਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਯਾਵ ਛਤ੍ਤਿਂਸਾਯ ਇਨ੍ਦਾਨਂ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਤਾਵ ਪਣੀਤੇ ਕਾਮੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੀ**ਤਿ ਮਨ੍ਧਾਤੁਰਾਜਾ ਕਿਰ ਏਕਦਿਵਸਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨਂ ਪੁਚ੍ਛਿ – ''ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਤੋ ਰਮਣੀਯਤਰਂ ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਦੇਵ ਏਵਂ ਭਣਸਿ, ਕਿਂ ਨ ਪਸ੍ਸਸਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾਨਂ ਆਨੁਭਾਵਂ, ਨਨੁ ਏਤੇਸਂ ਠਾਨਂ ਇਤੋ ਰਮਣੀਯਤਰਨ੍ਤਿ? ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਗਮਾਸਿ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ''ਮਨ੍ਧਾਤੁਮਹਾਰਾਜਾ ਆਗਤੋ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਤਾਵਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਯੁਦ੍ਧੇਨ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਸਕਰਜ੍ਜਂ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਸੁਂ। ਸੋ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪੁਚ੍ਛਿ – ''ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਇਤੋ ਰਮਣੀਯਤਰਂ ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨਂ ਕਥਯਿਂਸੁ। ''ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨਂ, ਦੇਵ, ਰਮਣੀਯਂ, ਤਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਰਞ੍ਞੋ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਪਾਰਿਚਾਰਿਕਾ

ਦੋਵਾਰਿਕਭੂਮਿਯਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਰਾਜਾ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ। ਤਸ੍ਸਿਮਾਨਿ ਉਪਭੋਗਟ੍ਠਾਨਾਨਿ – ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸੁਬ੍ਬੇਧੋ ਵੇਜਯਨ੍ਤਪਾਸਾਦੋ, ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਸਤੁਬ੍ਬੇਧਾ ਸੁਧਮ੍ਮਦੇਵਸਭਾ, ਦਿਯਡ੍ਢਯੋਜਨਸਤਿਕੋ ਵੇਜਯਨ੍ਤਰਥੋ, ਤਥਾ ਏਰਾਵਣੋ ਹਤ੍ਥੀ, ਦਿਬ੍ਬਰੁਕ੍ਖਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਨਨ੍ਦਨਵਨਂ, ਚਿਤ੍ਤਲਤਾਵਨਂ, ਫਾਰੁਸਕਵਨਂ, ਯੋਜਨਸਤੁਬ੍ਬੇਧੋ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਟ੍ਠਿਯੋਜਨਾਯਾਮਾ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਾਰਾ ਪਞ੍ਚਦਸਯੋਜਨੁਬ੍ਬੇਧਾ ਜਯਸੁਮਨਪੁਪ੍ਫਵਣ੍ਣਾ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲਸਿਲਾ, ਯਸ੍ਸਾ ਮੁਦੁਤਾਯ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਨਿਸੀਦਤੋ ਉਪਡ੍ਢਕਾਯੋ ਅਨੁਪ੍ਪਵਿਸਤੀ''ਤਿ।

ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਅਬ੍ਭੁਕ੍ਕਿਰਿ। ਤਂ ਆਕਾਸੇ ਉਟ੍ਠਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ। ਅਥ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦੇਵਲੋਕਾਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝਤੋ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਯਾ ਆਸਨ੍ਨੇ ਠਾਨੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨਪ੍ਪਮੁਖਾਯ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ। ਰਾਜਾ ਏਕਕੋਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨਂ ਅਗਮਾਸਿ। ਸਕ੍ਕੋ ''ਮਨ੍ਧਾਤਾ ਆਗਤੋ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸ੍ਵਾਗਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕਂ, ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨੁਸਾਸ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਾਟਕੇਹਿ ਰਜ੍ਜਂ ਦ੍ਵੇ ਭਾਗੇ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਭਾਗਮਦਾਸਿ। ਰਞ੍ਞੋ ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਮਨੁਸ੍ਸਗਨ੍ਧਸਰੀਰਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਾਦਿਮਨੁਸ੍ਸਭਾਵੋ ਵਿਗਚ੍ਛਿ, ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਪਾਕਦਾਯਿਨੋ ਅਪਰਪਰਿਯਾਯਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤੋਕਾਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਦਾ ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕਤਾਮਾਲਾਮਿਲਾਯਨਾਦਿਦੇਵਭਾਵੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲਸਿਲਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਿਨਿਮਿਸਨਮਤ੍ਤੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤਂ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤਾ ਦੇਵਾ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਚ ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਦਿਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਭਵਮਾਨੋ ਤਦਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਯੁਕਤਾਯ ਯਾਵ ਛਤ੍ਤਿਂਸ ਸਕ੍ਕਾ ਉਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚੁਤਾ, ਤਾਵ ਸਕ੍ਕਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ''ਕਿਂ ਮੇ ਇਮਿਨਾ ਉਪਡ੍ਢਰਜ੍ਜੇਨਾ''ਤਿ ਅਤਿਤ੍ਤੋ ਕਾਮੇਹਿ ਤਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਯ੍ਯਾਨੇ ਪਤਿਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਉਤੁਕਕ੍ਖਲ਼ਤਾਯ ਵਾਤਾਤਪੇਨ ਫੁਸਿਤਗਤ੍ਤੋ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਨ ਯਾਵ ਛਤ੍ਤਿਂਸਾਯ ਇਨ੍ਦਾਨਂ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਤਾਵ ਪਣੀਤੇ ਕਾਮੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੀ"**ਤਿ।

ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸੋਖੁਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਸੁਖੁਮਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਕਾਨੀ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸੁਖੁਮਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਕਾਨਿ। **ਸੁਖੁਮਲਕ੍ਖਣਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਖੁਮਲਕ੍ਖਣਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕੇਨ ਞਾਣੇਨ। **ਪਰਤੋ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨੇਨ ਅਞ੍ਞਤੋ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹਿ ''ਮਾ ਭਿਜ੍ਜਿਂਸੂ''ਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਾਪਿ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਅਵਸਵਤ੍ਤਿਤਾਯ ਪਰੇ ਨਾਮ। ਸਾ ਚ ਨੇਸਂ ਪਰਤਾ ਅਨਿਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨੇ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਇਮਿਨਾ ਹਿ ਪਦੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਕਥਿਤਾ"**ਤਿ। ਸੇਸਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਸੋਖੁਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭-੧੦. ਪਠਮਅਗਤਿਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭-੨੦. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਛਨ੍ਦਾਗਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਰਲੋਪੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਛਨ੍ਦੇਨ ਅਗਤਿ"**ਨ੍ਤਿ। **ਛਨ੍ਦਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਛਨ੍ਦੇਨਾ"**ਤਿ, ਪੇਮੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਛਨ੍ਦਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਯਾਯੋ, ਅਕੁਸਲਚ੍ਛਨ੍ਦਪਰਿਯਾਯੋ ਵਾ। **ਸੇਸੇਸੂ**ਤਿ ''ਦੋਸਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯੋ ''ਅਯਂ ਮੇ ਮਿਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ, ਞਾਤਕੋਤਿ ਵਾ, ਲਞ੍ਜਂ ਵਾ ਪਨ ਮੇ ਦੇਤੀ''ਤਿ ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਅਸ੍ਸਾਮਿਕਂ ਸਾਮਿਕਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਯਂ ਛਨ੍ਦੇਨ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ। ਯੋ ''ਅਯਂ ਮੇ ਵੇਰੀ''ਤਿ ਚਿਰਕਾਲਾਨੁਬਦ੍ਧਵੇਰਵਸੇਨ ਵਾ,

ਤਙ੍ਖਣੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕੋਧਵਸੇਨ ਵਾ ਸਾਮਿਕਂ ਅਸ੍ਸਾਮਿਕਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਯਂ ਦੋਸੇਨ ਅਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਮਨ੍ਦਤ੍ਤਾ ਮੋਮੂਹਤ੍ਤਾ ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਵਾ ਅਯੁਤ੍ਤਂ ਅਕਾਰਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਮਿਕਂ ਸਾਮਿਕਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਯਂ ਮੋਹੇਨ ਅਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ''ਅਯਂ ਰਾਜਵਲ੍ਲਭੋਤਿ ਵਾ ਵਿਸਮੇ ਚੋਰਾਦਿਕੇ ਵਿਸਮਾਨਿ ਵਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨਿ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਨੇਨ ਵਿਸਮਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਵਾ, ਅਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਮੇ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਭੀਤੋ ਅਸ੍ਸਾਮਿਕਂ ਸਾਮਿਕਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਯਂ ਭਯੇਨ ਅਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ।

ਯੋ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭਾਜੇਨ੍ਤੋ ''ਅਯਂ ਮੇ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਵਾ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤੋ ਵਾ''ਤਿ ਪੇਮਵਸੇਨ ਅਤਿਰੇਕਂ ਦੇਤਿ, ''ਅਯਂ ਮੇ ਵੇਰੀ''ਤਿ ਦੋਸਵਸੇਨ ਊਨਕਂ ਦੇਤਿ , ਯੋ ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੋ ਦਿਨ੍ਨਾਦਿਨ੍ਨਂ ਅਜਾਨਮਾਨੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਊਨਂ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਧਿਕਂ ਦੇਤਿ, ''ਅਯਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਦੀਯਮਾਨੇ ਮਯ੍ਹਂ ਅਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਭੀਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਤਿਰੇਕਂ ਦੇਤਿ, ਸੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਯਥਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿਆਦੀਨਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ।

ਨਿਹੀਯਤਿ ਤਸ੍ਸ ਯਸੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਗਤਿਗਾਮਿਨੋ ਕਿਤ੍ਤਿਯਸੋਪਿ ਪਰਿਵਾਰਯਸੋਪਿ ਨਿਹੀਯਤਿ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਯਸ੍ਸਤਿ ਤੇਨ ਕਿਤ੍ਤੀਯਤੀਤਿ ਹਿ ਯਸੋ, ਕਿਤ੍ਤਿ ਥੁਤਿਘੋਸੋ। ਯਸ੍ਸਤਿ ਤੇਨ ਪੁਰੇਚਰਾਨੁਚਰਭਾਵੇਨ ਪਰਿਵਾਰਯਤੀਤਿ ਯਸੋ, ਪਰਿਵਾਰੋ। ਅਟ੍ਠਮਨਵਮਦਸਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਚਰਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਉਰੁਵੇਲਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਠਮਉਰੁਵੇਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧. ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਮਹਾਵੇਲਾ ਵਿਯ **ਮਹਾਵੇਲਾ,** ਵਿਪੁਲਵਾਲਿਕਪੁਞ੍ਜਤਾਯ ਮਹਨ੍ਤੋ ਵੇਲਾਤਟੋ ਵਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਮਹਾਵਾਲਿਕਰਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਉਰੁ, ਮਰੁ, ਸਿਕਤਾ, ਵਾਲੁਕਾ, ਵਣ੍ਣੁ, ਵਾਲਿਕਾਤਿ ਇਮੇ ਸਦ੍ਦਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਰੂਤਿ ਵਾਲਿਕਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ।

ਨਜ੍ਜਾਤਿ ਨਦਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤੀਤਿ ਨਦੀ, ਤਸ੍ਸਾ ਨਜ੍ਜਾ, ਨਦਿਯਾ ਨਿਨ੍ਨਗਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨੇਰਞ੍ਜਰਾਯਾ**ਤਿ ''ਨੇਲਞ੍ਜਲਾਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਲ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਰ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਨੇਰਞ੍ਜਰਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਦ੍ਦਮਸੇਵਾਲਪਣਕਾਦਿਦੋਸਰਹਿਤਸਲਿਲਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਚਿ ''ਨੀਲਂ-ਜਲਾਯਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਨੇਰਞ੍ਜਰਾਯਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਨਾਮਮੇਵ ਵਾ ਏਤਂ ਤਸ੍ਸਾ ਨਦਿਯਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸਾ ਨਦਿਯਾ ਤੀਰੇ ਯਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਵਿਹਾਸਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾਯਂ ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋਤਿ ਆਹ **"ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕੇਚਿ** ਪਨ ''ਯਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦੇ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ ਮਹਲ੍ਲਕਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖੇਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਨਿਵੇਸਨਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਵਸਿਂਸੁ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧੋਤਿ ਨਾਮਂ ਜਾਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ । ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਨ ਜਪਨ੍ਤੀਤਿ ਅਜਪਾ, ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨਜ੍ਝਾਯਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਜਪਾਲਨ੍ਤਿ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ ਨਿਵਾਸਂ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਜਪਾਲੋ**ਤਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਯਸ੍ਮਾ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯੇ ਅਨ੍ਤੋਪਵਿਟ੍ਠੇ ਅਜੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਛਾਯਾਯ ਪਾਲੇਤਿ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਅਜਪਾਲੋ'ਤਿਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਰੂਲ਼੍ਹ''ਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਿ ਨਾਮਮੇਤਂ ਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ।

ਪਠਮਾਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਪਠਮਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਨੁਨਾਸਿਕਲੋਪੇਨਾਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਠਮਮੇਵਾ"**ਤਿ। **ਪਠਮ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਠਮਂ ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧੇ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਯਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ**ਤਿ ਅਯਂ ''ਕਿਨ੍ਨੁ ਖ੍ਵਾਹਂ...ਪੇ॰... ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਹਤ੍ਥੀ ਚ ਵਾਨਰੋ ਚ ਤਿਤ੍ਤਿਰੋ ਚ **ਹਤ੍ਥਿਵਾਨਰਤਿਤ੍ਤਿਰਾ**।

ਯੇ ਵੁਦ੍ਧਮਪਚਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਜਾਤਿਵੁਦ੍ਧੋ, ਵਯੋਵੁਦ੍ਧੋ, ਗੁਣਵੁਦ੍ਧੋਤਿ ਤਯੋ ਵੁਦ੍ਧਾ। ਤੇਸੁ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ **ਜਾਤਿਵੁਦ੍ਧੋ** ਨਾਮ, ਵਯੇ ਠਿਤੋ **ਵਯੋਵੁਦ੍ਧੋ** ਨਾਮ, ਗੁਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ **ਗੁਣਵੁਦ੍ਧੋ** ਨਾਮ। ਤੇਸੁ ਗੁਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਯੋਵੁਦ੍ਧੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਵੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਅਪਚਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਕਾਕਮ੍ਮੇਨ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦਾ**ਤਿ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦਾ ਕੁਸਲਾ। **ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ। **ਪਾਸਂਸਾ**ਤਿ ਪਸਂਸਾਰਹਾ। **ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਚ ਸੁਗ੍ਗਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਰੇਤਬ੍ਬੇ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੇ ਪਰਲੋਕੇਪਿ ਤੇਸਂ ਸੁਗਤਿਯੇਵ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥੋ – ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਵੇਸ੍ਸਾ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦਾ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠਾ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾ ਵਾ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਤ੍ਤਾ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਿਤਿਕਮ੍ਮੇਨ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਵਯੋਵੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਪਚਿਤਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਿਤਿਕਾਰਕਾਤਿ ਪਸਂਸਂ ਵਣ੍ਣਨਂ ਥੋਮਨਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਭੇਦਾ ਸਗ੍ਗੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ।

ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਪਰਸ੍ਮਿਂ। ਅਤ੍ਤਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ **ਅਞ੍ਞੋ,** ਪਰੋ। ਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨ ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਞ੍ਚਿ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨੇ ਅਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਪਤਿਸ੍ਸਤਿ ਗਰੁਨੋ ਆਣਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਨ ਪਤਿਸ੍ਸੋ **ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਪਤਿਸ੍ਸਯਰਹਿਤੋ**, ਗਰੁਪਸ੍ਸਯਰਹਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਦੇਵਕੇਤਿ ਅਵਯਵੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਸਮੁਦਾਯੋ ਸਮਾਸਤ੍ਥੋ। **ਸਦੇਵਕ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਞ੍ਚਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣਂ ਪਾਰਿਸੇਸਞਾਯੇਨ ਇਤਰੇਸਂ ਪਦਨ੍ਤਰੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਸਮਾਰਕ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਛਟ੍ਠਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣਂ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਞਾਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਮਾਰੋ ਜਾਤੋ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸੀ ਚ ਹੋਤਿ।

ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਵਚਨੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਗ੍ਗਹਣਂ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਞਾਯੇਨੇਵ। **ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯਾ**ਤਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣਂ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਅਸਮਿਤਾਬਾਹਿਤਪਾਪਾਨਞ੍ਚ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਤੇਨੇਵ ਵਚਨੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਕਾਮਂ ''ਸਦੇਵਕੇ''ਤਿਆਦਿਵਿਸੇਸਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਵਿਸਯੋ ਲੋਕਸਦ੍ਦੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਤੁਲ੍ਯਯੋਗਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ, ''ਸਲੋਮਕੋ ਸਪਕ੍ਖਕੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਅਤੁਲ੍ਯਯੋਗੇ ਅਯਂ ਸਮਾਸੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਦਸ੍ਸਨਤੋ **ਪਜਾ**ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਪਜਾਵਚਨੇਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕਗ੍ਗਹਣਂ।

ਦੇਵਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਮਾਰਬ੍ਰਹ੍ਮੇਸੁ ਗਹਿਤੇਸੁਪਿ ਇਤਰੇਹਿ ਤੇਸਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਮਾਰੋ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਮਾਰੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਚਕ੍ਖੁਕਮ੍ਮਾਯ ਪਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਬ੍ਬੇਸ"**ਨ੍ਤਿ। **ਉਪਰੀ**ਤਿ ਉਪਰਿਭਾਗੇ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ**ਤਿ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਤਥਾ ਚਾਹ **"ਦਸਹਿ ਅਙ੍ਗੁਲੀਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਇਧ ਦੀਘਨਿਕਾਯਾਦਯੋ ਵਿਯ ਬਾਹਿਰਕਾਨਮ੍ਪਿ ਗਣ੍ਠਨਿਕਾਯੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ **"ਏਕਨਿਕਾਯਾਦਿਵਸੇਨਾ"**ਤਿ। **ਵਣ੍ਣਵਿਜ੍ਜਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਸਕਂ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਪਜਾਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਜਾ, ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੋ, ਤਸ੍ਸਾ **ਪਜਾਯ। ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਵਾ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਗ੍ਗਹਣਂ ਤਦਵਸਿਟ੍ਠਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਏਵਂ ਭਾਗਸੋ ਲੋਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਭਾਗਸੋ ਲੋਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚੇਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਲੋਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ** ''ਲੋਕੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਂ ਕਮ੍ਮਫਲਾਨੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਜਾਵਸੇਨ** ''ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਜਾਤਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਾਲਿਕੇਦਾਰ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੧.੧੪.੧) ਵਿਯ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਧਿਕਤਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਞ੍ਹਿ ਅਧਿਕਤਰਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਅਰਹਤਿ। **ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਿਂ। **ਅਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਤ੍ਥਂ। **ਵਡ੍ਢਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਵਡ੍ਢਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ।

ਇਮਿਨਾ ਵਚਨੇਨਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨੇਨ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਇਮਿਨਾਵ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਮ੍ਪਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨ ਮੇ ਆਚਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨ ਮੇ ਆਚਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ ਮਯ੍ਹਂ ਆਚਰਿਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਯਾਦਿਸੋ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੋ, ਨ ਤਾਦਿਸੋ ਅਧਿਗਮੋ ਪਰੂਪਦੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ ਪਨਸ੍ਸ ਲੇਸੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। **ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਮਯ੍ਹਂ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਪਟਿਨਿਧਿਭੂਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। **ਸਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਰਣੇ ਏਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਰਨ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿ, **ਸਰ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਰਣਹੇਤੁ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਤੋਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਤੋਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ **"ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ"**ਤਿ। ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬਹੂ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂਨਂ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੋ **ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੁਮਹਨ੍ਤਂ**। ਭਾਵਪ੍ਪਧਾਨੋ ਏਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ''ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੁਮਹਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਥੇਰਨਵਮਜ੍ਝਿਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵਿਪੁਲਭਾਵੋ **ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਹਨ੍ਤਂ**। ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਪੁਲਭਾਵੋ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮਹਨ੍ਤਂ**। ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਲਾਭਸ੍ਸ ਵਿਪੁਲਭਾਵੋ **ਲਾਭਗ੍ਗਮਹਨ੍ਤਂ। ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨ ਮਹਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੇਨ। **ਮਹਾਪਜਾਪਤਿਯਾ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਦਾਨਕਾਲੇ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਸਙ੍ਘੇ ਗਾਰਵਸ੍ਸ ਪਾਕਟਕਾਲਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਘੇ ਗਾਰਵਰਹਿਤੋ ਵਿਹਾਸਿ।

ਪਠਮਉਰੁਵੇਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨.ਦੁਤਿਯਉਰੁਵੇਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਹੁਹੁਙ੍ਕਜਾਤਿਕੋਨਾ**ਤਿ ਸੋ ਕਿਰ ਦਿਟ੍ਠਮਙ੍ਗਲਿਕੋ ਮਾਨਵਸੇਨ ਕੋਧਵਸੇਨ ਚ ''ਹੁਹੁ''ਨ੍ਤਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਚਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਹੁਹੁਙ੍ਕਜਾਤਿਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਹੁਹੁਕ੍ਕਜਾਤਿਕੋ''ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜਰਾਜਿਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਜਰਾਯ ਖਣ੍ਡਦਨ੍ਤਪਲਿਤਕੇਸਾਦਿਭਾਵਂ ਆਪਾਦਿਤਾ। **ਵਯੋਵੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਂ ਵੁਦ੍ਧਿਮਰਿਯਾਦਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। **ਜਾਤਿਮਹਲ੍ਲਕਾ**ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਲ੍ਲਕਭਾਵੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। ਮਹਤ੍ਤਂ ਲਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਮਹਲ੍ਲਕਾ, ਜਾਤਿਯਾ ਮਹਲ੍ਲਕਾ, ਨ ਵਿਭਵਾਦਿਨਾਤਿ ਜਾਤਿਮਹਲ੍ਲਕਾ। **ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਵਯਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੋ ਨਾਮ ਵਸ੍ਸਸਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਤਤਿਯੋ ਭਾਗੋ। **ਜਿਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਵਾ ਪੋਰਾਣਾ, ਚਿਰਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਕੁਲਨ੍ਵਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਸੀਲਾਚਾਰਾਦਿਗੁਣਵੁਦ੍ਧਿਯੁਤ੍ਤਾ। **ਮਹਲ੍ਲਕਾ**ਤਿ ਵਿਭਵਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। **ਮਹਦ੍ਧਨਾ**ਤਿ ਮਹਾਭੋਗਾ। **ਅਦ੍ਧਗਤਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਵਤਚਰਿਯਾਦਿਮਰਿਯਾਦਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚਰਮਾਨਾ। **ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਵੁਦ੍ਧਭਾਵਂ ਅਨ੍ਤਿਮਵਯਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। **ਸੁਤਂ ਨੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਤਂ ਨੇ ਏਤਨ੍ਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ। **ਨੇ**ਤਿ ਚ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਸੁਤ**"ਨ੍ਤਿ।

ਅਕਾਲੇਤਿ ਅਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ। **ਅਸਭਾਵਂ ਵਦਤੀ**ਤਿ ਯਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਵਦਤਿ। **ਅਨਤ੍ਥਂ ਵਦਤੀ**ਤਿ ਅਕਾਰਣਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਦਤਿ। **ਅਕਾਰਣਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਫਲਞ੍ਹਿ ਕਾਰਣਨਿਸ੍ਸਿਤਂ। ਅਕਾਰਣਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾ ਚ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਅਕਾਰਣੇ ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ, ਨਿਪ੍ਫਲਂ ਸਮ੍ਫਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਵਿਨਯਂ ਵਦਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਂਵਰਵਿਨਯਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਵਦਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਨ ਸਂਵਰਵਿਨਯਾਵਹਂ ਵਦਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨ ਹਦਯੇ ਨਿਧੇਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤਸਂਹਿਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਪ੍ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਧੇਤੁਂ ਅਯੁਤ੍ਤਂ। **ਕਥੇਤੁਂ ਅਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇਨਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਚ੍ਛਾ ਚ ਤਸ੍ਸ ਅਕਾਲੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ ਵਤ੍ਤਾ। **ਅਪਦੇਸਰਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਾਪਦੇਸਰਹਿਤਂ। **ਸਾਪਦੇਸਂ ਸਕਾਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਕਥੇਤੀ**ਤਿ ''ਭਗਵਤਾ ਅਸੁਕੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਾਪਦੇਸਂ ਕਾਰਣਸਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਕਥੇਤਿ।

ਪਰਿਯਨ੍ਤਰਹਿਤਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਰਹਿਤਂ, ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਜਾਤਕਂ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਯੋਗਂ ਉਪਮਂ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਾ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਯਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਜਾਤਕਂ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਭੂਤਂ ਕਥਂ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਬਾਹਿਰਕਥਂਯੇਵ ਕਥੇਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ''ਸੁਤ੍ਤਂ ਨੁ ਖੋ ਕਥੇਤਿ ਜਾਤਕਂ ਨੁ ਖੋ, ਨਾਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਵਾ ਕੋਟਿਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾ ਵਟਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਨਂ ਗਤਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਾਰੋਹਾ ਓਤਰਨ੍ਤਿ, ਓਤਿਣ੍ਣੋ-ਤਿਣ੍ਣਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਰੁਲ੍ਹਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਏਵਂ ਅਡ੍ਢਯੋਜਨਮ੍ਪਿ ਯੋਜਨਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿਯੇਵ। ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਪਨ ਮੂਲਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਅਨੁਜਾਤਪਾਰੋਹਮੂਲਾਨਿਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਯਮ੍ਪਿ ਨਿਗ੍ਰੋਧਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸੇਨੇਵ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਭਣਨ੍ਤੋ ''ਏਤਦਤ੍ਥਮਿਦਂ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਤੋ ਅਣ੍ਵਮ੍ਪਿ ਅਨੁਯੋਗੂਪਮਾਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਤਦੁਪਯੋਗੀਨਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਾਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸ੍ਸ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਕਥੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਨ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਅਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਨ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਹਿਤਾਵਹਂ।

ਪਕਟ੍ਠਾਨਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਨਂ ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥਾਨਂ ਬੋਧਨਤੋ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਭਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਕਟ੍ਠਾਨਂ ਵਚਨਪ੍ਪਬਨ੍ਧਾਨਂ ਆਲੀਤਿ **ਪਾਲ਼ਿ,** ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ। ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਅਨੁਸਨ੍ਧਾਨਂ **ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ,** ਅਤ੍ਥਮੁਖੇਨ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਪ੍ਪਦੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਆਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ, ਤਂਤਂਦੇਸਨਾਨਂ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ **ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਉਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸੋ ਅਤ੍ਥਸੋ ਚ ਉਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਂ ਗਹਿਤਂ, ਪਰਿਯਾਪੁਣਨਵਸੇਨ ਚੇਵ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਚ ਹਦਯੇਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਸੋਤਬ੍ਬਤੋ **ਸੁਤਂ,** ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਸੁਤਧਰੋ**। ਯੋ ਹਿ ਸੁਤਧਰੋ, ਸੁਤਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਰੋਗਿਕਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸੁਤਸ੍ਸ ਆਧਾਰਭੂਤੋ**"ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਸ੍ਸ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਕਂ ਪਦਂ ਏਕਕ੍ਖਰਮ੍ਪਿ ਅਵਿਨਟ੍ਠਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਚੀਯਤੀਤਿ ਸਨ੍ਨਿਚਯੋ, ਸੁਤਂ ਸਨ੍ਨਿਚਯੋ ਏਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ **ਸੁਤਸਨ੍ਨਿਚਯੋ। ਅਜ੍ਝੋਸਾਯਾ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ। **ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਤਿ।

ਪਗੁਣਾਤਿ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਾ। **ਨਿਚ੍ਚੂਲਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਪਰਿਵਤ੍ਤੁਂ। **ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਸਮਨੁਗ੍ਗਾਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਓਗਾਹਿਤ੍ਵਾ। ਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਚ੍ਛੇਦਾਭਾਵਤੋ **ਗਙ੍ਗਾਸੋਤਸਦਿਸਂ**। ‘‘ਭਵਙ੍ਗਸੋਤਸਦਿਸ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਅਕਿਤ੍ਤਿਮਂ ਸੁਖਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਤ੍ਤੇਕਦੇਸਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਚਸਾ ਪਰਿਚਯੋ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਵਗ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ “**ਸੁਤ੍ਤਦਸਕ...ਪੇ॰... ਸਜ੍ਝਾਯਿਤਾ**”ਤਿ, ‘‘ਦਸਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਗਤਾਨਿ, ਦਸਵਗ੍ਗਾਨਿ ਗਤਾਨੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਨਸਾ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਭਾਗਸੋ ਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤਾ ਚਿਨ੍ਤਿਤਾ **ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ। ਰੂਪਗਤਂ ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਗਤਂ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਿਭੂਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਨਿਜ੍ਜਟਂ ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ।

ਅਧਿਕਂ ਚੇਤੋਤਿ **ਅਭਿਚੇਤੋ,** ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਚਿਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਧਿਕਤਾ ਪਾਕਤਿਕਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸੁਨ੍ਦਰਤਾਯ, ਸਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਸੁਦ੍ਧਿਯਾਤਿ ਆਹ “**ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਚਿਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਅਧਿਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਮਾਹ। ਸੋਪਿ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ, ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ, ਅਪੀਤਿਜਂ ਕਾਯਸੁਖਂ, ਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਜਂ ਞਾਣਸੁਖਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਝਾਨਸੁਖਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ “**ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖਂ ਵਿਨ੍ਦਤੀ**”ਤਿ। **ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਕ੍ਖਣੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤੇਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੀਭਾਵਮਾਹ। **ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ**ਤਿ ਪਨ ਵਚਨਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸਿਯੋਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਏਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸੁਖੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਤੇਸਂ ਝਾਨਾਨਂ ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਪਦਤਂ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਵਿਪੁਲਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਪਾਪਿਤਾਨਂ ਝਾਨਾਨਂ। ਵਿਪੁਲਤਾ ਨਾਮ ਸੁਭਾਵਿਤਭਾਵੇਨ ਚਿਰਤਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ, ਸਾ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਨੁਰੂਪਾਵ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ “**ਵਿਪੁਲਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ “**ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**”ਤਿ ਆਹ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਾਲਞ੍ਹਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾਵ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ ਨ ਹੋਤਿ ਯਾਵਦਿਚ੍ਛਿਤਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤ੍ਤਾ। ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੀਭਾਵੇ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਵਸੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ “**ਏਕਚ੍ਚੋ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਲਾਭੀਯੇਵ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਕ੍ਖਣੇ। **ਪਾਰਿਪਨ੍ਥਿਕੇ**ਤਿ ਵਸੀਭਾਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇ। ਝਾਨਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪਨ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਾ ਪਗੇਵ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਝਾਨਾਧਿਗਮੋ ਏਵ ਨ ਸਿਯਾ। **ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤੀ**ਤਿ ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਵਿਸੋਧੇਤਿ। ਕਾਮਾਦੀਨਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਸਮਾਧਿਪਾਰਿਪਨ੍ਥਿਕਾਨਂ ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਣਂ ਇਧ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਂ ਵਿਸੋਧਨਞ੍ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਨਾਲ਼ਿਕਯਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲਮਾਨਨਾਲ਼ਿਕਯਨ੍ਤਮਾਹ।

ਅਟ੍ਠਪਿਤਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮਾਪਣਿਹਿਤਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਪਾਰਂ ਗਤੋ, ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠਾਯ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਪਾਰਂ ਗਤੋ, ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਾਵਨਾਪਾਰਗੂ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਂ ਗਤੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗੇ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਹਾਨਪਾਰਗੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨੇਨ ਪਾਰਂ ਗਤੋ, ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । **ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਾਰਗੂ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਾਰਂ ਗਤੋ, ਨਿਰੋਧਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਾਰਗੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਪਾਰਂ ਗਤੋ, ਸਬ੍ਬਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਕੇਵਲੀ**ਤਿ ਯਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਕੇਵਲਂ ਸਕਲਭਾਵੋ, ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਸਕਲਚਤੁਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਕਲਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ**”ਤਿ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਦੁਤਿਯਉਰੁਵੇਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਲੋਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩. ਤਤਿਯੇ **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਲੁਜ੍ਜਨਪਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਲੋਕੋ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯਂ, ਇਧ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਲੋਕੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ**"ਨ੍ਤਿ। **ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਸਂਸਟ੍ਠੋ ਨ ਪਟਿਬਦ੍ਧੋ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲੋਕਸਮੁਦਯੋ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੇਨ ਤਣ੍ਹਾ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਨਯੇਨ ਪਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦਿਯਡ੍ਢਕਿਲੇਸਸਹਸ੍ਸਂ। **ਲੋਕਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ ਕਤੋ। **ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਕ੍ਖਨ੍ਧਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹੋ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਸੋ ਹਿ ਲੋਕਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਦਤ੍ਥਂ ਅਰਿਯੇਹਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜੀਯਤਿ ਚਾਤਿ ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਤਥਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਯਾਥਾਵਤੋ ਗਤੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਹਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਤਥਾਨਿ ਨਾਮ। ਯਥਾਹ –

''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਨਿ ਅਵਿਤਥਾਨਿ ਅਨਞ੍ਞਥਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ? ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਮੇਤਂ ਅਵਿਤਥਮੇਤਂ ਅਨਞ੍ਞਥਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੯੦; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੮) ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ।

ਅਪਿਚ ਤਥਾਯ ਗਤੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ, ਗਤੋ**ਤਿ ਚ ਅਵਗਤੋ ਅਤੀਤੋ ਪਤ੍ਤੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਸਕਲਲੋਕਂ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਤਥਾਯ ਅਵਿਪਰੀਤਾਯ ਗਤੋ ਅਵਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕੋ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। ਲੋਕਸਮੁਦਯਂ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਤਥਾਯ ਗਤੋ ਅਤੀਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। ਲੋਕਨਿਰੋਧਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਤਥਾਯ ਗਤੋ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਤਥਂ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਗਤੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋਤਿ। ਏਵਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਤਥਾਗਤਭਾਵਦੀਪਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਤਿ ਭਗਵਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮ੍ਬੋਧਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤਥਾਗਤਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਵਸੇਨਪਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਚਤੂਹਿ ਸਚ੍ਚੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਤਥਾਗਤਸਦ੍ਦਬੁਦ੍ਧਸਦ੍ਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਚੇਵ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਯਤਨਂ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਤੋ। ਤੇਨ ਯਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਯਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਂ ਦਕ੍ਖਤਿ, ਯਂ ਸਮਵਾਯੇ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੇਵ ਗਹਿਤਂ ਕਾਲਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਨਾਮਟ੍ਠਭਾਵਤੋ ਯਥਾ ''ਦੁਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ** ਸੋਤਬ੍ਬਤੋ। **ਮੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਨਿਸ੍ਸਯੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ**"ਤਿ। **ਵਿਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਂ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਦਿ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਤਥਾ ਪਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਗਤਂ, ਅਧਿਗਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ**"ਤਿ। **ਪਰਿਯੇਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਯਿਟ੍ਠਂ। ਤਂ ਪਨ ਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸਿਯਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਵਾ, ਉਭਯਥਾਪਿ ਪਰਿਯੇਸਿਤਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਵਾ**"ਤਿ। ਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਮ੍ਪਿ ਪਤ੍ਤਂ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯੇਸਿਤਂ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਨੁਸਞ੍ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇ ਪਨ ਅਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਅਨੁ ਅਨੁ ਸਞ੍ਚਰਿਤਂ, ਵਿਪਰਿਤਕ੍ਕਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪੀਤਕਨ੍ਤਿਆਦੀਤਿ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਲੋਹਿਤਓਦਾਤਾਦਿਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਭਾਗਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸੁਮਨੋ**ਤਿ ਰਾਗਵਸੇਨ ਲੋਭਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਸੁਮਨੋ। **ਦੁਮ੍ਮਨੋ**ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਵਸੇਨ ਵਾ ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਵਸੇਨ ਵਾ ਦੁਮ੍ਮਨੋ। **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣਵਸੇਨ, ਞਾਣਵਸੇਨ ਵਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਤਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਖਸਦ੍ਦੋ, ਪਣਵਸਦ੍ਦੋ, ਪਤ੍ਤਗਨ੍ਧੋ, ਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧੋ, ਪੁਪ੍ਫਰਸੋ, ਫਲਰਸੋ, ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ, ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਂ, ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਦਨਾ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਂ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ, ਅਵਿਦਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਞਾਣੇਨ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਲੋਕੇਨ ਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇਨ ਞਾਤਂ। **ਤਥੇ**ਵ

ਗਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤਥੇਵ ਞਾਤਤ੍ਥਾ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਥਾ , ਗਤਸਦ੍ਦੇਨ ਏਕਤ੍ਥੰ ਬੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਗਤਿਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਧਾਤਵੋ ਬੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥਾ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ।

ਯਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤਿਂ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਯਸ੍ਸਞ੍ਚ ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਂ ਤਥਾਆਗਤਤ੍ਤਾਦਿਅਤ੍ਥੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਭਗਵਾ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ ਅਪਰਾਜਿਤਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਾਰਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕਂ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾਭਾਵਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ। **ਯਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਸਞ੍ਚ ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਂਯੇਵ ਕੁਸਿਨਾਰਾਯਂ ਉਪਵਤ੍ਤਨੇ ਮਲ੍ਲਾਨਂ ਸਾਲਵਨੇ ਯਮਕਸਾਲਾਨਮਨ੍ਤਰੇ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ। **ਯਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਇਮਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੂਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਵਸ੍ਸਪਰਿਮਾਣਕਾਲੇ ਪਠਮਬੋਧਿਯਮ੍ਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਬੋਧਿਯਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਛਿਮਬੋਧਿਯਮ੍ਪਿ ਯਂ ਸੁਤ੍ਤਗੇਯ੍ਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਂ ਧਮ੍ਮਂ **ਭਾਸਤਿ** ਨਿਦ੍ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ, **ਲਪਤਿ** ਉਦ੍ਦਿਸਨਵਸੇਨ, **ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ** ਪਰਿਨਿਦ੍ਦਿਸਨਵਸੇਨ। **ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਥੇਵ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤਂ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਦੇਸਿਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸੁਤ੍ਤਗੇਯ੍ਯਾਦਿਨਵਙ੍ਗਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਚ ਅਨੂਨਂ ਅਨਧਿਕਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਰਾਗਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਂ ਦੋਸਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਂ ਮੋਹਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਵਾਲਗ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਵਕ੍ਖਲਿਤਂ, ਏਕਮੁਦ੍ਦਿਕਾਯ ਲਞ੍ਛਿਤਂ ਵਿਯ ਏਕਾਯ ਨਾਲ਼ਿਯਾ ਮਿਤਂ ਵਿਯ ਏਕਤੁਲਾਯ ਤੁਲਿਤਂ ਵਿਯ ਚ ਤਂ ਤਥੇਵ ਹੋਤਿ ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਭਾਸਿਤਂ, ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਸਾਧਨਤੋ, **ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ,** ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਂ ਅਵਿਤਥਂ ਅਨਞ੍ਞਥਂ। ਏਤੇਨ ਤਥਾਵਾਦਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਗਦਅਤ੍ਥੋ ਅਯਂ ਗਤਸਦ੍ਦੋ ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਂ ਗਦਤੀਤਿ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਆਗਦਨਂ ਆਗਦੋ, ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤੋ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਆਗਦੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਯਥਾਵਾਦੀਤਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਭਗਵਾ ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਸਾਵਜ੍ਜਾ ਵਿਞ੍ਞੂਗਰਹਿਤਾ ਸਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਵਦਤਿ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਯਂ ਪਹਾਸਿ। ਯੇ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇ ਭਗਵਾ – ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ ਅਨਵਜ੍ਜਾ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਯਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵਾਦੀ ਭਗਵਾ ਤਥਾਕਾਰੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸੀਲਾਦਿਪਰਿਪੂਰਣਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾਯਂ ਯਥਾਕਾਰੀ ਭਗਵਾ, ਤਥੇਵ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪਰੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨ **ਤਥਾਵਾਦੀ**। ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਵਾਚਾਯ ਕਾਯੋ ਅਨੁਲੋਮੇਤਿ, ਕਾਯਸ੍ਸਪਿ ਵਾਚਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵਾਦੀ ਤਥਾਕਾਰੀ, ਯਥਾਕਾਰੀ ਤਥਾਵਾਦੀ ਚ ਹੋਤਿ। ਏਵਂਭੂਤਸ੍ਸ ਚ ਯਥਾ ਵਾਚਾ, ਕਾਯੋਪਿ ਤਥਾ ਗਤੋ ਪਵਤ੍ਤੋ। ਯਥਾ ਚ ਕਾਯੋ, ਵਾਚਾਪਿ ਤਥਾ ਗਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਭਿਭੂ ਅਨਭਿਭੂਤੋਤਿ ਉਪਰਿ ਭਵਗ੍ਗਂ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਵੀਚਿਨਿਰਯਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਿਰਿਯਂ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਅਭਿਭਵਤਿ ਸੀਲੇਨਪਿ ਸਮਾਧਿਨਾਪਿ ਪਞ੍ਞਾਯਪਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾਪਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਤੁਲਾ ਵਾ ਪਮਾਣਂ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਅਸਮੋ ਅਸਮਸਮੋ ਅਪ੍ਪਟਿਮੋ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤੁਲੋ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਦੇਵਦੇਵੋ ਸਕ੍ਕਾਨਂ ਅਤਿਸਕ੍ਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਅਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਅਯਂ ਨ ਕੇਨਚਿ ਅਭਿਭੂਤੋ। **ਦਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਵਿਸੇਸਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਪਿ ਅਭਾਵਤੋ ਅਨਵਸੇਸਵਿਸਯੋ ਦਸਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨੇਯ੍ਯਂ ਨਾਮ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਆਮਲਕਂ ਵਿਯ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਆਸਯਾਦਿਅਵਬੋਧੇਨ ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰਾਦਿਨਾ ਚ ਸਤ੍ਤੇ, ਭਾਵਞ੍ਞਥਤ੍ਤੂਪਨਯਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇ, ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਸੁਚਿਣ੍ਣਵਸਿਤਾਯ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਵਸਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਚਤੂਹਿ ਯੋਗੇਹਿ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਯੋਗਾਨਂ ਪਹਾਨੇਨ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ**"ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਉਪਯੇਹਿ ਵਿਰਹਿਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਲੋਕੇ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਉਪਯੇਹਿ ਵਿਰਹਿਤੋ।

ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਤਿ ਤਬ੍ਬਿਸਯਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਗਨ੍ਥੇ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਕਾਯਗਨ੍ਥਾਦਿਕੇ ਸਕਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਨ੍ਤਾਨੇ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਤੇਸਂ ਪਮੋਚਨੇਤਿ **ਸਬ੍ਬਗਨ੍ਥਪ੍ਪਮੋਚਨੋ। ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਰਮਾ ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਅਨੇਨ ਖੀਣਾਸਵੇਨ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਪਰਮਾ ਸਨ੍ਤਿ ਞਾਣਫੁਸਨੇਨ ਫੁਟ੍ਠਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਕੁਤੋਚਿ ਭਯਂ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਕੁਤੋਚਿ ਭਯਕਾਰਣਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਭਯਂ ਨਤ੍ਥਿ ਅਸਙ੍ਖਤਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਖੇਮਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਖੇਮਞ੍ਚ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਖੇਮਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੭੯-੪੦੮)। ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਕੁਤੋਚਿ ਭਯਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਕੁਤੋਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਨ ਕੁਤੋਚਿ ਭਯਂ ਏਤ੍ਥ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਧਿਗਤੇਤਿ **ਅਕੁਤੋਭਯਂ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਚਨਞ੍ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਨੀਘੋ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖੋ। **ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਂ ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਖਯਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤੋ। ਉਪਧੀ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਖੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੋ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯਸਙ੍ਖਾਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ**"ਤਿ। **ਚਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। **ਪਵਤ੍ਤਯੀ**ਤਿ ਤੇਪਰਿਵਟ੍ਟਂ ਦ੍ਵਾਦਸਾਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਸਿ । ਮਹਨ੍ਤੇਹਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਮਹਨ੍ਤਂ। ਵੀਤਸਾਰਦ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਯੋਗੇਨ ਵੀਤਸਾਰਦਂ। ਸੇਸਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਲੋਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਕਾਲ਼ਕਾਰਾਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਬਾਲ਼੍ਹਂ ਖੋ ਨੇ ਪਸਂਸਸੀ**ਤਿ ਨੇ ਸਮਣੇ ਬਾਲ਼੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਸਂਸਸਿ ਵਣ੍ਣਯਸਿ। ਕੀਦਿਸਂ ਸੀਲਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਕਿਂਸੀਲਾ**। ਕੋ ਸਮਾਚਾਰੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਕਿਂਸਮਾਚਾਰਾ। ਗੁਣਮਗ੍ਗਸਣ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਗੁਣਗ੍ਗਸਣ੍ਠਿਤਾ। **ਮ**-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ, ਅਗ੍ਗਗੁਣੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਨ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ** ਸਨ੍ਤੁਮਾਨਸਾ, ''ਸਨ੍ਤਂ ਤੇਸਂ ਗਤਂ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਏਕਕਿਯਾ**ਤਿ ਏਕਕਾ, ਚਤੂਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਏਕਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਅਦੁਤਿਯਾ**"ਤਿ। **ਤਾਦਿਸਾ ਸਮਣਾ ਮਮਾਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ –

''ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਸੁਚਿ ਨੇਸਂ, ਵਾਚਾਕਮ੍ਮਂ ਅਨਾਵਿਲਂ।
ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਂ, ਤਾਦਿਸਾ ਸਮਣਾ ਮਮ॥

''ਵਿਮਲਾ ਸਙ੍ਖਮੁਤ੍ਤਾਭਾ, ਸੁਦ੍ਧਾ ਅਨ੍ਤਰਬਾਹਿਰਾ।
ਪੁਣ੍ਣਾ ਸੁਦ੍ਧੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਤਾਦਿਸਾ ਸਮਣਾ ਮਮ॥

''ਲਾਭੇਨ ਉਨ੍ਨਤੋ ਲੋਕੋ, ਅਲਾਭੇਨ ਚ ਓਨਤੋ।
ਲਾਭਾਲਾਭੇਨ ਏਕਟ੍ਠਾ, ਤਾਦਿਸਾ ਸਮਣਾ ਮਮ॥

''ਯਸੇਨ ਉਨ੍ਨਤੋ ਲੋਕੋ, ਅਯਸੇਨ ਚ ਓਨਤੋ।
ਯਸਾਯਸੇਨ ਏਕਟ੍ਠਾ, ਤਾਦਿਸਾ ਸਮਣਾ ਮਮ॥

''ਪਸਂਸਾਯੁਨ੍ਨਤੋ ਲੋਕੋ, ਨਿਨ੍ਦਾਯਪਿ ਚ ਓਨਤੋ।
ਸਮਾ ਨਿਨ੍ਦਾਪਸਂਸਾਸੁ, ਤਾਦਿਸਾ ਸਮਣਾ ਮਮ॥

''ਸੁਖੇਨ ਉਨ੍ਨਤੋ ਲੋਕੋ, ਦੁਕ੍ਖੇਨਪਿ ਚ ਓਨਤੋ।

ਅਕਮ੍ਪਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਸੁ, ਤਾਦਿਸਾ ਸਮਣਾ ਮਮਾ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੦੩ ਚੂਲ਼ਸੁਭਦ੍ਦਾਵਤ੍ਥੁ) –

ਏਵਮਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

"ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤੋ"ਤਿਆਦਿਗਾਥਾਯ ਅਯਮਤ੍ਥੋ। **ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਸਨ੍ਤਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ ਸਨ੍ਤੋ ਨਾਮ, ਇਧ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧੇਸੁ ਕਤਾਧਿਕਾਰਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਕੁਸਲਮੂਲਾ ਭਾਵਿਤਭਾਵਨਾ ਸਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। **ਪਕਾਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੂਰੇ ਠਿਤਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਞਾਣਪਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਹਿਮਵਨ੍ਤੋ**ਵਾਤਿ ਯਥਾ ਤਿਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਵਿਤ੍ਥਤੋ ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਸਤੁਬ੍ਬੇਧੋ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਕੂਟਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਬ੍ਬਤੋ ਦੂਰੇ ਠਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਭਿਮੁਖੇ ਠਿਤੋ ਵਿਯ ਪਕਾਸਤਿ, ਏਵਂ ਪਕਾਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸਨ੍ਤੇਤ੍ਥ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਲਾਭਗਰੁਕਾ, ਵਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣਪਰਲੋਕਾ, ਆਮਿਸਚਕ੍ਖੁਕਾ, ਜੀਵਿਕਤ੍ਥਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਬਾਲਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਸਨ੍ਤੋ ਨਾਮ। ਤੇ ਏਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣਸ੍ਸ ਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਪਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ। **ਰਤ੍ਤਿਂ ਖਿਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਸਰਾ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਂ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਖਿਤ੍ਤਾ ਸਰਾ ਵਿਯ ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਨੋ ਅਭਾਵੇਨ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਯਜਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਦੇਯ੍ਯਂ, ਯਥਾ ਦਿਨ੍ਨਂ ਨ ਪੁਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦਿਟ੍ਠਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਦਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਰੂਪਾਯਤਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਯੇਨ ਕਤਦਸ੍ਸਨਕਿਰਿਯਾਸਮਾਪਨਂ, ਯਂ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਪਸ੍ਸਿ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਮਵਾਯੇ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਲਵਿਸੇਸਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ''ਦਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾ ''ਦੁਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਦਿਟ੍ਠਂ ਰੂਪਾਯਤਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਹਿ ਵਚਨਾਨੀ**ਤਿ ''ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਸੋਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ।

ਲਾਭੇਪਿ ਤਾਦੀ, ਅਲਾਭੇਪਿ ਤਾਦੀਤਿ ਯਥਾ ਅਲਾਭਕਾਲੇ ਲਾਭਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਕਾਲੇਪਿ ਤਥੇਵਾਤਿ ਤਾਦਿਸੋ। **ਯਸੇਪੀ**ਤਿ ਯਸੇ ਸਤਿਪਿ ਮਹਾਪਰਿਵਾਰਕਾਲੇਪਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਕਾਲ਼ਕਾਰਾਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਨਯਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨ**-ਇਤਿ ਪਟਿਸੇਧੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਤਸ੍ਸ ''ਵੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ''ਨ ਵੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ, **ਯ**-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ। **ਇਦਂ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਏਕਮਿਦਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਯਂ ਵਿਹਰਾਮਿ ਸੁਭਗਵਨੇ ਸਾਲਰਾਜਮੂਲੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੦੧) ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ, ''ਇਦਂ ਖੋ ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਸੀਲਮਤ੍ਤਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭) ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ ਆਗਤੋ।

''ਇਦਞ੍ਹਿ ਤਂ ਜੇਤਵਨਂ, ਇਸਿਸਙ੍ਘਨਿਸੇਵਿਤਂ।
ਆਵੁਤ੍ਥਂ ਧਮ੍ਮਰਾਜੇਨ, ਪੀਤਿਸਞ੍ਜਨਨਂ ਮਮਾ''ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੮੭-੩੮੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੮, ੧੦੧) –

ਆਦੀਸੁ ਵਕ੍ਖਮਾਨੇ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ। ਇਧਾਪਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨੇਯੇਵ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ-ਸਦ੍ਦੋ –

''ਕਿਂ ਤੇ ਵਤਂ ਕਿਂ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ,

ਕਿਸ੍ਸ ਸੁਚਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਯਂ ਵਿਪਾਕੋ।
ਇਦ੍ਧੀ ਜੁਤੀ ਬਲਵੀਰਿਯੂਪਪਤ੍ਤਿ,
ਇਦਞ੍ਚ ਤੇ ਨਾਗ ਮਹਾਵਿਮਾਨਂ॥

‘‘ਅਹਞ੍ਚ ਭਰਿਯਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ,
ਸਦ੍ਧਾ ਉਭੋ ਦਾਨਪਤੀ ਅਹੁਮ੍ਹਾ।
ਓਪਾਨਭੂਤਂ ਮੇ ਘਰਂ ਤਦਾਸਿ,
ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਿਤਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ॥

‘‘ਤਂ ਮੇ ਵਤਂ ਤਂ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ,
ਤਸ੍ਸ ਸੁਚਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਯਂ ਵਿਪਾਕੋ।
ਇਦ੍ਧੀ ਜੁਤੀ ਬਲਵੀਰਿਯੂਪਪਤ੍ਤਿ,
ਇਦਞ੍ਚ ਮੇ ਵੀਰ ਮਹਾਵਿਮਾਨ’’ਨ੍ਤਿ॥ –

ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਪੁਣ੍ਣਕਜਾਤਕੇ** (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੧੫੯੫) ਦਾਨੇ ਆਗਤੋ।

‘‘ਕੇਨ ਪਾਣਿ ਕਾਮਦਦੋ, ਕੇਨ ਪਾਣਿ ਮਧੁਸ੍ਸਵੋ।
ਕੇਨ ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ, ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਾਣਿਮ੍ਹਿ ਇਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥ –

ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਅਙ੍ਕੁਰਪੇਤਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ** (ਪੇ॰ ਵ॰ ੨੭੫, ੨੭੭) ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚੇ।

‘‘ਏਵਂ ਖੋ ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਤ੍ਤਿਰਿਯਂ ਨਾਮ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਤਿਤ੍ਤਿਰਜਾਤਕੇ** (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੧੧) ਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲੇ।

‘‘ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਪਞ੍ਚਸਿਖ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਨੇਵ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ...ਪੇ॰... ਯਾਵਦੇਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੨੯) ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇ।

‘‘ਪਰੇ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਸਲ੍ਲੇਖਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੩) ਮੇਥੁਨਵਿਰਤਿਯਂ।

‘‘ਮਯਞ੍ਚ ਭਰਿਯਾ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਾਮ,
ਅਮ੍ਹੇ ਚ ਭਰਿਯਾ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ।
ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਾਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਾਮ,
ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਅਮ੍ਹਂ ਦਹਰਾ ਨ ਮੀਯਰੇ’’ਤਿ॥ –

ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਮਹਾਧਮ੍ਮਪਾਲਜਾਤਕੇ** (ਜਾ॰ ੧.੧੦.੯੭) ਸਦਾਰਸਨ੍ਤੋਸੇ।

‘‘ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਿਤਾ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਸੁਦਂ ਹੋਮੀ’’ਤਿ **ਲੋਮਹਂਸਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੫) ਵੀਰਿਯੇ।

‘‘ਹੀਨੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ, ਖਤ੍ਤਿਯੇ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।
ਮਜ੍ਝਿਮੇਨ ਚ ਦੇਵਤ੍ਤਂ, ਉਤ੍ਤਮੇਨ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥ –

ਨਿਮਿਜਾਤਕੇ (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੪੨੯) ਅਤ੍ਤਦਮਨਵਸੇਨ ਕਤੇ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇ ਉਪੋਸਥੇ।

‘‘ਇਦਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਪਞ੍ਚਸਿਖ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ...ਪੇ॰... ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ **ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤੇ**ਯੇਵ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੨੯) ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ।

‘‘ਤਯਿਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਇਦ੍ਧਞ੍ਚੇਵ ਫੀਤਞ੍ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕਂ ਬਾਹੁਜਞ੍ਞਂ ਪੁਥੁਭੂਤਂ ਯਾਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿ **ਪਾਸਾਦਿਕਸੁਤ੍ਤੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੭੪) ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤੇ ਸਕਲਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ। ਇਧਾਪਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਸਾਸਨੇ ਚ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਵੁਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵੁਸੀਯਤਿ, ਚਰੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜਨਕੁਹਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਹੋ ਅਯ੍ਯੋ ਸੀਲਵਾ ਵਤ੍ਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਜਨਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਤ੍ਥਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ **“ਕੁਹਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤਸ੍ਸ ਸਤੋ ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਇਰਿਯਾਪਥਨਿਸ੍ਸਿਤਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਤਿਵਿਧੇਨ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁਨਾ ਕੁਹਕਭਾਵੇਨ ਜਨਸ੍ਸ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਇਧਾਪਿ ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਤੀਹਿ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂਹਿ ਜਨਸ੍ਸ ਕੁਹਨਤ੍ਥਾਯਾ”**ਤਿ, ਜਨਸ੍ਸ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜਨਲਾਪਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਨਾਮ ਅਯ੍ਯਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ‘‘ਕੇਨਤ੍ਥੋ, ਕਿਂ ਆਹਰੀਯਤੂ’’ਤਿ ਵਦਾਪਨਤ੍ਥਂ। ‘‘ਜਨਲਪਨਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਸਤੋ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਂ ਪਰਿਕਥੋਭਾਸਾਦਿਵਸੇਨ ਲਪਨਭਾਵੇਨ ਉਪਲਾਪਕਭਾਵੇਨ ਜਨਸ੍ਸ ਲਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਨ ਜਨਲਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਨ ਜਨਸ੍ਸ ਉਪਲਾਪਨਤ੍ਥ”**ਨ੍ਤਿ।

ਨ ਇਤਿਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਨਿਸਂਸਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਾਨਿਸਂਸਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯ੍ਵਾਯਂ ‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ‘ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸਂ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ’ਨ੍ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੫) ਸੀਲਾਨਿਸਂਸਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਲਾਭੋ ਚ। ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਦਾਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਆਦਰਬਹੁਮਾਨਗਰੁਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤੋ ਚ ਸਕ੍ਕਾਰੋ, ਯੋ ਚ ‘‘ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਸੁਤਧਰੋ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨਕਥੁਤਿਘੋਸਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਿਲੋਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਆਨਿਸਂਸੋ, ਤਦਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ **“ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਾਨਿਸਂਸਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਲਾਭਾਦਿਗਰੁਤਾਯ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਆਨਿਸਂਸਸ੍ਸ ਉਦਯਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਨ ਇਤਿ ਮਂ ਜਨੋ ਜਾਨਾਤੂਤਿ ਏਵਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੇ ਸਤਿ ‘‘ਸੀਲਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਂ ਲੋਕੋ ਜਾਨਾਤੁ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਗੁਣਵਸੇਨ ਸਮ੍ਭਾਵਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਨ ਇਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਸਤੋ ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ‘ਇਤਿ ਏਵਂਗੁਣੋਤਿ ਮਂ ਲੋਕੋ ਜਾਨਾਤੂ’ਤਿ ਨ ਇਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮੋ ਪੁਰਿਮੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੋ ਸੁਨ੍ਦਰਤਰੋ।

ਅਥ ਖੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਥਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, **ਖੋ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇ। ਤੇਨ ਕੁਹਨਾਦਿਤੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥਂਯੇਵ ਇਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਸਂਵਰਤ੍ਥਂ ਪਹਾਨਤ੍ਥ”**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਸਂਵਰੋ – ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ, ਸਤਿਸਂਵਰੋ, ਞਾਣਸਂਵਰੋ, ਖਨ੍ਤਿਸਂਵਰੋ, ਵੀਰਿਯਸਂਵਰੋਤਿ। ‘‘ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਉਪੇਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮੁਪੇਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੧੧) ਨਯੇਨ ਆਗਤੋ ਅਯਂ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ,** ਸੀਲਸਂਵਰੋਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯੫; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬) ਆਗਤੋ ਅਯਂ **ਸਤਿਸਂਵਰੋ**।

‘‘ਯਾਨਿ ਸੋਤਾਨਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ, ਸਤਿ ਤੇਸੰ ਨਿਵਾਰਣੰ।
ਸੋਤਾਨੰ ਸੰਵਰੰ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਧੀਯਰੇ’’ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੪੧; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ੪; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪.੧੧, ੪੫) –

ਆਗਤੋ ਅਯੰ **ਞਾਣਸੰਵਰੋ**। ‘‘ਖਮੋ ਹੋਤਿ ਸੀਤਸ੍ਸ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੧੪; ੬.੫੮) ਨਯੇਨ ਆਗਤੋ ਅਯੰ **ਖਨ੍ਤਿਸੰਵਰੋ**।

‘‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੰ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੧੪; ੬.੫੮) ਨਯੇਨ ਆਗਤੋ ਅਯੰ **ਵੀਰਿਯਸੰਵਰੋ**।

ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨੰ ਪਜਹਨਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਾਨੰ ਪੂਰਣਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਾ ਚੇਤਨਾ ਚੇਵ ਵਿਰਤਿ ਚ। ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਬ੍ਬੋ ਕਾਯਵਚੀਸੰਯਮੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨੰ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸੀਲਸੰਵਰੋ। ਸਤਿ ਏਵ **ਸਤਿਸੰਵਰੋ,** ਸਤਿਪ੍ਪਧਾਨਾ ਵਾ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ। ਞਾਣਮੇਵ **ਞਾਣਸੰਵਰੋ**। ਅਧਿਵਾਸਨਵਸੇਨ ਅਦੋਸੋ, ਅਦੋਸਪ੍ਪਧਾਨਾ ਵਾ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਾ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ **ਖਨ੍ਤਿਸੰਵਰੋ,** ਪਞ੍ਞਾਤਿ ਏਕੇ। ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨੰ ਅਭਿਭਵਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਵੀਰਿਯਮੇਵ **ਵੀਰਿਯਸੰਵਰੋ**। ਤੇਸੁ ਪਠਮੋ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਸੁ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੰਵਰਣਤੋ ਸੰਵਰੋ, ਦੁਤਿਯੋ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਸ੍ਸ , ਤਤਿਯੋ ਅਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ, ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ, ਪਞ੍ਚਮੋ ਕੋਸਜ੍ਜਸ੍ਸ ਸੰਵਰਣਤੋ ਪਿਦਹਨਤੋ ਸੰਵਰੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ **ਸੰਵਰਤ੍ਥੰ** ਸੰਵਰਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤੀਹਿ ਪਹਾਨੇਹੀਤਿ ਤਦਙ੍ਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਪਹਾਨੇਹਿ। ਪਞ੍ਚਵਿਧਪ੍ਪਹਾਨਮ੍ਪਿ ਇਧ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। ਪਞ੍ਚਵਿਧਞ੍ਹਿ ਪਹਾਨੰ ਤਦਙ੍ਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਯੰ ਦੀਪਾਲੋਕੇਨੇਵ ਤਮਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਅਲੋਭਾਦੀਹਿ ਲੋਭਾਦਿਕਸ੍ਸ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਦਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਹਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਲੋਭਾਦਿਮਲਸ੍ਸ, ਸੀਲੇਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਸ੍ਸ, ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦਿਕਸ੍ਸ, ਨਾਮਰੂਪਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਅਹੇਤੁਵਿਸਮਹੇਤੁਦਿਟ੍ਠੀਨੰ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਪਰਭਾਗੇਨ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣੇਨ ਕਥੰਕਥੀਭਾਵਸ੍ਸ, ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨੇਨ ਅਹੰਮਮਾਤਿ ਗਾਹਸ੍ਸ, ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਅਮਗ੍ਗੇ ਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞਾਯ, ਉਦਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਵਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਭਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਭਯੇ ਅਭਯਸਞ੍ਞਾਯ, ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਸ੍ਸਾਦਸਞ੍ਞਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇਨ ਅਭਿਰਤਿਸਞ੍ਞਾਯ, ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਞਾਣੇਨ ਅਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣੇਨ ਅਨੁਪੇਕ੍ਖਾਯ, ਅਨੁਲੋਮੇਨ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਯੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚ ਪਟਿਲੋਮਭਾਵਸ੍ਸ, ਗੋਤ੍ਰਭੁਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ, ਏਤੰ **ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨੰ** ਨਾਮ।

ਯੰ ਪਨ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਭੇਦੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਨਿਵਾਰਣਤੋ ਘਟਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਉਦਕਪਿਟ੍ਠੇ ਸੇਵਾਲਸ੍ਸ, ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਨੀਵਰਣਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨੰ, ਏਤੰ **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨੰ** ਨਾਮ। ਯੰ ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨੰ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਤੰਤੰਮਗ੍ਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ‘‘ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੭੭; ਵਿਭ॰ ੬੨੮) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਪਕ੍ਖਿਯਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਗਹਣਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨੰ, ਏਤੰ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨੰ** ਨਾਮ। ਯੰ ਪਨ ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤੰ ਕਿਲੇਸਾਨੰ, ਏਤੰ **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨੰ** ਨਾਮ। ਯੰ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਨਿਸ੍ਸਟਤ੍ਤਾ ਪਹੀਨਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਏਤੰ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਪ੍ਪਹਾਨੰ** ਨਾਮ । ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਵਿਧਸ੍ਸਪਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ, ਪਹਾਨਸਾਧਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ ਸੰਵਰੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਵੇਸਨਿਵਾਰਣੰ ਪਹਾਨੇਨ ਚ ਪਵੇਸਨਿਵਾਰਣਮੇਵ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋ ਚਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਉਭਯੇਨਪਿ ਪਨ ਯਥਾਰਹੰ ਉਭਯੰ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਸੀਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾ ਏਵ ਹਿ ਸੰਵਰਣਤੋ ਸੰਵਰੰ, ਪਜਹਨਤੋ ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ।

ਅਨੀਤਿਹਨ੍ਤਿ ਈਤਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਉਪਦ੍ਦਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾ ਚ। ਈਤਿਯੋ ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਈਤਿਹਂ, ਅਨੁ ਈਤਿਹਨ੍ਤਿ **ਅਨੀਤਿਹਂ,** ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਞ੍ਚ। ਅਥ ਵਾ ਈਤੀਹਿ ਅਨਤ੍ਥੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹਨਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਈਤਿਹਾ, ਤਣ੍ਹਾਦਿਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਈਤਿਹਾਤਿ **ਅਨੀਤਿਹਂ**। ਈਤਿਹਾ ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਤ੍ਥੇਨ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਮਯਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਇਦਂ **ਅਨੀਤਿਹਂ**। ''ਅਨਿਤਿਹ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ''ਇਤਿਹਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨੇਕਂਸਗ੍ਗਾਹਭਾਵਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਇਤਿਹਂ ਨਾਮ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਭਾਵਸਾਧਨਤੋ ਚ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਇਤਿਹਨ੍ਤਿ **ਅਨਿਤਿਹਂ,** ਅਪਰਪਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ''ਤਿ, ''ਅਤਕ੍ਕਾਵਚਰੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੧; ੨.੩੩੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੨; ਮਹਾਵ॰ ੭-੮) ਚ। ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਸੁਖਤ੍ਥਂ ਪਨ ''ਅਨੀਤਿਹ''ਨ੍ਤਿ ਦੀਘਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਤਿਹਪਰਿਵਜ੍ਜਿਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਓਗਧਂ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਪਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੋਗਧਗਾਮੀ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਾਪਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਂ **ਨਿਬ੍ਬਾਨੋਗਧਗਾਮਿਨਂ** ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨੋਗਧੋ**ਤਿ ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਵਗਾਹਣਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨਾਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਏਕਨ੍ਤਸਮ੍ਪਾਦਨੇਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਨਿਬ੍ਬਾਨੋਗਧਗਾਮੀ**। ਅਥ ਵਾ **ਨਿਬ੍ਬਾਨੋਗਧਗਾਮਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮਿਨਂ। ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਞ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਏਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਇਮਮੇਵ ਚ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮਿਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਸਮਤਿਂਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸੋ ਭਗਵਾ **ਅਦੇਸਯਿ** ਦੇਸੇਸਿ । **ਮਹਨ੍ਤੇਹੀ**ਤਿ ਮਹਾਆਤੁਮੇਹਿ ਉਲ਼ਾਰਜ੍ਝਾਸਯੇਹਿ। ਮਹਨ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਮਹਨ੍ਤੇ ਵਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਕੇ ਏਸਨ੍ਤਿ ਗਵੇਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਮਹੇਸਿਨੋ,** ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ ਅਰਿਯਾ। ਤੇਹਿ **ਅਨੁਯਾਤੋ** ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ।

ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦੇਸਿਤਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਮਯਾ ਦੇਸਿਤਂ, ਏਵਂ ਯੇ ਏਤਂ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਤਦਤ੍ਥਂ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਞ੍ਚ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥੇਹਿ ਯਥਾਰਹਂ ਅਨੁਸਾਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁ ਮਯ੍ਹਂ ਸਾਸਨਕਾਰਿਨੋ ਓਵਾਦਪ੍ਪਟਿਕਰਾ ਸਕਲਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਕੁਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਕੁਹਕਾ**ਤਿ ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਾਦਿਨਾ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁਨਾ ਕੁਹਕਾ, ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਿਚ੍ਛਾਯ ਕੋਹਞ੍ਞਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰੇਸਂ ਵਿਦ੍ਧਂਸਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਥਦ੍ਧਾ**ਤਿ ''ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਉਪਾਯਾਸਬਹੁਲੋ, ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਭਿਸਜ੍ਜਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਪਤਿਤ੍ਥੀਯਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੫, ੨੭) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਕੋਧੇਨ ਚ, ''ਦੁਬ੍ਬਚੋ ਹੋਤਿ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਕ੍ਖਮੋ ਅਪ੍ਪਦਕ੍ਖਿਣਗ੍ਗਾਹੀ ਅਨੁਸਾਸਨਿ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੧; ਪਾਰਾ॰ ੪੨੬)। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਦੋਵਚਸ੍ਸੇਨ ਚ, ''ਜਾਤਿਮਦੋ, ਗੋਤ੍ਤਮਦੋ, ਲਾਭਮਦੋ, ਆਰੋਗ੍ਯਮਦੋ, ਯੋਬ੍ਬਨਮਦੋ, ਜੀਵਿਤਮਦੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੮੩੨) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਜਾਤਿਮਦਾਦਿਭੇਦੇਨ ਮਾਨੇਨ ਚ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਗਰੂਸੁਪਿ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਯੋਸਲਾਕਂ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ ਵਿਯ ਅਨੋਨਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਣਕਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਕੋਧੇਨ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਉਪਲਾਪਕਾਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਸੇਨ ਕੁਲਸਙ੍ਗਣ੍ਹਕਾ। **ਲਪਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਂ ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਚਾਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾਵਸੇਨ ਲਪਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਿਙ੍ਗੀ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਙ੍ਗਾਰਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਝਨਤੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਆਸੇਵਿਤਤਾਯ ਸੀਸੇ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਸੁਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਵਿਸਾਣਂ ਵਿਯ ਥਿਰਤ੍ਤਾ ਚ ਸਿਙ੍ਗਂ ਵਿਯਾਤਿ ਸਿਙ੍ਗਂ, ਨਾਗਰਿਕਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸਿਙ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਸਿਙ੍ਗਾਰਭਾਵੋ **ਸਿਙ੍ਗਾਰਤਾ,** ਸਿਙ੍ਗਾਰਕਰਣਕਆਕਾਰੋ ਵਾ।

ਚਾਤੁਰਭਾਵੋ **ਚਾਤੁਰਤਾ**। ਤਥਾ **ਚਾਤੁਰਿਯਂ**। ਪਰਿਕ੍ਖਤਭਾਵੋ **ਪਰਿਕ੍ਖਤਤਾ,** ਪਰਿਖਣਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਸ੍ਸੇਵ ਦਲ੍ਹਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਇਤਰਂ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਵਾਰੇਹਿ ਕਿਲੇਸਸਙ੍ਖਾਰਤਾਵ ਕਥਿਤਾ।

ਉਗ੍ਗਤਨਲ਼ਾਤਿ ਨਲ਼ਸਦਿਸਂ ਤੁਚ੍ਛਮਾਨਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਣਕਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਤੁਚ੍ਛਮਾਨਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ**"ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਕੁਹਨਾਦਿਯੋਗਤੋ ਨ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਮਮ ਸਨ੍ਤਕਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਪਗਤਾ**ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਤੇ ਮਮ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਨ ਅਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਤੋ ਅਪਗਤਾ ਏਵ ਇਮਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾ, ਇਤੋ ਤੇ ਸੁਵਿਦੂਰੇ ਠਿਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਨਭਞ੍ਚ ਦੂਰੇ ਪਥਵੀ ਚ ਦੂਰੇ,
ਪਾਰਂ ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਦਾਹੁ ਦੂਰੇ।
ਤਤੋ ਹਵੇ ਦੂਰਤਰਂ ਵਦਨ੍ਤਿ,
ਸਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੋ ਅਸਤਞ੍ਚ ਰਾਜਾ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੨.੨੧.੪੧੪)।

ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਟਤਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਟਭਾਵੇਨ ਸੀਲਾਦਿਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ।

ਕੁਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਨਿਦ੍ਦੋਸਾਨੀ**ਤਿ ਅਵਜ੍ਜਰਹਿਤਾਨਿ ਆਗਮਨਸੁਦ੍ਧਿਤੋ ਕਾਯਮਣ੍ਡਨਾਦਿਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਲਭਤਾਯ ਪਰਿਯੇਸਨਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਪ੍ਪਤਾਯ ਪਰਿਹਰਣਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਨਵਜ੍ਜਤਾਯ ਅਗਰਹਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਸਾਰੁਪ੍ਪਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਪ੍ਪਤਾਯ ਵਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਸਸ੍ਸ ਅਵਤ੍ਥੁਤਾ, ਸੁਲਭਤਾਯ ਗੇਧਾਦੀਨਂ ਅਵਤ੍ਥੁਤਾ, ਅਨਵਜ੍ਜਤਾਯ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਅਪ੍ਪਤਾਯ ਵਾ ਲਾਭੇਨ ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਜਨਯਨ੍ਤਿ, ਅਲਾਭੇਨ ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਜਨਯਨ੍ਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜਤਾਯ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਂ ਨ ਜਨਯਨ੍ਤਿ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋ।

ਪਂਸੁਕੂਲਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਾਦੀਸੁ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਂਸੂਨਂ ਉਪਰਿ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਟ੍ਠੇਨ ਪਂਸੁਕੂਲਂ ਵਿਯਾਤਿ ਪਂਸੁਕੂਲਂ, ਪਂਸੁ ਵਿਯ ਕੁਚ੍ਛਿਤਭਾਵਂ ਉਲਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਂਸੁਕੂਲਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ ਰਥਿਕਾਦੀਸੁ ਪਤਿਤਨਨ੍ਤਕਾਨਿ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਕਤਚੀਵਰਂ। **ਰੁਕ੍ਖਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵੇਕਾਨੁਰੂਪਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੁਕ੍ਖਸਮੀਪਂ। **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗੋਮੁਤ੍ਤਂ। ਕੇਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਗੋਮੁਤ੍ਤਪਰਿਭਾਵਿਤਹਰੀਤਕਖਣ੍ਡਂ **ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤ**''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਪੂਤਿਭਾਵੇਨ ਆਪਣਾਦਿਤੋ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ ਛਡ੍ਡਿਤਂ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੇਸਜ੍ਜਂ **ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ।

ਯਤੋ ਖੋਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਂ, ਯਂ ਖੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤੇਨ ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਕਿਰਿਯਂ ਪਰਾਮਸਤਿ। **ਤੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ। **ਇਦਮਸ੍ਸਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਯ੍ਵਾਯਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਅਪ੍ਪੇਨ ਸੁਲਭੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੋ, ਇਦਂ ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੀਲਸਂਵਰਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਏਕਂ ਸਾਮਞ੍ਞਙ੍ਗਂ ਸਮਣਭਾਵਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਹਂ ਵਦਾਮਿ। ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਹਿ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਹੋਤਿ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਨਾਮ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗਾ ਬਾਹਿਰਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਬਾਹਿਰਂ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਞ੍ਚ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ ਪਨ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ

ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ। ਤੇਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਯਥਾਰਹਂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਭੂਤਾ ਤਸ੍ਸ ਮੂਲਭੂਤਾ ਚੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ, ਯਦਿਦਂ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾ ਅਸਂਸਟ੍ਠਤਾ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਇਦਮਸ੍ਸਾਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਾਮਞ੍ਞਙ੍ਗਨ੍ਤਿ** ਵ**ਦਾਮੀ**"ਤਿ।

ਸੇਨਾਸਨਮਾਰਬ੍ਭਾਤਿ ਵਿਹਾਰਾਦਿਂ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦਿਞ੍ਚ ਸੇਨਾਸਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। **ਚੀਵਰਂ ਪਾਨਭੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਵਾਸਨਾਦਿਚੀਵਰਂ ਅਮ੍ਬਪਾਨਕਾਦਿਪਾਨਂ ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯਾਦਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਆਰਬ੍ਭਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਵਿਘਾਤੋ**ਤਿ ਵਿਘਾਤਭਾਵੋ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ''ਅਮੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਆਵਾਸੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸੁਲਭਾ''ਤਿ ਲਭਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਗਮਨੇਨ ਵਾ ''ਮਯ੍ਹਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਨ ਤੁਯ੍ਹ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਾਦਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਵਾ ਨਵਕਮ੍ਮਕਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਸੇਨਾਸਨਾਦੀਨਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾਨਂ ਇਚ੍ਛਿਤਾਲਾਭਾਦਿਨਾ ਯੋ ਵਿਘਾਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤਿ। **ਦਿਸਾ ਨਪ੍ਪਟਿਹਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸਭਾਵੇਨ ਦਿਸਾ ਨ ਪਟਿਹਨਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਇਤਰੀਤਰੇਨਾ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੨)।

ਸਮਣਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਾਤਿ ਸਮਣਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਯ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਯੋ। **ਤੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ। **ਅਧਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਅਨ੍ਤੋਗਤਾ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤਾ। ਨ **ਪਰਿਬਾਹਿਰਾ**ਤਿ ਨ ਬਾਹਿਰਾ ਕਤਾ।

ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਰਿਯਵਂਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮. ਅਟ੍ਠਮੇ ਵ**ਂਸ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਪਿਟ੍ਠਿਵਂਸਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਗੋਪਾਨਸੀਨਂ ਸਨ੍ਧਾਨਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤਬ੍ਬਦਣ੍ਡਕੇ ਆਗਤੋ।

> ''ਵਂਸੋ ਵਿਸਾਲੋ ਚ ਯਥਾ ਵਿਸਤ੍ਤੋ,
> ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦਾਰੇਸੁ ਚ ਯਾ ਅਪੇਕ੍ਖਾ।
> ਵਂਸਕ੍ਕਲੀਰੋਵ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ,
> ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥ –

ਆਦੀਸੁ ਕਟ੍ਠਕੇ। ''ਭੇਰਿਸਦ੍ਦੋ ਮੁਦਿਙ੍ਗਸਦ੍ਦੋ ਵਂਸਤਾਲਸਦ੍ਦੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਤੂਰਿਯਵਿਸੇਸੇ, ਵੇਣੂਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ । ''ਭਿਨ੍ਨੇਨ ਪਿਟ੍ਠਿਵਂਸੇਨ ਮਤੋ ਹਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਤ੍ਥਿਆਦੀਨਂ ਪਿਟ੍ਠਿਵੇਮਜ੍ਝੇ ਪਦੇਸੇ। ''ਕੁਲਵਂਸਂ ਠਪੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕੁਲਨ੍ਵਯੇ। ''ਵਂਸਾਨੁਰਕ੍ਖਕੋ ਪਵੇਣੀਪਾਲਕੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਗੁਣਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯਂ ਗੁਣਾਨਂ ਪਬਨ੍ਧਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ। ਇਧ ਪਨ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸਭਾਵਨਾਰਾਮਤਾਸਙ੍ਖਾਤਗੁਣਾਨਂ ਪਬਨ੍ਧੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਵਂਸਸ੍ਸ ਕੁਲਨ੍ਵਯਂ ਗੁਣਨ੍ਵਯਞ੍ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਖਤ੍ਤਿਯਵਂਸੋ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਵਂਸੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ। **ਸਮਣਵਂਸੋ** ਪਨ ਸਮਣਤਨ੍ਤਿ ਸਮਣਪਵੇਣੀ। **ਮੂਲਗਨ੍ਧਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਥਾ ਸਾਰਗਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਗੋਰਸਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਪਨ **ਆਦਿ**-ਸਦੇਨ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡਾਦੀਨਂ।

ਅਰਿਯ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਮਿਲਕ੍ਖੇਸੁਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਯੇਸਂ ਨਿਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਅਰਿਯਂ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਹ ''ਯਾਵਤਾ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਰਿਯਂ ਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੨; ਉਦਾ॰ ੭੬)। ਲੋਕਿਯਸਾਧੁਜਨੇਸੁਪਿ ''ਯੇ ਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ

ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਸਮਾਚਾਰਾ, ਤੇਸਂ ਅਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੫)। ਇਧ ਪਨ ਯੇ ''ਆਰਕਾ ਕਿਲੇਸੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਲਦ੍ਧਨਿਬ੍ਬਚਨਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾ, ਤੇ ਏਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕੇ ਪਨ ਤੇ ਅਰਿਯਾ"**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਂ ਕਤ੍ਵਾ **"ਅਰਿਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਮਹਾਪਣਿਧਾਨਕਪ੍ਪਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵਾਯਂ ਕਪ੍ਪੋ, ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ। ਤੇ ਤਾਵ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਦਞ੍ਞੇਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੇ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੇ ਚ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਅਰਿਯੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਾਵ ਸਾਸਨਂ ਅਨੁਰਧਾਯਤਿ, ਤਾਵ ਸਤ੍ਥਾ ਧਰਤਿ ਏਵ ਨਾਮਾਤਿ ਇਮਮੇਵ ਭਗਵਨ੍ਤਂ। ਯੇ ਚੇਤਰਹਿ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾ, ਤੇ ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਗ੍ਗਹਣਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਤੇ ਤੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਚੇ, ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਗ੍ਗਹਣਂ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾ ਭਗਵਾ ''ਧਮ੍ਮਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਦਿਦਂ ਛ ਛਕ੍ਕਾਨੀ''ਤਿ **ਛਛਕ੍ਕਦੇਸਨਾਯ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੨੦) ਅਟ੍ਠਹਿ ਪਦੇਹਿ ਵਣ੍ਣਂ ਅਭਾਸਿ। ਏਵਂ ਮਹਾਅਰਿਯਵਂਸਦੇਸਨਾਯ ਅਰਿਯਾਨਂ ਵਂਸਂ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਵਂਸਾ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਾ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞਾ ਵਂਸਞ੍ਞਾ ਪੋਰਾਣਾ, ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਾ ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਪੁਬ੍ਬਾ ਨ ਸਂਕੀਯਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਕੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਟ੍ਠਾ ਸਮਣੇਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ''ਤਿ ਯੇਹਿ ਨਵਹਿ ਪਦੇਹਿ ਵਣ੍ਣਂ ਅਭਾਸਿ, ਤਾਨਿ ਤਾਵ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਥੋਮਨਾਵਸੇਨੇਵ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ **"ਤੇ ਖੋ ਪਨੇਤੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਗ੍ਗਾਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ** ਸਬ੍ਬਵਂਸੇਹਿ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵਤੋ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵਸਾਧਨਤੋ ਚ।

ਰਤ੍ਤਞ੍ਞਾ ਚਿਰਰਤ੍ਤਾਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਤੇਹਿ ਚ ਤਥਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ। **ਵਂਸਾਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਵਂਸਾਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ। **ਪੋਰਾਣਾ**ਤਿ ਪੁਰਾਤਨਾ। **ਨ ਅਧੁਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਨ ਅਧੁਨਾਤਨਾ। **ਅਵਿਕਿਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਨ ਖਿਤ੍ਤਾ ਨ ਛਡ੍ਡਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨਪਨੀਤਾ"**ਤਿ। **ਨ ਅਪਨੀਤਪੁਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਨ ਛਡ੍ਡਿਤਪੁਬ੍ਬਾ, ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਨਂ ਪਰਿਪੂਰਣੂਪਾਯਭਾਵਤੋ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਾ। ਤਤੋ ਏਵ ਇਦਾਨਿਪਿ ਨ ਅਪਨੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਨ ਅਪਨੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਜਾਨਨੇਨ **ਵਿਞ੍ਞੂ**। ਸਮਿਤਪਾਪਾ **ਸਮਣਾ** ਚੇਵ ਬਾਹਿਤਪਾਪਾ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ** ਚ। **ਤੇਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਟ੍ਠਾ** ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਯੇ ਹਿ ਨ ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਅਨਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਗਰਹਿਤਬ੍ਬਾ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਸਨ੍ਤੋਸਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਝਾਨਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਤਾ ਹੋਤੀਤਿ। **ਇਤਰੀਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਇਤਰੇਨ ਇਤਰੇਨ। ਇਤਰਸਦ੍ਦੋ ਅਨਿਯਮਵਚਨੋ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਯਂ-ਕਿਞ੍ਚਿਸਦ੍ਦੇਹਿ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਯੇਨ ਕੇਨਚੀ"**ਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਅਨਿਯਮਵਾਚਿਤਾਯ ਏਵ ਯਥਾ ਥੂਲਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਵਚਨੋ, ਏਵਂ ਯਥਾਲਦ੍ਧਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞਤਰਵਚਨੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਪਕ੍ਖਸ੍ਸੇਵ ਇਧ ਇਚ੍ਛਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਥ ਖੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਨਨੁ ਚ ਯਥਾਲਦ੍ਧਾਦਯੋਪਿ ਥੂਲਾਦਯੋ ਏਵ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਤਥਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਸੇਸੋ। ਯੋ ਹਿ ਯਥਾਲਦ੍ਧੇਸੁ ਥੂਲਾਦੀਸੁ ਸਨ੍ਤੋਸੋ, ਸੋ ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋਵ, ਨ ਇਤਰੋ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚਯਮਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਯਬਲਸਾਰੁਪ੍ਪਭਾਵਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋਪਿ। ਥੂਲਦੁਕਾਦਯੋ ਤਯੋਪਿ ਚੀਵਰੇ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਸਾਧਾਰਣੋ, ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਪਨ ਚੀਵਰੇ ਸੇਨਾਸਨੇ ਚ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਇਮੇ ਤਯੋ ਸਨ੍ਤੋਸੇ**ਤਿ ਇਦਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯੇ ਹਿ ਪਰਤੋ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਏਵ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰੇ ਵੀਸਤਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਪਨ੍ਨਰਸ, ਸੇਨਾਸਨੇ ਪਨ੍ਨਰਸਾਤਿ ਸਮਪਞ੍ਞਾਸ ਸਨ੍ਤੋਸਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਇਮੇਸੁ ਏਵ ਤੀਸੁ ਸਨ੍ਤੋਸੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹਂ ਸਮੋਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ।

ਚੀਵਰਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ''ਇਦਂ ਨਾਮ ਚੀਵਰਂ ਕਪ੍ਪਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਤੋ ਚੀਵਰਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ। **ਚੀਵਰਖੇਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ। **ਪਂਸੁਕੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਂਸੁਕੂਲਚੀਵਰਂ, ਪਂਸੁਕੂਲਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਚੀਵਰਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚੀਵਰਸਨ੍ਤੋਸੋ**ਤਿ ਚੀਵਰੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬੋ ਸਨ੍ਤੋਸੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ। **ਚੀਵਰਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਨਿ,** ਯਾਨਿ ਗੋਪੇਨ੍ਤੋ ਚੀਵਰਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ

ਹੋਤੀਤਿ। ਖੋਮਕਪ੍ਪਾਸਿਕਕੋਸੇਯ੍ਯਕਮ੍ਬਲਸਾਣਭਙ੍ਗਾਨਿ **ਖੋਮਾਦੀਨਿ**। ਤਤ੍ਥ **ਖੋਮਂ** ਨਾਮ ਖੋਮਸੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਾਯਿਤਂ ਖੋਮਪਟ੍ਟਚੀਵਰਂ। ਤਥਾ ਸੇਸਾਨਿਪਿ। **ਸਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਣਵਾਕਸੁਤ੍ਤੇਹਿ ਕਤਚੀਵਰਂ। **ਭਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਖੋਮਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ, ਏਕਚ੍ਚਾਨਿ ਵਾ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਤਚੀਵਰਂ। ਭਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਵਾਕਮਯਮੇਵਾਤਿ ਕੇਚਿ। **ਛਾ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਾ ਵਤ੍ਥਜਾਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ? ਨੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਸਾ ਪਨ ਏਤੇਸਂ ਅਨੁਲੋਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਦੁਕੂਲਾਦੀਨੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਤ੍ਤੁਣ੍ਣਂ, ਸੋਮਾਰਪਟ੍ਟਂ, ਚੀਨਪਟ੍ਟਂ, ਇਦ੍ਧਿਜਂ, ਦੇਵਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਕੂਲਂ ਸਾਣਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਂ ਵਾਕਮਯਤ੍ਤਾ। ਪਤ੍ਤੁਣ੍ਣਦੇਸੇ ਸਞ੍ਜਾਤਵਤ੍ਥਂ **ਪਤ੍ਤੁਣ੍ਣਂ**। ''ਕੋਸੇਯ੍ਯਵਿਸੇਸੋ''ਤਿ ਹਿ ਅਭਿਧਾਨਕੋਸੇ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋਮਾਰਦੇਸੇ ਚੀਨਦੇਸੇ ਚ ਜਾਤਵਤ੍ਥਾਨਿ **ਸੋਮਾਰਚੀਨਪਟ੍ਟਾਨਿ**। ਪਤ੍ਤੁਣ੍ਣਾਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਕੋਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਾਨਿ ਪਾਣਕੇਹਿ ਕਤਸੁਤ੍ਤਮਯਤ੍ਤਾ। **ਇਦ੍ਧਿਜਂ** ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪੁਞ੍ਞਿਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਚੀਵਰਂ, ਤਂ ਖੋਮਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਹੋਤੀਤਿ ਤੇਸਂ ਏਵ ਅਨੁਲੋਮਂ। ਦੇਵਤਾਹਿ ਦਿਨ੍ਨਚੀਵਰਂ **ਦੇਵਦਿਨ੍ਨਂ,** ਤਂ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਜਾਲਿਨਿਯਾ ਦੇਵਕਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਵਤ੍ਥਸਦਿਸਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਖੋਮਾਦੀਨਂਯੇਵ ਅਨੁਲੋਮਂ ਹੋਤਿ ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਭਾਵਤੋ।

ਇਮਾਨੀਤਿ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਵਧਾਰਣਵਚਨਂ, ਇਮਾਨਿ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਪਰਿਭੋਗਯੋਗ੍ਗਤਾਯ **ਕਪ੍ਪਿਯਚੀਵਰਾਨਿ**। ਇਦਾਨਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਾਨਿ ਏਕਦੇਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕੁਸਚੀਰ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਤਿਣੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵਾ ਤਾਦਿਸੇਹਿ ਤਿਣੇਹਿ ਕਤਚੀਵਰਂ **ਕੁਸਚੀਰਂ**। ਅਕ੍ਕਵਾਕਾਦੀਹਿ ਵਾਕੇਹਿ ਕਤਚੀਵਰਂ **ਵਾਕਚੀਰਂ**। ਚਤੁਕ੍ਕੋਣੇਹਿ ਤਿਕੋਣੇਹਿ ਵਾ ਫਲਕੇਹਿ ਕਤਚੀਵਰਂ **ਫਲਕਚੀਰਂ**। ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਕੇਸੇਹਿ ਕਤਕਮ੍ਬਲਂ **ਕੇਸਕਮ੍ਬਲਂ**। ਚਾਮਰਿਵਾਲਅਸ੍ਸਵਾਲਾਦੀਹਿ ਕਤਂ **ਵਾਲਕਮ੍ਬਲਂ**। ਮਕਚਿਤਨ੍ਤੂਹਿ ਵਾਯਿਤੋ **ਪੋਤ੍ਥਕੋ। ਚਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਮਿਗਚਮ੍ਮਾਦਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚਮ੍ਮਂ। ਉਲੂਕਪਕ੍ਖੇਹਿ ਗਨ੍ਥਿਤ੍ਵਾ ਕਤਚੀਵਰਂ **ਉਲੂਕਪਕ੍ਖਂ**। ਭੁਜਪਤ੍ਤਤਚਾਦਿਮਯਂ **ਰੁਕ੍ਖਦੁਸ੍ਸਂ**। ਤਿਰੀਟਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਖੁਮਤਰਾਹਿ ਲਤਾਹਿ ਲਤਾਵਾਕੇਹਿ ਵਾ ਵਾਯਿਤਂ **ਲਤਾਦੁਸ੍ਸਂ**। ਏਰਕਵਾਕੇਹਿ ਕਤਂ **ਏਰਕਦੁਸ੍ਸਂ**। ਤਥਾ **ਕਦਲਿਦੁਸ੍ਸਂ**। ਸੁਖੁਮੇਹਿ ਵੇਲੁਵਿਲੀਵੇਹਿ ਕਤਂ **ਵੇਲੁਦੁਸ੍ਸਂ। ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਕ੍ਕਲਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਅਕਪ੍ਪਿਯਚੀਵਰਾਨਿ** ਤਿਤ੍ਥਿਯਦ੍ਧਜਭਾਵਤੋ।

ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਮਾਤਿਕਾਨਂ ਵਸੇਨਾਤਿ ''ਸੀਮਾਯ ਦੇਤਿ, ਕਤਿਕਾਯ ਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ॰ ੩੭੯) ਆਗਤਾਨਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਚੀਵਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਾਤਿਕਾਨਂ ਵਸੇਨ। ਚੀਵਰਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਕ੍ਖੇਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਭਗਵਤਾ ''ਅਟ੍ਠਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਤਿਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਾਤਿਕਾ ਠਪਿਤਾ। **ਮਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਹਿ ਮਾਤਰੋ ਚੀਵਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਜਨਿਕਾਤਿ।

ਸੋਸਾਨਿਕਨ੍ਤਿ ਸੁਸਾਨੇ ਪਤਿਤਂ। **ਪਾਪਣਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਪਣਦ੍ਵਾਰੇ ਪਤਿਤਂ। **ਰਥਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਵਾਤਪਾਨਨ੍ਤਰੇਨ ਰਥਿਕਾਯ ਛਡ੍ਡਿਤਚੋਲ਼ਕਂ। **ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਕਾਰਟ੍ਠਾਨੇ ਛਡ੍ਡਿਤਚੋਲ਼ਕਂ। **ਸਿਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਹਾਨਚੋਲ਼ਕਂ, ਯਂ ਭੂਤਵੇਜ੍ਜੇਹਿ ਸਸੀਸਂ ਨਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲ਼ਕਣ੍ਣਿਚੋਲ਼ਨ੍ਤਿ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਤਿਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਤ੍ਥਚੋਲ਼ਂ, ਸਿਨਾਨਤਿਤ੍ਥੇ ਛਡ੍ਡਿਤਪਿਲੋਤਿਕਾ। **ਅਗ੍ਗਿਦਡ੍ਢ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਪ੍ਪਦੇਸਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਿ। **ਗੋਖਾਯਿਤਾਦੀਨਿ** ਪਾਕਟਾਨੇਵ। ਤਾਨਿਪਿ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਿ। **ਧਜਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਾਵਂ ਆਰੋਹਨ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਯੁਦ੍ਧਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਧਜਯਟ੍ਠਿਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਬਦ੍ਧਂ ਵਾਤੇਨ **ਆਨੀਤਂ** ਤੇਹਿ ਛਡ੍ਡਿਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸਾਦਕਭਿਕ੍ਖੁਨਾਤਿ ਗਹਪਤਿਚੀਵਰਸ੍ਸ ਸਾਦਿਯਨਭਿਕ੍ਖੁਨਾ। **ਏਕਮਾਸਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਮਾਸਸਞ੍ਞਿਤਂ ਏਕਮਾਸਮਤ੍ਤਂ **ਵਿਤਕ੍ਕੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ,** ਨ ਤਤੋ ਪਰਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਨਿਗ੍ਗਹਤ੍ਥਾ ਸਾਸਨੇ ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ। **ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਅਦ੍ਧਮਾਸੇਨੇਵ ਕਰੋਤਿ** ਅਪਰਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ, ਇਤਰਸ੍ਸ ਪਨ ਪਰਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਮਾਸਮਤ੍ਤਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ। **ਇਦਂ ਮਾਸਡ੍ਢਮਾਸਮਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਵਿਤਕ੍ਕਸਨ੍ਤੋਸੋ** ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਮਿਤਕਾਲਿਕਤ੍ਤਾ। ਮਹਾਥੇਰਂ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਹਾਯਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ ਗਰੁਗਾਰਵੇਨ **"ਗਾਮਦ੍ਵਾਰਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ"**ਇਚ੍ਚੇਵਾਹ। ਥੇਰੋਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਞਤ੍ਵਾ **"ਅਹਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ"**ਤਿ ਆਹ। ''ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਵਸਰੋ ਮਾ ਹੋਤੂ''ਤਿ **ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਮਾਨੋ ਗਾਮਂ ਪਾਵਿਸਿ। ਉਚ੍ਚਾਰਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰੇਨ ਪੀਲ਼ਿਤੋ। ਤਦਾ ਭਗਵਤੋ

ਦੁਕ੍ਕਰਕਿਰਿਯਾਨੁਸ੍ਸਰਣਮੁਖੇਨ ਤਥਾਗਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਵੇਗਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ **ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ...ਪੇ॰... ਤੀਣਿ ਫਲਾਨਿ ਪਤ੍ਤੋ**।

ਕਤ੍ਥ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤਨਾਪਿ ਲਾਭਾਸਾਪੁਬ੍ਬਿਕਾਤਿ ਤਥਾ "**ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਮਨਾਪਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਏਵਮਾਦਿਚਿਨ੍ਤਨਾਯ ਕਾ ਨਾਮ ਕਥਾ, ਕਥਂ ਪਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵ ਗਮਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਚੀਵਰਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਪੇਸਲੋ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਾਯਪਿ ਪਰਿਯੇਸਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ "**ਪੇਸਲਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਹਰਿਯਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਸਾਨਾਦੀਸੁ ਪਤਿਤਂ ਵਤ੍ਥਂ ''ਇਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਂਸੁਕੂਲਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਪੁਰਿਸੇਨ ਤਤੋ ਆਨੀਯਮਾਨਂ। **ਏਵਂ ਲਦ੍ਧਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸਪੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸਂ ਅਕੋਪੇਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਹੋਨਕਮਤ੍ਤੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਯਥਾਲਦ੍ਧਾਨਂ ਪਂਸੁਕੂਲਾਨਂ ਏਕਪਟ੍ਟਦੁਪਟ੍ਟਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਹੋਨਕਪ੍ਪਮਾਣੇਨੇਵ। ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਉਪਰਿ ਪਚ੍ਚਾਸਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਗਾਮੇ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤੇਨ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਨਾ ਵਿਯ ਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਚਰਣਂ **ਲੋਲੁਪ੍ਪਵਿਵਜ੍ਜਨਂ** ਨਾਮ ਲੋਲੁਪ੍ਪਸ੍ਸ ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਿਤਤ੍ਤਾ।

ਯਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਂ। **ਧੋਵਨੁਪਗੇਨਾ**ਤਿ ਧੋਵਨਯੋਗ੍ਗੇਨ। **ਪਣ੍ਣਾਨੀ**ਤਿ ਅਮ੍ਬਜਮ੍ਬਾਦਿਪਣ੍ਣਾਨਿ। **ਅਕੋਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤੋਸਂ ਅਕੋਪੇਤ੍ਵਾ। **ਪਹੋਨਕਨੀਹਾਰੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕਾਦੀਸੁ ਯਂ ਕਾਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਹੋਨਕਨਿਯਾਮੇਨੇਵ ਯਥਾਲਦ੍ਧਂ ਥੂਲਸੁਖੁਮਾਦਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਰਣਂ। **ਤਿਮਣ੍ਡਲਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਨਿਵਾਸਨਂ ਚੇ ਨਾਭਿਮਣ੍ਡਲਂ, ਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਂ, ਇਤਰਞ੍ਚੇ ਗਲਵਾਟਮਣ੍ਡਲਂ , ਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਨ੍ਤਿ ਤਿਮਣ੍ਡਲਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਰਣਂ। ਤਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਚੀਵਰਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਮਾਣਂਯੇਵ ਹੋਤਿ। **ਅਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ** ਨ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ।

ਕੁਸਿਬਨ੍ਧਨਕਾਲੇਤਿ ਮਣ੍ਡਲਾਨਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਿਬ੍ਬਨਕਾਲੇ। **ਸਤ੍ਤ ਵਾਰੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਸਿਬ੍ਬਨਵਾਰੇ। ਕਪ੍ਪਬਿਨ੍ਦੁਅਪਦੇਸੇਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਕਰਣਂ **ਕਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ**।

ਸੀਤਪ੍ਪਟਿਘਾਤਨਾਦਿ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਮੁਖ੍ਯਮੇਵ ਚੀਵਰਪਰਿਭੋਗੇ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਮਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਯਾਵਦੇਵ ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੬)। **ਵਟ੍ਟਤਿ,** ਨ ਤਾਵਤਾ ਸਨ੍ਤੋਸੋ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਸਮ੍ਭਾਰਾਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾਨਂ ਅਲਾਭਤੋ। **ਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮੇ ਠਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਾਧਾਰਣਭੋਗਿਭਾਵੇ ਠਤ੍ਵਾ। **ਇਤੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਠਮਸ੍ਸੇਵ ਅਰਿਯਵਂਸਸ੍ਸ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਾਨਂ ਤੇਸਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਇਤਿ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਾ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਾ ਚਾ''ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ।

ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਤੁਕ੍ਕੋਟਿਕਂ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚਤੁਤ੍ਥੋਯੇਵ ਪਕ੍ਖੋ ਵਣ੍ਣਿਤਥੋਮਿਤੋਤਿ ਤਥਾ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। **ਏਕੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਨ ਕਥੇਤਿ** ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਨਾਲ਼ਕੋ। **ਏਕੋ ਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਕਥੇਤਿ** ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਪਨਨ੍ਦੋ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋ। **ਏਕੋ ਨੇਵ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਕਥੇਤਿ** ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਲਾਲ਼ੁਦਾਯਿ । **ਏਕੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਂ ਕਥੇਤਿ** ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ।

ਅਨੇਸਨਨ੍ਤਿ ਅਯੁਤ੍ਤਂ ਏਸਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪ**"ਨ੍ਤਿ, ਸਾਸਨੇ ਠਿਤਾਨਂ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਂ ਅਯੋਗ੍ਗਂ। **ਕੋਹਞ੍ਞਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਚੀਵਰੁਪ੍ਪਾਦਨਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਰੇਸਂ ਕੁਹਨਂ ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਉਤ੍ਤਸਤੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਨ੍ਤਾਸੇਨ ਉਪਰੂਪਰਿ ਤਸਤਿ। **ਪਰਿਤਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਤੋ ਤਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ ਸਬ੍ਬੇ ਕਾਯਵਚਿਪ੍ਪਯੋਗਾ ਤਦਤ੍ਥਾ ਏਵ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਹਿ ਤਸਤਿ। ਗਧਿਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਗਿਦ੍ਧੋ, ਸੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲਕ੍ਖਣੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਗਧਿਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਗਧਿਤੋ**ਤਿ ਆਹ "**ਵਿਗਤਲੋਭਗਿਦ੍ਧੋ**"ਤਿ। **ਮੁਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਮੁਯ੍ਹਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਂ **ਅਨਾਪਨ੍ਨੋ** ਅਨੁਪਗਤੋ। **ਅਨੋਤ੍ਥਤੋ** ਅਨਜ੍ਝੋਤ੍ਥਤੋ। **ਅਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਚ੍ਛਦਨੇਨ ਅਚ੍ਛਾਦਿਤੋ।

ਆਦੀਨਵਂ ਪਸ੍ਸਮਾਨੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਚ ਦੋਸਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ। ਗਧਿਤਪਰਿਭੋਗਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ , ਇਦਮਟ੍ਠਿਕਤਾ। ਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ**। ਤੇਨਾਹ “**ਯਾਵਦੇਵ…ਪੇ॰… ਜਾਨਨ੍ਤੋ**”ਤਿ।

ਨੇਵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨੇਵ ਉਕ੍ਕਂਸੇਤਿ ਨ ਉਕ੍ਖਿਪਤਿ ਨ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਤੋ ਦਹਤਿ। **ਅਹਨ੍ਤਿ**ਆਦਿ ਉਕ੍ਕਂਸਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। **ਨ ਵਮ੍ਭੇਤਿ** ਨ ਹੀਲ਼ੇਤਿ ਨ ਨਿਹੀਨਤੋ ਦਹਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਚੀਵਰਸਨ੍ਤੋਸੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਵੀਸਤਿਵਿਧੇ ਚੀਵਰਸਨ੍ਤੋਸੇ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸਨ੍ਤੋਸਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚੀਵਰਹੇਤੁ ਅਨੇਸਨਾਪਜ੍ਜਨਾਦਿਪਿ ਗਹਿਤਮੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਤੋ, ਅਸਤਿ ਚ ਅਭਾਵਤੋ। ਵਣ੍ਣਵਾਦਿਤਾਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਪਰਵਮ੍ਭਨਾਨਿ ਪਨ ਗਹਿਤਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ “**ਵਣ੍ਣਵਾਦਾਦੀਸੁ** ਵਾ”ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਦਕ੍ਖੋ**ਤਿਆਦਿ ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਨ੍ਤੋਸਾਦੀ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਂਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਦਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤੇਸਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਪਞ੍ਞਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਨਲਸੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵੀਰਿਯਂ, **ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਾਰਿਹਾਰਿਯਪਞ੍ਞਂ, **ਪਟਿਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਮੋਸਵੁਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਪਭੇਦਤੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਕ੍ਖੇਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸਨ੍ਤੋਸੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸਨ੍ਤੋਸਪ੍ਪਭੇਦੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਧ ਭੇਸਜ੍ਜਮ੍ਪਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਗਤਿਕਮੇਵ। ਆਹਰਿਤਬ੍ਬਤੋ ਹਿ ਸਪ੍ਪਿਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ ਕਤਂ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਖੇਤ੍ਤਂ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨਾਤਿ ਚ **ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ**। ਸਙ੍ਘਤੋ ਵਾ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਵਸੇਨ ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਕਲਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਸਙ੍ਘਭਤ੍ਤਂ**। ਕਤਿਪਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਦੇਸੇਨ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਉਦ੍ਦੇਸਭਤ੍ਤਂ**। ਨਿਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਨਿਮਨ੍ਤਨਂ**। ਸਲਾਕਾਯ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਂ**। ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਏਕਦਿਵਸਂ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਪਕ੍ਖਿਕਂ**। ਉਪੋਸਥੇ ਉਪੋਸਥੇ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਉਪੋਸਥਿਕਂ**। ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਪਾਟਿਪਦਿਕਂ**। ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਆਗਨ੍ਤੁਕਭਤ੍ਤਂ**। ਧੁਰਗੇਹੇ ਏਵ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਧੁਰਭਤ੍ਤਂ**। ਕੁਟਿਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਕੁਟਿਭਤ੍ਤਂ**। ਗਾਮਵਾਸਿਆਦੀਹਿ ਵਾਰੇਨ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਵਾਰਭਤ੍ਤਂ**। ਵਿਹਾਰਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਵਿਹਾਰਭਤ੍ਤਂ**। ਸੇਸਾਨਿ ਪਾਕਟਾਨੇਵ।

ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ‘‘ਕਤ੍ਥ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਜ੍ਜ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। “**ਸ੍ਵੇ ਕਤ੍ਥ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਸ੍ਸਾਮਾ**”ਤਿ ਥੇਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇ “**ਅਸੁਕਗਾਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ**”ਤਿ ਕਾਮਮੇਤਂ ਪਟਿਵਚਨਦਾਨਂ, ਯੇਨ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਏਤ੍ਤਕਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਮਾਲ਼ਕੇ ਠਤ੍ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕਿਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਤਤੋ ਪਰਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਅਰਿਯਵਂਸਾ ਚੁਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਅਰਿਯਵਂਸਿਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਏਕਚਾਰਿਕਸ੍ਸੇਵ। ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਹਿ ਅਰਿਯਵਂਸਿਕੋ ਏਕਵਾਰਮੇਵ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤੁਂ ਲਭਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ। **ਪਰਿਬਾਹਿਰੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਵਂਸਿਕਭਾਵਤੋ ਬਹਿਭੂਤੋ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਵਿਤਕ੍ਕਸਨ੍ਤੋਸੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ ਚ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ। **ਗਹੇਤਬ੍ਬਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ **ਏਵ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਯਾਪਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ। **ਅਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਾਪਨਪ੍ਪਮਾਣਤੋਪਿ ਅਪ੍ਪਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਾਰਾਧਨਤ੍ਥਂ। **ਪਮਾਣੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਮਾਣੇਨੇਵ ਅਪ੍ਪਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। **ਪਮਾਣੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸ੍ਮਿਞ੍ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਕ੍ਖੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ ਅਪਨੇਤਿ। **ਵਿਨਿਪਾਤੇਤਿ** ਵਿਨਾਸੇਤਿ ਅਟ੍ਠਾਨਵਿਨਿਯੋਗੇਨ। **ਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿਂ **ਨ ਕਰੋਤਿ** ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਨਾ ਵਿਯ ਦ੍ਵਾਰਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਚਰਣਂ **ਲੋਲੁਪ੍ਪਵਿਵਜ੍ਜਨਸਨ੍ਤੋਸੋ**ਤਿ ਆਹ “**ਦ੍ਵਾਰਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ।

ਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਕਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ। ਆਹਾਰਗੇਧਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ**। ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ ਪਟਿਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ ਕਤਾ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਆਦਿਪਯੋਜਨਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਆਗਤਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ…ਪੇ॰… ਸਨ੍ਤੋਸੋ ਨਾਮਾ"**ਤਿ। **ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ** ਤਦਹੁਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਤਰਤ੍ਥ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨੇਵ ਵਾਰਿਤਂ। **ਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਾਧਾਰਣਭੋਗਿਭਾਵੇ ਠਿਤੇਨ।

ਸੇਨਾਸਨੇਨਾਤਿ ਸਯਨੇਨ ਆਸਨੇਨ ਚ। ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਹਿ ਮਞ੍ਚਾਦਿਕੇ ਵਿਹਾਰਾਦਿਕੇ ਚ ਸੇਤਿ, ਤਂ ਸੇਨਂ। ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਪੀਠਾਦਿਕੇ ਆਸਤਿ, ਤਂ ਆਸਨਂ। ਤਦੁਭਯਂ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ **"ਸੇਨਾਸਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਮਞ੍ਚੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮਞ੍ਚੋ** ਮਸਾਰਕਾਦਿ। ਤਥਾ **ਪੀਠਂ**। ਮਞ੍ਚਭਿਸਿ, ਪੀਠਭਿਸੀਤਿ ਦੁਵਿਧੋ **ਭਿਸਿ। ਵਿਹਾਰੋ** ਪਾਕਾਰਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਸਕਲੋ ਆਵਾਸੋ, ''ਦੀਘਮੁਖਪਾਸਾਦੋ''ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ** ਦੀਘਪਾਸਾਦੋ, ''ਏਕਪਸ੍ਸਚ੍ਛਾਦਨਕਸੇਨਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਪਾਸਾਦੋ**ਤਿ ਚਤੁਰਸ੍ਸਪਾਸਾਦੋ, ''ਆਯਤਚਤੁਰਸ੍ਸਪਾਸਾਦੋ''ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਹਮ੍ਮਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਣ੍ਡਚ੍ਛਦਨਪਾਸਾਦੋ। **ਗੁਹਾ**ਤਿ ਕੇਵਲਾ ਪਬ੍ਬਤਗੁਹਾ। **ਲੇਣਂ** ਦ੍ਵਾਰਬਨ੍ਧਂ। **ਅਟ੍ਟੋ** ਬਹਲਭਿਤ੍ਤਿਕਗੇਹਂ, ਯਸ੍ਸ ਗੋਪਾਨਸਿਯੋ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਟ੍ਠਕਾਹਿ ਏਵ ਛਦਨਂ ਹੋਤਿ, ''ਅਟ੍ਟਾਲਾਕਾਰੇਨ ਕਰੀਯਤੀ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਮਾਲ਼ੋ** ਏਕਕੂਟਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਅਨੇਕਕੋਣੋ ਪਟਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸੋ, ''ਵਟ੍ਟਾਕਾਰੇਨ ਕਤਸੇਨਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਾਤਿ ''ਸਾਦਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ 'ਅਹਂ ਕਤ੍ਥ ਵਸਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਰਹਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਤਤੋ ਪਰਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਅਰਿਯਵਂਸਾ ਚੁਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਬਾਹਿਰੋ, ਸੇਨਾਸਨਂ ਕੁਹਿਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੋ ਨ ਗਹਿਤੋਤਿ? ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਏਵ ਪਵਿਟ੍ਠੋ"**ਤਿ ਆਹ, ਆਹਰਿਤਬ੍ਬਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਵਿਯ ਵਿਤਕ੍ਕਸਨ੍ਤੋਸਾਦਯੋਪਿ ਪਨ੍ਨਰਸ ਸਨ੍ਤੋਸਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ? ਨੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਦਸੇਵ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਵਿਨਿਯੋਗਂ ਗਤਾਨਿ, ਏਕਂ ਪਨ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਂ ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਿਨਿਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਂ ਭਾਵਨਾਰਾਮਅਰਿਯਵਂਸਂ ਭਜਤੀ"**ਤਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਰੁਲ਼੍ਹੋ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਪਥਵਿਂ ਪਤ੍ਥਰਮਾਨੇ ਵਿਯਾਤਿਆਦਿ ਅਰਿਯਵਂਸਦੇਸਨਾਯ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ ਮਹਾਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਨਯਸਹਸ੍ਸਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਾਯ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਵਤ੍ତਿਯਮਾਨਾ ਦੇਸਨਾ **ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਾਦਕਣ੍ਡੇ** ਅਯਞ੍ਚ ਭਾਵਨਾਰਾਮਅਰਿਯਵਂਸਕਥਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਾਯ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਾ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਹਸ੍ਸਨਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ… ਪੇ॰… ਦੇਸਨਂ ਆਰਭੀ"**ਤਿ।

ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਤੋ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਰਮਣਂ ਆਰਮਣਂ **ਆਰਾਮੋ**ਤਿ ਆਹ **"ਅਭਿਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਬਜਧਿਕਰਣਾਨਮ੍ਪਿ ਪਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਭਵਤਿ ਬਾਹਿਰਤ੍ਥਸਮਾਸੋ ਯਥਾ ''ਉਰਸਿਲੋਮੋ ਕਣ੍ਠੇਕਾਲ਼ੋ''ਤਿ ਆਹ **"ਭਾਵਨਾਯ ਆਰਾਮੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਭਾਵਨਾਰਾਮੋ"**ਤਿ। ਅਭਿਰਮਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਆਰਾਮੋ, ਭਾਵਨਾ ਆਰਾਮੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਭਾਵਨਾਰਾਮੋ**ਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਸਮਾਸਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਰਮਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਭਾਵਨਾਰਾਮਸਦ੍ਦਾਨਂ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਤਂ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਸਮਾਸਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **"ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਰਮਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਪਹਾਨਾਰਾਮੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਕਾਮਂ ''ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਂ ਭਾਵਨਾਰਾਮਅਰਿਯਵਂਸਂ ਭਜਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਤ੍ਤਾ, ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਨ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਕਚ੍ਚਾਹਿ ਆਪਤ੍ਤੀਹਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਭਾਵੋਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **"ਤੇਰਸਨ੍ਨਂ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯਂ ਪਤ੍ਵਾ ਗਰੁਕੇ ਠਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਸਲ੍ਲੇਖਸ੍ਸ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਸੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਵਿਨਯੇ ਠਿਤਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਤੇਰਸਨ੍ਨਂ…ਪੇ॰… ਕਥਿਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਕਾਮਂ ਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇਸੁਪਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸੀਲਕਥਾ ਆਹਟਾਯੇਵ, ਯੇਹਿ ਪਨ ਗੁਣੇਹਿ ਸੀਲਸ੍ਸ

ਵੋਦਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਸੁ ਕਥਿਤੇਸੁ ਯਥਾ ਸੀਲਕਥਾਬਾਹੁਲ੍ਲਂ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ ਕਥਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਭਾਵਨਾਕਥਾਬਾਹੁਲ੍ਲਂ ਸੁਤ੍ਤਪਿਟਕਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਞ੍ਚ ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਅਰਿਯਵਂਸੇਨ ਕਥਿਤੇਨ ਕਥਿਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਭਾਵਨਾਰਾਮੇਨ ਅਵਸੇਸਂ ਪਿਟਕਦ੍ਵਯਂ ਕਥਿਤ"**ਨ੍ਤਿ। ''ਸੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਰਮਤੀ''ਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਦਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਵਾ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਸਕਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨੇਨ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿਤਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਸੋ ਪਾਠੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਾਲ਼ੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **"ਨੇਕ੍ਖਮਪਾਲ਼ਿਯਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮਾ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਰੇ''ਤਿ। **ਦਸੁਤ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਦਸੁਤ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਧਮ੍ਮੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੦ ਆਦਯੋ) ਦਸੁਤ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਆਗਤਨਯੇਨਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸੋਤਿ ਜਾਗਰਿਯਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਭਾਵਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿਤਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰਂ, ਸੋ ''ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੦੮) ਆਗਤੋ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾ ਹਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਬ੍ਯਾਪਾਦ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਵਮੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਉਪਾਯਾਨਞ੍ਹਿ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਮਹਾਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਬ੍ਯਾਪਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾ। **ਆਲੋਕਸਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿਕਰਣੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਆਲੋਕਸਞ੍ਜਾਨਨਂ। **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਂ। **ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਾਥਾਵਨਿਚ੍ਛਯਂ, ''ਸਪਚ੍ਚਯਨਾਮਵਵਤ੍ਥਾਨ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ''ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਯ ਭਾਵਨਾਰਾਮਤਂ ਪਹਾਨਾਰਾਮਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਹ ਉਪਾਯੇਨ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਚ ਮਹਾਵਿਪਸ੍ਸਨਾਹਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਞਾਣ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਾਨਞ੍ਹਿ ਵਿਬਨ੍ਧਭੂਤਸ੍ਸ ਮੋਹਸ੍ਸ ਦੂਰੀਕਰਣੇਨ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦਯੋ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਅਨਭਿਰਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਤਤ੍ਥ ਅਨਭਿਰਤਿਯਾ ਵਿਨੋਦਿਤਾਯ ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਸਮਧਿਗਮੋਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਅਰਤਿਵਿਨੋਦਨਅਵਿਜ੍ਜਾਪਦਾਲਨਉਪਾਯੋ। ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਨ ਨੀਵਰਣਸਭਾਵਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾਨੀਵਰਣੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇਯੇਵ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇਯੇਵ ਸੁਖਂ ਪਹੀਯਤਿ, ਅਤਿਸਯਪ੍ਪਹਾਨਂ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇ"**ਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ , ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ,** ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯੇਤਂ ਨਾਮਂ। **ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਾ ਸਸ੍ਸਤਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾਸਞ੍ਞਂ। ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਚਿਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ। **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਂ। **ਨਨ੍ਦਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹਂ। **ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਰਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਂ। **ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਂ। ''ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਆਯਤਿਂ ਸਮੁਦਯਵਸੇਨ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਰੋਧੇਤਿ ਨੋ ਸਮੁਦੇਤੀ''ਤਿ। ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮਤਾ ਹਿ ਅਯਂ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਹਿ ਅਯਂ। **ਆਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਗਹਣਂ। ਸਨ੍ਤਤਿਸਮੂਹਕਿਚ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ **ਘਨਸਞ੍ਞਾ। ਆਯੂਹਨਂ** ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਂ। ਅਵਤ੍ਥਾਵਿਸੇਸਾਪਤ੍ਤਿ **ਵਿਪਰਿਣਾਮੋ। ਧੁਵਸਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਥਿਰਭਾਵਗ੍ਗਹਣਂ।

ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮੂਹਘਨਵਸੇਨ, ਸਕਿਚ੍ਚਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤਾਯ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਵਿਗ੍ਗਹਤਂ। **ਪਣਿਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਪਣਿਧਿਂ। ਸਾ ਪਨਤ੍ਥਤੋ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਨ੍ਨਤਾ। **ਅਭਿਨਿਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਂ। ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਤੀਰਣਂ **ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਸਾਰਾਦਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਾਰੇ ਸਾਰਨ੍ਤਿ ਗਹਣਵਿਪਲ੍ਲਾਸਂ। ''ਇਸ੍ਸਰਕੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਲੋਕੋ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ **ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸੋ**। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਮਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ਪਵਤ੍ਤਸਂਸਯਾਪਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਤਾਣਲੇਣਭਾਵਗ੍ਗਹਣਂ **ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸੋ**। ''ਆਲਯਰਤਾ

ਆਲਯਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੪, ੬੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੧; ੨.੩੩੭; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੨; ਮਹਾਵ॰ ੭, ੮) ਚ ਵਚਨਤੋ ਆਲਯੋ ਤਣ੍ਹਾ, ਸਾਯੇਵ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਚ ਅਭਿਨਿਵੇਸਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸੋਤਿ ਕੇਚਿ। ਏਵੰ ਠਿਤਾ ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤੰ ਞਾਣੰ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਵਟ੍ਟਤੋ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਵਿਵਟ੍ਟੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਤਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਵਿਵਟ੍ਟਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ** ਗੋਤ੍ਰਭੁ। **ਸੰਯੋਗਾਭਿਨਿਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਯੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਵੇਸਨੰ। **ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਹਜਾਤੇਕਟ੍ਠੇ ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠੇ ਚ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ**ਤਿ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝੇ ਕਿਲੇਸੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਪਿ ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝੇਹਿਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਤਿ। **ਅਣੁਸਹਗਤੇ**ਤਿ ਅਣੁਭੂਤੇ। ਇਦੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ**ਤਿ ਅਵਸਿਟ੍ਠਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ। ਨ ਹਿ ਪਠਮਾਦਿਮਗ੍ਗੇਹਿਪਿ ਪਹੀਨਾ ਕਿਲੇਸਾ ਪੁਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ।

ਏਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੪੧, ੯੫) ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਾਲ਼ਿਯਾ ਯੋਜਨੰ ਨਿਗਮੇਤ੍ਵਾ **ਦੀਘਨਿਕਾਯੇ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਸੁਤ੍ਤਰਪਰਿਯਾਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੦ ਆਦਯੋ) ਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ । **ਏਕੰ ਧਮ੍ਮੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਰਮਤਿ, ਏਕੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਰਮਤੀ**ਤਿ ਚ ਨਯਿਦੰ ਦਸੁਤ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੦ ਆਦਯੋ) ਆਗਤਨਿਯਾਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਤ੍ਥ ਪਨ ‘‘ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੪੧, ੯੫) ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤਨੀਹਾਰੇਨੇਵ **“ਏਕੰ ਧਮ੍ਮੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਰਮਤਿ, ਏਕੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਰਮਤੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਵਾਰੇਸੁਪਿ।

ਏਵਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਸੁਤ੍ਤਰਪਰਿਯਾਯੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੦ ਆਦਯੋ) ਯੋਜਨੰ ਨਿਗਮੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੫ ਆਦਯੋ) ਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ”**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨੇਵ ਸੰਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਾ ਕਤਾ, ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਪਨ ਠਾਨਾਨੰ ਵਸੇਨਪਿ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਾਨਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸਪਰਿਯਾਯੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਰਿਯਾਯੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸੰਵਣ੍ਣਨਾਸੁ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੯੮; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੨.੬੯੮) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੇਸੁ ਚ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਾਦਿਞ੍ਞੁ, ਅਨਨ੍ਤਯੋਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਰਿਯਵੰਸਪੂਰਕੋ ਧੀਰੋ ਸੀਲਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਿਯਵੰਸਪਰਿਪੂਰਣਸ੍ਸ ਭੇਦੰ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਚ ਪਚ੍ਚਯਘਾਤੇਨ ਅਰਤਿਯਾ ਰਤਿਯਾ ਚ ਸਹਿਤਾ ਅਭਿਭਵਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਅਰਤਿਰਤਿਸਹੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧੀਰੋ”**ਤਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਅਰਿਯਵੰਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਧਮ੍ਮਪਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯. ਨਵਮੇ ਞਾਣਾਦਿਭੇਦੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਧਮ੍ਮਪਦੰ, ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਵ ਧਮ੍ਮਪਦੰ **ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਧਮ੍ਮਪਦੰ,** ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਪਧਾਨੋ ਵਾ ਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸੋ **ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਧਮ੍ਮਪਦੰ**। ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ **ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਧਮ੍ਮਪਦੰ** ਨਾਮ ਅਲੋਭੋ ਵਾ ਅਲੋਭਸੀਸੇਨ ਅਧਿਗਤਜ੍ਝਾਨਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਵਾ। **ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਧਮ੍ਮਪਦੰ** ਨਾਮ ਮੇਤ੍ਤਾ ਵਾ ਮੇਤ੍ਤਾਸੀਸੇਨ ਅਧਿਗਤਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਵਾ। **ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਧਮ੍ਮਪਦੰ** ਨਾਮ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਵਾ ਸਤਿਸੀਸੇਨ ਅਧਿਗਤਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਵਾ। **ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਧਮ੍ਮਪਦੰ** ਨਾਮ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਾ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੀਸੇਨ ਅਧਿਗਤਜ੍ਝਾਨਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਵਾ। ਦਸਅਸੁਭਵਸੇਨ ਵਾ ਅਧਿਗਤਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ **ਅਨਭਿਜ੍ਜਾ ਧਮ੍ਮਪਦੰ**। ਚਤੁਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਵਸੇਨ ਅਧਿਗਤਾਨਿ **ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਧਮ੍ਮਪਦੰ**। ਦਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿ ਆਹਾਰੇਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਅਧਿਗਤਾਨਿ **ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਧਮ੍ਮਪਦੰ**। ਦਸਕਸਿਣਆਨਾਪਾਨਵਸੇਨ ਅਧਿਗਤਾਨਿ **ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਧਮ੍ਮਪਦੰ। ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੂ**ਤਿ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਯਨਸੀਲੋ। ਅਭਿਪੁਬ੍ਬੋ ਝੇਸਦ੍ਦੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਨਟ੍ਠੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ

“**ਨਿਤ੍ਤੁਣ੍ਹੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਪਕਤਿਭਾਵਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਂ ਸਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਅਨਵਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਕਤਿਭਾਵਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੇਨ। ਸਾਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ତਿਯਾ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਵਜ੍ਜਭਾਵੋ ਜਹਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਧਮ੍ਮਪਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦. ਦਸਮੇ **ਅਭਿਵ੍ਵਾਤਾ**ਤਿ ਏਦਿਸੋ ਚ ਏਦਿਸੋ ਚਾਤਿ ਅਭਿਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਞਾਤਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਞਾਤਾ ਪਾਕਟਾ**”ਤਿ। **ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਉਪਾਸਕਾਦਿਸਤ੍ਤੇਹਿ ਚੇਵ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਚ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਅਪਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਸਲ੍ਲੀਨਂ ਨਿਲੀਯਨਂ, ਏਕੀਭਾਵੋ ਪਵਿਵੇਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ, ਸੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਉਤ੍ਤਮਤੋ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ**”ਤਿ। **ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੂ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਕਿਲੇਸਕਾਮਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ। **ਬਹਲਰਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਥਿਰਮੂਲਦੁਮ੍ਮੋਚਨੀਯਤਾਹਿ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੇਨ ਬਹਲਭੂਤਂ ਕਿਲੇਸਕਾਮਂ । **ਸਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪਰੇਸਂ ਵਾਦੇ ਦੋਸਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਕਾਰਣਾ। ਨ ਹਿ ਲਕ੍ਖਣਯੁਤ੍ਤੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਵਿਨਾ ਪਰਵਾਦੇਸੁ ਦੋਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ।

ਏਵਮਾਦੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਨਤ੍ਥਿ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਾਯਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੮) ਏਵਮਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਏਵਮਾਦਿਵਾਦਿਨੋ** ਏਵਂ ਹੇਤੁਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਾਦਿਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਤ੍ਥਿਕਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਬਾਹਤਿ, ਅਕਿਰਿਯਦਿਟ੍ਠਿ ਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਬਾਹਤਿ, ਅਹੇਤੁਕਦਿਟ੍ਠਿ ਉਭਯਂ ਪਟਿਬਾਹਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤੇਨ ਵਿਪਾਕੋ ਪਟਿਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤੇਨਪਿ ਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤਂ। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪੇਤੇ ਅਤ੍ਥਤੋ ਉਭਯਪਟਿਬਾਹਕਾ ਅਹੇਤੁਵਾਦਾ ਚੇਵ ਅਕਿਰਿਯਵਾਦਾ ਚ ਨਤ੍ਥਿਕਵਾਦਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਨਿਯਮਾਤਿ ਓਗਾਲ੍ਹਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਮਾ। **ਸਜ੍ਝਾਯਤੀ**ਤਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਦੀਪਕਂ ਗਨ੍ਥਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਠਤਿ। **ਵੀਮਂਸਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਚਾਰੇਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿ ਵੀਮਂਸਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ**ਤਿ ਯਥਾਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵਾਦਿਕੇ ਨਤ੍ਥਿ ਹੇਤੂਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ। **ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ''ਨਤ੍ਥਿ ਹੇਤੂ''ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਵੂਪਲਦ੍ਧੇ ਅਤ੍ਥੇ ਤਦਾਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਨੇਹਿ ਸਵਿਗ੍ਗਹੇ ਵਿਯ ਸਰੂਪਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੇ ਚਿਰਕਾਲਪਰਿਚਯੇਨ ਏਵਮੇਤਨ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਮਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਤਥਾਗਹਿਤੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਤਥੇਵ ਆਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਸਮਾਨੀਯਮਾਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮੋਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ ਅਤਂਸਭਾਵਂ ਤਂਸਭਾਵਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾ ਤਂਲਦ੍ਧਿਸਹਗਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਪਚ੍ਚਯਲਾਭੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਵਟ੍ਠਿਤਤਾਯ ਅਨੇਕਗ੍ਗਤਂ ਪਹਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਅਪ੍ਪਿਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿਨਾ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਨ ਲਦ੍ਧਭਾਵਨਾਬਲੋ ਕਦਾਚਿ ਸਮਾਧਾਨਪਟਿਰੂਪਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਹੋਤਿਯੇਵ ਪਹਰਣਵਿਜ੍ਝਨਾਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਜਵਨਾਨਿ ਜਵਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੇਕਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯੇਸੁ ਜਵਨਵਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮੇ ਜਵਨਵਾਰੇ ਸਤ੍ਤ ਜਵਨਾਨਿ ਜਵਨ੍ਤਿ। **ਪਠਮਜਵਨੇ ਸਤੇਕਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਮੇਤਂ, ਨ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਸਤੇਕਿਚ੍ਛਭਾਵਾਪਾਦਨਂ ਕੇਨਚਿ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨੇਸੁ। **ਕੋਚਿ ਏਕਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਓਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਆਸੇਵਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਏਕਂਯੇਵ ਦਸ੍ਸਨਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਦ੍ਵੀਸੁ ਤੀਸੁਪਿ ਵਾ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਆਸੇਵਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਸੋ **ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਓਕ੍ਕਮਤਿ**। ਏਤੇਨ ਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਭਯਪਟਿਬਾਹਿਕਤਾਮੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਾ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਕਾ, ਸਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਯਾ ਪਨ ਯਥਾਸਕਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਾਗਮਦਿਟ੍ਠਿਤੋ ਭਿਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਵਿਯ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਨਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕਿਣ੍ਣਾ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੇਪਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਤੀਸੁ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋਵ

ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਸਮਾਨਫਲਤਂ ਸਮਾਨਬਲਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਚੇਤਨਾ ਏਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਯਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਕਿਂ ਪਨੇਸ ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਨਿਯਤੋ, ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਮ੍ਪੀਤਿ? ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਨਿਯਤੋ। ਅਕੁਸਲਞ੍ਹਿ ਨਾਮੇਤਂ ਅਬਲਂ, ਨ ਕੁਸਲਂ ਵਿਯ ਮਹਾਬਲਂ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਵਿਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕੋ ਸਿਯਾ, ਆਸੇਵਨਵਸੇਨ ਪਨ ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਤਂ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਰੋਚੇਤਿਯੇਵ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਵਟ੍ਟਖਾਣੁਕੋ ਨਾਮੇਸ ਸਤ੍ਤੋ**”ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਸਕਿਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਏਵ ਬਾਲੋ’’ਤਿ ਵਿਯ ਵਟ੍ਟਖਾਣੁਜੋਤਨਾ, ਯਾਦਿਸੇਹਿ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਯਂ ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਪੁਨ ਕਦਾਚਿ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਤੋ ਸੀਸੁਕ੍ਖੇਪਨਮਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨਾ**”ਤਿ। **ਏਦਿਸਾ**ਤਿ ‘‘ਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਨ੍ਦਾਭਯੇਨਾਤਿ ‘‘ਸਮ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਨਾਮ ਤੇ ਗਰਹਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਰਿ ਪਰੇਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨਿਨ੍ਦਾਭਯੇਨ। **ਘਟ੍ਟਨਭਯੇਨਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਪਰੇਸਂ ਅਪਸਾਦਨਭਯੇਨ। ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਪਰੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਰਿ ਕਾਤਬ੍ਬਨਿਗ੍ਗਹੋ ਉਪਾਰਮ੍ਭੋ, ਤਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤਾਸੋ ਉਪਾਰਮ੍ਭਭਯਂ। ਤਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਉਪਵਾਦਭਯਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਉਪਵਾਦਭਯੇਨਾ**”ਤਿ। ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਵਿਨਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਨਯੋ,** ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਨਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ।

ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਉਰੁਵੇਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਚਕ੍ਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਚਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧. ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਕ੍ਕਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਕ੍ਕਂ ਨਾਮ ਦਾਰੁਚਕ੍ਕਂ, ਰਤਨਚਕ੍ਕਂ, ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ, ਇਰਿਯਾਪਥਚਕ੍ਕਂ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ। ਤਤ੍ਥ ''ਯਂ ਪਨਿਦਂ, ਸਮ੍ਮ, ਰਥਕਾਰਚਕ੍ਕਂ ਛਹਿ ਮਾਸੇਹਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਛਾਰਤ੍ਤੂਨੇਹੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫) ਇਦਂ ਦਾਰੁਚਕ੍ਕਂ। ''ਪਿਤਰਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਚਕ੍ਕਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤੇਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੫) ਇਦਂ ਰਤਨਚਕ੍ਕਂ। ''ਮਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਚਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੬੨; ਥੇਰਗਾ॰ ੮੨੭; ਜਾ॰ ੧.੧.੧੦੪; ੧.੫.੧੦੦, ੧੦੩) ਇਦਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ''ਚਤੁਚਕ੍ਕਂ ਨਵਦ੍ਵਾਰ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯, ੧੦੯) ਇਦਂ ਇਰਿਯਾਪਥਚਕ੍ਕਂ। ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤੁਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੧) ਇਦਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਚਕ੍ਕਂ। ਇਧਾਪਿ ਏਤਦੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਚਕ੍ਕਾਨਿ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੇ ਦੇਸੇ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਰੂਪਦੇਸੇ। **ਸੇਵਨਂ** ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਂ। **ਭਜਨਂ** ਭਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਂ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਮਾ ਠਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਯੋਨਿਸੋ ਠਪਨਂ। ਸਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਨਿਵੇਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਚੇ"**ਤਿਆਦਿ। **ਇਦਮੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮੇਵ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਚਕ੍ਕਂ ਏਵ ਏਤੇਸੁ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਚਕ੍ਕੇਸੁ ਪਮਾਣਭੂਤਂ ਇਤਰੇਸਂ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ । ਤੇਨਾਹ **"ਯੇਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸੋ ਏਵ ਚ** ਕਤਪੁਞ੍ਞੋ **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾ ਠਪੇਤਿ** ਅਕਤਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਤਦਭਾਵਤੋ।

ਚਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਙ੍ਗਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਤਸ੍ਸ ਦਾਨਮੇਵ ਦਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਦਿ, ਗਿਹਿਨੋ ਗਿਹਿਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਵਤ੍ਥਾਵੁਧਯਾਨਸਯਨਾਦਿ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। **ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਉਪਕਾਰਂ। **ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਨਾਸੇਤਿ** ਮਕ੍ਖਿਭਾਵੇ ਠਤ੍ਵਾ। **ਤੇਲੇਨ ਵਿਯ ਮਕ੍ਖੇਤੀ**ਤਿ ਸਤਧੋਤਤੇਲੇਨ ਮਕ੍ਖੇਤਿ ਵਿਯ। **ਅਤ੍ਥਵਡ੍ਢਨਕਥਾ**ਤਿ ਹਿਤਾਵਹਕਥਾ। ਕਥਾਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ, ਪਰੇਸਂ ਹਿਤਾਵਹੋ ਕਾਯਪ੍ਪਯੋਗੋਪਿ **ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ**। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਵਚਿਪ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾ**ਤਿ ਸਦਿਸਭਾਵੋ, ਸਮਾਨਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪਨਂ, ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਸਮਾਨਟ੍ਠਪਨਂ ਅਤ੍ਤਸਦਿਸਤਾਕਰਣਮੁਖੇਨ ਏਕਸਮ੍ਭੋਗਤਾ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਤਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਤੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਏਕਸਮ੍ਭੋਗਤਾਤਿ ਆਹ **"ਸਮਾਨਸੁਖਦੁਕ੍ਖਭਾਵੋ"**ਤਿ। ਸਾ ਚ ਸਮਾਨਸੁਖਦੁਕ੍ਖਤਾ ਏਕਤੋ ਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਨਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਕਾਸਨੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਿਯਾ ਹੀਨੋ ਭੋਗੇਨ ਅਧਿਕੋ ਦੁਸ੍ਸਙ੍ਗਹੋ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਪਰਿਭੋਗੋ ਕਾਤੁਂ ਜਾਤਿਯਾ ਹੀਨਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਅਕਰਿਯਮਾਨੇ ਚ ਸੋ ਕੁਜ੍ਝਤਿ ਭੋਗੇਨ ਅਧਿਕਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਦੁਸ੍ਸਙ੍ਗਹੋ। ਭੋਗੇਨ ਹੀਨੋ ਜਾਤਿਯਾ ਅਧਿਕੋਪਿ ਦੁਸ੍ਸਙ੍ਗਹੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਹਿ ''ਅਹਂ ਜਾਤਿਮਾ''ਤਿ ਭੋਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿ ਏਕਪਰਿਭੋਗਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਕਰਿਯਮਾਨੇ ਕੁਜ੍ਝਤਿ। ਉਭੋਹਿਪਿ ਹੀਨੋ ਸੁਸਙ੍ਗਹੋ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਇਤਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਪਰਿਭੋਗਂ ਇਚ੍ਛਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਹੀਨਭਾਵਤੋ, ਨ ਅਕਰਿਯਮਾਨੇ ਕੁਜ੍ਝਤਿ ਭੋਗੇਨ ਹੀਨਭਾਵਤੋ। ਉਭੋਹਿ ਸਦਿਸੋਪਿ ਸੁਸਙ੍ਗਹੋਯੇਵ। ਸਦਿਸਭਾਵੇਨੇਵ ਇਤਰੇਨ ਸਹ ਏਕਪਰਿਭੋਗਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਾਯ, ਅਕਰਣੇ ਚ ਤਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਭਿਕ੍ਖੁ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਦੁਸ੍ਸਙ੍ਗਹੋ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਪਰਿਭੋਗਂ ਕਾਤੁਂ, ਅਕਰਿਯਮਾਨੇ ਚ ਕੁਜ੍ਝਤਿ। ਸੀਲਵਾ ਪਨ ਸੁਸਙ੍ਗਹੋ ਹੋਤਿ। ਸੀਲਵਾ ਹਿ ਅਦੀਯਮਾਨੇਪਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਆਮਿਸੇ ਅਕਰਿਯਮਾਨੇਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇ ਨ ਕੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਭੋਗਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਪਾਪਕੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪੇਸਲਭਾਵਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਪਰਿਭੋਗੋਪਿ ਅਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸੁਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਿਹਿ

ਚੇ, ਉਭੋਹਿ ਸਦਿਸੋ। ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਚੇ, ਸੀਲਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ । ਏਵਂ ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾਯ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸੋ ਸਚੇ ਗਹਟ੍ਠਸ੍ਸ ਜਾਤਿਯਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਸੀਲੇਨ ਸਦਿਸੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸਾਯਂ ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਸਙ੍ਗਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸੀਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩. ਤਤਿਯੇ **ਸੀਹੋ**ਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਸਹਨਤੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖਹਨਨਤੋ ਚ ''ਸੀਹੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੋ ਮਿਗਾਧਿਪਤਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਸਮਾਨੇਪਿ ਸੀਹਜਾਤਿਭਾਵੇ ਵਣ੍ਣਵਿਸੇਸਾਦਿਸਿਦ੍ਧੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੀਹਾ। ਤੇ ਇਦਾਨਿ ਨਾਮਤੋ ਵਣ੍ਣਤੋ ਆਹਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਸੀਹਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਤਿਣਸੀਹੋ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਿਣਭਕ੍ਖੋ ਸੀਹੋ **ਤਿਣਸੀਹੋ** ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ਯਥਾ ''ਸਾਕਪਤ੍ਥਿਵੋ''ਤਿ (ਪਾਣਿਨਿ ੨.੧.੬੦)। ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣਤਾਯ **ਕਾਲ਼ਸੀਹੋ**। ਤਥਾ **ਪਣ੍ਡੁਸੀਹੋ**। ਤੇਨਾਹ **"ਕਾਲ਼ਗਾਵਿਸਦਿਸੋ, ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਵਣ੍ਣਗਾਵਿਸਦਿਸੋ"**ਤਿ ਚ। ਰਤ੍ਤਕਮ੍ਬਲਸ੍ਸ ਵਿਯ ਕੇਸਰੋ ਕੇਸਰਕਲੋਮੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਕੇਸਰੀ**। ਲਾਖਾਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤੇਹਿ ਵਿਯ ਪਾਦਪਰਿਯਨ੍ਤੇਹੀਤਿ ਚ ਯੋਜਨਾ।

ਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵਸਿਦ੍ਧਅਧਿਪਚ੍ਚਮਹੇਸਕ੍ਖਤਾਹਿ **ਸਬ੍ਬਮਿਗਗਣਸ੍ਸ ਰਾਜਾ। ਸੁਵਣ੍ਣਗੁਹਤੋ** ਵਾਤਿਆਦਿ ''ਸੀਹਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰੋ ਕਿਰਿਯਾ ਏਵਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਮਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਹਿ ਸਮਮੇਵ ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਰਤੋ ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ। **ਅਭਿਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਭਿਮੁਖਂ ਹਰਿਤ੍ਵਾ। **ਸਙ੍ਘਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਸਂ। ਵੀਸਤਿਯਟ੍ਠਿਕਂ ਠਾਨਂ **ਉਸਭਂ**।

ਸਮਸੀਹੋਤਿ ਸਮਜਾਤਿਕੋ ਸਮਪ੍ਪਭਾਵੋ ਚ ਸੀਹੋ। **ਸਮਾਨੇਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਮਤ੍ਤਂ, ਸਮਪ੍ਪਭਾਵਤਾਯ ਏਵ **ਨ ਭਾਯਤਿ। ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਬਲਵਤਾਯਾ**ਤਿ ''ਕੇ ਅਞ੍ਞੇ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ, ਅਥ ਖੋ ਮਯਮੇਵ ਮਹਾਬਲਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਬਲਾਤਿਮਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਅਹਂਕਾਰਹੇਤੁਭੂਤਾਯ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਬਲਵਭਾਵੇਨ। **ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨਿਰਹਂਕਾਰਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਤ੍ਤਾ **ਨ ਭਾਯਤਿ**।

ਤਥਾ ਤਥਾਤਿ ਸੀਹਸਦਿਸਤਾਦਿਨਾ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਕਥੇਸੀਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸੀਹੋਤਿ ਖੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕਤਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਸ੍ਸ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਬੋਧਿਯਾ ਨਿਯਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਨ੍ਤਭਾਵੀ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਤੀਸੁ ਪਾਸਾਦੇਸੁ ਨਿਵਾਸਕਾਲੇ , ਮਗਧਰਞ੍ਞੋ ਪਟਿਞ੍ਞਾਦਾਨਕਾਲੇ, ਪਾਯਾਸਸ੍ਸ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਕਾਲੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਤੋ ਪੁਰਿਮਾਵਤ੍ਥਾਪਿ ਸੀਹਸਦਿਸਾ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਭਾਵਿਨਿ ਭੂਤੂਪਚਾਰੋਪਿ ਹਿ ਲੋਕਵੋਹਾਰੋ। ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਦ੍ਵਵਿਜ੍ਜਂ ਇਤਰਵਿਜ੍ਜਮ੍ਪਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸਮ੍ਮਸਨਤੋ ਤਂ ਪੁਰੇਤਰਸਿਦ੍ਧਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ **"ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਵਤ੍ਤਞਾਣਸ੍ਸ ਵਸੇਨ **"ਯਮਕਞਾਣਮਨ੍ਥਨੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧਮੂਲੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਏਕਾਦਸਮੇ ਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਹਤੋ ਪਰਂ ਏਕਾਦਸਮੇ ਦਿਵਸੇ। **ਅਚਲਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ**ਤਿ ਇਸਿਪਤਨੇ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਕੇਨਚਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਨਿਸਜ੍ਜਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵਜਿਰਾਸਨਂ ਵਿਯ ਅਚਲਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਪਦੇ**ਤਿ ''ਦ੍ਵੇਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਚ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ। **ਧਮ੍ਮਘੋਸੋ...ਪੇ॰... ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਸਿ**

‘‘ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਠਿਤਾ ਸੁਣਨ੍ਤੁ’’ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ। **ਸੋਲ਼ਸਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਞ੍ਞਾ, ਸਮੁਦਯਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ, ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਮਗ੍ਗੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ।

ਪਠਮੇਨ ਨਯੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਤੋ ਪੁਰਿਮਤਰਾਵਤ੍ਥਾਪਿ ਅਵਸ੍ਸਂਭਾਵਿਤਾਯ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੀਹਸਦਿਸਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਵਤ੍ਥਾਸੁ ਏਵ ਸੀਹਸਦਿਸਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਅਪਰੋ ਨਯੋ”**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀ**ਤਿ ‘‘ਤਥਾ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਾ ਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਧਮ੍ਮੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਵਾਦਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਾਕਾਰਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ, ਅਭਿਭਵਨਟ੍ਠੇਨ ਤਥਾਗਤੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੨; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩.੭੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੭੦; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੮; ਥੇਰਗਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩; ਬੁ॰ ਵਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨ ਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੪; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੩੭) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਤਥਾਗਤਸਾਧਕੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। ਯਦਿਪਿ ਭਗਵਾ ਬੋਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਮਤ੍ਤੋਵ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਨ ਜਾਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਤਾਯ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਵ ਪਨੁਜ੍ਜ ਸਬ੍ਬਂ ਪਰਿਸ੍ਸਯਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਜਾਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ‘‘ਅਪਰਾਜਿਤਪਲ੍ਲਙ੍ਕ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **“ਯਾਵ ਬੋਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕਾ** ਵਾ”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਅਪਰਿਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **“ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣਾ** ਵਾ”ਤਿ ਆਹ।

ਇਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਸਰੂਪਤੋ ਪਰਿਮਾਣਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਆਹ **“ਅਯਂ ਸਕ੍ਕਾਯੋ”**ਤਿਆਦਿ। ‘‘ਅਯਂ ਸਕ੍ਕਾਯੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **“ਏਤ੍ਤਕੋ ਸਕ੍ਕਾਯੋ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤੇ ਪਰਿਮਾਣਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਮਾਣਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਿਕਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ **“ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਅਤ੍ਥੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ। **ਸਰਸਤੋ**ਤਿ ਸਕਿਚ੍ਚਤੋ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਮਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਤੋ। **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਕੇ ਠਾਨੇ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤੋ। **ਪਰਿਵਟੁਮਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ। **ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਭਾਗੇਨ। **ਅਯਂ ਸਕ੍ਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਆਹਾਰਾਦਿਸਕ੍ਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਨਾਮ। ਤੇਨਾਹ **“ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ**ਤਿ ਨਿਰੋਧੋ। ‘‘ਆਹਾਰਸਮੁਦਯਾ ਆਹਾਰਨਿਰੋਧਾ’’ਤਿ ਚ ਅਸਾਧਾਰਣਮੇਵ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇਸੁ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਪਣ੍ਣਾਸਲਕ੍ਖਣਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਣਾਸਉਦਯਵਯਲਕ੍ਖਣਵਿਭੂਸਿਤਂ ਸਮੁਦਯਤ੍ਥਙ੍ਗਮਗ੍ਗਹਣਤੋ। **ਖੀਣਾਸਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਂ ਸਾਵਸੇਸਞ੍ਚ ਆਸਵਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਤ੍ਤਾ। ਅਨਾਗਾਮੀਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਞ੍ਚ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। **ਞਾਣਸਂਵੇਗੋ** ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਞਾ। **ਇਤਰਾਸਂ ਪਨ ਦੇਵਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਖੀਣਾਸਵਦੇਵੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਭੋਤਿ ਧਮ੍ਮਾਲਪਨਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਕਥਨਮਤ੍ਤਂ।

ਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥ ਆਣਾਚਕ੍ਕਂ। ਤਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਤੋ ਆਗਤਨ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ**। ਤਤ੍ਥ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਂ ਪਟਿਵੇਧਧਮ੍ਮਤੋ ਆਗਤਨ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ**। ਇਤਰੇਸਂ ਦੇਸਨਾਧਮ੍ਮਤੋ ਆਗਤਨ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ**। ਦੁਵਿਧੇਪਿ ਞਾਣਂ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਞਾਣਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਪਟਿਵੇਧਞਾਣਮ੍ਪਿ ਦੇਸਨਾਞਾਣਮ੍ਪੀ”**ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਞਾਣਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਪਟਿਵੇਧਞਾਣਂ ਨਾਮਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਭਗਵਾ ਤਾਨਿ ਸਟ੍ਠਿ ਨਯਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਸਟ੍ਠਿ ਨਯਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂਯੇਵ ਸਿਦ੍ਧਾਨੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਸਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਨਯਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀ”**ਤਿ ਆਹ। **ਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ‘‘ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ‘‘ਪਰਿਞ੍ਞਾਤ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਏਵਂ ਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਂ, ਤਂਯੇਵ **ਦ੍ਵਾਦਸਾਕਾਰਂ**। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਸਨਾਞਾਣਂ। **ਏਸ** ਭਗਵਾ। **ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਪਟਿਨਿਧਿਭੂਤਪੁਗ੍ਗਲਰਹਿਤੋ। **ਏਕਸਦਿਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਸ੍ਸ।

ਸੀਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਅਗ੍ਗੇਸੁ ਪਸਾਦਾ**ਤਿ ਸੇਟ੍ਠੇਸੁ ਪਸਾਦਾ। **ਅਗ੍ਗਾ** ਵ◌ਾ **ਪਸਾਦਾ**ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਭੂਤਾ ਪਸਾਦਾ। ਸੇਟ੍ਠਵਚਨੋ ਹੇਤ੍ਥ **ਅਗ੍ਗ**ਸਦ੍ਦੋ। ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥਵ◌ਿਕਪ੍ਪੇ ਅਗ੍ਗਸਦ੍ਦੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਸੁ ਭਗਵ◌ਾ ਤਾਵ ਅਸਦਿਸਟ੍ਠੇਨ, ਗੁਣਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ, ਅਸਮਸਮਟ੍ਠੇਨ ਚ ਅਗ੍ਗੋ। ਸੋ ਹਿ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਪਾਰਮੀਨਂ ਪਵ◌ਿਚਯਞ੍ਚ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਗੁਣੇਹਿ ਚੇਵ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇਹਿ ਚ ਪਯੋਜਨੇਹਿ ਚ ਸੇਸਜਨੇਹਿ ਅਸਦਿਸੋਤਿ ਅਸਦਿਸਟ੍ਠੇਨਪਿ ਅਗ੍ਗੋ। ਯੇ ਚਸ੍ਸ ਤੇ ਗੁਣਾ ਮਹਾਕਰੁਣਾਦਯੋ, ਤੇਹਿ ਸੇਸਸਤ੍ਤਾਨਂ ਗੁਣੇਹਿ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨਪਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਤਾਯ ਅਗ੍ਗੋ। ਯੇ ਪਨ ਪੁਰਿਮਕਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਹਿ ਅਸਮਾ, ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਯਮੇਵ ਰੂਪਕਾਯਗੁਣੇਹਿ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਕਾਯਗੁਣੇਹਿ ਚ ਸਮੋਤਿ ਅਸਮਸਮਟ੍ਠੇਨਪਿ ਅਗ੍ਗੋ। ਤਥਾ ਦੁਲ੍ਲਭਪਾਤੁਭਾਵਤੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਮਨੁਸ੍ਸਭਾਵਤੋ ਬਹੁਜਨਹਿਤਸੁਖਾਵਹਤੋ ਅਦੁਤਿਯਅਸਹਾਯਾਦਿਭਾਵਤੋ ਚ ਭਗਵ◌ਾ ਲੋਕੇ ਅਗ੍ਗੋਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਏਕਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਪਾਤੁਭਾਵ◌ੋ ਦੁਲ੍ਲਭੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਕਤਮਸ੍ਸ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ? ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਮੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਮਨੁਸ੍ਸੋ। ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਬਹੁਜਨ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਦੁਤਿਯੋ ਅਸਹਾਯੋ ਅਪ੍ਪਟਿਮੋ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਸਮੋ ਅਸਮਸਮੋ ਦ੍ਵ◌ਿਪਦਾਨਂ ਅਗ੍ਗੋ। ਕਤਮੋ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ? ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੧-੧੭੩)।

ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਾ ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘੇਹਿ ਅਸਦਿਸਟ੍ਠੇਨ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਗੁਣਤਾਯ ਦੁਲ੍ਲਭਪਾਤੁਭਾਵ◌ਾਦਿਨਾ ਚ ਅਗ੍ਗਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇਸਂ ਸ੍ਵ◌ਾਕ੍ਖਾਤਤਾਦਿਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤਾਦਿਗੁਣਵ◌ਿਸੇਸੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਸਦਿਸਾ ਅਪ੍ਪਤਰਂ ਨਿਹੀਨਾ ਵ◌ਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਸੇਟ੍ਠਾ। ਸਯਮੇਵ ਤੇਹਿ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਗੁਣਤਾਯ ਸੇਟ੍ਠਾ। ਤਥਾ ਦੁਲ੍ਲਭੁਪ੍ਪਾਦਅਚ੍ਛਰਿਯਭਾਵਬਹੁਜਨਹਿਤਸੁਖਾਵਹਅਦੁਤਿਯਾਸਹਾਯਾਦਿਸਭਾਵ◌ਾ ਚ ਤੇ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਭਗਵ◌ਾ ਦੁਲ੍ਲਭਪਾਤੁਭਾਵ◌ੋ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਾਪੀਤਿ। **ਅਚ੍ਛਰਿਯਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵ◌ਂ ਅਗ੍ਗੇਸੁ ਸੇਟ੍ਠੇਸੁ ਉਤ੍ਤਮੇਸੁ ਪਵਰੇਸੁ ਗੁਣਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠੇਸੁ ਪਸਾਦਾਤਿ **ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਦਾ**।

ਦੁਤਿਯਸ੍ਮਿਂ ਪਨਤ੍ਥੇ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਗ੍ਗੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਗ੍ਗਭੂਤਾ ਪਸਾਦਾ **ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਾ**। ਯੇ ਪਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਆਗਤਾ ਅਵ◌ੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਾ, ਤੇ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਅਗ੍ਗਭੂਤਾ ਪਸਾਦਾਤਿ **ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਾ**। ਯਥਾਹ – ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਵ◌ੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੩੭-੧੦੩੮)। ਅਗ੍ਗਵ◌ਿਪਾਕਤ੍ਤਾਪਿ ਚੇਤੇ **ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਾ**। ਵ◌ੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ – ''ਅਗ੍ਗੇ ਖੋ ਪਨ ਪਸਨ੍ਨਾਨਂ ਅਗ੍ਗੋ ਵ◌ਿਪਾਕੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵ◌ੁ॰ ੯੦)।

ਅਪਦਾ ਵ◌ਾਤਿਆਦੀਸੁ ਵ◌ਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ, ਨ ਵ◌ਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ''ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵ◌ਾ ਕਾਮਾਸਵ◌ੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵ◌ਾ ਕਾਮਾਸਵ◌ੋ ਪਵਡ੍ਢਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭) ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਚ ''ਭੂਤਾਨਂ ਵ◌ਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਠਿਤਿਯਾ ਸਮ੍ਭਵ◌ੇਸੀਨਂ ਵ◌ਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭੂਤਾਨਞ੍ਚ ਸਮ੍ਭਵ◌ੇਸੀਨਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਚ ''ਅਗ੍ਗਿਤੋ ਵ◌ਾ ਉਦਕਤੋ ਵ◌ਾ ਮਿਥੁਭੇਦਤੋ ਵ◌ਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੨) ਏਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਿਤੋ ਚ ਉਦਕਤੋ ਚ ਮਿਥੁਭੇਦਤੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਵ◌ਂ ''ਅਪਦਾ ਵ◌ਾ...ਪੇ॰... ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵ◌ੁ॰ ੯੦) ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਅਪਦਾ ਚ ਦ੍ਵ◌ਿਪਦਾ ਚਾਤਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ''ਵ◌ਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ, ਨ ਵ◌ਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋ''ਤਿ।

ਰੂਪਿਨੋਤਿ ਰੂਪਵਨ੍ਤੋ। ਨ ਰੂਪਿਨੋਤਿ **ਅਰੂਪਿਨੋ। ਸਞ੍ਞਿਨੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਨ੍ਤੋ। ਨ ਸਞ੍ਞਿਨੋਤਿ **ਅਸਞ੍ਞਿਨੋ**। ''ਅਪਦਾ ਵ◌ਾ''ਤਿਆਦਿਸਬ੍ਬਪਦੇਹਿ ਕਾਮਭਵ◌ੋ, ਰੂਪਭਵ◌ੋ, ਅਰੂਪਭਵ◌ੋ, ਏਕਵ◌ੋਕਾਰਭਵ◌ੋ, ਚਤੁਵ◌ੋਕਾਰਭਵ◌ੋ, ਪਞ੍ਚਵ◌ੋਕਾਰਭਵ◌ੋ, ਸਞ੍ਞਿਭਵ◌ੋ, ਅਸਞ੍ਞਿਭਵ◌ੋ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਿਨਾਸਞ੍ਞਿਭਵ◌ੋਤਿ ਨਵਵ◌ਿਧੇਪਿ ਭਵ◌ੇ ਸਤ੍ਤੇਪਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਰੂਪਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਾਮਭਵ◌ੋ, ਰੂਪਭਵ◌ੋ, ਪਞ੍ਚਵ◌ੋਕਾਰਭਵ◌ੋ, ਏਕਵ◌ੋਕਾਰਭਵ◌ੋ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਰੂਪਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਰੂਪਭਵ◌ੋ,

ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੋ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਸਞ੍ਞਿਭਵਾਦਯੋ ਪਨ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਅਪਦਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਾਮਭਵਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਸਞ੍ਞਿਭਵਾਨੰ ਏਕਦੇਸੋਵ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਦੁਤਿਯਸੁਤ੍ਤੇ ''ਦ੍ਵਿਪਦਾਨੰ ਅਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਪਦਾ ਏਵ ਗਹਿਤਾ, ਏਵੰ ਦ੍ਵਿਪਦਗ੍ਗਹਣਮੇਵ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਪਦਾਦਿਗ੍ਗਹਣੰ ਕਤਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਅਦੁਤਿਯਸੁਤ੍ਤੇ ਤਾਵ ਸੇਟ੍ਠਤਰਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਪਦਗ੍ਗਹਣਮੇਵ ਕਤੰ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਲੋਕੇ ਸੇਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਪਦਚਤੁਪ੍ਪਦਬਹੁਪਦੇਸੁ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਦ੍ਵਿਪਦੇਸੁਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਤਰੇਸੁ ਦ੍ਵਿਪਦੇਸੁ? ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਚੇਵ ਦੇਵੇਸੁ ਚ। ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਸਕਲਲੋਕੰ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਦੇਵੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁੰ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਨਕੋ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ ਵਾ ਆਰਾਮਿਕੋ ਵਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਤਿ ਤਤੋਪਿ ਸੇਟ੍ਠਤਰਵਸੇਨੇਸ ਦ੍ਵਿਪਦਾਨੰ ਅਗ੍ਗੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਧ ਪਨ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਵਸੇਨ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਅਪਦਾ ਵਾ…ਪੇ॰… ਨੇਵਸਞ੍ਞਿਨਾਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵਾ, ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਸੰ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿ । ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। **ਮ**-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ, ਅਗ੍ਗੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤੀਤਿ ਪਦਵਿਭਾਗੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **''ਗੁਣੇਹਿ ਅਗ੍ਗੋ''**ਤਿਆਦਿ।

ਅਗ੍ਗੋ ਵਿਪਾਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਗ੍ਗੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਸਨ੍ਨਾਨੰ ਯੋ ਪਸਾਦੋ ਅਗ੍ਗੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਉਤ੍ਤਮਕੋਟਿਭੂਤੋ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋਪਿ ਅਗ੍ਗੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਉਤ੍ਤਮਕੋਟਿਭੂਤੋ ਉਲ਼ਾਰਤਮੋ ਪਣੀਤਤਮੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਪਸਾਦੋ ਦੁਵਿਧੋ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭੇਦਤੋ। ਤੇਸੁ ਲੋਕਿਯਸ੍ਸ ਤਾਵ –

''ਯੇ ਕੇਚਿ ਬੁਦ੍ਧੰ ਸਰਣੰ ਗਤਾਸੇ,
ਨ ਤੇ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਭੂਮਿੰ।
ਪਹਾਯ ਮਾਨੁਸੰ ਦੇਹੰ,
ਦੇਵਕਾਯੰ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩੨; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੦; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੭)।

''ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਾਯੇ ਭਵਤਿ ਯਾ ਪੀਤਿ।
ਵਰਮੇਵ ਹਿ ਸਾ ਪੀਤਿ, ਕਸਿਣੇਨਪਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਸ੍ਸ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੦)।

''ਸਤੰ ਹਤ੍ਥੀ ਸਤੰ ਅਸ੍ਸਾ, ਸਤੰ ਅਸ੍ਸਤਰੀਰਥਾ।
ਸਤੰ ਕਞ੍ਞਾਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਆਮੁਕ੍ਕਮਣਿਕੁਣ੍ਡਲਾ।
ਏਕਸ੍ਸ ਪਦਵੀਤਿਹਾਰਸ੍ਸ, ਕਲੰ ਨਾਗ੍ਘਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਿੰ''॥ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੦੫)।

''ਸਾਧੁ ਖੋ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਬੁਦ੍ਧੰ ਸਰਣਗਮਨੰ ਹੋਤਿ, ਬੁਦ੍ਧੰ ਸਰਣਗਮਨਹੇਤੁ ਖੋ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਅਞ੍ਞੇ ਦੇਵੇ ਦਸਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਆਯੁਨਾ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਸੁਖੇਨ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਯਸੇਨ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੇਨ, ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਰੂਪੇਹਿ, ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ, ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਗਨ੍ਧੇਹਿ, ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਰਸੇਹਿ, ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਹੀ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੧) –

ਏਵਮਾਦੀਨੰ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨੰ ਵਸੇਨ ਪਸਾਦਫਲਵਿਸੇਸਯੋਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਵਿਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵੇਸੁ ਸੁਖਵਿਸੇਸਦਾਯਕੋਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਪਨ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਵਿਪਾਕਦਾਯਕੋ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਵਿਨਿਵਤ੍ਤਕੋ। ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਚਾਯੰ ਪਸਾਦੋ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖੰ ਵਿਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿਯੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

''ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਦ੍ਧਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ...ਪੇ॰... ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ। **ਸਙ੍ਖਤਾ**ਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਸਮ੍ਭੂਯ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤਾਤਿ ਸਙ੍ਖਤਾ, ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਹੇਤੂਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚ ਨ ਕੇਹਿਚਿ ਕਤਾ ਸਙ੍ਖਤਾਤਿ **ਅਸਙ੍ਖਤਾ,** ਅਪਚ੍ਚਯੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਸਙ੍ਖਤਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਿਤਭਾਵੇਨ ''ਅਸਙ੍ਖਤਾ''ਤਿ ਪੁਥੁਵਚਨਂ। **ਵਿਰਾਗੋ ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯੋ ਵਿਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਭਾਵਤੋ ਸਨ੍ਤਤਰਪਣੀਤਤਰਭਾਵਤੋ ਗਮ੍ਭੀਰਾਦਿਭਾਵਤੋ ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਾਦਿਭਾਵਤੋ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਯਦਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ, ਯੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਵੇਵਚਨਾਨਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਵਿਰਾਗੋਤਿਆਦੀਨਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇ**ਵ **ਨਾਮਾਨੀ**"ਤਿ। **ਰਾਗਮਦਾਦਯੋ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਾਨਮਦਪੁਰਿਸਮਦਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ । **ਸਬ੍ਬਾ ਪਿਪਾਸਾ**ਤਿ ਕਾਮਪਿਪਾਸਾਦਿਕਾ ਸਬ੍ਬਾ ਪਿਪਾਸਾ। **ਸਬ੍ਬੇ ਆਲਯਾ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਾਮਾਲਯਾਦਿਕਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਆਲਯਾ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਯਨ੍ਤਿ। ਵ**ਟ੍ਟਾਨੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਾਨਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਸਤਪ੍ਪਭੇਦਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਤਣ੍ਹਾ।

ਅਗ੍ਗੋ ਵਿਪਾਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ –

''ਯੇ ਕੇਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਸਰਣਂ ਗਤਾਸੇ...ਪੇ॰...''॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩੨; ਸਂ ਨਿ॰ ੧.੩੭)।

''ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਾਯੇ ਭਵਤਿ ਯਾ ਪੀਤਿ...ਪੇ॰...''॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੦)।

''ਸਾਧੁ ਖੋ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਧਮ੍ਮਂ ਸਰਣਗਮਨਂ ਹੋਤਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਸਰਣਗਮਨਹੇਤੁ ਖੋ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ...ਪੇ॰... ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਹੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੧) –

ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮੇ ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਫਲਵਿਸੇਸਯੋਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਙ੍ਘਾ ਵਾ ਗਣਾ ਵਾਤਿ ਜਨਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯਾਵਤਾ ਲੋਕੇ ਸਙ੍ਘਾ ਵਾ ਗਣਾ ਵਾ। **ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ। **ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਆਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸੇਨ ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਘਾਨਂ ਅਗ੍ਗੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਪਵਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਯਦਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਨਿ ਇਮਾਨਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪੁਰਿਸਯੁਗਾਨਿ** ਯੁਗਲ਼ਵਸੇਨ, ਪਠਮਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਪਠਮਫਲਟ੍ਠੋਤਿ ਇਦਮੇਕਂ ਯੁਗਲ਼ਂ, ਯਾਵ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਚਤੁਤ੍ਥਫਲਟ੍ਠੋਤਿ ਇਦਮੇਕਂ ਯੁਗਲ਼ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪੁਰਿਸਯੁਗਾਨਿ। **ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਏਕੋ ਪਠਮਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ, ਏਕੋ ਪਠਮਫਲਟ੍ਠੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਸੋਤਿ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵਾ ਏਕਤ੍ਥਾਨਿ ਏਤਾਨਿ ਪਦਾਨਿ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਵਸੇਨ ਪਨੇਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ**ਤਿ ਯਾਨਿਮਾਨਿ ਯੁਗਲ਼ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਯੁਗਾਨਿ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਤੋ ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਏਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ। **ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨੇਵ। ਇਧਾਪਿ –

''ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਘਂ ਸਰਣਂ ਗਤਾਸੇ...ਪੇ॰...''॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩੨; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੭)।

''ਸਙ੍ਘੋਤਿ ਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਾਯੇ ਭਵਤਿ ਯਾ ਪੀਤਿ...ਪੇ॰...''॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੦)।

''ਸਾਧੁ ਖੋ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਸਙ੍ਘਂ ਸਰਣਗਮਨਂ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਘਂ ਸਰਣਗਮਨਹੇਤੁ ਖੋ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ...ਪੇ॰... ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਹੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੧) –

ਆਦੀਨੰ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਙ੍ਘੇ ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਫਲਵਿਸੇਸਯੋਗੋ ਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਵਿਪਾਕਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਪਟਿਲਾਭੋ ਸਤ੍ਤਮਭਵਾਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸਮੁਚ੍ਛੇਦੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਸੁਖਾਧਿਗਮੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਉਲ਼ਾਰਫਲਨਿਪ੍ਫਾਦਨਵਸੇਨ ਅਗ੍ਗਵਿਪਾਕਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਗਾਥਾਸੁ **ਅਗ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਅਗ੍ਗੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ, ਅਗ੍ਗਭਾਵਤੋ ਵਾ ਪਸਨ੍ਨਾਨੰ। **ਅਗ੍ਗੰ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਸਭਾਵੰ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੋਧਿੰ ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤੰ ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ, ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੰ ਉਤ੍ਤਮਸਭਾਵੰ, ਦਸਬਲਾਦਿਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਤਾਦਿਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤਾਦਿਗੁਣਸਭਾਵੰ ਵਾ। **ਵਿਜਾਨਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਾਨੰ। ਏਵੰ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਵਤ੍ਥੁੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਸਾਧਾਰਣਤੋ ਤੰ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਅਗ੍ਗੇ ਬੁਦ੍ਧੇ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਪਸਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਚ ਇਤਰਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਚ ਪਸਨ੍ਨਾਨੰ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾਨੰ। **ਵਿਰਾਗੂਪਸਮੇ**ਤਿ ਵਿਰਾਗੇ ਉਪਸਮੇ ਚ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਰਾਗਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਰਾਗਹੇਤੁਭੂਤੇ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਉਪਸਮਹੇਤੁਭੂਤੇ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਖੇ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਭਾਵੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੂਪਸਮਸੁਖਭਾਵੇਨ ਸੁਖੇ।

ਅਗ੍ਗਸ੍ਮਿੰ ਦਾਨੰ ਦਦਤਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਦਾਨੰ ਦਦਨ੍ਤਾਨੰ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤਾਨੰ। ਤਤ੍ਥ ਧਰਮਾਨੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਚਤੂਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਾ ਪੂਜੇਨ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਾ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਧਾਤੁਚੇਤਿਯਾਦਿਕੇ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਾ ਪੂਜੇਨ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੇ ਦਾਨੰ ਦਦਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ‘‘ਧਮ੍ਮੰ ਪੂਜੇਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਧਮ੍ਮਧਰੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਚਤੂਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਾ ਪੂਜੇਨ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮੇ ਦਾਨੰ ਦਦਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਤਥਾ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੰ ਚਤੂਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਾ ਪੂਜੇਨ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਤੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਇਤਰਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾ ਸਙ੍ਘੇ ਦਾਨੰ ਦਦਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। **ਅਗ੍ਗੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਵਡ੍ਢਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਪਸਨ੍ਨੇਨ ਚੇਤਸਾ ਉਲ਼ਾਰੰ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੰ ਉਲ਼ਾਰਞ੍ਚ ਪੂਜਾਸਕ੍ਕਾਰੰ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾਨੰ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਅਗ੍ਗੰ ਉਲ਼ਾਰੰ ਕੁਸਲੰ ਉਪਚੀਯਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਵਿਪਾਕਤਾਯ ਅਗ੍ਗਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਅਗ੍ਗੰ ਆਯੂ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਆਯੂ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬੰ ਵਾ ਮਾਨੁਸੰ ਵਾ ਅਗ੍ਗੰ ਉਲ਼ਾਰੰ ਪਰਮੰ ਆਯੁ **ਪਵਡ੍ਢਤਿ** ਉਪਰੂਪਰਿ ਬ੍ਰੂਹਤਿ। **ਵਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਰੂਪਸਮ੍ਪਦਾ। **ਯਸੋ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਦਾ। **ਕਿਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਥੁਤਿਘੋਸੋ। **ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਿਕੰ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ ਸੁਖੰ। **ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਬਲਞ੍ਚੇਵ ਞਾਣਬਲਞ੍ਚ।

ਅਗ੍ਗਸ੍ਸ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਦਾਨੰ **ਦਾਤਾ**। ਅਥ ਵਾ **ਅਗ੍ਗਸ੍ਸ** ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਾਨੰ ਉਲ਼ਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਾ। **ਅਗ੍ਗਧਮ੍ਮਸਮਾਹਿਤੋ**ਤਿ ਅਗ੍ਗੇਨ ਪਸਾਦਧਮ੍ਮੇਨ ਦਾਨਾਦਿਧਮ੍ਮੇਨ ਚ ਸਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਚਲਪ੍ਪਸਾਦਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਪਾਕਭੂਤੇਹਿ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ ਪਿਯਮਨਾਪਤਾਦਿਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੋ। **ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਮੋਦਤੀ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਭਾਵੰ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵੰ ਅਧਿਗਤੋ, ਅਗ੍ਗਭਾਵੰ ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਫਲੰ ਅਧਿਗਤੋ ਪਮੋਦਤਿ ਅਭਿਰਮਤਿ ਪਰਿਤੁਸ੍ਸਤੀਤਿ।

ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਵਸ੍ਸਕਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਅਰਿਯੇ ਞਾਯੇ**ਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸਤੋ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯੇ ਨਿਦ੍ਦੋਸੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮਭਾਵਤੋ ਞਾਯੇ ਕਾਰਣੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਞਾਯਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯੇਨ ਕਮਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਤੰ ਵਾ ਞਾਯਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਞਾਯੋ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਸੋ ਏਵ ਚ ਸਮ੍ਪਾਪਕਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **“ਸਹਵਿਪਸ੍ਸਨਕੇ ਮਗ੍ਗੇ”**ਤਿ। ਗਾਥਾਸੁ **“ਞਾਯੰ ਧਮ੍ਮ”**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਵਸ੍ਸਕਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਦੋਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਉਕ੍ਕਾਹਿ ਧਾਰਿਯਮਾਨਾਹੀ**ਤਿ ਦੀਪਿਕਾਹਿ ਧਾਰਿਯਮਾਨਾਹਿ, ਦਣ੍ਡਦੀਪਿਕਾਸੁ ਜਾਲੇਤ੍ਵਾ ਧਾਰਿਯਮਾਨਾਸੁ ਮਾਪਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਨਗਰੰ ''ਮਙ੍ਗਲਦਿਵਸੇ ਸੁਖਣੇ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੰ ਮਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮੀ''ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਧਾਰਿਯਮਾਨਾਸੁ ਮਾਪਿਤੰ। ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਠਾਤਿ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ**, ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਵਿਜ੍ਜੋਤਯਨ੍ਤੀਸੁ ਠਿਤਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਮੂਲਵਿਭੂਜਾਦਿਪਕ੍ਖੇਪੇਨ (ਪਾਣਿਨਿ ੩.੨.੫) ਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਵਾ ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਠਿਤਾਸੁ ਠਿਤਾ ਆਸੀਤਿ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ**। ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ ''ਭੂਮਿਭਾਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਨੁਸ੍ਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਕਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਾ ਨਗਰੀ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਗੁਣਯੋਗਤੋ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਨਾਮੰ ਲਭਤੀ''ਤਿ। **ਸੇਤਬ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸ ਨਾਮੰ। ਤੰ ਪਨ ਕਸ੍ਸਪਦਸਬਲਸ੍ਸ ਜਾਤਨਗਰਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਤੀਤੇ ਕਸ੍ਸਪਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਜਾਤਨਗਰ**"ਨ੍ਤਿ।

ਵਿ**ਜ੍ਜਨ੍ਤਰਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜੁਨਿਚ੍ਛਰਣਕ੍ਖਣੇ। **ਅਨ੍ਤਰਤੋ**ਤਿ ਹਦਯੇ। **ਅਨ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਭਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀਨੰ ਵੇਮਜ੍ਝੇ। **ਅਨ੍ਤਰਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਲ਼ੇ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਤਦਨ੍ਤਰੰ ਕੋ ਜਾਨੇਯ੍ਯ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੪੪; ੧੦.੭੫), ਏਤੇਸੰ ਅਨ੍ਤਰਾ ਕਪ੍ਪਾ ਗਣਨਤੋ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾ (ਬੁ॰ ਵੰ॰ ੨੮.੩), ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਕਥੰ ਓਪਪਾਤੇਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੨੬) ਚ ਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਕਾਰਣਵੇਮਜ੍ਝੇਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦਾ ਏਵ ਉਦਾਹਰਿਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯੁੰ, ਨ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਵਿਵਰੇਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਅਨ੍ਤਰਅਨ੍ਤਰਿਕਸਦ੍ਦਾ। ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਹਿ ਅਯਮਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋਤਿ।

ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਿਯਾ – ਯੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਸਦ੍ਦੋਪਿ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਮਾਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਅਨ੍ਤਰਸਦ੍ਦੋ ਉਦਾਹਟੋ। ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦੋ ਏਵ ਵਾ ''ਯਸ੍ਸਨ੍ਤਰਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਾਥਾਸੁਖਤ੍ਥੰ ਰਸ੍ਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦੋ ਏਵ ਪਨ ਇਕਸਦ੍ਦੇਨ ਪਦੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ''ਅਨ੍ਤਰਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਉਦਾਹਰਣੋਦਾਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨੰ ਵਿਰੋਧਾਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਯੋਜਿਯਮਾਨੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ** ਸਾਮਿਵਚਨਸ੍ਸ ਪਸਙ੍ਗੇ ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ ਉਪਯੋਗਵਚਨਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਕਤ**"ਨ੍ਤਿ।

ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਮਹਾਕਲਹੰ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗਵਤਿ ਧਾਤੂਨੰ ਅਤ੍ਥਾਯ ਕੁਸਿਨਾਰਨਗਰੰ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇਹਿ ਸੇਸਰਾਜੂਹਿ ''ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਧਾਤੁਯੋ ਵਾ ਦੇਨ੍ਤੁ ਯੁਦ੍ਧੰ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕੋਸਿਨਾਰਕੇਹਿ ਮਲ੍ਲੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਤੰ ਵਿਵਾਦੰ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ। ਸੋ ਕਿਰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਤੇਸੰ ਵਿਵਾਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਏਤੇ ਰਾਜਾਨੋ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਵਾਦੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਪਤਿਰੂਪੰ, ਅਲੰ ਇਮਿਨਾ ਕਲਹੇਨ, ਵੂਪਸਮੇਸ੍ਸਾਮਿ ਨ''ਨ੍ਤਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਨ੍ਨਤੇ ਪਦੇਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇਭਾਣਵਾਰਪਰਿਮਾਣੰ ਦੋਣਗਜ੍ਜਿਤੰ ਨਾਮ ਅਵੋਚ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਭਾਣਵਾਰੇ ਤਾਵ ਏਕਪਦਮ੍ਪਿ ਤੇ ਨ ਜਾਨਿੰਸੁ। ਦੁਤਿਯਭਾਣਵਾਰਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ ''ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਯ ਭੋ ਸਦ੍ਦੋ, ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਯ ਭੋ ਸਦ੍ਦੋ''ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਨਿਰਵਾ ਅਹੇਸੁੰ। ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਤਲੇ ਕਿਰ ਕੁਲਘਰੇ ਜਾਤੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਤਸ੍ਸ ਨ-ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨਿਰਵੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੇ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ –

''ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਭੋਨ੍ਤੋ ਮਮ ਏਕਵਾਚੰ,
ਅਮ੍ਹਾਕ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਹੁ ਖਨ੍ਤਿਵਾਦੋ।
ਨ ਹਿ ਸਾਧੁਯੰ ਉਤ੍ਤਮਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ,
ਸਰੀਰਭਾਗੇ ਸਿਯਾ ਸਮ੍ਪਹਾਰੋ॥

''ਸਬ੍ਬੇਵ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਹਿਤਾ ਸਮਗ੍ਗਾ,
ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਾ ਕਰੋਮਟ੍ਠਭਾਗੇ।
ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਦਿਸਾਸੁ ਥੂਪਾ,

ਬਹੂ ਜਨਾ ਚਕ੍ਖੁਮਤੋ ਪਸਨ੍ਨਾ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੩੭) –

ਇਮਂ ਗਾਥਾਦ੍ਵਯਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਕਲਹਂ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ ਧਾਤੁਯੋ ਅਟ੍ਠਧਾ ਭਾਜੇਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਮਹਾਕਲਹਂ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ ਧਾਤੁਯੋ ਭਾਜੇਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ। **ਲਕ੍ਖਣਚਕ੍ਕਾਨੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਾਦਤਲੇਸੁ ਦ੍ਵੇ ਲਕ੍ਖਣਚਕ੍ਕਾਨਿ।

ਆਸਵੇਨਾਤਿ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਕਾਰਣੇਨ ਆਸਵੇਨ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਤੇਭੂਮਕਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ''ਆਸਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਦੇਵੂਪਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੇਵੇਸੁ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਕ੍ਖਗਨ੍ਧਬ੍ਬਤਾਯ ਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਦੇਵਾ ਦੇਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾ। **ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ** ਵਾ **ਵਿਹਙ੍ਗਮੋ** ਆਕਾਸਚਾਰੀ। **ਅਹ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਦੋਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਨ੍ਤਿਕੇਯੇਵ ਚਰਤੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਚ ਸਨ੍ਤਿਕੇਯੇਵ ਚਰਤਿ ''ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਅਧਿਗਮਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ । ਗਾਥਾਯ **ਅਪ੍ਪਮਾਦਰਤੋ**ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਪ੍ਪਮਜ੍ਜਨੇ ਰਤੋ ਅਭਿਰਤੋ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨੇਵ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਮਾਦੇ ਭਯਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਰਯੂਪਪਤ੍ਤਿਆਦਿਭਯਹੇਤੁਤੋ ਪਮਾਦਂ ਭਯਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ। **ਅਭਬ੍ਬੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਸੋ ਏਵਰੂਪੋ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਮ੍ਮੇਹਿ ਮਗ੍ਗਫਲੇਹਿ ਵਾ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਅਭਬ੍ਬੋ। ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤੋ ਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਤੋ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਇਤਰਾਨਿ ਚ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ।

ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਪਤਿਲੀਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ**ਤਿ ਏਕਪਸ੍ਸੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤਂ ਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਗਾਹੇਨ ਵਾ ਤਕ੍ਕੇਨ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿ। ਲਾਭੀ ਹਿ ਝਾਨਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਇਤਰੋ ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤੇਨ। **ਅਨਨ੍ਤਵਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਵਡ੍ਢਿਤਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ ਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਗਾਹੇਨ ਵਾ ਤਕ੍ਕੇਨ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿ। **ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਜੀਵੋ ਸਰੀਰਞ੍ਚ ਏਕਮੇਵ ਵਤ੍ਥੂਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿ। **ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨੀ**ਤਿ ਸਕਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿ। **ਵਨ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਪੁਨ ਅਨਾਦਿਯਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਕੇਚਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਨਯਿਦਮੇਵਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਵਨ੍ਤਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਯਂ ਯੇਨ ਵਨ੍ਤਂ, ਨ ਸੋ ਤਂ ਪੁਨ ਆਦੀਯਤਿ। ਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਸਨ੍ਤਤਿਲਗ੍ਗਂ ਸਿਯਾ, ਨਯਿਦਮੇਵਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਮੁਤ੍ਤਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਛਿਨ੍ਨਬਨ੍ਧਨਾਨਿ ਕਤਾਨੀ**"ਤਿ, ਸਨ੍ਤਤਿਤੋ ਵਿਨਿਮੋਚਨਵਸੇਨ ਛਿਨ੍ਨਬਨ੍ਧਨਾਨਿ ਕਤਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮੁਤ੍ਤਬਨ੍ਧਨਂ ਵਿਯ ਫਲਂ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨ ਏਵਮਿਦਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਪਹੀਨਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦੁਨ੍ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ ਪੁਨ ਆਦਾਯ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ ''ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿ ਆਦਿਨ੍ਨਸਦਿਸਾਨਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਨਾਨਿ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਯਥਾ ਨ ਪੁਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰੋਹਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾਨੀ**"ਤਿ।

ਕਾਮੇਸਨਾਤਿ ਕਾਮਾਨਂ ਏਸਨਾ, ਕਾਮਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਾ ਏਸਨਾ ਕਾਮੇਸਨਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਕਾਮੇਸਨਾ? ਯੋ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਨਨ੍ਦੀ ਕਾਮਪਿਪਾਸਾ ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨਂ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਮੇਸਨਾ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਮਰਾਗੋ ''ਕਾਮੇਸਨਾ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਕਾਮੇਸਨਾ…ਪੇ॰… ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਨਾ**"ਤਿ। ਭਵਾਨਂ ਏਸਨਾ **ਭਵੇਸਨਾ**।

ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਭਵੇਸਨਾ? ਯੋ ਭਵੇਸੁ ਭਵਚ੍ਛਨ੍ਦੋ...ਪੇ॰... ਭਵਜ੍ਝੋਸਾਨੰ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਭਵੇਸਨਾ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਵੇਸਨਰਾਗੋ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵਪਤ੍ਥਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਭਵੇਸਨਾ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਤੀ"**ਤਿ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਏਸਨਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾ**। ਸਾ ਚ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ, ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸਮ੍ਮਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਗਵੇਸਨਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾਤਿ ਆਹ **"ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਏਸਿਸ੍ਸਾਮੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਏਸਨਾਪਿ ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ –

> ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾ? ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵਾ, ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵਾ, ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋਤਿ ਵਾ, ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋਤਿ ਵਾ, ਤੰ ਜੀਵੰ ਤੰ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਅਞ੍ਞੰ ਜੀਵੰ ਅਞ੍ਞੰ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾਤਿ ਵਾ, ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾਤਿ ਵਾ, ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾਤਿ ਵਾ, ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾਤਿ ਵਾ, ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰੰ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਯਿਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਯੋਜਨੰ ਗਾਹੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਹੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਪਰਾਮਾਸੋ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਥੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤੰ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨੰ ਵਿਪਰਿਯੇਸਗ੍ਗਾਹੋ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੯੧੯)।

ਤਸ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਏਸਨਾ ਦਿਟ੍ਠਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾ ਪਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤੀ"**ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਰਾਗਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਏਸਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਰਾਗਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਏਵ ਏਸਨਾ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੰ ਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ –

> ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਕਾਮੇਸਨਾ? ਕਾਮਰਾਗੋ ਤਦੇਕਟ੍ਠੰ ਅਕੁਸਲੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਮੇਸਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਭਵੇਸਨਾ? ਭਵਰਾਗੋ ਤਦੇਕਟ੍ਠੰ ਅਕੁਸਲੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਭਵੇਸਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾ? ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਤਦੇਕਟ੍ਠੰ ਅਕੁਸਲੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੯੧੯)।

ਨਵਵਿਧਮਾਨੇਤਿ ''ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੦੮; ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੨੧; ਵਿਭ॰ ੮੬੬; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੧) ਆਗਤੋ ਨਵਵਿਧਮਾਨੋ।

''ਕਾਮੇਸਨਾ''ਤਿਆਦਿਗਾਥਾਯ ਪਨ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾ ਸਹਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ। ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇਨ ਹਿ ਅਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਵਾ ਏਤੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਾਮੇਸਨਾ ਭਵੇਸਨਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਏਸਨਾ''ਤਿ। ਤਾਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨੰ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਇਤਿਸਚ੍ਚਪਰਾਮਾਸੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾ ਸਮੁਸ੍ਸਯਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਇਤਿ ਏਵੰ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਾਸੋ **ਇਤਿਸਚ੍ਚਪਰਾਮਾਸੋ**। ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਏਵ ਸਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਹੇਤੁਭਾਵਤੋ **ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ – ''ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਮਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਜ੍ਜੰ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧੦)। ਤਾ ਏਵ ਚ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਮਾਨਲੋਭਾਦਿਕਿਲੇਸਸਮੁਸ੍ਸਯਨੇਨ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸਮੁਸ੍ਸਯਨੇਨ ਚ **ਸਮੁਸ੍ਸਯਾ,** ''ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਸਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਹੇਤੁਕਾ ਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖੂਪਚਯਤੋ ਹੇਤੁਭੂਤਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਬ੍ਬਰਾਗਵਿਰਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਕਾਮਭਵਰਾਗੇਹਿ ਵਿਰਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਏਵ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯਸਙ੍ਖਾਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿਨੋ** ਅਰਹਤੋ। **ਏਸਨਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਕਾਮੇਸਨਾ, ਭਵੇਸਨਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ ਪਹੀਨਾ। **ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾ**

ਸਮੂਹਤਾਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾ ਚ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਿਤਾ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਪਤਿਲੀਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਉਜ੍ਜਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯. ਨਵਮੇ **ਅਨੁਕੁਲਯਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਕੁਲੰ ਕੁਲਾਨੁਕ੍ਕਮੰ ਉਪਾਦਾਯ ਦਾਤਬ੍ਬਦਾਨੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਮ੍ਹਾਕੰ…ਪੇ॰… ਕੁਲਾਨੁਕੁਲਵਸੇਨ ਯਜਿਤਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ। ਵੰਸਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਪਚ੍ਛਾ ਦੁਗ੍ਗਤਪੁਰਿਸੇਹਿ ਪਦਾਤਬ੍ਬਦਾਨੰ। ਏਵਰੂਪੰ ਕੁਲੰ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਨਿਬਦ੍ਧਦਾਨੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਕੁਲੇ ਦਲਿਦ੍ਦਾਨਿਪਿ ਨ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਘਰੇ ਪਞ੍ਚ ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਦੀਯਿੰਸੁ। ਦਨ੍ਤਮਯਸਲਾਕਾਨੰ ਪਞ੍ਚਸਤਾਨਿ ਅਹੇਸੁੰ। ਅਥ ਤੰ ਕੁਲੰ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯੇਨ ਅਭਿਭੂਤੰ। ਏਕਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਕੁਲੇ ਦਾਰਿਕਾ ਏਕਸਲਾਕਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਦਾਤੁੰ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਸਾਪਿ ਪਚ੍ਛਾ ਸਾਤਵਾਹਨੰ ਰਟ੍ਠੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਖਲੰ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਧਞ੍ਞੇਨ ਤੰ ਸਲਾਕੰ ਅਦਾਸਿ। ਏਕੋ ਥੇਰੋ ਰਞ੍ਞੋ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਰਾਜਾ ਤੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਮਹੇਸਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਸਿ। ਸਾ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪੁਨ ਪਞ੍ਚਪਿ ਸਲਾਕਸਤਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤੇਸਿ।

ਅਸ੍ਸਮੇਧਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪੋਰਾਣਕਰਾਜਕਾਲੇ ਕਿਰ ਸਸ੍ਸਮੇਧੰ, ਪੁਰਿਸਮੇਧੰ, ਸਮ੍ਮਾਪਾਸੰ, ਵਾਚਾਪੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਨਿ ਅਹੇਸੁੰ, ਯੇਹਿ ਰਾਜਾਨੋ ਲੋਕੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿੰਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਸਸ੍ਸਤੋ ਦਸਮਭਾਗਗ੍ਗਹਣੰ **ਸਸ੍ਸਮੇਧੰ** ਨਾਮ, ਸਸ੍ਸਸਮ੍ਪਾਦਨੇ ਮੇਧਾਵਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਹਾਯੋਧਾਨੰ ਛਮਾਸਿਕਭਤ੍ਤਵੇਤਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੰ **ਪੁਰਿਸਮੇਧੰ** ਨਾਮ, ਪੁਰਿਸਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨੇ ਮੇਧਾਵਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦਲਿਦ੍ਦਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਹਤ੍ਥੇ ਲੇਖੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਨਾ ਵਡ੍ਢਿਯਾ ਸਹਸ੍ਸਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤਧਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੰ **ਸਮ੍ਮਾਪਾਸੰ** ਨਾਮ। ਤਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਮਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਪਾਸੇਤਿ ਹਦਯੇ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਠਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾਪਾਸਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਤਾਤ, ਮਾਤੁਲਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਸਣ੍ਹਵਾਚਾਭਣਨੰ **ਵਾਚਾਪੇਯ੍ਯੰ** ਨਾਮ, ਪੇਯ੍ਯਵਜ੍ਜੰ ਪਿਯਵਚਨਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਚਤੂਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਰਟ੍ਠੰ ਇਦ੍ਧਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਫੀਤਞ੍ਚ ਪਹੂਤਅਨ੍ਨਪਾਨੰ ਖੇਮੰ ਨਿਰਬ੍ਬੁਦੰ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮੁਦਾ ਮੋਦਨਾ ਉਰੇ ਪੁਤ੍ਤੇ ਨਚ੍ਚੇਨ੍ਤਾ ਅਪਾਰੁਤਘਰਦ੍ਵਾਰਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਇਦੰ ਘਰਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਅਗ੍ਗਲਾਨੰ ਅਭਾਵਤੋ **ਨਿਰਗ੍ਗਲ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯੰ ਪੋਰਾਣਿਕਾ ਪਵੇਣੀ। ਅਪਰਭਾਗੇ ਪਨ ਓਕ੍ਕਾਕਰਾਜਕਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਨਿ ਇਮਞ੍ਚ ਰਟ੍ਠਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾ ਉਮ੍ਮੂਲੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਮੇਧੰ ਪੁਰਿਸਮੇਧਨ੍ਤਿਆਦਿਕੇ ਪਞ੍ਚ ਯਞ੍ਞੇ ਨਾਮ ਅਕੰਸੁ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਧਮ੍ਮਿਯਸੁਤ੍ਤੇ** –

‘‘ਤੇਸੰ ਆਸਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਅਣੁਤੋ ਅਣੁੰ…ਪੇ॰…।
ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਮਨ੍ਤੇ ਗਨ੍ਥੇਤ੍ਵਾ, ਓਕ੍ਕਾਕੰ ਤਦੁਪਾਗਮੁ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੩੦੧-੩੦੪)।

ਇਦਾਨਿ ਤੇਹਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਸ੍ਸਮੇਧ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਮੇਧਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਧੇਨ੍ਤਿ। **ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਰਿਯਞ੍ਞੇਹੀ**ਤਿ ਮਹਾਯਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਪਚ੍ਛਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਰਿਵਾਰਯਞ੍ਞੇਹਿ। **ਸਤ੍ਤਨਵੁਤਿਪਞ੍ਚਪਸੁਸਤਘਾਤਭਿੰਸਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨਵੁਤਾਧਿਕਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਪਸੁਸਤਾਨੰ ਮਾਰਣੇਨ ਭੇਰਵਸ੍ਸ ਪਾਪਭੀਰੁਕਾਨੰ ਭਯਾਵਹਸ੍ਸ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤਿ –

‘‘ਛਸਤਾਨਿ ਨਿਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਪਸੂਨੰ ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਹਨਿ।
ਅਸ੍ਸਮੇਧਸ੍ਸ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ, ਊਨਾਨਿ ਪਸੂਹਿ ਤੀਹੀ’’ਤਿ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧੨੦)।

ਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਯੁਗਚ੍ਛਿਦ੍ਦੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਦਣ੍ਡਕੰ। **ਪਾਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਖਿਪਨ੍ਤਿ। **ਸੰਹਾਰਿਮੇਹੀ**ਤਿ ਸਕਟੇਹਿ ਵਹਿਤਬ੍ਬੇਹਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਿਰ ਏਕੋ ਰਾਜਾ ਸਮ੍ਮਾਪਾਸੰ ਯਜਨ੍ਤੋ ਸਰਸ੍ਸਤਿਨਦਿਤੀਰੇ ਪਥਵਿਯਾ ਵਿਵਰੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਯੇਵ ਅਹੋਸਿ, ਅਨ੍ਧਬਾਲਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ

ਗਤਾਨੁਗਤਿਗਤਾ ‘‘ਅਯਂ ਤਸ੍ਸ ਸਗ੍ਗਗਮਨਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਸਵ੍ਵਾਯ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਪਾਸਯਵ੍ਵਂ ਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਕਾਸਤੋ ਪਭੁਤੀ”**ਤਿ। ਅਯੂਪੋ ਅਪ੍ਪਕਦਿਵਸੋ ਯਾਗੋ, ਸਯੂਪੋ ਬਹੁਦਿਵਸਂ ਨੇਯਜੋ **ਸਤ੍ਰਯਾਗੋ**ਤਿ। ਮਨੁਪਦਾਭਿਸਙ੍ਖਤਾਨਂ ਸਪ੍ਪਿਮਧੂਨਂ ਵਾ**ਜ**ਮਿਤਿ ਸਮਵ੍ਵਾ। ਹਿਰਵ੍ਵਸੁਵਣ੍ਣਗੋਮਹਿਂਸਾਦਿ **ਸਤ੍ਤਰਸਕਦਕ੍ਖਿਣਸ੍ਸ**। ਸਾਰਗਬ੍ਭਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਾਦੀਸੁ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਲ਼ਨ੍ਤਿ **ਨਿਰਗ੍ਗਲ਼ੋ**। ਤਤ੍ਥ ਕਿਰ ਯਵ੍ਵੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਾਪਤੇਯਜਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਅਨਿਗੂਹਿਤ੍ਵਾ ਨਿਯਜਾਤੀਯਤਿ।

ਮਹਾਰਮ੍ਭਾਤਿ ਬਹੁਪਸੁਘਾਤਕਮ੍ਮਾ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ‘‘ਵਿਵਿਧਾ ਯਤ੍ਥ ਹਞ੍ਞਰੇ’’ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ‘‘ਮਹਾਕਿਚ੍ਚਾ ਮਹਾਕਰਣੀਯਾ’’ਤਿ ਪਠਮੋ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਦੁਤਿਯੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੋ ‘‘ਮਹਾਰਮ੍ਭਾਤਿ ਪਪਞ੍ਚਵਸੇਨ ਅਜੇਲ਼ਕਾ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **“ਅਪਿਚਾ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਰਦ੍ਧੋ। **ਨਿਰਾਰਮ੍ਭਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨਨੁ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਫਲਂ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਲਭਾਵਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਨ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਹਪ੍ਫਲਾ’’ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਨਿਰਵਸੇਸਤ੍ਥੋ”**ਤਿਆਦਿ। ਅਨੁਗਤਂ ਕੁਲਨ੍ਤਿ **ਅਨੁਕੁਲਂ,** ਕੁਲਾਨੁਗਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇ ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤਾਦਿਂ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪਿਤਂ ਅਪਰਾਪਰਂ ਅਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦਦਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਨੁਕੁਲਂ ਯਜਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਯੇ ਅਞ੍ਞੇ ਅਨੁਕੁਲਂ ਯਜਨ੍ਤੀ”**ਤਿਆਦਿ।

ਉਜ੍ਜਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਉਦਾਯਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦. ਦਸਮੇ **ਪਾਣਸਮਾਰਮ੍ਭਰਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਣਘਾਤਰਹਿਤਂ। **ਅਬਜਾਬਜ੍ਝਂ ਸੁਖਂ ਲੋਕਂ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਬਜਾਪਾਦਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਬਜਾਬਜ੍ਝਂ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਂ। ਪਰਪੀਲ਼ਾਭਾਵੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸੁਖਬਹੁਲਤ੍ਤਾ ਸੁਖਂ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ ਝਾਨਪੁਞ੍ਞੇਨ, ਇਤਰਪੁਞ੍ਞੇਨ ਪਨ ਤਦਞ੍ਞਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸੁਖਂ ਲੋਕਂ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਉਪੇਤਿ। ਸੇਸਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਉਦਾਯਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਕ੍ਕਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਰੋਹਿਤਸ੍ਸਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧. ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਯਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਸੁਖਵਿਹਾਰਤ੍ਥਾਯ, ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯ ਨਿਰਾਮਿਸੇਨ ਸੁਖੇਨ ਵਿਹਰਣਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਆਸਵਕ੍ਖਯਾਧਿਗਮਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਅਧਿਗਤਰੂਪਾਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਚ ਕਥਿਤਾਨਿ। **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾਯਾ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਪ੍ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ। ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਞ੍ਹਿ ਰੂਪਗਤਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਸ੍ਸ ਇਤਰਸ੍ਸ ਚ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਇਧ ''ਞਾਣਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਦਿਵਾ ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਸੂਰਿਯਦੀਪਚਨ੍ਦਮਣਿਉਕ੍ਕਾਵਿਜ੍ਜੁਲਤਾਦੀਨਂ ਆਲੋਕੋ ਦਿਵਾ ਰਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਉਪਲਦ੍ਧੋ, ਯਥਾਲਦ੍ਧਵਸੇਨੇਵ ਆਲੋਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪੇਤਿ, ਤਥਾ ਚ ਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਯਥਾਸ੍ਸ ਸੁਭਾਵਿਤਾਲੋਕਕਸਿਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਕਸਿਣਾਲੋਕੋ ਯਥਿਚ੍ਛਕਂ ਯਾਵਦਿਚ੍ਛਕਞ੍ਚ ਸੋ ਆਲੋਕੋ ਰਤ੍ਤਿਯਂ ਉਪਤਿਟ੍ਠਤਿ , ਯੇਨ ਤਤ੍ਥ ਦਿਵਾਸਞ੍ਞਂ ਠਪੇਤਿ, ਦਿਵਾ ਵਿਯ ਵਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਥਾ ਦਿਵਾ ਤਥਾ ਰਤ੍ਤਿ**"ਨ੍ਤਿ।

ਯਥਾ ਦਿਵਾ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਮਨਸਿ ਕਤਾ, ਤਥੇਵ ਨਂ ਰਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀਤਿ ਯਥਾ ਦਿਵਾ ਦਿਟ੍ਠੋ ਆਲੋਕੋ, ਤਥੇਵ ਤਂ ਰਤ੍ਤਿਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। **ਦੁਤਿਯਪਦੇ**ਤਿ ''ਯਥਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਤਥਾ ਦਿਵਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਾਕ੍ਯੇ। **ਏਸ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾ ਰਤ੍ਤਿਯਂ ਚਨ੍ਦਾਲੋਕਾਦਿ ਆਲੋਕੋ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਏਵਮੇਵ ਰਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠਾਕਾਰੇਨੇਵ ਦਿਵਾ ਤਂ ਆਲੋਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪੇਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਇਤਿ ਵਿਵਟੇਨ ਚੇਤਸਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਅਪਿਹਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਪਿਧਾਨੇਨ ਅਪਿਹਿਤਚਿਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਅਨਦ੍ਧੇਨ ਅਸਞ੍ਛਾਦਿਤੇਨ। **ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ। **ਆਲੋਕਸਦਿਸਂ ਕਤਂ** ''ਯਥਾ ਦਿਵਾ ਤਥਾ ਰਤ੍ਤਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੪; ੨.੩੭੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੯) ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਦਿਤਭਾਵੇਨ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਪ੍ਪਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਆਸਯੇ ਵਿਦਿਤੇ ਸੋਪਿ ਵਿਦਿਤੋ ਗਹਿਤੋ ਏਵ ਚ ਹੋਤਿ ਮਨ੍ਤਾਗਦਬਲੇਨ ਤਸ੍ਸ ਗਹਣਸ੍ਸ ਸੁਕਰਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਯ ਆਸਯਭੂਤੇ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚ ਵਿਦਿਤੇ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸਪਿ ਵੇਦਨਾ ਵਿਦਿਤਾ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਤਿ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਤੋ ਚ ਤਸ੍ਸਾ ਗਹਣਸ੍ਸ ਸੁਕਰਤ੍ਤਾ। ਪਗੇਵ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇਪਿ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣੇਪਿ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ ਵੇਦਨਾ ਵਿਦਿਤਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ''ਤਾ ਵੇਦਨਾ ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਵੇਦਨਾ ਏਵ, ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਞਾਦਯੋਪਿ ਅਵੁਤ੍ਤਾ ਚੇਤਨਾਦਯੋਪਿ ਵਿਦਿਤਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਚ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ, ਯਦਿਦਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਵਿਤਕ੍ਕਗ੍ਗਹਣਂ। ਤੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਤੋ ਵਿਦਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਪਿਚ ਵੇਦਨਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਥਂ ਵੇਦਨਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋ, ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਕਮ੍ਮਸਮੁਦਯੋ, ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਥਂ ਵੇਦਨਾਯ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਖਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਯ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਖਯਤੋ ਭਯਤੋ

ਸੁਵ੍ਵਤੋ ਜਾਨਾਤਿ। ਕਥਂ ਵੇਦਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਨਯੇਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਤਿ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਰੂਪਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋਤਿ ਤਸ੍ਸ **ਇਦਂ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਸਰੂਪਨਿਦਸ੍ਸਨਮਾਹ, **ਏਤ੍ਤਕਂ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ, **ਨ ਇਤੋ ਪਰਂ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਭਾਵਂ। **ਇਤਿ ਵੇਦਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਅਯਂ ਵੇਦਨਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਵੇਦਨਾ, ਇਤੋ ਪਰਂ ਵੇਦਨਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਯਂ ਸਞ੍ਞਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਇਤੋ ਪਰਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ "**ਵੇਦਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇ**ਵ **ਨਯੋ**"ਤਿ।

ਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਰੋਪਰਾਨਿ। **ਪਰੋਪਰਾਨੀ**ਤਿ ਪਰਾਨਿ ਚ ਓਪਰਾਨਿ ਚ। **ਉਤ੍ਤਮਾਧਮਾਨੀ**ਤਿ ਪਰਤ੍ਤਭਾਵਸਕਤ੍ਤਭਾਵਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਮਾਧਮਾਨਿ। **ਚਲਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ। **ਅਨੀਘੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਈਘਰਹਿਤੋ। **ਅਤਾਰਿ ਸੋ**ਤਿ ਸੋ ਏਵਰੂਪੋ ਅਰਹਾ ਜਾਤਿਜਰਂ ਅਤਰਿ।

ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨-੪. ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨-੪੪. ਦੁਤਿਯੇ **ਏਤੇਸਂ ਪਞ੍ਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂਸਬ੍ਯਾਕਰਣਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਹਾਨਂ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ''ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੇ ''ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਏਕਂਸੇਨੇਵ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਂ। ''ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਨਾਮ ਚਕ੍ਖੁ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੇ ਪਨ ''ਨ ਕੇਵਲਂ ਚਕ੍ਖੁਮੇਵ, ਸੋਤਮ੍ਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਂ। ''ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਤਥਾ ਸੋਤਂ, ਯਥਾ ਸੋਤਂ ਤਥਾ ਚਕ੍ਖੁ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੇ ''ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪੁਚ੍ਛਸੀ''ਤਿ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਨ ਹੀ''ਤਿ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਂ। ''ਅਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਆਮਾ''ਤਿ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਂ। ''ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਪਨ ''ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੇਤਂ ਭਗਵਤਾ''ਤਿ ਠਪੇਤਬ੍ਬੋ, ਏਸ ਪਞ੍ਹੋ ਨ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥਸਮਾਗਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭੇਨ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬੇਨ। ਸਮਿਤਿ ਸਙ੍ਗਤਿ ਸਮੋਧਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮਯੋ, ਪਟਿਲਾਭੋ। ਸਮਯੋ ਏਵ **ਅਭਿਸਮਯੋ,** ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਵਾ ਸਮਯੋ **ਅਭਿਸਮਯੋ**ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੬. ਰੋਹਿਤਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫-੪੬. ਪਞ੍ਚਮੇ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧੦੭) **ਏਕੋਕਾਸੇ**ਤਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲਸ੍ਸ ਪਰਿਯਨ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ। **ਭੁਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ''ਯਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ। ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ''ਸੋ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠਵਿਸਯਮੇਵ ਹੋਤਿ। ''ਨ ਜਾਯਤਿ, ਨ ਮੀਯਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਨ ਚਵਤਿ, ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਇਦਂ ਅਪਰਾਪਰਂ...ਪੇ॰... ਗਹਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਦਗਮਨੇਨਾ**ਤਿ ਪਦਸਾ ਗਮਨੇਨ। **ਸਤ੍ਥਾ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ** ਉਪਰਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪਕਾਸੇਤੁਕਾਮੋ। ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕਸ੍ਸ ਹਿ ਅਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ।

ਦਲ੍ਹਂ ਥਿਰਂ ਧਨੁ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦਲ੍ਹਧਨ੍ਵਾ, ਸੋ ਏਵ ''ਦਲ੍ਹਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਦਲ੍ਹਧਨੂ**"ਤਿ। **ਉਤ੍ਤਮਪ੍ਪਮਾਣਂ** ਨਾਮ ਸਹਸ੍ਸਥਾਮਧਨੁ। ਧਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨਸਿਪ੍ਪਚਿਤ੍ਤਕਤਾਯ ਧਨੁਗ੍ਗਹੋ, ਨ ਧਨੁਗ੍ਗਹਣਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਆਹ "**ਧਨੁਗ੍ਗਹੋਤਿ ਧਨੁਆਚਰਿਯੋ**"ਤਿ। ''ਧਨੁਗ੍ਗਹੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਸਿਕ੍ਖਿਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਧਨੁਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਿਕ੍ਖਿਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਸਿਕ੍ਖਾ ਚ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਕਾਲੇਨ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਦ੍ਵਾਦਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਧਨੁਸਿਪ੍ਪਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤੋ**"ਤਿ। **ਉਸਭਪ੍ਪਮਾਣੇ**ਤਿ ਵੀਸਤਿ ਯਟ੍ਠਿਯੋ ਉਸਭਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ

ਉਸਭਪ੍ਪਮਾਣੇ ਪਦੇਸੇ। ਵਾਲਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵਾਲਕੋਟਿਂ। **ਕਤਹਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਪਰਿਚਿਤਹਤ੍ਥੋ। **ਕਤਸਰਕ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਥਿਰਲਕ੍ਖੇ ਚ ਚਲਲਕ੍ਖੇ ਚ ਪਰੇਸਂ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਸਰਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਕਤਾਪੀ। ਤੇਨਾਹ **"ਦਸ੍ਸਿਤਸਿਪ੍ਪੋ"**ਤਿ, ''ਕਤਯੋਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਕੇਚਿ। ਅਸਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਸਨਂ,** ਕਣ੍ਡੋ। **ਤਾਲਚ੍ਛਾਦਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਲਚ੍ਛਾਯਂ। ਸਾ ਪਨ ਰਤਨਮਤ੍ਤਾ ਵਿਦਤ੍ਥਿਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਾ।

ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਸਮੁਦ੍ਦਾਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਸਮੁਦ੍ਦਾ। ਸਮੁਦ੍ਦਸੀਸੇਨ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਚਕ੍ਕਵਾਲਮੁਖਵਟ੍ਟਿਂ ਵਦਤਿ। **ਪਚ੍ਛਿਮਸਮੁਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਦਨ੍ਧਕਾਰਿਤਂ। **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਾਦਿਸੇਨ ਜਵੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ। **ਅਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਪਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤਥਾ ''ਨਾਗਲਤਾਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਤਦਾ**ਤਿ ਯਦਾ ਸੋ ਲੋਕਨ੍ਤਗਵੇਸਕੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਦਾ। **ਦੀਘਾਯੁਕਕਾਲੇ**ਤਿ ਅਨੇਕਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਕਾਲੇ। **ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਲੋਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਏਕਵਚਨਂ, ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਲੋਕਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਪੁਬ੍ਬਪਰਿਚਯਸਿਦ੍ਧਾਯ ਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ।

ਸਸਞ੍ਞਿਮ੍ਹਿ ਸਮਨਕੇਤਿ ਨ ਰੂਪਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਕੇ, ਅਥ ਖੋ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਸਮੁਦਾਯੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਮਿਤਪਾਪੋ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੋ। ਛਟ੍ਠਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਰੋਹਿਤਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸੁਵਿਦੂਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਸੁਵਿਦੂਰਵਿਦੂਰ**-ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾਨਂਯੇਵ ਏਕਤ੍ਥ ਗਹਣਂ ਇਧ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦੂਰਾਸਨ੍ਨਭਾਵਸ੍ਸ ਅਪੇਕ੍ਖਾਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਸ੍ਸ ਦੂਰਭਾਵਸ੍ਸ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਨਾਸਨ੍ਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਨਾਸਨ੍ਨਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਸੁਵਿਦੂਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਵਿਸਾਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮. ਅਟ੍ਠਮੇ ਵਾਕ੍ਕਰਣਚਾਤੁਰਿਯਤੋ ਵਚਨਗੁਣਹੇਤੂਨਂ ਪੂਰਿਯਾ ਪੋਰੀ, ਪੋਰਿਯਂ ਭਵਾਤਿ ਪੋਰੀ, ਤਾਯ **ਪੋਰਿਯਾ**। ਤੇਨਾਹ **"ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵਾਚਾਯਾ"**ਤਿ, ਅਕ੍ਖਰਪਦਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯ ਵਾਚਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਪਿਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਨ ਵਿਬਦ੍ਧਾਯ ਅਨਨ੍ਤੁਬੁਨ੍ਧਿਤਾਯ। **ਅਨੇਲਗਲਾਯਾ**ਤਿ ਅਨੇਲਾਯ ਅਗਲਾਯ ਨਿਦ੍ਦੋਸਾਯ ਅਗਲ਼ਿਤਪਦਬਜਞ੍ਜਨਾਯ ਚ। ਥੇਰਸ੍ਸ ਹਿ ਕਥਯਤੋ ਪਦਂ ਵਾ ਬਜਞ੍ਜਨਂ ਵਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨੇਲਗਲਾਯਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਾਯ ਚੇਵ ਅਗਲ਼ਿਤਾਯ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਦ੍ਦੋਸਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਬਜਞ੍ਜਨਤੋ ਚ ਵਿਗਤਦੋਸਾਯ। **ਅਪਤਿਤਪਦਬਜਞ੍ਜਨਾਯਾ**ਤਿ ਅਵਿਰਹਿਤਪਦਬਜਞ੍ਜਨਾਯ। ਅਥ ਵਾ **ਅਨੇਲਗਲਾਯਾ**ਤਿ ਨ ਏਲਂ ਦੋਸਂ ਗਲਤੀਤਿ ਅਨੇਲਗਲਾ। ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਾਚਾਯ ਅਨੇਲਗਲਾਯ ਯਥਾ ਦਨ੍ਧਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮੁਖੇਨ ਖੇਲ਼ਂ ਗਲ਼ਨ੍ਤੇਨ ਵਾਚਂ ਭਾਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਰੂਪਾਯ। ਅਥ ਖੋ ਨਿਦ੍ਦੋਸਾਯ ਵਿਸਦਵਾਚਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਵਟ੍ਟਪ੍ਪਕਾਸਿਨੀ ਵਾਚਾ ਨ ਕਦਾਚਿ ਵਿਵਟ੍ਟਮੁਤ੍ਤਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ **"ਵਿਵਟ੍ਟਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਯਾ"**ਤਿ, ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਵਟ੍ਟਪ੍ਪਕਾਸਿਨੀ ਹਿ ਵਾਚਾ ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਆਪਾਦੇਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮੁਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠੇਨ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਟ੍ਠੇਨ ਚ ਧਜੋ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **"ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਟ੍ਠੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਵਿਸਾਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯. ਨਵਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਪਰੀਤਤੋ ਅਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ , ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ **ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ**। ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਤੀਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵਮੇਤੇ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਵਤ੍ਥੂਨੰ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਤੇਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਸਞ੍ਞਾਦੀਨੰ ਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਅਟ੍ਠ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। **ਅਸੁਭੇ ਸੁਭ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਤਨੁਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖੇ ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦. ਦਸਮੇ **ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਭਾਵਕਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਮਲੀਨਭਾਵਕਰਣੇਨ। **ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਯ ਸੁਰਾਯ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ ਚ ਮੇਰਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੂਵਸੁਰਾ, ਪਿਟ੍ਠਸੁਰਾ, ਓਦਨਸੁਰਾ, ਕਿਣ੍ਣਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਸਮ੍ਭਾਰਸੰਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਪਞ੍ਚ ਸੁਰਾ। ਪੁਪ੍ਫਾਸਵੋ, ਫਲਾਸਵੋ, ਮਧ੍ਵਾਸਵੋ, ਗੁਲ਼ਾਸਵੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਮੇਰਯੰ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਪੂਵੇ ਭਾਜਨੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਜ੍ਜੰ ਉਦਕੰ ਦਤ੍ਵਾ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾ **ਪੂਵਸੁਰਾ**। ਏਵੰ ਸੇਸਸੁਰਾਪਿ। **ਕਿਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਪਨ ਤਸ੍ਸਾ ਸੁਰਾਯ ਬੀਜੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯੇ ਸੁਰਾ ''ਮੋਦਕਾ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾ **ਕਿਣ੍ਣਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ**। ਧਾਤਕਿਆਸਵਾਦਿਨਾਨਾਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਸੰਯੋਜਿਤਾ **ਸਮ੍ਭਾਰਸੰਯੁਤ੍ਤਾ।** ਮਧੁਕਤਾਲਨਾਲ਼ਿਕੇਰਾਦਿਪੁਪ੍ਫਰਸੋ ਚਿਰਪਰਿਵਾਸਿਤੋ **ਪੁਪ੍ਫਾਸ**ਵੋ। ਪਨਸਾਦਿਫਲਰਸੋ **ਫਲਾਸ**ਵੋ। ਮੁਦ੍ਦਿਕਾਰਸੋ **ਮਧ੍ਵਾਸ**ਵੋ। ਉਚ੍ਛੁਰਸੋ **ਗੁਲ਼ਾਸ**ਵੋ।

ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਰੋਹਿਤਸ੍ਸਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਠਮਪਣ੍ਣਾਸਕੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

੨. ਦੁਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕੰ

(੬) ੧. ਪੁਵ੍ਵਾਭਿਸਨ੍ਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਠਮਪੁਵ੍ਵਾਭਿਸਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧. ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਪੁਵ੍ਵਾਭਿਸਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਪੁਵ੍ਵਨਦਿਯੋ। ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਨਿਚ੍ਚਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਾਨਿ ਹਿ ਪੁਵ੍ਵਾਨਿ ਅਭਿਸਨ੍ਨਨ੍ਤੇਨ ''ਪੁਵ੍ਵਾਭਿਸਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਅਪਰਿਮਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਲ੍ਹਕਗਣਨਾਯ ਅਪਰਿਮਿਤਂ, ਯੋਜਨਵਸੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਪਰਿਮਾਣਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ਉਪਰਿ ਆਕਾਸੇਨ ਪਰਤੋ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤੇਨ ਮਜ੍ਝੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤੇਹਿ ਦੀਪਪਬ੍ਬਤਪਰਿਯਨ੍ਤੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਯੋਜਨਤੋ ਸਕ੍ਕਾ ਪਮਾਣਂ ਕਾਤੁਂ। **ਭੇਰਵਾਰਮ੍ਮਣੇਹੀ**ਤਿ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਵਿਞ੍ਞਾਣਕੇਹਿ ਭੇਰਵਾਰਮ੍ਮਣੇਹਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ਮਹਾਸਰੀਰਮਚ੍ਛਕੁਮ੍ਭੀਲਯਕ੍ਖਰਕ੍ਖਸਮਹਾਨਾਗਦਾਨਵਾਦੀਨਂ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਨਂ ਵਲ਼ਵਾਮੁਖਪਾਤਾਲਾਦੀਨਂ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਨਞ੍ਚ ਭੇਰਵਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਵਸੇਨ ''ਬਹੁਭੇਰਵ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਪਠਮਪੁਵ੍ਵਾਭਿਸਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਪੁਵ੍ਵਾਭਿਸਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਾ ਸਦ੍ਧਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

ਦੁਤਿਯਪੁਵ੍ਵਾਭਿਸਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੪. ਪਠਮਸਂਵਾਸਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੫੩-੫੪. ਤਤਿਯੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮਂ ਤਾ ਤਾ ਗਤਿਯੋ **ਅਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਰਿਯਾ, ਸਤ੍ਤਾ। ਇਮੇ ਪਨ ਕੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਰਿਯਾਤਿ **ਕਦਰਿਯਾ**। ਥਦ੍ਧਮਚ੍ਛਰਿਨੋ, ਥਦ੍ਧੇਨ ਮਚ੍ਛਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਥਦ੍ਧਮਚ੍ਛਰਿਯਸਦਿਸਞ੍ਹਿ ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਸਬ੍ਬਦਾ ਨਿਹੀਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨਂ ਆਦਿਭੂਤਸ੍ਸ ਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦਿਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਮੂਲਭੂਤਸ੍ਸ ਦਾਨਸ੍ਸ ਨਿਸੇਧਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਦਰਿਯਾਤਿ ਥਦ੍ਧਮਚ੍ਛਰਿਨੋ"**ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਹਤ੍ਥਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾਪਿ ਨ ਵਨ੍ਦਤਿ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਤੋ ਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਮਧੁਰਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਂ ਕਰੋਤਿ ''ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਗਚ੍ਛਥ, ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਦੇਸੋ, ਪਟਿਬਲਾਹਂ ਅਯ੍ਯਾਨਂ ਯਾਗੁਭਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਸਦ੍ਧੋ ਅਯਂ ਉਪਾਸਕੋ''ਤਿ ਯਾਗੁਭਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਅਥੇਕੋ ਥੇਰੋ ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਘਰਂ ਵਾ ਪਵਿਸਤਿ। ਸਚੇਪਿ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਹਤ੍ਥੇਨ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ''ਅਯ੍ਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖਂ ਦੇਥ, ਅਹਂ ਏਕੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਪਕ੍ਕਮਤਿ। ਥੇਰੋ ਸਕਲਗਾਮਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਤੁਚ੍ਛਪਤ੍ਤੋਵ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਇਦਂ ਤਾਵ ਮੁਦੁਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਨਾਮ। ਯੇਨ ਅਦਾਯਕੋਪਿ ਦਾਯਕੋ ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਥਦ੍ਧਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਟ੍ਠੇਸੁ ''ਥੇਰਾ ਠਿਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਕਿਂ ਮਯ੍ਹਂ ਪਾਦਾ ਰੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਿਲਾਥਮ੍ਭੋ ਵਿਯ ਖਾਣੁਕੋ ਵਿਯ ਚ ਥਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਸਾਮੀਚਿਮ੍ਪਿ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਕੁਤੋ ਦਾਨਂ। ਅਯਮਿਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਥਦ੍ਧਮਚ੍ਛਰਿਨੋਤਿ ਥਦ੍ਧੇਨ ਮਚ੍ਛਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਮਚ੍ਛਰਂ ਮਚ੍ਛੇਰਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ।

ਪਰਿਭਾਸਕਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਘਰਦ੍ਵਾਰੇ ਠਿਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਿਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਕਸਿਤ੍ਵਾ ਆਗਤਾ ਵਪਿਤ੍ਵਾ ਲਾਯਿਤ੍ਵਾ, ਮਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋਪਿ ਨ ਲਭਾਮ, ਕੁਤੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਸੀਘਂ ਨਿਕ੍ਖਮਥਾ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਸਨ੍ਤਜ੍ਜਕਾ। **ਯਾਚਕਾਨਂ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਜਾਨਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ

ਘਰਦ੍ਵਾਰੇ ਠਿਤਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੰ ਦੇਥਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨਾਮ ਅਰਿਯਾਯ ਯਾਚਨਾਯ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ‘‘ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਅਰਿਯਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਏਸਾ ਅਰਿਯਾਨ ਯਾਚਨਾ’’ਤਿ (ਮਿ॰ ਪ॰ ੪.੫.੯)। ਤਤ੍ਰ ਯੇ ‘‘ਮਯਂ ਪਚਾਮ, ਇਮੇ ਨ ਪਚਨ੍ਤਿ, ਪਚਮਾਨੇ ਪਤ੍ਵਾ ਅਲਭਨ੍ਤਾ ਕੁਹਿਂ ਲਭਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਸਂਵਿਭਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਵਦਞ੍ਞੂ ਯਾਚਕਾਨਂ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਨਾਮ ਞਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਰਣਤੋ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਪਠਮਸਂਵਾਸਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੬. ਸਮਜੀਵੀਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫-੫੬. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ**ਨ੍ਤਿ ਨਕੁਲਮਾਤਾ ਨਕੁਲਪਿਤਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥਾਯ। ਨਕੁਲਸ੍ਸ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਪਿਤਾ **ਨਕੁਲਪਿਤਾ। ਨਕੁਲਮਾਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ। ਛਟ੍ਠੇ ਨਤ੍ਥਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਸਮਜੀਵੀਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭-੧੦. ਸੁਪ੍ਪਵਾਸਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੫੭-੬੦. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਆਯੁਭਾਗਪਟਿਲਾਭਿਨੀ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਆਯੁਕੋਟ੍ਠਾਸਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਿਨੀ ਹੋਤਿ। **ਤਿਵਿਧਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਭਾਜਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਤਿਵਿਧਂ ਲੋਕਂ। **ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਲੋਕਵਿਦੂ**ਨ੍ਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਪਸਤ੍ਥਾ**”ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਨਵਮਦਸਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਸੁਪ੍ਪਵਾਸਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੭) ੨. ਪਤ੍ਤਕਮ੍ਮਵਗ੍ਗੋ

੧-੪. ਪਤ੍ਤਕਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧-੬੪. ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਯੇ ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਇਟ੍ਠਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ “**ਅਨਿਟ੍ਠਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਇਟ੍ਠਾ**”ਤਿ। **ਇਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਚ ਪਰਿਯਿਟ੍ਠਾ ਵਾ ਹੋਤੁ ਮਾ ਵਾ, ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਗਵੇਸਿਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **ਮਨੇ**ਤਿ ਮਨਸ੍ਮਿਂ। **ਕਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਾ ਕਮਨੀਯਾ, ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਨਂ ਅਪ੍ਪਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਮਨਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮਸਾਧਨੋ ਇਧ **ਭੋਗ**-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ “**ਭੋਗਾਤਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਧਮ੍ਮੂਪਘਾਤਂ ਕਤ੍ਵਾ** ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ। ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਉਪਜ੍ਝਾਯਾ**ਤਿ ਆਹ “**ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਸੁ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ**”ਤਿ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਸਮ੍ਭਤ੍ਤੇਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਾ ਨਾਤਿਦਲ੍ਹਮਿਤ੍ਤਾ **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਾ,** ਸੁਟ੍ਠੁ ਭਤ੍ਤਾ ਸਿਨੇਹਵਨ੍ਤੋ ਦਲ੍ਹਮਿਤ੍ਤਾ **ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾ**।

ਵਿ**ਸਮਲੋਭ**ਨ੍ਤਿ ਬਲਵਲੋਭਂ। **ਸੁਖਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਸੁਖਂ। **ਪੀਣਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਧਾਤਂ ਸੁਹਿਤਂ। ਤਥਾਭੂਤੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਬਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਬਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਰੋਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸੋਭਨੇ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਕਮ੍ਮੇ ਰਤੋਤਿ ਸੂਰਤੋ ਉਕਾਰਸ੍ਸ ਦੀਘਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸੋਰਚ੍ਚਂ,** ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ। ਸੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸੁਸੀਲਭਾਵੋਤਿ ਆਹ “**ਖਨ੍ਤਿਸੋਰਚ੍ਚੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾਤਿ ਅਧਿਵਾਸਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਞ੍ਚ ਸੁਸੀਲਤਾਯ ਚ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ**”ਤਿ। **ਏਕਮਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਰਾਗਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਂ ਦਮਨਾਦਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਵਿਯ ਏਕਜ੍ਝਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਮੁਖੇਨ ਪਜਹਨਤੋ। **ਏਕਮਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਵੇਕਵਸੇਨ ਏਕਂ ਏਕਾਕਿਨਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਏਕਂ ਅਤ੍ਤਨੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਉਪਰੂਪਰਿਭੂਮੀਸੂ**ਤਿ ਛਕਾਮਸਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਾਸੁ ਉਪਰੂਪਰਿਕਾਮਭੂਮੀਸੁ। ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਫਲਂ **ਅਗ੍ਗਂ** ਨਾਮ। ਤਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਚ੍ਚਗਾਮੀਤਿ ਆਹ “**ਉਦ੍ਧਮਗ੍ਗਮਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। ਸੁਵਗ੍ਗੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ, ਸੁਵਗ੍ਗਪ੍ਪਯੋਜਨਾਤਿ ਵਾ **ਸੋਵਗ੍ਗਿਕਾ। ਦਸਨ੍ਨਂ ਵਿਸੇਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਆਯੁਵਣ੍ਣਯਸਸੁਖਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾਨਞ੍ਚੇਵ ਇਟ੍ਠਰੂਪਾਦੀਨਞ੍ਚ ਫਲਵਿਸੇਸਾਨਂ। ਵਣ੍ਣਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਕੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਵਣ੍ਣੋ ਗਹਿਤੋ, ਰੂਪਗ੍ਗਹਣੇਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ। ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਪਤ੍ਤਕਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਰੂਪਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੫. ਪਞ੍ਚਮੇ ਪਮਿਨੋਤਿ ਉਲ੍ਹਾਰਤਾਦਿਵਿਸੇਸਂ ਏਤੇਨਾਤਿ ਪਮਾਣਂ, ਰੂਪਕਾਯੋ ਪਮਾਣਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋ**। ਤਤੋ ਏਵ ਰੂਪੇ ਪਸਨ੍ਨੋਤਿ **ਰੂਪਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ। ਘੋਸੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਥੁਤਿਘੋਸੋ। **ਲੂਖ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਲੂਖਤਾ। **ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਯੋ ਗੁਣਧਮ੍ਮਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਪਾਲ੍ਹਿਯਂਯੇਵ ਆਗਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ‘‘ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋ ਰੂਪਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਰੋਹਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਣਾਹਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋ ਰੂਪਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ।

> ‘‘ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣੋ ਘੋਸਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਵਣ੍ਣਨਾਯ ਪਰਥੋਮਨਾਯ ਪਰਪਸਂਸਨਾਯ ਪਰਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾਯ ਤਤ੍ਥ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣੋ ਘੋਸਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣੋ ਲੂਖਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੀਵਰਲੂਖਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਲੂਖਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਸੇਨਾਸਨਲੂਖਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਵਿਧਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣੋ ਲੂਖਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ’’ਤਿ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੧੨੧-੧੨੨)।

ਤਤ੍ਥ **ਆਰੋਹ**ਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਚਤ੍ਤਂ। ਸਾ ਚ ਖੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਪਰਿਣਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਤਿਕਿਸਥੂਲਤਾਵਸੇਨ ਪੀਣਤ੍ਤਂ। **ਸਣ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਂ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਤਂ ਦੀਘਰਸ੍ਸਵਟ੍ਟਾਦਿਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਤਥਾਭਾਵੋ। **ਪਾਰਿਪੂਰਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਰੀਰਾਵਯਵਾਨਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਂ ਅਵਿਕਲਤਂ। **ਤਤ੍ਥ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੂਪੇ ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਪਮਾਣਭਾਵਂ ਉਪਾਦਾਯ। **ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਂ ਜਨੇਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ।

ਪਰਵਣ੍ਣਨਾਯਾਤਿ ‘‘ਅਸੁਕੋ ਏਦਿਸੋ ਚ ਏਦਿਸੋ ਚਾ’’ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਗੁਣਵਚਨੇਨ। **ਪਰਥੋਮਨਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਪਰਸ੍ਸ ਸਿਲਾਘੁਪ੍ਪਾਦਕੇਨ ਅਭਿਤ੍ਥਵਨੇਨ ਪਰੇਨ ਥੁਤਿਵਸੇਨ, ਗਾਥਾਦਿਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਥੋਮਨਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਰਪਸਂਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਪਰਸ੍ਸ ਗੁਣਸਂਕਿਤ੍ਤਨੇਨ। **ਪਰਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਮ੍ਪਰਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾਯ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਪਰਸ੍ਸ ਕਿਤ੍ਤਨਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪਸਂਹਾਰੇਨ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਥੁਤਿਘੋਸੇ।

ਚੀਵਰਲੂਖਨ੍ਤਿ ਥੂਲਜਿਣ੍ਣਬਹੁਤਨ੍ਨਕਤਾਦਿਚੀਵਰਸ੍ਸ ਲੂਖਭਾਵਂ। **ਪਤ੍ਤਲੂਖ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਗਣ੍ਠਿਕਾਹਟਤਾਦਿਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲੂਖਭਾਵਂ। **ਵਿਵਿਧਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਾਨਾਵਿਧਂ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਂ। **ਸੀਲਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੀਲਪਾਰਿਪੂਰਿਵਸੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਕਾਯਵਚੀਸੁਚਰਿਤਂ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ, ਝਾਨਾਦਿਅਧਿਗਮਸੁਦ੍ਧਿਸਮਾਧਿਂ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵਮੇਤਸ੍ਮਿਂ ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣੇ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇ ਬੁਦ੍ਧੇਸੁ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ ਮਨ੍ਦਾ, ਪਸਨ੍ਨਾ ਬਹੁਕਾ। ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਰੂਪਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਸਾਦਾਵਹਂ ਰੂਪਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਕਿਤ੍ਤਿਘੋਸਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਸਾਦਾਵਹੋ ਘੋਸੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਕਾਸਿਕਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਮਹਾਰਹਾਨਿ ਕਞ੍ਚਨਭਾਜਨਾਨਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਉਤੂਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੇ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤੇ ਪਾਸਾਦਵਰੇ ਪਹਾਯ ਪਂਸੁਕੂਲਚੀਵਰਸੇਲਮਯਪਤ੍ਤਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਦਿਸੇਨਾਸਨਸੇਵਿਨੋ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਲੂਖਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਸਾਦਾਵਹਂ ਅਞ੍ਞਂ ਲੂਖਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਅਸਾਧਾਰਣਸੀਲਾਦਿਗੁਣਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਸਾਦਾਵਹੋ ਅਞ੍ਞੋ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਇਤਿ ਭਗਵਾ ਇਮਂ ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣਿਕਂ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸਂ ਮੁਟ੍ਠਿਨਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਠਿਤੋਤਿ।

ਪਮਾਣਿਂਸੂਤਿ ਪਮਾਣਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ। **ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਂ ਨ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਰੂਪਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਅਹਿਰਾਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਦਟ੍ਠਵਿਸਾਨੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਦਿਟ੍ਠਵਿਸਾਦਯੋ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਕਟ੍ਠਮੁਖਾਦਯੋ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸੀਵਿਸਾ ਦਟ੍ਠਵਿਸੋ, ਦਿਟ੍ਠਵਿਸੋ, ਫੁਟ੍ਠਵਿਸੋ, ਵਾਤਵਿਸੋਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਸਵੇਗਵਿਕਾਰਵਸੇਨ ਸੋਲ਼ਸ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਸੁ

ਦਟ੍ਠਵਿਸਾਨੰਯੇਵ ਇਧ ਗਹਣੰ, ਨ ਇਤਰੇਸਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਅਹਿਰਾਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਦੇਵਦਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੮. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਕਾਲੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਪਰਿਪਾਕਗਤਤ੍ਤਾ ਵਿਜਾਯਨਕਾਲੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ। **ਪੋਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਤਰਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੰ। ‘‘ਫਲੰ ਵੇ ਕਦਲਿੰ ਹਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਗਾਥਾਯ ਕੁਕ੍ਕੁਜਕੇਨੇਵ ਪਤ੍ਤਵਟ੍ਟਿਪਸਵਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਕਦਲਿਯਾ ਪਰਾਭਵਾਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਫਲੰ ਵੇ ਕਦਲਿੰ ਹਨ੍ਤੀ”**ਤਿ। **ਕੁਕ੍ਕੁਜਕੰ** ਨਾਮ ਕਦਲਿਯਾ ਪੁਪ੍ਫਨਾਲ਼ੰ। ਤਥਾ ਫਲਪਾਕਪਰਿਯੋਸਾਨਤ੍ਤਾ ਓਸਧੀਨੰ **“ਫਲੰ ਵੇਲੁੰ ਨਲ਼”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥੋ – ਯਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੰ ਕਦਲਿਵੇਲੁਨਲ਼ੇ ਵਿਨਾਸੇਤਿ, ਗਬ੍ਭੋ ਚ ਅਸ੍ਸਤਰਿੰ, ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮਭੂਤੋ ਸਕ੍ਕਾਰੋ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੰ ਵਿਨਾਸੇਤੀਤਿ।

ਦੇਵਦਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਪਧਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੯. ਨਵਮੇ ਪਦਹਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਪਧਾਨਾਨਿ। ਉਤ੍ਤਮਵੀਰਿਯਾਨਿ** ਸੇਟ੍ਠਵੀਰਿਯਾਨਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਨਤੋ। **ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਸੰਵਰਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਸਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਸੰਵਰਣਤ੍ਥਾਯ। **ਪਜਹਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨੰ ਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਾਯ। **ਪਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਜਹਨਸ੍ਸ ਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵੀਰਿਯੰ। **ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਬ੍ਰੂਹਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਡ੍ਢਨਤ੍ਥਾਯ। **ਪਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਡ੍ਢਨਸ੍ਸ ਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵੀਰਿਯੰ।

ਪਧਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਅਧਮ੍ਮਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੦. ਦਸਮੇ **ਵਿਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁੰਸਕਮੇਤੰ। ਤੇਨਾਹ **“ਵਿਸਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। **ਅਸਮਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਕਾਲੇ। ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਹੇਤੰ ਕਰਣਵਚਨੰ। ਪਕਟ੍ਠੰ ਪਧਾਨੰ ਅਞ੍ਜਸੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਜਸਾ, ਅਞ੍ਜਸੰ ਪਗਤਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਤਿ ਵਾ ਪਞ੍ਜਸਾ, ਪਕਤਿਮਗ੍ਗਗਾਮਿਨੋ। ਨ ਪਞ੍ਜਸਾ **ਅਪਞ੍ਜਸਾ,** ਅਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ। ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗਤੋ ਅਪਗਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਮਗ੍ਗਤੋ ਅਪਗਤਾ”**ਤਿਆਦਿ।

ਗਾਥਾਸੁ ਪਨ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਗੁਨ੍ਨੰ ਚੇ ਤਰਮਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਵੀਸੁ ਮਹੋਘੰ ਤਰਨ੍ਤੀਸੁ। **ਜਿਮ੍ਹੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪੁਙ੍ਗਵੋ**ਤਿ ਯਦਿ ਯੂਥਪਤਿ ਉਸਭੋ ਕੁਟਿਲੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾ ਤਾ ਜਿਮ੍ਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾ ਤਾ ਗਾਵਿਯੋ ਕੁਟਿਲਮੇਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? **ਨੇਤ੍ਤੇ ਜਿਮ੍ਹੰ ਗਤੇ ਸਤਿ** ਤਸ੍ਸ ਕੁਟਿਲਗਤਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਹਿ ਤਾਸੰ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਉਪਦ੍ਦਵਹਰੋ ਚ। **ਏਵਮੇਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਚੇਤੰ, ਏਵਮੇਵ ਯੋ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਪਧਾਨਸਮ੍ਮਤੋ, ਯਦਿ ਸੋ ਅਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਿਯਾ, ਯੇ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਜੀਵਿਨੋ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਧਮ੍ਮਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਾਮਿਸਮ੍ਪਦਾ ਹਿ ਪਕਤਿਸਮ੍ਪਦੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਏਤਦੇਵੰ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸਬ੍ਬੰ ਰਟ੍ਠੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਸੇਤਿ, ਰਾਜਾ ਚੇ ਹੋਤਿ ਅਧਮ੍ਮਿਕੋ**।

ਅਧਮ੍ਮਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਤ੍ਤਕਮ੍ਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੮) ੩. ਅਪਣ੍ਣਕਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਪਧਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੭੧-੭੨. ਤਤਿਯਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਯਵਤਿ ਤੇਨ ਫਲਂ ਮਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ **ਯੋਨਿ,** ਏਕਨ੍ਤਿਕਂ ਕਾਰਣਂ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਕਲਂ ਅਨਵਸੇਸਂ। ਆਸਵੇ ਖੇਪੇਤੀਤਿ **ਆਸਵਕ੍ਖਯੋ,** ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੋ। ਇਧ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਰਹਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਪਧਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੫. ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੭੩-੭੫. ਤਤਿਯੇ **ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਭਿਨੀਤੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਕਰਣਤ੍ਥਾਯ ਅਭਿਮੁਖਂ ਨੀਤੋ। **ਅਲਮ੍ਬਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਲਮ੍ਬਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਵਿਪਲਮ੍ਬਂ ਅਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਅਵਞ੍ਞਂ ਕਰੋਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮੇ ਨਤ੍ਥਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਕੁਸਿਨਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੬. ਛਟ੍ਠੇ ਨਗਰਂ ਪਵਿਸਿਤੁਕਾਮਾ ਉਯ੍ਯਾਨਤੋ ਉਪੇਚ੍ਚ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਉਪਵਤ੍ਤਨਂ**। ਯਥੇਵ ਹਿ ਕਲਮ੍ਬਨਦਿਤੀਰਤੋ ਰਾਜਮਾਤੁਵਿਹਾਰਦ੍ਵਾਰੇਨ ਥੂਪਾਰਾਮਂ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਹਿਰਞ੍ਞਵਤਿਕਾਯ ਪਾਰਿਮਤੀਰਤੋ ਸਾਲਵਨਂ ਉਯ੍ਯਾਨਂ, ਯਥਾ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਸ੍ਸ ਥੂਪਾਰਾਮੋ ਦਕ੍ਖਿਣਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਾਯ, ਏਵਂ ਤਂ ਉਯ੍ਯਾਨਂ ਕੁਸਿਨਾਰਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਾਯ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਥੂਪਾਰਾਮਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਦ੍ਵਾਰੇਨ ਨਗਰਂ ਪਵਿਸਨਮਗ੍ਗੋ ਪਾਚੀਨਮੁਖੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਉਯ੍ਯਾਨਤੋ ਸਾਲਪਨ੍ਤਿ ਪਾਚੀਨਮੁਖਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ''ਉਪਵਤ੍ਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਾਲਰੁਕ੍ਖਾਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝੇ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾਪਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਮਞ੍ਚਸ੍ਸ ਏਕਾ ਸਾਲਪਨ੍ਤਿ ਸੀਸਭਾਗੇ ਹੋਤਿ, ਏਕਾ ਪਾਦਭਾਗੇ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਏਕੋ ਤਰੁਣਸਾਲੋ ਸੀਸਭਾਗਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਏਕੋ ਪਾਦਭਾਗਸ੍ਸ। ਅਪਿਚ **ਯਮਕਸਾਲਾ** ਨਾਮ ਮੂਲਖਨ੍ਧਵਿਟਪਪਤ੍ਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਂਸਿਬ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸਾਲਾਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾਗਾਹੋ, ਅਨੇਕਂਸਗ੍ਗਾਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਮਤੀ**ਤਿ ਸਂਸਯਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾ**"ਤਿ। **ਤਂ ਵੋ ਵਦਾਮੀ**ਤਿ ਤਂ ਸਂਸਯਵਨ੍ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੋ ਤੁਮ੍ਹੇ ਵਦਾਮੀਤਿ। **ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਭਾਵਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਭਾਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਰਿਯਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮੇਵ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ।

ਕੁਸਿਨਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਲੋਕਚਿਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵੇਸਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਵੀਮਂਸਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਕੇਨ ਨੁ ਖੋ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਨਾਲ਼ਿਕੇਰਾਦਯੋ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਓਸਧਿਤਿਣਵਨਪ੍ਪਤਿਆਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਏਵਰੂਪਾ ਲੋਕਚਿਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਦਿਸਾ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾ ਅਞ੍ਞਾਪਿ ਸਾ ਲੋਕਚਿਨ੍ਤਾ।

ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਦਕ੍ਖਿਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੮. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਦਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯਾ**ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਨਾਮ ਮਹਾਜੁਤਿਕਤਾ। ਸਾ ਪਨ ਮਹਪ੍ਫਲਤਾਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ "**ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵੇਨਾ**"ਤਿ। **ਵਿਸੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਨ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਮਲਿਨਾ ਮਹਾਜੁਤਿਕਾ ਮਹਾਵਿਪ੍ਫਾਰਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਚਿਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਅਸੁਚਿਵਿਧਮਨੇਨ ਸੁਚਿਸਭਾਵੋ। **ਲਾਮਕਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਹੀਨਸਭਾਵੋ ਪਾਪਕਿਰਿਯਾਯ। ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤਨਿਹੀਨਾ। ਜੂਜਕੋ ਸੀਲਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਤ੍ਤਦਾਨੰ ਦਾਨਪਾਰਮਿਯਾ ਮਤ੍ਥਕੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੰ ਮਹਾਪਥਵਿਕਮ੍ਪਨਸਮਤ੍ਥੰ ਜਾਤੰ। ਸ੍ਵਾਯੰ ਦਾਯਕਗੁਣੋਤਿ ਆਹ "**ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਮਹਾਰਾਜਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਉਦ੍ਧਰਤੀ**ਤਿ ਬਹੁਲੰ ਪਾਪਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਵਿਨਿਪਾਤਤੋ ਉਦ੍ਧਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਮਯ੍ਹੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪੇਤਦਕ੍ਖਿਣਨ੍ਤਿ ਪੇਤੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਦਕ੍ਖਿਣੰ। **ਪਾਪਿਤਕਾਲੇਯੇਵਾ**ਤਿ ''ਇਦੰ ਦਾਨੰ ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਪੇਤਸ੍ਸ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਤੰਉਦ੍ਦਿਸਨਵਸੇਨ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਾਪਿਤਕਾਲੇਯੇਵ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੇਤਸ੍ਸ। **ਪਾਪੁਣੀ**ਤਿ ਫਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਲਭਾਪਨਵਸੇਨ ਪਾਪੁਣਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਪੇਤੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਾਨੇ ਧਮ੍ਮਤਾ। ਤਦਾ ਕੋਸਲਰਞ੍ਞੋ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵਸੇਨ ਅਤਿਵਿਯ ਦਾਨਜ੍ਝਾਸਯਤੰ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕੰਸਗਤਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਅਸਦਿਸਦਾਨੰ ਕਥੇਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ।

ਦਕ੍ਖਿਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯-੧੦. ਵਣਿਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੭੯-੮੦. ਨਵਮੇ **ਤੰਸਦਿਸਾ**ਤਿ ਯਾਦਿਸਾ ਵਣਿਜ੍ਜਾ ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਅਞ੍ਞਾ ਵਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਦਿਸਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਛੇਦੰ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਵਿਨਾਸੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਪਰਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠਾਤਿ **ਪਰਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਅਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਅਧਿਕਤਰਫਲਾ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਚੀਵਰਾਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯਾਸੀ**ਤਿ ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਹੇਤੁ ਮੰ ਵਦੇਯ੍ਯਾਸਿ ਪਤ੍ਥੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਅਥ ਵਾ ਯਦਾ ਚੀਵਰਾਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਮੰ ਯਾਚੇਯ੍ਯਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਦਸਮੰ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਵਣਿਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਪਣ੍ਣਕਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੯) ੪. ਮਚਲਵਗ੍ਗੋ

੧-੬. ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੮੧-੮੬. ਚਤुਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਠਮਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ। ਪਞ੍ਚਮੇ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧੩੨) ''ਨੀਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ''ਤਿਆਦਿਕੇਨ ਅਪ੍ਪਕਾਸਭਾਵੇਨ ਤਮਤੀਤਿ ਤਮੋ, ਤੇਨ ਤਮੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਤਮੋ** ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂਯੋਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੋ ਯਥਾ ''ਮਚ੍ਛੇਰਯੋਗਤੋ ਮਚ੍ਛਰੋ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਤਮੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਕਾਸਭਾਵੇਨ ਤਮੋ ਤਮਭੂਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਯ ਜਾਤੋ, ਅਨ੍ਧਕਾਰਤ੍ਤਂ ਵਾ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ ਤਮਮੇਵ ਪਰਮ੍ਪਰਤੋ ਅਯਨਂ ਗਤਿ ਨਿਟ੍ਠਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਮਪਰਾਯਣੋ**। ਉਭਯੇਨਪਿ ਤਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਖਨ੍ਧਤਮੋ ਕਥਿਤੋ, ਨ ਅਨ੍ਧਕਾਰਤਮੋ। **ਖਨ੍ਧਤਮੋ**ਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਰਹਿਤਾ ਖਨ੍ਧਪਵਤ੍ਤਿਯੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ''ਉਚ੍ਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ''ਤਿਆਦਿਕੇਨ ਪਕਾਸਭਾਵੇਨ ਜੋਤੇਤੀਤਿ ਜੋਤਿ, ਤੇਨ ਜੋਤਿਨਾਯੁਤ੍ਤੋਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਜੋਤਿਤਮਪਰਾਯਣੋ, ਜੋਤਿਜੋਤਿਪਰਾਯਣੋਤਿ ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ।

ਵੇਣੁਵੇਤ੍ਤਾਦਿਵਿਲੀਵੇਹਿ ਪੇਲ਼ਭਾਜਨਾਦਿਕਾਰਕਾ **ਵਿਲੀਵਕਾਰਕਾ**। ਮਿਗਮਚ੍ਛਾਦੀਨਂ ਨਿਸਾਦਨਤੋ **ਨੇਸਾਦਾ,** ਮਾਗਵਿਕਮਚ੍ਛਬਨ੍ਧਾਦਯੋ। ਰਥੇਸੁ ਚਮ੍ਮੇਨ ਨਹਣਕਰਣਤੋ **ਰਥਕਾਰਾ,** ਚਮ੍ਮਕਾਰਾ। ਪੁਇਤਿ ਕਰੀਸਸ੍ਸ ਨਾਮਂ, ਤਂ ਕੁਸੇਨ੍ਤਿ ਅਪਨੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਪੁਕ੍ਕੁਸਾ,** ਪੁਪ੍ਫਛਡ੍ਡਕਾ। **ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਵਿਰੂਪੋ। **ਓਕੋਟਿਮਕੋ**ਤਿ ਆਰੋਹਾਭਾਵੇਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਕੋ, ਰਸ੍ਸਕਾਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਲਕੁਣ੍ਡਕੋ"**ਤਿ। ਲਕੁ ਵਿਯ ਘਟਿਕਾ ਵਿਯ ਡੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਲਕੁਣ੍ਡਕੋ,** ਰਸ੍ਸੋ। ਕਣਤਿ ਨਿਮੀਲਤੀਤਿ **ਕਾਣੋ**। ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਨਿਮੀਲਨਂ ਏਕੇਨ ਅਕ੍ਖਿਨਾ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਵਾਤਿ ਆਹ **"ਏਕਚ੍ਛਿਕਾਣੋ ਵਾ ਉਭਯਚ੍ਛਿਕਾਣੋ ਵਾ"**ਤਿ। ਕੁਣਨਂ ਕੁਣੋ, ਹਤ੍ਥਵੇਕਲ੍ਲਂ, ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਕੁਣੀ। ਖਞ੍ਜੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਾਦਵਿਕਲੋ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖੋ ਪਦੇਸੋ ਹਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਕ੍ਖਹਤੋ**। ਤੇਨਾਹ **"ਪੀਠਸਪ੍ਪੀ"**ਤਿ। ਪਦੀਪੇ ਪਦੀਪਨੇ ਏਤਬ੍ਬਂ ਨੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ,** ਤੇਲਕਪਾਲਾਦਿਉਪਕਰਣਂ। ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਆਗਮਨਵਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਆਗਮਨਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵਿਪਤ੍ਤਿ ''ਆਗਮੋ ਏਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪੁਬ੍ਬੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਚ੍ਚਯਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਠਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਵਿਪਰਾਵਤ੍ਤਿ। ਚਣ੍ਡਾਲਾਦਿਸਭਾਵਾ ਹਿਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪਠਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਚ੍ਚਯੋ। **ਪਵਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇ ਸੁਖਪਚ੍ਚਯਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਤਾਦਿਸੇ ਨਿਹੀਨਕੁਲੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਪਿ ਕੋਚਿ ਵਿਭਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਿਯਾ, ਅਯਂ ਪਨ ਦੁਗ੍ਗਤੋ ਦੁਰੂਪੋ। **ਆਜੀਵੁਪਾਯਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਜੀਵਨੁਪਾਯਵਸੇਨ ਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਸੁਖੇਨ ਹਿ ਜੀਵਿਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਉਪਾਯਭੂਤਾ ਹਤ੍ਥਿਸਿਪ੍ਪਾਦਯੋ ਇਮਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ, ਪੁਪ੍ਫਛਡ੍ਡਨਸਿਲਾਕੋਟ੍ਟਨਾਦਿਕਮ੍ਮਂ ਪਨ ਕਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਸਿਰਵੁਤ੍ਤਿਕੇ"**ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਭਾਵਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਧਿਵਿਪਤ੍ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਕਾਰਣਸਮਾਯੋਗੋ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੋਧਾਨਂ। **ਸੁਖਕਾਰਣਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੁਖਪਚ੍ਚਯਪਰਿਹਾਨਿ। **ਉਪਭੋਗਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਭੋਗਸੁਖਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸੋ ਅਨੁਪਲਦ੍ਧਿ। ਜੋਤਿ ਚੇਵ ਜੋਤਿਪਰਾਯਣਭਾਵੋ ਚ **ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੋ**। ਛਟ੍ਠਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਮ-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ** ''ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਨਿਚ੍ਚਲਸਮਣੋ**ਤਿ ਥਿਰਸਮਣੋ। ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਅਭਿਸੇਕੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨੋ ਅਭਿਸੇਕਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਭਿਸੇਕਂ ਕਾਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤੋ"**ਤਿ।

ਬਾਕੁਲਤ੍ਥੇਰੋ **वਿਯਾਤਿ** ਥੇਰੋ ਹਿ ਮਹਾਯਸਸ੍ਸੀ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਧੀਤਰੋ ਨਤ੍ਤਪਨਤ੍ਤਕਾ ਸੁਖੁਮਸਾਟਕੇਹਿ ਚੀवਰਾਨਿ ਕਾਰੇਤ੍वਾ ਰਜਾਪੇਤ੍वਾ ਸਮੁਗ੍ਗੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍वਾ ਪਹਿਣਨ੍ਤਿ। ਥੇਰਸ੍ਸ ਨਹਾਨਕਾਲੇ ਨਹਾਨਕੋਟ੍ਠਕੇ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਥੇਰੋ ਤਾਨਿ ਨਿवਾਸੇਤਿ ਚੇव ਪਾਰੁਪਤਿ ਚ। ਤੇਨੇवੇਤਂ वੁਤ੍ਤਂ।

ਖਦਿਰवਨਮਗ੍ਗੇ ਸੀवਲਿਤ੍ਥੇਰੋ **वਿਯਾਤਿ** ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਿਰ ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੇ ਦੇवਤਾ ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਯ੍ਯਸ੍ਸ ਸੀवਲਿਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍वਾ ਏਕੇਕਯੋਜਨੇ वਿਹਾਰਂ ਕਾਰੇਤ੍वਾ ਏਕਯੋਜਨਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਅਦਤ੍वਾ ਪਾਤੋव ਉਟ੍ਠਾਯ ਦਿਬ੍ਬਾਨਿ ਯਾਗੁਆਦੀਨਿ ਗਹੇਤ੍वਾ ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਯ੍ਯੋ ਸੀवਲਿਤ੍ਥੇਰੋ ਕਹਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ''ਤਿ वਿਚਰਨ੍ਤਿ। ਥੇਰੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਭਿਹਟਂ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਾਪੇਸਿ। ਏवਂ ਸਤ੍ਥਾ ਸਪਰਿवਾਰੋ ਤਿਂਸਯੋਜਨਿਕਂ ਕਨ੍ਤਾਰਂ ਸੀवਲਿਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਫਲਂ ਅਨੁਭवਮਾਨੋव ਅਗਮਾਸਿ। ਤੇਨੇवੇਤਂ वੁਤ੍ਤਂ।

ਅਟ੍ਠਕਨਾਗਰਸੁਤ੍ਤੇ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ **वਿਯਾਤਿ** ਅਟ੍ਠਕਨਾਗਰਕੋ ਕਿਰ ਗਹਪਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪਸੀਦਿਤ੍वਾ ਪਞ੍ਚਸਤਗ੍ਘਨਕਂ वਿਹਾਰਂ ਕਾਰੇਤ੍वਾ ਅਦਾਸਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ वੁਤ੍ਤਂ।

ਪਿਲਿਨ੍ਦवਚ੍ਛਤ੍ਥੇਰੋ **वਿਯਾਤਿ** ਥੇਰਸ੍ਸ ਕਿਰ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾवੇਨ ਪਸਨ੍ਨਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਸਪ੍ਪਿਆਦੀਨਿ ਬਹੂਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਅਭਿਹਰਿਂਸੁ। ਪਕਤਿਯਾਪਿ ਚ ਆਯਸ੍ਮਾ ਪਿਲਿਨ੍ਦवਚ੍ਛੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਂ, ਲਦ੍ਧਂ ਲਦ੍ਧਂ ਪਰਿਸਾਯ वਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਤੇਨੇਤਂ वੁਤ੍ਤਂ "**ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਂ ਪਿਲਿਨ੍ਦवਚ੍ਛਤ੍ਥੇਰੋ** **वਿਯਾ**"ਤਿ।

ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਪਿਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ वਿਸਮਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਨ ਜਾਤਾਨਿ। ਅਤਿਸੀਤਾਦਿਭਾवੇਨ ਉਤੂਨਂ ਪਰਿਣਾਮੋਤਿ ਆਹ "**ਅਤਿਸੀਤਅਤਿਉਣ੍ਹਉਤੁਤੋ ਜਾਤਾਨੀ**"ਤਿ। ਪੁਰਿਮਉਤੁਤੋ वਿਸਦਿਸੋ ਉਤੁ ਉਤੁਪਰਿਣਾਮੋ, ਤਤੋ ਜਾਤਾਨਿ **ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜਾਨਿ,** वਿਸਭਾਗਉਤੁਤੋ ਜਾਤਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਜਙ੍ਗਲਦੇਸवਾਸੀਨਞ੍ਹਿ ਅਨੂਪਦੇਸੇ वਸਨ੍ਤਾਨਂ वਿਸਭਾਗੋव ਉਤੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਨੂਪਦੇਸवਾਸੀਨਞ੍ਚ ਜਙ੍ਗਲਦੇਸੇਤਿ। ਏवਂ ਮਲਯਸਮੁਦ੍ਦਤੀਰਾਦਿवਸੇਨਪਿ ਉਤੁवਿਸਭਾਗਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿਯੇव। ਤਤੋ ਜਾਤਾਨਿ ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜਾਨਿ ਨਾਮ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਕਤਿਚਰਿਯਾਨਂ वਿਸਮਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਹਰਣवਸੇਨ **वਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜਾਨਿ**। ਤਾਨਿ ਪਨ ਅਚ੍ਚਾਸਨਅਤਿਟ੍ਠਾਨਾਦਿਨਾ वੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਆਹ "**ਅਚ੍ਚਾਸਨਅਤਿਟ੍ਠਾਨਾਦਿਕਾ**"ਤਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਹਾਭਾਰवਹਣਸੁਧਾਕੋਟ੍ਟਨਅਦੇਸਕਾਲਚਰਣਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਪਰਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਮਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ **ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾਨਿ,** ਅਯਂ ਚੋਰੋਤਿ वਾ ਪਾਰਦਾਰਿਕੋਤਿ वਾ ਗਹੇਤ੍वਾ ਜਣ੍ਣੁਕਕਪ੍ਪਰਮੁਗ੍ਗਰਾਦੀਹਿ ਨਿਪ੍ਪੋਥਨਉਪਕ੍ਕਮਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍वਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**वਧਬਨ੍ਧਨਾਦਿਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨੀ**"ਤਿ। **ਕੇवਲਨ੍ਤਿ** ਬਾਹਿਰਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍वਾ ਕੇवਲਂ, ਤੇਨ वਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਕਮ੍ਮवਿਪਾਕवਸੇਨੇव ਜਾਤਾਨੀ**"ਤਿ।

ਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤवਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮-੧੦. ਸਂਯੋਜਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿवਣ੍ਣਨਾ

੮੮-੯੦. ਅਟ੍ਠਮੇ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਚਤੂਹਿ वਾਤੇਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲੋ वਿਯ ਪਰਪ੍ਪवਾਦੇਹਿ ਅਕਮ੍ਪਿਯੋ ਅਚਲਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸਾਸਨੇ ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੋ **ਸਮਣਮਚਲੋ** ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ "**ਸਾਸਨੇ ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਥਦ੍ਧਭਾवਕਰਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਥਦ੍ਧਭਾवਕਰਾਨਂ ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਭਾवਾ **ਸਮਣਸੁਖੁਮਾਲੋ** ਨਾਮ ਸੁਖੁਮਾਲਭਾवਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਨवਮਦਸਮਾਨਿ ਸੁवਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨੇव।

ਸੰਯੋਜਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਚਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੦) ੫. ਅਸੁਰਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਅਸੁਰਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੯੧-੯੨. ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ ਪਠਮਦੁਤਿਯਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਅਸੁਰਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਦੁਤਿਯਸਮਾਧਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੩. ਤਤਿਯੇ **ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀ**ਤਿ ਭਾਵਪ੍ਪਧਾਨੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ **"ਅਨਿਵਤ੍ਤਨਤਾ"**ਤਿ। ''ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਿਤਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੀਰਿਯਪ੍ਪਵਾਹੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਵ ਪਟਿਗਮਨੰ ਨਿਵਤ੍ਤਨੰ ਪਟਿਵਾਨੰ, ਤੰ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਟਿਵਾਨੀ, ਨ ਪਟਿਵਾਨੀ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਿਤਾ**, ਅਨਿਵਤ੍ਤਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀ**ਤਿ ਵਾ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨੇਵਾਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਅਨ੍ਤਰਾਯੇਵ ਪਟਿਗਮਨੰ ਨਿਵਤ੍ਤਨੰ ਪਟਿਵਾਨੀ, ਨ ਪਟਿਵਾਨੀ **ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀ**, ਅਨਿਵਤ੍ਤਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦੁਤਿਯਸਮਾਧਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਤਤਿਯਸਮਾਧਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਸਣ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਠਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਪਨ ਠਪਿਤੰ ਸਣ੍ਠਪਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਸਨ੍ਨਿਸਾਦੇਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਨਿਸਾਦੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਕਿਲੇਸੇ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਾਪੇਨ੍ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਾਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। **ਏਕੋਦਿ ਕਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਅਬਜਗ੍ਗਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਏਕਗ੍ਗੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। **ਸਮਾਦਹਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਪ੍ਪਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਦਹਿਤਬ੍ਬੰ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਆਰੋਪੇਤਬ੍ਬੰ ਸਮਾਹਿਤੰ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤਿਯਸਮਾਧਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੬. ਛਵਾਲਾਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੯੫-੯੬. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਛਵਾਲਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਛਵਾਨੰ ਦਡ੍ਢਟ੍ਠਾਨੇ ਅਲਾਤੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸੁਸਾਨੇ ਅਲਾਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਮਜ੍ਝਟ੍ਠਾਨੇ ਗੂਥਮਕ੍ਖਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਮਾਣੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਮਤ੍ਤੰ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਆਦਿਤ੍ਤੰ ਮਜ੍ਝੇ ਗੂਥਮਕ੍ਖਿਤੰ। **ਕਟ੍ਠਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਕਟ੍ਠੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੰ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ। ਛਟ੍ਠੰ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਛਵਾਲਾਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭-੧੦. ਖਿਪ੍ਪਨਿਸਨ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੯੭-੧੦੦. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਖਿਪ੍ਪਨਿਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਖਿਪ੍ਪਪਞ੍ਞੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਖਿਪ੍ਪਨਿਸਾਮਨੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਨੁਰੂਪਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਸਭਾਵੰ। ਕਲ੍ਯਾਣਾ ਸੁਨ੍ਦਰਾ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਵਾਚਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਲ੍ਯਾਣਵਾਚੋ**। ਤੇਨਾਹ **"ਸੁਨ੍ਦਰਵਚਨੋ"**ਤਿ। ਕਲ੍ਯਾਣੰ ਮਧੁਰੰ ਵਾਕ੍ਕਰਣੰ ਉਦਾਹਾਰਘੋਸੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਲ੍ਯਾਣਵਾਕ੍ਕਰਣੋ**। ਗੁਣਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੇਨ

ਪੂਰੇ ਪੁਣ੍ਣਭਾਵੇ ਭਵਾਤਿ ਪੋਰੀ, ਤਾਯ **ਪੋਰਿਯਾ**। ਤੇਨਾਹ “**ਗੁਣਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਾ**”ਤਿ। ਪੁਰੇ ਭਵਤ੍ਤਾ ਪੋਰਿਯਾ ਨਾਗਰਿਕਿਤ੍ਥਿਯਾ ਸੁਖੁਮਾਲਤ੍ਤੇਨੇਨ ਸਦਿਸਾਤਿ ਪੋਰੀ, ਤਾਯ **ਪੋਰਿਯਾ**। ‘‘ਸੁਖੁਮਾਲਤ੍ਤੇਨਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਵਾਚਾਯ ਮੁਦੁਸਣ੍ਹਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਾਦੀਹਿ ਨ ਪਲਿਵੇਠਿਤਾਯ। **ਅਦੋਸਾਯਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਦਿਦ੍ਧਵਿਲਮ੍ਬਿਤਾਦਿਦੋਸਰਹਿਤਾਯ **ਅਗਲ਼ਿਤਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਯਾ**ਤਿ ਅਪਤਿਤਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਯ ਅਵਿਰਹਿਤਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਯ। ਉਭਯਮੇਤੰ ਅਨੇਲਗਲਾਯਾਤਿ ਇਮਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਵਚਨੰ। **ਅਨੇਲਗਲਾਯਾ**ਤਿ ਹਿ ਅਨੇਲਾਯ ਚੇਵ ਅਗਲਾਯ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਪਾਕਟੰ ਕਤ੍ਵਾ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਸਤ੍ਥਾਯ। ਅਟ੍ਠਮਨਵਮਦਸਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਖਿਪ੍ਪਨਿਸਨ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਸੁਰਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੁਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

੩. ਤਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕੰ

(੧੧) ੧. ਵਲਾਹਕਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਵਲਾਹਕਸੁਤ੍ਤਦ੍ਵਯਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੧-੨. ਤਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਗਜ੍ਜਿਤਾ**ਤਿ ਥਨਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਗਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨੋਵਸ੍ਸਨਭਾਵੋ ਨਾਮ ਪਾਪਕੋ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਹਿ ਯਦਾ ਦੇਵੋ ਗਜ੍ਜਤਿ, ਤਦਾ ''ਸੁਵੁਟ੍ਠਿਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਬੀਜਾਨਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਪਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਦੇਵੋ ਅਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਖੇਤ੍ਤੇ ਬੀਜਾਨਿ ਖੇਤ੍ਤੇਯੇਵ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਗੇਹੇ ਬੀਜਾਨਿ ਗੇਹੇਯੇਵ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਂ ਹੋਤਿ। ਨੋਗਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਸ੍ਸਨਭਾਵੋਪਿ ਪਾਪਕੋ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਹਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ''ਦੁਬ੍ਬੁਟ੍ਠਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਨਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇਸੁਯੇਵ ਵਪ੍ਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਦੇਵੋ ਵਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਬੀਜਾਨਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪਾਪੇਤਿ, ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਗਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਸ੍ਸਨਭਾਵੋ ਪਨ ਭਦ੍ਦਕੋ। ਤਦਾ ਹਿ ਸੁਭਿਕ੍ਖਂ ਹੋਤਿ। ਨੋਗਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨੋਵਸ੍ਸਨਭਾਵੋ ਏਕਨ੍ਤਪਾਪਕੋਵ। **ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ''ਇਦਾਨਿ ਗਨ੍ਥਧੁਰਂ ਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਾਸਧੁਰਂ ਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਕਥੇਤਿਯੇਵ, ਨ ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਤਿ।

ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਭਾਸਿਤਾਤਿ ''ਗਨ੍ਥਧੁਰਂ ਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਾਸਧੁਰਂ ਵਾ''ਤਿ ਨ ਭਾਸਤਿ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਨ ਕਾਲੇ ਸਮਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਇਤਰੇਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਥ ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਪਨੇਤਂ ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕੇਹੇਵ ਕਥਿਤਂ। ਏਕੋ ਹਿ ''ਅਸੁਕਦਿਵਸੇ ਨਾਮ ਦਾਨਂ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਙ੍ਘਂ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤਿ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਕਾਲੇ ਨੋ ਕਰੋਤਿ। ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਪਨ ਲਾਭੇਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਅਪਰੋ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨਿਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਨੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਨ ਲਭਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਸਙ੍ਘੋਪਿ ਲਾਭੇਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਅਪਰੋ ਪਠਮਂ ਸਙ੍ਘਂ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਅਯਂ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਅਪਰੋ ਨੇਵ ਸਙ੍ਘਂ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤਿ, ਨ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਅਯਂ ਪਾਪਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਦੁਤਿਯਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਵਲਾਹਕਸੁਤ੍ਤਦ੍ਵਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਕੁਮ੍ਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੩. ਤਤਿਯੇ **ਰਿਤ੍ਤਕੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਰਿਤ੍ਤੋ। **ਪਿਹਿਤਮੁਖੋ**ਤਿ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੋ। **ਅਪਾਰੁਤਮੁਖੋ**ਤਿ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੋ, ਉਪਮਿਤਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤੋਗੁਣਸਾਰਵਿਰਹਿਤੋ ਚ **ਤੁਚ੍ਛੋ,** ਬਾਹਿਰਸੋਭਨਤਾਯ **ਪਿਹਿਤੋ** ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਕੁਮ੍ਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਉਦਕਰਹਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਉਦਕਰਹਦੋ ਜਣ੍ਣੁਕਮਤ੍ਤੇਪਿ ਉਦਕੇ ਸਤਿ ਪਣ੍ਣਰਸਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਵਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਵਾ ਬਹਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਉਦਕਸ੍ਸ ਅਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤਲੋ **ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋਭਾਸੋ** ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪੁਰਾਣਪਣ੍ਣਰਸ...ਪੇ॰... ਗਮ੍ਭੀਰੋਭਾਸੋ ਨਾਮਾ"**ਤਿ। ਤਿਪੋਰਿਸਚਤੁਪੋਰਿਸੇ ਪਨ ਉਦਕੇ ਸਤਿ ਅਚ੍ਛਤ੍ਤਾ ਉਦਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤਲੋ **ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋਭਾਸੋ** ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਚ੍ਛਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਮਣਿਵਣ੍ਣਉਦਕੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋਭਾਸੋ ਨਾਮਾ"**ਤਿ। ਉਭਯਕਾਰਣਸਮ੍ਭਵਤੋ ਪਨ ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪੁਗ੍ਗਲੇਪਿ ਕਿਲੇਸੁਸ੍ਸਦਭਾਵਤੋ ਗੁਣਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ ਚ ਅਭਾਵਤੋ ਗੁਣਗਮ੍ਭੀਰਾਨਂ ਸਦਿਸੇਹਿ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਾਦੀਹਿ ਯੁਤ੍ਤੋ **ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋਭਾਸੋ** ਨਾਮ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਉਦਕਰਹਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੬. ਅਮ੍ਬਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੫-੬. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਆਮਕਂ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਆਮਂ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਪਕ੍ਕਂ ਆਮਵਣ੍ਣੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਪਕ੍ਕਂ ਬਹਿ ਆਮਸਦਿਸਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਮ੍ਬੇ ਅਪਕ੍ਕਭਾਵੋ ਆਮਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਤਾ। ਯਥਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਪਕ੍ਕਸਦਿਸਤਾ ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣਿਤਾ, ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇਪਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਾਦਿਸਦਿਸਤਾ ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣਿਤਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਛਟ੍ਠਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਅਮ੍ਬਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਮੂਸਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਆਵਾਟਂ ਖਨਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਸਯਂ ਬਿਲਕੂਪਂ ਖਨਤਿ। **ਨ ਚ ਤਤ੍ਥ ਵਸਤੀ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਅਵਸਿਤ੍ਵਾ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਠਾਨੇ ਵਸਤਿ, ਏਵਂ ਬਿਲ਼ਾਰਾਦਿਅਮਿਤ੍ਤਵਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਵਸਿਤਾ ਨੋ ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਯਂ ਨ ਖਨਤਿ, ਪਰੇਨ ਕਤੇ ਬਿਲੇ ਵਸਤਿ, ਏਵਂ ਜੀਵਿਤਂ ਰਕ੍ਖਤਿ। ਤਤਿਯਾ ਦ੍ਵੇਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤੀ ਜੀਵਿਤਂ ਰਕ੍ਖਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਦ੍ਵੇਪਿ ਅਕਰੋਨ੍ਤੀ ਅਮਿਤ੍ਤਵਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਮਾਯ ਪਨ ਉਪਮਾਯ ਉਪਮਿਤੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਠਮੋ ਯਥਾ ਸਾ ਮੂਸਿਕਾ ਗਾਧਂ ਖਨਤਿ, ਏਵਂ ਨਵਙ੍ਗਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਨ ਵਸਤਿ, ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਠਾਨੇ ਵਸਨ੍ਤੀ ਅਮਿਤ੍ਤਵਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਥਾ ਅਯਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਞਾਣਂ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਂ ਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਲੋਕਾਮਿਸਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਮਚ੍ਚੁਮਾਰਕਿਲੇਸਮਾਰਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਵਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਦੁਤਿਯੋ ਯਥਾ ਮੂਸਿਕਾ ਗਾਧਂ ਨ ਖਨਤਿ, ਏਵਂ ਨਵਙ੍ਗਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ ਨ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਪਰੇਨ ਖਨਿਤੇ ਬਿਲੇ ਵਸਨ੍ਤੀ ਜੀਵਿਤਂ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਏਵਂ ਪਰਸ੍ਸ ਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਾਰਾਨਂ ਵਸਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥੇਸੁਪਿ ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਮੂਸਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਬਲੀਬਦ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੮. ਅਟ੍ਠਮੇ ਬਲੀਬਦ੍ਦੋ ਤਾਵ ਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੋਗਣਂ ਘਟ੍ਟੇਤਿ ਉਬ੍ਬੇਜੇਤਿ, ਪਰਗੋਣੇ ਪਨ ਸੂਰਤੋ ਸੁਖਸੀਲੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ **ਸਗਵਚਣ੍ਡੋ ਨੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ** ਨਾਮ। ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਸਂ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਫਰੁਸੇ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੋ, ਪਰਪਰਿਸਾਯ ਪਨ ਸੋਰਚ੍ਚਂ ਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤਿਤਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ **ਸਗਵਚਣ੍ਡੋ** ਨਾਮਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਾਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਬਲੀਬਦ੍ਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਰੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੯. **ਨਵਮੇ** ਰੁਕ੍ਖੋ ਤਾਵ **ਫੇਗ੍ਗੁ ਸਾਰਪਰਿਵਾਰੋ**ਤਿ ਵਨਜੇਟ੍ਠਕਰੁਕ੍ਖੋ ਸਯਂ ਫੇਗ੍ਗੁ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਵਾਰਰੁਕ੍ਖਾ ਪਨਸ੍ਸ ਸਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਨ ਸੀਲਸਾਰਵਿਰਹਿਤਤੋ ਫੇਗ੍ਗੁਤਾ, ਸੀਲਾਚਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇਨ ਚ ਸਾਰਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਰੁਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਆਸੀਵਿਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੦. ਦਸਮੇ ਯਸ੍ਸ ਵਿਸੰ ਪਜ੍ਜਲਿਤਤਿਣੁਕ੍ਕਾਯ ਅਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਸੀਘੰ ਅਭਿਰੁਹਿਤ੍ਵਾ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੀਸੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਮਣਿਸਪ੍ਪਾਦੀਨੰ ਵਿਸੰ ਵਿਯ, ਮਨ੍ਤੰ ਪਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਣ੍ਣਵਾਤੰ ਦਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਕੇਨ ਪਹਟਮਤ੍ਤੇ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਦਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਯੰ **ਆਗਤਵਿਸੋ ਨ ਘੋਰਵਿਸੋ** ਨਾਮ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਸੰ ਸਣਿਕੰ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਆਰੁਲ੍ਹਾਰੁਲ੍ਹਟ੍ਠਾਨੇ ਪਨ ਆਸਿਤ੍ਤਉਦਕੰ ਵਿਯ ਹੋਤਿ ਉਦਕਸਪ੍ਪਾਦੀਨੰ ਵਿਯ, ਦ੍ਵਾਦਸਵਸ੍ਸਚ੍ਚਯੇਨਪਿ ਕਣ੍ਣਵਿਦ੍ਧਖਨ੍ਧਪਿਟ੍ਠਿਕਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਮਨ੍ਤਪਰਿਵਤ੍ਤਨਾਦੀਸੁ ਚ ਕਰਿਯਮਾਨੇਸੁ ਸੀਘੰ ਨ ਓਤਰਤਿ, ਅਯੰ **ਘੋਰਵਿਸੋ ਨ ਆਗਤਵਿਸੋ** ਨਾਮ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਸੰ ਸੀਘੰ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਨ ਸੀਘੰ ਓਤਰਤਿ ਅਨੇਲ਼ਕਸਪ੍ਪਾਦੀਨੰ ਵਿਸੰ ਵਿਯ, ਅਯੰ **ਆਗਤਵਿਸੋ ਚ ਘੋਰਵਿਸੋ ਚ। ਅਨੇਲ਼ਕਸਪ੍ਪੋ** ਨਾਮ ਮਹਾਆਸੀਵਿਸੋ। ਯਸ੍ਸ ਵਿਸੰ ਮਨ੍ਦੰ ਹੋਤਿ, ਓਹਾਰਿਯਮਾਨਮ੍ਪਿ ਸੁਖੇਨੇਵ ਓਤਰਤਿ ਨੀਲਸਪ੍ਪਧਮਨਿਸਪ੍ਪਾਦੀਨੰ ਵਿਸੰ ਵਿਯ, ਅਯੰ **ਨੇਵ ਆਗਤਵਿਸੋ ਨ ਘੋਰਵਿਸੋ। ਨੀਲਸਪ੍ਪੋ** ਨਾਮ ਸਾਖਵਣ੍ਣੋ ਰੁਕ੍ਖਗ੍ਗਾਦੀਸੁ ਵਿਚਰਣਸਪ੍ਪੋ।

ਆਸੀਵਿਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵਲਾਹਕਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੨) ੨. ਕੇਸਿਵਗ੍ਗੋ

੧-੭. ਕੇਸਿਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੧-੧੧੭. ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਅਸ੍ਸਦਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਦਮ੍ਮਨਯੋਗ੍ਗੇ ਅਸ੍ਸੇ। **ਸਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ। ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਕੇਸਿਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮-੧੦. ਸਂਵੇਜਨੀਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੮-੧੨੦. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਸਦ੍ਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ, ਯਸ੍ਸ ਪਾਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਵਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਵਤ੍ਤਾਨਿ ਕਤਾਨੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ। **ਦਸ੍ਸਨੀਯਾਨੀ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਾਰਹਾਨਿ। **ਸਂਵੇਗੋ** ਨਾਮ ਸਹੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਞਾਣਂ। ਅਭਿਜਾਤਿਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿਪਿ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੂਨਿ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਸਂਵੇਗਜਨਕਾਨੀ**”ਤਿ। **ਠਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਕਾਰਣਾਨਿ, ਪਦੇਸਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਵਾ। ਨਵਮਦਸਮਾਨਿ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਿ।

ਸਂਵੇਜਨੀਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਕੇਸਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੩) ੩. ਭਯਵੱਗੋ

੧. ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੧. ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨੁਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨੁਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਪਕਮ੍ਮਿਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਭਯੰ। **ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਕਮ੍ਮਕਾਰਣੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਗਾਰਿਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ , ਅਨਗਾਰਿਕਾਨੰ ਪਨ ਵਿਨਯਦਣ੍ਡੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਭਯਮ੍ਪਿ ਦਣ੍ਡਭਯਨ੍ਤੇਵ ਸਙ੍ਖੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਊਮਿਭਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਕੋਧੂਪਾਯਾਸਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ **ਕੋਧੋ,** ਸ੍ਵੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਅਤਿਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਮਥਨੁਪ੍ਪਾਦਨੇਹਿ ਦਲ੍ਹਆਯਾਸਟ੍ਠੇਨ **ਉਪਾਯਾਸੋ**। ਅਨੇਕਵਾਰੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਵੇਤੰ ਸਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਸੀਸੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤੁੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਊਮਿਸਦਿਸਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਬਾਹਿਰੰ ਉਦਕੰ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਊਮੀਸੁ ਓਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਮਰਤਿ, ਏਵੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨੇ ਕੋਧੂਪਾਯਾਸੇ ਓਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਬ੍ਭਮਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੋਧੂਪਾਯਾਸੋ "**ਊਮਿਭਯ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਓਦਰਿਕਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਹਿ ਬਾਹਿਰੰ ਉਦਕੰ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਕੁਮ੍ਭੀਲੇਨ ਖਾਦਿਤੋ ਮਰਤਿ, ਏਵੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨੇ ਓਦਰਿਕਤ੍ਤੇਨ ਓਦਰਿਕਭਾਵੇਨ ਆਮਿਸਗੇਧੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੇਨ ਜੀਵਿਕਕਪ੍ਪਨੇਨ ਨਾਸਿਤਸੀਲਾਦਿਗੁਣਤਾਯ ਖਾਦਿਤਧਮ੍ਮਸਰੀਰੋ ਵਿਬ੍ਭਮਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਓਦਰਿਕਤ੍ਤੰ "**ਕੁਮ੍ਭੀਲਭਯ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਸਤਿਯਾਤਿ ਕਾਯਗਤੰ ਸਤਿੰ ਅਨੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਅਸੰਵੁਤੇਹੀ**ਤਿ ਅਪਿਹਿਤੇਹਿ। **ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤੰ ਕਾਮਗੁਣਾਨੰ ਅਧਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਹਿ ਬਾਹਿਰੰ ਉਦਕੰ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਆਵਟ੍ਟੇ ਨਿਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਰਤਿ, ਏਵੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਾਵਟ੍ਟੇ ਨਿਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਬ੍ਭਮਤਿ। ਕਾਮਰਾਗਾਭਿਭੂਤੋ ਹਿ ਸਤ੍ਤੋ ਇਤੋ ਚ ਏਤ੍ਤੋ, ਏਤ੍ਤੋ ਚ ਇਤੋਤਿ ਏਵੰ ਮਨਾਪਿਯਰੂਪਾਦਿਵਿਸਯਸਙ੍ਖਾਤੇ ਆਵਟ੍ਟੇ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸੰਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਤਤੋ ਬਹਿਭੂਤੇ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਏਵੰ ਆਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਬਜਸਨਾਪਾਦਨੇਨ ਕਾਮਗੁਣਾਨੰ ਆਵਟ੍ਟਸਦਿਸਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਅਨੁਦ੍ਧੰਸੇਤੀਤਿ ਕਿਲਮੇਤਿ ਵਿਲੋਲਤਿ। **ਰਾਗਾਨੁਦ੍ਧੰਸਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਰਾਗੇਨ ਅਨੁਦ੍ਧੰਸਿਤੇਨ। **ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਬਾਹਿਰੰ ਉਦਕੰ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਚਣ੍ਡਮਚ੍ਛੰ ਆਗਮ੍ਮ ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਹਾਰੋ ਮਰਤਿ, ਏਵੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨੇ ਮਾਤੁਗਾਮੰ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਮਰਾਗੋ ਵਿਬ੍ਭਮਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਾਤੁਗਾਮੋ "**ਸੁਸੁਕਾਭਯ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਮਾਤੁਗਾਮੋ ਹਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਰਹਿਤੰ ਅਧੀਰਪੁਰਿਸੰ ਇਤ੍ਥਿਕੁਤ੍ਤਭੂਤੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਾਸਭਾਵਵਿਲਾਸੇਹਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਧੀਰਜਾਤਿਕਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਲੋਭਨਵਸੇਨ ਅਨਵਸੇਸੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕਾਰਧਮ੍ਮੇ ਸੀਲਾਦਿਕੇ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨੰ ਪਾਪੇਤਿ।

ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭਯਾਨਿ ਭਾਯਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਉਦਕੰ ਅਨੋਰੋਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਦਕੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਦਕਪਿਪਾਸਾਵਿਨਯਨੰ ਸਰੀਰਸੁਦ੍ਧਿਪਰਿਲ੍ਹਾਹੂਪਸਮੋ ਕਾਯਉਤ੍ਤੁਗ੍ਗਾਹਾਪਨਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਾਦਿ ਆਨਿਸੰਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮੇਵੰ ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭਯਾਨਿ ਭਾਯਿਤ੍ਵਾ ਸਾਸਨੇ ਅਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਇਮੰ ਸਾਸਨੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖੂਪਸਮੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ਸੀਲਾਨਿਸੰਸਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭਯਾਨਿ ਅਭਾਯਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕੰ ਓਰੋਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਇਮਾਨਿ ਅਭਾਯਿਤ੍ਵਾ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਹੋਤਿ। **ਮਹਾਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰੋ** ਪਨਾਹ ''ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭਯਾਨਿ ਭਾਯਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕੰ ਅਨੋਤਰਨ੍ਤੋ ਸੋਤੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰਤੀਰੰ ਪਾਪੁਣਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਭਾਯਿਤ੍ਵਾ ਓਤਰਨ੍ਤੋ ਸਕ੍ਕੋਤਿ,

ਏਵਮੇਵ ਭਾਯਿਤ੍ਵਾ ਸਾਸਨੇ ਅਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤੋਪਿ ਤਣ੍ਹਾਸੋਤੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਾਰੰ ਦਟ੍ਠੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਭਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤੋ ਸਕ੍ਕੋਤੀ''ਤਿ।

ਊਮਿਭਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪਠਮਨਾਨਾਕਰਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੩. ਤਤਿਯੇ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨੰ ਦੇਵਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਕਾਯੋ ਸਮੂਹੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯੋ, ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਗਤਾਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ**। ਏਤਾਯ ਚ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮਞ੍ਞਾਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। **ਆਭਸ੍ਸਰਾਨੰ ਦੇਵਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਕਾਦੀਨੰ ਉਪਰਿ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਗੋਬਲੀਬਦ੍ਦਞ੍ਞਾਯੇਨ ਤਦਵਸਿਟ੍ਠਾਨੰ ਅਯੰ ਸਮਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨੰ ਦੇਵਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਕਾਨੰਯੇਵ ਗਹਣੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਹ ਬਜਯਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸਹਬਜੋ, ਸਹਵਤ੍ਤਨਕੋ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਹਬਜਤਾ**, ਸਹਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਹਭਾਵੰ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀ"**ਤਿ। **ਕਪ੍ਪੋ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦਿਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਆਯੁਨੋ ਅਨ੍ਤਰੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਪਨੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿ ਹੀਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਾ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਹੀਨਜ੍ਝਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਅਯੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਕਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਤਿਵਿਧੰ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿ ਕਪ੍ਪਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੰ 'ਕਪ੍ਪੋ ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਾ'ਤਿ , ਕਮ੍ਪਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਆਹ। ਕਥੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ **"ਕਪ੍ਪੋਤਿ ਚ ਗੁਣਸ੍ਸਪਿ ਨਾਮ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਠਮੰ ਵੁਤ੍ਤੋ ਕਪ੍ਪੋ**, ਤਤੋ ਏਕੇਨ ਗੁਣੇਨ, ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਵਾਰੇ ਗਣਨਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਕਵਾਰਗਣਨਾਯ ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਗੁਣਿਤਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਕਪ੍ਪਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੁਤਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਵਾਰਗਣਨਾਯ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਵਾਰਗਣਨਾਯ ਦ੍ਵੀਸੁ ਕਪ੍ਪੇਸੁ ਦ੍ਵਿਗੁਣਿਤੇਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਕਪ੍ਪਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਨ ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਦ੍ਵੇ ਵਾਰੇ ਗੁਣੇਤ੍ਵਾ ਯੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਪ੍ਪਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਪੁਨ ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਪ੍ਪਾ ਚਤੁਗ੍ਗੁਣਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਦ੍ਵੇ ਵਾਰੇ ਗੁਣੇਤ੍ਵਾ ਯੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਪ੍ਪਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤੇਸੁ ਚਤੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਗੁਣਿਤੇਸੁ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿ ਕਪ੍ਪਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਵਾਰੇ ਗੁਣਿਤਾ ਅਟ੍ਠ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪੁਨ ਤੇ ਅਟ੍ਠ ਦੁਤਿਯਵਾਰੇ ਗੁਣਿਤਾ ਸੋਲ਼ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪੁਨ ਤੇ ਸੋਲ਼ਸ ਤਤਿਯਵਾਰੇ ਗੁਣਿਤਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪੁਨ ਤੇ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸ ਚਤੁਤ੍ਥਵਾਰੇ ਗੁਣਿਤਾ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਗੁਣਿਤਾ ਏਕੇਨ ਗੁਣੇਨ ਅਟ੍ਠ ਹੋਨ੍ਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ **ਉਪੋਸਥਸੁਤ੍ਤੇ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੧) –

> ''ਯਾਨਿ ਮਾਨੁਸਕਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਏਸੋ ਏਕੋ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੋ''ਤਿ –

ਆਦਿਨਾ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਾਨਮੇਵ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ। ਹੇਟ੍ਠਾਯੇਵ –

> ''ਤਯੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ...ਪੇ॰... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਸਹਬਜਤੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾਨੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨੰ ਵੀਸਤਿ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੧੭) –

ਆਦਿਨਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾਨੰਯੇਵ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਧ ਪਨ ਰੂਪਾਵਚਰਾਨਮੇਵ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ। **ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿਯੰ** (ਵਿਭ॰ ੧੦੨੨) ਪਨ ''ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਕਿਤ੍ਤਕੰ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣੰ, ਵਸ੍ਸਸਤੰ ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ ਭਿਯਜੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਞ੍ਚੇਵ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ।

ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਦੇਵਾਨਞ੍ਚ ਆਯੁਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਮਾਨੇਨ ਚਤੂਸੁ ਅਪਾਯੇਸੁ ਭੁਮ੍ਮਦੇਵੇਸੁ ਚ ਆਯੁ ਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ। ਤਂ ਕਸ੍ਮਾਤਿ? ਨਿਰਯੇ ਤਾਵ ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਪਮਾਣਂ। ਯਾਵ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਖੀਯਤਿ, ਤਾਵ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਸੇਸਅਪਾਯੇਸੁ। ਭੁਮ੍ਮਦੇਵਾਨਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਪਮਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਹਿ ਕੇਚਿ ਸਤ੍ਤਾਹਮਤ੍ਤਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਅਡ੍ਢਮਾਸਂ, ਕਪ੍ਪਂ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿਯੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਗਿਹਿਭਾਵੇ ਠਿਤਾਯੇਵ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਯੋ ਯਾਵਜੀਵਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਖੀਣਾਸਵਾ ਪਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਸੇਟ੍ਠਗੁਣਂ, ਗਿਹਿਲਿਙ੍ਗਂ ਹੀਨਂ, ਤਂ ਹੀਨਤਾਯ ਉਤ੍ਤਮਂ ਗੁਣਂ ਧਾਰੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤੁਕਾਮਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੁਕਾਮਾ ਵਾ। ਭੁਮ੍ਮਦੇਵਾ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤਾਪਿ ਯਾਵਜੀਵਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਛਸੁ ਕਾਮਾਵਚਰੇਸੁ ਦੇਵੇਸੁ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਯਾਵਜੀਵਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਗਾਮਿਨਾ ਰੂਪਭਵਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ ਖੀਣਾਸਵੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤੁਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਨਿਲੀਯਨੋਕਾਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਯਾਵਜੀਵਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਵਚਰੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਨ ਪੁਨ ਇਧਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤਿ। ਏਤੇ ਹਿ ਝਾਨਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਨਾਮ।

ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀਨਂ ਪਨ ਕਿਂ ਨਿਯਮੇਤਿ? ਪਗੁਣਜ੍ਝਾਨਂ। ਯਦੇਵਸ੍ਸ ਪਗੁਣਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪਗੁਣੇਸੁ ਕਿਂ ਨਿਯਮੇਤਿ? ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਏਕਂਸੇਨੇਵ ਹਿ ਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਨਵਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਂ ਤਤ੍ਰੂਪਪਤ੍ਤਿਪਿ ਉਪਰੂਪਪਤ੍ਤਿਪਿ, ਨ ਹੇਟ੍ਠੂਪਪਤ੍ਤਿ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਪਨ ਤਤ੍ਰੂਪਪਤ੍ਤਿਪਿ ਹੋਤਿ, ਉਪਰੂਪਪਤ੍ਤਿਪਿ, ਹੇਟ੍ਠੂਪਪਤ੍ਤਿਪਿ। ਪਞ੍ਚਸੁ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਚ ਅਰੂਪੇਸੁ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਂ ਤਤ੍ਰੂਪਪਤ੍ਤਿਪਿ ਹੋਤਿ ਉਪਰੂਪਪਤ੍ਤਿਪਿ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਅਨਾਗਾਮੀ ਨਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਮਤ੍ਥਕੇ ਠਿਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ। ਵੇਹਪ੍ਫਲਂ, ਅਕਨਿਟ੍ਠਂ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਦੇਵਲੋਕਾ ਸੇਟ੍ਠਭਵਾ ਨਾਮ। ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਨੇਵ ਉਦ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਧੋ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਇਦਂ ਪਕਿਣ੍ਣਕਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਠਮਨਾਨਾਕਰਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪-੬. ਦੁਤਿਯਨਾਨਾਕਰਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੪-੬. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਤੇ ''ਰੂਪਗਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇ ਰੂਪਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮੇ। **ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਤੇਸਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਮਾਹ, ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਉਦਯਵਯਵਨ੍ਤਤੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਤੋ ਤਾਵਕਾਲਿਕਤੋ ਚ ਤੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਜੋਤਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਉਦਯਵਯਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ । ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਚ ਤਦੇਵ ਵਿਪਰੀਤਂ, ਇਤ੍ਤਰਕ੍ਖਣਮੇਵ ਚ ਹੋਤੀਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਤੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਤਮਾਹ। ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਅਭਿਣ੍ਹਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਤੋ ਦੁਕ੍ਖਵਤ੍ਥੁਤੋ ਚ ਤੇ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਜੋਤਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਉਦਯਵਯਵਨ੍ਤਤਾਯ ਹਿ ਤੇ ਅਭਿਣ੍ਹਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਤੋ ਨਿਰਨ੍ਤਰਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸੇਵ ਚ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ। ਪਚ੍ਚਯਯਾਪਨੀਯਤਾਯ ਰੋਗਮੂਲਤਾਯ ਚ **ਰੋਗਤੋ**। ਦੁਕ੍ਖਤਾਸੂਲਯੋਗਤੋ ਕਿਲੇਸਾਸੁਚਿਪਗ੍ਘਰਣਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦਜਰਾਭਙ੍ਗੇਹਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਪਰਿਪਕ੍ਕਪਭਿਨ੍ਨਤੋ ਚ **ਗਣ੍ਡਤੋ**। ਪੀਲ਼ਾਜਨਨਤੋ, ਅਨ੍ਤੋਤੁਦਨਤੋ, ਦੁਨ੍ਨੀਹਰਣਤੋ ਚ **ਸਲ੍ਲਤੋ**। ਅਵਡ੍ਢਿਆਵਹਨਤੋ ਅਘਵਤ੍ਥੁਤੋ ਚ **ਅਘਤੋ**। ਅਸੇਰਿਭਾਵਜਨਨਤੋ ਆਬਾਧਪਦਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਚ **ਆਬਾਧਤੋ**। ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਤੋ ਅਵਿਧੇਯਤਾਯ ਚ **ਪਰਤੋ**। ਬ੍ਯਾਧਿਜਰਾਮਰਣੇਹਿ ਪਲੁਜ੍ਜਨੀਯਤਾਯ **ਪਲੋਕਤੋ**। ਸਾਮਿਨਿਵਾਸਿਕਾਰਕਵੇਦਕਅਧਿਟ੍ਠਾਯਕਵਿਰਹਤੋ **ਸੁਞ੍ਞਤੋ**। ਅਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ **ਅਨਤ੍ਤਤੋ**। ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮਾ ਹਿ ਨ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਨਤ੍ਤਾ**। ਏਵਂ ਸਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਨਤ੍ਤਾ**। ਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਤੋ ਨਿਰੀਹਤੋ ਤੁਚ੍ਛਤੋ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਮੇਵ ਸੁਖਾਵਬੋਧਨਤ੍ਥਂ ਏਕਾਦਸਹਿ ਪਦੇਹਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਞ੍ਚਮਛਟ੍ਠਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਦੁਤਿਯਨਾਨਾਕਰਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਪਠਮਤਥਾਗਤਅਚ੍ਛਰਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੭. ਸਤ੍ਤਮੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸਮੀਪੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਵਿਯ ਵੋਹਰਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **"ਓਕ੍ਕਮਤੀ"**ਤਿ ਆਹ **"ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲਪਤ੍ਥਰਣੋ ਸਮੁਜ੍ਜਲਭਾਵੇਨ **ਉਲ਼ਾਰੋ। ਦੇਵਾਨੁਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾਨਂ ਪਭਾਨੁਭਾਵਂ। ਦੇਵਾਨਞ੍ਹਿ ਪਭਂ ਸੋ ਓਭਾਸੋ ਅਧਿਭਵਤਿ, ਨ ਦੇਵੇ। ਤੇਨਾਹ **"ਦੇਵਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਰੁਕ੍ਖਗਚ੍ਛਾਦਿਨਾ ਕੇਨਚਿ ਨ ਹਞ੍ਞਤੀਤਿ **ਅਘਾ,** ਅਸਮ੍ਬਾਧਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਿਚ੍ਚਵਿਵਰਾ"**ਤਿ। **ਅਸਂਵੁਤਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿ ਕੇਨਚਿ ਅਪਿਹਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਹੇਟ੍ਠਾਪਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਦਕਸ੍ਸ ਪਿਧਾਯਿਕਾ ਸਨ੍ਧਾਰਿਕਾ ਪਥਵੀ ਨਤ੍ਥਿ ਅਸਂਵੁਤਾ ਲੋਕਨ੍ਤਰਿਕਾ, ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁ ਦੇਵਵਿਮਾਨਾਨਂ ਅਭਾਵਤੋ ਅਸਂਵੁਤਾ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਨ੍ਧਕਾਰਾ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਜਾਯਤਿ** ਆਲੋਕਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ, ਨ ਚਕ੍ਖੁਨੋ। ਤਥਾ ਹਿ **"ਤੇਨੋਭਾਸੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਠਿਤਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਵੇਲਾਯ ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹਵਾਸੀਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਵਸੇਨ ਉਪਡ੍ਢਂ ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਅਪਰਗੋਯਾਨਵਾਸੀਨਂ ਉਗ੍ਗਮਨਵਸੇਨ। ਏਵਂ ਸੇਸਦੀਪੇਸੁਪੀਤਿ ਆਹ **"ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਤੀਸੁ ਦੀਪੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਏਵ ਦੀਪੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ। ਏਕੇਕਾਯ ਦਿਸਾਯ ਨਵਨਵਯੋਜਨਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨਮ੍ਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪਭਾਯ ਨਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਭਾਯ ਓਭਾਸਿਤੁਂ ਨਾਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤਿ। ਯੁਗਨ੍ਧਰਪਬ੍ਬਤਮਤ੍ਥਕਸਮਪ੍ਪਮਾਣੇ ਆਕਾਸੇ ਵਿਚਰਣਤੋ **"ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਵੇਮਜ੍ਝੇਨ ਚਰਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਬਜਾਵਟਾਤਿ ਖਾਦਨਤ੍ਥਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਾ। **ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਿਤ੍ਵਾ। **ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮੁਚ੍ਛਾਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ, ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਛੇਦਨਵਸੇਨ ਵਾ **ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਖਾਰੇ**ਤਿ ਆਤਪਸਨ੍ਤਾਪਾਭਾਵੇਨ ਅਤਿਸੀਤਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਖਾਰਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਿਯਾ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਕਪ੍ਪਸਣ੍ਠਾਨਉਦਕਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਰਮਹਾਮੇਘਵੁਟ੍ਠਂ ਪਥਵਿਸਨ੍ਧਾਰਕਂ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਉਦਕਂ ਵਿਯ ਖਾਰਂ ਭਵਿਤੁਮਰਹਤਿ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਪਥਵੀਪਿ ਵਿਲੀਯੇਯ੍ਯ, ਤੇਸਂ ਵਾ ਪਾਪਕਮ੍ਮਫਲੇਨ ਪੇਤਾਨਂ ਪਕਤਿਉਦਕਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਖੇਲ਼ਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸ ਉਦਕਸ੍ਸ ਖਾਰਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਖਾਰੇ ਉਦਕੇ"**ਤਿ।

ਪਠਮਤਥਾਗਤਅਚ੍ਛਰਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਦੁਤਿਯਤਥਾਗਤਅਚ੍ਛਰਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੮. ਅਟ੍ਠਮੇ ਆਲੀਯਨ੍ਤਿ ਆਰਮਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਸੇਵੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਆਲਯਾ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। **ਆਰਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਰਤਿਂ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਕੀਲਨ੍ਤਿ ਲਲ਼ਨ੍ਤਿ। ਆਲੀਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਲ੍ਲੀਯਨ੍ਤਾ ਅਭਿਰਮਣਵਸੇਨ ਸੇਵਨ੍ਤੀਤਿ ਆਲਯਾ, ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ। ਤੇਹਿ ਆਲਯੇਹਿ ਰਮਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਲਯਾਰਾਮਾ**। ਯਥੇਵ ਹਿ ਸੁਸਜ੍ਜਿਤਂ ਪੁਪ੍ਫਫਲਭਰਿਤਰੁਕ੍ਖਾਦਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਉਯ੍ਯਾਨਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਰਾਜਾ ਤਾਯ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰਮਤਿ, ਸਮ੍ਮੁਦਿਤੋ ਆਮੋਦਿਤਪ੍ਪਮੋਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠੇਤਿ, ਸਾਯਮ੍ਪਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁਂ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮਿਮੇਹਿ ਕਾਮਾਲਯਤਣ੍ਹਾਲਯੇਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਰਮਨ੍ਤਿ, ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟੇ ਪਮੁਦਿਤਾ ਅਨੁਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਾ ਵਸਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਭਗਵਾ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਆਲਯਂ ਉਯ੍ਯਾਨਭੂਮਿਂ ਵਿਯ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਆਲਯਾਰਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਦੁਤਿਯਤਥਾਗਤਅਚ੍ਛਰਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯-੧੦. ਆਨਨ੍ਦਅਚ੍ਛਰਿਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੯-੧੩੦. ਨਵਮੇ **ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਚਾਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਉਪਗਤਾਨਂ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਞ੍ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਰੁਚਿਵਸੇਨ ਚ ਯਥਾਕਾਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿਯੇਵ, ਉਪਾਸਕਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਪਨ

ਉਪਨਿਸਿਨ੍ਨਕਕਥਾਵਸੇਨ। ਦਸਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਆਨਨ੍ਦਅਚ੍ਛਰਿਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਭਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੪) ੪. ਪੁਗ੍ਗਲਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸੰਯੋਜਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੧. ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਟਿਲਾਭੰ ਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨੀਤਿ **ਉਪਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਿਯਾਨਿ। ਭਵਪਟਿਲਾਭਿਯਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਯੇਹੀ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਸੰਯੋਜਨੇਹਿ ਹੇਤੁਭੂਤੇਹਿ, ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ ਵਾ। ਨਨੁ ਚ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਪਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨਿ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਕਦਾਗਾਮੀਯੇਵ ਇਧ ਗਹਿਤੋਤਿ ਆਹ **"ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸਾਤਿ ਇਦੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਸੰਯੋਜਨੇਸੁ ਅਰਿਯੇਸੁ ਉਤ੍ਤਮਕੋਟਿਯਾ ਗਹਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਪ੍ਪਹੀਨਸੰਯੋਜਨੇਸੂ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਸੰਯੋਜਨੇਸੁ। **ਉਤ੍ਤਮਕੋਟਿਯਾ ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਗਹਿਤੰ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਤੋ ਪਰਞ੍ਹਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਸੰਯੋਜਨੋ ਅਰਿਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਨਨੁ ਚ ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾਨਿਪਿ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਅਤ੍ਥਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨੀ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯੇਸੁ ਚ ਅਪ੍ਪਹੀਨੰ ਉਪਾਦਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨਿ ਉਪਾਦਾਯ **"ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸੰਯੋਜਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਟਿਭਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੨. ਦੁਤਿਯੇ ਪਟਿਭਾਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਿਤਵਚਨਮ੍ਪਿ, ਤੰ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤੰ ਕਾਰਣਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਭਾਨਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ**। ਪੁਚ੍ਛਾਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਸੀਘੰ ਬ੍ਯਾਕਾਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਨੋਮੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਨੋਮੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ**। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪਠਮੋ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲੰ ਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਪੇਕ੍ਖਤਿ **ਤਿਪਿਟਕਚੂਲ਼ਨਾਗਤ੍ਥੇਰੋ** ਵਿਯ। ਸੋ ਪਨ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਕਾਰਣਮੇਵ ਕਥੇਤਿ। ਦੁਤਿਯੋ ਪੁਚ੍ਛਾਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਵਚਨੇਨ ਪਟਿਬਾਹਤਿ, ਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾਪਿ ਚ ਯੁਤ੍ਤੰ ਨ ਪਕ੍ਖੇਤਿ **ਚਤੁਨਿਕਾਯਿਕਪਿਣ੍ਡਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ** ਵਿਯ। ਸੋ ਪਨ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਞ੍ਹਪਰਿਯੋਸਾਨਮ੍ਪਿ ਨਾਗਮੇਤਿ, ਯੰ ਵਾ ਤੰ ਵਾ ਕਥੇਤਿਯੇਵ, ਵਚਨਤ੍ਥੰ ਪਨਸ੍ਸ ਵੀਮੰਸਿਯਮਾਨੰ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨ ਲਗਤਿ। ਤਤਿਯੋ ਪੁਚ੍ਛਾਸਮਕਾਲਮੇਵ ਯੁਤ੍ਤੰ ਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਤੰਖਣੰਯੇਵ ਚ ਨੰ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ **ਤਿਪਿਟਕਚੂਲ਼ਾਭਯਤ੍ਥੇਰੋ** ਵਿਯ। ਸੋ ਪਨ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸੀਘਮੇਵ ਕਥੇਤਿ, ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਕਾਰਣੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ਨੇਵ ਯੁਤ੍ਤੰ ਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਨ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਿਬ੍ਬਨ੍ਧਕਾਰਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ **ਲਾਲ਼ੁਦਾਯਿਤ੍ਥੇਰੋ** ਵਿਯ।

ਪਟਿਭਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੪. ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੩-੪. ਤਤਿਯੇ **ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਗ੍ਘਟਨੰ ਨਾਮ ਞਾਣੁਗ੍ਘਟਨੰ, ਞਾਣੇਨ ਉਗ੍ਘਟਿਤਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਹ ਉਦਾਹਟਵੇਲਾਯਾ**ਤਿ ਉਦਾਹਾਰੇ ਉਦਾਹਟਮਤ੍ਤੇਯੇਵ। **ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਭਿਸਮਯੋ। **ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯੰ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭੰ॰ ੩੫੫) ਨਯੇਨ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਮਾਤਿਕਾਯ ਠਪਿਯਮਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਞਾਣੰ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਪਞ੍ਚਿਤੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥੰ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯੰ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਮਾਤਿਕੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੇ ਭਾਜਿਯਮਾਨੇ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ । ਉਦ੍ਦੇਸਾਦੀਹਿ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਨੇਯ੍ਯੋ। ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ**ਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ

ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਬਜਵ੍ਜਨਪਦਮੇਵ ਪਰਮਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਦਪਰਮੋ। ਨ ਤਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਝਾਨਂ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਵਾ ਫਲਂ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੮. ਸਾਵਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੫-੮. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਸਾਵਜ੍ਜੋ**ਤਿ ਸਦੋਸੋ। **ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਸਦੋਸੇਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਨਾ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨ। ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤੀਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਆਯੂਹਨਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਦੋਸਤ੍ਤਾ ਗੂਥਕੁਣਪਾਦਿਭਰਿਤੋ ਪਦੇਸੋ ਵਿਯ ''ਸਾਵਜ੍ਜੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ ਬਹੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਸਾਵਜ੍ਜਮੇਵ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਬਹੁਲਂ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਂ ਅਨਵਜ੍ਜਂ। ਸੋ ''ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ ਬਹੁਲਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਪ੍ਪਂ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕੋ ਪਨ ਏਵਰੂਪੋ ਹੋਤੀਤਿ? ਯੋ ਗਾਮਧਮ੍ਮਤਾਯ ਵਾ ਨਿਗਮਧਮ੍ਮਤਾਯ ਵਾ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਉਪੋਸਥਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੀਲਾਨਿ ਪੂਰੇਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤੀਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਆਯੂਹਨਕਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਵਜ੍ਜਸ੍ਸੇਵ ਬਹੁਲਤਾਯ ਅਨਵਜ੍ਜਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਤਾਯ ''ਵਜ੍ਜਬਹੁਲੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਾਨਿ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਰਾਸਿਕਤਾਨਸ੍ਸੁ, ਤੇਸਂ ਉਪਰਿ ਤਹਂ ਤਹਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਕਵਸ੍ਸਿਕਪਾਟਲਾਨਿ ਪਤਿਤਾਨਿ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਏਵਰੂਪੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਕਵਸ੍ਸਿਕਪਾਟਲਾਨਿ ਰਾਸਿਕਤਾਨਸ੍ਸੁ, ਤੇਸਂ ਉਪਰਿ ਤਹਂ ਤਹਂ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਾਨਿ ਬਦਰਪੁਪ੍ਫਾਦੀਨਿ ਪਤਿਤਾਨਿ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ। ਏਵਰੂਪੋ ਤਤਿਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਪਨ ਤੀਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਆਯੂਹਨਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੋਸਤ੍ਤਾ ਚ ਚਤੁਮਧੁਰਭਰਿਤਸੁਵਣ੍ਣਵਾਤਿ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਛਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਸਾਵਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯-੧੦. ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੯-੧੪੦. ਨਵਮੇ **ਅਪ੍ਪਞ੍ਚ ਭਾਸਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਸਾਯ ਥੋਕਮੇਵ ਕਥੇਤਿ। **ਅਸਹਿਤਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਚ ਪਨ ਨ ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤਂ ਕਾਲਯੁਤ੍ਤਂ ਕਥੇਤਿ। **ਪਰਿਸਾ ਚਸ੍ਸ ਨ ਕੁਸਲਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸੋਤੁਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਪਰਿਸਾ ਚਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਾਯੁਤ੍ਤਂ ਕਾਰਣਾਕਾਰਣਂ ਸਿਲਿਟ੍ਠਾਸਿਲਿਟ੍ਠਂ ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਰੂਪੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਂਜਾਤਿਕੋ ਬਾਲਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਏਵਂਜਾਤਿਕਾਯ ਬਾਲਪਰਿਸਾਯ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋਤ੍ਵੇਵ ਨਾਮਂ ਲਭਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਜਨਾ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾ, ਨ ਇਤਰੇ। ਇਤਰੇ ਪਨ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਦਸਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੁਗ੍ਗਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੫) ੫. ਆਭਾਵਗ੍ਗੋ

੧-੬. ਆਭਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੧-੧੪੬. ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ ਪਠਮਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਆਭਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭-੧੦. ਦੁਤਿਯਕਾਲਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੭-੧੫੦. ਸਤ੍ਤਮੇ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਦਿਯੋਗੋ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਆਹ “**ਕਾਲਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨੰ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਕਾਲਸਹਚਰਿਤਾ ਹਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਇਧ ਕਾਲ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਗਹਿਤਾ ਅਪਰਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਅਟ੍ਠਮਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਦੁਤਿਯਕਾਲਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਭਾਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਪਣ੍ਣਾਸਕੰ

(੧੬) ੧. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧-੫. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੧-੧੫੫. ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਠਮਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਾਨੇਵ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬-੮. ਕਪ੍ਪਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੬-੧੫੮. ਛਟ੍ਠੇ ਸੰਵਟ੍ਟਨਂ ਵਿਨਸ੍ਸਨਂ **ਸੰਵਟ੍ਟੋ,** ਸੰਵਟ੍ਟਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਤਥਾ ਠਾਯੀ **ਸੰਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀ**। ਵਿਵਟ੍ਟਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਂ, ਵਡ੍ਢਨਂ ਵਾ **ਵਿਵਟ੍ਟੋ**। ''ਤੇਜੋਸੰਵਟ੍ਟੋ, ਆਪੋਸੰਵਟ੍ਟੋ, ਵਾਯੋਸੰਵਟ੍ਟੋਤਿ ਏਵਂ ਸੰਵਟ੍ਟਸੀਮਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸੰਵਟ੍ਟੇਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇਸੁ ਤਥਾ ਅਵਤ੍ਵਾ ਆਪੋਸੰਵਟ੍ਟੋ, ਤੇਜੋਸੰਵਟ੍ਟੋ, ਵਾਯੋਸੰਵਟ੍ਟੋਤਿ ਵਚਨਂ ਸੰਵਟ੍ਟਮਹਾਭੂਤਦੇਸਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯਾ''ਤਿ ਕੇਚਿ। ''ਭਾਵੀਸੰਵਟ੍ਟਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯਾ''ਤਿ ਅਪਰੇ। ਆਪੇਨ ਸੰਵਟ੍ਟੋ **ਆਪੋਸੰਵਟ੍ਟੋ। ਸੰਵਟ੍ਟਸੀਮਾ**ਤਿ ਸੰਵਟ੍ਟਨਮਰਿਯਾਦਾ। **ਸੰਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। **ਸਦਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ, ਤੀਸੁਪਿ ਸੰਵਟ੍ਟਕਾਲੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਂ ਬੁਦ੍ਧਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਿਨਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ, ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ, ਵਿਸਯਕ੍ਖੇਤ੍ਤਞ੍ਚ।

ਤਤ੍ਥ **ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ** ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਾਦੀਸੁ ਕਮ੍ਪਤਿ। **ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ** ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਯਤ੍ਥ **ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਂ** (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੬.੧ ਆਦਯੋ; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੨੪ ਆਦਯੋ) **ਖਨ੍ਧਪਰਿਤ੍ਤਂ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੬੭; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੫੧) **ਧਜਗ੍ਗਪਰਿਤ੍ਤਂ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੯) **ਆਟਾਨਾਟਿਯਪਰਿਤ੍ਤਂ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭੭-੨੭੮) **ਮੋਰਪਰਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੨.੧੭-੧੮) ਇਮੇਸਂ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਂ ਆਨੁਭਾਵੋ ਵਤ੍ਤਤਿ। **ਵਿਸਯਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ** ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਂ, ਯਂ ''ਯਾਵਤਾ ਵਾ ਪਨਾਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੧) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਆਕਙ੍ਖਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਬੁਦ੍ਧਕ੍ਖੇਤ੍ਤੇਸੁ ਏਕਂ ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ , ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਿਨਟ੍ਠਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਞ੍ਚ ਏਕਤੋਵ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਏਕਤੋਵ ਸਣ੍ਠਹਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸੰਵਣ੍ਣਨਾਸੁ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੨.੪੦੪) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਤ੍ਤਮਟ੍ਠਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਕਪ੍ਪਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੯. ਨਵਮੇ **ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਣ੍ਹਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ''ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਿਹਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤਣ੍ਹਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। ਕਥਂ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ ਆਰਬ੍ਭ ਆਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਪਿਹਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਅਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਚ ਅਨਧਿਗਤਭਾਵਤੋ। ਅਨੁਸ੍ਸਵੂਪਲਦ੍ਧੇ ਪਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਿਹਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਪਿਹਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਨਾਮ। **ਨਾਕਡ੍ਢਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਨ ਦੇਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਸੁਗਤਵਿਨਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੦. ਦਸਮੇ **ਵਲ਼ਞ੍ਜੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ ਚ। ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹਤਾਯ ਤਂ ਤਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਜਾਤਂ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਆਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ ਬਹੁਲਾ, ਤੇ ਏਵ **ਬਾਹੁਲਿਕਾ** ਯਥਾ ‘‘ਵੇਨਯਿਕੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧; ਪਾਰਾ॰ ੮)। ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਬਹੁਲਭਾਵਾਯ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **“ਪਚ੍ਚਯਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ”**ਤਿ। ਸਿਥਿਲਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਾਥਲਿਕਾ**, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਆਦਰਗਾਰਵਾਭਾਵੇਨ ਸਿਥਿਲਂ ਅਦਲ਼੍ਹਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਿਥਿਲ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਸਿਥਿਲ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਥਲਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨ **ਸਾਥਲਿਕਾ**ਤਿ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਵਗਮਨਤੋ**ਤਿ ਅਧੋਗਮਨਤੋ, ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਬ੍ਬੀਰਿਯਾ**ਤਿ ਉਜ੍ਝਿਤੁਸ੍ਸਾਹਾ ਤਦਧਿਗਮਾਯ ਆਰਮ੍ਭਮ੍ਪਿ ਅਕੁਰੁਮਾਨਾ।

ਸੁਗਤਵਿਨਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੭) ੨. ਪਟਿਪਦਾਵੱਗੋ

੧. ਸੰਖਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵੱਣ੍ਣਨਾ

੧੬੧. ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦਾ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਆਗਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ –

''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਪਦਾ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਾ? ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਕਸਿਰੇਨ ਸਮਾਧਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਨ੍ਧਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਪਦਾ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਪਦਾ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਾ? ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਕਸਿਰੇਨ ਸਮਾਧਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਖਿਪ੍ਪਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਪਦਾ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਸੁਖਪਟਿਪਦਾ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਾ? ਅਕਿਚ੍ਛੇਨ ਅਕਸਿਰੇਨ ਸਮਾਧਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਨ੍ਧਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੁਖਪਟਿਪਦਾ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਸੁਖਪਟਿਪਦਾ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਾ? ਅਕਿਚ੍ਛੇਨ ਅਕਸਿਰੇਨ ਸਮਾਧਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਖਿਪ੍ਪਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੁਖਪਟਿਪਦਾ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੮੦੧) – ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਕਸਿਰੇਨ ਸਮਾਧਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਆਗਮਨਕਾਲੇ ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਕਸਿਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਸਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਮਾਧਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਦਨ੍ਧਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤੇਸੁ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਰਿਵਾਸੇ ਚਿਰਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਮਾਧਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਠਾਨਂ ਦਨ੍ਧਂ ਸਣਿਕਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਏਸਾ ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯਂ ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਟਿਪਦਾਯ ਦੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਰਿਵਾਸਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਦਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗਕਾਲੇ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਪਞ੍ਞਾ ਆਗਮਨਵਸੇਨ **"ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਪਦਾ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ ਨਾਮਾ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਉਪਰਿ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸੰਖਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵੱਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਵਿਤ੍ਥਾਰਸੁਤ੍ਤਵੱਣ੍ਣਨਾ

੧੬੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਅਕਤਾਭਿਨਿਵੇਸੋ**ਤਿ ਅਕਤਾਧਿਕਾਰੋ। ਰੂਪਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਹਣਂ **ਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। ਤੀਸੁ ਅਦ੍ਧਾਸੁ ਕਿਲਮਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ ਅਪਰਨ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤੇਤਿ ਏਵਂ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੇਸੁ ਕਿਲਮਤਿ। **ਪਞ੍ਚਸੁ ਞਾਣੇਸੂ**ਤਿ ਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਞਾਣੇਸੁ। **ਨਵਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਸੂ**ਤਿ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਦਿਨਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਸੁ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਵਿਤ੍ਥਾਰਸੁਤ੍ਤਵੱਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਸੁਭਸੁਤ੍ਤਵੱਣ੍ਣਨਾ

੧੬੩. ਤਤਿਯੇ **"ਯਥਾ ਏਤਂ, ਤਥਾ ਇਦ"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ –

''ਯਥਾ ਇਦਂ ਤਥਾ ਏਤਂ, ਯਥਾ ਏਤਂ ਤਥਾ ਇਦਂ।
ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ, ਕਾਯੇ ਛਨ੍ਦਂ ਵਿਰਾਜਯੇ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੦੫)। –

ਇਮੰ ਦੇਸਨਾਨਯੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯਥਾ ਇਦੰ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਸੁਭੰ ਆਯੁਉਸ੍ਮਾਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਅਨਪਗਮਾ ਚਰਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨਿਸੀਦਤਿ ਸਯਤਿ, ਤਥਾ ਏਤੰ ਏਤਰਹਿ ਸੁਸਾਨੇ ਸਯਿਤੰ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨਪਗਮਾ ਅਹੋਸਿ। ਯਥਾ ਚ ਏਤੰ ਏਤਰਹਿ ਮਤਸਰੀਰੰ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਪਗਮਾ ਨ ਚਰਤਿ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਨਿਸੀਦਤਿ ਨ ਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਤਥਾ ਇਦੰ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਮ੍ਪਿ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਪਗਮਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਇਦੰ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕੰ ਨੇਤਰਹਿ ਸੁਸਾਨੇ ਮਤੰ ਸੇਤਿ ਨ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਭਾਵਮੁਪਗਤੰ, ਤਥਾ ਏਤੰ ਏਤਰਹਿ ਮਤਸਰੀਰਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਹੋਸਿ। ਯਥਾ ਪਨੇਤੰ ਏਤਰਹਿ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਸੁਭੰ ਮਤਕਸੁਸਾਨੇ ਸੇਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਭਾਵਞ੍ਚ ਉਪਗਤੰ, ਤਥਾ ਇਦੰ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਮ੍ਪਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯਥਾ ਇਦੰ ਤਥਾ ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਮਤਸਰੀਰਸ੍ਸ ਸਮਾਨਭਾਵੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਬਾਹਿਰੇ ਦੋਸੰ ਪਜਹਤਿ। **ਯਥਾ ਏਤੰ ਤਥਾ ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਮਤਸਰੀਰੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਾਨਭਾਵੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੇ ਰਾਗੰ ਪਜਹਤਿ। ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਉਭਯੰ ਸਮੰ ਕਰੋਤਿ, ਤੰ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਉਭਯਤ੍ਥ ਮੋਹੰ ਪਜਹਤਿ।

ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸੁਸਾਨਾਦੀਸੁ ਦਿਟ੍ਠਾਨੰ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਦਸਨ੍ਨੰ ਅਸੁਭਾਨੰ। **“ਨਵਨ੍ਨੰ ਪਾਟਿਕੁਲਜਾਨੰ ਵਸੇਨਾ”**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਨੁ ਅਨ੍ਤਿਮਜੀਵਿਕਾਭਾਵਤੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸ੍ਸ ਅਲਾਭਲਾਭੇਸੁ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਗੇਧਾਦਿਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਦਜਨਨਤੋ ਕਿਮਿਕੁਲਸੰਵਦ੍ਧਨਤੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿਪਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਆਹਾਰੇਪਟਿਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ – ‘‘ਅਨ੍ਤਮਿਦੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜੀਵਿਕਾਨੰ ਯਦਿਦੰ ਪਿਣ੍ਡੋਲ੍ਯੰ ਅਤਿਪਾਪੋਯੰ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਯਦਿਦੰ ਪਿਣ੍ਡੋਲੋ ਵਿਚਰਤਿ ਪਤ੍ਤਪਾਣੀਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੦; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੧)। ਅਲਦ੍ਧਾ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਗਧਿਤੋ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨੋ ਅਨਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੪)। ਭੁਤ੍ਤੋ ਚ ਆਹਾਰੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਦਾਚਿ ਮਰਣੰ ਵਾ ਮਰਣਮਤ੍ਤੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਆਵਹਤੀ’’ਤਿ।

ਕਟ੍ਕੀਟਕਾਦਯੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਕੁਲਪ੍ਪਭੇਦਾ ਕਿਮਿਯੋ ਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਨ੍ਤੀਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਅਨ੍ਤਿਮਜੀਵਿਕਾਭਾਵੋ ਤਾਵ ਚਿਤ੍ਤਸੰਕਿਲੇਸਵਿਸੋਧਨਤ੍ਥੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਨਤੋ ਪਗੇਵ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਮਾਹੰ ਛਵਾਲਾਤਸਦਿਸੋ ਭਵੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸ੍ਸ ਅਲਾਭਲਾਭੇਸੁ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਗੇਧਾਦਿਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣੰ ਪਗੇਵ ਅਨੁਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬੰ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਸ੍ਸ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਵਤੋ ਤਦਭਾਵਤੋ। ਭਤ੍ਤਸਮ੍ਮਦੋ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕੋ ਪਰਿਭੋਗੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧੋਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਿਮਿਕੁਲਸੰਵਦ੍ਧਨੰ ਪਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ, ਸਙ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਵਾ ‘‘ਨਵਨ੍ਨੰ ਪਾਟਿਕੁਲਜਾਨੰ ਵਸੇਨਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਯਮਸ੍ਸ ਅਕਤਤ੍ਤਾ। ਇਮਿਨਾ ਵਾ ਨਯੇਨ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਮੇਤ੍ਥ ਪਟਿਕੂਲਤਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ।

ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੯੪-੨੯੫) ਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਕੂਲਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਗਮਨਤੋ, ਪਰਿਯੇਸਨਤੋ, ਪਰਿਭੋਗਤੋ, ਆਸਯਤੋ, ਨਿਧਾਨਤੋ, ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ, ਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ, ਫਲਤੋ, ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤੋ, ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨਤੋਤਿ। ਏਵੰ ਦਸਨ੍ਨੰ ਵਸੇਨ ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਵਚਨੇਨਪਿ ਇਧ ‘‘ਨਵਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੰ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗਾਦੀਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਭਾਵਾ ਵਿਸੁੰ ਤੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੦੪) ਪਨ ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨੰ ਪਰਿਭੋਗਾਦੀਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਟਿਕੂਲਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਾ ਠਪਿਤਾ।

ਉਕ੍ਕਨ੍ਠਿਤਸਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਅਰੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਹੇਸਾ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਅਸੁਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪-੬. ਪਠਮਖਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੪-੧੬੬. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਪਧਾਨਕਰਣਕਾਲੇ ਸੀਤਾਦੀਨਿ ਨਕ੍ਖਮਤਿ ਨ ਸਹਤੀਤਿ **ਅਕ੍ਖਮਾ**। ਖਮਤਿ ਸਹਤਿ ਅਭਿਭਵਤੀਤਿ **ਖਮਾ**। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦਮਨਂ **ਦਮਾ**। ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੪; ੬.੫੮) ਨਯੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਸਮਨਂ **ਸਮਾ**ਤਿ ਆਹ **"ਅਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਵੂਪਸਮਨਪਟਿਪਦਾ"**ਤਿ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ, ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਟਿਪਦਾ ਸਮਾ। ਪਞ੍ਚਮਛਟ੍ਠਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਪਠਮਖਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭-੮. ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੭-੧੬੮. ਸਤ੍ਤਮਟ੍ਠਮੇਸੁ **ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਸੁਖਪਟਿਪਦਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਭਾਵੋ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਪਦਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਸੁਖਪਟਿਪਦਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਭਾਵੋ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਸੁਖਪਟਿਪਦਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਯਂ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੮੦੧) ''ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਮਗ੍ਗਾ ਸੁਖਪਟਿਪਦਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾਵ ਅਹੇਸੁਂ, ਤਥਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਸ੍ਸ। ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਨ ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ ਸੁਖਪਟਿਪਦਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞੋ ਅਹੋਸਿ, ਉਪਰਿ ਤਯੋ ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਪਦਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ''ਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯਂ** (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੪੭੬) ''ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਮਗ੍ਗਾ ਸੁਖਪਟਿਪਦਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾਵ ਅਹੇਸੁਂ, ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਨ ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ ਸੁਖਪਟਿਪਦਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞੋ ਉਪਰਿ ਤਯੋ ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਪਦਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾ''ਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਨੁਲੋਮੇਤਿ। ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਇਮਾਯ ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਨ ਸਮੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੀਮਂਸਿਤਬ੍ਬਮੇਤਂ। ਤਂਤਂਭਾਣਕਾਨਂ ਵਾ ਮਤੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਸਸਙ੍ਖਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੯. ਨਵਮੇ ਸਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਕਸਿਰੇਨ ਅਧਿਮਤ੍ਤਪਯੋਗਂ ਕਤ੍ਵਾਵ ਕਿਲੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋਤਿ **ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**। ਅਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਅਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਅਧਿਮਤ੍ਤਪਯੋਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾਵ ਕਿਲੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋਤਿ **ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**। ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹਿ ਆਗਮਨਮ੍ਹਿ ਕਿਲੇਸੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਕਸਿਰੇਨ ਅਕਿਲਮਨ੍ਤੋਵ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਕਸਿਰੇਨ ਕਿਲਮਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰਿਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਕਿਲੇਸਚ੍ਛੇਦਕਂ ਞਾਣਂ ਅਦਨ੍ਧਂ ਤਿਖਿਣਂ ਸੂਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਹਤਿ। ਯਥਾ ਨਾਮ ਤਿਖਿਣੇਨ ਅਸਿਨਾ ਕਦਲਿਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਂ ਮਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਅਤਿਸੀਘਂ ਵਹਤਿ, ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਬਲਵਵਾਯਾਮਕਿਚ੍ਚਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਰੂਪਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਕ੍ਖਣੇ ਕਿਲੇਸਚ੍ਛੇਦਕਂ ਞਾਣਂ ਦਨ੍ਧਂ ਅਤਿਖਿਣਂ ਅਸੂਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਹਤਿ। ਯਥਾ ਨਾਮ ਕੁਣ੍ਠੇਨ ਅਸਿਨਾ ਕਦਲਿਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਮਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਅਤਿਸੀਘਂ ਨ ਵਹਤਿ, ਸਦ੍ਦੋ ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਬਲਵਵਾਯਾਮਕਿਚ੍ਚਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਰੂਪਾ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਨੇਸਂ ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯੇ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਨਵਸੇਸਾਵ ਕਿਲੇਸਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ।

ਸਸਙ੍ਖਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਯੁਗਨਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੦. ਦਸਮੇ **ਸਮਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਸਮਥਯਾਨਿਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਹਿ ਪਠਮਂ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਅਯਂ ਸਮਥੋ। ਸੋ ਤਞ੍ਚ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਇਤਿ ਪਠਮਂ ਸਮਥੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਸਮਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਸਮਥਂ ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾਨਿਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਸਮਥਂ ਅਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ। **ਪਠਮੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ, ਲੋਕਿਯਮਗ੍ਗਵਸੇਨੇਵ ਵਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਥਂ? **ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ,** ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯੋ ਲੋਕਿਯਮਗ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਆਸੇਵਤਿ** ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ। **ਭਾਵੇਤਿ** ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਵਸੇਨ। **ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ** ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ। **ਆਸੇਵਤਿ** ਵਾ ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਞਾਣਵਸੇਨ। **ਭਾਵੇਤਿ** ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਦਿਞਾਣਵਸੇਨ। **ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ** ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ। **ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਗ੍ਗਹਿਤਮਾਨਸਨ੍ਤਿ ਓਭਾਸਾਦੀਸੁ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਂ , ਤੇਨ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵੀਥਿਤੋ ਉਗ੍ਗਮਨੇਨ ਵਿਰੂਪਂ ਗਹਿਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਂ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਗ੍ਗਹਿਤਮਾਨਸਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਗ੍ਗਹਿਤਮਾਨਸਂ ਹੋਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਓਭਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਓਭਾਸੋ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਓਭਾਸਂ ਆਵਜ੍ਜਤਿ, ਤਤੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਤੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹਿਤਮਾਨਸੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਥਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਪੀਤਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਸੁਖਂ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਪਗ੍ਗਹੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਆਵਜ੍ਜਤਿ, ਤਤੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਤੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹਿਤਮਾਨਸੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੬)। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਯੁਗਨਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਟਿਪਦਾਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੮) ੩. ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਚੇਤਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੧. ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਕਾਯਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹੇਤੂ**ਤਿ ਕਾਯਕਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਕਾਯਿਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਸਞ੍ਚੇਤਨਾਦ੍ਵਯੇਪਿ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਚੇਤਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਪਾਕਂ ਦੇਤਿਯੇਵਾਤਿ "**ਵੀਸਤਿਵਿਧਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤਥਾ ਵਚੀਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਸੇਨ ਵੀਸਤਿ ਚੇਤਨਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਤਥਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। **ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਨਵ ਮਹਗ੍ਗਤਚੇਤਨਾਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਵਹਿ ਰੂਪਾਰੂਪਕੁਸਲਚੇਤਨਾਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਏਕੂਨਤਿਂਸਾਤਿ ਤੀਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਏਕੂਨਸਤ੍ਤਤਿ ਚੇਤਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ**ਵਾਤਿ ਇਦਂ ਤਾਪਿ ਚੇਤਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਹਿ ਏਕੂਨਸਤ੍ਤਤਿ ਚੇਤਨਾ ਕੁਸਲਾਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਗੇਵ ਇਤਰਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਵਿਜ੍ਜਸ੍ਸੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਪਹੀਨਾਵਿਜ੍ਜਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਯਂ ਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਚੇਤਨਾਭੇਦਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਞ੍ਚੇਵ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਞ੍ਚ ਮਨੋਸਙ੍ਖਾਰਞ੍ਚ ਪਰੇਹਿ ਅਨੁਸ੍ਸਾਹਿਤੋ ਸਾਮਮ੍ਪਿ ਅਸਙ੍ਖਾਰਿਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਰੋਤਿ, ਪਰੇਹਿ ਕਾਰਿਯਮਾਨੋ ਸਸਙ੍ਖਾਰਿਕਚਿਤ੍ਤੇਨਪਿ ਕਰੋਤਿ, ''ਇਦਂ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਤਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੋ ਨਾਮ ਵਿਪਾਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਪਾਕਞ੍ਚ ਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁ ਚੇਤਿਯਵਨ੍ਦਨਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੇਸੁ ਅਨੁਕਰੋਨ੍ਤੋ ਦਾਰਕੋ ਵਿਯ ਕੇਵਲਂ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞੇਵ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ''ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਯਂ ਵਿਪਾਕੋ''ਤਿ ਵਿਪਾਕਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਕਰੋਤਿ , ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸਾਮਂ ਵਾ ਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਰੇਹਿ ਅਨਾਣਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਰਸੇਨੇਵ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ। **ਜਾਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤੋ।

ਨਨੁ ਚ ਖੀਣਾਸਵੋ ਚੇਤਿਯਂ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਭਣਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਕਥਮਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦਯੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ? ਅਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ। ਖੀਣਾਸਵੇਨ ਹਿ ਕਤਕਮ੍ਮਂ ਨੇਵ ਕੁਸਲਂ ਹੋਤਿ ਨਾਕੁਸਲਂ, ਅਵਿਪਾਕਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿਰਿਯਾਮਤ੍ਤੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਤੇ ਕਾਯਾਦਯੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਕਾਯੇਨ ਕਰਣਕਮ੍ਮਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ।

ਖਿਡ੍ਡਾਯ ਪਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਨੋ, ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਨੋ ਏਵ **ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕਾ**। ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸੋ ਵਾ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕਾ**। ਤੇ ਕਿਰ ਪੁਞ੍ਞਵਿਸੇਸਾਧਿਗਤੇਨ ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਿਰਿਵਿਭਵੇਨ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਾ ਤਾਯ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ''ਆਹਾਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਮ੍ਹਾ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਮ੍ਹਾ''ਤਿਪਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਏਕਾਹਾਰਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਖਾਦਨ੍ਤਾਪਿ ਪਿਵਨ੍ਤਾਪਿ ਚਵਨ੍ਤਿਯੇਵ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਕਮ੍ਮਜਤੇਜਸ੍ਸ ਬਲਵਤਾਯ ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦਤਾਯ। ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋ ਮਨ੍ਦੋ, ਕਰਜਕਾਯੋ ਬਲਵਾ। ਤੇਸਂ ਤੇਜਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦਤਾਯ ਕਾਯਸ੍ਸ ਬਲਵਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾਹਮ੍ਪਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਣ੍ਹੋਦਕਅਚ੍ਛਯਾਗੁਆਦੀਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਕਰਜਕਾਯਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਤੁਂ। ਦੇਵਾਨਂ ਪਨ ਤੇਜੋ ਬਲਵਾ ਹੋਤਿ ਉਲ਼ਾਰਪੁਞ੍ਞਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਲ਼ਾਰਗਰੁਸਿਨਿਦ੍ਧਸੁਧਾਹਾਰਜੀਰਣਤੋ ਚ। ਕਰਜਂ ਮਨ੍ਦਂ ਮੁਦੁਸੁਖੁਮਾਲਭਾਵਤੋ। ਤੇ ਏਕਂ ਆਹਾਰਵੇਲਂ ਅਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਵ ਸਣ੍ਠਾਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਨਾਮ ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਤਤ੍ਤਪਾਸਾਣੇ ਠਪਿਤਂ ਪਦੁਮਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਲਂ ਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੇ ਘਟਸਤੇਨਪਿ ਸਿਞ੍ਚਿਯਮਾਨਂ ਪਾਕਤਿਕਂ ਨ ਹੋਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿਯੇਵ, ਏਵਮੇਵ ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਖਾਦਨ੍ਤਾਪਿ ਪਿਵਨ੍ਤਾਪਿ ਚਵਨ੍ਤਿਯੇਵ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਪਨ ਤੇ ਦੇਵਾਤਿ? ''ਇਮੇ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਵਿਚਾਰਣਾ ਨਤ੍ਥਿ, ''ਆਹਾਰੂਪਚ੍ਛੇਦੇਨ ਆਤਪੇ ਖਿਤ੍ਤਮਾਲਾ ਵਿਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੂਪਜੀਵਿਨੋ ਦੇਵਾ ਏਵਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਏਵਂ ਚਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਭਯਗਿਰਿਵਾਸਿਨੋ** ਪਨਾਹੁ ''ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤਿਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਨੋ ਤੇ ਦੇਵਾ, ਖਿਡ੍ਡਾਯ ਪਦੁਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਹੇਤੇ ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ। ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦੇਵਾਨਂ ਆਹਾਰੋ, ਕਾ ਆਹਾਰਵੇਲਾਤਿ? ''ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਾਨਂ ਸੁਧਾ ਆਹਾਰੋ, ਸਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਹਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਹਿ ਉਪਰਿਮਾਨਂ ਉਪਰਿਮਾਨਂ ਪਣੀਤਤਮਾ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਯਥਾਸਕਂ ਦਿਵਸਵਸੇਨੇਵ

ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਬਦਰਪ੍ਪਮਾਣਂ ਸੁਧਾਹਾਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਜਿਵ੍ਹਾਯਂ ਠਪਿਤਮਤ੍ਤੋਯੇਵ ਯਾਵ ਕੇਸਗ੍ਗਨਖਗ੍ਗਾ ਕਾਯਂ ਫਰਤਿ, ਤੇਸਂਯੇਵ ਦਿਵਸਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਦਿਵਸਂ ਯਾਪਨਸਮਤ੍ਥੋਵ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਇਸ੍ਸਾਪਕਤਤ੍ਤਾ ਪਦੁਟ੍ਠੇਨ ਮਨਸਾ ਪਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਮਨੋਪਦੋਸਿਕਾ**। ਉਸ੍ਸੂਯਵਸੇਨ ਵਾ ਮਨਸੋ ਪਦੋਸੋ ਮਨੋਪਦੋਸੋ, ਸੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਨਾਸਹੇਤੁਭੂਤੋਤਿ **ਮਨੋਪਦੋਸਿਕਾ**। **ਅਕ੍ਕੁਦ੍ਧੋ ਰਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਕੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸੋ ਕੋਧੋ ਇਤਰਸ੍ਮਿਂ ਅਕ੍ਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਾਦਾਨੋ ਏਕਵਾਰਮੇਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਸੇਵਨੋ ਚਾਵੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਉਦਕਨ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਕ੍ਕੁਦ੍ਧੋ ਤਂ ਚਵਨਤੋ ਰਕ੍ਖਤਿ। ਉਭੋਸੁ ਪਨ ਕੁਦ੍ਧੇਸੁ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮ੍ਹਿ ਪਰਿਵਡ੍ਢਨਵਸੇਨ ਤਿਖਿਣਸਮੁਦਾਚਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਯਦਹਨਰਸੋ ਕੋਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਦਹਨ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖੁਮਾਲਂ ਕਰਜਕਾਯਂ ਵਿਨਾਸੇਤਿ, ਤਤੋ ਸਕਲੋਪਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਭੋਸੁ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਥਾ ਚਾਹ ਭਗਵਾ ''ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮ੍ਹਿ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਾ ਕਿਲਨ੍ਤਕਾਯ...ਪੇ॰... ਚਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੭)।

ਕਤਮੇ ਤੇਨ ਦੇਵਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਕਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਕਤਮੇ ਨਾਮ ਤੇ ਦੇਵਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ**"ਤਿ। ਕਰਣਤ੍ਥੇਯੇਵ ਵਾ ਏਤਂ ਕਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨਾ**"ਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਚੇਤਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਵਿਭਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੨. ਦੁਤਿਯੇ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਵਨਵਵਤ੍ਥਾਨਕਰਣਸਮਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਥੇ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ **ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਹੇਤੁਫਲਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਹੇਤੁਵਸੇਨ ਅਰਣੀਯਂ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਭਾਸਿਤਤ੍ਥੋ, ਵਿਪਾਕੋ, ਕਿਰਿਯਾਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ''ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ , ਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ **ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਪਞ੍ਚਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣ**"ਨ੍ਤਿ। **ਆਚਿਕ੍ਖਾਮੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਦਿਤੋ ਕਥੇਨ੍ਤੋ **ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ** ਨਾਮ, ਉਦ੍ਦਿਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਮੇਵ ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਨ੍ਤੋ **ਦੇਸੇਤਿ**। ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਥਂ ਉਦ੍ਦਿਸਨਵਸੇਨ ਪਕਾਰੇਹਿ ਞਾਪੇਨ੍ਤੋ **ਞਾਪੇਤਿ**। ਪਕਾਰੇਹਿ ਏਵ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ **ਪਟ੍ਠਪੇਤਿ**। ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦਿਸਨਵਸੇਨ **ਵਿਵਰਤਿ**। ਵਿਵਟਂ **ਵਿਭਜਤਿ**। ਵਿਭਤ੍ਤਅਤ੍ਥਂ ਹੇਤੂਦਾਹਰਣਦਸ੍ਸਨੇਹਿ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **ਉਤ੍ਤਾਨਿਂ ਕਰੋਤਿ**।

ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਤਿ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ** ਨਾਮ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਵਨਵਵਤ੍ਥਾਨਕਰਣਸਮਤ੍ਥਂ ਞਾਣਂ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਚ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸੋ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਂ ਤਂ ਵਿਦਹਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਚੇਵ ਪਾਪੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਯੋ ਕੋਚਿ ਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ ਹੇਤੁ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਭਾਸਿਤਂ, ਕੁਸਲਂ, ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ''ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ **ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪ੍ਪਭੇਦਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਵਨਵਵਤ੍ਥਾਨਕਰਣਸਮਤ੍ਥਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪੇ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**ਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਅਤ੍ਥੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਯਾ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਸਦ੍ਦਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪੇ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਤਿ।

ਏਵਮਯਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ, ਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹਿ ''ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਅਯਂ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ, ''ਫਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਫਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ''ਅਯਂ ਅਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਵੇਦਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਞ੍ਞਂ ਪਨੇਸ ਨਾਮਾਖ੍ਯਾਤਉਪਸਗ੍ਗਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਦ੍ਦਂ ਜਾਨਾਤਿ ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿ, ਅਯਂ

ਅਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਤਮ੍ਪਿ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਤੰ ਪਨ ''ਨਯਿਦੰ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਕਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਇਦੰ ਵਤ੍ਤ੍ਤ ਕਥਿਤੰ –

ਤਿਸ੍ਸਦਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ ਕਿਰ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ ਸੁਵਣ੍ਣਸਲਾਕੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁ ਭਾਸਾਸੁ ਕਤਰਭਾਸਾਯ ਕਥੇਮੀ''ਤਿ ਪਵਾਰੇਸਿ। ਤੰ ਪਨ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਗ੍ਗਹੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਵਾਰਿਤੰ, ਨ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਠਿਤੇਨ। ਸੋ ਹਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞਤਾਯ ਤੰ ਤੰ ਭਾਸੰ ਕਥਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਵੰ ਪਵਾਰੇਸਿ। ''ਭਾਸੰ ਨਾਮ ਸਤ੍ਤਾ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਦੰ ਕਥਿਤੰ। ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਹਿ ਦਹਰਕਾਲੇ ਕੁਮਾਰਕੇ ਮਞ੍ਚੇ ਵਾ ਪੀਠੇ ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੰ ਤੰ ਕਥਯਮਾਨਾ ਤਾਨਿ ਤਾਨਿ ਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਦਾਰਕਾ ਤੇਸੰ ਤੰ ਤੰ ਭਾਸੰ ਵਵਤ੍ਥਾਪੇਨ੍ਤਿ ''ਇਮਿਨਾ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ''ਨ੍ਤਿ। ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਕਾਲੇ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਭਾਸੰ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਮਾਤਾ ਦਮਿਲ਼ੀ, ਪਿਤਾ ਅਨ੍ਧਕੋ। ਤੇਸੰ ਜਾਤੋ ਦਾਰਕੋ ਸਚੇ ਮਾਤੁਕਥੰ ਪਠਮੰ ਸੁਣਾਤਿ, ਦਮਿਲ਼ਭਾਸੰ ਭਾਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਚੇ ਪਿਤੁਕਥੰ ਪਠਮੰ ਸੁਣਾਤਿ, ਅਨ੍ਧਕਭਾਸੰ ਭਾਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਨ ਕਥੰ ਅਸ੍ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਮਾਗਧਭਾਸੰ ਭਾਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਯੋਪਿ ਅਗਾਮਕੇ ਮਹਾਅਰਞ੍ਞੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੋ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਸੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਵਚਨੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ, ਮਾਗਧਭਾਸਮੇਵ ਭਾਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਨਿਰਯੇ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯੰ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ, ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ, ਦੇਵਲੋਕੇਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਮਾਗਧਭਾਸਾਵ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਾ, ਸੇਸਾ ਓਟ੍ਟਕਿਰਾਤਅਨ੍ਧਕਯੋਨਕਦਮਿਲ਼ਭਾਸਾਦਿਕਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਭਾਸਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਕਾਲਨ੍ਤਰੇਨ ਅਞ੍ਞਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚ।

ਅਯਮੇਵੇਕਾ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਬ੍ਰਹ੍ਮਵੋਹਾਰਅਰਿਯਵੋਹਾਰਸਙ੍ਖਾਤਾ ਮਾਗਧਭਾਸਾ ਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਾ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਦਾਚਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਪਿ ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਦਾ ਸਬ੍ਬਥਾਵ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿਯੇਵ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਹਿ ਤੇਪਿਟਕੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਤਨ੍ਤਿੰ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੋ ਮਾਗਧਭਾਸਾਯ ਏਵ ਆਰੋਪੇਸਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਏਵਞ੍ਹਿ ਆਹਰਿਤੁੰ ਸੁਖੰ ਹੋਤਿ। ਮਾਗਧਭਾਸਾਯ ਹਿ ਤਨ੍ਤਿੰ ਆਰੁਲ਼੍ਹਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨੰ ਸੋਤਪਥਾਗਮਨਮੇਵ ਪਪਞ੍ਚੋ। ਤੇਨ ਸਙ੍ਘਟਿਤਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਨਯਸਤੇਨ ਨਯਸਹਸ੍ਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਞ੍ਞਾਯ ਭਾਸਾਯ ਤਨ੍ਤਿੰ ਆਰੁਲ਼੍ਹਕੰ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ ਹੋਤਿ, ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਨੋਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ।

ਪਟਿਭਾਨਪ੍ਪਭੇਦਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਵਨਵਵਤ੍ਥਾਨਕਰਣਸਮਤ੍ਥੰ ਪਟਿਭਾਨੇ ਪਭੇਦਗਤੰ ਞਾਣੰ **ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**। ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾਦਿਵਿਸਯੇਸੁ ਹਿ ਤੀਸੁ ਞਾਣੇਸੁ ''ਇਮਾਨਿ ਞਾਣਾਨਿ ਇਦਮਤ੍ਥਜੋਤਕਾਨੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੨੫-੭੩੧) ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਞਾਣਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਇਮਾ ਪਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਭੇਦੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ? ਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਯਞ੍ਚ ਅਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਯਞ੍ਚ, ਤਤ੍ਥ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਯਨਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸਾਤਿ ਅਸੀਤਿਯਾਪਿ ਮਹਾਥੇਰਾਨੰ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਯੰ ਪਭੇਦਗਤਾ। ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਨੋ, ਧਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ, ਉਪਾਲਿਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਨੋ, ਖੁਜ੍ਜੁਤ੍ਤਰਾਯ ਉਪਾਸਿਕਾਯਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨੰ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਯੰ ਪਭੇਦਗਤਾਤਿ ਇਮਾਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਪਭੇਦੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਪਭੇਦੋ ਨਾਮ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਅਧਿਗਤਾਨੰ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨੰ ਪਭੇਦਗਮਨੰ।

ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਵਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ? ਅਧਿਗਮੇਨ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ, ਸਵਨੇਨ , ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯ, ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੇਨ। ਤਤ੍ਥ **ਅਧਿਗਮੋ** ਨਾਮ ਅਰਹਤ੍ਤੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਵਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸਵਨੰ** ਨਾਮ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੰ। ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਵਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ** ਨਾਮ ਅਟ੍ਠਕਥਾ। ਉਗ੍ਗਹਿਤਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਵਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ** ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਾਵਚਰਤਾ ਹਰਣਪਚ੍ਚਾਹਰਣਨਯੇਨ ਪਰਿਹਟਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤਾ। ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਹਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਵਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਏਤੇਸੁ ਪਨ ਪਰਿਯਤ੍ତਿ, ਸਵ॰ਨਂ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪਭੇਦਸ੍ਸੇਵ ਬਲਵ॰ਕਾਰਣਾਨਿ, ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ ਅਧਿਗਮਸ੍ਸ ਬਲਵ॰ਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਭੇਦਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ? ਹੋਤਿ, ਨ ਪਨ ਯਥਾ ਅਧਿਗਮਸ੍ਸ ਬਲਵ॰ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਪਭੇਦਸ੍ਸ। ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਵ॰ਨਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਹੋਨ੍ਤੁ ਵ॰ਾ ਮਾ ਵ॰ਾ, ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੇਨ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚੇਵ ਏਤਰਹਿ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਸਮ੍ਮਸਨਂ ਵ॰ਿਨਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਧਿਗਮੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਇਮੇ ਪਨ ਦ੍ਵ॰ੇਪਿ ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵ॰ਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਤ੍ਵ॰ਾ ਵ॰ਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਵ॰ਿਭਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵ॰ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੪. ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵ॰ਣ੍ਣਨਾ

੧੭੩-੪. ਤਤਿਯੇ **ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਕਰਟ੍ਠੋ ਆਯਤਨਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ **"ਫਸ੍ਸਾਕਰਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ''ਸੁਵ॰ਣ੍ਣਾਯਤਨਂ, ਰਜਤਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਕਰੋਪਿ ''ਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਵ॰ੁਤ੍ਤੋ, ਸਞ੍ਜਾਤਿਸਮੋਸਰਣਾਦਿਵ॰ਸੇਨਪਿ ਆਯਤਨਟ੍ਠੋ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇਵ। **ਮਾ**-ਇਤਿ ਪਟਿਸੇਧੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਸ੍ਵ॰ਾਯਂ ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਂ ਅਸੇਸਂ ਵ॰ਿਰਾਗਨਿਰੋਧਾ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞਂ ਵ॰ਚਨਂ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹਾਤਿ ਆਹ **"ਮਾ ਭਣੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਪਞ੍ਚਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾਨੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਅਭਾਵ॰ਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ॰ਦਤਿ। **ਛਟ੍ਠਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਨਾਯਤਨਸ੍ਸ। ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਨਤ੍ਥਿ ਵ॰ਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵ॰ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੬. ਉਪਵ॰ਾਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵ॰ਣ੍ਣਨਾ

੧੭੫-੬. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਵ॰ਿਜ੍ਜਾਯਾ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ॰ਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਆਸਵ॰ਕ੍ਖਯਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਤਿਵ॰ਿਧਾਯ ਵ॰ਿਜ੍ਜਾਯ, ਅਟ੍ਠਵ॰ਿਧਾਯ ਵ॰ਾ। ਅਟ੍ਠਵ॰ਿਧਾਪਿ ਹਿ ਵ॰ਿਜ੍ਜਾ ਵ॰ਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਸਹ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ॰ਾ ਵ॰ੁਤ੍ਤਾ। **ਪਨ੍ਨਰਸਧਮ੍ਮਭੇਦੇਨ ਚਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਸਂਵ॰ਰੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵ॰ਾਰਤਾ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋ, ਸਦ੍ਧਾ, ਹਿਰੀ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ, ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਂ, ਵ॰ੀਰਿਯਂ, ਸਤਿ, ਪਞ੍ਞਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰੂਪਾਵ॰ਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨੀਤਿ ਏਵ॰ਂ ਪਨ੍ਨਰਸਭੇਦੇਨ ਚਰਣਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਇਮੇਯੇਵ ਹਿ ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਮ੍ਮਾ ਯਸ੍ਮਾ ਏਤੇਹਿ ਚਰਤਿ ਅਰਿਯਸਾਵ॰ਕੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਮਤਂ ਦਿਸਂ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਚਰਣ"**ਨ੍ਤਿ ਵ॰ੁਤ੍ਤਾ। ਛਟ੍ਠੇ ਨਤ੍ਥਿ ਵ॰ਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਉਪਵ॰ਾਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵ॰ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਰਾਹੁਲਸੁਤ੍ਤਵ॰ਣ੍ਣਨਾ

੧੭੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਪਥਵ॰ੀਧਾਤੁਰੇਵ॰ੇਸਾ**ਤਿ ਦੁਵ॰ਿਧਾਪੇਸਾ ਥਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ, ਕਕ੍ਖਲ਼ਟ੍ਠੇਨ, ਫਰੁਸਟ੍ਠੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਾ ਪਥਵ॰ੀਧਾਤੁ ਏਵ॰ਾਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ ਬਾਹਿਰਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵ॰ਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਬਾਹਿਰਾਯ ਪਥਵ॰ੀਧਾਤੁਯਾ ਅਚੇਤਨਾਭਾਵ॰ੋ ਪਾਕਟੋ, ਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਬਾਹਿਰਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਸਦਿਸਾ ਅਚੇਤਨਾਯੇਵ॰ਾਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਪਰਿਗ੍ਗਾਹਾ ਹੋਤਿ, ਯਥਾ ਕਿਂ? ਦਨ੍ਤੇਨ ਗੋਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜਿਤੋ ਅਦਨ੍ਤੋ ਕਤਿਪਾਹਮੇਵ ਵ॰ਿਸੁਕਾਯਤਿ ਵ॰ਿਪ੍ਫਨ੍ਦਤਿ, ਅਥ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਦਮਥਂ ਉਪੇਤਿ, ਏਵ॰ਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ ਬਾਹਿਰਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਸਦਿਸਾਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਤਿਪਾਹਮੇਵ ਅਚੇਤਨਭਾਵ॰ੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਥ ਨ ਚਿਰੇਨੇਵ॰ਸ੍ਸਾ ਅਚੇਤਨਭਾਵ॰ੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ ਧਾਤੁਮਤ੍ਤਤਾਯ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। **ਨੇਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਦਟ੍ਠਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ''ਨ ਏਤਂ ਮਮ, ਨ ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵ॰ਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਯਥਾਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਸਭਾਵ॰ਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਭਾਵ॰ਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਮਨਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵ॰ਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ''ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨੇਵ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਤਂ ਪਰਸ੍ਸ

ਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੇ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੇ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਚਤੁਕੋਟਿਕਸੁਞ੍ਞਤਾ ਨਾਮ ਕਥਿਤਾ**”ਤਿ।

ਰਾਹੁਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਜਮ੍ਬਾਲੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੮. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਸਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਙ੍ਗਸਨ੍ਤਤਾਯ ਚੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਸਨ੍ਤਤਾਯ ਚ ਕਮਨੀਯਂ ਮਨੋਹਰਂ। **ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ**”ਨ੍ਤਿ। **ਲੇਪਮਕ੍ਖਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਲਾਖਾਮਕ੍ਖਿਤੇਨ। **ਪਾਰਿਪਨ੍ਥਿਕੇ ਅਸੋਧੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਪਾਰਿਪਨ੍ਥਿਕੇ ਅਸੋਧੇਤ੍ਵਾ। ਯੋ ਹਿ ਕਾਮਾਦੀਨਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਭਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਨ ਸਮੂਹਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਮਾਧਿਪਰਿਪਨ੍ਥੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਅਸੋਧਿਤਂ ਆਸਯਂ ਪਵਿਟ੍ਠਭਮਰੋ ਵਿਯ ਅਸੁਦ੍ਧਂ ਉਯ੍ਯਾਨਂ ਪਵਿਟ੍ਠਰਾਜਾ ਵਿਯ ਚ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਸਮਾਧਿਪਰਿਪਨ੍ਥੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਸੁਵਿਸੋਧਿਤਂ ਆਸਯਂ ਪਵਿਟ੍ਠਭਮਰੋ ਵਿਯ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਉਯ੍ਯਾਨਂ ਪਵਿਟ੍ਠਰਾਜਾ ਵਿਯ ਚ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਦਿਵਸਭਾਗਂ ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂਯੇਵ ਹੋਤਿ।

ਆਯਮੁਖਾਨੀਤਿ ਨਦਿਤਲ਼ਾਕਕਨ੍ਦਰਪਦਰਾਦਿਤੋ ਆਗਮਨਮਗ੍ਗਾ। ਤੇ ਚ ਕਨ੍ਦਰਾਯੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਵਿਸਨਕਨ੍ਦਰਾ**”ਤਿ। **ਅਪਾਯਮੁਖਾਨੀ**ਤਿ ਅਪਗਮਨਮਗ੍ਗਾ। ਅਪੇਨ੍ਤਿ ਅਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ ਹਿ ਅਪਾਯਾ, ਤੇ ਏਵ ਮੁਖਾਨੀਤਿ **ਅਪਾਯਮੁਖਾਨਿ**। ਤਾਨਿ ਚ ਉਦਕਨਿਕ੍ਖਮਨਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨੀਤਿ ਆਹ “**ਅਪਵਾਹਨਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨੀ**”ਤਿ, ਅਪਾਯਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਉਦਕਨਿਕ੍ਖਮਨਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਜਮ੍ਬਾਲੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੯. ਨਵਮੇ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ –

> ‘‘ਕਤਮਾ ਹਾਨਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ? ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿਂ ਕਾਮਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਹਾਨਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ, ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਠਿਤਿਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ। ਅਵਿਤਕ੍ਕਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਰਾਗੂਪਸਞ੍ਹਿਤਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੯੯) –

ਆਦਿਨਾ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿ**ਨ੍ਤਿ ਯ੍ਵਾਯਂ ਅਪ੍ਪਗੁਣਸ੍ਸ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀ, ਤਂ। **ਕਾਮਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਕਾਮਸਹਗਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਤੁਦਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਾਨੁਪਕ੍ਖਨ੍ਦਾਨਂ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਞ੍ਞਾ ਹਾਯਤਿ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਹਾਨਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ**ਤਿ ਤਦਨੁਰੂਪਸਭਾਵਾ। **ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਂ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਨੁਰੂਪਸਭਾਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤੋ ਪਣੀਤਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦਯਮਾਨਾ ਅਭਿਨਨ੍ਦਮਾਨਾ

ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਞ੍ਞਾ ਨੇਵ ਹਾਯਤਿ ਨ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਠਿਤਿਕੋਟ੍ਠਾਸਿਕਾ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਠਿਤਿਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ**"ਤਿ। **ਅਵਿਤਕ੍ਕਸਹਗਤਾ**ਤਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤੋ ਪਣੀਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਅਵਿਤਕ੍ਕਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ। **ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਗੁਣਤੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਤ੍ਥਾਯ ਤੁਦਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਨੁਪਕ੍ਖਨ੍ਦਾਨਂ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਞ੍ਞਾ ਵਿਸੇਸਭੂਤਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਦਟ੍ਠਾਨਤਾਯ "**ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਸਹਗਤਾਤਿ ਤਂਯੇਵ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਲਾਭਿਂ ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਸਹਗਤਾ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਞ੍ਹਿ ਝਾਨਙ੍ਗਭੇਦੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਤ੍ਥਾਯ ਤੁਦਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਨ੍ਤਿ। **ਵਿਰਾਗੂਪਸਞ੍ਹਿਤਾ**ਤਿ ਵਿਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਉਪਸਂਹਿਤਾ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਞ੍ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਇਮਿਨਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਵਿਰਾਗਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ''ਵਿਰਾਗੂਪਸਂਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾਪਿ ਵਿਰਾਗੂਪਸਂਹਿਤਾ ਏਵ ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸ ਤੇਸਂ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਞ੍ਞਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਤਾਯ "**ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਮਹਾਪਦੇਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੦. ਦਸਮੇ **ਮਹਾਓਕਾਸੇ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੇ ਓਕਾਸੇ ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਯੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਨਿਚ੍ਛੀਯਤਿ ਅਸਨ੍ਦੇਹਤੋ। ਕਾਨਿ ਪਨ ਤਾਨਿ? ਆਗਮਨਵਿਸਿਟ੍ਠਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤੋਤਰਣਾਦੀਨਿ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਅਪਦਿਸੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਪਦੇਸਾ, ਮਹਨ੍ਤਾ ਅਪਦੇਸਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਮਹਾਪਦੇਸਾ**। ''ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਮੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤੋ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਕੇਨਚਿ ਆਭਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨੇ ਕਾਰਣਂ। ਕਿਂ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਭਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤੋਤਰਣਾਦਿ ਏਵ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤਿ? ਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਪਦਾਯੋ ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕੋ ਚ। ਤੇਸੁ ਸਾਵਕਾ ਸਙ੍ਘਗਣਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਾ। ਏਵਮਿਮਮ੍ਹਾ ਮਯਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਅਪਦਿਸਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਭੇਦੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਮੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤੋ ਸੁਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਨੇਤ੍ਤਿਯਂ** (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪.੧੮) ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਪਦੇਸਾ ਬੁਦ੍ਧਾਪਦੇਸੋ, ਸਙ੍ਘਾਪਦੇਸੋ, ਗਣਾਪਦੇਸੋ, ਪੁਗ੍ਗਲਾਪਦੇਸੋ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਪਦੇਸਾ''ਤਿ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਪਦੇਸੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਬੁਦ੍ਧਾਪਦੇਸੋ**। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ...ਪੇ॰... ਮਹਾਕਾਰਣਾਨੀ**"ਤਿ।

ਨੇਵ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਂ ਨਾਮ ਸਵਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਨ ਸੋਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਦਬਜਞ੍ਜਨਾਨੀ**ਤਿ ਪਦਾਨਿ ਚ ਬਜਞ੍ਜਨਾਨਿ ਚ, ਅਤ੍ਥਪਦਾਨਿ ਬਜਞ੍ਜਨਪਦਾਨਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਪਦਾਨਿ,** ਅਕ੍ਖਰਾਦੀਨਿ ਬਜਞ੍ਜਨਪਦਾਨਿ। ਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਪਦਾਨਿ,** ਸਙ੍ਕਾਸਨਾਦੀਨਿ ਅਤ੍ਥਪਦਾਨਿ। ''ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਦਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਬਜਞ੍ਜਨਾਨੀਤਿ ਬਜਞ੍ਜਨਪਦਾਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀ''ਤਿ ਕੇਚਿ। ਅਤ੍ਥਂ ਬਜਞ੍ਜੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਬਜਞ੍ਜਨਾਨਿ,** ਬਜਞ੍ਜਨਪਦਾਨਿ। ਤੇਹਿ ਬਜਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਬਜਞ੍ਜਨਾਨਿ,** ਅਤ੍ਥਪਦਾਨੀਤਿ ਉਭਯਸਙ੍ਗਹਤੋ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ**ਤਿ ਤੇਨਾਭਤਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ। **ਪਾਲ਼ਿ ਵੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕੇਵਲੋ ਪਾਲ਼ਿਧਮ੍ਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। **ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਕਥਿਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਰਦ੍ਧਦੇਸਨਾਯ ਉਪਰਿਦੇਸਨਾਯ ਚ ਅਨੁਸਨ੍ਧਾਨਂ ਕਥਿਤਂ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਕਥਿਤੋ। **ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਂ ਕਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨ ਪਰਂ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਨਞ੍ਚੇਵ ਵਿਸੇਸਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਕਥਿਤਂ ਪਕਾਸਿਤਂ। ਏਵਂ ਪਾਲ਼ਿਧਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਗਹਣਂ ਸਾਧੁਕਂ ਉਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਸੁਤ੍ਤੇ ਓਤਾਰੇਤਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਸੁਤ੍ਤੇ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਤਾਰੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਂ ਪਨ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਤਰਣਂ ਤਤ੍ਥ ਓਤਰਣਂ ਅਨੁਪ੍ਪਵੇਸਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਓਤਰਿਤਬ੍ਬਾਨੀ**"ਤਿ। ਸਂਸਨ੍ਦੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਵਿਨਯੇ ਸਂਸਨ੍ਦੇਤਬ੍ਬਾਨੀ**"ਤਿ।

‘‘ਕਿੰ ਪਨ ਤੰ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਕੋ ਵਾ ਵਿਨਯੋ’’ਤਿ ਵਿਚਾਰਣਾਯੰ ਆਚਰਿਯਾਨੰ ਮਤਿਭੇਦਮੁਖੇਨ ਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਏਤ੍ਥ ਚਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਠਮਾਹ। ਸੋ ਹਿ ਮਾਤਿਕਾਸਵ੍ਹਿਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇ ਸੂਚਨਤੋ ‘‘ਸੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਅਰਹਤਿ। ਵਿਵਿਧਨਯਤ੍ਤਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠਨਯਤ੍ਤਾ ਚ **ਵਿਨਯੋ,** ਖਨ੍ਧਕਪਾਠੋ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸੁਤ੍ਤਵਿਨਯੇਸੁ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨੇਸੁ ਵਿਨਯਪਿਟਕਮ੍ਪਿ ਨ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ ਪਰਿਵਾਰਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਾਨਿ ਵਾ **ਸੁਤ੍ਤੰ** ਅਤ੍ਥਸੂਚਨਾਦਿਅਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਏਵਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਵਿਨਯਪਿਟਕੰ ਵਿਨਯੋਤਿ ਏਵੰ ਸੁਤ੍ਤਵਿਨਯਵਿਭਾਗੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਪਿ। **ਨ ਤਾਵ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਤਾਵ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ । ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇਤਿ ਆਹ **“ਅਸੁਤ੍ਤਨਾਮਕਞ੍ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮੰ ਨਾਮੰ ਅਨਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗੀਤੰ ਜਾਤਕਾਦਿਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਨ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ। ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤਉਦਾਨਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਾਨਿ ਦੀਘਨਿਕਾਯਾਦਯੋ ਵਿਯ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਾਮੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਅਸਙ੍ਗੀਤਾਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਤ੍ਥ ਜਾਤਕਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਤਾਨਿਪਿ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਬੁਦ੍ਧਵੰਸਚਰਿਯਾਪਿਟਕਾਨੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਹਣੇ ਕਾਰਣੰ ਮਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬੰ, ਕਿੰ ਵਾ ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗਨੇਨ। ਸਬ੍ਬੋਪਾਯੰ ਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ ਥੇਰਵਾਦਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਾਤਿ।

ਕਿੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਸੁਤ੍ਤਨਾਮਕੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਨਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਨਯੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯੰ ‘‘ਨਾਯਮਤ੍ਥੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ’’ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ। ਵਿਨੇਤਿ ਏਤੇਨ ਕਿਲੇਸੇਤਿ ਵਿਨਯੋ, ਕਿਲੇਸਵਿਨਯਨੂਪਾਯੋ, ਸੋ ਏਵ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਵਿਨਯੋ ਪਨ ਕਾਰਣ”**ਨ੍ਤਿ।

ਧਮ੍ਮੇਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇ। **ਸਰਾਗਾਯਾ**ਤਿ ਸਰਾਗਭਾਵਾਯ ਕਾਮਰਾਗਭਵਰਾਗਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਾਯ। **ਸੰਯੋਗਾਯਾ**ਤਿ ਭਵਸੰਯੋਜਨਾਯ। **ਸਉਪਾਦਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਚਤੁਰੂਪਾਦਾਨੂਪਸੰਹਿਤਤਾਯ। **ਮਹਿਚ੍ਛਤਾਯਾ**ਤਿ ਮਹਿਚ੍ਛਭਾਵਾਯ। **ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ**ਤਿ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਭਾਵਾਯ। **ਕੋਸਜ੍ਜਾਯਾ**ਤਿ ਕੁਸੀਤਭਾਵਾਯ। **ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਸਙ੍ਗਣਿਕਵਿਹਾਰਾਯ। **ਆਚਯਾਯਾ**ਤਿ ਤਿਵਿਧਵਟ੍ਟਾਚਯਾਯ। **ਵਿਰਾਗਾਯਾ**ਤਿ ਸਕਲਵਟ੍ਟਤੋ ਵਿਰਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ। **ਵਿਸੰਯੋਗਾਯਾ**ਤਿ ਕਾਮਰਾਗਾਦੀਹਿ ਵਿਸੰਯੁਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ। **ਅਨੁਪਾਦਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣਾਯ। **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਇਚ੍ਛਾਯ ਅਪਗਮਾਯ। **ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਭਾਵਾਯ। **ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਾਯਾ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਸ੍ਸ ਚੇਵ ਚੇਤਸਿਕਸ੍ਸ ਚ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਾਯ। **ਵਿਵੇਕਾਯਾ**ਤਿ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਭਾਵਾਯ ਕਾਮਵਿਵੇਕਾਦਿਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕਾਦਿਵਿਵੇਕਸਿਦ੍ਧਿਯਾ। **ਅਪਚਯਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਅਪਚਯਨਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਯੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਉਗ੍ਗਹਣਧਾਰਣਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਰਾਗਾਦਿਭਾਵਪਰਿਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਰਾਗਾਦਿਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਕੰਸਤੋ **ਏਸੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਏਸੋ ਵਿਨਯੋ** ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਪਾਯਾਦੀਸੁ ਅਪਤਨਵਸੇਨ ਧਾਰਣਤੋ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਵਿਨਯਨਤੋ ਚ। ਸਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਓਵਾਦਾਨੁਰੂਪਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ **ਏਤੰ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਚਤੁਸਚ੍ਚਤ੍ਥਸੂਚਨੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਸੁਤ੍ਤੇਤਿ ਤੇਪਿਟਕੇ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ”**ਤਿ। ਤੇਪਿਟਕਞ੍ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਸਚ੍ਚਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਰਾਗਾਦਿਵਿਨਯਕਾਰਣੰ ਯਥਾ ਤੇਨ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਨ ਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਵਿਨਯੇਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਰਾਗਾਦਿਵਿਨਯਕਾਰਣੇ”**ਤਿ। ਸੁਤ੍ਤੇ ਓਤਰਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤੇਪਿਟਕਬੁਦ੍ਧਵਚਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਆਹ **“ਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। **ਛਲ੍ਲਿੰ ਉਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਰੋਗਸ੍ਸ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਛਲ੍ਲਿਕਾਯ ਸਕਲਿਕਾਯ ਪਪਟਿਕਾਯ ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਪਨੰ ਵਿਯ ਅਰੋਗਸ੍ਸ ਸਾਸਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਬਜਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤੇਨ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਛਲ੍ਲਿਸਦਿਸੰ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਿਰੁਦ੍ਧਤਾਦਿਦੋਸੰ ਉਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਦੀਪੇਤ੍ਵਾ। ਤਾਦਿਸਾਨਿ ਪਨ ਏਕੰਸਤੋ ਗੁਲ਼੍ਹਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਾਦਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **“ਗੁਲ਼੍ਹਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰ…ਪੇ॰… ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ”**ਤਿ। **ਰਾਗਾਦਿਵਿਨਯੇ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਵਿਨਯਨਤ੍ਥੇਨ ਅਤਦਾਕਾਰਤਾਯ **ਅਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਾਨਿ ਛਡ੍ਡੇਤਬ੍ਬਾਨਿ** ਚਜਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ।

ਮਹਾਪਦੇਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੧੯) ੪. ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਗ੍ਗੋ

੧-੩. ਯੋਧਾਜੀਵਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੧-੧੮੩. ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਠਮਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

੪. ਅਭਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਸੋਚਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਬਲਵਸੋਕੇਨ ਸੋਚਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਪੇਨ ਅਨ੍ਤੋ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਿਲਮਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸੋਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਾਯੇ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖੇਨ ਕਿਲਮਤਿ। **ਪਰਿਦੇਵਤੀ**ਤਿ ਸੋਕੁਦ੍ਦੇਹਕਵਸੇਨ ਤਂ ਤਂ ਵਿਪ੍ਪਲਪਨ੍ਤੋ ਵਾਚਾਯ ਪਰਿਦੇਵਤਿ। **ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਂ, ਉਰਂ ਤਾਲ਼ੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਰਂ ਤਾਲ਼ੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਕਙ੍ਖਾਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਏਕਮੇਵਿਦਂ ਪਞ੍ਹਂ ਨੀਵਰਣਂ। ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਙ੍ਖਨਤੋ **ਕਙ੍ਖਾ**, ''ਇਦਮੇਵ ਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਛੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵਤੋ **"ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਂ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਕਿਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਗਤਾ ਚਿਕਿਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ।

ਅਭਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੫. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਧਿਕਾਰੇ। **ਕ੍ਵਚੀ**ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਠਾਨੇ, ਕਾਲੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਵਾ। ਅਥ ਵਾ **ਕ੍ਵਚੀ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਤ੍ਤਾਨਂ ''ਅਯਂ ਖੋ, ਭੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਵਸੀ ਪਿਤਾ ਭੂਤਭਬ੍ਯਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੨) ਪਰੇਹਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਿਞ੍ਚਨਭੂਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਕਸ੍ਸਚੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰਜਾਤਿ ਪਰੋ ਪੁਰਿਸੋਤਿ ਵਾ ਏਵਂ ਗਹਿਤਸ੍ਸ। **ਨ ਚ ਮਮ ਕ੍ਵਚਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **"ਮਮ-ਸਦ੍ਦਂ ਤਾਵ ਠਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਪਰਸ੍ਸ ਚਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ। ਪਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ ਮਮਤ੍ਥਾਯ ਠਿਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਮਯ੍ਹਂ ਸਬ੍ਬਂ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਏਕਚ੍ਚਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਵਸੇਨ ਪਰਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਤਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਞ੍ਚਨਭੂਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨ ਚ ਕ੍ਵਚਨੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਨਾਹਂ ਕ੍ਵਚਨੀ**ਤਿ ਸਕਅਤ੍ਤਨੋ ਸਬ੍ਭਾਵਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਿਞ੍ਚਨਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਅਤ੍ਤਨੋ ਏਵ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਨ ਚ ਮਮਾ**ਤਿ ਏਤਂ ਦ੍ਵਯਂ ਯਥਾਰਹਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਤ੍ਥਿ-ਪਦਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ। **ਨ ਚ ਕ੍ਵਚਨਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਭਾਵਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਮ ਕਿਞ੍ਚਨਤਾ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਤ੍ਤਨਿਯਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਸੁਞ੍ਞਤਾ-ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਪੁਞ੍ਜਤਾ-ਚਤੁਕੋਟਿਕਸੁਞ੍ਞਤਾਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੇਨ ਨਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਉਮ੍ਮਗ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਆਕਡ੍ਢੀਯਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਸਿਕੋ ਲੋਕੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਉਪਕਡ੍ਢੀਯਤਿ। **ਤੇਸਂਯੇਵੇਤ੍ਥ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯੇ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂਯੇਵ ਗਹਣਂ। ਨ ਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। **ਸਹ ਸੀਲੇਨਾ**ਤਿ ਚਾਰਿਤ੍ਤਵਾਰਿਤ੍ਤਸੀਲੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਮਾਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣਂ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਂ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਉਮ੍ਮਗ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਵਸ੍ਸਕਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੭. ਸਤ੍ਤਮੇ ਵ**ਸ੍ਸਕਾਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਮਗਧਮਹਾਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵ**ਸ੍ਸਕਾਰੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। ਮਹਤਿਯਾ ਇਸ੍ਸਰਿਯਮਤ੍ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਮਹਾਮਤ੍ਤੋ। **ਇਸ੍ਸਰਿਯਮਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਚ ਇਸ੍ਸਰਿਯਪ੍ਪਮਾਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਇਸ੍ਸਰਿਯੇਨ ਚੇਵ ਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੇਨ ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਉਪਭੋਗੂਪਕਰਣਾਨਿਪਿ ਹਿ ਲੋਕੇ ''ਮਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਮਗਧਰਞ੍ਞੋ, ਮਗਧਰਟ੍ਠੇ ਵਾ ਮਹਾਮਤ੍ਤੋਤਿ **ਮਗਧਮਹਾਮਤ੍ਤੋ**। ਤੁਦਿਸਞ੍ਞਿਤੋ ਗਾਮੋ ਨਿਵਾਸੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤੋਦੇਯ੍ਯੋ**। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਤੁਦਿਗਾਮਵਾਸਿਕਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। ਤੁਦਿਗਾਮਵਾਸਿਤਾ ਚਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਪਤਿਭਾਵੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਸੋ ਹਿ ਤਂ ਗਾਮਂ ਸੋਣਦਣ੍ਡੋ ਵਿਯ, ਚਮ੍ਪਂ ਕੂਟਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ, ਖਾਣੁਮਤਂ ਅਧਿਪਤਿਭਾਵੇਨ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ। **ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਹੋਤਿ** ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਕੋਟਿਵਿਭਵੋ। **ਪਰਿਸਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਸਾਯਂ, ਜਨਸਮੂਹੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਯ ਪਰਿਸਾਯਾ**"ਤਿ। **ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਤ੍ਥੋ **ਅਭਿ**-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ "**ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਸਨ੍ਨੋ**"ਤਿ, ਪਸਾਦਨੀਯਂ ਠਾਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਸਾਦਨੀਯਟ੍ਠਾਨੇ ਪਸਨ੍ਨੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਂ ਤਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਅਤ੍ਥਂ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਦਸਾ, ਅਲਂ ਸਮਤ੍ਥਾ ਪਟਿਬਲਾ ਅਤ੍ਥਦਸਾ ਅਲਮਤ੍ਥਦਸਾ, ਅਲਮਤ੍ਥਦਸੇ ਅਤਿਸਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਲਮਤ੍ਥਦਸਤਰਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਅਤ੍ਥੇ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਨੇਵ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਂ ਨ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਂ ਜਾਨਾਤਿ** ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਜਾਨਨਤੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਵਸ੍ਸਕਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਉਪਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੮. ਅਟ੍ਠਮੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਨਿਰਯਂ ਅਰਹਤਿ, ਨਿਰਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨਿਰਯੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਨੇਰਯਿਕੋ**। ਅਵੀਚਿਮ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਆਯੁਕਪ੍ਪਸਞ੍ਞਿਤਂ ਅਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਕਪ੍ਪਟ੍ਠੋ**। ਨਿਰਯੂਪਪਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਹਰਣਵਸੇਨ ਤਿਕਿਚ੍ਛਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋਤਿ **ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੋ। ਅਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਾ**ਵਾਤਿ ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾਯੇਵ। ਸਚੇ ਹਿ ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ। ''ਇਮਿਨਾ ਪੁਟ੍ਠੇ ਅਹਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਏਕੋ ਏਕਂ ਨ ਓਲੋਕੇਤਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਤੇਸਂ ਵਾਰੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਏਵ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਨ ਵਾਰੋ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਵਿਦਤ੍ਥਿਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਂ ਛਾਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਪੁਰੇਤਰਂਯੇਵ ਭਗਵਾ ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧੇਨ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ, ਨਵਵਿਧੇਨ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ, ਸੋਲਸਵਿਧੇਨ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ, ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਕਥੇਤਿ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੁ ਵਾ ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ। ਸਚੇ ਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਸੁ, ਅਞ੍ਞੇ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਸੁ, ਅਞ੍ਞੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ , ਅਞ੍ਞੇ ਪਞ੍ਚਬਲੇਸੁ, ਅਞ੍ਞੇ ਸਤ੍ਤਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ, ਅਞ੍ਞੇ ਅਟ੍ਠਮਗ੍ਗਙ੍ਗੇਸੁ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਕਥੇਯ੍ਯ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੁ ਵਾ ਏਤੇ ਅਟ੍ਠ। ਸਚੇ ਅਞ੍ਞੇ ਸਤ੍ਤਤਿਂਸ ਜਨਾ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯੇਸੁ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਤਾਵਦੇਵ ਕਥੇਯ੍ਯ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਾਵਤਾ ਹਿ ਲੋਕਿਯਮਹਾਜਨੋ ਏਕਂ ਪਦਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਤਾਵ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਅਟ੍ਠ ਪਦਾਨਿ ਕਥੇਤਿ। ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇ ਪਨ ਏਕਂ ਪਦਂ ਕਥੇਨ੍ਤੇਯੇਵ ਭਗਵਾ ਸੋਲ਼ਸ ਪਦਾਨਿ ਕਥੇਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਜਿਵ੍ਹਾ ਮੁਦੁ, ਦਨ੍ਤਾਵਰਣਂ ਸੁਫੁਸਿਤਂ, ਵਚਨਂ ਅਗਲ਼ਿਤਂ, ਭਵਙ੍ਗਪਰਿਵਾਸੋ ਲਹੁਕੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਅਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਾਵਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ, ਅਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਂ ਧਮ੍ਮਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**"ਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ**ਤਿ ਤਨ੍ਤਿਟ੍ਠਪਨਾ। **ਧਮ੍ਮਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ। ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਦਂ**। ਵਾਕ੍ਯਞ੍ਚ ਪਦੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜੇਤੀਤਿ **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ,** ਅਕ੍ਖਰਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਦਵਾਕ੍ਯਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਤਂ ਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜੇਤਿ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਏਤੇਨ ਅਪਰਾਪਰੇਹਿ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਸੁਚਿਰਮ੍ਪਿ ਕਾਲਂ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨ ਕਦਾਚਿ ਤੇਸਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਗੁਣਧਂਸੀ**ਤਿ ਗੁਣਧਂਸਨਸੀਲੋ। **ਪਗਬ੍ਭੋ**ਤਿ ਵਾਚਾਪਾਗਬ੍ਭਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ।

ਉਪਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੯. ਨਵਮੇ **ਨਾਮਕਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਨਾਮਕਾਯੇਨ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਉਪੋਸਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੦. ਦਸਮੇ **ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਂ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨਂ ਬ੍ਯਾਪਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯਤੋ ਯਤੋ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤੀ"**ਤਿ। **ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਨੁ**-ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਬ੍ਯਾਪਨਿਚ੍ਛਾਵਚਨਮੇਵਾਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਞ੍ਚਪਸਾਦਪ੍ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾਨਿ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਤਤੋ ਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਲ**ਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਓਪਾਯਿਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ''ਅਲਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਿਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੭੨; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੪-੧੨੬) ਵਿਯ। ਪੁਟਬਨ੍ਧਨੇਨ ਪਰਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਅਸਿਤਬ੍ਬਂ **ਪੁਟੋਸਂ** ਸਮ੍ਬਲਂ ਅ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਓ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਾਥੇਯ੍ਯ"**ਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਉਪੋਸਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੨੦) ੫. ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸੋਤਾਨੁਗਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੧. ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਸੋਤਾਨੁਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਸਾਦਸੋਤੰ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗਤਾਨੰ, ਪਗੁਣਾਨੰ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂਭੂਤਾ ਚ ਪਸਾਦਸੋਤੰ ਓਦਹਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣਸੋਤੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਵਤ੍ਥਪਿਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਸਾਦਸੋਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਹਿ ਉਗ੍ਗਹਿਤਪੁਬ੍ਬਵਚਨੰ ਤੰ ਤੰ ਪਗੁਣੰ ਨਿਚ੍ਛਰਿਤੰ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਵਤ੍ਥਪਿਤੰ ਨ ਹੋਤਿ। ''ਅਸੁਕੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਜਾਤਕੰ ਵਾ ਕਥੇਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਸਜ੍ਝਾਯਿਤ੍ਵਾ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਮਨੁਗ੍ਗਾਹਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤੰ ਤੰ ਪਗੁਣੰ ਭਵਙ੍ਗਸੋਤਸਦਿਸੰ ਹੋਤਿ ''ਅਸੁਕੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਜਾਤਕੰ ਵਾ ਕਥੇਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਕਥੇਤਿ। ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਞਾਣਸੋਤੇਨ ਵਵਤ੍ਥਪਿਤਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਾਦੀਨਿ ਤੀਣਿ **ਲਿਙ੍ਗਾਨਿ**। ਨਾਮਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਪਦਾਨਿ**। ਪਠਮਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤ **ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ**।

ਵਲ਼ਞ੍ਜੇਤੀਤਿ ਪਾਲ਼ਿੰ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿੰ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਸੇਨ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਧਾਰੇਤਿ। **ਵਚਸਾ ਪਰਿਚਿਤਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਦਸਕਵਗ੍ਗਦਸਕਪਣ੍ਣਾਸਦਸਕਵਸੇਨ ਵਾਚਾਯ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤਾ, ''ਦਸਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਗਤਾਨਿ, ਦਸਵਗ੍ਗਾਨਿ ਗਤਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਗ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਹਿ ਇਧ ਵਚਸਾ ਪਰਿਚਯੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤੇਕਦੇਸਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਚਸਾ ਪਰਿਚਯੋ। ਮਨਸਾ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਭਾਗਸੋ ਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤਾ ਵਿਦਿਤਾ **ਮਨੁਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ**। ਯਸ੍ਸ ਵਾਚਾਯ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਮਨਸਾ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤਿ, ਮਹਾਦੀਪੰ ਜਾਲੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ਰੂਪਗਤੰ ਵਿਯ ਵਿਭੂਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਨਿਜ੍ਜਟੰ ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਸੋਤਾਨੁਗਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਸੰਵਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਹਵਾਸੇਨ। **ਸੀਲੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਯੰ ਸੁਸੀਲੋ ਵਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਵਾ''ਤਿ ਸਹ ਵਸਨ੍ਤੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਨ ਇਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਞ੍ਚ ਸੀਲੰ ਦੀਘੇਨ ਕਾਲੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਇਤ੍ਤਰੇਨ। ਦ੍ਵੀਹਤੀਹਞ੍ਹਿ ਸੰਯਤਾਕਾਰੋ ਚ ਸੰਵੁਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਕਾਰੋ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ। **ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਾ**ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ''ਸੀਲਮਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁੰ, ਨ ਇਤਰੇਨ। **ਪਞ੍ਞਵਤਾ**ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞੇਨੇਵ ਪਣ੍ਡਿਤੇਨ। ਬਾਲੋ ਹਿ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਜਾਨਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ।

ਸੰਵੋਹਾਰੇਨਾਤਿ ਅਪਰਾਪਰੰ ਕਥਨੇਨ।

> ''ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ, ਵੋਹਾਰੰ ਉਪਜੀਵਤਿ।
> ਏਵੰ ਵਾਸੇਟ੍ਠ ਜਾਨਾਹਿ, ਵਾਣਿਜੋ ਸੋ ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੫੭; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੧੯) –

ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਬ੍ਯਵਹਾਰੋ ਨਾਮ। ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਵੋਹਾਰਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੩) ਏਤ੍ਥ ਚੇਤਨਾ। ''ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੧੩-੧੩੧੫; ਮਹਾਨਿ॰ ੭੩) ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ''ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੇਨ ਸੋ ਵੋਹਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫) ਏਤ੍ਥ ਕਥਾਵੋਹਾਰੋ। ਇਧਾਪਿ ਏਸੋਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਹਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾਕਥਾ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾਕਥਾਯ ਨ ਸਮੇਤਿ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾਕਥਾ ਸਮ੍ਮੁਖਾਕਥਾਯ। ਤਥਾ ਪੁਰਿਮਕਥਾ ਪਚ੍ਛਿਮਕਥਾਯ, ਪਚ੍ਛਿਮਕਥਾ ਚ ਪੁਰਿਮਕਥਾਯ। ਸੋ ਕਥਨੇਨੇਵ ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁੰ

‘‘ਅਸੁਚਿ ਏਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿ। ਸੁਚਿਸੀਲਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਰਿਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ, ਪਚ੍ਛਿਮਞ੍ਚ ਪੁਰਿਮੇਨ ਸਮੇਤਿ। ਸਮ੍ਮੁਖਾਕਥਿਤਂ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾਕਥਿਤੇਨ ਸਮੇਤਿ, ਪਰਮ੍ਮੁਖਾਕਥਿਤਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮੁਖਾਕਥਿਤੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਥਨੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸੁਚਿਭਾਵੋ ਜਾਨਿਤੁਨ੍ਤਿ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹ।

ਥਾਮੋਤਿ ਞਾਣਥਾਮੋ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਞਾਣਥਾਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਉਪਦ੍ਦਵੇਸੁ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਗਹਣਂ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਵਾਰਕਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵਿਯ ਚਰਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਆਪਦਾਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਥਾਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**”ਤਿ।

ਸਾਕਚ੍ਛਾਯਾਤਿ ਸਂਕਥਾਯ। ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਹਿ ਕਥਾ ਉਦਕੇ ਗੇਣ੍ਡੁ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਿਲਵਤਿ। ਪਞ੍ਞਵਤੋ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਉਦਕਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤੇਨੇਵ ਹਿ ਮਚ੍ਛੋ ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤੋ ਵਾਤਿ ਞਾਯਤਿ।

ਞਾਤਿਵਿਨਾਸੋਤਿ ਚੋਰਰੋਗਭਯਾਦੀਹਿ ਞਾਤੀਨਂ ਵਿਨਾਸੋ। ਭੋਗਾਨਂ ਬ੍ਯਸਨਂ **ਭੋਗਬ੍ਯਸਨਂ,** ਰਾਜਚੋਰਾਦਿਵਸੇਨ ਭੋਗਵਿਨਾਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਦੁਤਿਯਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**”ਤਿ। **ਪਞ੍ਚਮਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਗਵੇਸਨਂ, ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵੀਮਂਸਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤਪ੍ਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਤ੍ਤਿਕਰਟ੍ਠੇਨ ਅਤਪ੍ਪਕਂ ਸਾਦੁਰਸਭੋਜਨਂ ਵਿਯ। **ਸਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖੁਮਸਭਾਵਂ।

ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਭਦ੍ਦਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੩. ਤਤਿਯੇ ਕਰਣਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਂ ਕਿਰਿਯਂ ਕਰਣੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਤਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਰਣੁਤ੍ਤਰਿਯਲਕ੍ਖਣੋ**। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਭਦ੍ਦਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਸਾਮੁਗਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਧਾਨਭੂਤਾਨਿ ਵਾ ਅਙ੍ਗਾਨਿ **ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਾਨਿ**। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਸਾਮੁਗਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਵਪ੍ਪਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੫. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਪਿਹਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਵੇਸਨਦ੍ਵਾਰਂ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ। ਕਾਯੇਨ ਸਂਵਰਿਤਬ੍ਬਞ੍ਹਿ ਅਪਿਹਿਤੇਨ ਦ੍ਵਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਕਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਂ ਸਂਵਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ **ਕਾਯੇਨ ਸਂਵੁਤੋ ਨਾਮ। ਖਯਵਿਰਾਗੇਨਾ**ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਖਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਿਰਜ੍ਜਨੇਨ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਂ ਵਿਜ੍ਜਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ? ਉਭਯਮੇਤਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਾਨਂ ਅਭਿਨ੍ਨਕਾਲਤ੍ਤਾ ਪਦੀਪੁਜ੍ਜਲਨੇਨ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਯ ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾਵ ਹੋਤਿ, ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਵਾ ਹੇਤੁਫਲਤ੍ਤਮੁਪਚਾਰਵਸੇਨ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਦੀਪੁਜ੍ਜਲਨਹੇਤੁਕੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਵਿਗਮੋ, ਏਵਂ ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦਹੇਤੁਕੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧੋ। ਹੇਤੁਫਲਧਮ੍ਮਾ ਚ ਸਮਾਨਕਾਲਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਕਾਲਾ ਵਿਯ ਵੋਹਰੀਯਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੦੦; ੩.੪੨੧, ੪੨੫, ੪੨੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੩-੪੪; ੨.੪.੬੦; ਕਥਾ॰ ੪੬੫, ੪੬੭) ਪਚ੍ਚਯਾਦਾਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਵਿਹਨਨਤੋ **ਵਿਘਾਤੋ,** ਦੁਕ੍ਖਂ। ਪਰਿਦਹਨਤੋ **ਪਰਿਲ਼ਾਹੋ**।

ਨਿਚ੍ਚਵਿਹਾਰਾਤਿ ਸਬ੍ਬਦਾ ਪਵਤ੍ਤਨਕਵਿਹਾਰਾ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵੇਲਂ ਭਵਙ੍ਗਵੇਲਞ੍ਚ ਖੀਣਾਸਵਾ ਇਮਿਨਾ ਛਲਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਵਿਹਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ। ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਯਵੋਹਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਸਮ੍ਭਾਰਕਥਾ ਹੇਸਾ ਯਥਾ ''ਧਨੁਨਾ ਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਸ੍ਸਯਸੀਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਰਾਗਵਸੇਨ ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਗੇਹਸਿਤਪੇਮਵਸੇਨਪਿ ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤੋ ਨ ਹੋਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, **ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤੋ** ਪਸਾਦਞ੍ਞਥਤ੍ਤਵਸੇਨਪਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨੇਨ ਮੋਹਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨੇਵ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ। ਖੀਣਾਸਵੋ ਹਿ ਇਟ੍ਠੇਪਿ ਅਨਿਟ੍ਠੇਪਿ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਯੋ ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨੇਨ ਸਮਸਮਾ ਅਯੋਨਿਸੋਗਹਣੇ ਅਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਮੋਹੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਿਤਤ੍ਤਾ ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨੇਵ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਸਤਿਵੇਪੁਲ੍ਲਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਵੇਪੁਲ੍ਲਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਯਾ**"ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਛਲਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਕਥਿਤਾ। ''ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਤਾਯ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ''ਸਤਤਵਿਹਾਰਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਅਟ੍ਠਪਿ ਮਹਾਕਿਰਿਯਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਰਹਿਤਕਾਲੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਜੋਤਨਤੋ। ''ਅਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਹਸਿਤੁਪ੍ਪਾਦਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਅਰਜ੍ਜਨਾਦੁਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ ਹਿ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣਾਤਿ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ''ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਛਲਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਇਮੇਸਂ ਸਤਤਵਿਹਾਰਾਨਂ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕਥਂ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ? ਆਸੇਵਨਤੋਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹਿ ਖੀਣਾਸਵੋ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਬਹੁਲਂ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪ੍ਪਕਤਿਭਾਵਾਵਿਜਹਨਤੋ, ਕਦਾਚਿ ਪਨ ਤਥਾ ਚੇਤੋਭਿਸਙ੍ਖਾਰਭਾਵੇ ਯਂ ਤਂ ਸਭਾਵਤੋ ਇਟ੍ਠਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ , ਤਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਸਭਾਵਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨਪਿ ਅਰਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੇਵ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬਾਸੇਵਨਵਸੇਨ।

ਕਾਯੋਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨.੫੧) ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਕਾਯੋ, ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਅਵਸਾਨਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਕਾਯਨ੍ਤਿਕਾ, ਤਂ **ਕਾਯਨ੍ਤਿਕਂ**। ਤੇਨਾਹ – "**ਯਾਵ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਕਾਯੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਵੇਦਨਾਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਠਮਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਮਤ੍ਥਂ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਵੇਦਨਾ ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ "**ਸਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਾਵ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਠਮਵਯੋ। **ਪਞ੍ਞਾਸਵਸ੍ਸਕਾਲੇ**ਤਿ ਪਠਮਵਯਤੋ ਯਾਵ ਪਞ੍ਞਾਸਵਸ੍ਸਕਾਲਾ, ਤਾਵ। **ਠਿਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਵਡ੍ਢਿਹਾਨਿਯੋ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮਰੂਪੇਨੇਵ ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। **ਮਨ੍ਦਾ**ਤਿ ਮੁਦੁਕਾ ਅਤਿਖਿਣਾ। **ਤਦਾ**ਤਿ ਅਸੀਤਿਨਵੁਤਿਵਸ੍ਸਕਾਲੇ **ਵਦਨ੍ਤੇਪਿ** ਤਥਾਚਿਰਪਰਿਚਿਤੇਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਭਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਤੇਜੋਭਗ੍ਗੇਨ ਭਗ੍ਗਾ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ। **ਹਦਯਕੋਟਿਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦਿਵਤ੍ਥੂਸੁ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਆਦਿਅਨ੍ਤਕੋਟਿਭੂਤਂ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਂਯੇਵ। **ਤਾਵਾ**ਤਿ ਯਾਵ ਵੇਦਨਾ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਾਵ।

ਵਾਪਿਯਾਤਿ ਮਹਾਤਲਾਕੇਨ। **ਪਞ੍ਚਉਦਕਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਉਦਕਸ੍ਸ ਪਵਿਸਨਨਿਕ੍ਖਮਨਮਗ੍ਗੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਂ। **ਤਤੋ ਤਤੋ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਮਾਨਂ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਪੁਣ੍ਣਤ੍ਤਾ। **ਪਠਮਂ ਦੇਵੇ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ**ਤਿਆਦਿ ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਦਨਂ। **ਇਮਂ ਵੇਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਇਮਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਵੇਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ।

ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸਨਤੋ। **ਪਰਤੋ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਲੋਕਵਸੇਨ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। ਵੇਦਨਾਨਂ ਸੀਤਿਭਾਵੋ ਨਾਮ ਸਙ੍ਖਾਰਦਰਥਪਰਿਲਾਹਾਭਾਵੋ। ਸੋ ਪਨਾਯਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਧਮ੍ਮਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**"ਤਿ।

ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਨਾਸੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਦਲ੍ਹਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਂਵੇਗਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਕੁਦਾਲੋ ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾ**”ਤਿ। ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਪਿਟਕਂ ਵਿਯ ਸਮਾਧੀ**”ਤਿ। ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਵਿਪਸ੍ਸਨਾਰਮ੍ਭਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਖਨਿਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**”ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਵਪ੍ਪਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸਾਲ੍ਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੬. ਛਟ੍ਠੇ ਕਾਯਦਲ੍ਹਿਬਹੁਲਤਂ ਤਪਤੀਤਿ ਤਪੋ, ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵੀਰਿਯਂ। ਤੇਨ ਕਾਯਦਲ੍ਹਿਬਹੁਲਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਪਸ੍ਸ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਂ ਵਿਰਜ੍ਜਨਂ **ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਆਹ “**ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਵਾਦਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਮਨਸਾਪਿ ਤਮੇਵ ਸਾਰਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਕਾਯੇਨਪਿ ਤਮੇਵ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਸਮਾਚਾਰਾ**ਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਨਾ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। **ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਚੀਸਮਾਚਾਰਾ**ਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਨਾ ਵਚੀਸਮਾਚਾਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। **ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮਨੋਸਮਾਚਾਰਾ**ਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਿਨਾ ਮਨੋਸਮਾਚਾਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। ਕਾਮਂ ਅਕੁਸਲਕਾਯਸਮਾਚਾਰਵਚੀਸਮਾਚਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇਪਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਤਦਾ ਪਨ ਤੇ ਚੇਤਨਾਪਕ੍ਖਿਕਾ ਵਾ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾ ਵਾਤਿ, ਮਨੋਸਮਾਚਾਰਵਾਰੇ ਏਵ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਿਵਸੇਨ ਯੋਜਨਾ ਕਤਾ। ਅਥ ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਰੇ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਂ ਵਚੀਸਮਾਚਾਰਾਦਿਭਾਵਾਭਾਵੋ ਵਿਯ ਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਰੇ ਪਵਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਨਂ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰਾਦਿਭਾਵੋ ਅਸਿਦ੍ਧੋ, ਮਨੋਸਮਾਚਾਰਭਾਵੋ ਏਵ ਪਨ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨੋਸਮਾਚਾਰਵਾਰੇ ਏਵ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਉਦ੍ਧਟਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ –

‘‘ਦ੍ਵਾਰੇ ਚਰਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਨ ਦ੍ਵਾਰਾ ਦ੍ਵਾਰਚਾਰਿਨੋ।
ਤਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਵਤ੍ਥਿਤਾ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਦ੍ਵਾਰਕਥਾ)।

ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵਾਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮਦੂਤਕਮ੍ਮਵਡ੍ਢਿਯੋਗਾਦਿਨਾ ਏਕਵੀਸਤਿਅਨੇਸਨਾਭੇਦੇਨ ਆਜੀਵੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। ਇਦਞ੍ਚ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂਯੇਵ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ‘‘ਯੇਪਿ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ’’ਤਿ ਪਨ ਵਚਨਤੋ ਬਾਹਿਰਕਵਸੇਨ ਗਹਟ੍ਠਵਸੇਨ ਚ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਗਹਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਕੁਲਧਮ੍ਮਦੇਸਧਮ੍ਮਵਿਲੋਮਨਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵ।

ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਾਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਫਲਞਾਣਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਮ੍ਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਮ੍ਪਿ। ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੭) ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ‘‘ਞਾਣਦਸ੍ਸਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਅਯਮਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੨੮) ਏਤ੍ਥ ਫਲਞਾਣਂ। ‘‘ਭਗਵਤੋਪਿ ਖੋ ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਕਤੋ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੦) ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ‘‘ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਨ ਮੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਮੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੬; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੩੦) ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ। ‘‘ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਰਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੪-੨੩੫) ਏਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ। ਇਧ ਪਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਾਯਾਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ‘‘ਞਾਣਦਸ੍ਸਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਮਗ੍ਗਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯਾ**”ਤਿ। **ਅਵਿਰਾਧਿਤਂ ਵਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਅਵਿਰਾਧਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਸਾਲ੍ਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਮਲ੍ਲਿਕਾਦੇਵੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਾਨੁਭਾਵਾ। ਸਾ ਪਨ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਤਾ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਅਭਾਵੇਨ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਪ੍ਪਪਰਿਵਾਰਾ**"ਤਿ ਆਹ। **ਇਸ੍ਸਰਾ**ਤਿ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਸਂਵਤ੍ਤਨਕਕਮ੍ਮਬਲੇਨ ਈਸਨਸੀਲਾ। ਸਾ ਪਨਸ੍ਸਾ ਇਸ੍ਸਰਤਾ ਵਿਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਪਾਕਟਾ ਜਾਤਾਤਿ ਅਡ੍ਢਤਾਪਰਿਯਾਯਭਾਵੇਨ ਵਦਨ੍ਤੋ "**ਅਡ੍ਢਾਤਿ ਇਸ੍ਸਰਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਮਹਨ੍ਤਂ ਧਨਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਭੂਮਿਗਤਞ੍ਚੇਵ ਵਲਞ੍ਜਨਕਞ੍ਚਾਤਿ **ਮਹਦ੍ਧਨਾ**। ਇਧ ਪਨ ਵਲਞ੍ਜਨਕੇਨੇਵ ਧਨੇਨ ਮਹਦ੍ਧਨਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਵਲਞ੍ਜਨਕਧਨੇਨ ਮਹਦ੍ਧਨਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਈਸਤੀਤਿ ਈਸਾ, ਅਭਿਭੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਹਤੀ ਈਸਾ ਮਹੇਸਾ, ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਮਹੇਸਤਾਯ ਪਨ ਪਰੇਹਿ ਮਹੇਸੋਤਿ ਅਕ੍ਖਾਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਮਹੇਸਕ੍ਖਾ**। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾਭਾਵੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਮਹਾਪਰਿਵਾਰਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਣ੍ਠਾਨਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਧਿਕਂ ਰੂਪਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਭਿਰੂਪਾ। ਸਣ੍ਠਾਨਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ**ਤਿ ਚ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਸਰੀਰਾਵਯਵਾਨਂ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਵਯਵਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਹਿ ਸਮੁਦਾਯਪਾਰਿਪੂਰਿਸਿਦ੍ਧਿ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਸਰੀਰਂ ''ਰੂਪਨ੍ਤੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਦਸ੍ਸਨਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਰੂਪਭਾਵੇਨ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਾ, ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਪਿਯਾਯਤੀਤਿ ਅਞ੍ਞਕਿਚ੍ਚਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਹਿਤ੍ਵਾਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦੇਤੀਤਿ **ਪਾਸਾਦਿਕਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਾਸਾਦਿਕਾ**"ਤਿ। ਪੋਕ੍ਖਰਤਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਭਾਵੋ, ਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪੋਕ੍ਖਰਤਾ **ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾ,** ਤਾਯ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੋਰਾਣਾ ਪਨ **ਪੋਕ੍ਖਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਂ ਵਦਨ੍ਤਿ , **ਵਣ੍ਣਂ** ਵਣ੍ਣਮੇਵ। ਤੇਸਂ ਮਤੇਨ ਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਪੋਕ੍ਖਰਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ **ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾ** । ਇਤਿ **ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯਾ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ ਚੇਵ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਵਣ੍ਣੇਨ ਚੇਵ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਚਾ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਵਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁਯਾ। ਸਰੀਰਂ ਨਾਮ ਸਨ੍ਨਿਵੇਸਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਕਰਚਰਣਗੀਵਾਸੀਸਾਦਿਅਵਯਵਸਮੁਦਾਯੋ, ਸੋ ਚ ਸਣ੍ਠਾਨਮੁਖੇਨ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨੇਨਾ**"ਤਿ।

ਅਭਿਸਜ੍ਜਤੀਤਿ ਕੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨੇਵ ਕੁਟਿਲਕਣ੍ਟਕੋ ਵਿਯ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਮਕਰਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਲਗਤਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਕੋਧਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਕੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਅਭਿਸਜ੍ਜਨਂ, ਤਂ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਲੁਬ੍ਭਨਵਸੇਨ। **ਕੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪੁਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਕੋਪੋ,** ਤਤੋ ਬਲਵਤਰੋ **ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ** ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਸਾਤਿਸਯਂ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਤਾਯ ਤਤੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦਤੋਪਿ ਬਲਵਤਰਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਭਾਵੇਨ ਥਾਮਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਪਤਿਤ੍ਥਿਯਨਾ। ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਦੀਯਤੋ **ਅਨ੍ਨਂ,** ਖਾਦਨੀਯਂ ਭੋਜਨੀਯਞ੍ਚ। ਪਾਤਬ੍ਬਤੋ **ਪਾਨਂ,** ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਨਂ। ਵਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤਬ੍ਬਤੋ **ਵਤ੍ਥਂ,** ਨਿਵਾਸਨਪਾਵੁਰਣਂ। ਯਨ੍ਤਿ ਤੇਨਾਤਿ **ਯਾਨਂ,** ਛਤ੍ਤੁਪਾਹਨਵਯ੍ਹਸਿਵਿਕਾਦਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਗਮਨਪਚ੍ਚਯਂ। ਛਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਵਸ੍ਸਾਤਪਦੁਕ੍ਖਨਿਵਾਰਣੇਨ ਮਗ੍ਗਗਮਨਸਾਧਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ "**ਯਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਮਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਸੁਮਨਮਾਲਾਦਿਪੁਪ੍ਫਂ। **ਗਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਚਨ੍ਦਨਾਦਿਵਿਲੇਪਨਂ।

ਮਲ੍ਲਿਕਾਦੇਵੀਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਤ੍ਤਾਨੁਪਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੮. ਅਟ੍ਠਮੇ ਆਹਿਤੋ ਅਹਂਮਾਨੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ। ਇਧ ਪਨ ਯੋ ਪਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਤਂ **ਅਤ੍ਤਾਨਂ। ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ। **ਦਿਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤੇ। **ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮੇ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਅਤ੍ਤਾ ਭਵਤਿ, ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਦਿਟ੍ਠਿ ਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਮਞ੍ਞਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ**"ਤਿ। **ਛਾਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ** ਜਿਘਚ੍ਛਾਹੇਤੁਤਾਯ। **ਅਨ੍ਤੋਤਾਪਨਕਿਲੇਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹਜਨਨੇਨ ਸਨ੍ਤਾਪਨਕਿਲੇਸਾਨਂ।

ਪਰੇਸਂ ਹਨਨਘਾਤਨਾਦਿਨਾ ਰੋਦਾਪਨਤੋ **ਲੁਦ੍ਦੋ**। ਤਥਾ ਵਿਘਾਤਕਭਾਵੇਨ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਦਾਲਨਤੋ **ਦਾਰੁਣੋ**। ਥਦ੍ਧਹਦਯੋ **ਕਕ੍ਖਲ਼ੋ**। ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ **ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰਿਕੋ**।

ਖਤ੍ਤਿਯਾਭਿਸੇਕੇਨਾਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਅਭਿਸੇਕੇਨ। **ਸਨ੍ਥਾਗਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਕਤਂ ਅਗਾਰਂ ਯਞ੍ਞਾਗਾਰਂ। **ਸਪ੍ਪਿਤੇਲੇਨਾ**ਤਿ ਸਪ੍ਪਿਮਿਸ੍ਸੇਨ ਤੇਲੇਨ। ਯਮਕਸ੍ਨੇਹੇਨ ਹਿ ਏਸਾ ਤਦਾ ਕਾਯਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਤਿ। ਵਚ੍ਛਭਾਵਂ ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ **ਵਚ੍ਛਤਰੋ।** **ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਨਵਮਾਲਾਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦਬ੍ਭੇਹਿ ਵੇਦਿਯਾ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਨਤ੍ਥਾਯ। **ਯਞ੍ਞਭੂਮਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਸੇਸਯਞ੍ਞਟ੍ਠਾਨੇ।

ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਿਤਮਾਨਸ੍ਸੇਵ ਸਾਸਨੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨ ਮਾਨਜਾਤਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ “**ਨਿਹਤਮਾਨਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। **ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਬਹੁਭਾਵਤੋ। ਭੋਗਾਰੋਗ੍ਯਾਦਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਦਾ ਸੁਪ੍ਪਹਿਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਨ ਤਥਾ ਕੁਲਵਿਜ੍ਜਾਮਦਾਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲਾਨਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਜਪ੍ਪਨਂ ਦੁਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ…ਪੇ॰… ਮਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। **ਵਿਜਾਤਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਹੀਨਜਾਤਿਤਾਯ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੀਲਂ ਰਕ੍ਖਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਸੀਲਵਸੇਨ ਹਿ ਸਾਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁਂ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੁਜਾਤਾਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਦੁਜ੍ਜਾਤਾ।

ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਪਹਾਨਦੀਪਨਤੋ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ। **ਸਦ੍ਧਂ ਪਟਿਲਭਤੀ**ਤਿ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਦਹਤਿ। ਵਿਞ੍ਞੂਜਾਤਿਕਾਨਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਸਦ੍ਧਾਸਿਦ੍ਧਿ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣਧਮ੍ਮਪ੍ਪਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋ। **ਜਾਯਮ੍ਪਤਿਕਾ**ਤਿ ਘਰਣਿਪਤਿਕਾ। ਕਾਮਂ ‘‘ਜਾਯਮ੍ਪਤਿਕਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਘਰਸਾਮਿਕਘਰਸਾਮਿਨਿਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂਯੇਵ ਗਹਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਨੇਕਾ ਪਜਾਪਤਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਿਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਕਾਯਪਿ ਸਂਵਾਸੋ ਸਮ੍ਬਾਧੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ “**ਦ੍ਵੇ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਰਾਗਾਦਿਨਾ ਸਕਿਞ੍ਚਨਟ੍ਠੇਨ, ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਆਦਿਨਾ ਸਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੇਨ ਰਾਗਰਜਾਦੀਨਂ ਆਗਮਨਪਥਤਾਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨਤਾ ਏਵਾਤਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਵਣ੍ਣਨਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਂ। **ਅਲਗ੍ਗਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਸਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਭਾਵੇਨ। ਏਵਂ ਅਕੁਸਲਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਨਂ ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਘਰਾਵਾਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਨਂ ਸਮ੍ਬਾਧਬ੍ਭੋਕਾਸਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਯੇਵ ਅਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਤੇਸਂ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਅਪਿਚਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਙ੍ਖੇਪਕਥਾਤਿ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ। **ਏਕਮ੍ਪਿ ਦਿਵਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਦਿਵਸਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ। **ਅਖਣ੍ਡਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਨਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਅਖਣ੍ਡਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਕਿਲੇਸਮਲੇਨ ਅਮਲਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਾਦਿਵਸੇਨ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਰਿਦਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਚੇਵ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਚ। ਅਗਾਰਵਾਸੋ ਅਗਾਰਂ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਤਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਿਆਵਹਂ **ਅਗਾਰਸ੍ਸ ਹਿਤਂ**।

ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਭੋਗਰਾਸਿ ਭੋਗਸਮੁਦਾਯੋ। **ਆਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਤਾਤਿਆਦਿਨਾ ਪੇਮਵਸੇਨ ਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ। ਅਮ੍ਹਾਕਮੇਤੇਤਿ ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਞਾਤੀ,** ਪਿਤਾਮਹਪਿਤੁਪੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ **ਪਰਿਵਟ੍ਟੋ**। ਸਾਮਞ੍ਞਵਾਚੀਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਆਜੀਵਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ ਉਪਰਿਵੁਚ੍ਚਮਾਨਵਿਸੇਸਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚ ਵਿਸੇਸਨਿਵਿਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਧਿਸੀਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾ**”ਤਿ। ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ **ਸਿਕ੍ਖਾ,** ਸਹ ਆਜੀਵਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਾਜੀਵੋ। ਸਿਕ੍ਖਨਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਾਜੀਵੇ ਚ ਸਿਕ੍ਖਨਭਾਵੇਨ। **ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਸਂਵਰਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ। **ਸਾਜੀਵਞ੍ਚ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ ‘‘ਨਾਮਕਾਯੋ, ਪਦਕਾਯੋ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਕਾਯੋ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਾਯੋ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੯) ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਭਗਵਤੋ ਚ ਵਚਨਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਮੇਵ ਚ ‘‘ਸਿਕ੍ਖਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਸਾਜੀਵਾਨਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਤਤੋ ਹਿ ਯਾਵ ਮਗ੍ਗਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਤੀਤਿ।

ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾਤਿ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਤਾ, ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਵਾ ਪਦਾਤਾ। ਕਸ੍ਸ ਪਨ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨੰ ਪਦਾਨਞ੍ਚਾਤਿ? ''ਸਹਿਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਧਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਨ੍ਧਾਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਸਨ੍ਧਾਨਸ੍ਸ ਪਦਾਨੰ ਆਧਾਨੰ ਆਰਕ੍ਖਨੰ ਵਾ ਦਲ੍ਹੀਕਰਣੰ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਦ੍ਵੇ ਜਨੇ ਸਮਗ੍ਗੇ ਦਿਸ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਆਰਮਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਆਰਾਮੋ,** ਰਮਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆ-ਕਾਰੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸਮਗ੍ਗਰਾਮੋਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ"**ਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਤਿ –

> ''ਨੇਲਙ੍ਗੋ ਸੇਤਪਚ੍ਛਾਦੋ, ਏਕਾਰੋ ਵਤ੍ਤਤੀ ਰਥੋ।
> ਅਨੀਘੰ ਪਸ੍ਸ ਆਯਨ੍ਤੰ, ਛਿਨ੍ਨਸੋਤੰ ਅਬਨ੍ਧਨ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੭; ਉਦਾ॰ ੬੫; ਪੇਟਕੋ॰ ੨੫) –

ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ। ਸੀਲਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਨੇਲਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਚਿਤ੍ਤੋ ਗਹਪਤਿ, ਨੇਲਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੀਲਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੭)। **ਸੁਕੁਮਾਰਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਫਰੁਸਤਾਯ ਮੁਦੁਕਾ। **ਪੁਰਸ੍ਸ ਏਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪੁਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਿਵਾਚਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ – ''ਗਾਮੋ ਆਗਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਨਗਰਵਾਸੀਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਮਨੰ ਅਪ੍ਪਾਯਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ **ਮਨਾਪੋ**। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਚਿਤ੍ਤਵੁਡ੍ਢਿਕਰਾ"**ਤਿ।

ਕਾਲਵਾਦੀਤਿਆਦਿ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿਵਿਰਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਅਤ੍ਥਸੰਹਿਤਾਪਿ ਹਿ ਵਾਚਾ ਅਯੁਤ੍ਤਕਾਲਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਅਤ੍ਥਾਵਹਾ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਅਨਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਪਨਵਾਚੰ ਅਨੁਲੋਮੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੰ ਪਜਹਨ੍ਤੇਨ ਅਕਾਲਵਾਦਿਤਾ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਕਾਲਵਾਦੀ"**ਤਿ। ਕਾਲੇਨ ਵਦਨ੍ਤੇਨਪਿ ਉਭਯਾਨਤ੍ਥਸਾਧਨਤੋ ਅਭੂਤੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਭੂਤਵਾਦੀ"**ਤਿ। ਭੂਤਞ੍ਚ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਯੰ ਇਧਲੋਕਪਰਲੋਕਹਿਤਸਮ੍ਪਾਦਕੰ, ਤਦੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤੇਨਪਿ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਅਵਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **"ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਵਿਨਯਵਾਦੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਞ੍ਹਿ ਸੰਵਰਵਿਨਯਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨਵਿਨਯਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਨਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵੰ ਗੁਣਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤੋਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਦੇਸਨਾਕੋਸਲ੍ਲੇ ਸਤਿ ਸੋਭਤਿ, ਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਨਿਧਾਨਵਤਿੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਿਤਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਦੇਸਨਾਕੋਸਲ੍ਲੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **"ਕਾਲੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪੁਚ੍ਛਾਦਿਵਸੇਨ ਹਿ ਓਤਿਣ੍ਣਵਾਚਾਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਏਕੰਸਾਦਿਬ੍ਯਾਕਰਣਵਿਭਾਗੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਠਪਨਾਹੇਤੂਦਾਹਰਣਸਨ੍ਸਨਾਦਿੰ ਤੰਤੰਕਾਲਾਨੁਰੂਪੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਮਿਤਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਰੂਪਾਯ ਵਿਪੁਲਤਰਗਮ੍ਭੀਰੋਦਾਰਪਰਮਤ੍ਥਵਿਤ੍ਥਾਰਸਙ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਕਥਾਯ ਞਾਣਬਲਾਨੁਰੂਪੰ ਪਰੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ''ਦੇਸਨਾਕੁਸਲੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵੰ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਤ੍ਤ ਮੂਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੇਹਿ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ ਤਮ੍ਪਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਆਚਾਰਸੀਲਸ੍ਸੇਵ ਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਤਦਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਿਤੁੰ **"ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਬੀਜਾਨੰ ਗਾਮੋ ਸਮੂਹੋ **ਬੀਜਗਾਮੋ**। ਭੂਤਾਨੰ ਜਾਤਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨੰ ਰੁਕ੍ਖਗਚ੍ਛਲਤਾਦੀਨੰ ਸਮੂਹੋ **ਭੂਤਗਾਮੋ**। ਨਨੁ ਚ ਰੁਕ੍ਖਾਦਯੋ ਚਿਤ੍ਤਰਹਿਤਤਾਯ ਨ ਜੀਵਾ, ਚਿਤ੍ਤਰਹਿਤਤਾ ਚ ਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਾਭਾਵਤੋ ਛਿਨ੍ਨੇ ਵਿਰੁਹਨਤੋ ਵਿਸਦਿਸਜਾਤਿਭਾਵਤੋ ਚਤੁਯੋਨਿਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਵੁਦ੍ਧਿ ਪਨ ਪਵਾਲ਼ਸਿਲਾਲਵਣਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਨ ਤੇਸੰ ਜੀਵਭਾਵੇ ਕਾਰਣੰ, ਵਿਸਯਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਨੇਸੰ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤੰ ਸੁਪਨੰ ਵਿਯ ਚਿਞ੍ਚਾਦੀਨੰ, ਤਥਾ ਦੋਹਲ਼ਾਦਯੋ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਾ ਪਟਿਵਿਰਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਾਤਿ? ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਤੋ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਿਸਤ੍ਤਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤੋ ਚ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਜੀਵਸਞ੍ਞਿਨੋ ਹਿ ਮੋਘਪੁਰਿਸ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਾਚਿ॰ ੮੯)।

ਮੂਲਮੇਵ ਬੀਜੰ **ਮੂਲਬੀਜੰ,** ਮੂਲੰ ਬੀਜੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿਪਿ **ਮੂਲਬੀਜੰ**। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਫਲ਼ੁਬੀਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਬੀਜੰ। ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਸਮਵਾਯੇ ਸਦਿਸਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਵਿਰੁਹਨਸਮਤ੍ਥੇ ਸਾਰਫਲੇ ਨਿਰੁਲ਼੍ਹੋ ਬੀਜ-ਸਦ੍ਦੋ ਤਦਤ੍ਥਸੰਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਮੂਲਾਦੀਸੁਪਿ ਕੇਸੁਚਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਮੂਲਾਦਿਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ ਏਕੇਨ ਬੀਜ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਬੀਜਬੀਜ”**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਰੂਪਰੂਪੰ, ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੨੭) ਚ ਯਥਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਬੀਜਗਾਮੋ ਏਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ? ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਨਨੁ ਅਵੋਚੁਮ੍ਹਾ ‘‘ਮੂਲਮੇਵ ਬੀਜੰ ਮੂਲਬੀਜੰ, ਮੂਲੰ ਬੀਜੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿਪਿ ਮੂਲਬੀਜ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮੇਨ ਬੀਜਗਾਮੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਭੂਤਗਾਮੋ। ਦੁਵਿਧੋਪੇਸ ਮੂਲਬੀਜਞ੍ਚ ਮੂਲਬੀਜਞ੍ਚ ਮੂਲਬੀਜਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਪਞ੍ਚਵਿਧਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਨੀਲਤਿਣਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਲ੍ਲਤਿਣਸ੍ਸ ਚੇਵ ਅਲ੍ਲਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕਸ੍ਸ ਚ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਓਸਧਿਗਚ੍ਛਲਤਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ।

ਏਕੰ ਭਤ੍ਤੰ ਏਕਭਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋ**। ਸੋ ਪਨ ਰਤ੍ਤਿਭੋਜਨੇਨਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ ਆਹ **“ਰਤ੍ਤੂਪਰਤੋ”**ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਪਰਣ੍ਹਭੋਜੀਪਿ ਸਿਯਾ ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ **“ਵਿਰਤੋ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਾ ਅਯੰ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਅਰਿਯਾਨੰ ਆਚਿਣ੍ਣਸਮਾਚਿਣ੍ਣੋ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਕਾਲੋ ਨਾਮ, ਤਦਞ੍ਞੋ ਵਿਕਾਲੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਰਤ੍ਤਿਭੋਜਨਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਯਾਵ ਸੂਰਿਯਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਾ ਭੋਜਨੰ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨੰ ਨਾਮਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਦਾਰੁਮਾਸਕੋਤਿ ਯੇ ਵੋਹਾਰੰ **ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਏਵੰਪਕਾਰੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਗਾਹਾਪਨੇ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਾਦਿਯਨੇ ਚ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ **“ਨੇਵ ਤੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਉਗ੍ਗਹਾਪੇਤਿ, ਨ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਸਾਦਿਯਤੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਥ ਵਾ ਤਿਵਿਧੰ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੰ ਕਾਯੇਨ, ਵਾਚਾਯ, ਮਨਸਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੰ **ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ,** ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੰ **ਉਗ੍ਗਹਾਪਨੰ,** ਮਨਸਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੰ **ਸਾਦਿਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੰ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਨੇਵ ਤੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਏਸ ਨਯੋ **ਆਮਕਧਞ੍ਞਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। ਨੀਵਾਰਾਦਿਉਪਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਾਲਿਆਦਿਮੂਲਧਞ੍ਞਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਸਤ੍ਤਵਿਧਸ੍ਸਾ”**ਤਿ। ‘‘ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਵਸਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਅਚ੍ਛਵਸੰ, ਮਚ੍ਛਵਸੰ, ਸੁਸੁਕਾਵਸੰ, ਸੂਕਰਵਸੰ, ਗਦ੍ਰਭਵਸ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੬੨) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਦੰ **ਓਦਿਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੰ** ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ‘‘ਕਾਲੇ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੬੨) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੰ ਵਟ੍ਟਤਿ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇਤਿ ਆਹ **“ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਓਦਿਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ”**ਤਿ।

ਸਾਰੁਪ੍ਪੇਨ ਵਞ੍ਚਨੰ **ਰੂਪਕੂਟੰ,** ਪਤਿਰੂਪੇਨ ਵਞ੍ਚਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਙ੍ਗੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਰੀਰਾਵਯਵੇਨ ਵਞ੍ਚਨੰ **ਅਙ੍ਗਕੂਟੰ**। ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨ ਵਞ੍ਚਨੰ **ਗਹਣਕੂਟੰ**। ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਞ੍ਚਨੰ **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕੂਟੰ। ਅਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਪੀਲੇਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਅਕ੍ਕਮਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਹਦਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਲ਼ਿਆਦਿਮਾਨਭਾਜਨਾਨੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੰ। ਤੇਲਾਦੀਨੰ ਨਾਲ਼ਿਆਦੀਹਿ ਮਿਨਨਕਾਲੇ ਉਸ੍ਸਾਪਿਤਾ ਸਿਖਾਯੇਵ **ਸਿਖਾਭੇਦੋ,** ਤਸ੍ਸਾ ਹਾਪਨੰ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸਾਚਰਿਯਾ ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ ਚ।

ਵਧੋਤਿ ਮੁਟ੍ਠਿਪ੍ਪਹਾਰਕਸਾਤਾਲ਼ਨਾਦੀਹਿ ਹਿੰਸਨੰ, ਵਿਹੇਠਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਹੇਠਨਤ੍ਥੋਪਿ ਹਿ **ਵਧ**-ਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ‘‘ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਰੋਦਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਪਟਿਗ੍ਗਹਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇ ਸਤਿਪਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਵਿਸੇਸਭਾਵਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਇਤ੍ਥਿਕੁਮਾਰਿਦਾਸਿਦਾਸਾਦਯੋ ਵਿਭਾਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵੰ ਪਰਸ੍ਸਹਰਣਭਾਵਤੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇ ਸਤਿਪਿ ਤੁਲਾਕੂਟਾਦਯੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਵਿਸੇਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵਿਭਾਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਨ ਏਵੰ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਵਧਸ੍ਸ ਪੁਨ ਗਹਣੇ ਪਯੋਜਨੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਯੰਕਾਰੋ, ਇਧ ਪਰੰਕਾਰੋਤਿ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ ‘‘ਕਾਯਵਚਿਪ੍ਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਛਪ੍ਪਯੋਗਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੦) ਵਚਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ‘‘ਵਧੋਤਿ ਮਾਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਮ੍ਪਿ ਪੋਥਨਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁੰ ਮਾਰਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਹਿੰਸਨੇਪਿ ਦਿਸ੍ਸਨਤੋ।

ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਕਾਯਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਰਣਮਤ੍ਤੁਜੋਤਨਾਯਂ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ ਤਪ੍ਪਯੋਜਨਤਾ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਏਤੇਪੀ**ਤਿ ਨਵਪਰਿਕ੍ਖਾਰਿਕਾਦਯੋਪਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਾ ਚ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ ਚ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਤਕੇਨ ਮਹਿਚ੍ਛਤਾ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ।

ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਸੁਖਂ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਸੁਖਵਿਹਾਰਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਸਾ ਅਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ**। ਤਤ੍ਥ ਚਾਯਂ ਸਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਾ ਭਯੇਨ ਨਪ੍ਪਟਿਹਞ੍ਞਤੀਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ**। ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨਤੋ **ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ। ਇਤਰੀਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਨ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਬਾਹਿਰਾਨਂ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦੀਨਂ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨਞ੍ਚ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤੁਪਦ੍ਦਵਾਨਂ ਅਭਿਭਵਨਤੋ **ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਸਹਿਤਾ**। ਬਨ੍ਧਨਭਾਵਕਰਭਯਾਭਾਵੇਨ **ਅਛਮ੍ਭਿ। ਏਕੋ** ਅਸਹਾਯੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਖਗ੍ਗਮਿਗਸਿਙ੍ਗਸਦਿਸਤਾਯ **ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ** ਚਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਛਿਨ੍ਨਪਕ੍ਖੋ, ਅਸਞ੍ਜਾਤਪਕ੍ਖੋ ਵਾ ਸਕੁਣੋ ਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਪਕ੍ਖਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਸਕੁਣੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **"ਪਕ੍ਖਯੁਤ੍ਤੋ ਸਕੁਣੋ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਪਰਿਭੋਗੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ ਸਾਪੇਕ੍ਖਾਠਪਨਞ੍ਚ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਾਦਿਸੋ ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਪੇਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਦੋਸਾ, ਤੇਹਿ ਵਾ ਆਰਕਾਤਿ **ਅਰਿਯੋ**ਤਿ ਆਹ **"ਅਰਿਯੇਨਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸੇਨਾ"**ਤਿ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ। **ਨਿਦ੍ਦੋਸਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰਾਮਿਸਸੁਖਂ ਕਿਲੇਸਵਜ੍ਜਰਹਿਤਤ੍ਤਾ।

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਸੀਲਸਂਵਰੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਤਦਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋ ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਪਾਲਕਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ"**ਤਿ। **ਸੇਸਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਪਦੇਸੁ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – **ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਕਂ ਵਾ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਭੂਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। **ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਨੁ ਅਨੁ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਪਾਕਟਭਾਵਕਰਣਤੋ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨ੍ਤਿਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਂ ਹਤ੍ਥਪਾਦਸਿਤਹਸਿਤਕਥਿਤਵਿਲੋਕਿਤਾਦਿਭੇਦਂ ਆਕਾਰਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਭੂਤਂ, ਤਦੇਵ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਯਂਕਾਰਣਾ ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਸਂਵਰਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਏਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸਤਿਕਵਾਟੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸਂਵੁਤਂ ਅਪਿਹਿਤਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਏਤੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁਂ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯੁਂ। **ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਤਿਕਵਾਟੇਨ ਪਿਦਹਨਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋਯੇਵ ਚ **"ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵਮਿਦਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਕਿਲੇਸਾਨੁਬਨ੍ਧਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਗ੍ਗਾਹਪਰਿਵਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਂ ਸੀਲਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਸੁ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੧.੧੩) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਨਵਸਿਤ੍ਤਸੁਖ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਗ੍ਗਾਹਪਰਿਵਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਨਵਸਿਤ੍ਤਸੁਖਤਾ ਅਵਿਕਿਣ੍ਣਸੁਖਤਾ ਚਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਂ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ,** ਪੁਰਤੋ ਗਮਨਂ। ਪਟਿਕ੍ਕਮਨਂ **ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ,** ਪਚ੍ਚਾਗਮਨਂ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਚਤੂਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਗਮਨੇ ਤਾਵ ਪੁਰਤੋ ਕਾਯਂ ਅਭਿਹਰਨ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ, ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ। ਠਾਨੇਪਿ ਠਿਤਕੋਵ ਕਾਯਂ ਪੁਰਤੋ ਓਣਮਨ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ, ਪਚ੍ਛਤੋ ਅਪਨਾਮੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ। ਨਿਸਜ੍ਜਾਯਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕੋਵ ਆਸਨਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਅਙ੍ਗਾਭਿਮੁਖੋ ਸਂਸਰਨ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਅਙ੍ਗਪ੍ਪਦੇਸਂ ਪਚ੍ਚਾਸਂਸਰਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ। ਨਿਪਜ੍ਜਾਯਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਕਾਰੇਹਿ, ਪਕਟ੍ਠਂ ਵਾ ਸਵਿਸੇਸਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ। ਧਮ੍ਮਤੋ ਵਡ੍ਢਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਹ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਾਤ੍ਥਕਂ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦਿਸਾਤ੍ਥਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ **ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ**। ਸਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕਾਰਾਵਹਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ **ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ**। ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ

ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਗੋਚਰੇ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਅਵਿਜਹਿਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਗੋਚਰੇ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ **ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ**। ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਮੇਵ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ **ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ**। ਤਤ੍ਥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੧੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੯) ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਕਿਨ੍ਨੁ ਮੇ ਏਤ੍ਥ ਗਤੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਿ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਪਰਿਗ੍ਗਹਣੰ **ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ**। ਤਤ੍ਥ ਚ **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਚੇਤਿਯਦਸ੍ਸਨਬੋਧਿਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਘਦਸ੍ਸਨਥੇਰਦਸ੍ਸਨਅਸੁਭਦਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਤੋ ਵਡ੍ਢਿ। ਚੇਤਿਯੰ ਵਾ ਬੋਧਿੰ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣੰ, ਸਙ੍ਘਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਙ੍ਘਾਰਮ੍ਮਣੰ ਪੀਤਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਖਯਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਥੇਰੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਓਵਾਦੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਅਸੁਭੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਖਯਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇਸੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ''ਸਾਤ੍ਥਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਆਮਿਸਤੋਪਿ ਵਡ੍ਢਿ ਅਤ੍ਥੋਯੇਵ ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਗਮਨੇ ਸਪ੍ਪਾਯਾਸਪ੍ਪਾਯੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ **ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ**। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਚੇਤਿਯਦਸ੍ਸਨੰ ਤਾਵ ਸਾਤ੍ਥੰ। ਸਚੇ ਪਨ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਮਹਾਪੂਜਾਯ ਦਸਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਨ੍ਤਰੇ ਪਰਿਸਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਭਵਾਨੁਰੂਪੰ ਇਤ੍ਥਿਯੋਪਿ ਪੁਰਿਸਾਪਿ ਅਲਙ੍ਕਤਪਟਿਯਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਰੂਪਕਾਨਿ ਵਿਯ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਚਸ੍ਸ ਇਟ੍ਠੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਲੋਭੋ, ਅਨਿਟ੍ਠੇ ਪਟਿਘੋ, ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨੇ ਮੋਹੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗਾਪਤ੍ਤਿੰ ਵਾ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਜੀਵਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੰ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਤੰ ਠਾਨੰ ਅਸਪ੍ਪਾਯੰ ਹੋਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਅਨ੍ਤਰਾਯਾਭਾਵੇ ਸਪ੍ਪਾਯੰ। ਬੋਧਿਦਸ੍ਸਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਙ੍ਘਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਸਾਤ੍ਥੰ। ਸਚੇ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ ਮਹਾਮਣ੍ਡਪੰ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿੰ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ ਜਨਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਚੇਵ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਤੰ ਠਾਨੰ ਅਸਪ੍ਪਾਯੰ, ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਭਾਵੇ ਸਪ੍ਪਾਯੰ। ਮਹਾਪਰਿਸਾਪਰਿਵਾਰਾਨੰ ਥੇਰਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਸੁਭਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਸਾਤ੍ਥੰ ਮਗ੍ਗਫਲਾਧਿਗਮਹੇਤੁਭਾਵਤੋ। ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਤ੍ਥਾਯ ਸਾਮਣੇਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਤਦਹਰਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਤ੍ਥੁਪੇਤ੍ਥ ਕਥੇਤਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਸਾਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਪਨੇਤੰ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਾਤੁਗਾਮਾਸੁਭੰ ਅਸਪ੍ਪਾਯੰ, ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਚ ਪੁਰਿਸਾਸੁਭੰ। ਸਭਾਗਮੇਵ ਸਪ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸਪ੍ਪਾਯਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਨਾਮ।

ਏਵੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਾਤ੍ਥਕਸਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਪਨ ਅਟ੍ਠਤਿੰਸਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਰੁਚਿਯੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਗੋਚਰੰ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਗੋਚਰੇ ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਗਮਨੰ **ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ** ਨਾਮ।

ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਪਨ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨੰ **ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ**। ਤੰ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ – ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਵਾ ਯਥਾ ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ''ਅਤ੍ਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ''ਤਿ ਵਾ, ''ਅਹੰ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਮਿ, ਮਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ''ਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੋ ''ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਤੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਜਨਯਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਤਿ ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨ ਅਯੰ ਕਾਯਸਮ੍ਮਤੋ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵੰ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤੋ ਏਕੇਕਪਦੁਦ੍ਧਰਣੇ ਪਥਵੀਧਾਤੁ, ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ ਓਮਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਦਾ, ਇਤਰਾ ਦ੍ਵੇ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬਲਵਤਿਯੋ। ਤਥਾ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣੇਸੁ। ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਤੇਜੋਧਾਤੁ, ਵਾਯੋਧਾਤੂਤਿ ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ ਓਮਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਦਾ, ਇਤਰਾ ਦ੍ਵੇ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਬਲਵਤਿਯੋ। ਤਥਾ ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਨੇਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧਰਣੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਅਤਿਹਰਣੰ ਨ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਅਤਿਹਰਣੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵੀਤਿਹਰਣੰ, ਵੀਤਿਹਰਣੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ, ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨੰ, ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਨੰ ਨ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਬ੍ਬਪਬ੍ਬੰ ਸਨ੍ਧਿਸਨ੍ਧਿ ਓਧਿਓਧਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤਕਪਾਲੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤਿਲੰ ਵਿਯ ਪਟਪਟਾਯਨ੍ਤਾ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੋ ਏਕੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਕਸ੍ਸ ਵਾ ਏਕਸ੍ਸ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨੰ? ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਹਿ ਧਾਤੂਨੰਯੇਵ ਗਮਨੰ, ਧਾਤੂਨੰ ਠਾਨੰ, ਧਾਤੂਨੰ ਨਿਸਜ੍ਜਨੰ, ਧਾਤੂਨੰ ਸਯਨੰ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਸਦ੍ਧਿੰ ਰੂਪੇਨ –

''ਅਞ੍ਞੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਅਞ੍ਞੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਅਵੀਚਿਮਨੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਨਦੀਸੋਤੋਵ ਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੧੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੯; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੫.੩੬੮)।

ਏਵਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਨਾਮਾਤਿ। **ਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਾਰਿਪੂਰਿਂ। **ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਸੀਲਸਂਵਰੋ, ਸਨ੍ਤੋਸੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ, ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਾਰਾ। **ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ‘‘ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨਂ ਵਿਯ ਵਨਚਰਕਾਨਂ ਵਿਯ ਚ ਨਿਵਾਸਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਨ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ ਕਾਚਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਅਪਵਾਦਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ, ਆਰਞ੍ਞਕੇਹਿ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੇਹਿ ਵਨਚਰਕਵਿਸਭਾਗਜਨੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਭੇਰਵਸਦ੍ਦਂ ਸਾਵੇਨ੍ਤਿ,** ਤਾਵਤਾ ਅਪਲਾਯਨ੍ਤਾਨਂ **ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਸੀਸਂ...ਪੇ॰... ਕਰੋਨ੍ਤਿ**। ਕਾਲ਼ਕਸਦਿਸਤ੍ਤਾ **ਕਾਲ਼ਕਂ,** ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਥੁਲ੍ਲਵਜ੍ਜਂ। ਤਿਲਕਸਦਿਸਤ੍ਤਾ **ਤਿਲਕਂ,** ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਣੁਮਤ੍ਤਵਜ੍ਜਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੀਤਿਂ। ਵਿਭੂਤਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ **ਖਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ**।

ਵਿਵਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਸੁਞ੍ਞ”**ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਜਨਸਦ੍ਦਨਿਗ੍ਘੋਸਾਭਾਵੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਸਦ੍ਦਕਣ੍ਟਕਤ੍ਤਾ ਝਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ **“ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਂ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ”**ਤਿ। **ਏਤਦੇ**ਵਾਤਿ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦਤਂਯੇਵ। **ਵਿਹਾਰੋ** ਪਾਕਾਰਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਸਕਲੋ ਆਵਾਸੋ। **ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ** ਦੀਘਪਾਸਾਦੋ, ‘‘ਗਰੁਲ਼ਸਣ੍ਠਾਨਪਾਸਾਦੋ’’ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਾਸਾਦੋ** ਚਤੁਰਸ੍ਸਪਾਸਾਦੋ। **ਹਮ੍ਮਿਯਂ** ਮੁਣ੍ਡਚ੍ਛਦਨਪਾਸਾਦੋ। **ਅਟ੍ਟੋ** ਪਟਿਰਾਜੂਨਂ ਪਟਿਬਾਹਨਯੋਗ੍ਗੋ ਚਤੁਪ੍ਪਞ੍ਚਭੂਮਕੋ ਪਤਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸੋ। **ਮਾਲ਼ੋ** ਏਕਕੂਟਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਅਨੇਕਕੋਣਵਨ੍ਤੋ ਪਤਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸੋ। ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਵਿਹਾਰੋ** ਨਾਮ ਦੀਘਮੁਖਪਾਸਾਦੋ। **ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ** ਏਕਪਸ੍ਸਚ੍ਛਦਨਕਸੇਨਾਸਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਏਕਪਸ੍ਸੇ ਭਿਤ੍ਤਿ ਉਚ੍ਚਤਰਾ ਹੋਤਿ, ਇਤਰਪਸ੍ਸੇ ਨੀਚਾ। ਏਤੇਨ ਤਂ ਏਕਪਸ੍ਸਚ੍ਛਦਨਕਂ ਹੋਤਿ। **ਪਾਸਾਦੋ** ਨਾਮ ਆਯਤਚਤੁਰਸ੍ਸਪਾਸਾਦੋ। **ਹਮ੍ਮਿਯਂ** ਮੁਣ੍ਡਚ੍ਛਦਨਂ ਚਨ੍ਦਿਕਙ੍ਗਣਯੁਤ੍ਤਂ। **ਗੁਹਾ** ਨਾਮ ਕੇਵਲਾ ਪਬ੍ਬਤਗੁਹਾ। **ਲੇਣਂ** ਦ੍ਵਾਰਬਦ੍ਧਂ ਪਬ੍ਭਾਰਂ। **ਮਣ੍ਡਪੋ**ਤਿ ਸਾਖਾਮਣ੍ਡਪੋ। ਆਵਸਥਭੂਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ **ਵਿਹਾਰਸੇਨਾਸਨਂ**। ਮਸਾਰਕਾਦਿ ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਿਤਬ੍ਬਭਿਸਿ ਉਪਧਾਨਞ੍ਚ ਮਞ੍ਚਪੀਠਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ **ਮਞ੍ਚਪੀਠਸੇਨਾਸਨਂ**। ਚਿਮਿਲਿਕਾਦਿ ਭੂਮਿਯਂ ਸਨ੍ਥਰਿਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਸਨ੍ਥਤਸੇਨਾਸਨਂ**। ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਾਭਾਵਤੋ ਕੇਵਲਂ ਸਯਨਸ੍ਸ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਚ ਓਕਾਸਭੂਤਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਦਿ ਪਟਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ **ਓਕਾਸਸੇਨਾਸਨਂ। ਸੇਨਾਸਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਮੇ**ਵਾਤਿ ‘‘ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਸੇਨਾਸਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੇਨਾਸਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਮੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾਭਾਵਤੋ।

ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਅਰਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਇਮਸ੍ਸ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਵਸੇਨ ਆਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਨਯੇ ਤਥਾ ਆਗਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ , **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇਪਿ** (ਵਿਭ॰ ੫੨੯) ਪਨ ‘‘ਅਰਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਖਿਲਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਰਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਆਗਤਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਯਂ ਨ ਗਾਮਪ੍ਪਦੇਸਨ੍ਤੋਗਧਂ, ਤਂ ਅਰਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਵਸੇਨ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਧੁਤਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੧) ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਰੁਕ੍ਖਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਸਮੀਪਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਯਾਵਤਾ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਕਾਲੇ ਸਮਨ੍ਤਾ ਛਾਯਾ ਫਰਤਿ, ਨਿਵਾਤੇ ਪਣ੍ਣਾਨਿ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲ’’ਨ੍ਤਿ। **ਸੇਲ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਪਬ੍ਬਤਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਪਬ੍ਬਤਨ੍ਤਿ ਸੇਲ”**ਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਿਲਾਮਯਮੇਵ। ਪਂਸੁਮਯਾਦਿਕੋ ਹਿ ਤਿਵਿਧੋਪਿ ਪਬ੍ਬਤੋ ਏਵਾਤਿ। **ਵਿਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਬ੍ਬਤਾਨਂ ਮਿਥੋ ਆਸਨ੍ਨਤਰੇ ਠਿਤਾਨਂ ਓਵਰਕਾਦਿਸਦਿਸਂ ਵਿਵਰਂ। **ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇ**ਵ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤੇ। **ਉਮਙ੍ਗਸਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਦੁਙ੍ਗਾਸਦਿਸਂ। **ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਨੁਪਚਾਰਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਸਞ੍ਚਾਰਵਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਨ ਸਞ੍ਚਰਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ “**ਵਨਪਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਵਨਸਣ੍ਡਾਨਮੇਤਂ ਸੇਨਾਸਨਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਵਨਪਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਂਸਨਕਾਨਮੇਤਂ। **ਵਨਪਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਲੋਮਹਂਸਾਨਮੇਤਂ। **ਵਨਪਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤਾਨਮੇਤਂ। **ਵਨਪਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਮਨੁਸ੍ਸੂਪਚਾਰਾਨਮੇਤਂ ਸੇਨਾਸਨਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੩੧) ਇਮਂ ਪਾਲ਼ਿਪ੍ਪਦੇਸਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਚ੍ਛਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਛਦਨੇਨ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਯਪਿ ਨ ਛਾਦਿਤਂ। **ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ। **ਪਬ੍ਭਾਰਲੇਣਸਦਿਸੇ**ਤਿ ਪਬ੍ਭਾਰਸਦਿਸੇ, ਲੇਣਸਦਿਸੇ ਵਾ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਰਿਯੇਸਨਂ **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ** ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨਾਤਿ ਆਹ “**ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਰਿਯੇਸਨਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਪਲ੍ਲਙ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਰਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਾਮੋਰੁਂ ਦਕ੍ਖਿਣੋਰੁਞ੍ਚ ਸਮਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਭੋ ਪਾਦੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਊਰੁਬਦ੍ਧਾਸਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਊਰੂਨਂ ਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ। **ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚ ਯਥਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਵਸੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਉਭੋ ਪਾਦੇ ਆਭੁਜਿਤੇ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਕਤ੍ਵਾ। ਤਂ ਪਨ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਪਾਦਾਨਂ ਤਥਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਾਕਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨੁਜੁਕਂ ਠਪਨਂ ਨਿਸਜ੍ਜਾਵਚਨੇਨੇਵ ਬੋਧਿਤਨ੍ਤਿ **ਉਜੁਂ ਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਾਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਰਿਮਕਾਯਵਿਸਯੋਤਿ ਆਹ “**ਉਪਰਿਮਸਰੀਰਂ ਉਜੁਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਉਜੁਕਂ ਠਪਨਂ ਸਰੂਪਤੋ ਪਯੋਜਨਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਅਟ੍ਠਾਰਸ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਪਣਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਓਣਮਨ੍ਤਿ। **ਨ ਪਰਿਪਤਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ ਵੀਥਿਂ ਨ ਲਙ੍ਘੇਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵਿਸੇਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਫਾਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਪਰਿਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਰਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਭਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ “**ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਮੁਖ**”ਨ੍ਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂਯੇਵ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮੀਪਤ੍ਥੋ ਵਾ **ਪਰਿ**-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਮੁਖਸਮੀਪੇ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ‘‘ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਭਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਾਵਨਾਨੁਰੂਪਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਏਵਂ **ਨਿਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਲੀਨਾਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਯੋ ਸਨ੍ਤੋ ਇਰਿਯਾਪਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ‘‘ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਦਲ਼੍ਹਭਾਵੋ। ‘‘ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਰਿਗ੍ਗਹੂਪਾਯੋ।

ਪਰੀਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ‘‘ਪਰਿਣਾਯਿਕਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬, ੨੦) ਵਿਯ। **ਮੁਖਨ੍ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ** ‘‘ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਨਿਗ੍ਗਮਨਟ੍ਠੋ ਹਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਨਿਯ੍ਯਾਨਂ ਸਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਗਹਿਤਾਸਮ੍ਮੋਸਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਸਮ੍ਮੋਸਂ ਸਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਪਰਮਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਗਿਜ੍ਝਤਿ ਅਭਿਕਙ੍ਖਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਅਭਿਜ੍ਝਾ,** ਲੋਭੋ। **ਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਭਿਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ, ਖਣੇ ਖਣੇ ਭਿਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। **ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚ ਪਹੀਨਸਦਿਸਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ। ਤਥਾਪਿ ਨਯਿਦਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਯ ਸਭਾਵਤੋ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝਂ, ਅਥ ਖੋ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ। ਤੇਨਾਹ “**ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਦਿਸੇਨਾ**”ਤਿ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਭਾਵੇਨ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝਂ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਨ ਭਾਵਨਾਯ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ, ਨ ਏਵਮਿਦਂ। ਇਦਂ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵਨਾਯ ਪਰਿਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਂ ਵਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਅਨੁਦ੍ਧਤਂ ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਰਿਮਪਕਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਣ੍ਡਰਸਭਾਵਂ। ‘‘ਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਯਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੬੨; ਵਿਭ॰ ੫੪੬) ਥਿਨਸ੍ਸ, ‘‘ਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਯਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੬੩; ਵਿਭ॰ ੫੪੬) ਚ ਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਥਿਨਂ ਚਿਤ੍ਤਗੇਲਞ੍ਞਂ, ਮਿਦ੍ਧਂ ਚੇਤਸਿਕਗੇਲਞ੍ਞ**”ਨ੍ਤਿ। ਸਤਿਪਿ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਵਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਚਿਤ੍ਤਕਾਯਲਹੁਤਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਤਂਤਂਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਯਾ ਤੇਸਂ ਅਕਲ੍ਯਤਾਦੀਨਂ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਤਾ, ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਸਭਾਵੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤਿਸਯਤ੍ਤਵਿਸਿਟ੍ਠਅਤ੍ਥਿਅਤ੍ਥਾਵਬੋਧਕੋਯਮੀਕਾਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਰਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ...ਪੇ॰... ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**”ਤਿ। **ਇਦਂ ਉਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਮਾਹ।

ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ। ਕਥਮਿਦਂ ਕਥਮਿਦਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਕਥਂਕਥਾ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਸਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਕਥਂਕਥੀ, ਨ ਕਥਂਕਥੀਤਿ **ਅਕਥਂਕਥੀ,** ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ। **ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਭੇਦਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਹਾਨਪ੍ਪਹਾਯਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਪਿ ਹਿ ਪਭੇਦਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਤਿ। **ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਾਤੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਂ ਪਾਤਨਞ੍ਚ ਤਾਸਂ ਪਞ੍ਞਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਮੇਵ। ਇਤਿ ਮਹਗ੍ਗਤਾਨੁਤ੍ਤਰਪਞ੍ਞਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚਾਯ ਚ ਪਰਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਾ ਨੀਵਰਣਧਮ੍ਮਾ ਇਤਰਾਯ ਚ ਸਮਤ੍ਥਤਂ ਵਿਹਨਨ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ “**ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਅਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ।

ਅਤ੍ਤਨੁਪਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯-੧੦. ਤਣ੍ਹਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੯-੨੦੦. ਨਵਮੇ ਤਯੋ ਭਵੇ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਯ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਂ ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਭੂਤਂ ਜਾਲਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਜਾਲਿਨੀ**। ਤੇਨਾਹ "**ਤਯੋ ਵਾ ਭਵੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਵਾ। **ਅਪਿਚਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯੇਨ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿਯਾ ਏਕਦੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਵਿਸਮੂਲਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ **ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿ** (ਮਹਾਨਿ॰ ੩; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਮੇਤ੍ਤਗੂਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ੨੨, ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ੧੨੪) –

> ''ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ? ਵਿਸਤਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਟਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਾਲਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਕ੍ਕਤੀਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਂਹਰਤੀਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਂਵਾਦਿਕਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਮੂਲਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਫਲਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ । ਵਿਸਪਰਿਭੋਗਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ। ਵਿਸਾਲਾ ਵਾ ਪਨ ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪੇ ਸਦ੍ਦੇ ਗਨ੍ਧੇ ਰਸੇ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਕੁਲੇ ਗਣੇ ਆਵਾਸੇ ਲਾਭੇ ਯਸੇ ਪਸਂਸਾਯ ਸੁਖੇ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਕਾਮਭਵੇ ਰੂਪਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇ ਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਅਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੇ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਅਤੀਤੇ ਅਨਾਗਤੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਵਿਸਟਾ ਵਿਤ੍ਥਤਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ''ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ (ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧ ਓਘਤਰਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ) **ਵਿਸਤਾ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਤਾ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਬਜਾਪਨਵਸੇਨ। **ਵਿਸਟਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਵਚਨਮੇਵ ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਟ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਸਾਲਾ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਾ। **ਵਿਸਕ੍ਕਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਸਹਤਿ। ਰਤ੍ਤੋ ਹਿ ਰਾਗਵਤ੍ਥੁਨਾ ਪਰੇਨ ਤਾਲ਼ਿਯਮਾਨੋਪਿ ਸਹਤਿ, ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਂ ਵਾ ''ਵਿਸਕ੍ਕਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਵਿਸਂਹਰਤੀ**ਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਕਾਮੇਸੁ ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀ ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਮੁਖਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਂਹਰਤਿ ਸਂਖਿਪਤਿ। ਵਿਸਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਂ ਹਰਤਿ ਉਪਨੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਂ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ **ਵਿਸਂਵਾਦਿਕਾ** ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵਤੋ **ਵਿਸਮੂਲਾ,** ਵਿਸਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਾਦਿਭੂਤਾ ਵੇਦਨਾ ਮੂਲਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਿਸਮੂਲਾ**। ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਤ੍ਤਾ ਵਿਸਂ ਫਲਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਿਸਫਲਾ**। ਤਣ੍ਹਾਯ ਰੂਪਾਦਿਕਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਮਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਾ **ਵਿਸਪਰਿਭੋਗਾ** ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪੁਨ "**ਵਿਸਟਾ ਵਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਨ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੯੫ ਅਪਸਾਦਨਾਵਣ੍ਣਨਾ; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨.੬੦) ਵਤ੍ਥਵਿਨਨਤ੍ਥਂ ਤਨ੍ਤਵਾਯੇਹਿ ਦਣ੍ਡਕੇ ਆਸਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਸਾਰਿਤਸੁਤ੍ਤਵਟ੍ਟਿ ''ਤਨੀਯਤੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਂ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਾਨਾਕੁਲਤਾਯ ਨਿਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ ਆਕੁਲਮੇਵ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਆਕੁਲਜਾਤੋ**"ਤਿ। ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯਥਾ ਨਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਮਾਨੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਸਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਨੇਤੁਂ, ਅਵਿਸਮਂ ਉਜੁਂ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਨ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਆਕੁਲਂ ਤਨ੍ਤਾਕੁਲਂ, ਤਨ੍ਤਾਕੁਲਂ ਵਿਯ ਜਾਤੋ ਭੂਤੋਤਿ **ਤਨ੍ਤਾਕੁਲਕਜਾਤੋ**। ਵਿਨਨਤੋ ਗੁਲਾਤਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਨਾਮਸ੍ਸ ਤਨ੍ਤਵਾਯਸ੍ਸ ਗਣ੍ਠਿਕਂ ਨਾਮ ਆਕੁਲਭਾਵੇਨ ਅਗ੍ਗਤੋ ਵਾ ਮੂਲਤੋ ਵਾ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵ ਖਲਿਬਦ੍ਧਤਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਗੁਲਾਗਣ੍ਠਿਕਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੇਸਕਾਰਕਞ੍ਜਿਯਸੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ।

ਸਕੁਣਿਕਾਤਿ ਪਟਪਦਸਕੁਣਿਕਾ। ਸਾ ਹਿ ਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਸੁ ਓਲਮ੍ਬਨਕੁਟਵਾ ਹੋਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਸਾ ਕੁਟਵਂ ਤਤੋ ਤਤੋ ਤਿਣਹੀਰਾਦਿਕੇ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਵਿਨਤਿ, ਯਥਾ ਤੇ ਪੇਸਕਾਰਕਞ੍ਜਿਯਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਅਗ੍ਗੇਨ ਵਾ ਅਗ੍ਗਂ, ਮੂਲੇਨ ਵਾ ਮੂਲਂ ਸਮਾਨੇਤੁਂ ਵਿਵੇਚੇਤੁਂ ਵਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ** ''ਗੁਲਾਗੁਣ੍ਠਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਞ੍ਜਿਯਸੁਤ੍ਤਂ ਕੁਲਾਵਕਞ੍ਚ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ

''ਏਵਮੇਵ ਸਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। ਕਾਮਂ ਮੁਞ੍ਜਪਬ੍ਬਜਤਿਣਾਨਿ ਯਥਾਜਾਤਾਨਿਪਿ ਦੀਘਭਾਵੇਨ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਟ੍ਠਾਨੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਆਕੁਲਬ੍ਯਾਕੁਲਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਪਨ ਨ ਤਥਾ ਦੁਬ੍ਬਿਵੇਚਿਯਾਨਿ ਯਥਾ ਰਜ੍ਜੁਭੂਤਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯਥਾ ਤਾਨੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਅਪਾਯਾਤਿ ਅਵਡ੍ਢਿਕਾ, ਸੁਖੇਨ, ਸੁਖਹੇਤੁਨਾ ਵਾ ਵਿਰਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਗਤਿਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਆਪਾਯਿਕਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। **ਸੁਖਸਮੁਸ੍ਸਯਤੋ**ਤਿ ਅਬ੍ਭੁਦਯਤੋ। **ਵਿਨਿਪਤਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਰੂਪਂ ਨਿਪਾਤਤ੍ਤਾ, ਯਥਾ ਤੇਨਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਸੁਖਸਮੁਸ੍ਸਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਨਿਪਤਿਤਤ੍ਤਾ। **ਇਤਰੋ**ਤਿ ਸਂਸਾਰੋ। ਨਨੁ ''ਅਪਾਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਸਂਸਾਰੋ ਏਵਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਨਿਰਯਾਦੀਨਂ ਪਨ ਅਧਿਮਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅਪਾਯਾਦਿਗ੍ਗਹਣਂ। ਗੋਬਲੀਬਦ੍ਦਞਾਯੇਨਾਯਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਪਾਟੀਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਹੇਤੁਫਲਭਾਵੇਨ ਅਪਰਾਪਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। **ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ। **ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਤਂ ''ਅਪਾਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ। **ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਵਾਤਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਨਾਵਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਸ੍ਸ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਉਪਮਾ। **ਯਨ੍ਤੇ ਯੁਤ੍ਤਗੋਣੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਅਵਸੀਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਦੁਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

"**ਸਮੂਹਗ੍ਗਾਹੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਸਾਧਾਰਣਗ੍ਗਾਹੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ''ਇਤ੍ਥਂ ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਥਾ''ਤਿ ਪਨ ਵਿਸੇਸਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਗਹਣਂ ਸਮੂਹਗ੍ਗਾਹੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਵਿਸੇਸਂ ਅਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚ ਅਨੁਪਨਿਧਾਨਂ ਸਮਤੋ ਅਸਮਤੋ ਚ ਉਪਨਿਧਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਵਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਅਨੁਪਨਿਧਾਨਂ ਕਥਿਤਂ। **ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਥਾ**ਤਿ ਪਨ ਸਮਤੋ ਅਸਮਤੋ ਚ ਉਪਨਿਧਾਨਂ। **ਅਞ੍ਞਂ ਆਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਸਨ੍ਤਾਨਗਤਂ ਆਕਾਰਂ।

ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਦਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਨਸ੍ਸਤਿ। **ਸਂਸਯਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਸਿਯਂ, ਨ ਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਵਸੇਨ। **ਪਤ੍ਥਨਾਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਪਿ ਨਾਮ ਸਾਧੁ ਪਨਾਹਂ ਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਤ੍ਥਨਾਯ ਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ। **ਸੁਦ੍ਧਸੀਸਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਸਾਧਾਰਣਾ ਸੀਸਾ। ''ਇਤ੍ਥਂ ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ "**ਸੁਦ੍ਧਸੀਸਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਸੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਹਿਤਾਯ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਿਨੀ ਤਣ੍ਹਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਚਤੂਹਿ ਸੀਸੇਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਚ ਸੀਸਮੂਲਕੇਹਿ ਮਾਨਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਅਯਮੇਵ ਤਣ੍ਹਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਆਹ "**ਏਵਮੇਤੇ...ਪੇ॰... ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**"ਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੋਪਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਯਤੋ ''ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਸਮੂਹਗ੍ਗਾਹੋ''ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਥਂ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨੀਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨੇਸੁਪਿ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨੀਤਿ ਵਚਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੀਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾਨਂ ਤਂਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਤਪ੍ਪਧਾਨਤਾਯ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਦਸਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਤਣ੍ਹਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਹਾਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਤੁਤ੍ਥਪਣ੍ਣਾਸਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

੫. ਪਞ੍ਚਮਪਣ੍ਣਾਸਕਂ

(੨੧) ੧. ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਵਗ੍ਗੋ

੧-੧੦. ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੧-੨੧੦. ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਲਾਮਕਪੁਰਿਸੋ। ਪਾਣਂ ਅਤਿਪਾਤੇਤੀਤਿ **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ**। ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਤੀਤਿ **ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ**। ਕਾਮੇਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾ ਚਰਤੀਤਿ **ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੀ**। ਮੁਸਾ ਵਦਤੀਤਿ **ਮੁਸਾਵਾਦੀ**। ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦੇ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਯੀ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇ ਸਮਾਦਪੇਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਾਣਂ ਅਤਿਪਾਤੇਤਿ, ਤਥਾ ਨਂ ਤਤ੍ਥ ਗਹਣਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਸ੍ਮਾ ਸਯਂਕਤੇਨ ਚ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਯਞ੍ਚ ਸਮਾਦਪਿਤੇਨ ਕਤਂ, ਤਤੋ ਉਪਡ੍ਢਸ੍ਸ ਦਾਯਾਦੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਨ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ। **ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਕਤੇਨ ਸੁਸੀਲ੍ਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਯਞ੍ਚ ਸਮਾਦਪਿਤੋ ਕਰੋਤਿ, ਤਤੋ ਉਪਡ੍ਢਸ੍ਸ ਦਾਯਾਦਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੇਨ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਤਰੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਰੇਨ ਕਤਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਂ ਸੁਸੀਲ੍ਯਂ ਵਾ ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਵਚਿਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਕਤਤ੍ਤਾ ਆਣਾਪਨਵਸੇਨ ਪਸੁਤਪਾਪਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਦਾਯਾਦੋ ''ਤਤੋ ਉਪਡ੍ਢਸ੍ਸ ਦਾਯਾਦੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨੧੧-੨੨੦. ਦੁਤਿਯੋ ਪਰਿਸਾਵਗ੍ਗੋ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋਯੇਵ।

(੨੩) ੩. ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੧-੨੩੧. ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ। **ਚਿਨ੍ਤਾਕ**ਵੀਤਿਆਦੀਸੁ ਵਤ੍ਥੁਅਨੁਸਨ੍ਧਿਉਭਯਮੇਵ ਚਿਰੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਰਣਵਸੇਨ **ਚਿਨ੍ਤਾਕ**ਵਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਅਸ੍ਸੁਤੰ ਅਨੁਸਨ੍ਧੇਤ੍ਵਾ ਕਰਣਵਸੇਨ **ਸੁਤਕ**ਵਿ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥੰ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਿਪਨਵਿਤ੍ਥਾਰਣਾਦਿਵਸੇਨ **ਅਤ੍ਥਕ**ਵਿ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰੇਨ ਕਤੰ ਕਬ੍ਬੰ ਨਾਟਕੰ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੰਸਦਿਸਮੇਵ ਅਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਪ੍ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਕਰਣਵਸੇਨ **ਪਟਿਭਾਨਕ**ਵਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੨੪) ੪. ਕਮ੍ਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸੰਖਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੨. ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਕਾਲ਼ਕ**ਨ੍ਤਿ ਮਲੀਨਂ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਦਸਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥ**”ਨ੍ਤਿ। ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਹੇਤੁਤੋ ਵਾ **ਕਣ੍ਹਂ**। ਤੇਨਾਹ “**ਕਣ੍ਹਵਿਪਾਕ**”ਨ੍ਤਿ। ਅਪਾਯੂਪਪਤ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਚ ਦੋਭਗ੍ਗਿਯਂ ਕਣ੍ਹਵਿਪਾਕੋ, ਯਂ ਤਸ੍ਸ ਤਮਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪਨਤੋ। **ਪਣ੍ਡਰਕ**ਨ੍ਤਿ ਓਦਾਤਂ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਹੇਤੁਤੋ ਵਾ **ਸੁਕ੍ਕਂ**। ਤੇਨਾਹ “**ਸੁਕ੍ਕਵਿਪਾਕ**”ਨ੍ਤਿ। ਸਗ੍ਗੂਪਪਤ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਸੋਭਗ੍ਗਿਯਞ੍ਚ ਸੁਕ੍ਕਵਿਪਾਕੋ, ਯਂ ਤਸ੍ਸ ਜੋਤਿਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਪਨ “**ਸਗ੍ਗੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਿਸ੍ਸਕਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲੇਨ ਕਣ੍ਹਂ ਕਾਲੇਨ ਸੁਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਮਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਕਤਕਮ੍ਮਂ। **ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਮਿਸ੍ਸਕਕਮ੍ਮਂ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਮਞ੍ਞਾ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਹੇਤੁਤਾਯਾਤਿ ਅਪਚਯਗਾਮਿਤਾਯ ਤਦੁਭਯਵਿਦ੍ਧਂਸਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਕਰਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਇਧ ਸੁਕ੍ਕਪਰਿਯਾਯੋਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਆਹ “**ਉਭਯ...ਪੇ॰... ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਭਯਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾਧਿਗਤਸ੍ਸ ਉਭਯਵਿਪਾਕਸ੍ਸ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਹਿ ਵਿਪਾਕੋ ਇਧ ਸੁਕ੍ਕਂ ਸੁਕ੍ਕਵਿਪਾਕੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਅਰਿਯਫਲਵਿਪਾਕੋ।

ਸੰਖਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਵਿਤ੍ਥਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੩. ਦੁਤਿਯੇ **ਸਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਦੁਕ੍ਖਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਸੁ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਗਹਣਾਦਿਵਸੇਨ ਚੋਪਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਾਮ। ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਹਨੁਸਂਚੋਪਨਵਸੇਨ ਵਚੀਭੇਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਾ ਤਾਯੇਵ ਦ੍ਵਾਦਸ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਾਮ। ਉਭਯਚੋਪਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਰਹੋ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਮਨੋਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਾਮ। ਇਤਿ ਤੀਸੁਪਿ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਭੇਦਾ ਅਕੁਸਲਾ ਚੇਤਨਾਵ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀਤਿ ਆਯੂਹਤਿ,** ਤਂ ਪਨ ਆਯੂਹਨਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਨਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। **ਸਦੁਕ੍ਖਂ ਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕਮਾਹ। **ਵਿਪਾਕਫਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਫਸ੍ਸਸੀਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਾਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮਾਹ। **ਵੇਮਾਨਿਕਪੇਤਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਨਂ ਕਾਲੇਨ ਸੁਖਂ, ਕਾਲੇਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਾਪਾਦਨਾਯ। **ਯਾ ਚੇਤਨਾ**ਤਿ ਯਾ ਅਪਚਯਗਾਮਿਨਿਚੇਤਨਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਵਿਵਟ੍ਟਗਾਮਿਨੀ ਮਗ੍ਗਚੇਤਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**”ਤਿ।

ਵਿਤ੍ਥਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੯. ਸੋਣਕਾਯਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੪-੨੪੦. ਤਤਿਯੇ **ਪੁਰਿਮਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਿਵਸਾਨਿ ਪੁਰਿਮਤਰਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿਯ੍ਯੋ ਦਿਵਸਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਾਮ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਪੁਰਿਮਤਰਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਅਤੀਤਾਨਨ੍ਤਰਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਇਤਿ ਇਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਤਰਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯਦੇਤ੍ਥ ‘‘ਪੁਰਿਮਤਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਂ ਯਂ ਓਰਂ, ਤਂ ਤਂ ਪੁਰਿਮਂ। ਯਂ ਯਂ ਪਰਂ, ਤਂ ਤਂ ਪੁਰਿਮਤਰਂ ਓਰਪਾਰਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪੁਰਿਮਤਰਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਅਪੇਕ੍ਖਾਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਚਤੁਤ੍ਥਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਸੋਣ਼ਕਾਯਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦-੧੧. ਸਮਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੧-੨. ਦਸਮੇ **ਸੇਸਪਦੇਸੁਪੀ**ਤਿ ''ਇਧ ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ। ਯਥਾ ਹਿ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੧, ੨੮੭, ੨੯੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੩) ਏਤ੍ਥ ਕਤੋ ਨਿਯਮੋ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਕਤੋਯੇਵ ਹੋਤਿ ਸਾਧਾਰਣਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਏਵਮਿਧਾਪੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਦੁਤਿਯਾਦਯੋਪਿ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਧਿਗਮਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸਮਣਭਾਵੋਤਿ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮਣਾ ਦੇਸਿਤਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਠਾਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਫਲਟ੍ਠਕਸਮਣਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਸਮਿਤਪਾਪਸਮਣਗ੍ਗਹਣਤੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਮਹਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਵਿਯ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਪਿ ਨ ਗਹਿਤਾਤਿ? ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਤ੍ਥਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਿ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ''ਞਾਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਦੇਸਵਤ੍ਤੀ, ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਮਣੋਪਿ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੪) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਪਨ ਨਿਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਤਂਤਂਸਮਣਭਾਵਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਫਲਟ੍ਠਕਸਮਣਾਵ ਗਹਿਤਾ, ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਤੋ ਫਲਟ੍ਠੋ ਸਵਿਸੇਸਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦੇਸਨਾਭੇਦੇਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ। **ਰਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤਾ। **ਤੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਕਸਾਰਾਭਾਵਤੋ।

ਪਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਪਵਾਦਾ**। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨਂ ਨਾਨਾਦਿਟ੍ਠਿਦੀਪਕਸਮਯਾਤਿ ਆਹ **"ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ**ਤਿ ਲਾਭਿਵਸੇਨ ਤਯੋ, ਤਕ੍ਕਿਵਸੇਨ ਏਕੋਤਿ ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ। ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਲਾਭੀ ਤਿਤ੍ਥਿਯੋ ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞੋ ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਮਜ੍ਝਪਞ੍ਞੋ ਦਸ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪਾਨਿ, ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪਾਨਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ। ਸੋ ਏਵਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਅਭਿਵਦਤਿ, ਤਕ੍ਕੀ ਪਨ ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤਂ ਵੀਮਂਸਾਨੁਚਰਿਤਂ ਸਯਂਪਟਿਭਾਨਂ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਅਭਿਵਦਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਲਾਭਿਵਸੇਨ ਤਯੋ, ਤਕ੍ਕਿਵਸੇਨ ਏਕੋਤਿ ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ''ਤਿ।

ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਚ ਏਕਚ੍ਚਂ ਸਸ੍ਸਤਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਾਦੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ। ਸੋ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕਮਨੋਪਦੋਸਿਕਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਇਧਾਗਤਾਨਂ ਤਕ੍ਕਿਨੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਤਿ ਆਹ **"ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ"**ਤਿ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਮਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ, ਮਰਿਯਾਦਾ। ਤਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤੋ। ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਅਨਨ੍ਤੋ ਚ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਏਕਸੇਸੇਨ ਵਾ ''ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੬; ਉਦਾ॰ ੧) ਵਿਯ। ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਸਹਚਰਿਤੋ ਵਾਦੋ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤੋ ਯਥਾ ''ਕੁਨ੍ਤਾ ਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਵਾ ਯਥਾ ''ਮਞ੍ਚਾ ਘੋਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਸੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਾ**। ''ਅਨ੍ਤਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ, ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ, ਅਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ, ਨੇਵਨ੍ਤਵਾ ਨਾਨਨ੍ਤਵਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ। ਅਵਡ੍ਢਿਤਕਸਿਣਸ੍ਸ ਤਂ ਕਸਿਣਂ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਚ ਲੋਕੋਤਿ ਚ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਠਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਦੁਤਿਯੋ ਵਡ੍ਢਿਤਕਸਿਣਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਤਿਯੋ ਤਿਰਿਯਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਅਵਡ੍ਢਿਤਕਸਿਣਸ੍ਸ, ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਤਕ੍ਕਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯੁਤ੍ਤਂ ਤਾਵ ਪੁਰਿਮਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਾਦਾਨਂ ਅਨ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨਨ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਞ੍ਚ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਪਨ ਤਦੁਭਯਨਿਸੇਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਤ੍ਤਾ ਕਥਮਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਤਦੁਭਯਪ੍ਪਟਿਸੇਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਤ੍ਤਾ ਏਵ। ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਪ੍ਪਟਿਸੇਧਵਾਦੋਪਿ ਹਿ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਵਿਸਯੋ ਏਵ ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

ਨ ਮਰਤੀਤਿ ਅਮਰਾ। ਕਾ ਸਾ? ''ਏਵਨ੍ਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੨) ਨਯੇਨ ਪਰਿਯਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚੇਵ ਵਾਚਾ ਚ। ਵਿਵਿਧੋ ਖੇਪੋਤਿ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਅਮਰਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕੋ**। ਅਥ ਵਾ ਅਮਰਾ ਨਾਮ ਮਚ੍ਛਜਾਤਿ, ਸਾ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਦਕੇ ਸਨ੍ਧਾਵਮਾਨਾ ਗਾਹਂ

ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵੰ ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਾਦੋ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ, ਗਾਹੰ ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾ**। ਸ੍ਵਾਯੰ ਵਾਦੋ ਮੁਸਾਵਾਦਾਨੁਯੋਗਛਨ੍ਦਰਾਗਭਯਮੋਹਭਾਵਹੇਤੁਕਤਾਯ ਚਤੁਧਾ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ "**ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾ**"ਤਿ।

ਅਧਿਚ੍ਚ ਯਥਿਚ੍ਛਕੰ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਰਣੰ ਕਸ੍ਸਚਿ ਬੁਦ੍ਧਿਪੁਬ੍ਬੰ ਵਾ ਵਿਨਾ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਤ੍ਤਲੋਕਸਞ੍ਞਿਤਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਅਧਿਚ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਾਰਮ੍ਮਣੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਤਦਾਕਾਰਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਤਦਾਕਾਰਸਹਚਰਿਤਤਾਯ ਚ ''ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਥਾ ''ਮਞ੍ਚਾ ਘੋਸਨ੍ਤਿ'', ''ਕੁਨ੍ਤਾ ਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਚ। ਤੰ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਾ**। ਲਾਭਿਵਸੇਨ ਤਕ੍ਕਿਵਸੇਨ ਚ "**ਦ੍ਵੇ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਾਦੋ ਸਞ੍ਞਿਵਾਦੋ, ਸੋ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਞ੍ਞਿਵਾਦਾ**। ਰੂਪਿਚਤੁਕ੍ਕੰ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਚਤੁਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸੰ ਚਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨੰ ਵਸੇਨ **ਸੋਲ਼ਸ ਸਞ੍ਞਿਵਾਦਾ**। ਇਮੇਸ੍ਵੇਵ ਪੁਰਿਮਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨੰ ਵਸੇਨ **ਅਟ੍ਠ ਸਞ੍ਞਿਵਾਦਾ, ਅਟ੍ਠ ਨੇਵਸਞ੍ਞਿਨਾਸਞ੍ਞਿਵਾਦਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕੇਵਲਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ''ਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨੰ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਇਧ ਅਸਞ੍ਞੀਤਿ ਚ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਤਿ ਚ।

ਸਤ੍ਤ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵੇ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਤ੍ਤਭਾਵੇ ਰੂਪਾਵਚਰਤ੍ਤਭਾਵੇ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਰੂਪਤ੍ਤਭਾਵੇ ਚ ਠਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛੇਦਪਞ੍ਞਾਪਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ।

ਪਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਉਪਭੋਗਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਰੂਪਜ੍ਝਾਨਸੁਖਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਪਞ੍ਞਾਪਨਵਾਦਾ। **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਲਦ੍ਧਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਦੁਕ੍ਖਵੂਪਸਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੰ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾ**।

ਵਾਯਤਿ ਕਮਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵਾਯੋ, ਸੋ ਏਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਾਪਕਹੇਤੁਤਾਯ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਆਹ "**ਵਾਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। **ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਮਣੋਪਿ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤੇ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥੀਤਿ? ਅਕ੍ਖੇਤ੍ਤਤਾਯ। ਯਥਾ ਹਿ ਨ ਆਰਗ੍ਗੇ ਸਾਸਪੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨ ਉਦਕਪਿਟ੍ਠੇ ਅਗ੍ਗਿ ਜਲਤਿ, ਨ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੇ ਬੀਜਾਨਿ ਵਿਰੂਹਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵੰ ਬਾਹਿਰੇਸੁ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨੇਸੁ ਨ ਇਮੇ ਸਮਣਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਸਾਸਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸੁਕ੍ਖੇਤ੍ਤਤਾਯ। ਸਾ ਪਨ ਨੇਸੰ ਅਕ੍ਖੇਤ੍ਤਤਾ ਸੁਕ੍ਖੇਤ੍ਤਤਾ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਭਾਵਤੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਯਸ੍ਮਿੰ ਖੋ, ਸੁਭਦ੍ਦ, ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਸਮਣੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਦੁਤਿਯੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸਮਣੋ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਤਿਯੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸਮਣੋ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਚਤੁਤ੍ਥੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸਮਣੋ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਖੋ, ਸੁਭਦ੍ਦ, ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਸਮਣੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਦੁਤਿਯੋਪਿ ਤਤ੍ਥ... ਤਤਿਯੋਪਿ ਤਤ੍ਥ... ਚਤੁਤ੍ਥੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸਮਣੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਖੋ, ਸੁਭਦ੍ਦ, ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। ਇਧੇਵ, ਸੁਭਦ੍ਦ, ਸਮਣੋ, ਇਧ ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ, ਇਧ ਤਤਿਯੋ ਸਮਣੋ, ਇਧ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਮਣੋ, ਸੁਞ੍ਞਾ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਸਮਣੇਭਿ ਅਞ੍ਞੇਹੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੪)।

ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਅਭਾਵੋ ਭਾਵੋ ਚ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਭਾਵਤੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਦੁਭਯਞ੍ਚ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਭਾਵਹੇਤੁਕੰ । ਸੋ ਚ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨੰ ਅਕ੍ਖੇਤ੍ਤੰ, ਸਾਸਨੰ ਖੇਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਸੁਰਤ੍ਤਹਤ੍ਥਪਾਦੋ ਭਾਸੁਰਕੇਸਰਭਾਰੋ ਸੀਹੋ ਮਿਗਰਾਜਾ ਨ ਸੁਸਾਨੇ ਵਾ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟੇ ਵਾ ਪਟਿਵਸਤਿ, ਤਿਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਵਿਤ੍ਥਤੰ ਪਨ ਹਿਮਵਨ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਮਣਿਗੁਹਾਯਮੇਵ ਵਸਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਾਗਰਾਜਾ ਨ

ਗੋਚਰਿਯਹਤ੍ਥਿਕੁਲਾਦੀਸੁ ਨਵਸੁ ਕੁਲੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਵਲਾਹਕੋ ਅਸ੍ਸਰਾਜਾ ਨ ਗਦ੍ਰਭਕੁਲੇ ਵਾ ਘੋਟਕਕੁਲੇ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਿਨ੍ਧੁਤੀਰੇ ਪਨ ਸਿਨ੍ਧਵਕੁਲੇਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਸਬ੍ਬਕਾਮਦਦੰ ਮਨੋਹਰੰ ਮਣਿਰਤਨੰ ਨ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟੇ ਵਾ ਪੰਸੁਪਬ੍ਬਤਾਦੀਸੁ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਪੁਲਪਬ੍ਬਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਤਿਮਿਰਪਿਙ੍ਗਲੋ ਮਚ੍ਛਰਾਜਾ ਨ ਖੁਦ੍ਦਕਪੋਕ੍ਖਰਣੀਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਗਮ੍ਭੀਰੇ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਦਿਯਡ੍ਢਯੋਜਨਸਤਿਕੋ ਸੁਪਣ੍ਣਰਾਜਾ ਨ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇ ਏਰਣ੍ਡਵਨਾਦੀਸੁ ਪਟਿਵਸਤਿ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਪਨ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਸਿਮ੍ਬਲਿਦਹਵਨੇਯੇਵ ਪਟਿਵਸਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਧਤਰਟ੍ਠੋ ਸੁਵਣ੍ਣਹੰਸੋ ਨ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇ ਆਵਾਟਕਾਦੀਸੁ ਪਟਿਵਸਤਿ, ਨਵੁਤਿਹੰਸਸਹਸ੍ਸਪਰਿਵਾਰੋ ਪਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਕੂਟੇਯੇਵ ਪਟਿਵਸਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਚਤੁਦ੍ਦੀਪਿਸ੍ਸਰੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਾਜਾ ਨ ਨੀਚਕੁਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਜਾਤਿਯਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲੇਯੇਵ ਪਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਮੇਵੰ ਇਮੇਸੁ ਸਮਣੇਸੁ ਏਕਸਮਣੋਪਿ ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਰਿਕ੍ਖਤੇ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਇਧੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣੋ...ਪੇ॰... ਸੁਞ੍ਞਾ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਸਮਣੇਭਿ ਅਞ੍ਞੇਹੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੯-੧੪੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧)। ਏਕਾਦਸਮੇ ਨਤ੍ਥਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਸਮਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਕਮ੍ਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੨੫) ੫. ਆਪਤ੍ਤਿਭਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਙ੍ਘਭੇਦਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੩. ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣਾਦੀਸੁ**ਤਿ ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣੰ ਅਨੁਵਾਦਾਧਿਕਰਣੰ ਆਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣੰ ਕਿਚ੍ਚਾਧਿਕਰਣਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵਾ ਅਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਯੋ ਵਿਵਾਦੋ, ਇਦੰ **ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣੰ** ਨਾਮ। ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਆਚਾਰਦਿਟ੍ਠਿਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਅਨੁਵਦਨ੍ਤਾਨੰ ਯੋ ਅਨੁਵਾਦੋ ਉਪਵਦਨਾ ਚੇਵ ਚੋਦਨਾ ਚ, ਇਦੰ **ਅਨੁਵਾਦਾਧਿਕਰਣੰ** ਨਾਮ। ਮਾਤਿਕਾਯ ਆਗਤਾ ਪਞ੍ਚ, ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਦ੍ਵੇਤਿ ਸਤ੍ਤਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਇਦੰ **ਆਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣੰ** ਨਾਮ। ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਪਲੋਕਨਾਦੀਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਕਰਣੰ, ਇਦੰ **ਕਿਚ੍ਚਾਧਿਕਰਣੰ** ਨਾਮ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਸਙ੍ਘਭੇਦਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨-੩. ਆਪਤ੍ਤਿਭਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੪-੫. ਦੁਤਿਯੇ ਭਸ੍ਸਤਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਭਾਵੇਨ ਖਿਪੀਯਤੀਤਿ ਭਸ੍ਮੰ, ਛਾਰਿਕਾ। ਤਸ੍ਸ ਪੁਟੰ ਭਣ੍ਡਿਕਾ **ਭਸ੍ਮਪੁਟੰ**। ਤੇਨਾਹ "**ਭਸ੍ਮਪੁਟਨ੍ਤਿ ਛਾਰਿਕਾਭਣ੍ਡਿਕ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯੰ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਆਪਤ੍ਤਿਭਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪-੭. ਸੇਯ੍ਯਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੬-੯. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਪੇਤਾ**ਤਿ ਪੇਚ੍ਚਭਾਵੰ ਗਤਾ। ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਇਧ ਕਤਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਕਾਲੇਨ ਕਤਜੀਵਿਤੁਚ੍ਛੇਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਕਾਲਕਤਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ**"ਤਿ, ਮਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਪੇਚ੍ਚਭਵੰ ਗਤਾ, ਪੇਤੂਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿੰ ਉਪਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਥ ਵਾ ਪੇਤਵਿਸਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਪੇਤਾ ਨਾਮਾ**"ਤਿ। **ਏਕੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸਯਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ** ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ।

ਤੇਜੁਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੀਹਸ੍ਸ ਅਭੀਰੁਕਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਭੀਰੁਕਾ ਸੇਸਮਿਗਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਸਯੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤਾਸਪੁਬ੍ਬਕੰ ਯਥਾ ਤਥਾ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਸੀਹੋ ਪਨ ਅਭੀਰੁਕੋ ਸਭਾਵਤੋ ਸਤੋਕਾਰੀ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਯ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾਵ ਸਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਦ੍ਵੇ ਪੁਰਿਮਪਾਦੇ**"ਤਿਆਦਿ। ਦਕ੍ਖਿਣੇ ਪੁਰਿਮਪਾਦੇ ਵਾਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਪਾਦਸ੍ਸ ਠਪਨਵਸੇਨ **ਦ੍ਵੇ ਪੁਰਿਮਪਾਦੇ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਪਚ੍ਛਿਮਪਾਦੇ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਇਧਾਪਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਠਪਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, **ਠਿਤੋਕਾਸਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੰ** ਅਭੀਰੁਕਵਸੇਨੇਵ। **ਸੀਸੰ ਪਨ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸੀਹਕਿਰਿਯਾ ਅਨੁਤ੍ਰਸ੍ਸੁਪ੍ਪਬੁਜ੍ਝਨਾ ਵਿਯ ਅਭੀਰੁਭਾਵਸਿਦ੍ਧਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸੀਹਵਿਜਮ੍ਭਨੰ** ਅਤਿਵੇਲੰ ਏਕਾਕਾਰੇ ਠਪਿਤਾਨੰ ਸਰੀਰਾਵਯਵਾਨੰ ਗਮਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਸੁ ਯੋਗ੍ਗਭਾਵਾਪਾਦਨਤ੍ਥੰ। **ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਸੀਹਨਾਦਨਦਨੰ** ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਮਿਗਰਾਜੇਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਸਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥੰ।

ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੇਯ੍ਯਾ ਤਥਾਗਤਸੇਯ੍ਯਾ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੇਤਿ ਅਬ੍ਯਾਵਟਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸੇਯ੍ਯਾ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਸੇਯ੍ਯਾ **ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੇਯ੍ਯਾ**। ਕਿੰ ਪਨ ਤੰ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਨ੍ਤਿ? ਆਨਾਪਾਨਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਠਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੰ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੋ ਜਾਤੋਤਿ। ਤਯਿਦੰ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਨ ਸੇਯ੍ਯਾ, ਤਥਾਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ''ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਭਗਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ''ਤਿ **ਮਹਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੯) ਆਗਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਏਵ ਤਥਾਗਤਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਕੇਚਿ। ਏਵੰ ਸਤਿ

ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਕਾਲਿਕਾਵ ਤਥਾਗਤਸੇਯ੍ਯਾ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਚ ਭਗਵਾ ਲੋਕਿਯਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਜ੍ਜਨਬਹੁਲੋ ਵਿਹਾਸਿ। ਅਗ੍ਗਫਲਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਨਿਦ੍ਦੂਪਗਮਲਕ੍ਖਣਾ ਸੇਯ੍ਯਾ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਪਨ ਨੇਸੰ ਪਠਮਜਾਤਿਸਮਨ੍ਵਯਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵੁਤ੍ਤਿਕਾ, ਏਵੰ ਭਗਵਤੋ ਅਰਿਯਜਾਤਿਸਮਨ੍ਵਯੰ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵੁਤ੍ਤਿਕੰ ਅਗ੍ਗਫਲਭੂਤੰ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਤਥਾਗਤਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਪਞ੍ਚਮਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨਿ।

ਸੇਯ੍ਯਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਪਠਮਵੋਹਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੦-੨੫੩. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਅਨਰਿਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਾਧੂਨੰ ਨਿਹੀਨਾਨੰ। **ਵੋਹਾਰਾ**ਤਿ ਸੰਵੋਹਾਰਾ ਅਭਿਲਾਪਾ ਵਾ, ''ਦਿਟ੍ਠੰ ਮਯਾ''ਤਿ ਏਵੰਵਾਦਿਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਤੰਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨਵਮਾਦੀਸੁ ਨਤ੍ਥਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਪਠਮਵੋਹਾਰਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਪਤ੍ਤਿਭਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਞ੍ਚਮਪਣ੍ਣਾਸਕੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

(੨੬) ੬. ਅਭਿਞ੍ਞਾਵਗ੍ਗੋ

੧-੩. ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੪-੨੫੬. ਛਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕਸਮਨਤੋ **ਸਮਥੋ**, ਸਮਾਧੀਤਿ ਆਹ “**ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ**”ਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵਿਵਿਧੇਨਾਕਾਰੇਨ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਵਿ**ਪਸ੍ਸਨਾ**, ਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਞਾਣੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਗ੍ਗਹਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣ**”ਨ੍ਤਿ।

ਦੁਤਿਯੇ ਅਨਰਿਯੇਹਿ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਅਨਰਿਯਾਨੰ ਪਰਿਯੇਸਨਾਤਿ **ਅਨਰਿਯਪਰਿਯੇਸਨਾ**। ਸਯੰ ਲਾਮਕਤਾਯ ਅਨਰਿਯਾਨੰ ਪਰਿਯੇਸਨਾਤਿ ਵਾ **ਅਨਰਿਯਪਰਿਯੇਸਨਾ। ਜਰਾਸਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਜੀਰਣਪਕਤਿਕੰ। ਤਤਿਯੰ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪-੧੦. ਮਾਲੁਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੭-੨੬੩. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਅਪਸਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਉਸ੍ਸਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਪਸਾਦਨਾਕਾਰੰ ਉਸ੍ਸਾਦਨਾਕਾਰਞ੍ਚ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ “**ਕਥ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਪਞ੍ਚਮਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਾਨੇਵ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਮਾਲੁਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਭਿਞ੍ਞਾਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਮਨੋਰਥਪੂਰਣਿਯਾ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਚਤੁਕ੍ਕਨਿਪਾਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਦੀਪਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਦੁਤਿਯੋ ਭਾਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।